EMPIRICA

BENEDICTI VI-
CTORII FAVENTINI,
MEDICI CLA-
RISSIMI,

Necnon CAMILLI THOMAII Rauēnatis morborũ humani corporis curandorum Rationalis Methodus, ac Trotulæ antiquissimi authoris Compendium, de Passionibus mulierum curandis.

His accesserunt morborum in his contentorum Indices duo, per ordinem alphabeticum digesti.

LVGDVNI,

Apud Simphorianum Beraud.

M. D. LXXII.

SANCTISSIMO AC BEATISSIMO PATRI DOMINO DOMINO NOSTRO IVLIO tertio Pont. Max.

Benedictus Victorius felicitatem.

HERCVLES ferarum domitor, Sanctissime Pater, immortalitatis nomen apud posteros probè consecutus est, & in præcipuum deorum numerum à prisca gēte meritò relatus fuit; propterea quòd homines plurimis gestorum suorum laboribus iuuerit, & maximam orbi ter-

rarum vtilitatem præclara facinorum virtute præstiterit. Haud igitur iniustum sanè fuit, si tantus Heros æternam sibi famam comparauerit, quippe cùm vitam pro conseruando hominum cœtu, calamitosas ærumnas tam strenuè sustinens, exposuerit. Honestissimum generosi laboris præmium est veræ gloriæ decus. Hoc equidem animo euoluens, & mecum accuratè perpendens, nolui nec laboris nec sudoris conatibus vnquam parcere, donec rapidus meæ vitæ decursus in communem opem delabens procumberet. Mortalis humanæ vitæ conditio omnibus morborum telis proposita, & periculorum casibus semper inuoluta, facilè è medio tollitur: & hinc aliò migrat, nisi commoda præsentis subsidii vis iam tum peritè præparetur. Librum itaque innumeris medicaminibus refertum, & proba experientiæ regula perpensum, summis vigiliis, diligentique lucubratione construxi: vt quæ olim à

me verissimè comperta sunt, in vnum volumen congesta iure prodirent. Non profectò (vt ingenuè fatear) mens eò se contulit, nec animi acies id nimirum diiudicauit, vt à me inuenta, & iampridem cognita, pro gloriola captanda in lucem progrederentur: verùm enimuerò vt Reipublicæ Christianæ potissimùm prodessem, & vita à non minimis noxis illæsa, quo ad fieri potest, conseruaretur. Nec herclè multi iuuenes defuerunt, qui me supplices vehementer rogauerunt. crebrísque efflagitationibus vrgentes à me petierunt, vt isthæc nostra in publicum ederentur: vt etiam quum in manibus studiosorum defluxerint, ab omnibus copiosè celebrarentur. Eorum tandem me vicit pietatis ardor. Sed vt liber noster tutius per ora virorum euolando versetur, prudentem cæterorum virorum consuetudinem penitus obseruare decreui, vt quæ peperit ingenium, in pa-

troni alicuius vlnis piè excipiantur. Ad te igitur Beatissime Pater recens nostra fœtura munus candidè mittitur, & id ipsum ea quidem voluntate libenter complectaris, qua tibi charitate diligenter offertur. Ex industria rudem penè stylum scribentis obtinui, quum rudes medendi magistros melius rei operam, quàm styli curam coniicere, animaduerterim. Non enim phaleratis verborum lenociniis ingruentes morbi profligantur, at exquisitis remediorum præsidiis procul inde excluduntur. Dogmaticum nequaquam sodalitium me execrandis impiorum dictorum aculeis iniquè lacessat, nec calumniosis conuitiorum latratibus me acerbè incessat: quippe quòd superciliosa ipsius dogmata consultus omiserim, & quòd me magis Empirica nunc familiæ, quæ causas aspernans, explorata solùm remedia excogitat, vltrò addixerim. Proinde conscius sanæ mentis error pœnam non ex-

postulat, & actor scitè saltans, è scena nō exploditur Cæterùm nec tuas laudes magnis rerum præconiis enumerare hîc opus est, cū tu vir maximus, nisi à maximo dicendi genere concipi non possis. Quare nostram Empiricam lubenti animo suscipias quæso, & interim mancipii tui memor, sospes ac incolumis viuas felicissimè.

Vale.

SANTENVS COTIDERVS MEDICVS CARRARENSIS IN PRAECLArissimum D. Benedictum Victorium præceptorem.

QVI ciuem seruat tunc ciuica serta meretur,
Qui ciues curat, quid meret? omne bonum.
Exornat varijs medicam Victorius artem
Præceptis, nouit quæ sua vita diu.
Cùm noua nauis agit celerem per littora cursum,
Frangit & aduersas ardua puppis aquas.
Arcus in oppositos extentus fortiter ictus,
Cùm stabili certum robore tentat opus.
His tutò poteris bene fungi: certior vsum
Tunc explorabis. si sapis, apta tene.

BENEDICTI VICTORII FAVENTINI EXHORTATIO

Ad medicum rectè, sanctéque medicari cupientem.

DIXIT insipiens in corde suo, Nō est Deus, Dauidis 52. Noli tamen tu, qui medicus es, illo insipientiæ nomine teneri: est enim medicus opus Dei, creauit enim illum altissimus, Ecclesiastici 38. Deus quoq; omnia fecit verbo suo, & sapientia sua, Sapientiæ 9. Igitur Deus sua sapientia creauit te, & tu sapientiam astitricem semper habebis, qua omnes homines sanitati erunt restituti, qui operibus tuis submittentur. Vbi autem Dei sapientia à te abfuerit, in nihilum computaberis, Sapientiæ 9. Ob quam rem

ſapiens eris, ſi in corde tuo dicas, eſt Deus, & omnia opera tua optima erunt, quoniam in Deo facta erunt, Iohannis 3. Et iterum, crede fili Deum eſſe, quoniam opera tua, quæ in humanum corpus operaberis perficientur. Nam Dei cura erit de te, vt dixit apoſtolus Petrus prima Epiſtol. capite 5. vbi ait, quoniam Deo cura eſt de nobis. omnem igitur ſollicitudinem tuam proiice in Deum, & ſub potenti manu eius humiliaberis, & exaltabit te in tempore viſitationis ægrorum. & adhuc crede fili Deum eſſe, quoniam medicina à Deo eſt, Eccleſiaſtici 38. dicentis, Altiſſimus creauit medicinam de terra, creauítque eius ſcientiam: dixit enim, & dedit altiſſimus hominibus ſcientiam, quam voluit honorari in mirabilibus ſuis, & in hominibus curans medicus mitigabit dolorem, & vnguentarius faciet pigmenta ſuauitatis, & vnctiones conficiet ſanitatis, & non conſummabuntur opera eius. hæc ille. Eandem mentem habuit Plato in libro de furore poetico, vbi ait, Nónne cuique arti facultas à Deo tribuitur? & in conuiuio dixit, artes à Diis propter amorem humano generi traditas, vt ab Apolline medendi artem. Et huic alludens Hip-

pocra

pocrates dixit secundo de prisca medicina: Hancque artem medicinæ dignam esse censuerunt, quam Deo (quemadmodum putant) acceptam ferunt. Et dixit in libro de natura fœminea: In morbísque hæc dico sentióve maximam quidem causam, & potissimum quid in hominibus esse diuinum numen. Ait etiam Hippocrates in libro de sacro morbo: Mihi quidem videntur, qui magica arte vtuntur nec Deos putare, nec si sunt quicquam posse, nec prohibere posse. Quare mihi graues in Deos esse videntur. Vt igitur præceptis Hippocratis obtemperare valeas, vt decet, nedum Deum esse te credere velim, sed & ipsum firmo animo colere. Dixit hoc Hippocrates in libro de probitate, vbi ait: Medicina plurimum Diis concedit. Deósque colere reperitur. Medici nanque plurimum Diis concedunt. Hoc etiam dixit Hippocrates in tertio de ratione victus, vbi loquitur de somniis: De signis autem cœlestibus, syderibúsque cum quis gnarus peritúsque fuerit, & doctus, sic prouideto, nutricatóque, Diisque supplicato, & post ait: Terræ verò Mercurio, Heroibúsque supplicato: quam etiam sententiam attulit Hippocrates in libro de languentium somniis. Nempe

idem

idē videbis ab Hippocrate in libro de aere,aquis,& locis,vbi ait: cū pauperes Deos contemnant, ditiores verò contra. Plurimum enim Deos colunt,plurimáque sacrificia faciunt,cum diuitijs abundent: pauperes verò minus. Hortor igitur te fili, quia homo es,& rebus vniuersis melior,& quippiam è cæteris diuinitus sortitus es, & similis Deo,vt ait Galenus in libro, An animal sit quod in vtero est,virtutem & bonitatem assequi debere.Et quia medicus es,& philosophus,ideo sapiēs es,& similis Deo, vt dixit Hippocrates in libro de probitate, vbi ait,Medicus enim vir sapiens est, & philosophus Deo similis, & quoniam Dei sapientia est virtus, & bonitas, assequere igitur virtutem,& bonitatem, & sapiēs efficieris, & similis Deo, iuxta illud Geleni in libro de cognscendis, & curandis animi morbis,dicentis: sanè Deo similem esse sapientem,& ob hoc quòd sapiens eris,sine pecca to procedes,vt ibidē ait Galenus. Quapropter in omnibus tuis operibus felicitaberis, & Deus adiutor erit tibi, non autem eris tu Deo adiutor: qnoniam Deo nihil est ab homine adiutorij,Iob 26. Dices autem tu,quomodo Deum esse credam,quem non vidi vnquàm? Huic dixit Galenus in ix.de decretis Hippocratis, & Platonis, vbi ait,

Quòd

Quòd si propterea quòd ipsum Deum non videbimus non esse etiam dicamus, similitudinem iudicij in artibus minimè seruabimus: quemadmodum enim ridiculũ est, si quis eò quòd videat aliquem quippiã fabricantẽ, idcirco artificem existimet, etiam si malè fabricatas partes aliquas fuisse deprehenderit: sic quum optimè constitutam nauim, vel domum, vel lecticam conspexeris, licet ignores quis ea cõdiderit, si absque arte, sed fortuna extitisse ea omnia existimes, meritò eris deridendus. quo fit, vt absurdum sit existimare causam fabricæ nostri corporis, & eorum, quæ apud nos sunt & continuè apparent, temerariam, & fortuitam, & nõ artificialem. Habes igitur signa fili apud nos, quibus Deum esse cõfiteberis, quorum maximũ est omnium animãtium, ac nostri corporis fabrica, vt probat Galenus in libro de fœtus formatione. Crede igitur Deum esse, & ipsum cole, & illius nomine operaberis, & bene tibi succedet, iuxta illud Marci 16. In nomine meo si super ægros manus imponant bene habebunt. Et si non vides eum, Beati enim qui non viderunt, & crediderunt, Ioan. 20. Nemo enim Deũ vidit vnquã, Ioã. 1. neque nouit, neque videre potest nisi Christus, Ioan. 6. & ad Timotheũ 6. Hortor igitur te fili, Deo ac eius volun

voluntati obedito, ipse enim & te pro sui voluntate vtetur, vt dixit Isa. 45. Væ qui cõtradicit factori suo. & post ait, Ego suscitaui hominem ad iustitiam, & omnes vias eius dirigam. Igitur fili in his quæ in arte medendi operaberis, nihil mali inducas, credens id in occulto factũ esse. Dixit enim Ecclesiasticus 16. nõ dicas, à Deo abscõdar, quoniam nihil occultum est Deo. Et 23. Dixit, & homo nõ intellexit, quoniam omnia videt oculus Dei. sanè inquam Deum cole, quoniam ab æterno bonus est, & non à seipso bonus redditus est. Quapropter & nos omnes eum naturali amore prosequimur, vt ait Galenus in libro, Quòd animi mores corporis temperaturas sequuntur. Et post dixit authore Platone in Timeo: Nam nec denique est factus aliquãdo, cum perenniter ingenitus sit, ac sempiternus. Igitur quoniam Deo nihil occultum est, Ecclesiastici 16. ideo Deum vbique opinaberis, & cuncta videre. Dixit enim Heremias 23. Putas ne, Deus è vicino ego sum, dicit Dominus, & non Deus de longè? Si occultabitur vir in absconditis, & ego non videbo eum, dicit Dominus? Nunquid non cœlum & terram ego impleo? dicit Dominus. Igitur hortor te fili vt in omni tui medicatione à Deo auxilium petas, & bene tibi erit

iuxta illud Pauli ad Ephesios 3. vbi ait: Non est Deus alius, vt Deus rectissimi assensor cœli, auxiliator tuus, &c. Præterea hortor te fili, vt iusiurandum Hippocratis obseruare coneris, præsertim per ea, quæ ad ægros sanandos attinent. Aegrotantibus igitur victus rationem constitue pro facultate eorum, & iudicio tuo commodum, omnéque detrimentũ, & iniuriam ab eis prohibebis. Porrò neque vllius preces apud te adeò validæ fuerint, vt cuipiam venenũ sis propinaturus, neque etiam huius rei semper verendæ consilium dabis: similiter autem neque mulieri talum vuluæ subdititium ad corrumpendũ conceptum vel fœtum, consiliũ dabis. Dico quoque tibi fili, Quòd in quãcunque domum ingressus fueris, ob vtilitatem ægrotantium intrabis, & ab omni iniuria voluntaria inferenda remotus eris, ab operibúsque venereis abstinebis, siue muliebria, siue virilia fuerint. Menti quoque habeas nobiles, pauperésque, liberos etiam atque seruos, æqua lance medicari. Quæcunque etiam inter curandum videris, aut audieris, cognoueríſque in communi hominum vita, ea tanquam arcana apud te continebis. Quòd si ita feceris, porrò, & integrè, & sanctè vitam, & artem tuam conseruabis.

TABVLA MORBORVM, ET INFIRMITATVM CONTENTARVM in Empirica

Excellentissimi Domini Benedicti Victorii Fauentini.

FINIS.

BENEDICTI VICTORII FAVENTINI MEDICATIO EMPIRICA.

De Dolore capitis. CAP. I.

AD DOLOREM capitis antiquum remedium tale est. Præcedente lenitione ventris, si dolor magis retrò adfuerit, venã frontis secabis. Quòd si magis antè ægrum infestabit, sanguisugas post aures apponito, dum tamen prius secetur cephalica cubiti dextri vel sinistri, secũdum quod dolor infestat.

Aliud.

℞. Corticem cepæ, sub feruentibus cineribus decoque. Denium frustum eius auri imponito ex eadem parte qua dolor existit, super quod inungito sic: Olei laurini, olei rosati completi calidi ana ℥ ß. Demum cum bombace claudito, idémque obserabis, si intensus auris fuerit dolor. Aliud in vnaquaque materia valens, & est expertissi-

mum vnguentum, cum quo volo vt inungantur pulsus temporum,& frons tota.

℞. Succi camomillæ recentis ℥ iiij. succi rosarum recentium ℥ ij. succi rutæ recentis, succi betonicæ, ana ℥ j. ß. succi radicum althææ ℥ ij. olei rosati omphacini ℔ j. ß. Alabastri optimi & purissimi ℥ iij. puluerizetur subtiliter alabastrum, & per noctem & diem infundatur in oleo omphacino: deinde cum cæra alba optima quantum sufficit ex omnibus conducatur vnguentum. quod vtique vnguentum valet omni dolori capitis à quacunque materia pendente, siue per essentiam, siue per consensum, siue cum febre, siue sine fuerit, siue per se dolor sit, siue per accidens ipsius febris: & in omni tempore paroxysmi nos possumus vti excepto principio.

Aliud.

Vbi dolor capitis tantum ægrum infestaret, vt absque dubio timeremus de corruptione operationis alicuius virtutis membri,

℞. De prædicto vnguēto ℥ ß. opij ℈ iij. inungantur cum prædicto vnguento pulsus temporum, & si alicui alteri partis capitis adfuerit dolor, eidem vnguentum applicabis.

Aliud.

Vbi dolor diuturnus in aliqua parte capitis

capitis infestaret ægrum,

℞. Mucillaginis fœnugræci, mucillaginis seminum lini, mucillaginis seminum meliloti ana ℥ j. vnguenti prædicti alabastri ni ℥ j. olei liliorum alborum ℥ ß. misce, & in mortario bene ducatur, quousque fiat vnguentum, cum quo vngatur pars capitis dolens: demum super ipsa extendatur paulu lum de lana succida. Fortificabis etiam si expedit cum quatuor granis opij, & hoc est bene expertum.

Aliud.

Et valet in omni dolore capitis in quacunque materia, & in quocunque tempore.

℞. Rosarum rubearum, florum camomillæ meliloti, calamenti, abrotani ana M. ij. bulliant in libr. xl. aquæ & vini albi potentis vsque ad consumptionem medietatis. deinde abluantur quotidie cum huiusmodi decoctione calida, crura à genu infrà, & brachia à cubito infrà, manè & vesperi, stomacho non impleto. Vbi verò dolor capitis ortum habuerit à morbo Gallico, purgato capite sequentibus pilulis.

℞. Pilularum aurearum ℈ ij. pilularum de fumo terræ ʒ ß. misce cum syrupo violato, fiant pilulæ numero quinq;, capiat inde per xx. dies continuos apud diluculum sequentem potionem super dormiendo.

in corpore carnoſo complexionis ſanguineæ, cum rubedine faciei, & apparentia venarum in oculis, & caliditate membrorum vicinatorum cerebro, quòd fiat phlebotomia. Prima quidem diuerſiua, & euacuatiua ad longinquas partes, & hæc fiat per ſectionem ſaphenæ dextri pedis, & intermedio vno die phlebotomia fiet ex cõmuni dextri cubiti. Demum verò tranſactis tribus diebus, ſecetur vena cephalica in curuata eiuſdem cubiti: quibus phlebotomiis expeditis, dum ad eas præceſſerit ventris lenitio, conſulo, quòd digeratur materia peccans, quæ etſi ſanguis peccet ſecundum plurimum, tamen eſt per admixtionem ipſius pituitæ cum eo: quapropter cùm phlebotomia ſit euacuatio epilepſiæ ſanguineæ, ſecabis venam non expectata digeſtione: ſi tamen expediet, digeſtio erit in epilepſia pendente à pituita per eſſentiam in cerebro.

Digeſtiuum igitur erit ſequens.

℞. Oximellis ſimplicis ℥ j. mellis roſati colati ℥ ß. aquarum betonicæ, ſaluiæ, bugloſſæ ana ℥ j. miſce, continuato digeſtiuo per ſeptem dies continuos: & apparentibus ſignis digeſtionis in materia, purgetur materia à capite ſequenti purgatorio, ſemper à leuioribus curam inchoando.

℞.Pilularum de Hiera Nicolai, masticinarum Conciliatoris, aurearum Nicolai, ana ℈ j.misce cum syrupo de sticados, fiant pilulæ numero v. Facta hac prima purgatione, quiescat æger per sex dies continuos ab vlteriori purgatione: qúoniam assidua purgatio in epileptico agitando materias, damnum ingerit. Demum laudo quòd quo libet vesperi cùm æger cubare voluerit, capiat bolum infrascriptæ mixturæ.

℞.Diacori, conseruæ sticados, conseruæ saluiæ ana ℥ j. radicum pæoniæ subtiliter puluerizatæ ʒ ij. misce cum syrupo de sticados, fiat mixtura. Dosis est ℥ ß.pro qualibet vice. Manè verò in eisdẽ sex diebus per tres horas ante cibum, laudo q̃ æger capiat ℥ ß. præparatarum radicum masticando & expuendo ferè per tempus vnius horæ.

℞.Radicum acori ℥ iij.& aduerte quòd in quibuslibet diebus purgatiouis, vel non purgationis, si patiens aluum strictam habuerit quotidie clystere vnum stomacho ieiuno imponatur, quod sit talis compositionis.

℞.Florum sticados arabici, florum camomillæ, betonicæ, & sansuci, saluiæ, rutæ ana M.j.mercurialis, foliorum maluæ, violariæ ana M.ß. bulliant in sufficienti quantitate aquæ, vsque ad consumptionem medietatis

dietatis aquæ. Demum de colatura

℞. ℥ ß. Hieræ compositæ ℥ j. olei rutæ ℥ iij. saccari rubei ℥ j. ß. vitelli oui numero j. salis communis ʒ iij. misce, & imponatur clystere. Transactis verò sex diebus, laudo vt in cura præseruatiua ab epilepsia iterato patiens purgetur præcedente digestione cum sequenti syrupo.

℞. Syrupi de hyssopo, syrupi de sticados sine speciebus, mellis rosati colati ana ℥ ß. aquarum hyssopi, betonicæ, saluiæ ana ℥ j. misce: his expletis syrupis septem diebus continuis, apparentibus signis concoctionis purgetur materia sequentibus fortioribus pilulis.

℞. Pilularum cochiarum Almansoris, pilularum de agarico Mesuæ, aurearum Nicolai ana ℈ j. ellebori nigri præparati, propter id quod de melancholia illi morbo cõiungitur ℈ ß. misce cum syrupo de hyssopo: fiant pilulæ numero iij. quas patiens capiat post primam dormitionem de nocte.

Et aduerte, quòd in ægritudinibus cerebri, quantò pilulæ grossiores sunt, tantò efficaciùs operantur à cerebro, propter longiorem moram, quam trahent in stomacho. Facta hac purgatione secunda, consulo vt apponantur tres sanguisugæ venis hæmorrhoidalibus ipsius patientis: tantò effic

efficaciùs hoc facias , quantò quòd ſigna ſanguinis apparuerint : & extrahatur ſanguis pondere vnciarum quatuor : melancholicis enim hæmorrhoides conferunt. Demum quieſcat patiens per ſex dies continuos ab vlteriori purgatione, in quibus laudo, quòd in veſperi cùm ibit dormitum, ipſum capere debére bolum infraſcriptæ mixturæ:

℞.Conſeruæ Iuæ ℥ j.conſeruæ ſaluiæ ℥ ß.radicum pæoniæ ſubtiliter puluerizatarum ℥ ß. miſce cum ſyrupo de Iua, & fiat mixtura. Mane verò quolibet in iiſdem ſex diebus volo patientem vti & maſticatorio, & lotione in extremitatibus, quorum quolibet materia detrahetur à capite:maſticatorium tale eſt:

℞.Maſticis ℥ j. pæoniæ ℥ ß. paſſularum enucleatarum ℥ ij. puluerizentur puluerizanda, & omnia inſimul cum contuſis paſſulis miſceantur, & fiant maſticatoria ad formam nucis auellanæ, de quibus quolibet mane patiens vnum maſticando expediat: & materiam à capite attractam ad os expuere conetur. Facto vno maſticatorio, laudo ipſum patientem abluere ſibi pedes à genu infra, & brachia à cubito ad manus, ſequenti lotione:

℞.Calamenti, betonicæ, florum ſticados

dos arabici, florum ſticados montani, maioranæ, rutæ, iuæ ana M.j. radicum pæoniæ ℥ ß. miſceantur, & bulliant in forti lixiuio vſque ad conſumptionem tertiæ partis, & vſui reſeruetur. His ſex diebus exactis, laudo fiendam fore fortiorem tertiam purgationem, vt ea apertiorem viam habeamus ad cætera applicanda, & ad localia exercitanda.

Digeratur igitur materia tertiò iſto ſyrupo ſequente.

℞. Oxymellis compoſiti, ſyrupi de hyſſopo, mellis roſati colati ana ℥ ß. aquarum pęoniæ, hyſſopi, ſaluiæ ana ℥ j. caſtorei ligati in pecia ſubtili rara ℈ ß. miſce. Et de mane ſyrupo calefacto in diluculo, & colato patiēti exhibeatur: & ſic præciſè eodem modo continuabis per ſeptem dies continuos. Octauo verò die purgetur materia ſequentibus pilulis.

℞. Pilularum cochiarum Almanſoris ℈ ij. pilularum fœtidarum ℈ j. ellebori nigri præparati, caſtorei optimi ana ℈ ß. fiant cum ſyrupo de ſticados pilulæ numero v. Et aduerte, quòd has medicinas, & in doſi, & in virtute debes metiri ſecundum robur virtutis patientis, & ſecundum ætatem, quoniam in pueris, vel in ſenibus patientibus epilepſiam nimium graues

ſunt

ſunt prædictę medicinæ. Quapropter magis & minus id relinquo iudicio & arbitrio prudentiſſimi medici.

Ad epilepſiam per proprietatem expertum eſt ſequens remedium optime conferre, ſi patienti per ſeptem horas ante cibum quolibet mane detur drachma vna infraſcripti pulueris.

Recipe Veſicarum apri ſylueſtris cum propria vrina numero ij. exiccentur in furno lento igne, adeò vt non comburantur: quibus exiccatis ſubtiliter puluerizentur, & de tali puluere detur drach. j. cum aqua pęoniæ quantum ſufficit ad diſſoluendum, & reperies vtile præſidium ipſi corpori epileptico.

Ad idem, & eſt expertum, ſi detur patienti epilepſiam quolibet veſperi in ingreſſu lecti ſequēs antidotum.

℞. Caſtorei optimi ℥ ß. pulueris radicum pæoniæ ℈ j. miſce cum ſyrupo de ſticados: fiat pilula vna, quæ patienti exhibeatur.

Ad idem, & eſt expertum & optimum, ſi patienti epilepſiam per proprietatem, detur infraſcriptus bolus, quolibet manè per ſeptem horas ante cibum.

Recipe Cranei humani drach. j. ß. pulueris pæoniæ drach. ß. mithridati optimi ʒ ij. miſce, puluerizati puluerizandis, & fiat bolus,

Ad

Ad idem, & eſt expertum, ſi patiens quolibet mane quod ſequitur maſticet per vnam horam continuè, & materiam fluentem à capite expuens, optimum inueniet iuuamentum.

℞. Radicum acori conditarum ℥ ß. pro vna vice.

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti propinabis darein ingreſſu lecti ſequẽtem bolum, pſumque detinendo in ore pluſquam ſit poßibile, demum ipſum tranſglutiendo inuenies ipſum optimè valere.

℞. Conſeruæ ſaluiæ, conſeruæ ſticados ana ʒ ij. pulueris radicum pæoniæ ʒ ß. miſce, & patienti dato modo dicto.

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti in ingreſſu lecti dabis vnam de infraſcriptis pilulis, inuenies magnum præſidium ex his.

℞. Pulueris hyſſopi, pulueris praſſij ana ʒ ß. pulueris radicum pæoniæ ʒ j. aſſæ fœtidæ ℈ j. caſtorei ʒ ß. puluerizentur puluerizanda ſubtiliſſimè, & cum ſyrupo de hyſſopo, reformentur pilulæ numero ſeptem. Quod ſi huiuſmodi remedia non contulerint, laudo vt ſine timore aliquo offeratur cauterium corpori patienti epilepſiam, & non ſolum vnum, quinimò & tria.

Primum cauterium ſit ſemper actuale, & ſit

FINIS.

BENEDICTI VICTORII FAVENTINI MEDICATIO EMPIRICA.

De Dolore capitis. CAP. I.

AD DOLOREM capitis antiquum remedium tale est. Præcedente lenitione ventris, si dolor magis retrò adfuerit, venã frontis secabis. Quòd si magis antè ægrum infestabit, sanguisugas post aures apponito, dum tamen prius secetur cephalica cubiti dextri vel sinistri, secũdum quod dolor infestat.

Aliud.

℞. Corticem cepæ, sub feruentibus cineribus decoque. Demum frustum eius auri imponito ex eadem parte qua dolor existit, super quod inungito sic: Olei laurini, olei rosati completi calidi ana ℥ ß. Demum cum bombace claudito, idémque obserabis, si intensus auris fuerit dolor. Aliud in vnaquaque materia valens, & est expertissi-

mum vnguentum, cum quo volo vt inungantur pulſus temporum,& frons tota.

℞. Succi camomillæ recentis ℥ iiij. ſucci roſarum recentium ℥ ij.ſucci rutæ recentis, ſucci betonicæ, ana ℥ j.ß.ſucci radicum althææ ℥ ij. olei roſati omphacini ℔ j.ß.Alabaſtri optimi & puriſſimi ℥ iij. puluerizetur ſubtiliter alabaſtrum, & per noctem & diem infundatur in oleo omphacino: deinde cum cæra alba optima quantum ſufficit ex omnibus conducatur vnguentum. quod vtique vnguentum valet omni dolori capitis à quacunque materia pendente, ſiue per eſſentiam, ſiue per conſenſum, ſiue cum febre, ſiue ſine fuerit, ſiue per ſe dolor ſit, ſiue per accidens ipſius febris: & in omni tempore paroxyſmi nos poſſumus vti excepto principio.

Aliud.

Vbi dolor capitis tantum ægrum infeſtaret, vt abſque dubio timeremus de corruptione operationis alicuius virtutis membri,

℞. De prædicto vnguẽto ℥ ß. opij g̃ iij. inungantur cum prædicto vnguento pulſus temporum, & ſi alicui alteri partis capitis adfuerit dolor, eidem vnguentum applicabis. *Aliud.*

Vbi dolor diuturnus in aliqua parte capitis

capitis infestaret ægrum,

℞. Mucillaginis fœnugræci, mucillaginis seminum lini, mucillaginis seminum meliloti ana ℥ j. vnguenti prædicti alabastri ni ℥ j. olei liliorum alborum ℥ ß. misce, & in mortario bene ducatur, quousque fiat vnguentum, cum quo vngatur pars capitis dolens: demum super ipsa extendatur paulu lum de lana succida. Fortificabis etiam si expedit cum quatuor granis opij, & hoc est bene expertum.

Aliud.

Et valet in omni dolore capitis in quacunque materia, & in quocunque tempore.

℞. Rosarum rubearum, florum camomillæ meliloti, calamenti, abrotani ana M. ij. bulliant in libr. xl. aquæ & vini albi potentis vsque ad consumptionem medietatis. deinde abluantur quotidie cum huiusmodi decoctione calida, crura à genu infrà, & brachia à cubito infrà, manè & vesperi, stomacho non impleto. Vbi verò dolor capitis ortum habuerit à morbo Gallico, purgato capite sequentibus pilulis.

℞. Pilularum aurearum ℈ ij. pilularum de fumo terræ ʒ ß. misce cum syrupo violato, fiant pilulæ numero quinq;, capiat inde per xx. dies continuos apud diluculum sequentem potionem super dormiendo.

in corpore carnoso complexionis sanguineæ, cum rubedine faciei, & apparentia venarum in oculis, & caliditate membrorum vicinatorum cerebro, quòd fiat phlebotomia. Prima quidem diuersiua, & euacuatiua ad longinquas partes, & hæc fiat per sectionem saphenæ dextri pedis, & intermedio vno die phlebotomia fiet ex cõmuni dextri cubiti. Demum verò transactis tribus diebus, secetur vena cephalica in curuata eiusdem cubiti: quibus phlebotomiis expeditis, dum ad eas præcesserit ventris lenitio, consulo, quòd digeratur materia peccans, quæ etsi sanguis peccet secundum plurimum, tamen est per admixtionem ipsius pituitæ cum eo: quapropter cùm phlebotomia sit euacuatio epilepsiæ sanguineæ, secabis venam non expectata digestione: si tamen expediet, digestio erit in epilepsia pendente à pituita per essentiam in cerebro.

Digestiuum igitur erit sequens.

℞. Oximellis simplicis ℥ j. mellis rosati colati ℥ ß. aquarum betonicæ, saluiæ, buglossæ ana ℥ j. misce, continuato digestiuo per septem dies continuos: & apparentibus signis digestionis in materia, purgetur materia à capite sequenti purgatorio, semper à leuioribus curam inchoando:

℞.Pilularum de Hiera Nicolai, masticinarum Conciliatoris, aurearum Nicolai, ana ℈ j.misce cum syrupo de sticados, fiant pilulæ numero v. Facta hac prima purgatione, quiescat æger per sex dies continuos ab vlteriori purgatione: quoniam assidua purgatio in epileptico agitando materias, damnum ingerit. Demum laudo quòd quolibet vesperi cùm æger cubare voluerit, capiat bolum infrascriptæ mixturæ.

℞.Diacori, conseruæ sticados, conseruæ saluiæ ana ℥ j. radicum pæoniæ subtiliter pulucrizatæ ʒ ij. misce cum syrupo de sticados, fiat mixtura. Dosis est ℥ ß.pro qualibet vice. Manè verò in eisdē sex diebus per tres horas ante cibum, laudo q̃ æger capiat ℥ ß. præparatarum radicum masticando & expuendo ferè per tempus vnius horæ.

℞.Radicum acori ℥ iij.& aduerte quòd in quibuslibet diebus purgationis, vel non purgationis, si patiens aluum strictam habuerit quotidie clystere vnum stomacho ieiuno imponatur, quod sit talis compositionis.

℞.Florum sticados arabici, florum camomillæ, betonicæ, & sansuci, saluiæ, rutæ ana M.j.mercurialis, foliorum maluæ, violariæ ana M.ß. bulliant in sufficienti quantitate aquæ, vsque ad consumptionem medietatis

dictatis aquæ. Demum de colatura

℞. ℥ ß. Hieræ compositæ ℥ j. olei rutæ ℥ iij. sacchari rubei ℥ j. ß. vitelli oui numero j. salis communis ʒ iij. misce, & imponatur clystere. Transactis verò sex diebus, laudo vt in cura præseruatiua ab epilepsia iterato patiens purgetur præcedente digestione cum sequenti syrupo.

℞. Syrupi de hyssopo, syrupi de sticados sine speciebus, mellis rosati colati ana ℥ ß. aquarum hyssopi, betonicæ, saluiæ ana ℥ j. misce: his expletis syrupis septem diebus continuis, apparentibus signis concoctionis purgetur materia sequentibus fortioribus pilulis.

℞. Pilularum cochiarum Almansoris, pilularum de agarico Mesuæ, aurearum Nicolai ana ℈ j. ellebori nigri præparati, propter id quod de melancholia illi morbo cõ iungitur ℈ ß. misce cum syrupo de hyssopo: fiant pilulæ numero iij. quas patiens capiat post primam dormitionem de nocte.

Et aduerte, quòd in ægritudinibus cerebri, quantò pilulæ grossiores sunt, tantò efficaciùs operantur à cerebro, propter longiorem moram, quam trahent in stomacho. Facta hac purgatione secunda, consulo vt apponantur tres sanguisugæ venis hæmorrhoidalibus ipsius patientis: tantò effic

efficaciùs hoc facias, quantò quòd signa sanguinis apparuerint: & extrahatur sanguis pondere vnciarum quatuor: melancholicis enim hæmorrhoides conferunt. Demum quiescat patiens per sex dies continuos ab vlteriori purgatione, in quibus laudo, quòd in vesperi cùm ibit dormitum, ipsum capere debére bolum infrascriptæ mixturæ:

℞. Conseruæ Iuæ ℥ j. conseruæ saluiæ ℥ ß. radicum pæoniæ subtiliter puluerizatarum ʒ ß. misce cum syrupo de Iua, & fiat mixtura. Mane verò quolibet in iisdem sex diebus volo patientem vti & masticatorio, & lotione in extremitatibus, quorum quolibet materia detrahetur à capite: masticatorium tale est:

℞. Masticis ʒ j. pæoniæ ʒ ß. passularum enucleatarum ℥ ij. puluerizentur pulverizanda, & omnia insimul cum contusis passulis misceantur, & fiant masticatoria ad formam nucis auellanæ, de quibus quolibet mane patiens vnum masticando expediat: & materiam à capite attractam ad os expuere conetur. Facto vno masticatorio, laudo ipsum patientem abluere sibi pedes à genu infra, & brachia à cubito ad manus, sequenti lotione:

℞. Calamenti, betonicæ, florum sticados

dos arabici, florum ſticados montani, maioranæ, rutæ, iuæ ana M.j. radicum pæoniæ ℥ ß. miſceantur, & bulliant in forti lixiuio vſque ad conſumptionem tertiæ partis, & vſui referuetur. His ſex diebus exactis, laudo fiendam fore fortiorem tertiam purgationem, vt ea apertiorem viam habeamus ad cætera applicanda, & ad localia exercitanda.

Digeratur igitur materia tertiò isto ſyrupo ſequente.

℞. Oxymellis compoſiti, ſyrupi de hyſſopo, mellis roſati colati ana ℥ ß. aquarum pęoniæ, hyſſopi, ſaluiæ ana ℥ j. caſtorei ligati in pecia ſubtili rara ℈ ß. miſce. Et de mane ſyrupo calefacto in diluculo, & colato patiēti exhibeatur: & ſic præciſè eodem modo continuabis per ſeptem dies continuos. Octauo verò die purgetur materia ſequentibus pilulis.

℞. Pilularum cochiarum Almanſoris ℈ ij. pilularum fœtidarum ℈ j. ellebori nigri præparati; caſtorei optimi ana ℈ ß. fiant cum ſyrupo de ſticados pilulæ numero v. Et aduerte, quòd has medicinas, & in doſi, & in virtute debes metiri ſecundum robur virtutis patientis, & ſecundum ætatem, quoniam in pueris, vel in ſenibus patientibus epilepſiam nimium graues

ſunt

sunt prædictę medicinæ. Quapropter magis & minus id relinquo iudicio & arbitrio prudentissimi medici.

Ad epilepsiam per proprietatem expertum est sequens remedium optime conferre, si patienti per septem horas ante cibum quolibet mane detur drachma vna infrascripti pulueris.

Recipe Vesicarum apri syluestris cum propria vrina numero ij. exiccentur in furno lento igne, adeò vt non comburantur: quibus exiccatis subtiliter puluerizentur, & de tali puluere detur drach.j. cum aqua pęoniæ quantum sufficit ad dissoluendum, & reperies vtile præsidium ipsi corpori epileptico.

Ad idem, & est expertum, si detur patienti epilepsiam quolibet vesperi in ingressu lecti sequēs antidotum.

℞. Castorei optimi ℥ ß. pulueris radicum pæoniæ ℈ j. misce cum syrupo de sticados: fiat pilula vna, quæ patienti exhibeatur.

Ad idem, & est expertum & optimum, si patienti epilepsiam per proprietatem, detur infrascriptus bolus, quolibet manè per septem horas ante cibum.

Recipe Cranei humani drach. j. ß. pulueris pæoniæ drach. ß. mithridati optimi ℥ ij. misce, pulueriżati puluerizandis, & fiat bolus,

Ad

Ad idem, & est expertum, si patiens quolibet mane quod sequitur masticet per vnam horam continuè, & materiam fluentem à capite expuens, optimum inueniet iuuamentum.

℞. Radicum acori conditarum ℥ ß. pro vna vice.

Ad idem, & est expertum, si patienti propinabis darein ingressu lecti sequentem bolum, ipsumque detinendo in ore plusquam sit possibile, demum ipsum transglutiendo inuenies ipsum optimè valere.

℞. Conseruæ saluiæ, conseruæ sticados ana ʒ ij. pulueris radicum pæoniæ ʒ ß. misce, & patienti dato modo dicto.

Ad idem, & est expertum, si patienti in ingressu lecti dabis vnam de infrascriptis pilulis, inuenies magnum præsidium ex his.

℞. Pulueris hyssopi, pulueris prassij ana ʒ ß. pulueris radicum pæoniæ ʒ j. assæ fœtidæ ℈ j. castorei ʒ ß. puluerizentur puluerizanda subtilissimè, & cum syrupo de hyssopo, reformentur pilulæ numero septem. Quod si huiusmodi remedia non contulerint, laudo vt sine timore aliquo offeratur cauterium corpori patienti epilepsiam, & non solum vnum, quinimò & tria.

Primum cauterium sit semper actuale, & sit

& ſit de directo commiſſuræ coronali.

Secundum verò ſit in fontanella, id eſt, ſpondilibus colli, in prima vel ſecunda ſpondili, vbi collum iniungitur craneo.

Tertium ſit infra genu per quatuor digitos in parte ſylueſtri infra duos muſculos: dico hoc in adulto corpore potente hæc medicamenta tolerare: in puero verò epileptico non niſi apud primam, vel ſecundam ſpondilem colli committendum eſt cauterium. Facto verò altero, vel pluribus de his cauteriis, regatur patiens regimine medicinarum antedicto: quoniam plerunque neceſſitas cogit nos offerre cauteria à principio morbi.

Et hæc de epilepſia per proprietatem dicta ſint.

De Epilepſia per conſenſum.

AD EPILEPSIAM per conſenſum: cùm ſecundum plurimum Epilepſia per conſenſum, ab aliquo membro corporis humani ſit per malum fumum abſque præſentia humoris comunicatum ipſi cerebro, & ventriculis eiuſdem, qui fumus quandoque eſt ſapiens ſubſtantiam & naturam humoris peccantis, quandoque verò eſt fumus ventoſus ab illo affecto membro ad cerebrum communicatus:

Ideo

Ideo laudo, quòd prima epilepsiæ curatio per cōsensum, fit corrigere malam complexionem membri ipsius consentientis, & euacuare ab eodem membro causam existentem in eo fiendæ epilepsiæ in cerebro. Et quoniam secundum plurimum ventriculus vel aluus propter fœtidas & corruptas materias existentes in ipsis magis, quàm in aliis membris, epilepsia ipsi cerebro communicatur.

Ideo laudo, vt æger lenitiua medicina prius euacuetur, quæ medicina etsi stomachalis est, vel fuerit, non absoluatur tamen à medicina habente virtutem capitalem.

Leniatur igitur primò venter cum sequenti medicina.

℞. floris cassiæ nouiter tractę ℥ j. radicum pæoniæ subtiliter puluerizatæ ʒ ij. misce, & fiat bolus cum saccharo. Demum concoquere debes præsentem materiā existentem in stomacho vnà cum decoctione communicata venis, cùm secundum plurimum ad ipsum stomachum mali humores confluunt à venis.

Syrupus digestiuus est talis.

℞. Syrupi de Betonica, valet enim stomacho & capiti, syrupi de menta, oxymellis simplicis, syrupi de endiuia, mellis rosati colati ana ʒ iij. aquarum betonicæ,

mentæ, buglossæ ana ℥ j. misce. continuato syrupo per tres dies continuos apparentibus signis concoctionis, dabis sequens purgatorium.

℞. Diacatholiconis ʒ vj. electuarij rosati mesuę ʒ ij. electuarij indi maioris, electuarij de dactylis, electuarij succi rosarum ana ℈ j. misce cum aqua decoctionis radicum pęonię, polypodij quercini, folliculorum senæ, & florum omnium cordialium, fiat potus quòd si per gratum fuerit magis patienti capere medicinam in forma pilulari, sumat per dus horas ante lucem infrascriptas pilulas.

℞. Pilularum fœtidarum, indarum, aggregatiuarum, aurearum ana ℈ j. misce cum syrupo de menta, fiant pilulæ numero septem.

Ad idem, consulo facta purgatione, alternis diebus patiens vtatur infrascripto clysterio euacuante ab intestinis, & stomacho, virtutem sui cerebro communicante.

℞. Absinthij, mentæ, pulegii, calamenti ana M. j. radicum pæoniæ, polypodij quercini ana ʒ. ij. anisorum, fœniculi, carui, dauci, ameos ana M. ß. agarici ligati in petia ʒ ij. violariæ, mercurialis, ana M. j. ß. Bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medię

dietatis. Deinde colentur, & de colatura.

℞. ℥ x. Benedictę, hierę simplicis Galeni ana ℥ ß. olei rutæ ℥ iij. mellis rosati ℥ ij. sacchari rubei ℥ j. salis communis ʒ ij. vitelli oui numero j. misce, & fiat clystere.

Ad idem, laudo quòd quolibet manè & vesperi per duas horas ad minus ante cibum capiat bolum infrascriptæ mixturæ, quoniam & omnibus membris naturalibus confert, ventositates & malos fumos ipsorum resoluendo.

℞. Aromatici rosati electuarij pliris arcoticon. Diagalangę ana ℥ j. Diairis, Diacorî ana ℥ ß. radicum pęonię subtiliter puluerizatæ ʒ ij. misce cum syrupo de menta, & fiat electuarium.

Ad idem consulo, & est expertum, & est secretum, si patiens vtatur bis in septimana, vel ter in ingressu lecti vna de sequentibus pilulis procul dubio sanabitur ab Epilepsia, nedum per consensum, verumetiam per proprietatem.

℞. Castorei optimi, Assæ fœtidæ ana ʒ ß. radicum pęoniæ subtiliter puluerizatę ʒ j. aromatici rosati ʒ ij. misce cum syrupo de menta, & fiant pilulę numero vij.

Ad idem, & expertum est, si patiens vnam de sequentibus pilulis ceperit in ingressu lecti quolibet vesperi vel alternis diebus.

℞. Ellebori nigri bene præparati, & mundi ʒ j. specierum diagalangæ ʒ j. ß.

radicum pæoniç subtiliter puluerizatç ʒ ß. misce cum succo absinthij, & fiant pilulæ numero nouem. Quòd si his remediis non curetúr Epilepsia hęc per communitatem, consulo, vt deueniamus ad manum chirurgicam, & à quocunque membro inferiore cõmunicetur Epilepsia capiti, consulo, vt fiant duo cauteria in duobus cruribus infra genu in parte syluestri per quatuor digitos intra duos musculos. Demum consulo, quòd si medicus bene expertus cognouerit membrum, à quo communicetur Epilepsia cerebro, sicut cognouit Galenus de punctura facta in digito pedis ab animali venenoso, propter quam ab illo membro communicata fuit Epilepsia ipsi cerebro: tũc temporis cauterizetur membrum tale. Sicut, cùm secundum plurimum sit à stomacho, cauterizatur de directo mali granati. Et quoniam omnis ægritudo per consensum ad aliquod membrum, si prolongetur, efficitur per essentiam in illo membro.

Ideo laudo, quòd vltra hęc cauteria continuãte membro, cauterizetur commissura coronalis, vt prius dictum est.

Et hæc de Epilepsia.

De

De Apoplexia Cap. III.

Cvm ad fortem Apoplexiam impossibilis sit curatio. Ideo eiusdem regimen & curam derelinquamus presbyteris. Quoniam verò leuis Apoplexia etsi difficilem habeat curam, non tamen impossibilem, ideo eius curam perstringemus: primò debet Medicus considerare à qua materia, veluti à prę cedente causa, fiat Apoplexia. Quòd si sanguis fuerit, illico phlebotometur æger primo ex vena cõmuni extrahendo sanguinem pondere ℥ vj. habita virtutis cõsideratione, & ipsius ætatis: hinc verò à quatuor vel quinque horis iterato æger phlebotometur ex cephalica cubiti dextri extrahendo sanguinem pondere ℥ iiij. ad plus: hinc vero ad sex horas, quod per me expertum est, & bene contulit, phlebotometur vena recta frontis extrahendo sanguinem pondere ℥ iij. quibus phlebotomiis celebratis præcedente ventris lenitione, laudo quod fiat sequens clystere.

℞. Betonicæ, saluiæ, hyssopi, centaureæ, aristologiæ, florum sticados arabici, mercurialis ana M. j. florum camomillæ, anisi, ana M. ß. Agarici, pulpæ coloquintidæ ana ʒ ij. ligetur in petia agaricus cum pulpa coloquintidæ, & bulliant in sufficienti

quantitate aquæ vſque ad conſumptionem medietatis, deinde de colatura.

℞. ℥ x. Hieræ logodionis, Hieræ compoſitæ ana ℥ ß. mellis roſati ℥ ij. olei rutæ ℥ iij. ſacchari rubei ℥ j. ß. ſalis communis ʒ iij. vitelli oui numero j. miſce, & componatur clyſtere. Et nota quod clyſteria, quæ in apoplexia fiunt, debent eſſe fortia magis, quam in epilepſia, propter virtutes omnium membrorum ſopitas eſſe Et ideo difficulter excitari poſſent ad expellendum ſibi nociuum. Facto clyſterio laudo, vt non expectes digeſtionem in materia, cum paroxyſmus Apopleticus ſit valde acutus, & in valde acutis expedit mederi in eodem die, igitur dentur ſequentes pilulæ patienti apoplexiam, quòd ſi propter impedimentum datum muſculis deglutiones æger liberè non poterit pilulas deglutire, diſſoluantur in aqua ſaluię quantum ſufficit.

℞. Pilularum cochiarum, almanſoris, fœtidarum ana ʒ ß. Aurearum Nicolai ℈ j. miſce cum ſyrupo de ſticados, & fiant pilulę numero v. & aduerte quòd pilulæ debent eſſe in maiori doſi, vt melius excitent ſopitam virtutem expulſiuam, patientis apoplexiam. Facta euacuatione à toto corpore per dictas pilulas, conſulo vt patienti apponan

tur

tur cucurbitulæ scarificatæ cum sequenti ingenio, quo bene me reperi.

Primo forti frictione fricentur pulpæ crurum sub genu, deinde applicentur cucurbitulæ eo in loco, & scarificentur. Demum fiat fortis frictio supra coxas infra nates, & iteratò cucurbitulæ apponantur, simili scarificatione facta. deinde præcisè eodem modo super natibus sic ascendendo, vsque ad spatulas, in quibus facta forti & laboriosa frictione, apponantur quatuor cucurbitulæ, similiter scarificando, & in isto ingenio habebis optimum modum diuertendi & trahendi materiam à capite patientis apoplexiam. His omnibus peractis, & si simus in eadem ægritudine eiusdem naturalis diei, laudo vt detur patienti cauterium actuale de directo commissuræ coronali, & conseruetur apertum plurimis septimanis. Deinceps laudo, quòd si patiens non poterit deglutire syrupos, quòd continuè ori ipsius imponatur ʒ j. vel ij. mitridati optimi, valet enim ad huiusmodi morbum, & ante, & post euacuationem, & digestionem in materia. Si debilitate morbi patiens poterit liquida transglutire, consulo vt ipsi detur sequens digestiuum per tres dies continuos.

℞. Syrupi de iua, de hyssopo, oxymellis

compositi ana ℥ ß. Aquarum iuæ, saluiæ, hyssopi ana ℥ j. Nec mireris si calidis vtor, quoniam vt plurimùm materia, veluti coniuncta causa ipsius apoplexiæ, est pituitosus humor replens caua cerebri: vbi à calidis facilè soluitur, tum etiam quoniam ipsis calidis posset in toto corpore febris accendi. quo fit vt apoplexia, spasmus, & eius causa soluatur. Continuabit igitur hos syrupos per tres dies. postea laudo vt totum corpus purgetur sequentibus pilulis.

℞. Pilularum cochiarum Almans. fœtidarum, ana ʒ ß. ellebori nigri, castorei optimi ana ℈ j. misce, & fiant pilulæ numero vij. & patienti exhibeantur in medio noctis.

Ad apoplexiam pituitosam expertum est, si patiens vtatur sequenti mistura quater vel quinquies in die: releuabitur enim à paroxismo apoplexiæ.

℞. Conseruæ iris, conseruę acori, diamusci amari ana ℥ ß. castorei optimi ʒ j. misce, & cum syrupto de sticados fiat mistura: & si possibile est, patiens semper in ore detineat quantitatem aliquam, licet paruam, huiusmodi misturæ.

Recordare tamen theriacam magnam mirabile præsidium afferre apopletico, si acceperit ʒ j. per duas horas ante lucem,

&

& nihil comedat, nisi sex transactis horis ab assumptione theriacæ. At quoniam apoplexia non dat inducias neque patienti, neque medico, quin certissimè terminetur in mortem, vel in paralysim alicuius particulæ corporis humani (est enim paralysis crisis apoplexiæ) ideo de paralysi dicā in sequenti capite.

De Paralysi CAP. IIII.

CVM Paralysis à doctoribus ponatur duplex, vna quippe vniuersalis, altera vero particularis: vniuersalis quidem, cum totum teneat corpus animalis, quæ est vniuersalis spasmus, cum quo stat minimè vita, cùm sit fortis apoplexia, ideo nollem vt ad eam medicus se intromittat curandam. Particularis autem paralysis duplex est: Vna non equidem multùm distans ab vniuersali paralysi:& est quæ tenet alteram medietatem totius humani corporis, vel dextram, vel sinistram, cuius paralysis alterius partis timor est de casu alterius. Altera vero est paralysis particularis, quæ vni soli particulæ accidit: sicut sunt omnes illæ particulæ, ad quas terminantur nerui in corporibus nostris; veluti est paralysis linguæ, paralysis faciei, brachij, vel digitorum vnius, vel ambarum manuum, vel

pedis, & hanc paralyſim particularem ſic curabimus. Nam ſi hæc paralyſis accidat corpori multum carnoſo,& ſanguineę temperaturæ, quod in præteritis temporibus multiplicauerit, & vſus fuerit regimine generatiuo ſanguinis,& humorum calidorum, laudo fieri phlebotomiam venarum ex parte ſana, & ſanguis extrahatur, multiplicando numerum, potius quàm quantitatem. quoniam natura aſſueſcet ex paulatina & multiplici illa phlebotomia ad conducendum materiam à membro læſo ad membrum ſanum: quo fiet vt materia illa ſparſa facta debilior, citius reſoluatur à virtute forti partis ſanæ: & ſic illi qui credunt,quòd ex phlebotomia partis ſanæ, vel ex fricationibus factis in eadem parte ſana, cõducatur paralyſis in partem ſanam, errant: quoniam ignorant virtutẽ ſparſam eſſe debiliorem ſe ipſa vnita.

Quapropter cum ipſius fricationibus trahatur & ſpargatur materia ad partem ſanam, huius robur potentius eſt, ideóque celeriter ſoluitur,& vitiata pars ſic ſanabitur. Sic igitur laudo, poſt phlebotomiam, vel nulla adhuc præcedente phlebotomia, frictiones fieri in parte ſana, dum tamen non te lateat,non ſolum frictiones diuerſiuas in parte ſanas factas præſtare præſidiũ,

ſed

sed etiam frictiones leues resolutiuas, & non attractiuas in parte læsa multum iuuamentũ præstare, eo quod frictionibus illis exiccatur calor naturalis mẽbri ad resoluendum materiam illam morbi, & referantur viæ, vt spiritus ipsi possint ad illud membrũ transire, & ipsum viuificare. Facta phlebotomia, laudo vt patiens paralysim, euacuetur sequente pharmaco. Et non attendas eis qui in ægritudinibus frigidis volunt expectare digestionem in materia, cum plerique sua multitudine peccent, eóque tẽpore, quo digereretur æger moreretur, & ideo audax eris à principio ipsi paralytico dare sequentes pilulas, quoniam cum non laboriosè euacuent, rectè concedemus eas à principio.

℞. Pilularum de hiera simplici ℈ ij. agarici trochiscati ʒ ß. misce cum syrupo de sticados, fiant pilulæ numero quinq;, & dentur patienti in medio noctis. Facta prima euacuatione digeratur materia sequenti Syrupo, continuato per septẽ dies in diluculo.

℞. Oxymellis simplicis (cum vt plurimum materia sit pituitosa, & confluens à capite) mellis rosati colati, syrupi de sticados ana ℥ ß. aquarum hyssopi, betonicæ, buglossæ ana ℥. j. misce, apparentibus signis digestionis in materia quantuncũque

non completis. Cùm sit morbus valde diuturnus, patienti dabis sequentes pilulas.

℞. Pilularum cochiarum Almanſ. de hiera Nicolai, agarici trochiſcati ana ℈ j. diagridij ʒ j. ß. miſce cum ſyrupo de ſticados: fiant pilulæ numero quinque, & exhibeantur vt priùs. Facta hac prima purgatione, laudo vt aperta fronte medicus applicet cauterium patienti paralyſim, vel totius lateris dextri, vel ſiniſtri, & non ſit medicus perplexus in tali cauterio, quoniam eſt de melioribus præſidiis, quibus ſperes vt paralyticatus curari poſſit. Et aduerte, cùm paralyſis lateris dextri vel ſiniſtri ſit per obſtructionem factam in nucha, vt virtus animalis motiua, & quãdoque ſenſitiua impediatur in tranſitu ad neruos continuatos parti dextræ vel ſiniſtræ, tribuentes illis motum & ſenſum: ideo ſi paralyticatum fuerit brachium, fiat cauterium in prima, vel in ſecunda ſpondili colli verſus craneum, cùm ea in parte fluat materia à capite ad neruos dantes motum brachio, impediens tranſitum virtutis animalis ad brachium. quòd ſi ſimul vel crus, vel pes paralyticatus fuerit, proculdubio laudo fieri ſecundũ cauteriũ in ſpondilibus ipſius ſpinæ prope caudam, & ex his duobus actualibus cauteriis medicus ſe benè reperiet

riet in curatione paralysis tenentis alteram medietatem totius corporis. His cauteriis peractis, laudo vt iterato digeratur & purgetur materia sequenti syrupo, & pilulis, semper ad fortiora tendendo.

Syrupus digestiuus talis est.

℞. Oxymellis simplicis, syrupi de sticados mellis rosati colati ana ℥ ß. syrupi de iua Nicolai, ʒ ij. aquarum iuæ, betonicæ, hyssopi ana ℥ j. misce. Apparentibus signis digestionis in materia, syrupo quidem continuato per septem dies, laudo vt purgetur cùm sequentibus pilulis.

Pilulæ digestiuæ tales sunt.

℞. Pilularum fœtidarum, cochiarum Almansf. de hiera Nicolai ana ℈ j. castorei optimi ℈ ß. misce, & cum syrupo violato fiant pilulæ numero v. & exhibeantur patienti in medio noctis, vt simul & à capite, & à membris inferioribus euacuent Facta hac digestione cum purgatione peccantis materiæ, laudo, vt tegatur patiens paralysim & cum his quæ interius assumuntur, & exterius applicantur, valentibus à sui natura ad ipsius paralysis curationem.

Primùm igitur expertum ad paralysim cuiusuis lateris sit, si patiens bis in septimana capiat sequentem bolum.

℞ Ter

℞. Terebentinæ lotæ cum aqua iuæ ℥. ß. specierum hieræ simplicis Galc. ʒ. iij. misce, & detur patienti in diluculo.

Ad idem expertum in præseruatione à paralysi, & in curatione præsentis dispositionis, si patienti quolibet vesperi in ingressu lecti detur infra scriptus bolus.

℞. Conseruæ iuæ, conseruæ saluiæ, conseruæ acori ana ʒ ij. misce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto: demum vero patienti per horã ante lucem detur drachma vna mithridati optimi: & sic continuando per duodecim dies, videlicet vesperi dando bolum, & versus diem dando mithridatum, optimum videbis experimentum.

Ad idem, & est expertum, si dabis patienti quolibet vesperi in ingressu lecti vnam de sequentibus pilulis.

℞. Iuæ, herbæ paralysis, betonicæ, florum sticados Arabici ana ʒ j. exiccentur in vmbra, & subtilissimè puluerizentur: deinde

℞. Turbith boni, & gummosi ʒ j. ß. agarici optimi, & electi ʒ ij. coloquintidæ ʒ ß. zinziberis, salis gemmæ ana ℈ x. rheubarbari optimi, & electi ʒ j. ß. spicæ ℈ vij. specierum hieræ simplicis Galen. ℥ ß. scamoneæ præparatæ ʒ j. omnia insimul subtilissimè puluerizentur, & cum succo iuæ fiat pasta pilularum, quæ nominetur pa-

ſta pilularum de iua: doſis eſt pilula vna vnius ſcrupuli, quando patiens voluerit cubare in veſperi. Et nota, quod ſi patiens paralyſim, non quidem quotidie, ſed ad minus bis in ſeptimana, capiat hanc ordinatam pilulam, videbis repentinum iuuamentum in paralyſi. Et attende, quod in quatuor anni temporibus, præcedentibus digeſtionibus cum ſyrupis ſuprà ſcriptis, ſi exhibeatur patienti drachma vna predictarum pilularum loco purgationis materiæ, admodum præſeruabis à caſu in paralyſim corpus ipſum paratum in eam cadere. & merito hæ pilulæ poſſunt dici glorioſę in paralyſi.

Ad idem, & eſt expertum, & ſecretum, ſi ter in die patienti paralyſim exhibeatur media vncia infraſcripti electuarij, manè videlicet per tres horas ante cibum, veſperi verò per duas, & in ingreſſu lecti, pro qualibet ſcilicet vice dando ei vnciam mediam.

℞. Cerebri leporis recentis, & aſſati, vel in patella frixi ℔ j. ſucci ſaluiæ, ſucci iuæ, ſucci radicum acori ana ʒ iij. cinnamomi electi, gariophyllorum, piperis nigri ana ʒ ß. Terebentinę lotæ cum aqua, iuæ ℥ iij. ſacchari diſſoluti in aqua iuæ quantum ſufficit, & conducatur electuarium ſecundum artem: & ſcias

eſſe

esse mirabile.

Ad idem, & maximè valet vel in tempore frigoris vel in medio tempore si per triduum dabis patienti quolibet mense infrascriptum potum. primò sic ipsum conficies.

℞. Aquæ ardentis ℔j. radicum iuæ, radicum acori, radicum hyssopi, ana ℥ ij. piperis nigri, garyophyllorum, nucis muscatæ ana ℥ j. folij ℥ß. omnia insimul bene contundantur, & in petia subtili linea ligentur, & infundantur in aqua ardẽti per duos dies naturales, deinde coletur aqua, & sic dabis patienti:

℞. Aquæ ardentis prædictę ℥ß. aquæ iuę. aquę endiuię ana ℥ iij. misce, & detur patienti in discuulo, & non comedat nisi per horas sex post assumptionem dictæ aquæ.

Et aduerte quòd si cum prædicta aqua dilues membrum paralyticatum semel in die; & etiam eo die, quo patiens epotaret hanc aquam, magnum prę sidium pręstabis patienti.

Ad idem, & est expertum, si quolibet mane fricueris membrum paralyticum, & mox post fricationem factam cum panno calido, leniter tamen, inunges membrum cum sequenti vnguento.

℞. Olei destillationis Terebentinæ ℥ ij.

vnguenti de bdellio descriptione Mesue ℥ iii. misce, & calidum inungatur membro, deinde ei applicato pellem vulpinam, totum membrum tegentem. Et aduerte quòd pellis vulpina mẽbro paralityco magnum affert iuuamentum, si primitus eam suffumigaueris cum sequenti puluere.

℞.myrrhæ, masticis ana ʒ ii. olibani ʒ i. ß.garyophyllorũ,cinnamomi,nucis muscatæ, ligni aloes,macis, ana ʒ i.omnia simul subtiliter puluerizentur, deinde pulueres cum aqua ardenti irrorentur: demùm ipsis exiccatis, iteratò cum prædicta aqua irrorentur.& sic irrorando, & exiccando quinquies procedes: demum iteratò subtiliter puluerizentur, ex quo puluere poteris suffumigare pellem vulpinam, ponendo drachmas duas prædicti pulueris super accensis carbonibus, vbi fumus per totam pellem suscipiatur, & membro applicetur, & efficacius erit, si puluis aspergatur ipsi pelli vulpinæ & calida membro applicetur, & semper ęger sic ligatam pellem ipsi membro exportet. & videbis mirabile opus, nedum in paralysi, verùm & efficacissimum in tremore.

Ad idem, & est expertum: & certè optimè valet, si patienti paralysim in aliquo membro

præcedentibus purgationibus, vngatur totum membrum sequenti oleo.

℞. Olei de euphorbio, de castoreo. ana ℥ ij. olei de piperibus, masticini, costini ana ℥ iij. olei camomillæ ℥ iiij. aquæ ardentis ℔ ß. bulliant in simul lento igne vsque ad consumptionem aquæ: demum cum prædicto oleo calido manè & vesperi mẽbrum paralyticatum inunges, moxque vulpinam pellem præparatam vt suprà, eidem applicabis.

Ad idem, & est optimum, & expertum, si membrum paralyticatum semel in die ponatur in sequenti oleo in quo moram trahat ad minus per horam, vel per duas tertias horæ.

℞. Olei communis quantum expedit pro quantitate membri paralyticati, radicum iuæ, radicum acori, radicum hyssopi ana ℥ ij. thuris, masticis, ana ℥ ß. castorei euphorbij ʒ j. seraphini, ammoniaci ana ʒ iij. gariophyllorum, nucis muscatæ, ligni aloës ana ʒ ij ß. misce omnibus contundendis grosso modo contusis, omni aque insimul in oleo bulliãt igne lento vsque ad cõsumptionẽ quartæ partis olei, deinde coletur, & in dicto oleo calido membrum paralyticatũ imponatur, primitus tamen mẽbrũ ipsum leui fricatione fricato, postquàm verò membrũ exierit balneum, statim inunge

ipsum

ipſum cũ vnguento de bdellio Meſue calido, & ipſum eadem pelle vulpina calida circundato Et aduerte quod licet vtraq; pellis vulpina, ſcilicet præparata & nõ præparata ab artifice pellione veneat valeátq;: efficacior tamen eſt, ſi non ſit à pellione præparata, ſed ſolum exiccata. Et hęc de paralyſi.

De Phreneſi. CAP. V.

CVM phreneſis ſit cerebri calidum iam confectũ apoſtema, cuius curationem vanam & caſſam dicunt medici, ob vitium in membro principali iam confirmatum eſſe, ideo noſtra intentio curatiua erit prohibere, ne phreneſis fiat, cum ipſa effecta, in vanum laborant medici.

Apparentibus ſignis futurę phreneſis, quæ ſunt ſigna præſentis paraphreneſis, vt dolor capitis aſſiduus, rubedo totius faciei, caliditas nimia, rubedo oculorum cum inſigni apparentia venarũ in ipſis, fixio intuitus, ſitis, ariditas linguæ, inquietudo, actiones non ſolitæ, & mentis aliqualis alienatio, ſiue hæc adſit vigore febris exiſtentis acutæ, ſiue ab alia cauſa, his quidem indicabis prę ſentem paraphreneſim, & timorem futuræ phreneſis. Quamobrem ſi adfueris à principio apparitionis huiuſmodi ſignorum, laudo vt vtaris omni inge-

nio diuersionis, aut retractionis vel vaporum malorum ascendentium ad cerebrum vel materiarum raptum tendentium ad ipsum caput à desuper in deorsum:&sic laudo fieri primitus clystere sequens.

℞. Florum camemillæ, florum sticados arabici,rosarum rubearum, ana M.i.ß. foliorum malue, violarum, mercurialis ana M.i.furfuris grossi ligati in petia M.ii.bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis aquæ: deinde coletur, & de dicta collatura accipe vncias decē, olei violati ℥ iii.Et aduerte quòd in phrenesi multum valet oleum violatum, quoniam in ea admodùm viget instantia vigiliarum:viola autem somnifera est; quare prohibenda est in subetica dispositione.accipe etiam cassiæ nouiter tractæ,hieræ simplicis Galeni ana ℥ ß..vitelli oui numero i. sacchari rubei ℥ i.ß.salis cōmunis ʒ ii.misce &iniiciatur clystere.demùm facto œnemate,considerabis an adsit totius corporis plenitudo: si adest, tunc mittes sanguinem ex vena communi, seu nigra cubiti dextri pondere quinque vnciarum.Facta hac phlebotomia, eadem die consulo per vnam horam post patientem debere sumere infrascriptum bolum.

℞. Sacchari rosati, conseruæ acetositatis

tatis citri, diabuglossati ana ʒ. ii. misce, & patienti dato. Sequenti verò die, stomacho ieiuno, perseuerante morbo, fiat phlebotomia cephalicæ cubiti dextri, mittendo sanguinem pōdere quatuor ℥. ij. Facta hac phlebotomia, per duas horas post vtetur clystêri suprà scripto, aduentante vesperi per horam ante cibum laudo fricationes fieri sursum à spatulis incipiendo, & deorsum trahendo per nates, per coxas, & per pulpas crurium. Sequente verò die, quæ est dies tertia à prima phlebotomia, laudo in diluculo pro euacuatione choleræ ad sursum motæ patienti dari infrascriptum bolum.

℞. Floris cassiæ nouiter tractæ ʒ. vj. Reubarbari elect. ʒ. j. spicæ. g̃. vij. electuarij rosati Mesue, electuarij de succo rosarum ana ℈. iiij. misce, & detur patienti modo dicto. Facta hac euacuatione, iubeo patientem quiescere per totum sequentem diem, scilicet ab exhibitione medicinarum, excepto quòd ea die sequenti iniiciatur illi clystere lotiuum ex aqua hordei, saccharo, & vitello oui. Quarta verò die, adhuc perseuerante morbo, laudo fieri phlebotomiam cum apertione venarum hæmorrhoidalium, cum extractione sanguinis pondere trium ʒ. attenta tamen virtute patientis. Si verò his diuersionibus &

phlebotomiis adhuc perſeueret morbus, laudo vt quinta die medicus iniiciat digeſtionem in materia cum infraſcripto ſyrupo, in quo non modo eſt virtus humorum æquatiua, verumetiam acuminis choleræ remiſſiua.

℞. Syrupi roſati, de ſucco acetoſæ, acetoſitatis citri, de ſucco endiuiæ ana ℥ ß. aquarum acetoſę, bugloſſæ, cichoreæ ana ℥ j. miſce. Eodémque die laudo, intentione diuerſionis, & etiam euacuationis, fieri friſcationes in natibus & ſpatulis, cum appoſitione cucurbitularum ſcarificatarũ, primo in natibus, ſecundo vero in ſpatulis. Et aduerte, cum tu volueris cum euacuatione diuertere ex appoſitione cucurbitularum, debes incipere à deorſum ſcarificando in ſurſum, cum vero volueris ipſis cucurbitulis diuertere ſine euacuatione (quod fit non ſcarificando) incipere debes à ſurſum trahendo. Laudo quoque, eadem die & ſequentibus medicum vti fortibus ligaturis in adiutoriis brachiorum, & in coxis quoque vti lotionibus cum aqua calida.

℞. Decoctionis roſarum, florum camomillæ, meliloti, violarum, nenupharis, anethi ana partes ęquales à genu infra, & à cubito in manus: his enim lotionibus non ſolum diuertetur materia, & eius vapor à

capite,

capite, sed etiam somnus prouocabitur, qui admodùm necessarius est in phrenitide. Si verò his præsidiis factis patiens non alleuietur, debes post has diuersiones aggredi membrum læsum, videlicet caput, ne materia figeretur in cerebro, & apostema generaretur: quod timendum est, cùm præcedentia auxilia non contulerint. Laudo igitur, vt applicentur sanguisugæ venis post aures, & mittatur sanguis pondere duarum vel trium ℥. moneo tamen, cum semper eleuetur materia sursum ne obliuiscaris à principio morbi applicare oxyrhodinum fronti vsque ad duo tempora, confectum ex aqua, rosato, aceto, & oleo rosato.

Nunc vero quia sumus ferè in statu morbi vel ad minus in augmento, applicabis fronti sequens oxyrhodinum, cuius virtus non solum est repulsiua materiæ eleuatæ ad caput, vel illius vaporis, sed etiam iam fluxæ resolutiua.

℞. Olei rosati ℥ iij. aquæ rosatæ ℥ ij. aceti optimi vini albi ℥ j. castorei in his dissoluti ℥ j. Et aduerte quod in hoc oxyrhodino adaucta sunt resolutiua, minora vero facta sunt repulsiua, quia longè distamus à principio morbi, cuius contrarium obseruare debes in eodem morbi principio, augere scilicet repulsiua, & minuere resolu-

pedis, & hanc paralyſim particularem ſic curabimus. Nam ſi hæc paralyſis accidat corpori multum carnoſo,& ſanguineę temperaturæ, quod in præteritis temporibus multiplicauerit, & vſus fuerit regimine generatiuo ſanguinis,& humorum calidorum, laudo fieri phlebotomiam venarum ex parte ſana, & ſanguis extrahatur, multiplicando numerum, potius quàm quantitatem. quoniam natura aſſueſcet ex paulatina & multiplici illa phlebotomia ad conducendum materiam à membro læſo ad membrum ſanum: quo fiet vt materia illa ſparſa facta debilior, citius reſoluatur à virtute forti partis ſanæ: & ſic illi qui credunt,quòd ex phlebotomia partis ſanæ, vel ex fricationibus factis in eadem parte ſana, cõducatur paralyſis in partem ſanam, errant: quoniam ignorant virtutẽ ſparſam eſſe debiliorem ſe ipſa vnita.

Quapropter cum ipſius fricationibus trahatur & ſpargatur materia ad partem ſanam, huius robur potentius eſt, ideóque celeriter ſoluitur, & vitiata pars ſic ſanabitur. Sic igitur laudo, poſt phlebotomiam, vel nulla adhuc præcedente phlebotomia, frictiones fieri in parte ſana, dum tamen non te lateat,non ſolum frictiones diuerſiuas in parte ſanas factas præſtare præſidiũ,

ſed

ſed etiam frictiones leues reſolutiuas, & non attractiuas in parte læſa multum iuuamentũ præſtare, eo quod frictionibus illis exiccatur calor naturalis mẽbri ad reſoluendum materiam illam morbi, & referantur viæ, vt ſpiritus ipſi poſſint ad illud membrũ tranſire, & ipſum viuificare. Facta phlebotomia, laudo vt patiens paralyſim, euacuetur ſequente pharmaco. Et non attendas eis qui in ægritudinibus frigidis volunt expectare digeſtionem in materia, cum plerique ſua multitudine peccent, eóque tẽpore, quo digereretur æger moreretur, & ideo audax eris à principio ipſi paralytico dare ſequentes pilulas, quoniam cum non laborioſè euacuent, rectè concedemus eas à principio.

℞. Pilularum de hiera ſimplici ℈ ij. agarici trochiſcati ʒ ß. miſce cum ſyrupo de ſticados, fiant pilulæ numero quinq;, & dentur patienti in medio noctis. Facta prima euacuatione digeratur materia ſequenti Syrupo, continuato per ſeptẽ dies in diluculo.

℞. Oxymellis ſimplicis (cum vt plurimum materia ſit pituitoſa, & confluens à capite) mellis roſati colati, ſyrupi de ſticados ana ℥ ß. aquarum hyſſopi, betonicæ, bugloſſæ ana ℥. j. miſce, apparentibus ſignis digeſtionis in materia quantuncũque

non completis. Cùm ſit morbus valde diuturnus, patienti dabis ſequentes pilulas.

℞. Pilularum cochiarum Almanſ. de hiera Nicolai, agarici trochiſcati ana ℈ j. diagridij ℥ j. ß. miſce cum ſyrupo de ſticados: fiant pilulæ numero quinque, & exhibeantur vt priùs. Facta hac prima purgatione, laudo vt aperta fronte medicus applicet cauterium patienti paralyſim, vel totius lateris dextri, vel ſiniſtri, & non ſit medicus perplexus in tali cauterio; quoniam eſt de melioribus præſidiis, quibus ſperes vt paralyticatus curari poſſit. Et aduerte, cùm paralyſis lateris dextri vel ſiniſtri ſit per obſtructionem factam in nucha, vt virtus animalis motiua, & quãdoque ſenſitiua impediatur in tranſitu ad neruos continuatos parti dextræ vel ſiniſtræ, tribuentes illis motum & ſenſum: ideo ſi paralyticatum fuerit brachium, fiat cauterium in prima, vel in ſecunda ſpondili colli verſus craneum, cùm ea in parte fluat materia à capite ad neruos dantes motum brachio, impediens tranſitum virtutis animalis ad brachium. quòd ſi ſimul vel crus, vel pes paralyticatus fuerit, procùldubio laudo fieri ſecundũ cauteriũ in ſpondilibus ipſius ſpinæ prope caudam, & ex his duobus actualibus cauteriis medicus ſe bene repe-

riet

riet in curatione paralyſis tenentis alteram medietatem totius corporis. His cauteriis peractis, laudo vt iterato digeratur & purgetur materia ſequenti ſyrupo, & pilulis, ſemper ad fortiora tendendo.

Syrupus digeſtiuus talis eſt.

℞. Oxymellis ſimplicis, ſyrupi de ſticados mellis roſati colati ana ℥ ß. ſyrupi de iua Nicolai, ℥ ij. aquarum iuæ, betonicæ, hyſſopi ana ℥ j. miſce. Apparentibus ſignis digeſtionis in materia, ſyrupo quidem continuato per ſeptem dies, laudo vt purgetur cùm ſequentibus pilulis.

Pilulæ digeſtiuæ tales ſunt.

℞. Pilularum fœtidarum, cochiarum Almanſ. de hiera Nicolai ana ℈ j. caſtorei optimi ℈ ß. miſce, & cum ſyrupo violato fiant pilulæ numero v. & exhibeantur patienti in medio noctis, vt ſimul & à capite, & à membris inferioribus euacuent Facta hac digeſtione cum purgatione peccantis materiæ, laudo, vt tegatur patiens paralyſim & cum his quæ interius aſſumuntur, & exterius applicantur, valentibus à ſui natura ad ipſius paralyſis curationem.

Primùm igitur expertum ad paralyſim cuiuſuis lateris ſit, ſi patiens bis in ſeptimana capiat ſequentem bolum.

℞ Ter

℞. Terebentinæ lotæ cum aqua iuæ ℥. ß. ſpecierum hieræ ſimplicis Gale. ʒ. iij. miſce, & detur patienti in diluculo.

Ad idem expertum in præſeruatione à paralyſi, & in curatione præſentis diſpoſitionis, ſi patienti quolibet veſperi in ingreſſu lecti detur infra ſcriptus bolus.

℞. Conſeruæ iuæ, conſeruæ ſaluiæ, conſeruæ acori ana ʒ ij. miſce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto: demum vero patienti per horã ante lucem detur drachma vna mithridati optimi: & ſic continuando per duodecim dies, videlicet veſperi dando bolum, & verſus diem dando mithridatum, optimum videbis experimentum.

Ad idem, & eſt expertum, ſi dabis patienti quolibet veſperi in ingreſſu lecti vnam de ſequentibus pilulis.

℞. Iuæ, herbæ paralyſis, betonicæ, florum ſticados Arabici ana ℥ j. exiccentur in vmbra, & ſubtiliſſimè puluerizentur: deinde

℞. Turbith boni, & gummoſi ʒ j. ß. agarici optimi, & electi ʒ ij. coloquintidæ ʒ ß. zinziberis, ſalis gemmæ ana ℈ x. rhoubarbari optimi, & electi ʒ j. ß. ſpicæ ℈ vij. ſpecierum hieræ ſimplicis Galen. ℥ ß. ſcamoneæ præparatæ ʒ j. omnia inſimul ſubtiliſſimè puluerizentur, & cum ſucco iuæ fiat paſta pilularum, quæ nominetur pa-

sta pilularum de iua: dosis est pilula vna vnius scrupuli, quando patiens voluerit cubare in vesperi. Et nota, quod si patiens paralysim, non quidem quotidie, sed ad minus bis in septimana, capiat hanc ordinatam pilulam, videbis repentinum iuuamentum in paralysi. Et attende, quod in quatuor anni temporibus, præcedentibus digestionibus cum syrupis suprà scriptis, si exhibeatur patienti drachma vna prædictarum pilularum loco purgationis materiæ, admodum præseruabis à casu in paralysim corpus ipsum paratum in eam cadere. & merito hæ pilulæ possunt dici gloriosę in paralysi.

Ad idem, & est expertum, & secretum, si ter in die patienti paralysim exhibeatur media vncia infrascripti electuarij, manè videlicet per tres horas ante cibum, vesperi verò per duas, & in ingressu lecti, pro qualibet scilicet vice dando ei vnciam mediam.

℞. Cerebri leporis recentis, & assati, vel in patella frixi ℔ j. succi saluiæ, succi iuæ, succi radicum acori ana ℥ iij. cinnamomi electi, gariophyllorum, piperis nigri ana ʒ ß. Terebentinę lotæ cum aqua, iuæ ℥ iij. sacchari dissoluti in aqua iuæ quantum sufficit, & conducatur electuarium secundum artem: & scias esse

esse mirabile.

Ad idem, & maximè valet vel in tempore frigoris vel in medio tempore si per triduum dabis patienti quolibet mense infrascriptum potum. primò sic ipsum conficies.

℞. Aquæ ardentis ℔ j. radicum iuæ, radicum acori, radicum hyssopi, ana ʒ ij. piperis nigri, garyophyllorum, nucis muscatæ ana ʒ j. folij ʒ ß. omnia insimul bene contundantur, & in petia subtili linea ligentur, & infundantur in aqua ardēti per duos dies naturales, deinde coletur aqua, & sic dabis patienti:

℞. Aquæ ardentis prædictę ℥ ß. aquæ iuę. aquę endiuię ana ℥ iij. misce, & detur patienti in diluculo, & non comedat nisi per horas sex post assumptionem dictæ aquæ.

Et aduerte quòd si cum prædicta aqua diluës membrum paralyticatum semel in die; & etiam eo die, quo patiens epotaret hanc aquam, magnum pręsidium pręstabis patienti.

Ad idem, & est expertum, si quolibet mane fricueris membrum paralyticum, & mox post fricationem factam cum panno calido, leuiter tamen, inunges membrum cum sequenti vnguento.

℞. Olei destillationis Terebentinæ ℥ ij.

ven

vnguenti de bdellio descriptione Mesue ℥ iii. misce, & calidum inungatur membro, deinde ei applicato pellem vulpinam, totum membrum regentem. Et aduerte quòd pellis vulpina mēbro paralityco magnum affert iuuamentum, si primitus eam suffumigaueris cum sequenti puluere.

℞.myrrhæ, masticis ana ʒ ii. olibani ʒ i. ß.garyophyllorũ,cinnamomi,nucis muscatæ, ligni aloes,macis, ana ʒ i.omnia simul subtiliter pulucrizentur, deinde pulueres cum aqua ardenti irrorentur: demùm ipsis exiccatis, iteratò cum prædicta aqua irrorentur.& sic irrorando, & exiccando quin quies procedes: demum iteratò subtiliter puluerizentur, ex quo puluere poteris suffumigare pellem vulpinam, ponendo drachmas duas prædicti pulueris super accensis carbonibus, vbi fumus per totam pellem suscipiatur, & membro applicetur, & efficacius erit, si puluis aspergatur ipsi pelli vulpinæ & calida membro applicetur, & semper ęger sic ligatam pellem ipsi membro exportet. & videbis mirabile opus, nedum in paralysi, verùm & efficacissimum in tremore.

Ad idem, & est expertum: & certè optimè valet, si patienti paralysim in aliquo membro

præcedentibus purgationibus, vngatur totum membrum sequenti oleo.

℞. Olei de euphorbio, de castoreo. ana ℥ ij. olei de piperibus, masticini, costini ana ℥ iij. olei camomillæ ℥ iiij. aquæ ardentis ℔ ß. bulliant in simul lento igne vsque ad consumptionem aquæ: demum cum prædicto oleo calido manè & vesperi mẽbrum paralyticatum inunges, moxque vulpinam pellem præparatam vt suprà, eidem applicabis.

Ad idem, & est optimum, & expertum, si membrum paralyticatum semel in die ponatur in sequenti oleo in quo moram trahat ad minus per horam, vel per duas tertias horæ.

℞. Olei communis quantum expedit pro quantitate membri paralyticati, radicum iuæ, radicum acori, radicum hyssopi ana ℥ ij. thuris, masticis, ana ℥ ß. castorei euphorbij ʒ j. seraphini, ammoniaci ana ʒ iij. gariophyllorum, nucis muscatæ, ligni aloës ana ʒ ij ß. misce omnibus contundendis grosso modo contusis, omni aque insimul in oleo bulliãt igne lento vsque ad cõsumptionẽ quartæ partis olei, deinde coletur, & in dicto oleo calido membrum paralyticatũ imponatur, primitus tamen mẽbrũ ipsum leui fricatione fricato, postquàm verò membrũ exierit balneum, statim inunge

ipsum

ipſum cũ vnguento de bdellio Meſue calido, & ipſum eadem pelle vulpina calida circundato Et aduerte quod licet vtraq; pellis vulpina, ſcilicet præparata & nõ præparata ab artifice pellione veneat valeátq;: efficacior tamen eſt, ſi non ſit à pellione præparata, ſed ſolum exiccata. Et hęc de paralyſi.

De Phreneſi. CAP. V.

CVM phreneſis ſit cerebri calidum iam confectũ apoſtema, cuius curationem vanam & caſſam dicunt medici, ob vitium in membro principali iam confirmatum eſſe, ideo noſtra intentio curatiua erit prohibere, ne phreneſis fiat, cum ipſa effecta, in vanum laborant medici.

Apparentibus ſignis futurę phreneſis, quæ ſunt ſigna præſentis paraphreneſis, vt dolor capitis aſſiduus, rubedo totius faciei, caliditas nimia, rubedo oculorum cum inſigni apparentia venarũ in ipſis, fixio intuitus, ſitis, ariditas linguæ, inquietudo, actiones non ſolitæ, & mentis aliqualis alienatio, ſiue hæc adſit vigore febris exiſtentis acutæ, ſiue ab alia cauſa, his quidem indicabis pręſentem paraphreneſim, & timorem futuræ phreneſis. Quamobrem ſi adfueris à principio apparitionis huiuſmodi ſignorum, laudo vt vtaris omni inge-

nio diuersionis, aut retractionis vel vaporum malorum ascendentium ad cerebrum vel materiarum raptum tendentium ad ipsum caput à desuper in deorsum:&sic laudo fieri primitus clystere sequens.

℞. Florum camemillæ, florum sticados arabici, rosarum rubearum, ana M.i.ß. foliorum maluę, violarum, mercurialis ana M.i. furfuris grossi ligati in petia M.ii. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis aquæ: deinde coletur, & de dicta collatura accipe vncias decē, olei violati ℥ iii. Et aduerte quòd in phrenesi multum valet oleum violatum, quoniam in ea admodùm viget instantia vigiliarum: viola autem somnifera est: quare prohibenda est in subetica dispositione. accipe etiam cassiæ nouiter tractæ, hieræ simplicis Galeni ana ℥ ß. vitelli oui numero i. sacchari rubei ℥ i.ß. salis cōmunis ʒ ii. misce & iniiciatur clystere. demùm facto œnemate, considerabis an adsit totius corporis plenitudo: si adest, tunc mittes sanguinem ex vena communi, seu nigra cubiti dextri pondere quinque vnciarum. Facta hac phlebotomia, eadem die consulo per vnam horam post patientem debere sumere infrascriptum bolum.

℞. Sacchari rosati, conseruæ acetositatis

tatis citri, diabuglossati ana ʒ. ii. misce, & patienti dato. Sequenti verò die, stomacho ieiuno, perseuerante morbo, fiat phlebotomia cephalicæ cubiti dextri, mittendo sanguinem pōdere quatuor ℥.ij. Facta hac phlebotomia, per duas horas post vtetur clystere suprà scripto, aduentante vesperi per horam ante cibum laudo fricationes fieri sursum à spatulis incipiendo, & deorsum trahendo per nates, per coxas, & per pulpas crurium. Sequente verò die, quæ est dies tertia à prima phlebotomia, laudo in diluculo pro euacuatione choleræ ad sursum motæ patienti dari infrascriptum bolum.

℞. Floris cassiæ nouiter tractæ ʒ. vj. Reubarbari elect. ʒ. j. spicæ. g̃. vij. electuarij rosati Mesue, electuarij de succo rosarum ana ℈. iiij. misce, & detur patienti modo dicto. Facta hac euacuatione, iubeo patientem quiescere per totum sequentem diem, scilicet ab exhibitione medicinarum, excepto quòd ea die sequenti iniiciatur illi clystere lotiuum ex aqua hordei, saccharo, & vitello oui. Quarta verò die, adhuc perseuerante morbo, laudo fieri phlebotomiam cum apertione venarum hæmorrhoidalium, cum extractione sanguinis pondere trium ʒ. attenta tamen virtute patientis. Si verò his diuersionibus &

capite, ſed etiam ſomnus prouocabitur, qui admodùm neceſſarius eſt in phrenitide. Si verò his præſidiis factis patiens non alleuietur, debes poſt has diuerſiones aggredi membrum læſum, videlicet caput, ne materia figeretur in cerebro, & apoſtema generaretur: quod timendum eſt, cùm præcedentia auxilia non contulerint. Laudo igitur, vt applicentur ſanguiſugæ venis poſt aures, & mittatur ſanguis pondere duarum vel trium ℥. moneo tamen, cum ſemper eleuetur materia ſurſum ne obliuiſcaris à principio morbi applicare oxyrhodinum fronti vſque ad duo tempora, confectum ex aqua, roſato, aceto, & oleo roſato.

Nunc vero quia ſumus ferè in ſtatu morbi vel ad minus in augmento, applicabis fronti ſequens oxyrhodinum, cuius virtus non ſolum eſt repulſiua materiæ eleuatæ ad caput, vel illius vaporis, ſed etiam iam fluxæ reſolutiua.

℞. Olei roſati ℥ iij. aquæ roſatæ ℥ ij. aceti optimi vini albi ℥ j. caſtorei in his diſſoluti ℥ j. Et aduerte quòd in hoc oxyrhodino adaucta ſunt reſolutiua, minora vero facta ſunt repulſiua, quia longè diſtamus à principio morbi, cuius contrarium obſeruare debes in eodem morbi principio, augere ſcilicet repulſiua, & minuere reſolu-

re, ſperandum eſt cauſam antecedentem & coniunctam phrenitidis, quo ad ſui maiorem partem, bene fuiſſe purgatam. quapropter, apparente adhuc morbi perſeuerantia cũ aliquali mentis alienatione, laudo medicum pluribus ingeniis ſupra caput vti, vt reſoluatur reſiduum materiæ remanentis.

Primitus igitur abradantur capilli verſus frontem & ſupra totã coronalem commiſſuram, vel totum caput tondeatur: demùm vtaris fomentatione ſequenti ſupra commiſſuram coronalem manè ſcilicet & veſperi.

℞. Florum comomillæ, florum violarum, florum nenupharis, roſarũ rubearum florum ſticados Arabici, anethi ana M. j. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ vſque ad conſumptionem tertiæ partis, deinde cum ſpongia elota in prędicta decoctione tepida, & bene expreſſa, capiti pluries applicetur.

Secundum ingenium eſt, vt accipiantur pulli columborum viui, & per deorſum eui ſcerati, & cum ſua actuali caliditate commiſſurę coronali applicentur, & moram trahant vſque quo incipiant frigeſieri.

Tertium ingenium eſt, vt catuli vnius menſis euiſceráti viui cũ ſua actuali calidi-

ditate eidem commissuræ coronali applicentur.

Quartũ ingenium est, vt pulmones agni vel castrati cum sua actuali caliditate eidẽ commissuræ applicẽtur: his enim ingeniis, quod remansit de materia potente generare apostema phreneticum proculdubio resoluetur. Et aduerte, quod cum vna de caussis potissimis maxime obnocuis phrenitidi sit instantia vigiliarum, debes tu omni cura & omni solicitudine prouocare somnum in tali patiente: ob quam rem vtere sequentibus ingeniis in prouocatione somni.

Primum ingenium est, vt vesperi, quando vult cubare, fiant sequentes lotiones à genu infra, & à cubito ad manus calidè, diluendo quoque ipsius patientis nares & tempora.

℞. Florum camomillæ, florum violarum, florum anethi, florum nenupharis ana M. j. ß. corticum radicũ mandragoræ M ß. seminum iusquiami albi ℥ ß. inisce, & bulliant in sufficienti quantitate aquæ ad consumptionem tertiæ partis, & vsui seruetur.

Secundum ingenium est, vt facta lotione prima, mox vnguẽtur tẽpora, & pulsus manuum, & pedis cum sequenti vnguento.

℞. Olei nenupharis, vnguenti populeonis ana ℥ ß. crocii opij ana ℈ iij. misce prolinim

linimento.

Tertium ingenium eſt, vt cum ſequenti vino calido in ingreſſu lecti diluantur aures,& nares.

℞. Vini albi dulcis ℔ ß. ſeminum iuſquiami albi ʒ ij.bulliant vſque ad conſumptionem medietatis, & coletur vinum, & vſui reſeruetur.

Quartum ingenium, vbi præcedentibus ingeniis patiens non dormiret, qualibet hora noctis capiat infraſcriptum potum, & proculdubio dormiet.

℞. Syrupi de papauere,aquę lactucæ ana ℥ ij. miſce pro vna vice. Si vero his omnibus ſalutaribus remediis æger noluerit dormire,neque voluerit curari, commendabis eum Deo & presbyteris. Et hæc dicta ſint de phrenitide.

De Melancholia. CAP. VI.

ADVERTANT Medici practicantes, non trahere liberum commerciũ cum melancholicis,quoniam plerunque magnũ ipſis poſſet contingere malum, ſicuti euenit cuidam medico Bononienſi Ludouico de Leonibus nuncupato:melancholicus etenim quidã oſtẽdẽs ſe velle blandiri ſuæ excellẽtiæ, applicauit fortiſſimas manus gutturi: & niſi ego præſentialiter adfuiſſem, eum

cum ſuffocaſſet: & ideò cum ſecuritate omni conetur medicus melancholicum viſitare, imò hortor, ſi expediret, vt faciat ipſum quandoque ligare, demùm verò conſideret medicus, à quo humore melancholia ipſa originem trahat. an ab humore ſanguineo, cuius ſigna apparebunt talia: rubedo faciei, & oculorum, caliditas apparens in partibus auicinatis ipſi capiti, groſſicies, ſeu amplitudo, & plenitudo venarum, & plurimus riſus: & hic plurimus riſus eſt vnum de potiſſimis ſignis atteſtantibus ſuper melancholiam factam ex ſanguinis aduſtione. Si vero nullum horum ſignorum apparuerit, vel remiſsè apparuerit vnà cum furore, ferocitate, & maniaca confidentia, tunc ſtatues melancholiam eſſe per aduſtionem ipſius choleræ. S vero his non apparentibus, ſed potius dominium frigiditatis in toto corpore percipiatur, vnà cum apparente timore, & triſtitia, & ploratu ipſius patientis, ſtatim diiudicabitur melancholiam eſſe ab aduſtione naturalis melancholię. ob quam rem, ſi melancholia fuerit à ſanguine aduſto, curabis ęgrum ab initio his ſequentibus ingeniis.

Primò phlebotomabis ipſum ex vena nigra, cùm credendum ſit, in eo abundantiam ſanguinis eſſe, & hoc pręcedente ventris

tris lenitione, quæ fiat cũ ſequenti clyſtere.
℞. Epithymi, thymi, florum ſticados Arabici, violariæ, mercurialis, foliorum maluæ ana M. i. furfuris groſſi ligati in petia M. i. ß. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ ad conſumptionem medietatis: poſteà accipe de dicta colatura ℥ x. caſſiæ nouiter tractæ ℥ i. ß. olei violati ℥ iii. de ſaccharo, ſale ouo, quantum expedit, accipiat, & iniiciatur clyſtere. Et aduerte, vt obſerues præceptum principis, & aliorum doctorum antiquorum, vt in exitu ſanguinis, ſi ſanguis apparebit clarus, limpidus, & ſubtilis, ſectam venam obſeres, quoniam tunc phlebotomia bonum rapiet, & malum derelinquet. Si verò huiuſmodi ſanguis craſſus, turbulentus, ac niger apparuerit, tunc phlebotomiam complebis pondere quinque, vel ſex vnciarum ſanguinis, habita quippe conſideratione ad ætatem, & ad virtutem. Facta hac phlebotomia, conſulo vt conuertas te ad digeſtionem materiæ peccantis: & ſic dabis digeſtiuum, in quo dicatur eſſe virtus calefaciendi, & humectandi, magis autem humectandi, quàm calefaciendi, ex eo quia humor peccans in melancholia, aduſtione ipſa factus eſt frigidus, & ſiccus, tametſi ex humoribus calidis plerunque fiat, &

pro

propter hoc, quod tenet vestigium caloris primæ mineræ, licet frigidus sit, plerunque reddit animal ridiculosum, ferox, & maniacum: licet humor ipse frigidus sit. Cum igitur humidum caloris acuitatē, vel ipsius caloris vestigium obtundat, ideo applicanda præsidia ipsi melancholico plus humida sint, quàm calida. Dabis igitur illi syrupum hunc.

℞. Syrupi de pomis simplicis ℥ j. syrupi violati ℥ ß. aquarum buglossę, violarũ, borraginis ana ℥ j. misce. Recordare, quòd in omni administratione syruporum in ipsa melancholia nō est malum apponere syrupum violatum, cum vt plurimum melancholici patiantur instantiam vigiliarum, & tua intentio debet esse in prouocatione somni: & hoc maximè completur cum syrupo violato. Transactis vero duobus diebus à prima phlebotomia, phlebotomabis cephalicam cubiti dextri, extrahendo sanguinem pondere trium vel quatuor vnciarum, sed semper digestiuum continuabis per sex dies continuos, septimo die apparentibus signis concoctionis, dabis patienti infrascriptum purgatorium.

℞, Diasenæ lenitiui ʒ vj. specierum hieræ simplicis Galeni ʒ ij. confectionis hamech ʒ ij. ß. dissoluantur cum decoctione

com

communi florum,& fructuum quãtum sufficit: & cum qua bulliant folliculorum senæ, epithymi, polypodij quercini ana ℥ ij. & fiat potus,qui exhibeatur patiẽti duabus horis ante lucem. Sequenti verò die capiat patiens in diluculo sequentem bolum.

℞. Diabuglossati, sacchari violati ana ℥ ij. misce. Vesperi vero eodem die ante cœnam fiant lotiones ad extremitates ipsius patientis cum infrascripta decoctione calida, satis adaucto gradu caloris,cõtinuè deorsum,& fortiter trahendo.

℞. Rosarum rubearum, florum violarũ, florum sticados Arabici,maioranæ, florum camomillæ, anethi M.j.ß. bulliant in aqua fluminis currentis vsque ad cõsumptionem tertiæ partis, & vsui reseruetur: & sic continuabis cum his diuersiuis lotionibus per tres dies sequentes. Si vero eisdem diebus patiens somno priuaretur, vesperi post assumptam cœnam solicitabis ipsi patienti lotiones somniferas, quas diximus in cap. de phrenesi, non relinquendo, si expedirẽt, alia ingenia,quæ ibi retulimus ad somnum inducendũ.His quatuor,vel quique expletis diebus, perseuerante morbo phlebotomabis venas hæmorrhoidales, iuxta præceptũ Hippocratis, NEPHRITICIS ET MELANCHOLICIS HAEMORRHOIDES

DES INNATAI, BONVM. Et ipsis incisis cum phlebotomo, vel cum sanguisugis, extrahes de sanguine pondere trium vnciarum. Facta hac hæmorrhoidarum apertione, laudo, vt iteratò materia purgetur, quia omni septimana conueniens est ad minus semel purgare corpus melancholici. A quacunque melancholia prouenerit morbus, exhibeatur ei sequens medicina.

℞. Hieræ simplicis Galeni ℥ i. confectionis hamech ʒ i. ß. misce, & dissoluantur cum aqua decoctionis epithymi, folliculorum senæ, & polypodii quercini. Facta hac purgatione, si morbus perseueret, & cum signis dominii sanguinis, quorum potissimum est risus, indubitatò venam rectam frontis secabis, extrahésque sanguinem pondere trium vnciarum, & sic facta phlebotomia hac, si melancholia adhuc perseueret, ipsi capiti applicabis fomenta, pullos colũborum, catulos, iis ingeniis, quibus vsi fuimus in capite de phrenesi: & sic curabis. Deo iuuante, melancholiam à sanguine. Si verò fuerit melancholia cum maniaca confidentia, & feroci furore, eam curabis iis sequentibus ingeniis.

Primò (præcedente clysteri lenitiuo ad remissionem feruoris, & ebullitionis choleræ) facies phlebotomiam ex nigra, vel

vena

vena hepatica: quippe non tantum de sanguine extrahes, quantum si melancholia esset à sanguine, sed solùm tantum, quantum expediet pro remissione ebullitionis cholerae, & sanguinis, quiescat autem aeger sequenti die, in qua medicus solicitus sit tenere ipsum ligatum, ne sibi, & ipsi aegrotanti aliquid mali contingat. Tertia verò die post phlebotomiam, purgetur patiens sequenti purgatorio.

℞. Diacatholiconis ℥ vj. electuarij rosati Mesuae ℥ ij. Reubarbari optimi electi ʒ ij. ß. spicae ǵ xij. incidatur reubarbarum cum spica, & deinde subtiliter pulnerizetur, & cũ modico vini albi odoriferi irroretur, & dissoluantur omnia cum sequenti decoctione.

℞. Quatuor florum cordialium ana M. ß. corticum myrobalanorum citrinorum ℥ ß. epithymi, thymi, cum folliculo senae, polypodij quercini ana ʒ ij. bulliant in sufficienti quãtitate aquae vsque ad cõsumptionem medietatis: deinde colentur, & colaturae vsui reseruetur. Facta hac euacuatione, si morbus perseuerabit, tunc eis precisè ingeniis poteris vti, quibus vsus es in curatione melancholiae sanguineae, conuenient quippe & phlebotomiae factae ratione infrigidationis, qua remittitur cholerica

ebullitio. Si verò melancholia fuerit ex adustione melancholię naturalis, eam curabis sequentibus ingeniis.

Primo de hoc melancholico non timebis, cùm ipse de vnaquaque modica re timorem sibi acquirat. Si verò cognoueris hominem ipsum esse plenum sanguine, ipsum phlebotomabis, & non aliter: quoniam curatio melancholię à melancholia est multi, & boni sanguinis generatio: sed si expediet ipsum phlebotomare; phlebotomabis ipsum ex vena basilica lateris sinistri, cùm in tali morbo multum consentiat splen, & eandem cautelam seruabis in sanguinis missione, quam iam diximus, videlicet: SI SANGVIS exierit clarus, & subtilis, siste sanguinis missionem: si verò turbidus, & crassus, sequere cum extractione sanguinis quatuor vnciarum ad plus, ne magis corpus infrigidetur & exiccetur, & hoc intelligatur semper pręcedente clystere leniente: demum verò materiam digerere debes, continuando infrascriptum syrupum per septem dies.

℞. Syrupi de pomis compositi, de fumoterrę maioris, violati, de epithymo ana ℥ ß. aquarum melissæ, buglossæ, borraginis ana ℥ i. misce. Et aduerte, quod captis quatuor de his syrupis, non errabis; si patienti cum

sangui-

ſanguiſugis aperias hæmorrhoides cum extractione illius ſanguinis melancholici, & fæcalis pondere quatuor vnciarum. Septimo verò die, apparentibus ſignis concoctionis, pro ſequenti die dabis ei medicinam infraſcriptam.

℞. Quatuor florum cordialium ana M. ß. myrobalanorum Indorum, chebulorũ ana ℨ ii. epithymi, thymi, folliculorum ſenę, polypodii quercini anà ℨ i. bulliãt in ſufficiẽti quantitate lactis caprini vſq; ad cõſumptionem medietatis, deinde colentur, & in colaturã diſſolue diaſenæ lenitiui ℨ vi. confectionis Hamec ℨ ii. epithymi ſubtiliter puluerizati, pulueris hieræ ſimplicis Galeni ana ℨ i. ß. & fiat potus. Sequentibus verò diebus laudo, vt omni ſeptimana patiens capiat vnciam mediam infraſcriptæ medicinæ in diluculo, diſſolutæ cum aqua lactis caprini; quæ medicina nominatur Triphera de epithymo.

℞. Tripheræ magnę ℥ i. ſpecierum. Hieræ ſimplicis Galeni ℥ i. ß. epithymi ℥ ß. puluerizentur puluerizanda, & cum modico ſacchari fiat miſtura. vltra enim quòd hæc medicina euacuabit humorem peccantem, prouocabit ſomnum, de quo medicus in melancholia debet eſſe maximè ſolicitus.

Ad idem, recordetur medicus confor-

tare frontem,& radicem vitæ cum epithemate cordiali infrascripto manè,& vesperi ante cibum.

℞. Aquæ melissæ, buglossæ, borraginis, rosatæ ana ℔ ß.quatuor floru cordialium ana ʒ j.ligni aloes,been albi, & rubei, ossis de corde ceruí ana ℈ ij.croci ℈ j.aceti optimi ℥ iij.vini albi odoriferi ℥ iiij. puluerizentur puluerizanda, & misce pro epithemate cordis.

Ad idem, debet medicus solicitare, ipsi patienti dare bolu infrascriptæ misturæ per tres horas ante cibum manè,& vesperi.

℞.Diamusci dulcis, diamusci amari ana ʒ ij.diabuglossati, diaborraginati, sacchari violati ana ℥ i.misce cum syrupo de pomis:& fiat electuarium.

Ad idem,& est expertum, si patienti melancholiam à melancholia ipsa, quolibet mane in diluculo dabis tria oua sorbilia plurimùm conferunt: ideoque diebus continuabis hæc oua, quoad ipse assumet in potu centum,& vnum ouum, cum sequenti puluere parumper superasperso ipsi ouo.

℞. Epithymi, thymi ana ʒ ii.sacchari albissimi ℥ i. croci g̃ iii. cinamomi electi ʒ i.pulverizentur omnia subtilissimè,& fiat puluis.

Ad idem. Valet & ad expellendam melancholiam lætitia,& gaudiu:stare in can-

tilenis

tilenis, in ludis, & sonis: & habitare cum personis sibi domesticis,& familiaribus, & præcipuè cum puellis iucundis. Et hæc de melancholia.

Ad dolorem, & tinnitum, & surditatem aurium. CAP. VII.

PRIMO euacuetur materia cum infrascriptis pilulis aliis vniuersalibus præcedentibus.

℞.Pilularum sine quibus, aurearum Nicolai,agarici trochiscati ana ℈ j.misce cum syrupo de sticados:& fiant pilulæ quinque. Pòst,auribus intus, & extra apponas sequēs emplastrum maximi doloris sedatiuum.

℞.Cepæ sub feruentibus cineribus coctę numero. j. butyri recentis ℥ ij. olei camomillæ, olei rosati ana ℥ j. croci ʒ j. misce, & in mortario conducatur emplastrum, & ipsum calidum auribus apponatur diu, noctúque: omnem enim auris dolorem tollit, apostema soluit.& si ad suppurationem conducendum est apostema, hoc ipso emplastro conducetur.

Aliud expertum in forti dolore, & tinnitu,& surditate aurium.

℞.Olei de castoreo ℥ ij.olei rosati, amygdalarum amararum ana ℥ j. aquæ ardentis ℥ ij.misce, & bulliant vsque ad consum

ptionem aquæ ardentis, deinde in ingressu lecti quolibet vesperi infundantur prædicti olei calidi guttæ quatuor in foraminibus aurium, & obstruantur foramina cum bombice odoris musci. & hoc est bene expertum.

Aliud surditati mirabiliter conferens, & dolori, & sibilo aurium.

℞. Cyclaminis, id est panis porcini ℔ ß. scilicet de radice, & optimè à cortice mundetur, deinde fortiter, & minutissimè trituretur: cui adde olei camomellini olei rosati, amygdalarum amararum ana ℥ ij. apponantur igni, & bulliant vsq; ad consumptionem medietatis olei. deinde cum forti expressione coletur oleum, de quo oleo in ingressu lecti imponantur foraminibus auriũ guttę quatuor calidæ. Pòst verò panem porcinũ sic trituratũ accipe, & more emplastri toti auri impone, & liga: manè verò aurem mundato ab huiusmodi cyclamine, & cum modico vini albi odoriferi calidi aures abluito: & sic per decem dies vel plus continuato: & videbitur optimũ experimentum.

Aliud ad idem, & est bene expertum.

℞. Aquæ vitę ℥ iiij. radicum cyclaminis ℥ ß. nucleorum persicorum, amygdalarum amararum ana numero iiij. infundãtur hęc omnia triturata in prædicta aqua vitæ per

tres

tres dies naturales continuos, deinde fiat fortissima expressio eorum, & de prædicta aqua vitæ guttam vnam tantùm vesperi in ingressu lecti in foraminibus auriũ stilla, & cũ bombice claudatur: & sic continuando alternis diebus, in surditate & tinnitu videbis pulcherrimum experimentum.

Aliud ad idem.

℞.Radicum altheæ mundatarum, & subtilissimè incisarum ℥ iij. radicum cyclaminis similiter trituratarum ℥ ij. fœnugræci, seminum lini ana ℥ ß. bulliant in sufficienti quantitate aquæ, deinde colentur, & colaturę adde butyri recentis ℥ ß. olei amygdalarum amararum, olei rosati ana ℥ j. misce, & fiat emplastrum, quod die, & nocte calidum auribus ipsis apponatur.

Aliud ad idem.

℞.Furfuris grossi, milij ana M. ß. salis communis M. ß. florum camomillæ, seminum lini, seminum cimini ana M.i. misce, & in tegula benè calefiant, deinde irrorentur cum modico vini albi odoriferi, & manè & vesperi fomententur aures.

Aliud domesticum, & mulieribus familiare, & optimè expertum.

℞.Olei nucum ℔ i. bulliat in aliquo vase, & eo tunc, quo fumum emittit propter ebullitionem, tunc por embotum dictus

fumus in foraminibus aurium recipiatur.

Ad dolorem oculorum, & Ophthalmiam. CAP. VIII.

SI oculorum dolor fuerit cum præsentia sanguinis ad ipsos collectis, expertum remedium.

Primò est phlebotomia cephalicæ: pòst verò appositio sanguisugarum post aures, vel appositio ventosarum cum scarificatione in parte colli, qua iūgitur craneo: & hoc præcedente ventris lenitione.

Aliud, vbi fuerit dolor in oculo vel cum sanguinis præsentia, vel sine, in sedatione doloris remedium tale est.

℞. Aquæ albuminum oui ℥ ij. lactis mulieris ℥ iij. succi camomillæ ana ℥ j. madefiant petiæ lineæ, & oculo imponātur quousque calefiant, & iteratò apponantur. Si verò vehementissimus esset dolor, his grana duo opij iungito, & dolor sedabitur.

Aliud ad idem.

℞. Medullæ panis optimè tritæ ℥ j. medullæ pomorum dulcium bene tritorum ℥ ij. lactis mulieris ℥ j. olei rosati ℥ ß. misce omnia insimul: & fiat emplastrum, quod oculo apponatur. Si vero vehemens dolor fuerit, ei adde croci, opij, ana g̃ iij. & est bene expertum in sedatione doloris.

Aliud

Aliud, quod valet in dolore, siue defluxu sanguinis ad oculum.

℞. Mucillaginis sem. altheæ, mucillaginis sem. fœnugręci ana ℥ ij. lactis mulieris ℥ j. meliloti subtiliter pulueriżati ℥ ij. olei rosati ℥ j. farinæ hordei ℥ j. misce, & fiat emplastrum: cui adde (si expedit) opij, croci ana ℈ iij.

Aliud, mirabiliter conferens in dolore oculi in qualibet causa.

℞. Sief albi ʒ ß. dissoluatur in lacte mulieris, & oculo imponatur.

Aliud ad idem.

℞. Vnguenti dicti Alabastrini superius descripti ℥ j. lactis mulieris ℥ ij. misce, & infundantur petiæ lineæ in dicto liquore, & oculo apponantur.

Aliud remedium, vbi cum dolore simul esset fluxus sanguinis ad oculum.

℞. Boli armeni, sanguinis draconis, pilorum leporis combustorū ana ʒ ij. puluerizentur subtiliter, & cum albuminibus ouorum dissoluantur: demum cum patiens ibit dormitum, fiat linimentum in fronte super supercilia oculi patientis, & supra oculum apponatur, & ligetur medulla panis albi madefacta in aqua rosacea, & sic moretur per totam noctem, & est optimum experimentum. Si verò ob nimium dolo-

rem patiens deueniret ad diminutam visionem, vtatur semel in septimana sequentibus pilulis in ingressu lecti.

℞. Pilularum lucis, sine quibus ana ʒ ß. misce cum syrupo de sticados, & fiant pilulę quinque, & continuè post assumptionem harum pilularum abluat patiens oculos cum infrascripta lotione, quæ valet in conseruando visum, in sedando dolorem, & confortando oculum.

℞. Aquæ berbenæ, aquæ rosatę, aquæ fœniculi ana ℥ iiij. vini albis potentis ℥ iij. tutiæ præparatæ, sacchari cādi ana ʒ iij. aloes hepatici ʒ ij. omnia insimul, pulucrizatis puluerizandis, misceantur: & sic per diem naturalem in infusione permaneant, demū colentur, & colatura oculi abluantur.

Aliud conferens, & oculorum dolori, & maculis existentibus in eis.

℞. succi fœniculi, succi berbenæ ana ℥ ß. vnguenti alabastrini dicti ʒ ij. misce, & cum pluma, cùm patiens vadit dormitum, modicum de prædicto vnguento ponatur in angulis oculorum.

De

De Fluxu sanguinis narium.

CAP. IX.

EXPERTUM est ad fluxum sanguinis narium apertio hæmorrhoidarum per sanguisugas, consentiente ætate, & virtutis robore. Si verò patiens fluxum sanguinis narium fuerit puer à septem ad quatuordecim annos expertum est, quòd appositio sanguisugarum post aures curat.

Aliud ad idem.

℞. Boli Armeni, terræ sigillatæ, sanguinis draconis ana ʒ ij. acatiæ ʒ j. puluerizentur subtiliter, & dissoluantur cum succo plantaginis, & albumine oui quantum sufficit, & fiat linimentum fronti & gutturi.

Aliud ad idem optimè expertum.

℞. Succi plātaginis, aquæ rosatę, aceti optimi ana ℥ iiij. albuminis oui optimè conquassati ℥ ij. acatię cum prædictis dissolutæ ℥ ß. misce, & liniatur frons, & guttur cum pecia madefacta in prædictis.

Aliud ad idem bene expertum.

℞. Succi arthanitæ, succi plantaginis ana ℥ ij. thuris, aloes hepatici, myrrhæ ana ʒ j. ß. puluerizentur puluerizanda, & misce. Infundantur posteà lychnia facta ex bombice, & imponantur naribus, ex

quibus fluit ſanguis.

Aliud expertum, & mirabile in hoc.

℞. Aquæ panis porcini quantum ſufficit, & ipſam patiens per nares trahat:& repentinum videbis iuuamentum.

Ad idem mirabile.

℞. Sanguinis humani, illius ſcilicet, à quo fluit ſanguis per nares. ℥. j. vel ij. qui ſanguis ſuper laminam ferream igni appoſitam vtatur: deinde ſubtiliſſimè puluerizetur, & dictum puluerem naribus inſufflabis: & optimum videbis experimentum.

Aliud ad idem.

℞. Aceti optimi, aquæ plantaignis ana ℔ ij. madefiant petiæ lineæ in huiuſmodi liquore, deinde apponantur plantis pedum, volis manuum, & regioni hepatis, & ſtatim tolletur fluxus ſanguinis narium.

De doloribus dentium. CAP. X.

PRIMO expertum eſt, quòd ſi fiat euacuatio cum ſequentibus pilulis in ingreſſu lecti caotis, plurimùm conferunt.

℞. Pilularum de hiera Nicolai, pilularum aurearum eiuſdem, de agarico Meſuæ ana ℈ j. miſce cum ſyrupo violato: & fiant pilulæ quinque.

Aliud ad idem: & eſt expertum.

℞. Hie

℞. Hieræ pieræ Gal. ℥ ß. mithridati ʒ ij. aquæ vitæ ℥ ß. misce, & fiat linimentũ, cum quo persæpe in die liniatur dens dolens, & circa illius gingiuam: hoc enim valet maximè in causa frigida.

Aliud ad idem. quod vtique in causa calida mirabile est.

℞. Succi semperuiuæ: succi solatri anã ℥ iij. lactis vaccini ℔ j. olei rosati omphacini ℥ ii. misce, & petiæ madefactæ in huiusmodi liquore applicentur maxillæ dentis dolentis.

Aliud ad idem in causa calida.

℞. Medullæ pomorum dulcium optimè tritorum ℥ ii. furfuris grossi ℥ iii. olei rosati omphacini ℥ i. croci ℈ i. misce, & fiat emplastrum loco dolenti applicandum.

Aliud ad idem in vtraque causa.

℞. Vini albi potentis ℥ ß. radicum iusquiami albi ℥ i. bulliant insimul vsque ad consumptionem tertiæ partis, vel medietatis vini, & cum dicto vino calido abluatur tota gingiua dentis dolentis: & diu de prædicto vino in ore detineatur iuxta dentem dolentem.

Ad idem, & est expertum.

℞. Aceti nigri fortissimi ℥ iiii. sandaracæ ℥ ß. bulliant insimul vsque ad consumptionem tertiæ partis: & de dicto ace-

to calido aliqua quantitas detineatur in loco dentis dolentis.

Aliud ad idem.

℞. Florum saluię roris marini, betonicæ, sticados Arabici, maioranæ ana M. ß. nigellæ, pyrethri ana ℥ ii. bulliant in sufficienti quantitate vini albi vsque ad consumptionem medietatis, & colentur, & prędictæ herbæ colatæ contundantur, & veluti emplastrum maxillæ dentis dolentis applicetur, & dictum vinum calidum in oue retineatur.

Aliud ad idem, si dens dolens esset perforatus impleatur foramen cum sequenti mixtura.

℞. Theriacæ ℥ ß. pyrethri, nigellæ ana ʒ ß. aquæ vitæ ʒ. i. misce, & impleatur foramen dentis. Nota tamen, quòd omnibus his expertis non iuuantibus, singulo eorum poteris addere duo grana vel tria opii, vbi dolor multùm infestaret cum persęuerantia, & applicare modo prædicto.

De Fœtore oris, & nasi. CAP. XI.

SI FVERIT fœtor oris, & nasi per consensum à cerebro, quod cognoscimus fœtore eorum, quæ per palatum & nares exeunt, compertũ est ex experientia qualibet septimana vti semel sequenti medicina.

℞. Tur

℞. Turbith boni, & gummosi ʒ ii. agarici electi ʒ i. triturentur, & bulliant insimul in sufficienti quantitate aquæ betonicæ, deinde colentur, & cum colatura quantitatis duarum unciarum dissolue pulueris hieræ simplicis ʒ iii. syrupi violati ℥ i. & fiat potus. & exhibeatur patienti in medio noctis: & in quatuor vel quinq; assumptionibus huius potus curabitur à fœtore oris, & nasi à capite.

Ad ad idem. benè expertæ sunt hæ pilulæ: tribus enim vicibus suæ assumptionis curabitur fœtor oris, & nasi.

℞. Folii nucis muscatæ, ligni aloes, garyophyllorum ana ʒ i. specierum hieræ simplicis Galeni ʒß. pastæ pilularum masticinarum Conciliatoris ℥ i. misce cum melle rosato: fiat pasta pilularum, de quibus pilulis patiens capiat drachmam vnam de decem diebus in decem diebus.

Ad idem, optima experta est sequens aqua, cum qua quotidie, stomacho ieiuno, & mundo naso à superfluitatibus, debet caput purgare, eam sursum trahendo.

℞. Aquæ rosatæ ℔ i. ß. aquæ violatæ ℔ i. aquæ maioranæ ℔ ß. nucis muscatæ, ligni aloes, cinnamomi, galangæ, zedoariæ ana ʒ ii. pulucrizentur, pulucrizanda subtiliter, & cum prædictis aquis misceatur,

&

& in alambico ponantur:& destilletur aqua quæ post destillationem aromatizetur cum octo granis musci fini: & purgato capite cũ prędicta aqua, videbis mirabilia in fœtorę oris,& nasi.

Ad idem, quando erit per consensum à stomacho, primo experta est hæc medicina multum valere.

℞. Hieræ simplicis Galeni ℥ i. turbith boni, & gummosi subtiliter pulueriʒati ʒ i.ß. misce, & fiat bolus cum saccharo. Hanc medicinam capiat patiens in diluculo.

Ad idem facta purgatione, mirabile experimentum est hoc sequens.

℞.Vini albi potentis,& odoriferi ℔ i.nucis muscatæ,garyophyllorum, cinnamomi, macis ana ʒ i.musci optimi ℈ i.puluerizentur pulueriʒanda subtiliter, & infundantur in prædicto vino per duos dies naturales, deinde coletur vinum à speciebus,cui vino adde aquæ rosatæ ℥ ii. & patiens quolibet mane, stomacho ieiuno, assumet tria, vel quatuor cochlearia prædicti vini.

Ad idem.

EXPERIMENTVM optimum est quolibet mane stomacho ieiuno ferè immediatè ante prandium vti pilula vna alephãgina,vel ad minus alternis diebus.

Ad idem

Ad idem, optima experta est sequens mistura, de qua quolibet mane, stomacho ieiuno, patiens capiat ad quantitatem castaneæ.

℞. Diagalangæ, id est, electuarii de galanga ℥ ii. specierum aromatici rosati, specierum diamusci dulcis ana ʒ i. musci optimi ℈ iiii. misce cum succo pomorum dulcium: & fiat electuarium.

De Squinantia. CAP. XII.

COMPERTVM est experientia phlebotomiam duarum venarum sub lingua esse iuuamentum præstantissimum squinantiæ, præcedentibus tamen vna, vel duabus phlebotomiis: scilicet phlebotomia venæ nigræ, & phlebotomia cephalicæ, hoc est magis necessarium.

Ad idem.

Optimè expertum est, quòd factis phlebotomiis prædictis, cucurbitulæ appositæ in collo ex opposito loco dolenti cum scarificatione, & sanguinis extractione, mirabiliter conferunt.

Ad idem.

Experientia optimè compertum est, post phlebotomiam dictam, prouocationem sanguinis ex naribus cum setis pungentibus maximè conferre.

Ad idem. Factis phlebotomijs, expertum est

medicinam hanc ex toto squinantiam curare.

℞. Turbith boni & gummosi ℨ i. bulliat in decem vnciis aquę destillationis glycyrrhizæ vsque ad consumptionem medietatis. deinde coletur, & cum colatura dissolue mannę electæ ℥ iii. vel cassiæ nouiter tractæ ℥ i.ß. & exhibeatur patienti qualibet hora stomacho ieiuno, & pręcedente clysteri lenitiuo, de die, & nocte, meridie, & in sero potest exhiberi.

Ad idem, in principio bene expertū est sequens gargarismus.

℞. Aquę destillationis glycyrrhizę ℔ ii. succi plantaginis, succi mororum celsium, succi myrtillorum ana ℥ ii, misce, & bulliant simul vna forti ebullitione, deinde coletur, & relinquatur, vt infrigidetur, & patiens eo vtatur leui gargarismo.

Ad idem.

IN PRINCIPIO experientia compertum est, puluerem foliorum plantaginis exiccatorum, & subtiliter puluerizatorum, insufflatorum cum canna in gutturmultū in conferre.

Ad idem.

VBI INDICEMVS resolutione valet oleum camomellinum, oleum violarum, oleum amygdalarum dulcium, & pinguedo

do gallinę in æqualibus partibus, inungendo locum doloris cum applicatione lanæ succidæ.

Ad idem expertum est sequens emplastrum, vbi apostema suo tumore, & sua duritiæ difficilem reddit anhelitum, quoniam emollit, & resoluit.

℞. Radicis altheæ minutim incisæ, & mundæ, camomillæ, florum violarum, foliorum maluæ, cum radicibus ana M. i. bulliant omnia insimul in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem aquæ, deinde adde farinæ hordei, farinæ fœnugreci, farinæ seminis lini ana P. i. pinguedinis gallinæ ℥. i. olei camomillæ, olei amygdalarum dulcium ana quantum sufficit ad impinguandum emplastrum. quod pluries in die patienti applicetur.

Ad idem, in via resolutionis valet sequens gargarismus.

℞. Aquæ destillationis altheę ℔ i. syrupi de betonica ℥ iii. misce, & fiat gargarismus. Si verò syrupus non inueniatur, predicta aqua misceatur cum conserua betonicę, vel sticados. Si verò apostema squinanticum non tolleret sui resolutionem, tunc præparetur citissimè ad maturandum, vt rumpatur, ne obstruendo guttur, subitò ægrum suffocet.

Ad maturandum apostema valet emplastrum sequens, appositum patienti calidum.

℞. Foliorum maluæ cum radicibus, radicum ireos, florum violarum, radicum altheæ ana M.i. caricarum pinguium numero vi. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem duarum partium aquæ, deinde adde farinæ frumenti M.i. pinguedinis porci ℥ i ß. butyri recentis ℥ ß. lactis ℥ ß. olei amygdalarum dulcium, liliorum alborum ana quantum sufficit ad impinguandum emplastrum.

Ad idem, mirabile experimentum habetur in molliendo, & maturando apostema squinanticum ex sequenti gargarismo.

℞. Mucillaginis seminum maluæ, mucillaginis seminũ caulium ana ℥ ii. mucillaginis ficuum ℥ iii. butyri recentis ℥ i. aquæ destillationis glycyrrhizæ ℔. iiii. misce omnia insimul & ipso igne fiat liquor, quo vtatur patiens sæpe, & gargarizando, & lambendo calido. Postquam verò apostema squinanticum ad maturationem fuerit conductum, experientia compertum est, sequens emplastrum ipsum disrumpere, faciens quoq; ad remanentis resolutionẽ.

℞ Nidorum hirundinum ℔ i. olei amygdalarum dulcium, olei camomillæ ana quantum sufficit ad conducendum emplastrum

ſtrum, & ipſum calidum gutturi applicetur,

Ad idem rumpendum.

Fortis vociferatio, & fortis motus gutturis in tranſglutiendo, ſicut tranſglutire cruſtam panis, multùm conferre inuentum eſt. Si vero huiuſmodi non ſuffecerint ad eius diſruptionem, patiens, vel chirurgicus cum digitis ſuis, vel cum candela cerea ſubtili gutturi immiſſa faciliter diſrumpentur. Si verò non ſuffecerint, & chirurgicus oculo, vel tactu, apoſtema percipiat, cum ferro diſrũpat. Immediatè poſt eius diſruptionem ad id experimentum ſequens per viam paulatinæ deglutionis, vel per viam gargariſmi.

℞. Aquæ ordei ℔ ij. melis roſati colati ℥ iij. miſce, & æger gargarizando in quantum eſt poſſibile, conducat ſaniem ad os, ne ad membra ſpiritualia deſcendat ob nocumenta magna: & ſic æger mundificando vulnus ipſum conſolidabit.

De ſputo ſanguinis à pulmone.

CAP. XII.

AD SPVTVM ſanguinis à pulmone compertum eſt experientia phlebotomiam ex baſilica, qualibet hora factam, iuuamentum præſtare: & hoc experimentum maiorem habet efficaciam, ſi altero

die à phlebotomia basilicę, applicentur tres sanguisugæ hæmorrhoidibus.

Ad idem, compertum est, quòd facta phlebotomia sequens medicina optimum conducit iuuamentum.

℞. Reubarbari electi ʒ ij. torrefiat parum & subtiliter puluerizetur, & dissoluatur cum decoctione seminum acetosæ, seminũ portulacæ, & seminum endiuiæ, & patienti exhibeatur in diluculo.

Ad idem.

Compertum est experientia, si sputũ sanguinis, sicut frequenter, & vt in pluribus ex catarro salso & acuto contingere solet, tunicas venarum pulmonis frangeret, cauterium actuale factum in commissura coronali vltimum præstare iuuamentum.

Ad idem optimè expertum est sequens antidotum.

℞. Succi portulacæ, succæ plantaginis ana ℥ j, coralliorum rubeorum ʒ j. lapidis hæmatitis ʒ ß. pulucrizentur pulucrizande, & totum hoc exhibeatur patienti qualibet hora, qua sputo sanguinis infestabitur patiens.

Ad idem, expertum sequens remedium.

℞. Gummi Arabici, tragacanthæ, cornu cerui vsti, lapidis hæmatitis vsti, coralliorum rubeorum vstorum ana ʒ ß. boli

Arme

Armeni ℈ ii. puluerizentur ſubtiliter, & cum duobus albuminibus oui crudis miſceantur, & patienti totum exhibeatur qualibet hora ſputi ſanguinis.

Ad idem, experimento hoc ſequens remedium optimum.

℞. Succi portulacæ, vel plantaginis, vbi non poſſemus habere ſuccum portulacæ ℥ iiii. trochiſcorum de karabe ʒ ii. puluerizentur trochiſci ſubtiliter, & totum exhibeatur patienti, & ſtatim conſolidabitur vena.

Ad idem, compertum eſt experientia ſequens electuarium multum conferre.

℞. Loch de portulaca ℥ ii. tragacanthæ frigidæ ℥ i. boli Armeni, terræ ſigillatæ, ſanguinis draconis ana ʒ i. hypociſtidos, acatiæ, coraliorum rubeorum ana ʒ ß. puluerizentur puluerizanda ſubtiliter, & cum ſucco plantaginis conficiatur electuarium, de quo patiens qualibet hora portiunculam teneat in ore lambendo.

Ad idem, expertum eſt, & ſecretum remedium ſequens.

℞. Rheubarbari electi ʒ ii. ſeminum portulacæ, coriandrorum præparatorum ana ʒ i. torrefiant bona torrefactione, deinde puluerizentur ſubtiliter, & illius

pulueris ʒ j. ſumito, & cum ſucco portulacæ quantum ſufficit patienti exhibeto hora ſputi ſanguinis.

Ad idem, mirabile eſt, & ſecretum ſequens medicamentum.

℞. Succi millefolij ℥ ij. lapidis hæmatitis vſti ʒ ij. pulueriżetur lapis ſubtiliter, & totum patienti exhibeatur frigidum, ſicut expertum eſt, omnia, quæ in fractura venæ pulmonis exhibentur, actu frigida eſſe debere.

Ad idem, mirabile experimentum eſt ſequens.

℞. Stercoris muris ℈ ij. aniſorum ʒ ß. puluerizentur ſubtiliter, & cum aqua plantaginis quantum ſufficit, totum detur patienti: & videbis mirabilem effectum in cõſolidatione venæ ruptæ.

Ad idem, ſecretum, & infallibile experimentum ſequens datum qualibet hora patienti, & in quocunque tempore ægritudinis.

℞. Teſtam oui crudi, abiecta quæ intrinſecus membrana eſt, exiccetúrque tali exiccatione, vt poſſit ſubtiliter puluerizari, de quo puluere ſume ʒ ij. aquæ plantaginis ℥ iij. miſce, & da patienti qualibet hora ſputi ſanguinis: & ſubitã videbis conſolidationem. Si verò vis hoc remedium & citius, & efficacius operari, vt confidentiam

tiam habeas, quòd decæterò non frangetur vena. per quinque dies continuos in diluculo dabis drachmas duas prædicti pulueris dissoluti in sequenti syrupo.

℞. Syrupi rosati de rosis siccis, de portulaca, myrtini ana ℥ ß. misce.

Ad idem, expertum est sequens medicamentum.

℞. Scoriæ ferri pręparatæ ℥ j. cornu cerui vsti ℥ ß. bulliant in decem vnciis aquæ plantaginis vsque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, & colaturæ adde succi portulacæ ℥ j. & patienti totum hoc in duabus vicibus exhibeto.

Ad idem.

Securissimum, & expertum est remedium tam in curatione sputi sanguinis, quàm in pręseruatione ab eo, quolibet mane stomacho ieiuno masticare scrupulum vnum reubarbari torrefacti.

Ad idem, optimum videbis iuuamentum, si infrascripto vnguento inunges costas, & pracipue vbi percipitur punctura ex ruptura venæ.

℞. Trochiscorum de Karabe ʒ ij. olei citoniorum, olei rosati omphacini ana ℥ ß. misce, & cum puluere ducantur, quousque fiat in formam vnguenti.

Ad idem expertum est potare infrascriptum

cerotum super costis, mirabile enim affert iuuamentum.

℞. Seminis portulacæ, seminis acetosæ, seminis plantaginis ana ℨ ii. coralliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum ana ℨ i. hypocistidos, acatiæ, granorum myrti, balaustiorum ana ℨ ii. ß. gummi Arabici, tragacanthæ ana ℥ ß. masticis ℨ ii. omnia vnica torrefactione torrefiant, deinde subtiliter puluerizentur, & puluerizata incorporentur cum succo plantaginis, vel portulacæ: demùm cum oleo rosato omphacino, cæra, & pice quantum sufficit, fiat magdaleon, de quo tãtam sumas quantitatem, quantam expedit ad ipsum extendendum super corium ad magnitudinem costarum.

Ad idem, expertum est quòd vinum ex toto derelinquere, est vtile, & potare infrascriptam aquam.

℞. Amidi, coraliorum rubeorum, gummi Arabici, tragacanthæ ana. ℨ i. bulliant omnia in ℔ x. calibeatæ vsque ad consumptionem tertiæ partis, deinde coletur, & colatura vsui potus reseruetur.

Ad idem.

Expertum est, quod patiens quolibet die in sero, cùm voluerit dormire, sorbeat scutellam vnam ptisanæ hordeaceæ, ex ea videbis

debis mirabilem effectum in præseruatione, & curatione ruptæ venæ.

De Vlceribus pulmonis, & sputo saniei. CAP. XIIII.

EXPERIENTIA compertum est, assidua succi hordei potatione sanari phthisim, ad quam curandam eo victu sic debes vti.

℞. Succi hordei ℥ iiij. amidi ℥ ii. misce, & dissoluatur cum iure pulli quantum sufficit: & patienti exhibeatur manè in diluculo, aut sero in ingressu lecti: & optimum iuuamentum tibi succedet.

Ad idem, compertum est experiētia, sequentem potionem phthisicis multum conferre.

℞. Pullam vnam euisceratam, & bene mundam, amidi, tragacanthæ, gummi Arabici ana ʒ ii. hordei mundi, & excorticati ℔ ß. infundantur hæc omnia, præter pullam, in aqua vngulæ caballinæ per noctem, deinde colentur, & prædicta ponantur in ventre pullæ: sinas deinde, vt bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem carnis pullæ, demùm facta forti expressione ipsius pullæ, ius pullæ reseruetur: de quo accipe libram mediam, syrupi de glycyrrhiza ℥ i. ß. misce, & exhibeatur talis potus patienti phthisim

per

per decem dies continuos quolibet mane in diluculo, & videbis curationem completam in præseruatione à phthisi, & in curatione præsentis phthisis.

Ad idem, optime confert condimentum sequens, imò à sui natura curat phthisim.

℞. Carnis testudinis nemoralis ℔ ij. coquantur in aqua vngulę caballinæ, demũ optimè contundantur & dissoluantur cum iure pulli: cui adde lactis amygdalarũ dulcium, emulsionis seminum melonis, emulsionis phisticorum ana ℥ ij. farinæ amidi ℥ ß. omnia apud ignem conducãtur, quousque perfectè cocta erunt: demùm patienti phtisim loco ferculi & in prandio, & in cœna exhibeatur.

Ad idem valet condimentum sequens.

℞. Caudarum cancrorum fluuialium ℔ j. lactis vaccini, vel ouini ℔ iiij. bulliant insimul omnia vsque ad consumptionem medietatis lactis: demùm caudæ optimè contundantur, & cum optimo lacte dissoluantur: cui adde farinæ ordei, farinæ amidi ana P. j. lactis amygdalarum dulcium ℥ iiij. vitelli oui recentis numero j. sacchari albissimi ℥. iiij. misce, & apud ignem conducantur vsque ad veram coctionem, & patiens phthisim manè & vesperi comedat quantum conuenit appeti-

tui

cui ſuo: & eſt mirabile.

Ad idem, expertum eſt ſolo ſequenti condimento phthiſicos ſanari.

℞. Limaciarum nemoralium mundatarum optimè à ſuis mucillaginibus ℔ j. herbæ vngulæ caballinæ bene trituratæ ℥ ij. lactis vaccini, à quo non ſit extractum butyrum ℔ ij. bulliant inſimul vſque ad perfectam decoctionem limaciarum, & totum condimẽtum hoc cum ſaccharo mixtum detur patienti phthiſim loco cibariorum ſuorum. Et hoc de cibariis.

Ad idem expertum eſt, quòd ſi patiens phthiſim omni ſeptimana vtatur ſequenti medicina, erit ipſi vtile.

℞. Iuiubarum, ſebeſten ana numero x. glycyrrhizæ mundæ, paſſularum enucleatarum ana ℥ ß. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ vngulæ caballinæ vſque ad conſumptionem medietatis: deinde colentur, & cum colatura diſſolue mannæ electæ ℥ iij. vel floris caſſiæ ℥ j. & fiat potus, & patienti detur vt dixi, vel ad minus in duabus ſeptimanis ſemel.

Ad idem optimum eſt, & expertum ſequens potio, qua patiens debet vti quolibet mane per tres horas ante cibum.

℞. Aquæ deſtillationis radicum petroſelini, aquæ deſtillationis radicum fœniculi

culi, aquæ destillationis radicum enulæ, aquæ destillationis, radicum altheæ ana ℔ j. gummi Arabici, tragacanthæ ana ʒ iij. amidi ℥ ß. glycyrrhizæ mundæ ℥ j. misce, & bulliat insimul vsque ad consumptionem tertię partis: demum coletur, & colaturę adde tantum sacchari, quantum fiat iuleb longum, de quo patiens vncias quatuor quolibet die prædicta hora capiet.

Ad idem, secretum est, & bene expertum apud me hoc medicamentum sequens: & est puluis vnus, quo patiens phthisim debet vti secundum modum infra dicendum.

℞. Seminis papaueris albi ʒ vj. seminum endiuiæ, seminum acetosæ ana ʒ j ß. seminum citoniorum mundatorum ʒ ij. seminum melonum, cucurbitæ, citruli, cucumeris ana ℥ j. ß. gummi Arabici tragacanthæ, amidi ana ʒ j. succi glycyrrhizæ ʒ ij. pulmonis vulpis ʒ j ß. penidiarum ad pondus omnium, misce, & torrefiant leui torrefactione omnia, deinde subtiliter pulerizentur.

℞. Prædicti pulueris ʒ ij. syrupi de iujubis ℥ j. ß. aquæ destillationis limaciarum ℥ iij. misce, & repidum exhibeatur in diluculo.

Item.

℞. Prædicti pulueris ʒ ij. syrupi de papauere

pauere, syrupi de iuiubis ana ℥ j. aquæ vngulæ caballinæ ℥ iij misce, & tepidum patienti phthisim exhibeatur in sero cum ibit dormitum.

Ad idem, cum prædicto experimento simul sequens electuarium complet curationem phthisis: quod electuarium non solùm curat phthisim, imò quàm maximè corpus humanum restaurat.

℞. Carnis pulparum fasiani, carnis pulparum caponis, carnis pulparum perdicis ana ℔ ß. carnis testudinis nemoralis ℔ j. bulliant in sufficienti quantitate aquæ violatę vsque ad completam decoctionem, deinde optimè contundantur, & dissoluantur cum aqua vngulæ caballinæ: deinde

℞. Amygdalarum dulcium mundatarum, pinearum, phisticorum, seminum melonum mundatorum, citruli, cucurbitæ ana ℥ iiij. fiant omnium istorũ emulsiones, quæ cum prædicta aqua dissoluantur, & carnibus commisceantur: deinde

℞. Amidi, tragacanthæ, gummi Arabici anea ʒ ij penidiarum ℥ ij. sacchari optimi quantum sufficit, & fiat electuarium, cui adde pulmonis vulpis ʒ ß. cinnamomi electi ʒ ij. incorporentur, & fiat electuarium, de quo electuario patiens quater in die naturali capiat vnciam vnam pro vice,

ſcilicet per tres horas ante prandium, in meridie, immediatè ante cœnam, & in medio noctis.

Ad idem. Inter omnia phthiſicis medicamenta expertum eſt phthiſim ſanare potatum aſininum lac, quod patiens ſumat in mane, & in diluculo parumper ſuper dormiendo, & veſperi in ingreſſu lecti, vt ſequitur.

℞. Lactis aſinini recenter mulcti ℥ vj. ſacchari albiſſimi ℥ ß. miſce, & ſumat patiens modo dicto: quem potum continuet in vere per menſem, in autumo verò per viginti dies.

Ad idem, expertum eſt, vbi cum phthiſi non ſit iunctum ſputum ſanguinis, cui tamen iungatur catarrus ſalſus, remedium ſequens.

℞. Succi glycyrrhizæ ʒ ij. aloes loti ʒ j. paſtæ pilularum de cynogloſſa ʒ ß. optimè ſimul omnia contundantur, & cum ſyrupo violato fiat paſta pilularum, de qua patiens alternis diebus in ingreſſu lecti vnam capiat ad quantitatem ſcrupuli vnius: hæc enim mundificat vlcus à putredine, ſiſtit catarrum ſalſum fluentem à capite, & pectus à ſuperfluitatibus mundat.

De

De Asmate. CAP. XV.

IN principio asmatis experientia compertum est sequentem medicinam excusare medicum ab vlteriori operatione, quoniam ipsa sanat ægrum.

℞. Glycyrrhizæ mundæ passularũ enucleatarum ana ℥ ß. iuiubarum, sebesten ana numero x. radicum enulæ mundæ ℥ ß. radicum vngulæ caballinæ ʒ ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis: deinde colentur, & cum colatura dissolue mannę electę ℥ iij. vel floris cassiæ ℥ j. ß. & patienti exhibeto.

Ad idem, expertum est syrupum sequentem non solum in digestione materiæ asmati, sed etiam in euacuatione conuenienti ipsius, ob facilitatem sputi, multùm conferre.

℞. Radicum enulæ, radicum hyssopi; radicum fœniculi ana ℥ j. iuiubarum, sebesten ana numero x. carnium prunorum damascenorum numero x. glycyrrhizæ, passularum enucleatarum ana ℥ ß. capillorum veneris, vngulæ caballinæ ana ʒ vj. anisorum P. j. seminum cartami P. ß. bulliant omnia in sufficienti quantite aquæ vsque ad consumptionem medietatis: deinde colentur, & colaturæ adde amidi, penidiarum ana ℥ j. pulmonis vulpis grosso

modo triti ℥ i. ß. misce & iterum bulliant vnica leui ebullitione, deinde colentur, & cum saccharo, vel melle quantum sufficit reformetur syrupus, de quo syrupo bis in die in diluculo scilicet, & in meridie capiat infrascriptam mensuram per octo continuos dies.

℞. Prædicti syrupi ℥ ii. aquarum hyssopi, capillorum veneris, vngulæ caballinę ana ℥ i. misce. die verò nona per duas horas ante lucem capiat infrascriptas pilulas.

℞. Agarici trochiscati, pilularum cochiarum Almans. ana ʒ. ß. misce cum succo de glycyrrhiza, & fiant pilulæ numero v.

Ad idem, facta euacuatione præcedente, comperi sequentem potionem, manè sumptam, sanare asma, dum ex eadem in vesperi fiat decendam clystere.

℞. Gallum antiquum ad minus annorum trium, deinde ipsum per tempus flagellato, ipsum multùm defatigando, non autem interficiendo, posteà ipsum decollato, & immadefactum deplumato, demùm à visceribus bene ipsum mundato, & cum vino albo potenti abluito, ipsum modestè salito, deinde

℞. Seminum cartami, seminum aniso-

rum,

rum seminum anethi ana ℥ i. radicum enulæ, radicum hyssopi, radicum prasii ana ℥ ß. glycyrrhizę mundæ, passularum enucleatarum ana ʒ vi. tartari albi ℥ ß. pulmonis vulpis triturati ʒ ii. omnia hæc grosso modo contundantur, & in ventre galli suantur, demum gallum ipsum in quinquaginta libris aquæ apponito, & ipsum coquito vsque quo caro ab ossibus separetur, deinde forti facta galli expressione, gallus proiiciatur: demum decoctionem colato, & aeri eam exponito, vt pars clara residentia sua separetur, demum partem hanc claram ipsius decoctionis in alio vase reseruato: & sic deinceps vtere eo.

℞. Prædicti iuris clari ℥ vi. oxymellis simplicis ℥ i. ß. misce, & (vt dixi) patienti dato tepide: vesperi vero per horam ante cœnam sequens clystere imponito.

℞. Iuris galli turbidi ℔ i. vitelli oui numero i. hieræ simplicis Galeni ʒ vi. olei communis ℥ iii. sacchari rubei ℥ i. ß. salis communis ʒ ii. misce, & iniiciatur clystere: & sic continuabis per octo dies continuos: & optimum effectum in curatione asmatis inuenies.

Ad idem, expertum est, & in paroxysmo asmatis, & in præseruatione ab eo quolibet

mane per tres horas ante prandium capere vnciam mediam infrascripta mixtura.

℞. Terebentinæ optimæ loræ cum aqua vngulæ caballinæ ℔ j. caricarum pinguium ℔ ß. penidiarum ℥ iiij. olei amygdalarum dulcium recentis ℥ j. misce insimul omnia, & optimè conducantur in mortario quousque fiat forma electuarij, quod patiens sumat modo dicto.

Ad idem.

Optimè expertum est vti alternis diebus solùm terebentinæ vncia media.

Ad idem, expertum est hoc secretum, vti ter in die sequenti potione.

℞. Succi enulæ, succi hyssopi ana ℥ ij. aquæ vngulæ caballinæ ℔ j. bulliant insimul vna forti, & longa ebullitione, demùm cum saccharo quantum sufficit fiat syrupus: de quo sine aquis capiat ℥ ij. manè, in meridie verò vncias duas, & duas vncias in ingressu lecti.

Ad idem, expertum est hoc remedium adhuc stante paropysmo asmatis, & est secretum, cum quo multos releuaui à paroxysmo.

℞. Sulphuris viui ℔ ß. pulverizetur subtiliter, & infundatur in aqua vngulæ caballinæ quantum sufficit per diem naturalem, deinde bene abluatur cum prædicta aqua, demùm cum saccharo optimo quantum suffic

ſufficit fiat electuarium: de quo capiat & manè,& veſperi,ſtomacho ieiuno, vnciam mediam, & in paroxyſmo, & extra paroxyſmum,quoniã non ſolùm curat,ſed præſeruat etiã à paroxyſmo.Si autem ſuperueniet tibi tumor de forti exiccatione ipſius pulmonis, qua anhelitus intercipitur propter difficultatem,laudo, vt in ingreſſu lecti, & in diluculo eiſdem diebus patiens capiat infraſcriptum potum, nec ob hoc derelinquatur electuarium.

℞.Aquæ hordei ℥ iij. ſyrupi violati ℥ ij. miſce.

Ad idem,præcipuè tempore paroxyſmi,ſequẽs experimentum eſt mirabile,& probatum.

℞. Oxymellis ſimplicis ℥ ij gummi Armoniaci guttę quatuor.miſce,& totum patienti exhibeatur.

Ad idem, experientia compertum eſt optimè conferre, & de repente aſma curare,ſi omni hora patienti exhibeatur tale medicamentum.

℞. Oxymellis ſimplicis ℥ ß. pulmonis vulpis ſubtiliter pulueriżati ʒ ß. miſce pro vna vice,& patienti exhibeatur.

Ad idem,expertum eſt aſmati mirabiliter conferre, ſi patienti ter in die naturali exhibeatur Vncia media ſequentis mixturæ, ſcilicet per tres horas ante prandium. per duas horas ante cœnam, & in medio noctis: continuando per tres,

vel quatuor dies, & non plures, videbitis ægrum sanari.

℞.Mannæ granatæ electæ ℥ ii.floris cassiæ nouiter tractæ ℥ ß. penidiarum ℥ iij. olei amygdalarum dulciũ recentis ℥ j.pulmonis vulpis subtiliter puluerizati ℥ ij. misce, & fiat electuarium cum syrupo de hyssopo.

Ad idem, expertum, & pro pauperibus secretum.

℞. Radicum althææ in vmbra exiccatæ ℔ j.mellis cocti, & despumati ℔ iiij. misce, & apud ignem conducatur quousque fiat forma electuarij,de quo patiens capiat frequenter:& bene valebit.

Ad idem, valet pro pauperibus sequens condimentum.

℞. Aquæ fontis claræ ℔ ij. porrorum subtiliter incisorum ℥ iij. butyri recentis ℥ ij. sacchari optimi ℥. j. ß. vitelli oui numero j. omnia simul bene agitentur: & in vase prope ignem conducantur, & totum patienti exhibeatur, & in prandio, & in cœna.

Ad idem, & est secretum, & mirabile, & sine dubio curat Asma à quacunque causa, & est electuarium apud me magistrale: & appellatur

Diabut

DIABVTYRVM Benedicti: de quo patiens debet assumere ter vnciã mediam, scilicet in diluculo, in meridie, & in ingressu lecti.

℞. Butyri recentis in perlucida aqua fontis decies eloti ℥ iiij. caricarum, nucleorum pini, dactylorum, amygdalarum amararum ana ℥ ij. succi glycyrrhizæ, tragacanthæ ana ℥ ß. hyssopi, ireos, thymi, satureiæ, prasij, pulegij, seminum vrticæ ana ℥ ß. cinnamomi, zinziberis, pyrethri ana ʒ iij. garyophyllorum, galangæ, piperis nigri, anisi, carui, cardamomi ana ʒ ij. ligni aloes, nucis muscatæ ana ʒ j. aquæ mellis ℔ iiij. sic conficito, caricas passulas, & dactylos bene tritos in aqua mellis triduò infunde, posteà lento igne coque, & violenter succum exprime, cui succo adde butyrum, & insuper adde mellis spumati ℔ vij. & iterum lento igne ebullito vnica forti ebullitione, demùm iterum cola, & colaturæ adde grana pini, & amygdalas, bene omnia contusa, & omnia in mortario nulla intermissione bene ducito, alia verò omnia subtiliter puluerizata, prædictis immittito, cui adde, pulmonis vulpis subtiliter pulerizati ℥ ij. & diutius permiscendo apud ignem electuarium conducito, & vsui dato.

corpore patiente asma, fiant duo cauteria, vnum in parte syluestri brachij dextri longè à iuncturis spatulæ per quatuor digitos: alterum in crure dextro in parte syluestri, distante à genu per quatuor digitos inter duos musculos.

De Pleuritide. *CAP. XVI.*

CVm pleuresis duplex exigat regimen, tentatiuum, & curatiuum, curatiuum regimen pòst habebitis, tentatiuum verò nunc: hoc autem tentatiuo acquiritur vobis notitia, scilicet an sit pleuritis, an dolor ventosus: & si fuerit humor paucus aut ventositas, illum, vel illam resoluemus his fomentis: & sic excusabimur à transeundo ad aliud genus curationis. Fomenta ergo in principio vel curant vel docent curare. Materia igitur existente pauca, & apta per poros cutis resolui, si fuerit sicca, siue cholerica, siue melancholica, cum fomentis humidis resoluenda est, ex quibus filtrum, siue spongia in aqua calida infusa, & optimè expressa; & petia linea subtilissimè conuoluta, & toto loco dolenti applicata, & bis, aut ter iterata, semper post infusionem ipsius in aqua calida, cum optima expressione, & circumuolutione cum pe-

tia ſicca, quæ remaneat ſuper loco tanto tempore qua:que vice, donec calor ipſius tepeſcat, & deinde reinfundi in aqua calida oportet, vt ſuprà: quod aptius fieri poterit, ſi duæ ſpongiæ aut duo filtra habeantur huic operationi deſeruientia, vt vna earum remota, quàmprimum altera ſuper imponi poſſit: & apponatur debitè calida, ſed non acutè, ſiue intenſè.

Aliud ad hoc conueniens.

Sacculus ex furfuribus frumenti magis, ſecundum loci dolentis quantitatem, bulliant in aqua leui ebullitione, & loco dolenti, poſt fortem ipſius expreſſionem, applicatus, & ſecundum neceſſitatem reiteratus, vt ſuprà, maximè confert. His efficacior eſt ſpongia, ſiue filtrum infuſum in aqua deſcriptionis infraſcriptæ.

℞. Radicum althææ ℥ iij. maluarum M.j. ſeminum lini ℥.ß. florum camomillæ, meliloti. ana. M.j. radices lotæ, & non abſterſæ, extracto ab ipſis meditullio, bulliãt ſimul cum reliquis medicinis, in aqua fluuiali, quantum ſufficit vſque ad ſufficientem decoctionem maluauiſci: & fiat, vt ab initio dictum eſt.

Parietaria quoque cum oleo in patella

tella mortificata, & loco dolenti superimposita, est ad hoc efficax: & reiteretur secundum necessitatem, vt suprà. In materia autem humida, siue phlegmatica, siue sanguinea, fomenta conuenientia erunt hæc, videlicet saccellatio facta ex milio, sale, aut furfure, debitè calefactis & applicatis, vt suprà. Si verò voluerimus calefactoria medicamenta inter sicca, & humida, aspergemus res suprà scriptas cùm eas calefacimus, vino, aut aqua, aut aceto, aut ex his simul mistis: deinde in sacculis ponemus, aut prius ex his simul mistis faciemus sacculos, quos calefaciemus super lateribus calidis aspersis cum suprascriptis, aut verò hos sacculos infundemus in huiusmodi debitè calidis, & post sufficientem expressionem applicabimus, vt suprà. In materia grossa, cum humidis primò, tandem ad sicca procedemus. In subtili, cum siccis ad resoluendum materiam profundam fortius resoluentibus indigemus, quam ad resoluendum superficialem. In resoluendo cum his calefactoriis ordo seruandus est, vt secundum plurimùm ab humidis inchoemus, & à debilioribus gradatim procedentes, ad fortius resoluentia, habito semper respectu ad materiam resoluendam: vt si subtilis sit aut grossa po-

ſita in ſuperficie, aut profundo, humida, vel ſicca, calida, vel frigida: cùm verò pleureſis ſit vera, apta curari per reſolutionem, ſpuitionem, vel reſudationem, ſex principales intentiones ſunt habendæ. PRIMA debita regiminis adminiſtratio. Secunda, diuerſio materiæ fluentis. Tertia, digeſtio. Quarta, enacuatio. Quinta, ſputi facilitatio. Sexta, reſolutio.

Sed ad empiricam accedamus.

AD PLEVRITIDEM prima hora inuaſionis doloris lateralis compertum eſt experientia, phlebotomare baſilicam brachij oppoſiti multùm conferre. Si verò in quarta vel immediatè poſt quartam fiat phlebotomia ex baſilica eiuſdem lateris, citiſsimam videbis euacuationem ipſius pleuritidis. Hic igitur eſt modus phlebotomandi, quem debetis ſeruare ſecũdum mẽtem Galeni. Et nota, ſecundum documenta doctorum, quòd nulla committatur phlebotomia, niſi præcedente ventris lenitione vel cum caſſia per os aſſumpta, vel cum œnemate lenitiuo: quod in pleuritide debet eſſe tale.

℞. Hordei mundi pug. j. violarum M. j. ß. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ vſque ad conſumptionem medietatis, deinde de colatura accipe ℔ j. cui adde olei

olei violati ℥ iij. sacchari rubei ℥ ij. salis communis ʒ iij. vitelli oui numero j. misce, & fiat clystere. Si verò contingeret, vt pleuriticus occurrat ipsi medico post quartum diem, sicut plerunque contingit, oppositam venam non phlebotomabis, quoniam tunc æger moreretur: & etiam ex vna duæ fierent, ob tractum materiæ putridæ ab vno latere ad alterum: sed cum consilio sociorum vestrorum eiusdem lateris venam secabitis.

Ad idem, facta conuenienti phlebotomia per diem naturalem post, est expertum experientia medicinam sequentem pleuritidem sanare; quanquam adhuc essemus ante quartam, quoniam ipsa euacuat materias in viis latis à quibus fouebatur apostema pleuriticum.

℞. Mannæ granatæ ℥ iij. dissoluatur cum decoctione communi pectorali.

Descripto decoctionis communis pectoralis talis est.

℞. Hyssopi sicci, capillorum veneris, ficuum, dactylorum, sebesten, passularum, hordei mundi, glycyrrhizæ rasæ ana p. æquales, bulliant hæ in aqua quantum sufficit, & (vt dixi) dissoluatur manna, & detur patienti in diluculo: vel loco manunæ, pro pauperibus poteris assumere vnciam vnam & mediam floris cassiæ.

Ad idem, compertum est à principio, id est, ante qartam, vsum sequentis electuarij, frequenter lambendo ipsum multum in pleuritide conferre.

℞. Diagraganti frigidi, diapenidionis sine speciebus ana ℥ i. diacodionis cum saccharo ℥ ß. misce, & cum syrupo violato fiat electuarium.

Ad idem, à principio expertum est iulep sequens multum conferre si calidum lambendo pleuritico propinetur.

℞. Syrupi de iuiubis ℥ ii. syrupi violati ℥ i. misce.

Ad idem, à principio repertum est sequens vnguentum pleuritico multum conferre, si manè, & vesperi eo calido vngatur locus dolens.

℞. Mucillaginis seminum citoniorum, olei violati ana ℥ i. olei anygdalarum dulcium ℥ ß. ceræ quantum sufficit: & fiat, vnguentum molle.

Ad idem, à principio, præcedentibus dictis euacuationibus, compertum est sequens emplastrum pleuritidem curare, vt non transeat quartam.

℞. Violariq M. i. ß. florum violarum M. ii. bulliant in sufficienti quantitate aquæ, vsque ad consumptionem aquæ, deinde adde farinæ hordei ℥ i. ß. olei violati

ti olei amygdalarum dulcium ana quãtum sufficit ad impinguandum emplastrum.

Ad idem, ante quartam compertum est syrupum sequentem pleuritico exhibitum bis in die in diluculo, scilicet & in meridie, multum conferre.

℞. Syrupi violati, de iuiubis ana ʒ vi. aquarum violarum buglossæ ana ℥ i.ß. misce pro vna vice.

Et nota hæc, esse remedia, quæ melius exhiberi debent vsque ad quartam, eo quia tunc intentio medici est incrassare materiam, ne fluat ad membrum pectoris ad magnificandum apostema pleuriticum, vel ad ipsum faciendum: & omnes medicinæ iam enumeratæ talem exercent operationem. Transacta verò quarta die ipsius pleuritidis, debet medicus mutare intentionem curatiuam, quoniam prius erat sua intentio incrassare materiam, post verò quartam est incidere, & resoluere materiam iam fluxam, & ideò ad modum Galeni cum fluxa materia indigeat euacuatione, expertum est phlebotomiam tunc factam ex brachio loci dolentis citissimè curare pleuritidem, & sic laudo, vt fiat adhuc non vrgente vehementi necessitate, licet hoc non semper sentiat Auicenna.

Ad idem post quartam compertum est sequens electuarium multum conferre ipsum tepidè lambendo.

℞. Diapenidionis sine speciebus ℥ j.ß. dia draganti frigidi ℥ ß. loch de pino ℥ j. misce cum syrupo de glycyrrhiza, & fiat electuarium.

Ad hoc compertum est misturam sequentem in pleuritide conferre post quartam, eam calidam lambendo.

℞. Syrupi de glycyrrhiza ℥ ij. syrupi iuiubini ℥ j. misce, & patienti exhibeatur. Aduerte, quod si pleuritico (sicut frequenter contingit) iungeretur fluxus ventris, siue fuerit ante quartam, siue post, in omni administratione Syruporum debes dare de Syrupo myrtino sufficientem quantitatem: quoniam vltra hoc quod sistit fluxum, lenit partes pectoris, & facilitat sputum: quæ sputi facilitatio est re vera tota cura ipsius pleuritidis.

Ad idem, compertum est experientia, veluti diuinum quoddam, omnem pleuritidem curare, & ægrum à morte releuare sequens medicamentum: quod ægrotanti applicari non debet, nisi in quarta vel transacta quarta.

℞. Dialthææ ℥ ij. olei amygdalarum dulcium ℥ ß. misce, cum quo vnguento calido vngatur locus dolens, deinde superasperge

loco

loco dolenti sic vncto sequentem puluerem.

℞. Cymini ℥ ß. fiat puluis subtilissimus, & cribretur: quo puluere superasperso, sume folium caulis super cineribus ignitis calefactum, deinde folium ipsius caulis vnge cum butyro antiquo non salito: & loco dolenti ipsum calidum applicato: & mirabilis effectus tibi apparebit in sedatione doloris pleuritidis, & in resolutione materiæ apostematis, & hoc remedium tibi honorem conducet, & ægro vtilitatem maximam. Et scias, quod hoc remedium valet in quolibet alio forti dolore, existente in toto corpore à capite infrà.

Ad idem, post quartam expertum est sequens vnguentum quod dolori debet applicari, lana succida superposita.

℞. Olei decoctionis althææ ℥ ij. olei camomillini ℥ j. olei amygdalarum dulcium ℥ ß. ceræ quantum sufficit, & fiat vnguentum molle.

Ad idem, expertum est sequens emplastrum curare apostema pleuriticum: imò si lateri pleuritica iungeretur vehemens dolor, huiusmodi emplastri applicatio dolorem sedat.

℞. Radicum althææ minutim incisæ, & coctæ ℥ ij. florum camomillæ, florum violarum, meliloti ana M. ij. caricarum pin-

guium numero vj. bulliant omnia in sufficienti quãtitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis: demùm colentur, & colaturæ adde farinæ fœnugræci, farinę seminum lini ana ℥ j. farinæ fabarum ℥ j. ß. olei anethi, olei liliorum alborum, olei amygdalarum dulcium ana quantum sufficit ad impinguandum emplastrum.

Ad idem, secretum est, & optimè expertum præcedentibus euacuationibus si detur patienti infrascriptus potus: & præcipuè vbi medicus perciperet cum pleuritide iunctam esse ventositatem magnam, augmentantem pleuriticum dolorem.

℞. Olei seminum lini ℥ iiij. succi althææ ℥ ij. misce, fiat potus, & detur qualibet hora, & quolibet tempore ipsi pleuritico, & detur patienti stomacho ieiuno manè, & vesperi.

Ad idem, consulo, vt post quartam digeratur materia, regulariter operando, & sequens syrupus est expertus multùm valere tunc temporis.

℞. Syrupi de glycyrrhiza ℥ j. de iuiubis, de pomis dulcibus ana ℥ ß. aquarum vngulæ caballinæ capillorum veneris, violarum ana ℥ j. misce: cùm enim post quartam intentio non sit prohibere, quod fluit, incrassando, vel immobilitando ipsum,

ſed incidere, quod fluxum eſt, & partim reſoluere, & hæ intentiones in prædicto ſyrupo inueniantur, ideò eſt ſciendum, ipſum eſſe conuenientem.

Ad idem, quoniam adhuc poſt quartam, apparentibus ſignis digeſtionis, conuenit patientem purgare compertum eſt ſequentem medicinam pleuriticum curare.

℞. Iuiubarum, ſebeſten ana numero x. glycyrrhizæ raſæ, paſſularum enucleatarum ana ℥ ß. florum bugloſſæ, violarum, borraginis ana ℥ ß. dactylorum enucleatorum numero iij. bulliant omnia in ſufficiēti quantitate aquę violatæ vſque ad cō ſumptionem medietatis, demùm colentur, & colaturæ addè mannæ electæ ℥ ij. rheubarbari electi infuſi in prædicta decoctione ſecundum artem ʒ ij. ſpicæ ℈ vj. & fiat potus. Et aduerte pro ſecreto quod in pleuritide non debet dari rheubarbarum in ſubſtantia: quoniam ſua ſtipticitate multa, prohibet facilem ſcreatum: nec debet dari ſine decoctione dactylorum: quoniam dactyli ſtipticitatem rheubarbari tollunt: aliter in pleuritide non eris auſus ſuper rheubarbarum, niſi in infuſione, vel decoctione dactylorum.

Ad idem, optimè expertum eſt, & reperi

me abbreuiare curam pleuritidis si manè, & vesperi per duas horas ante cibum detur patienti infrascriptum pomum ad comedendum.

℞. Pomum vnum dulce, sub cineribus benè decoctum, cui puluis sequens superaspergatur.

℞. Succi glycyrrhizę, amidi, penidiarum ana ʒ j. misce, & fiat puluis subtilis, superaspersus pomo. Si verò transacta septimana vsque ad vndecimam & post ad decimá quartam in pleuritide virtus ægrotantis benè constet, & dolor lateris adauctus sit, & membri grauedo, & febris, & alia accidentia pleuritidem sequentia incrementum susceperint, proculdubio credendum est apostema non obedire resolutioni: quapropter medicus tunc temporis excusatus est, si maturatiuis ipsis vtatur, tentans ipsius apostematis suppurationem. Nam in huiusmodi cura quatuor hę sunt intentiones: prima quarum est maturatio: secunda, ruptio: tertia abstersio materiæ saniosæ: quarta, consolidatio. Igitur si harum prima vsus fuerit medicus, excusabitur (vt dixi) quoniam medicus in quantum possibile est, deberet prohibere ipsius pleuritidis maturationem, cum ipsa sit via ad vlcera pulmonis, & ad phthisim, & inde ad mortem per transitum saniei ab

vlcere

vlcere membranæ ad intrinſecas partes pulmonis. Sin autem ſecus non eſſet curatio, ad maturandum apoſtema pleuriticum, ſequens emplaſtrum expertiſſimum eſt.

℞. Foliorum maluæ cum radicibus, violariæ ana M. ii. radicum althææ mundatarum ℥ ii. radicum liliorum alborum ℥ i. radicum enulæ ℥ ß. florum camomillæ, meliloti ana M. i. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ vſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & colaturæ adde farinæ fœnugræci, farinæ frumenti ana p. j. fermenti ℥ ii. pinguedinis porci, butyri ana ℥ ß. olei amygdalarum dulcium, olei communis ana quantum ſufficit ad impinguandum emplaſtrum, cui adde croci ʒ ß. quod emplaſtrum loco dolenti applicetur calidum, & ter in die naturali permutetur.

Ad idem, ſcilicet ad ſuppurandam pleuritidem optimè expertum eſt ſequens vnguentum.

℞. Mucillaginis ſeminis caulium, mucillaginis ſeminis althææ ana ℥ ii. mucilaginis ficuum ℥ i. lactis vaccini ℥ iii. butyri recentis ℥ ii. olei amygdalarum dulcium ℥ ii. ß. omnia inſimul miſceantur & leui igne bene ducantur, & cum ceræ

quantum sufficit, fiat vnguentum molle: quod vtique extensum supra lanam succidam, loco dolenti applicetur ter, vel quater in die naturali.

Ad idem, in maturatione apostematis experta est sequens antidotus.

℞. Butyri recentis ℥ iiii. mucillaginis ficuum ℥ ii. olei amygdalarum dulcium recentis ℥ i. misce, & omnia simul bene incorporentur, & cum sacchari quantum sufficit, fiat loch: de quo frequentissimè patiens in ore teneat lambendo.

Ad idem, potus sequentis aquæ calidæ lambendo multùm confert.

℞. Iuiubarum, sebesten, ana numero quindecim, glycyrrhizæ mundæ, passularum enucleatarum ana ℥ ß. radicum maluæ, radicum althææ, radicum enulæ ana ℥ ß. dactylorum enucleatorum, caricarum pinguium ana numero ii. bulliant insimul in sufficienti quãtitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis: deinde colentur, & colaturæ adde olei amygdalarum dulcium ℥ i. sacchari quantum sufficit, & fiat iuleb longum claraficatum de quo patiens assumat ferè sine intermissione. Si verò post fortem dolorem lateris, dolor ipse notabiliter minuatur, & post febrem intensam febris valde dimittatur, & alia acciden

cidentia ipsius pleuritidis in se multùm remissa fuerit, dum tamen in membro læso remanserit sola grauitas, quam patiens ex ponderositate loci percipit, tunc medicus debet coniectare naturam non esse potentem ad apostematis resolutionem, & quoniam apostema est dispositum, & præparatum ad disruptionem, ideo medicus debet omni ingenio curare, vt apostema ipsum rumpatur.

Ad rumpendum apostema pleuriticum.

Primum ingenium est ad rumpendum apostema pleuriticum, præcipere patienti, vt inordinato, & forti motu moueat membra thoracis, quoniam ex huiusmodi motu violento, & forti, rumpetur apostema.

Ad idem, valet sequens emplastrum.

℞. Radicum althçæ coctę ℥ iiij. in mortario optimè contundantur, quibus adde butyri ℥ j. mellis ℥ j. ß. stercoris columbini ʒ ij. misce, & calidum loco præcisè applicetur: & subitam videbis disruptionem apostematis. Si verò apostema vel arte, vel natura disrumpatur: quod medicus cognoscet ex desinentia ponderositatis membri, & ex apparentia exitus per exitum saniei per screatum, & per apparentiam saniei ex vrina, tunc medicus debet solicitus esse, ne materia illa

transeat ad pulmonem: & si trãsierit, vt non permaneat & figatur: necnon prohibeat etiam futuram phthisim ad quod expertum est sequens lambitiuum.

℞. Aquæ hordei ℔ j. mellis rosati ℥ iij. radicum altheæ ℥ ß. misce, & bulliant ad consumptionem tertiæ partis, deinde coletur, & de colatura calida patiens lambendo sæpissimè capiat: eo enim remedio abstergetur sanies ab vlcere, & eam conducet ad inferiores partes cutis, & mundabit per viam sputi.

Ad idem.

℞. Penidiarum ℥ ij. mellis rosati ℥ j. succi enulæ ℥ ß. pulmonis vulpis puluerizati ʒ iij. misce, & cum modico sacchari fiat loch, cuius quantitatem sæpissimè lambendo æger in ore teneat.

Ad idem.

Secretum est, valde expertum ad idem, quòd si quater in die naturali bibat patiens vncias quatuor aquæ hederæ terrestris calidæ, videbis optimam curationem disrupti apostematis pleuritici, & eius mundificationem à sanie, & prohibitionem futuri empimatis, & phthisis. & ad hæc bene conferunt ea, quæ dicenda sunt in sequenti capite de Tussi.

De

De Tussi. CAP. XVII.

SI FVERIT tussis à causa calida, dignoscitur autem hoc à caliditate percepta ex spiritualibus, à pruritu, & punctura eorundem, à perceptione materiæ subtilis in gutture prurientis, à rubedine faciei, & oculorum, & in eis caliditate apparente: compertum est, tanquam sublime remedium, duas phlebotomias alternis diebus factas multum cōferre. Prima quidem ex vena nigra dextri brachij cum extractione sanguinis quatuor vnciarum: Secunda verò ex cephalica eiusdem lateris, cùm ferè tussis calida sit à defluxu materiei à capite.

Ad idem, compertum est medicinam sequentem tußim calidam curare.

℞. Iuiubarum, sebesten ana numero x. glycyrrhizæ, passularum enucleatarum ana ℥ ß. bulliant in sufficienti quantitate aquæ, & cum colatura dissolue floris cassiæ nouiter tractæ ℥ j. electuarij rosati Mesue ʒ ij. misce, & fiat potus, & detur tussienti in diluculo.

Ad idem, scilicet ad tußim calidam, optimè conferunt sequentes pilulæ, data patienti, cùm ibit dormitum.

℞. Pilularum aurearum Nicolai ℈ ij.

pilularum assaiaret ℈ j. misce cum syrupo violato, & fiant pilulæ numero v.

Ad idem, expertum est, tanquam remedium efficax, sequentem potionem multùm conferre: quam patiens debet frequentare per septem dies continuos in ingressu lecti.

℞. Aquæ hordei ℥ v. diacodionis cum saccharo ℥ ß. misce, & apud ignem calefiant, & tussienti exhibeto.

Ad idem, compertum est sequentem potum mirabiliter conferre, patienti datum in ingressu lecti.

℞. Succi hordei extracti ex hordeo recenti, & mundo ℥ ij. pulueris diagraganthi frigidi ℥ ij. misce, & dissoluantur cum aqua decoctionis glycyrrhizæ, Iuiubarum, & passularum enucleatarum quantum sufficit.

Ad idem, optimè expertum & secretum in curatione tussis calida, & præcipuè cùm infestat ægrum, vt vix possit dormire, assumere alternis diebus vnam de sequentibus pilulis in ingressu lecti.

℞. Pilularum de cynoglossa descriptione Mesue ʒ j. cum syrupo rosato: fiant pilulæ numero quinque, quarum vnam capiat modo dicto.

Ad idem, experientia optimè expertum est, quòd

quòd si patiens quolibet die ante prandium capiat vnam de infrascriptis pilulis curabitur à tussi calida.

℞.Pilularum masticinarum Conciliatoris ʒ j.agarici trochiscati ʒ ß.pilularum aurearum Nicolai ℈ ii.misce cum syrupo violato: fiant pilulæ numero decem, quarum vnam capiat modo dicto.

Ad idem, expertum est, quòd si patiens purgetur sequenti medicatione syruporum, & medicinæ, sanabitur à tussi calida, Syrupus, quem debet accipere per septem dies continuos, est sequens.

℞. Syrupi myrtini, violati, de iuiubis ana ʒ ß aquarum vngulæ caballinæ, plantaginis ana ℥ j.ß.misce pro vna vice. Facta digestione in materia, compertum est sequentem medicinam tussim ipsam catarrhalem calidam curare.

℞. Corticum myrobalanorum citrinorum ℥ ß. granorum myrti, Iuiubarum, sebesten ana numero x. glycyrrhizæ mundæ, passularum enucleatarum ana ℥ ß. agarici ligati in petia ʒ ß. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis: & cum prædicta colatura dissolue mannæ granatæ electæ ℥ ij. & hoc pro diuitibus. Si verò

pau

pauper fuerit, cassiæ nouiter tractæ ℥ i. vel penidiarum ℥ iii. electuarii rosati Mesue, electuarii de dactylis ana ʒ i. ß. misce, & fiat potus, & patienti tussim exhibeatur in diluculo.

Ad idem, vbi tussi coniungeretur raucedo vocis, valet hac mixtura sequens pluries in die tam assumendo & lambendo.

℞. Diadraganti frigidi, diacodionis cum saccharo, diapenidionis sine speciebus ana ℥ i. boli Armeni subtiliter puluerizati ʒ i. misce, & cum iulep violato fiat ad modum loch.

Ad idem, & bene experientia docet, multum valere sequens mixtura bis in die sumpta, scilicet ante prandium, & ante cœnam per duas horas ad quantitatem vnius cochlearij.

℞. Mannæ electæ ℥ i. ß floris cassiæ nouiter tractę ℥ ß. penidiarum ℥ ii. pulueris tragacanthæ frigidæ ℥ i. ß. olei amygdalarum dulcium recentis ℥ ß. misce, & fiat loch.

Ad idem, expertum est, vesperi, cum patiens ibit dormitum, assumere octo cochlearia infrascriptæ mixturæ sanare tussim calidam.

℞. Aquæ fontis claræ ℥ x. sacchari albissimi ℥ ii. ß. bulliant insimul vsque ad consumptionem tertiæ partis: deinde adde farinæ amidi, farinæ hordei ana quantum

suffic

sufficit ad incorporandam prædictã aquam ad formam liquoris densi.

Ad idem, optimè expertum est, patientem assiduè tenere in ore lambendo vnam de infrascriptis pastellis, mirabiliter conferre.

℞. Sacchari candi ℥ iij. gummi Arabici, tragacanthæ, amidi ana ʒ ij. succi glycyrrhizæ ʒ j. farinæ ordei ʒ iij. omnia insimul subtilissimè puluerizentur, & cum saccharo dissoluto in aqua violata, quantum sufficit, fiant pastellæ.

Ad idem, experientia inuentum est, vesperi, cùm patiens ibit dormitum, in ore sub lingua tenere vnam de infrascriptis pilulis multùm conferre.

℞. Diacodionis, pulueris tragacanthæ frigidæ, penidiarum ana ʒ ij. boli Armeni ʒ ß. puluerizentur omnia subtilissimè, & cum syrupo myrtino fiant formulæ ad modum lupinorum, vel pilulæ ad modum lupini, quod idem est.

Ad idem, optimum remedium auferens equidem tussim calidam sequens ebullitio ex passulis & glycyrrhiza.

℞. Passularum enucleatarum ℥ ij. bulliant in libra vna aquæ vsque ad consumptionem tertiæ partis, deinde illi aquæ fortiter bullienti appone glycyrrhizæ ra-

ſæ recentis per fruſta diuiſæ ℥ ii. & omni hora teneat patiens fruſtum vnum ipſius glycyrrhizæ bene maſticando. Si verò præcedentia remedia in tuſſi calida non ſuffecerint, iam credendum eſt, ipſam foueri à catarrho, deſuper cadente ad membra pectoris. Conſulo itaque tanquam vltimum remedium, & ſublime, fieri cauterium actuale in commiſſura coronali, vnde quanquàm materia ſit calida, cauterium tamen vtilitatem præſtat: quoniam exiccando, & cerebrum confortando prohibet fluxum materiæ ad membra anhelitus.

Ad tuſſim frigidam cum præſentia materiæ pituitoſæ fluentis à capite ad membra anhelitus, expertum eſt, ſequentem medicinam ipſam curare.

℞. Diaſcebeſten lenitiui ℥ i. electuarii de dactylis ʒ ii. miſce, & fiat bolus cum ſaccharo, & capiat patiens per quatuor horas ante lucem.

Ad idem, expertum eſt bene valere ſequens electuarium, frequentatum à patiente, ipſum lambendo.

℞. Terebentinæ lotæ cum aqua capillorum veneris ℥ iii. caricarum pinguium ℥ i. penidiarum ℥ iiii. olei amygdalarum dulcium recentis ℥ i. miſce, & optimè in

mortario conducantur, quousque fiat electuarium.

Ad idem, mirabiliter confert sequens electuarium, si patiens ipsum frequentet lambendo.

℞. Succi althææ ℥ iii. succi enulæ ℥ i. penidiarum ℥ ii.ß.amidi ℥ i. sacchari quantum sufficit dissoluti cum aqua vngulæ caballinæ, & fiat electuarium.

Ad idem, medicina hæc optimè experta est, si in ingressu lecti patiens de ea capiat decem cochlearia.

℞. Aquæ fontis claræ ℔ i. mellis albi ℥ iii. bulliant vsque ad perfectam mellis despumationem, deinde paulatim infundatur farina amidi, paulatim aquam sic bulliendo,& eam aquam ducēdo quousque deueniat aqua ad succi densitatem.

Ad idem, pro tussi frigida sequēs purgatio eam curat. Pro digestione materiæ primò.

℞. Syrupi de hyssopo, syrupi de glycyrrhiza, mellius rosati colati ana ℥ ß. aquarum capillorum veneris, vngulæ caballinæ, betonicæ ana ℥ i. misce pro vna vice. quo syrupo continuato per septem dies, capiat patiens infrascriptam medicinam.

℞. Electuarii de cassia ℥ i. penidiarum ℥ ß. agarici præparati ʒ i. misce & dissoluantur cum aqua decoctionis glycyrrhi-

zæ,

zæ,& iuiubarum quantum sufficit.

Ad idem, expertum est sequens medicamentum per viam suffumigij.

℞. Aquæ limpidæ ℔ j. masticis ʒ j. ß. thuris ʒ ij. pulucrizentur pulucrizanda, & cum aqua misceãtur, & bulliant ad ignem lentum, & cùm erunt in forti ebullitione, ab igne detrahantur: demùm cum emboto patiens capiat fumum illius aquæ per os, quousque effumabitur aqua. Si verò materia sit multùm frigida, fiat ebulitio harum rerum in vino odorifero.

Ad idem, expertum est conditum sequens, si patiens per duas horas ante prandium comedat vnciam vnam, & in ingressu lecti vnciam aliam illius conditi.

℞. Pinearum mundatarum, amygdalarum dulcium mundatarum ana ℥ iij. penidiarum ℥ vj olei amygdalarum dulcium recentis ℥ ij. sacchari quantum sufficit, & fiat in forma electuarij.

Ad idem expertum est sequens electuarium, si æger in lambendo ipsum teneat.

℞. Diapenidionis sine speciebus, loch sani, & experti ana ℥ j. penidiarum ℥ ij. syrupi de hyssopo quantum sufficit ad incorporandum, & fiat electüarium.

Ad idem, mirabiliter confert assumptio vnius vnciæ cum dimidia sequentis aquæ in ingressu

lecti,

lecti, & per tres horas ante prandium.

℞. Agarici optimi, & electi ʒ ij. bulliant in libra vna aquæ limpidæ vſque ad conſumptionem medietatis, deinde coletur aqua, & de colatura dabis vnciam vnam cum dimidia patienti modo dicto.

Ad idem, & in omni ætate eſt expertum, tam in pueris, quàm etiam in ſenibus, dare patienti tuſſim frigidam, cùm ibi dormitum, pilulam vnam de ſequentibus pilulis quolibet veſperi.

℞. Agarici præparati ʒ ij. thuris ʒ j.ß. pulverizetur thus, & cum ſucco de hyſſopo, & cum agarico commiſceatur, & fiant pilulæ numero x. quarum vnam capiat patiens modo dicto.

Ad idem, expertum eſt optimè valere, ſi patiens frequentet lambitionem ſequentis aquæ calidæ.

℞. Thuris, maſticis, ana ʒ j. ß. amidi, glycyrrhize, paſſularum enucleatarum ana ℥ ß. radicum enulæ ℥ j. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ vſque ad conſumptionem tertiæ partis, deinde colentur, & colatura vſui ſeruetur.

Ad idem expertum eſt, omnem adminiſtrationem olei amygdalarum dulcium recentis per os multum conferre, & præcipuè, ſi oleum condiatur modo ſequenti.

℞. Olei amygdalarum dulcium ℥ vj.

ſacchari optimi diſſoluti in aqua vngulæ caballinæ quantum ſufficit: & fiat iulep: de quo patiens pluries in die lambendo capiat cochlearium vnum: de quo etiam patiens frequenter capiat in ſuis ferculis.

Ad idem, optimè valet condimentum ſequens aſſumptum, & loco cibi, & loco medicinæ.

℞. Butyri recentis ſine ſale ℔ j. vitelli ouorum recentium num. iii. farinæ amidi ℥ ii. ſacchari diſſoluti in aqua violata. ℥ i. miſce, & optime conducantur, quouſque fiat condimentum guſtui optimum. Si verò præcedentia hæc non contulerint, conſulo, tanquam ſecretum experimentum, in ſedatione tuſſis frigidæ à materia pituitoſa, cauterizare crus dextrum infra genu in parte ſylueſtri, per quatuor digitos inter duos muſculos cruris, & optimum videbis iuuamentum.

Ad idem, per ea, quæ extrinſecus applicantur, valet vnguentum ſequens: cum quo calido totum pectus inungi debet.

℞. Butyri antiqui ſine ſale, olei amygdalarum dulcium, olei liliorum alborum ana ℥ i. mucillaginis ſeminum althææ, mucill. ſeminum maluæ ana ℥ ß. croci ℈ ß. miſce, & cum modico, ceræ fiat vnguentum. Et hæc de tuſſi calida, & frigida.

De

De Passionibus cordis scilicet de tremore, saltu, & pulsu cordis.

CAP. XVIII.

AD CORDIS passionem, & pręcipuè cùm in patiente fuerit antiqua, infallibile, & expertum est remedium (cùm ipsa ægritudo vt plurimùm sit diuturna) facere phlebotomiam ex basilica oppositi lateris, huiusmodi ægritudinem ex toto curare, dum obseruetur corporis lenitio, & euacuatio ante phlebotomiam faciendam cum sequenti medicina.

℞. Diacatholiconis ℥ vi. confectionis Hamec ℥ ii. misce, & fiat potus cum aqua buglossæ. Sequenti verò die fiat phlebotomia modo dicto. Si verò patiens omni anno vtatur prædicta phlebotomia, certè nunquam cardiacam passionem percipiet.

Ad idem, expertum & in præseruatione à cardiaca passione, & in curatione præsentis cardiacæ, digerere materiam cum sequenti syrupo, & euacuare cum infrascripta medicina patientem sanari à tali affectione. Syrupus ad cardiacam passionem talis est.

℞. Syrupi de corticibus citri, syrupi de

pomis dulcibus ana ʒ vi. syrupi de epithymo ʒ ii. aquarum tormentillæ, dictami albi, buglossę ana ℥ i. misce pro vna vice. Continuato syrupo per septem dies, octaua die patiens capiat infrascriptam medicinam.

℞. Florum buglossæ, borraginis ana M. i. folliculorum senæ, polypodii quercini ana ʒ ii. myrobolanorum Indorum ʒ i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & cum colatura dissolue diasenæ lenitiui ʒ vi. Reubarbari subtiliter puluerizati ʒ i. ß. misce, & patienti potus exhibeatur in diluculo. Facta phlebotomia prima, & ipsius alui purgatione, ad passionem cordis scias mirabiliter conferre apertionem hæmorrhoidarũ quater in anno secundum diuersitatem quatuor temporum: & in tali apertione hæmorrhoidarum in passionibus cordis semper bene me habui.

Ad idem valet, & experta est sequens confectio si ante prandium capias per tres horas.

℞. Specierum pliris arcoticon, specierum lætificantis, specierum tria-sandalorum, specierum aromatici garyophyllati ana ʒ i. sacchari albissimi dissoluti in aqua buglossæ quantum sufficit, & fiat confe-

ctio

ctio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet, & patiens capiat vnam, superbibendo vnciam vnam vini maluatici.

Ad idem, experta est sequens mistura multum valere in passionibus cordis.

℞. Diaborraginati ℥ iiij. diabuglossati sacchari rosati ana ℥ ii. conseruæ acetositatis citri ℥ i. coraliorum rubeorum, been, albi, & rubei, ossis de corde cerui ana ʒ.i. pulverizentur puluerizanda, & cum Syrupo de pomis dulcibus fiat mistura, de quà patiens capiat per duas horas ante cibum dimidium vnciæ, & ante cœnam per duas drachmas. & scias, in omnibus passionibus cordis valere hanc misturam, & etiam in febribus.

Ad idem, & est secretum in passionibus cordis, & maximè in mulieribus, quæ ex consuetudine cadunt in talem passionem.

℞. Corticum citri exiccatorum, zedoariæ, doronici, calami aromatici ana ʒ i. cardamomi ʒ ß. Radicum buglossæ exiccatarum ʒ ii. musci fini ℈ ß. epithymi ʒ ß. pulverizentur omnia subtilissimè, & fiat puluis cribellatus, de quo puluere patiens capiat in diluculo drachmam vnam, & mediam, dissoluto in aqua tormentillæ, in vesperi verò, cùm ibit dormitum, dra-

chmam vnam dissolutam in eadem aqua. & videbis ante septimum diem curari à passione cordis.

Ad idem confectio hæc sequens mirabilis est valens quoque in debilitate virtutis, propter febres incensiuas: & optima hæc est confectio in tempore pestilentiæ, & in febribus pestilentialibus.

℞. Cinnamomi electi ʒ ij. macis ʒ ß. hyacinthorum, smaragdorum, rubinorum ana ʒ ß. margaritarum perforatarum, & non perforatarum ana ℈ i. auri subtiliter puluerizati, argenti subtiliter puluerizati ana ʒ ß. omnia insimul subtiliter puluerizentur, & cum saccharo optimo dissoluto in aqua rosata fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet. vidi enim cum hac confectione multa corpora tempore pestilentiæ fuisse conseruata.

Ad idem, & est secretum, cum quo in passione cordis semper bene me habui.

℞. Succi buglossæ ad ignem depurati ℥ ij. sacchari albissimi ʒ ij. misce, & tepidum quolibet die in ingressu lecti patiens bibat, & non transibunt decem dies, quòd patiens curabitur à cardiaca passione.

Ad idem, & est expertum, quòd si patiens cardiacam passionem à qualibet causa, capiat

infra

infrascripti iulep ter in die vncias quatuor, sanabitur ab huiusmodi passionibus.

℞. Radicum tormentillæ, radicum dictami albi ana ℥ ß. florum buglossæ, borraginis ana ℥ i. ossis de corde cerui, been albi & rubei ana ʒ ij. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum, doronici, zedoariæ ana ʒ i. ß. granorum citri, granorum paradisi ana ʒ ii. ß. hyacinthorum, smaragdorum, vtriusque margaritarum ana ʒ i. bulliant omnia in libris decem aquæ vsque ad consumptionem medietatis. deinde colentur, & colaturæ adde vini granatorum muzorum ℥ x. succi pomorum dulcium ℥ vi. iterum bulliant vnica forti ebullitione, & cum sacharo quantum sufficit, fiat iulep longum, & aromatizetur secundum totum sequenti puluere.

℞. Cinnamomi electi, macis, folii ana ʒ j. musci optimi ℈ j. ambræ grisiæ ʒ ß. pulucrizentur subtiliter, & ligentur in pecia subtili munda cum filo, & ponantur in vase ad medium iulep, & tandiu permaneant in eo, quandiu ex toto bibantur pulueres. & scias illud esse mirabile in præseruatione à peste, si patiens in diluculo capiat ipsius iulep quatuor vncias, in meridie, & in ingressu lecti totidem.

Ad idem.

Ad passionem cordis, per ea, quæ extrinsecus applicantur, expertum est in hora, qua affligitur patiens, apponere ventosam de directo cordis, ipsam derelinquere per horam, esse notabile remedium, & præsentaneum.

Ad idem, manè, & vesperi ante cibum, siue dolor adsit, siue non, ipsius cordis sequens epithema multùm conferre, inuentum est experientia.

℞. Aquæ rosatæ, aquæ borraginis, aquæ melissæ, aquæ acetosæ ana ℥ vj. sandalorum alborũ, rubeorũ, seminum rosarum rubearum ana ʒ. j. ß. ligni aloes, ossis de corde cerui. cornu cerui vsti ana ʒ j. coraliorum rubeorum, been albi, & rubei ana ʒ ß. florum buglossæ, borraginis ana M. j. bulliant insimul, pulucrizatis pulucrizandis, vsque ad consumptionem tertiæ partis aquæ, deinde adde vini maluatici optimi ℥ iij. aceti optimi albi ℥ ij. croci ℈ j. misce, & cum sindone de grana manè, & vesperi ante cibum epithemate calido fomentetur cor.

Ad idem secretissimum vnguentum est, cum quo manè, & vesperi ante cibum debet inungi tota regio cordis, & hoc vnguentum inuentum

est pr q

est pro pauperibus, quibus non est copia coemere epithemata.

℞. Olei nenupharis citrinæ ℥ iij. pulueris florum nenupharis citrinæ ℥ ij. sandalorum rubeorum, coraliorum rubeorum, seminum acetosæ ana ℈ j. margaritarum, ligni áloes, ossis de corde cerui ana ℈ ß. camphoræ g̃ iij. ceræ albæ lotæ cum aqua nenupharis citrinæ quantum sufficit, pulnerizatis pulnerizandis, fiat vnguentum, molle. Et nota, quòd præsens vnguentum, & dictum epithema valent in febribus intensiuis,& in aliis, quibus iungitur debilitas in virtute.

Ad idem secretum est, & mirabile, & expertum, valens admodum in pestilentia, & in præseruatione, & in curatione, cum applicueris cordi manè,& vesperi sequentem mixturam,& continuè ipsam deferes.

℞. Theriacæ optimæ ℥ i. succi limonis ℥ ß. croci ℈ j. vtriusque margaritarum, coraliorum rubeorum, seminum acetosæ ana ʒ ß. camphoræ g̃ ij. misce, & omnia insimul bene ducantur cum duobus, vel tribus guttis vini albi odoriferi, quousque fiat linimentum, cuius linimenti quantitas extendatur super sindonem sericam chermesini, & calidum cordi applicetur.

Ad idem, inuentum est sacculum infrascriptum cardiacæ passioni multùm conferre, si continuè patiens ipsum ferat supra cor.

℞. Florum borraginis, buglossæ ana M. ß. seminum citri, seminum acetosæ ana ʒ ii. folii ʒ. ß. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum, been albi, & rubei ana ʒ j. omnium fragmentorum ℈ j. vtriusque margaritarum ana ʒ ß. doronici, zodoariæ, calami aromatici ana ʒ j. ß. ossis de corde cerui, cornu cerui vsti, ligni aloes ana ʒ j. musci optimi, ambræ optimæ ana ℈ j. puluerizentur omnia subtilissimè, & ex prædicto puluere fiant duo, vel tres sacculi ad magnitudinem cordis qui sacculi antequam cordi apponantur, continuè suffumigentur cum vino albo odorifero.

Ad idem, experimentum mirabile, & præcipuè valet pueris hora qua patiuntur vermes.

℞. Aloës hepatici ʒ ß. croci ℈ j. succi citri ʒ ij. vini albi odoriferi ʒ j. omnia insimul bene misceantur, & extendatur hæc mixtura super petiam, & cordi applicetur.

Aliud contra vermes puerorum.

℞. Farinæ lupinorum amarorum, aloës hepatici, ana ʒ iij. succi absinthij ʒ ij. omnia bene simul misceantur, & exten-

datur

datur hæc mixtura supra petiam, & vmbilico puerorum applicetur.

De Dolore stomachi. CAP. XIX.

SI DOLOR stomachi proueniat à causa calida, cuius signum erit stomachi inflammatio, dolor acutus, & pungitiuus, amaritudo oris & vomitus cholericus, tunc expertum est, medicinam sequentem curare dolorem stomachi.

℞. Rheubarbari electi ʒ ij. spicæ g̃. x. diacatholiconis ʒ vj. electuarii rosati Mesue ʒ iij. misce, & fiat potus cum decoctione communi florum, & fructuum, qui exhibeatur patienti in diluculo, & hæc medicina excusabit medicum à multo labore in auferendo dolorem stomachi à causa calida.

Ad idem, compertum in dolore stomachi, & si dolor proueniat à vehementia febris, propter causam calidam assiduam, ante aduentum doloris per vnam horam sequentem potionem mirabiliter conferre.

℞. Medullæ panis furfuracei ℥ ij. superaspergantur vini granatorum musorum, aquæ plantaginis ana ℥ iiij. facta forti expressione, detur tale vinum mixtum cum aqua, patienti; & videbis mirabile expe-

rimentum in dolore calido ſtomachi.

Ad idem, experientia compertum eſt ſequentem purgationem cum digeſtione materiæ curare dolorem ſtomachi à cauſa calida. Syrupus, quem debet continuare per ſeptem dies, talis eſt.

℞. Syrupi acetoſitatis citri, ſyrupi roſati ana ʒ vj. ſyrupi de abſinthio ʒ ij. aquarum acetoſæ, cichoreæ, bugloſſæ ana ℥ j. miſce, octauo verò die capiat infraſcriptam medicinam.

℞. Floris caſſiæ nouiter tractæ ℥ j. rheubarbari electi ʒ ij. ſpicæ g̃. x. rheubarbarum cum ſpica ſubtiliter incidatur, & cum modico vini albi odoriferi irroretur, & miſceatur cum caſſia, & fiat bolus cum ſaccharo: qui exhibeatur patienti in diluculo.

Ad idem, in dolore ſtomachi à cauſa calida, valet ſequens mixtura: cuius cochlear vnum detur patienti manè, & veſperi ante cibum per vnam horam.

℞. Diacitoniten ſine ſpeciebus cum ſaccharo ℥ ij. ſacchari roſati, conſeruæ acetoſitatis citri ana ℥ j. miſce cum ſyrupo de abſinthio, & fiat electuarium molle. Si verò ægrum dolor plurimùm infeſtaret, ſicut plerunque contingit in febribus cholericis, vt nimio dolore æger quaſi ſync

ſi ſincopizet, expertum eſt, eſſe optimi iuuamenti p lebotomare baſilicam lateris dextri, quæ mirabilis eſt in forti dolore non tantùm ſtomachi, ſed omnium membrorum naturalium. Et nota, quòd dato vrinam non oſtendere de fiẽda phlebotomia, debes tamen tu regulariter à forti dolore à cauſa calida, eſſe pronus ad faciendam phlebotomiam. Si verò dolor fortis adhæret à cauſa calida, qui nec ſedari poſſet phlebotomia, nec prædictis remediis, conſulo, tanquam expertum, & ſecurum, patientem capere ſequentem bolum in quacunque hora doloris.

℞. Electuarij de ſucco roſarum Nicolai ℥ iij. philonij Romani ℈ ij. miſce, & fiat bolus, ex quo videbis cito notabile iuuamentum.

Ad idem, expertum eſt ſequens remedium, & eſt multum efficax quando cogetur medicus ſuccurrere, fortiſſimo dolori, cui alia remedia non attulerint iuuamentum.

℞. Syrupi roſati, ſyrupi de abſinthio ana ℥ j. ß. opij ℈ j. miſce, & bulliant vnica leui ebullitione, deinde ipſo permixto cum tribus vnciis iuris pullæ, dabis patienti in potu.

Ad idem, per ea, quæ extrinſecus applicantur optimè expertum eſt in hora doloris ap-

ponere ventosam super regionem hepatis, & videbis dolorem sedari, quia vt plurimum prouenit cholera demandata ab hepate ad stomachum.

Ad idem, multum valet, fomentare stomachum cum sequenti sicca fomentatione, & plurimum confert.

℞. Rosarum rubearum, florum camomillæ, absinthii, menthæ ana M. irrorentur cum vino albo tegulæ ignitæ: & prædictæ herbæ simul super ipsas calefiant, & stomacho sæpius applicentur.

Ad idem, & præcipuè, quando dolor in febrientibus corporibus reperitur, valet sequens vnguentum: cum quo mane, & vesperi ante cibum totus stomachus debet inungi.

℞. Olei citoniorum, olei rosati, olei absinthij ana ℥ ß. coraliorum rubeorum ʒ j. ligni aloes ʒ j. ß. ceræ quantum sufficit, & fiat vnguentum molle.

Ad dolorem verò stomachi à causa frigida, vel à ventositate, cum ab ea, vt plurimũ, stomachi dolor proueniet, primo expertum est, quod medicus antequam sequatur illius curationem, debet præmittere sequens clystere.

℞. Mercurialis foliorum maluæ, florum camomillæ, absinthij, menthę, ana M. j. furfuris

furfuris grossi ligati in petia M. ii. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura accipe libram vnam benedictæ ℥ i.ß. vitelli oui numero i. misce & iniiciatur clystere, stomacho ieiuno.

Sequenti verò die experientia compertum est sequentem medicinam curare dolorem stomachi, frigidum, vel ventosum.

℞. Agarici electi ʒ ii. ligetur agaricus in petia, & bulliat in sex vnciis aquæ claræ vsque ad consumptionem medietatis, deinde facta forti expressione, coletur aqua, & cum prędicta colatura dissolue diasenæ lenitiui ℥ vi. floris cassiæ nouiter tractæ ℥ ß. & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Sequenti verò die optimum remedium erit, digerere materiam per sex dies continuos cum sequenti syrupo.

℞. Syrupi de absinthio, de menta, mellis rosati colati ana ℥ ß. aquarum fœniculi, absinthii, cichoreæ ana ℥ i. misce, septima verò die capiat patiens per horam ante lucem infrascriptas pilulas.

℞. Pilularum alephanginarum, masticinarum, Conciliatoris, Agarici trochiscati ana ℈ i. misce cum syrupo de mentha, & fiant pilulæ numero quinque.

thrīdati optimi ʒ j. misce, & fiat electuariū.

Ad idem.

Expertum est, quod si patiens capiat drachmam vnam & mediam mithridati optimi in diluculo, & immediatè superbibat haustum vnum vini maluatici, confestim curabitur æger à dolore frigido stomachi.

Ad idem, vbi ex vehementia doloris necessitas vrgeret, expertum est hora doloris dare patienti infrascriptum bolum, nam subito releuabitur à dolore.

℞. Diagalangæ, diacimini ana ʒ ij. philonij Romani ʒ j. misce, & fiat bolus.

Ad idem.

Vbi patientis virtus esset fortis, experientia compertum est, dare patienti drachmas duas Philonij Romani post vehementiam doloris, statim dolorem curare.

Ad idem, secretum est, & expertum, in hora doloris dare patienti infrascriptum potum, statim que releuabitur patiens à dolore.

℞. Aquę destillationis camomillæ ℥ v. nucis muscatæ subtiliter puluerizatæ ℥ ß. misce & calidus talis potus patienti exhibeatur.

Ad idem, & maximè pro mulieribus patientibus dolorem stomachi per consensum à matrice: valet quoque in viris à causa frigida.

℞.Aquæ destillationis matricariæ ℔ i. spicæ, squinanti ana ℥ i. ß. bulliant vsque ad consumptionem medietatis, deinde colentur,& de colatura quolibet mane in diluculo dabis patienti vncias duas.

Ad idem.

Est expertum,& secretum, quod si patienti quolibet vesperi. in ingressu lecti dentur tria grana masticis ad transglutiendum, præseruat à dolore stomachi, atque ipsum curat.

Ad idem.

Præcedente euacuatione compertum est omnes dolores frigidos sanare aqua balnei Porectani, si patiens, stomacho ieiuno, bibat illius aquæ tria bochalia, si verò non habuerit Porectanam aquam, sciat omnes aquas minerales, quarum minera est aluminosa, vel nitrosa, vel sulphurea omnes stomachi dolores à causa frigida curare.

Ad idem, compertum est sequentem fomentationem dolorum stomachi efficacissime curare.

℞.Florum camomillæ, meliloti, menthæ, pulegii, calamenti, abrotani, fœnugræci seminum lini ana M. i. rosarum rubearum, spicæ, squinanti ana ℥ ii. dauci, carui, anisorum, anethi fœniculi ana M. ß. galangæ zedoariæ ana ℥ ii. garyophyllorum

lorum, nucis muſcatæ, ligni aloes, macis, coraliorum rubeorum ana ʒ j. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ, & vini albi odoriferi vſque ad conſumptionem tertiæ partis, deinde cum ſpongia infuſa in prædicto liquore calido, manè & veſperi ante cibum ſtomachus fomentetur, & immediatè poſt fomentationem factam, quotidie vngatur ſtomachus ſequenti vnguento.

℞. Olei ſpicæ, olei maſticis, olei abſinthii ana ℥ j. nucis muſcatæ, ligni aloes, garyophyllorum, coraliorum rubeorum ana ʒ ß. pulueriżētur puluerizanda, & cum modico ceræ fiat vnguentum molle pro ſtomacho.

Ad idem, expertum eſt, fomentare ſtomachum manè, veſperi, & in hora doloris modo ſequenti.

℞. Olei de ſpica facti in duplici vaſe ℔. j. & tepefiat oleum, & cum lana ſuccida infuſa in prædicto oleo fomentetur ſtomachus: & vltima vice relinquatur lana ſuccida ſuper ſtomachum ligata.

Ad idem, mirabilem effectum inuenies, ſi patiens continuè portet ſuper ſtomachum ſequentem ſacculum.

℞. Abſinthij, menthæ, pulegii calamenti ana M. ß. nucis muſcatæ, garyo-

phyllorum, macis, ligni aloes ana ʒ i. pulverizentur omnia subtiliter: & ex illis fiat sacculus: qui anteaquam stomacho applicetur, suffumigetur cum vino albo odorifero.

Ad idem, efficacius videbis experimentum si patiens supra stomacham deferat continuè sequens cærotum.

℞. Masticis ℥ iii macis, garyophyllorum, cinnamomi electi, coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum ana ʒ ii. absinthii sicci, menthæ siccæ ana M. ß. puluerizentur omnia subtiliter, & cum succo absinthii densentur pulueres: demùm cum modico oleo de mentha, & cum cæra, & pice quantum sufficit fiat cærotum secundum artem: cuius cæroti quantitas extendatur supra corium, & stomacho applicetur.

Ad idem, & est secretum: & semper me bene reperi in curatione doloris stomachi in hora doloris, & etiam in præseruatione, si patiens quo libet manè ante prandium, stomacho ieiuno capiat tria cochlearia sequentis misturæ.

℞. Mellis rosati colati ℥ vi. nucis muscatæ ʒ i. ß. aquæ vitis optimæ ℥ ii. bulliant insimul vsque ad consumptionem aquæ vitis, deinde colentur, & de colatura patiens capiat modo dicto.

Ad idem

Ad idem, & est expertum, applicare stomacho patientis infrascriptum remedium, dolorem stomachi curare.

℞. Crustæ panis furfuracei numero j. & superior, vel inferior pars torrefiat mediocri torrefactione, deinde cum vino maluatico calido madefiat talis crusta panis, & eidem superaspergatur puluis sequens.

℞. Masticis. garyophyllorum, nucis muscatæ ana ʒ j. marcis, cinnamomi ana ʒ ß. puluerizentur subtiliter, & fiat puluis, & videbis ex hoc experimento calido, stomacho applicato, quàm celerrimè dolorem sedari.

Ad idem, est optimè expertum, præcipuè in pueris, & infantibus patientibus dolorem stomachi, cuius signum erit infantium eructatio, & vomitus.

℞. Medullæ panis furfuracei ℥ iiij. torrefiant: demum subtiliter puluerizentur: cui adde succi absinthij, succi menthæ ana quantum suffi.it ad incorporandum pulueres: quibus addatur nucis muscatæ ʒ j. hisque omnibus mistis fiat vti vnguentum: quod applicatum stomacho, dolorem sedat, vomitum retinet, singultúmque, & eructuationem tollit.

De Apostemate stomachi. CAP. XX.

A PRINCIPIO generationis apostematis stomachi, præcedente ventris lenitione inuentum est, phlebotomiam basilicæ lateris dextri prohibere ipsius generationem, si quidem phlebotomia fuerit copiosa vsque ad sex vncias sanguinis: sequenti verò die compertum est, appositionem sanguisugarum hæmorrhoidibus maximè conferre prohibitioni generationis apostematis stomachi.

Ad idem.

Experientia compertum est, prohibere generationem apostematis stomachi assiduè vti in prandio, & ante cœnam immediatè vncia media floris cassiæ nouiter tractæ: imo dico tibi, quòd quid vtetur tali assumptione cassiæ, præseruabitur ob omni mala stomachi affectione.

Ad idem.

Compertum est per experientiam, quòd patiens timorem generationis apostematis, si frequentabit quolibet mane masticare drachmam mediam rheubarbari electi misti cum duabus drachmis passularum enucleatarum, manifestè dignoscet prohibitionem generationis apostematis, & cuiuslibet affectionis ipsius stomachi.

Ad

Ad idem, si apostema generatum in stomacho esset à causa calido, à principio frequentare sequentem potum, prohibet generationem ipsius apostematis, tum repercutiendo materias è stomacho, tum prohibendo fluxum ab hepate ad stomachum.

℞. Aquæ plantaginis, rosatæ, acetosæ ana ℔ ß. succi acetosæ, succi plantaginis, ana ℥ iij. sandalorum rubeorum, alborum, ana ʒ ij. rosarum rubearum, granorum myrti ana ℥ ß. bulliant simul vsque ad consumptionem medietatis aquæ: deinde coletur aqua, & colaturæ adde vini granatorum acetosorum ℔ j. iterum bulliant leui ebullitione, & cum sacchare quantum sufficit fiat iuleb: de quo patiens frequenter in die capiat duo, vel tria cochlearia.

Ad idem, in materia calida, confert assumptio sequentis liquoris pluries in die.

℞. Aceti passulati ℔ i. sacchari albi ℔ ß. bulliant adinuicem, quousque efficiatur forma iulep. Et nota, quòd vbi materia esset fluxa ad stomachum, quod dignoscemus dolore forti, & tumore ad tactum apparēti, & grauedine in stomacho, existētibus omnibus his remedia prædicta non sunt conferentia: quia illis cōpingeretur materia in loco, & esset causa citissimæ

generationis apostematis. Si verò transactum fuerit principium generationis apostematis stomachi, & simus in augmento ipsius, quod prædictis signis dignosceretur, tunc temporis tu indignes euacuatione, & digestione materiæ, quoniam tui intentio est semper prohibere factionem apostematis, atque eius magnificationem. Facta igitur prædicta phlebotomia, ad apostema stomachi inuentum est, digerere materiam sequenti syrupo, & eam euacuate sequenti medicina multùm conferre. Syrupus talis est.

℞. Syrupi de duabus radicibus, violati, mellis rasati colati ana ℥ ß. oximelis simplicis ʒ ii. aquarum fœniculi, absinthij, capillorum veneris anna ℥ i. misce pro singulis sex diebus. Sequenti verò die, id est, septima capiat patiens infrascriptam medicinam.

℞. Mannæ grauatæ electæ ℥ ij. ß. reubarbari electi ʒ ii. spicæ ℈ x. misce, & fiat potus cum decoctione communi florum, & fructuum, qui potus detur patienti in diluculo. Et aduerte, quod in dispositionibus stomachi, & præcipuè in apostemate, non debes transcendere medicinam benedictam, quoniam medicinæ laboriosæ, & scammoneatæ vltra hoc, quòd agitant

tant corpus, & membra, conducunt materias ad locum apostematis, & ideo ipsum augmentant: idcirco caue ab exhibitione pilularum, & quorumcunque soluentium in stomacho diu morantium. quapropter cassia fistula est sublime remedium in quocunque tempore apostematum stomachi. Facta euacuatione, tua intentio debet esse ad resolutionem materiæ facientis apostema. & ad hoc experientia inuentum est, quòd si patiens capiat, stomacho ieiuno, quolibet mane drachmam vnam sequentis pulueris cum iure pullæ, resoluetur materia faciens apostema.

℞. Prassij sicci, absinthij sicci, menthæ siccæ ana ʒ j galangæ, ligni aloës ana ʒ ß. misce, & fiat puluis subtilissimus, & qui patienti detur modo dicto.

Ad idem, compertum est multùm conferre si patiens frequentet misturam sequentem, stomacho ieiuno mane, & vesperi.

℞. Diagalangæ ℥ i. aromatici rosati ℥ j. ß. tria-sandalorum ℥ ß penidiarum ad pondus omnium, misce, & cum syrupo de mentha fiat electuarium.

Ad idem.

Est bene expertum, si patiens capiat in diluculo quolibet mane vncias sex aquæ destillatæ camomillæ, curari ab incepto

ſtomachi apoſtemate.

Ad idem, ſublime remedium eſt ſequens conditum.

℞. Succi enulæ depurati ℥ iiij. ſucci abſinthij nouiter facti ℥ ii. ſacchari quantum ſufficit, & fiat ad modum loch, & exhibeatur patienti modo dicto, ſcilicet manè, & veſperi ante cibum.

Ad idem, compertum eſt experientia, quòd ſi patiens tribus diebus continuis ſtomacho ieiuno capiat infraſcriptum potum, ſanabitur ab apoſtemate ſtomachi, vbi tentamus materiæ reſolutionem.

℞. Aquæ camomillæ, endiuiæ ana ℥ ß. aquæ optimæ ardentis ʒ j. miſce, & fiat potus.

Ad idem, & eſt expertum, & optimum, dare patienti per ſex dies continuos ſtomacho ieiuno infraſcriputm potum: multùm enim valet in reſolutione apoſtematis ſtomachi.

℞. Vini maluatici ℥ ß. aquę endiuię ʒ ii. olei vitrioli Romani guttas duas: miſce, & detur patienti modo dicto.

Ad idem, intentione habita ad reſolutionem apoſtematis ſtomachi, per ea, quæ exterius applicantur, expertum eſt ſequentem fomentationem multùm conferre, ſtomacho applicatam manè, & veſperi ante cibum.

℞. Florum camomillæ, meliloti, anethi,

thi, fœnugræci, seminum lini ana M. ß. absinthij, menthæ ana M. j nucis muscatæ, ligni aloes, garyophyllorum ana ʒ ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem tertiæ partis, deinde cum spongia fomentetur stomachus.

Ad idem, & est expertum, applicare stomacho manè, & vesperi post prædictam fomentationem, sequens vnguentum bene conferre.

℞. Mucillaginis althææ, mucillaginis fœnugræci, mucillaginis seminis lini ana ʒ j. olei spicæ, olei absinthij ana ℥ ß. garyophyllorum, macis, nucis muscatæ ana ʒ j. puluerizentur puluerizanda, & cum modico ceræ fiat vnguentum molle.

Ad idem, & est secretum mirabile, applicare stomacho etiam apostemato sequens emplastrum, notabiliter conferre.

℞. Mellis albi ℔ ii. absinthij viridis ℥ ß. radicum althææ ℥ j. ß. omnia insimul bulliant vsque ad eorum perfectam decoctionem, deinde adde farinæ fœnugræci, farinæ seminum lini ana P. j. olei absinthij quantum sufficit ad impinguandum emplastrum, quod stomacho apostemato applicetur continuè, manè & vesperi mutando.

Ad idem, & est expertum, & secretum, cum

cum quo ſepius bene me reperi.

℞. Terebentinę ℔ ii ſucci abſinthii, ſucci althææ ana ℥ iiij butyri recentis ℥ i. croci ʒ i. olei abſinthij ℥ ii. miſce. & vnica bullitione bulliant, deinde cum filtro madefacto cum prædicto liquore calido manè, & veſperi fomentetur ſtomachus: & ſubitam materiæ reſolutionem videbis.

Ad idem, & eſt expertum.

℞. Emplaſtri de meliloto ℔ j. olei amygdalarum dulcium ℔ ß. croci ʒ j. miſce, & iuxta ignem liqueſiant, cum lana ſuccida madefacta in prædicto liquore calido, manè, & veſperi aponatur ipſi ſtomacho.

Ad idem.

Sæpius per me expertum, & bene ſuceſſit in apoſtemate ſtomachi, quolibet mane per ſeptem dies dare, ſtomacho ieiuno drachmas duas terebentinę lotæ cum aqua abſinthij, & immediate ſtomacho applicare ſequens cærotum.

℞. Hyſſopi cæroti ℥ i. emplaſtri de meliloto ℥ ß. olei amygdalarum dulcium ℥ j. miſce, & extendatur ſuper petiam, & calidum ſtomacho applicetur.

Si verò prædictis ingeniis noluerint apoſtema ſtomachi obedire reſolutioni, cuius

ſignum

ſignum erit doloris augmentum, tumoris incrementum, & grauitas admodum aucta, tunc debet medicus ſequi ſuppurationem intentam à natura, ad cuius apoſtematis ſuppurationem expertum eſt ſequẽs emplaſtrum multùm conferre.

℞. Radicum ireos ℥ ij. foliorum maluæ cum radicibus, violariæ ana M. j. radicum althææ mundatarum, & minutim inciſarum ℥ iij. florum camomillæ, meliloti ana M. j. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ ad conſumptionem duarum tertiarum, deinde adde farinæ frumenti M. j. farinæ fœnugræci, farinę ſeminum lini ana M. ß. pinguedinis porci, butyri recentis ana ℥ j. lactis vaccini ℥ ii. olei amygdalarum dulcium, olei camomillæ ana quantum ſufficit ad impinguandum emplaſtrum: quod ſupra apoſtema ſtomachi continuò deferatur.

Ad idem, optimè expertum eſt in maturatione apoſtematis ſtomachi.

℞. Diachilonis magni ʒ ii. vnguenti mollitiui ℥ j. mucillaginis althææ, maluæ ana ℥ j. mucillaginis caulium ℥ iij. croci ʒ j. miſce, & iuxta ignem omnia bene liquefiant, & filtrum madefactum in illo liquore applicetur ſtomacho pluries in die.

Ad

Ad idem, citam inuenies apostematis stomachi maturationem, si quater in die naturali ei applicaueris sequens remedium.

℞. Farinæ frumenti ℔ j. fermenti ℥ ij. aquæ fontis ℔ j. olei amygdalarum dulcium ℥ iij. croci ʒ ii. misce, & apud ignem bene ducantur, quousque fiat veluti vnguentum, & ipsum extensum super lanam succidam videbis optimam apostematis stomachi maturationem: quo apostemate maturato, quod dignosces per decrementum tumoris, doloris, & grauitatis membri, cum apparentia mollitiei ad tactum in loco doloris, tunc debes procurare ipsum apostema disrumpi, disrumpitur apostema pluribus ingeniis.

PRIMVM ingenium est, præcipere patienti, vt forti motu moueatur, quo anhelitus augeatur, & adducta necessitate euentationis, pelliculæ stomachi extendantur, & apostema disrumpatur.

SECVNDVM ingenium est, vt facta fricatione forti cum manibus, stomachus fricetur, & apostema disrumpatur.

TERTIVM ingenium est, prouocatio sternutationum frequentium cum pipere, pyrethro, nigella, vel elleboro albo.

QVARTVM ingenium est vocifcratio.

QVIN

QVENTVM ingenium eſt, applicatio ſequentis emplaſtri ipſi loco apoſtematis.

℞.Farinæ orobi, frumenti ana M.j.fermenti ℥ ß. ſaponis gallicani ʒ ii.ſtercoris columbini ℥ ß. olei de caſtoreo, & de euphorbio ana ʒ ii. miſce omnia, & iuxta ignem bene ducantur, quouſque fiat forma emplaſtri, quod ſtomacho calidum applicetur, & mutetur per ſpatium decem horarum, & diſrumpetur apoſtema ſine dubio. Diſrupto autem apoſtemate, quod vtique cognoſcitur per exeuntia mutata, per vrinam ſubalbidam, & turbulentam, & per exeuntia per ſeceſſum ſanguinolenta, & ranioſa, & per vomitum ſanguinolentem, & ſanioſum: tunc repente tui intentio ſit, mundificare vlcus, ne profundetur, & ſtomachi tunicas penetret, ideo patienti iubebis, vt decies in hora capiat hauſtum vnum ſequentis aquæ tepidæ.

℞.Aquę hordei factæ cum hordeo non ſcorticato ℔ ii. mellis roſati ℥ iii. miſce, & bulliant vnica bullitione, & vſui patienti detur: & ſic mundificato, & abſterſo optimè vlcere, natura ipſum conſolidabit, ſi Deus voluerit.

De

De Vomitu. CAP. XXI.

AD VOMITUM cholericum, qui cognoſcitur ab exeunte mutato, quod eſt cholera, cuiuſcunque modi, & qualitatis fuerit, expertum eſt ſequens medicamentum multùm conferre.

℞. Floris caſſiæ nouiter tractæ ℥ j. reubarbari electi ʒ ii. ſpicæ ℈ x. Reubarbarum cum ſpica ſubtiliter incidatur, & cum modico vini albi odoriferi irroretur, & diſſoluantur omnia cum decoctione communi florum, & fructuum quantum ſufficit: & exhibeatur patienti per horam ante lucem.

Ad idem, expertum eſt, poſt euacuationem, manè, & veſperi ante cibum, dare patienti unciam vnam ſequentis liquoris: & videbis mirabilem effectum in ſedatione vomitus cholerici.

℞. Succi citoniorum ℔ j. coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearum ana ʒ i. hypociſtidis, acaciæ ana ʒ ß. reubarbari electi ʒ j. omnia contundenda contundantur groſſo modo, & cum prædicto ſucco bulliant vſque ad conſumptionem tertiæ partis ſucci, & deinde colentur, & colatura vſui reſeruetur modo dicto. Et ſcias, hoc remedium eſſe ſecretum in curatione dyſenteriæ.

Ad

Ad idem; optimè expertum est: & præcipuè si vomitus fuerit periodicus: dare patienti per horam ante accessum vomitus, vel in hora vomitus, infrascriptum potum, & cibum.

℞. Bucellam panis torrefactam, supra quã aspergantur vini granati acetosi vnciç quatuor. Comedat patiens bucellam panis, & bibat vinum.

Ad idem, & est expertum, mirabiliter tollens vomitum cholericum, dare patienti manè, & vesperi, stomacho ieiuno vnam de infrascriptis formulis.

℞. Seminum acetosæ, plantaginis, portulacæ ana ʒ j. granorum granatorum muzorum ʒ j. ß. hypocistidos, acaciæ, hyssopi ana ʒ j. ß. specierum aromatici rosati ℈ ij. pulue rizentur omnia subtilissimè, & cum saccharo dissoluto in aqua rosata quãtum sufficit: fiat confectio in rotulis drachmarum duarum pro qualibet.

Ad idem, optimè expertum est inungere stomachum sequenti vnguento, multum conferre in vomitu cholerico.

℞. Olei citoniorum, rosati ana ℥ j. absinthij ℥ ß. coraliorum rubeorum, rosarum rubearum ana ʒ ß. nucis muscatæ ʒ j. pulucrizentur puluerizanda, & cum modico ceræ fiat vnguentum molle pro stomacho,

cum quo mane,& vesperi ante cibum inungatur stomachus.

Ad idem,& est secretum in ablatione vomitus, tam in febrientibus, quàm in non febrientibus à materia cholerica, dare patienti quolibet mane in diluculo infrascriptum potum.

℞.Syrupi rosati de rosis siccis ℥ i. ſ.aquæ plantaginis ℥ iii. trochiscorum de spodio cum seminibus acetosæ ʒ i. pulucrizentur puluerizanda,& misce pro vna vice.

Ad idem,& est optimum, applicare stomacho sequens emplastrum.

℞.Citonii cocti sub cineribus numero i. coraliorum rubeorum, rosarum rubearum ana ʒ ii.puluerizentur puluerizanda,& omnia in mortario bene ducantur, & contundantur,& cum modico olei rosati, fiat emplastrum, & calidum stomacho applicetur. Si verò vomitus quantumcunque cholericus admodum ęgrum infestaret, consentiente ætate, & robore virtutis consulo, veluti remedium efficacissimum, secare venam basilicam dextram ipsius patientis, & extrahere ipsius sanguinis vncias quatuor, vel quinque ad plus. Si verò vomitus fuerit à causa frigida pituitosa, vel melancholica, quoniam vomitum cognoscimus ex exeuntis [illegible] humore, quippe album, vel nigrum

appetebit,

apparebit, tunc expertum est medicinã hãc à principio multùm conferre.

℞. Diasenæ lenitiui, diacatholiconis ana ℥ß. epithymi ʒ i. ß. agarici præparati ℈ ii. misce, & dissoluantur omnia cum decoctione communi florum, & fructuum quantum sufficit.

Ad idem, mirabile est, & secretum in sedatione vomitus pituitosi, dare patienti infrascriptum condimentum quolibet mane stomacho ieiuno.

℞. Vitelli oui cocti numero i. thuris, masticis, ana ℈ i. puluerizentur puluerizanda, & pulueres aspergantur super ouum, quod patiens bibat.

Ad idem, est mirabile, & expertum in vomitu frigido, & in curatione ventositatũ stomachi, dare patiẽti mane, & vesperi ante cibum tria cochlearia infrascripti condimenti.

℞. Succi citoniorum ℔ ß. masticis, macis, garyophyllorum, nucis muscatæ ana ʒ ii. coraliorum rubeorum, rosarum rubearum ana ʒ I. bulliant insimul vsque ad consumptionem tertiȩ partis succi, deinde colẽtur cum forti expressione, & colaturam vsuĩ reserua modo dicto.

Ad idem, expertum est, dare patienti quolibet mane [illegible]

rotulis, multum conferre in vomitu frigido.

℞. Specierum diagalangæ, specierum aromatici rosati, specierum aromatici garyophyllati ana ʒ j. sacchari dissoluti in aqua menthæ quantum sufficit, fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet vice, & statim patiens post sorbeat haustum vini maluatici.

Ad idem valet, quoniam vomitus frigidus, est diuturnus morbus, ideo expertum est, plurimum conferre, si patiens regatur digestione facta in materia, & illius purgatione; continuet igitur infrascriptum syrupum per septem dies continuos in diluculo habitum.

℞. Oxymellis simplicis, syrupi de mentha, mellis rosati colati ana ℥ ß. aquarum fœniculi, betonicæ, menthæ, ana ℥ j. misce, & aromatizetur cum modico cinnamomi per noctem totam. octauo verò die per duas horas ante lucem capiat infrascriptas pilulas.

℞. Pilularum cochiarum, pilularum stomachalium, elephanginarum ana ℈ j. diagridii ǵ j. ß. misce, & fiant pilulæ numero v. corpore sic euacuato.

Ad idem, expertum est & secretum, dare patienti quolibet mane per septem horas ante cibum infrascriptum bolum.

℞. Citonei cocti ℥ j. ß. theriacæ magnæ

gnæ ℥ j. facchari albiſſimi ſubtiliter pulueriżati ℥ ij. miſce, & fiat bolus, qui detur patienti per ſeptem dies continuos: & magnum videbis iuuamentum in ſedatione vomitus frigidi.

Ad idem, expertum eſt, & ſecretum, dare patienti quolibet mane per tres horas ante cibum vncias duas infraſcripti potus.

℞. Vini maluatici optimi ℥ vj garyophyllorum, cinnamomi electi, nucis muſcatæ ana ℥ j. coriandrorum præparatorum, ſeminum citoniorum, coraliorum rubeorum ana ℥ ß. bulliant vſque ad conſumptionem tertiæ partis vini, deinde coletur, & colatura vſui ſeruetur modo dicto.

Ad idem, & eſt expertum, dare patienti immediatè manè, & veſperi ante cibum, tria cochlearia infraſcripti liquoris multùm conferre, dato etiam quòd adeſſet febris.

℞. Miuæ citoniorum aromatizatæ ℥ ij. ſyrupi de mentha ℥ j. miſce, & detur patienti modo dicto.

Ad idem, experientia compertum eſt ſemper conferre, applicare ſtomacho patientis infraſcriptum cerotum, & videbis ægrotum repentè releuari à vomitu frigido.

℞. Maſticis ℥ iiij. olibani, macis, garyophyllorum, nucis muſcatæ ℥ j. ß. ſeminum portulacæ, coriandrorum præparatorum

ſeminum acetoſæ ana ℥ j. menthæ ſiccæ, abſinthij ſicci ana ℥ ß. puluerizentur omnia ſubtiliter, & cum oleo de menta denſentur pulueres: & cum pice, & cæra quantum ſufficit, fiat cærotum, cuius quantitas ſufficiens extenſa ſuper corium ſtomacho patientis applicetur.

Ad idem, & eſt expertum optimè, ſi manè, & veſperi immediatè ante cibum detur patienti bis ſeptimana vna de infraſcriptis pilulis, mirabiliter conferre.

℞. Aloes loti ℥ ii. maſticis ℥ i. zinziberis ℥ ß. diagridij ℈ j. agarici electi ℥ j. ß. miſce cum ſyrupo de mentha, reformetur paſta pilularum. doſis eſt nume. j. ad quantitatem vnius ſcrupuli. Quòd ſi cum prædictis ingeniis non curetur vomitus frigidus conſulo, vt patiens bibat per aliquot dies aquam alicuius mineræ, videlicet aquã ſulphuream, vel aluminoſam ſecundũ modum, & formam exhibitionis huiuſmodi aquæ. Et hæc de vomitu.

De Singultu. CAP. XXII.

AD SINGVLTVM ortum ex repletione, compertum eſt multùm conferre, ſi patiens capiat infraſcriptas pilulas bis in

bis in ſeptimana.

℞. Turbith boni, & gummoſi ʒ ij. aloes hepatici ʒ j. ß. zinziberis, ſalis gemmæ ana g x. ſpecierum hieræ ſimplicis Galeni, ʒ ij. agarici præparati ℈ iij. miſce, & cum oxymelle ſimplici fiat paſta pilularum, doſis eſt ℈ iiij. & ex his pilulis videbis ægrum citiſſimè releuari à ſingultu ex repletione.

Ad idem, & eſt expertum, ß. dare patienti quolibet manè, & veſperi ante cibum per duas horas ℥ ij. infraſcripti liquoris, ſingultum curare.

℞. Vini albi odoriferi potentis ℔ j. galangæ ſubtiliter puluerizatæ ʒ j. miſce, & fiat potus, qui calidus patienti detur modo dicto.

Ad idem, expertum eſt in ſingultu optimè valere dare patienti infraſcriptum bolum per duas horas ante lucem.

℞. Mithridati optimi ʒ j. ß. diagalangæ ʒ. ii. miſce, & fiat bolus, qui exhibeatur patienti, & immediatè ſuperbibat hauſtum vini optimi, & potentis.

Ad idem, compertum eſt, multùm conferre ſequentem mixturam, ſi detur patienti manè, & veſperi ante cibum per horam, ad quantitatem nucis magnæ.

℞. Diagalangæ ℥ j. ß. diatrion pipereon

℥ j. specierum aromatici rosati ʒ ij. misce cum syrupo de mentha, fiat electuarium, quod exhibeatur modo dicto.

Ad idem, compertum est, semper conferre, & curare singultum de repletione, fomentare ß. stomachum cum sequenti fomento.

℞. Macis, masticis, garyophyllorũ, cinnamomi, nucis muscatæ, ligni aloes ana ʒ ii. absinthii, menthæ, pulegii ana M. i. squinanti, spicæ ana ʒ ii. anisorum, coriandrorum præparatorum ana M. ß. bulliant omnia in sufficienti quantitate vini rubei potentis, & etiam albi, omnibus subtiliter contusis, & cum panno scarlatino fomentetur stomachus modo dicto.

Ad idem, expertum est & secretum, dare patienti quolibet mane per tres horas ante cibum, radicem vnam Zinziberis viridis: & immediatè superbibat duos haustus vini maluatici, & videbis ægrum citissimè curari.

De Dolore hepatis. CAP. XXIII.

AD DOLOREM hepatis à sola ventositate pendẽtem, sublime remedium est per intus assumere infrascriptum electuarium manè, & vesperi ante cibum.

℞. Rad

℞. Radicum galangæ, zedoariæ ana ℨ ij. ſpicæ, ſquinanti ana ℨ j. garyphyllorum, nucis muſcatæ ana. ℨ ß. puluerizentur omnia ſubtiliter, & cum melle deſpumato quantum ſufficit fiat electuarium.

Ad idem, compertum eſt fomentum ſequens ſaluere hepatis ventoſitatem.

℞. Fœnugræci, ſemi. lini. florum camomillæ, meliloti ana M. j. ſpicæ, ſquinanti ana ℨ ii. bulliant in ſufficienti quantitate vſque ad conſumptionem medietatis; deinde cum ſpongia fomentetur hepar. Si verò dolor hepatis fuerit à præſentia materiæ oppilantis vias hepatis, vt ſimus in cura doloris hepatis, per oppilationem, ſicut frequenter contingit hominibus, expertum eſt primo, phlebotomare baſilicam lateris dextri, quoniam ea fit materiæ deriuatio ad aliud membrum, & ideo extrahe ſanguinis quantitatem vſque ad ſex vncias: eſt enim hæc phlebotomia optima cura oppilationum hepatis, & principale remedium. Neque propter hanc curam volo, vt in principio pleuritidis fiat phlebotomia ex eodem latere, quoniam in pleuritide ab alienis partibus fluctuant humores ad membranam ſubcingentem coſtas: oppilatio verò & eius generatio in hepate

plurimum fit ab humoribus genitis in eo: qua propter in principio pleuritidis vti debemus reuulsione, in oppilatione verò hepatis, vel illius apostematis deriuatione vti debemus, vel euacuatione. Facta phlebotomia, & obseruato debito regimine, non augmentante oppilatione, consulo, vt tertio die patienti detur infrascripta medicina, qua ipsa sola oppilatio, & dolor hepatis optimè amoueri poterit.

℞. Diacatholiconis ℥ j. Reubarbari electi ʒ.ij. spicæ ℈ vij. infundantur reubarbarum cum spica secundum artem datam à Mesue per x. horas. Deinde fiat fortis expressio, & cum decoctione communi florũ, & fructuum quantum sufficit, fiat potus. Facta euacuatione expertũ est, quòd si patiẽs regatur in digestione materiæ oppilantis, cnm sequenti syrupo diebus septem continuis in diluculo assumpto vna cum infrascripta medicina, patiens liberabitur ex toto ab hepatis oppilatione, & dolore. Syrupus est sequens.

℞. Syrupi acetosi diarhodon, syrupi de cicorea cum reubarbaro. Syrupi bisantini, Syrupi de endiuia ana ℥ ß. aquarum cuscutæ, cicoreæ, luporũ ana ℥ i. misce, pro vna vice. Octauo verò die per duas horas ante lucem capiat infrascriptum potum.

℞.

℞. Diacatholiconis, diasebesten lenitiui, diasenæ lenitiui, ana ʒ ij. electuarij de psyllio ʒ j. reubarbari electi modo dicto infusi ʒ ß. spicæ g x. misce, cum decoctione communi florum, & fructuum quantum sufficit, & fiat potus. His euacuationibus factis expertum est, quòd si patiens vtatur infrascripto electuario indubitate curabitur à dolore ex oppilatione hepatis, & est electuarium non habens par in tali dispositione.

℞. Limaturæ calibis subtiliter puluerizatæ & præparatæ ʒ iiij. radicum galangæ, zedoariæ ana ʒ ij. succi enulæ ℥ j. ß. amidi, cinnamomi, draganti, ana ℥ ß. passularum enucleatarum ℥ j. puluerizentur puluerizanda, & contundantur contundenda, & cũ saccharo optimo quantum sufficit secundum artem fiat electuarium, de quo patiens capiat manè & vesperi per duas horas ante cibum ℥ ß.

Ad idem, expertum est multùm conferre, si patienti ter in die naturali detur ℥ ß. sequentis condimenti manè stomacho ieiuno, & meridie, & in ingressu lecti.

℞. Passularum enucleatarum ℔ j. hepatis lupi ℥ iiij. reubarbari optimi, & electi

℥ ß. spicæ ℈.x. pulverizentur pulverizanda, contundentur contundenda, & cum saccharo quantum sufficit fiat electuarium.

Ad idem, expertum est, sequentem mixturam multùm conferre, si detur patienti manè, & vesperi ad quantitatem nucis stomacho ieiuno

℞. Diarhodonis abbatis ℥ ij. tria-sandalorum ℥ j. rheubarbari electi subtiliter pulverizati ℥ j misce, & cum syrupo de cicorea fiat electuarium.

Ad idem, expertum est re vera conferens si patiens oppilationem hepatis vel dolorem quolibet mane stomacho ieiuno masticis ʒ ß. rheubarbari electi bene maturi, & immediatè superbibat haustum vini albi potentis. Multa alia remedia in hac dispositione conferunt, quæ omnia tam quæ exterius applicantur, quàm ea, quæ interius assumuntur, derelinquam, cùm loquar de hydrope.

De Apostemate hepatis CAP. XXIIII.

ATTENDE quòd curatio apostematis hepatis est prohibere ne fiat, quòd si factum fuerit, eius cura vana est, & cassa, quoniam tunc cum hepate totum corpus ruit propter ipsum hepar esse membrum princi

principale. Expertum igitur est ad principium generationis apostematis hepatis, quòd phlebotomia copiosa basilicæ lateris dextri prohibet hepatis futurum apostema, semper præmissa ventris lenitione, vt cum cassia, vel cum clysteri lenitiuo.

Ad idem, expertum est, & secretum, quòd si tertia die post phlebotomiam aperiantur hæmorrhoides, citissimum iuuamentum apparebit in prohibitione generationis apostematis hepatis. Ad idē, multum valet in prohibitione generationis apostematis hepatis post phlebotomias factas intercepta die vna, dare patienti infrascriptam medicinam.

℞. Rheubarbari electi ʒ ii, spicæ gr. x. dia catholiconis ℥ j. rheubarbarum subtiliter incidatur cum spica, & cum modico vini albi odoriferi irroretur, & cum decoctione communi florum, & fructuum q.s. fiat potus, qui patienti detur in diluculo.

Ad idem, quoniam magna pars curationis apostematis hepatis futuri consistit in apertione oppilationis ipsius hepatis, & in resolutione materiæ facientis apostema in hepate, ideò expertum est, digerere materiam cum sequenti syrupo, & eam eradicatiuè euacuare cum sequenti medicina, multum conferre. Syrupus di-

gerens materiam generantem apostema hepatis est talis.

℞. Syrupi de cicorea, bisantini, acetosi diarhodon, de endiuia completi ana ℥ ß. aquarum lupulorum, cicoreæ, cuscutæ ana ℥ i. misce pro vna vice. continuet patiens syrupum istum per quinque dies continuos, deinde eradicatiuè purget materiam ab hepate, tali pharmaco.

℞. Electuarii de psyllio, de dactylis ana ʒ i. rheubarbari electi ʒ ii. spicæ g. x. diacatholiconis ℥ ß. infundatur Rheubarbarum cum spica in aqua endiuiæ, & modico vini albi odoriferi per x. horas, deinde fiat fortis expressio, & omnia simul cum decoctione communi florum, & fructuum q. s. dissoluantur, & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Purgato corpore cum phlebotomia, tum pharmacia, & patiens cognouerit perseuerantiam generationis apostematis hepatis, optimè expertum est, si quolibet mane in diluculo sollicitabit assumere quinque vncias infrascripti liquoris, proculdubio curabitur ab apostemate hepatis futuro.

℞. Rheubarbari optimi & electi ʒ i. ß. aloës hepatici ʒ ii. galangæ ʒ i. aquæ cuscutæ ℔ i ii. [illegible]

[illegible]

omnia insimul ad consumptionem tertiæ partis aquæ, deinde colentur, & colatura vsui reseruetur.

Ad idem, expertum est, quòd si patiens vtatur quolibet mane ante cibum per duas horas infrascripta mixtura, sanabitur ab apostemate hepatis.

℞. Diarhodonis abbatis ℥ iiij. Rheubarbari electi subtiliter puluerizati ʒ ij. misce cum syrupo de cicorea, fiat electuarium. dosis est ʒ iij.

Ad idem, experientia, compertum est, quòd si patiens vtatur infrascriptis pilulis, tribus scilicet ante prandium per duas horas, & tribus ante cœnam, sanabitur à futuro apostemate hepatis.

℞. Trochiscornm de spodio sine seminibus acetosæ, Trochiscorum de rheubarbaro ana ʒ ii. subtiliter puluerizentur cum syrupo bisantino, formentur pilulæ numero xxiii.

Ad idē, quoniam materia, indiget resolutione, ex experientia comperimus, quod sequens fomentatio cum infrascripto vnguēto tollit generationem apostematis hepatis.

℞. Fœnugræci, seminis lini, seminis anethi, seminis acetosæ ana ℥ ß. florum camomillæ, meliloti, absinthii ana M. i. ß. spodii, galangæ, spicæ, squinanti ana

ʒ ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis: deinde cum spongia madefacta in prædicta aqua tepida, manè & vesperi fomentetur hepar, immediate verò post fomentationem vngatur regio hepatis cum sequenti vnguento.

℞.Olei camomillæ, olei spicæ, olei amygdalarum dulcium ana ℥ iij, absinthij sicci, spicæ nardi ana ʒ j. puluerizentur puluerizanda, & cum modico cæræ fiat vnguentum molle.

Ad idem. Expertum est, quòd si patienti applicetur lana succida intincta in oleo liliorum alborum, & oleo spicæ, curabitur ab apostemate futuro hepatis.

Ad idem, optimè expertum est, si patienti sequens emplastrum hepati applicetur, ipsum continuè mutando per diem naturalem, benè conferre.

℞. Emplastri de meliloto, hyssopi, cæroti, ana ℔ ß. olei amygdalarum dulcium, olei camomillæ, olei spicæ ana quantum sufficit ad incorporandum, & conducendum emplastrum. Quòd si apostema generetur, tunc debes scire, quod aut patiens morietur, aut transibit in hydropem. Quare de curatione hydropisis modò dicturi sumus.

De Hydrope CAP. XXV.

CVM hydrops ſit trium ſpecierum, à ſpiritu ſcilicet flatuoſo vna, ab aqua inter cutem, altera, à pituitoſa materia tertia naturę rebelli in omnibus membris concentrata.

Quarum prima tympanites, Secunda aſcites, Tertia verò hypoſarca nominatur. Ideo ad curationem hydropiſis à ſpiritu flatuoſo, compertum eſt, quod hepatis confortatio, & ſui caloris viuificatio eam curat.

PRIMO igitur procurabis hepatis confortationem, & ſpiritus flatuoſi reſolutionem cum ſequenti ſyrupo per ſeptem dies continuos.

Syrupus talis eſt.

℞. Syrupi acetoſi, diarhodon, biſantini, mellis roſati colati ana ℥ ß. aquarum abſinthij, fœniculi, lupulorum ana ℥ j. miſce, octauo verò die in confortatione hepatis, & reſolutione ſpiritus flatuoſi, expertum eſt, ſequentem medicinam plurimùm conferre.

℞. Aniſorum, fœniculi, cartami ana ʒ ij. agarici ligati in petia ʒ iij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ vſque ad conſumptionem medietatis, deinde cole-

m

tur & cum colatura dissolue rheubarbari electi subtiliter puluerizati ʒ ii. spicæ subtiliter puluerizatæ g. x. soldanellæ subtiliter puluerizatæ ʒ ii. & fiat potus, qui exhibeatur patienti duabus horis ante lucem, & ex hac medicina tibi succedet optimum iuuamentum.

Ad idem, sic purgata materia, consulo, vt vtaris tanquam secreto infrascripto puluere, cuius quolibet mane in diluculo ʒ ij. dabis patienti, dissolutam in aqua radicum sambuci, quantum sufficit.

℞. Absinthii sicci, eupatorii sicci, soldanellæ siccæ ana ʒ ii. spicæ ℈ ii. puluerizentur omnia subtilissimè, & fiat puluis, qui exhibeatur, modo dicto.

Ad idem, & tene pro secreto, compertum est plurimum valere, & hydropem ventosam sanare, si euacuato corpore quotidie manè, & vesperi per duas horas ante cibum dentur patienti tres de infrascriptis pilulis.

℞. Trochiscorum de anisis, trochiscorum de caparibus ana ℥ ii. rheubarbari electi ʒ iii. spodii ʒ i. spicæ ℈ ii. subtiliter puluerizentur omnia, & cum succo absinthii fiat pasta pilularum. dosis est, pilulæ iii. ex scrupulis iii. confectæ.

Ad idem

Ad idem, & est expertum dare patienti quolibet mane per duas horas ante cibum mediam vnciam infrascriptæ mixturæ multùm conferre.

℞. Succi ireos ℥ iiii. galangæ, zedoariæ ana ʒ ii. cinnamomi, garyophyllorum ana ʒ ß. soldanellæ ℥ ß. puluerizentur omnia subtiliter, & cum melle despumato, quantum sufficit fiat electuarium.

Ad idem, compertum est, quòd si patienti dentur ʒ ii. infrascipti pulueris mirabiliter conferre in hydropisi ventosa.

℞. Vermium terrestrium in vmbra exiccatorum ℔ ß. sed antea abluantur in vino albo potenti, galangæ ℥ ii. anisorum ʒ i. puluerizentur omnia subtilissimè & modo dicto exhibeatur patienti puluis iste dissolutus in aqua decoctionis anisorum & radicis Ireos.

Ad idem, optimè expertum est curare hydropem ventosam, si patienti propinetur quotidie vna de infrascriptis pilulis per tres horas ante lucem.

℞. Rheubarbari electi ʒ ii. spicæ g̃. x. elaterii optimi ʒ i. puluerizentur omnia subtiliter, & cum succo ireos fiat pasta pilularum. & aduerte, quòd supradicta pilu-

la non detur patienti febrem, neque patienti debilitatem virtutis, quoniam elaterium sæuissima inducit accidentia, vt tremoris, violenti vomitus, & quandoque epilepsiæ. Et mirabilem vidi effectum in curatione Hydropisis ventosæ, si quolibet mane in diluculo detur patienti infrascriptus potus.

℞. Aquæ radicum ebuli ℥ ij. sambuci ℥ iiii. misce, continuabis sic potum istum per triginta dies continuos, & mirabile iuuamentum reperies.

Ad idem, expertum est, imò secretum, si patiens regatur infrascripto remedio citissimè curabitur ab hydrope ventosa, videlicet si manè in ortu auroræ, capiat pilulam vnam de infrascriptis pilulis vnius ℈. demum post tres, vel quatuor horas applicet toti ventri tumido infrascriptum antidotum. Pilula hæc est.

℞. Pilularum aggregatiuarum ℈ ii. Elaterii optimi g. iiii. misce: & fiant pilulæ numero tres. Antidotus talis est.

℞. Vrinæ pueri non polluti ℔. j. salis nitri præparati ʒ vj. bulliant vnica forti ebullitione insimul ad ignem palearum vsque ad consumptionem tertiæ partis vrinæ. Deinde cum prædicta vrina calida diluatur venter seu aluus, forti semper facta frictione cũ manu, & ex hoc videbis iuua-

mentum

mentum optimum in hydrope ventoſa.

Ad idem, præeuacuato corpore, ſublime remedium eſt ſequens.

℞. Stercoris caprini, bouini ana ℔ j. exiccentur in furno vſque adeò ne comburantur. Deinde ſubtiliter pulerizentur, & pulueres incorporentur cum ſucco abſinthii, & cum oleo rutaceo quantum ſufficit, adeò quòd fiat ſimile linimento. Demùm illius certa quantitas extendatur ſuper pannum lineum, & calida ventri applicetur, cùm ibit patiens dormitum. mane verò ſequenti diluat ſibi ventrem cum ſequenti vino calido.

℞. Vini albi potentis, & odoriferi ℔ iiii. ſaluiæ, roris marini ana M. j. bulliant inſimul vſque ad conſumptionem quartæ partis vini, & cum dicto vino fiat vt ſuprà dictum eſt. Diluto verò ventre ſtatim patiens capiat bolum infraſcriptæ mixturæ.

℞. Diagalangæ ʒ i. Aromatici roſati, tria-ſandalorum, diarhodonis abbatis ana ʒ ß. miſce cum melle roſato, & fiat electuarium.

Ad idem, & bene expertum, ſi fomentetur aluus patientis cum ſequenti ſacculo calido multùm conferre.

℞. Cimini aniſorum, milij, florum

camomillæ, meliloti, ſalis communis ana M.j. furfuris groſſi M. ii. Calefiant omnia iſta in vaſe ſtagnato, demum irrorentur cum vino albo optimo, & in ſacculo reponantur, & dictus ſacculus ventri applicetur.

De Hydrope Aſcite.

AD Hydropem aſcitem compertum eſt ex experientia phlebotomiam, & quamlibet alium modum euacuationis ſanguinis ægrum interficere. Quapropter conſulo, quòd in Aſcite, ſicut neque in alia ſpecie hydropiſis medicus non ſit audax ſuper phlebotomiam: ſed in primis compertum eſt, quòd confortare hepar, & digerere materiã peccantem, & ipſam digeſtam euacuare eſt valde conueniens. Continuet igitur à principio patiens diebus ſeptem continuis infraſcriptum ſyrupum.

℞. Syrupi de eupatorio, de Cicorea cum Reubarbaro, biſantini, acetoſi, diarhodon ana ℥ ß. aquarum cuſcutæ, abſinthij, capillorum veneris ana ℥ j. miſce, & detur patienti calidus in aurora. Et expertum eſt, & Medicus hoc debet bene obſeruare in cura Aſcitis, quòd quolibet die aſſumptionis prædicti ſyrupi ſtomacho ieiuno in mane ſequens clyſtere multùm confert.

℞. Sol

℞. Soldanellæ M. j.ß. mercurialis, florum camomillæ, foliorum maluæ ana M j. Aniſorum, fœniculi, carui, dauci ana M. j. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ, vſque ad conſumptionem medietatis aquæ, & de colatura

℞. ℔ j. olei rutæ ℥ iii. benedictæ ℥ i. electuarii de baccis lauri ʒ i. vitelli oui numero i. ſalis communis ʒ iii. ſacchari rubei ℥ i. ß. & imponatur clyſtere, eo enim non ſolùm euacuatur aqua citrina faciens aſcitem, ſed & ſoluitur ventoſitas, quæ ſemper iungitur aquoſitati, & eſt cauſa doloris ipſius hydropici. Continuatis ſyrupis cum his clyſteribus per ſeptem dies, octauo die purgetur aqua citrina cum ſequenti medicina.

℞. Eupatorii, omnium florum cordialium ana M. ß. Agarici ligati in petia ʒ i. ß. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ cuſcutæ, vſque ad conſumptionem medietatis. Deinde cum colatura diſſolue diacatholiconis ʒ vi. Reubarbari electi ʒ ii. ſpicæ g̃ x. pulueri zentur pulueri zanda, & fiat potus. qui patienti exhibeatur per horam ante lucẽ. & ſcias quòd hac medicina non ſolũ euacuatur aquoſitas inter cutẽ: ſed virtus hepatis naturalis cõfortatur, & eius oppilatio tollitur, quæ ſunt neceſſaria in

curatione ascitis. Et aduerte quòd in Ascite, & etiam in alia specie hydropisis cauere debes à medicinis fortiter & laboriosè euacuantibus, quemadmodùm est scammonea, coloquintida, elleborus, elaterium, electuarium de psyllio, & similia: quoniam euacuando debilitant multùm virtutem naturalem hepatis, quæ est satis debilitata ex ægritudine. Quòd si plerunque fueris vsus prædictis medicinis, post euacuationem earum completam, debes semper attendere confortationi virtutis hepatis cum his, quæ infrà dicemus, aliter enim faciendo virtus hepatis debilitata, tum ægritudine, tum pharmaco caderet, & totum corpus rueret.

Ad idem, post euacuationem in confortatione hepatis & eductione aquositatis cutrinæ expertum est, si bis in septimana detur patienti Ascitem sequens potus, Deo volente sanabitur.

℞. Aquæ hordei, decoctionis radicum ireos ℥ iiii. mellis rosati ℥ j. soldanellæ subtiliter puluerizatæ ʒ ij. vel iij. secundum tolerantiam virtutis patientis, imò vsque ad ℥ ß. poteris dare, si præcedens dosis non completè operata fuerit, misce, & fiat potus, qui patienti detur calidus modo

modo dicto, & attende, quòd si patiens per mensem vsque ad quadraginta dies continuabit dictum potum, indubitatò sanabitur. & scias quòd soldanella vltra hoc quòd euacuat aquam citrinam, habet proprietatem confortandi hepar.

Ad idem, vbi patiens non assumeret suprà dictum potum, expertum est assumere semel in eptimana infrascriptum potum multùm conferre.

℞. Succi ireos quantum capit media testa oui, mellicrati, ℥ iiii. reubarbari electi subtiliter puluerizati ʒ ß. misce, qui exhibeatur calidus patienti in diluculo, & videbis mirabilem experientiam ex isto potu.

Ad idem, consulo vt alternis diebus, in quibus patiens non assumeret altum solutiuum per duas horas ante cibum stomacho ieiuno capiat infrascriptam pilulam continuando per tres dies tantum.

℞. Pilularum aggregatiuarum ℈ j. elaterij, reubarbari electi ana g̃ i.ß. misce cum syrupo bisantino, fiat pilula vna, quæ exhibeatur patienti modo dicto.

Ad idem, & est secretum, non reuelandum, nisi amicis, si bis in septimana dabitur patienti ascitem ℥ ß. infrascripti secreti electuarij ex eo bolum conficiendo.

℞.Eupatorii, cuſcutæ, paſſularum, liquiritiæ, mirobalanorum citrinorum ana ℥ ß.radicum apii, fœniculi, capparis, agarici, ana ℥ i. hæc omnia groſſo modo contuſa, coquantur vſque ad conſumptionem medietatis aquæ, & colentur, & in colatione ponatur mellis ℔ ß. ſacchari ℥ iiii. iterum bulliant vſque ad denſitatem mellis. Deinde adde reubarbari electi ʒ j. turbith gummoſi ʒ ii. foliorum mezereon infuſorum in aceto ʒ j. ß. diagridi correcti ℈ ii. ſpicæ, zinziberis ana ʒ ß. ex his omnibus fiat electuarium ſecundum artem. & aduerte bene, quòd maior doſis eſt ℥ ß. ſed tuus conſuetus modus ſit minus dare, ſecundum tamen quòd videbis ex eo debilem vel fortem euacuationem, & videbis ex iſto electuario mirabile iuuamentum.

Ad idem, bonam experientiam inuenies, ſi quolibet mane per quindecim dies continuos dabis patienti aſcitem in diluculo tres de ſequentibus pilulis, & immediatè pòſt bibat infraſcriptum ſyrupum.

℞. Trochiſcorum de eupatorio, Trochiſcorum de abſinthio ana ʒ ii. Trochiſcorum de reubarbaro, Trochiſcorum de lacca ana ʒ j. pulucrizentur omnia ſubtiliter, & cum ſyrupo biſantino fiant pilulæ

læ numero xxxvj.

Syrupus talis est.

℞. Syrupi de cichorea sine reubarbaro, de endiuia compositi, acetosi, diarhodon ana ℥ ß. aquarum absinthij, fœniculi, cichoreæ ana ℥ i. misce.

Ad idem, consulo, vt quolibet mane & vesperi ante cibum per tres horas patiēs capiat de sequenti electuario ℥ ß. & in curatione hydropisis videbis optimum effectum.

℞. Diacurcumæ ℥ ii. diarhodonis abbatis ℥ ii. ß. misce cum syrupo de endiuia, fiat electuarium, imò consulo tanquam optimum, & expertum, si detur patienti solùm diacurcuma, non inueniet par in ascite.

Ad idem, non debes negligere vsu quotidiano confortare virtutem hepatis cum infrascripto vnguento, mane, & vesperi inungendo regionem hepatis.

℞. Vnguenti sandalini ℥ j. olei spicæ, olei camomillæ ℥ ß. misce.

Ad idem, expertum est, ex experientia, si patiens vtatur infrascripto vnguento, manè, & vesperi, vngendo totam aluum optimè conferre.

℞. Vnguenti aragon, vnguenti agripæ, vnguenti marciaton ana ℥ i. misce, & fiat vnguentum.

Ad idem, ex experientia compertum est,

mult

multùm conferre ſequens vnguentum.

℞. Succi ireos, ſucci ebuli, ſucci radicum ſambuci ana ℥ i. ſucci cyclamini ℥ ß. cardamomi, calami aromatici, hyſſopi ana ʒ ii. puluerizentur puluerizanda, & cum modico cæræ fiat vnguentum molle.

Ad idem, expertum eſt, optimè conferre, ſi totam aluum inungamus cum ſequenti oleo.

℞. Terebentinæ ℔ i. Thuris, maſticis, myrrhæ ana ʒ ii. laudani ʒ i. nucis muſcatæ, garyophyllorum, galangæ, zedoariæ ana ʒ i. ß. ſucci ebuli, ſucci cucumeris aſinini ana ℥ j. puluerizentur puluerizanda, & omnia ſimul miſceantur, & in alembico ponantur, & diſtilletur oleum, & eſt ſecretiſſimum, non ſolùm ad tollendum tumorem ventris in aſcite, ſed etiam ad tumorem pituitoſum cuiuſlibet alterius membri corporis hominis, & eſt mirabile ad dolorem iuncturarum, & membrorum à cauſa frigidà.

Ad idem, expertum eſt multùm conferre ſequens linimentum, ſi cum in eo inungatur tota aluus, demum ſuperponatur lana ſuccida.

℞. Aquæ ardentis ℔ i. olei rutæ, olei deſtillationis Terebentinæ, olei amygdalarum dulcium ana ℥ v. butyri recentis ℥ iij. olei de caſtoreo, de euphorbio ana

℥ i. ß.

℥ j. ß. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ lento igne vsque ad consumptionem aquæ. Deinde adde succi ireos ℥ ii. succi lapathij acuti ℥ j. iterum bulliant vnica ebullitione, & cum eo liniatur tota aluus.

Ad idem, compertum est optimè valere sequens emplastrum.

℞. Herbæ pauarellæ ℔ v. absinthij viridis, rutæ viridis, camomillæ viridis, hyssopi viridis, prassii viridis ana ℔ ij. butyri recentis ℔ ß. mellis ℔ viij. bulliant omnia insimul lento igne vsque ad omnium bonam decoctionem, deinde adde stercoris bouini exiccati, & subtiliter puluerizati ℔ j. puluerum galangæ, zedoariæ ana ʒ ß. olei rutæ ℥ iij. misce, & omnia insimul bene incorporentur, quousque fiat forma emplastri, quod manè, & vesperi calidum applicetur toti aluo.

Ad idem, expertum est, quod si patiens fomentetur cum sequenti fomentatione, scilicet aluus illius, multùm conferre.

℞. Betonicæ, saxifragiæ, celidoniæ ana M. ij. centaureæ vtriusque, hyssopi, agrimoniæ, foliorum mezereon ana M. ß. florum camomillæ, meliloti, anisorum, fœnug

nugræci, ſeminum lini ana M. j. bullian in ſufficienti quantitate vini albi odoriferi vſque ad conſumptionem quartæ partis vini, deinde igniatur lapis marchaſitæ magnæ, & loco marchaſitæ ſi non habeatur, pone ſpumam ferri, vel lapidis molendini, & tunc iſto ingenio facto, vbi foramen in aſſere conficiatur ad quantitatem alui patientis hydropem, fomentetur aluus, & hæc de hydrope aſcite, &c.

De Ieteritia citrina.
CAP. XXVI.

AD ICTERITIAM citrinam à principio, id eſt, ſpatio quatuor dierum, compertum eſt phlebotomiam baſilicę lateris dextri eam optimè curare, quòd ſi ipſa antiquata foret, nullatenus fieri debet, quoniam patiens repente caderet in hydropem. Facta quidem phlebotomia expertum eſt, quòd ſi patiens regatur ſequenti digeſtione materiæ, ſequentíque purgatione, excuſabitur Medicus ab vlteriori operatione.

Syrupus digeſtiuus in Icteritia citrina talis eſt.

℞. Syrupi biſantini, de lupulis, de endiuia ana ℥ ß. aquarum lupulorum, ſeminum communium frigidorum, fœniculi ana ℥ j. miſce,

misce, & cum syrupo infundatur per noctem ℈ j. Reubarbari electi, cum ii. granis spicæ, ipsis puluerizatis, & in petia subtili ligatis. qui syrupus cõtinuetur per septem dies continuos in diluculo. Octauo verò die detur patienti per duas horas ante lucem infrascripta medicina.

℞. Diacatholiconis ℥ ß. electuarij rosati Mesue ʒ j. ß. Reubarbari electi ʒ j. ß. spicæ g̃ vii. electuarii de psylio ʒ j. ß. infundatur reubarbarum cum spica in aqua endiuiæ, & modico vini albi odoriferi per decem horas. Deinde fiat fortis expressio, & omnia simul cum decoctione comuni f. & fr. dissoluantur, & fiat potus. Facta euacuatione ad idem compertum est, & secretum, dare patienti quolibet mane stomacho ieiuno ʒ j. ß. infrascripti pulueris mirabiliter conferre, & Ictericiam ipsam sanare, continuando per quindecim dies continuos.

℞. Vermium terrestrium in vmbra exiccatorum prius cum vino præparatorum ℥ ii. Reubarbari electi ʒ i. stercoris canis exiccati ℥ ß. omnia subtiliter pulucrizentur, & fiat puluis subtilis.

Ad idem, expertum est, & secretum, siue Ictericia proueniat à causa antecedente intrinseca, siue primitiua extrinseca, sicut contin- gi

git, in vtentibus fortißimo exercitio, vel nimio coitu, si ipsi patienti dabitur quolibet mane per decem dies continuos infrascriptum potum.

℞. Marrubij ℥ ij. lupulorum ℥ j. radicum buglossæ, radicum enulæ, radicum eupatorij ana ʒ ß. Reubarbari grosso modo incisi ʒ j. ligni aloes ʒ j. ß. bulliant omnia in ℔ iij. vini albi potentis, & odoriferi, vsque ad consumptionem tertiæ partis, deinde coletur sine expressione, & de prædicto vino

℞ ℥. ij. ß. sacchari albissimi ʒ ij. misce, & fiat potus, qui exhibeatur patienti quolibet mane in diluculo, cum isto enim videbis quàm citissimè icteritiam citrinam curari. Et nota, quòd si fuerit cum febre, fiat eorum decoctio, quæ diximus in aqua endiuiæ, & in eadem dosi.

Ad idem, compertum est experientia, quòd si patiens manè, & vesperi ante cibum ad minus per dimidium horæ capiat tres de infrascriptis pilulis, optimè curabitur icteritia citrina.

℞. Trochiscorum de spondio ʒ iij. reubarbari electi ʒ j. pulueris vermium terrestrium ʒ j. ß. puluerizentur omnia subtiliter, & cum syrupo de prassio fiant pilulæ numero xxxvj.

Ad idem, expertum est, hoc quidem plurimum.

mum valere non solum in icteritia citrina, verum & in hydrope, & in qualibet alia hepatis oppilatione, dare, scilicet patiēti quolibet mane stomacho ieiuno, infrascriptum potum.

℞. Vrinæ pueri non polluti, complexionis sanguineæ, & bene robusti ℥ v. sacchari albissimi ℥ ß. misce, & fiat potus, qui continuetur per decem dies continuos in Icteritia, & in hydrope continuetur per mensem, & videbis optimam experientiam.

Ad idem, valet si sequens epithima manè, & vesperi epithimabis totam hepatis regionem.

℞. Aquæ rosatæ ℥ iiij. acetosæ, hepaticæ ana ℥ iij. aquæ absinthij. ℥ iiij. aquæ solatri ℥ iij. specierum ceroti Tria-sandalini ℥ j. spodii ʒ i. ß. spicę ℈ ß. aceti fortissimi ℥ iii. misce pro hepate.

De Colica & Iliaca passione. CAP. XXVII.

CVM plerunque Colica, & Iliaca passio sint in aliquibus morbi longi, in aliquibus vero morbi acuti, ideo in illius curatione duo capita habebitis: primum erit præseruationis à colica, & iliaca: secundum verò curationis colicæ, & iliacæ actu

affligentis. Quò ad caput primum compertum eſt ex experientia, quòd ſi aliquis vtatur bis in anno ſequenti digeſtione in materia cum infraſcripto ſyrupo, eiuſdémque materiæ purgatione cum infraſcripta medicina, non cadet in paſſionem Colicam vel Iliacam in tempore igitur veris, & autumni per vii. dies continuos vtatur ſequenti ſyrupo.

℞. Radicum galangæ, radicum zedoariæ ana ʒ ii. radicum enulæ, radicum bugloſſę, radicum bortaginis ana ℥ i. aniſorum, carui, dauci, ana ʒ iii. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ vſque ad conſumptionem tertiæ partis. Deinde colentur, & colaturæ adde cinnamomi electi, garyophyllorum, nucis muſcatæ, macis, ana ʒ i. rumpantur groſſo modo ſpecies, & iterum bulliant vnica leui ebullitione. Demũ coletur facta forti expreſſione, & cum ſaccharo, vel melle deſpumato quantum ſufficit fiat ſyrupus, de quo

℞. ℥ ii. aquarum fœniculi, abſinthii, betonicæ ana ℥ i. miſce, octauo verò die capiat patiens infraſcriptam medicinam per duas horas ante lucem.

℞. Benedictæ ſimplicis ʒ ii. Diacatholiconis ʒ ß. electuarii de dactylis ʒ i. ß. electuarii de baccis lauri ʒ i. miſce, & fiat potus

tus cum aqua decoctionis aniſorum, & fœniculi, quantum ſufficit. Hac euacuatione facta, ſiue vernali, ſiue autumnali tempore, conſulo, quòd patiens bis in menſe in præſeruatione à colica vtatur tribus de ſequentibus pilulis.

℞. Pulpæ coloquintidę ℥ ii. ſcammoneę præparatæ ℥ i. aloes loti ℈ iiii. aniſorum, cartami fœniculi, ana ℥ ii. mirobalanorum citrinorum ℥ i. ß. Rheubarbari electi ℥ i. ſpicę, zinziberis, ſalis gemmæ ana ℥ vi. Turbith boni, & gummoſi ℥ ii. ß. pulucrizentur omnia, & cum ſucco abſinthii fiat paſta pilularum. Doſis eſt ℈ i. in tribus pilulis, & experiētia videbis, quòd quilibet patiens Colicam, aut Iliacam, præſeruabitur à caſu futuro in vtraque.

Ad idem, compertum eſt, imò mihi ſecretum, quòd ſi aſſuetus pati colicam, aut iliacam, bis in ſeptimana capiat in diluculo infraſcriptum bolum, certè ſeruabitur ab illis ſine dubio.

℞: Iuſtini optimi ℥ ii. zucchari roſati ℥ i miſce, & cum ſaccharo fiat bolus, qui exhibeatur patienti modo dicto.

Ad idem, ſecretum eſt, à me bene expertum in præſeruatione à colicæ, ſi patiens bis in ſeptimana ſtomacho ieiuno capiat infraſcriptum potum.

camomillæ, meliloti, salis communis ana M.j. furfuris grossi M. ii. Calefiant omnia ista in vase stagnato, demum irrorentur cum vino albo optimo, & in sacculo reponantur, & dictus sacculus ventri applicetur.

De Hydrope Ascite.

AD Hydropem ascitem compertum est ex experientia phlebotomiam, & quamlibet alium modum euacuationis sanguinis ægrum interficere. Quapropter consulo, quòd in Ascite, sicut neque in alia specie hydropisis medicus non sit audax super phlebotomiam: sed in primis compertum est, quòd confortare hepar, & digerere materiã peccantem, & ipsam digestam euacuare est valde conueniens. Continuet igitur à principio patiens diebus septem continuis infrascriptum syrupum.

℞. Syrupi de eupatorio, de Cicorea cum Reubarbaro, bisantini, acetosi, diarhodon ana ℥ ß. aquarum cuscutæ, absinthij, capillorum veneris ana ℥ j. misce, & detur patienti calidus in aurora. Et expertum est, & Medicus hoc debet bene obseruare in cura Ascitis, quòd quolibet die assumptionis prædicti syrupi stomacho ieiuno in mane sequens clystere multùm confert.

℞. Sol

℞. Soldanellæ M. j. ß. mercurialis, flo-
m camomillæ, foliorum maluæ ana M. j.
isorum, fœniculi, carui, dauci ana M. j.
lliant omnia in sufficienti quantitate a-
æ, vsque ad consumptionem medietatis
uæ, & de colatura

℞. ℔ j. olei rutæ ℥ iii. benedictæ ℥ i.
ectuarii de baccis lauri ʒ i. vitelli oui nu-
ero i. salis communis ʒ iii. facchari ru-
i ℥ i. ß. & imponatur clystere, eo enim
on solùm euacuatur aqua citrina faciens
citem, sed & soluitur ventositas, quæ
mper iungitur aquositati, & est causa do-
ris ipsius hydropici. Continuatis syru-
s cum his clysteribus per septem dies,
ctauo die purgetur aqua citrina cum se-
uenti medicina.

℞. Eupatorii, omnium florum cordia-
um ana M. ß. Agarici ligati in petia ʒ
ß. bulliant in sufficienti quantitate aquæ
ıscutæ, vsque ad consumptionem medie-
tis. Deinde cum colatura dissolue dia-
atholiconis ʒ vi. Reubarbari electi ʒ ii.
icæ g̃ x. puluerizentur puluerizanda, &
at potus, qui patienti exhibeatur per ho-
am ante lucẽ. & scias quòd hac medicina
on solũ euacuatur aquositas inter cutẽ: sed
irtus hepatis naturalis cõfortatur, & eius
ppilatio tollitur, quæ sunt necessaria in

curatione ascitis. Et aduerte quòd in Ascite, & etiam in alia specie hydropisis cauere debes à medicinis fortiter & laboriosè euacuantibus, quemadmodùm est scammonea, coloquintida, elleborus, elaterium, electuarium de psyllio, & similia: quoniam euacuando debilitant multùm virtutem naturalem hepatis, quæ est satis debilitata ex ægritudine. Quòd si plerunque fueris vsus prædictis medicinis, post euacuationem earum completam, debes semper attendere confortationi virtutis hepatis cum his, quæ infrà dicemus, aliter enim faciendo virtus hepatis debilitata, tum ægritudine, tum pharmaco caderet, & totum corpus rueret.

Ad idem, post euacuationem in confortatione hepatis & eductione aquositatis citrinæ expertum est, si bis in septimana detur patienti Ascitem sequens potus, Deo volente sanabitur.

℞. Aquæ hordei, decoctionis radicum ireos ℥ iiii. mellis rosati ℥ j. soldanellæ subtiliter puluerizatæ ʒ ij. vel iij. secundum tolerantiam virtutis patientis, imò vsque ad ℥ ß. poteris dare, si præcedens dosis non completè operata fuerit, misce, & fiat potus, qui patienti detur calidus

modo

modo dicto, & attende, quòd si patiens per mensem vsque ad quadraginta dies continuabit dictum potum, indubitatò sanabitur. & scias quòd soldanella vltra hoc quòd euacuat aquam citrinam, habet proprieta rem confortandi hepar.

Ad idem, vbi patiens non assumeret suprà dictum potum, expertum est assumere semel in eptimana infrascriptum potum multùm conferre.

℞. Succi ireos quantum capit media testa oui, mellicrati, ℥ iiii. reubarbari electi subtiliter puluerizati ʒ ß. misce, qui exhibeatur calidus patienti in diluculo, & videbis mirabilem experientiam ex isto potu.

Ad idem, consulo vt alternis diebus, in quibus patiens non assumeret altum solutiuum per duas horas ante cibum stomacho ieiuno capiat infrascriptam pilulam continuando per tres dies tantum.

℞. Pilularum aggregatiuarum ℈ j. elaterij, reubarbari electi ana ℥ i. ß. misce cum syrupo bisantino, fiat pilula vna, quæ exhibeatur patienti modo dicto.

Ad idem, & est secretum, non reuelandum, nisi amicis, si bis in septimana dabitur patienti ascitem ℥ ß. infrascripti secreti electuarij ex eo bolum conficiendo.

℞.Eupatorii, cuſcutæ, paſſularum, liquiritiæ, mirobalanorum citrinorum ana ℥ ß. radicum apii, fœniculi, capparis, agarici, ana ℥ i. hæc omnia groſſo modo contuſa, coquantur vſque ad conſumptionem medietatis aquæ, & colentur, & in colatione ponatur mellis ℔ ß. ſacchari ℥ iiii. iterum bulliant vſque ad denſitatem mellis. Deinde adde reubarbari electi ʒ j. turbith gummoſi ʒ ii. foliorum mezereon infuſorum in aceto ʒ j. ß. diagridi correcti ℈ ii. ſpicæ, zinziberis ana ʒ ß. ex his omnibus fiat electuarium ſecundum artem. & aduerte bene, quòd maior doſis eſt ℥ ß. ſed tuus conſuetus modus ſit minus dare, ſecundum tamen quòd videbis ex eo debilem vel fortem euacuationem, & videbis ex iſto electuario mirabile iuuamentum.

Ad idem, bonam experientiam inuenies, ſi quolibet mane per quindecim dies continuos dabis patienti aſcitem in diluculo tres de ſequentibus pilulis, & immediatè pòſt bibat infraſcriptum ſyrupum.

℞. Trochiſcorum de eupatorio, Trochiſcorum de abſinthio ana ʒ ii. Trochiſcorum de reubarbaro, Trochiſcorum de lacca ana ʒ j. pulucrizentur omnia ſubtiliter, & cum ſyrupo biſantino fiant pilulæ

læ numero xxxvj.

Syrupus talis est.

℞.Syrupi de cichorea sine reubarbaro, de endiuia compositi, acetosi, diarhodon ana ℥ ß. aquarum absinthij, fœniculi, cichoreæ ana ℥ i. misce.

Ad idem, consulo, vt quolibet manè & vesperi ante cibum per tres horas patiēs capiat de sequenti electuario ℥ ß. & in curatione hydropisis videbis optimum effectum.

℞. Diacurcumæ ℥ ii. diarhodonis abbatis ℥ ii. ß. misce cum syrupo de endiuia, fiat electuarium, imò consulo tanquam optimum, & expertum, si detur patienti solùm diacurcuma, non inueniet par in ascite.

Ad idem, non debes negligere vsu quotidiano confortare virtutem hepatis cum infrascripto vnguento, mane, & vesperi inungendo regionem hepatis.

℞. Vnguenti sandalini ℥ j. olei spicæ, olei camomillæ ℥ ß. misce.

Ad idem, expertum est, ex experientia, si patiens vtatur infrascripto vnguento, manè, & vesperi, vngendo totam aluum optimè conferre.

℞. Vnguenti aragon, vnguenti agrippæ, vnguenti marciaton ana ℥ i. misce, & fiat vnguentum.

Ad idem, ex experientia compertum est,

multo

multùm conferre sequens vnguentum.

℞. Succi ireos, succi ebuli, succi radicum sambuci ana ℥ i. succi cyclamini ℥ ß. cardamomi, calami aromatici, hyssopi ana ʒ ii. pulue rizentur pulue rizanda, & cum modico ceræ fiat vnguentum molle.

Ad idem, expertum est, optimè conferre, si totam aluum inungamus cum sequenti oleo.

℞. Terebentinæ ℔ i. Thuris, masticis, myrrhæ ana ʒ ii. laudani ʒ i. nucis muscatæ, garyophyllorum, galangæ, zedoariæ, ana ʒ i. ß. succi ebuli, succi cucumeris asinini ana ℥ j. pulue rizentur pulue rizanda, & omnia simul misceantur, & in alembico ponantur, & distilletur oleum, & est secretissimum, non solùm ad tollendum tumorem ventris in ascite, sed etiam ad tumorem pituitosum cuiuslibet alterius membri corporis hominis, & est mirabile ad dolorem iuncturarum, & membrorum à causa frigida.

Ad idem, expertum est multùm conferre sequens linimentum, si cum in eo inungatur tota aluus, demum superponatur lana succida.

℞. Aquæ ardentis ℔ i. olei rutæ, olei destillationis Terebentinæ, olei amygdalarum dulcium ana ℥ v. butyri recentis ℥ iij. olei de castoreo, de euphorbio ana

℥ i. ß.

℥ j. ß. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ lento igne vſque ad conſumptionem aquæ. Deinde adde ſucci ireos ℥ ii. ſucci lapathij acuti ℥ j. iterum bulliant vnica ebullitione, & cum eo liniatur tota aluus.

Ad idem, compertum eſt optimè valere ſequens emplaſtrum.

℞. Herbæ pauarellæ ℔ v. abſinthij viridis, rutæ viridis, camomillæ viridis, hyſſopi viridis, praſſii viridis ana ℔ ij. butyri recentis ℔ ß. mellis ℔ viij. bulliant omnia inſimul lento igne vſque ad omnium bonam decoctionem, deinde adde ſtercoris bouini exiccati, & ſubtiliter pulucrizati ℔ j. puluerum galangæ, zedoariæ ana ʒ ß. olei rutæ ℥ iij. miſce, & omnia inſimul bene incorporentur, quouſque fiat forma emplaſtri, quod manè, & veſperi calidum applicetur toti aluo.

Ad idem, expertum eſt, quòd ſi patiens fomentetur cum ſequenti fomentatione, ſcilicet aluus illius, multùm conferre.

℞. Betonicæ, ſaxifragiæ, celidoniæ ana M. ij. centaureæ vtriuſque, hyſſopi, agrimoniæ, foliorum mezereon ana M. ß. florum camomillæ, meliloti, aniſorum, fœnug

nugræci, ſeminum lini ana M. j. bulliant in ſufficienti quantitate vini albi odoriferi vſque ad conſumptionem quartæ partis vini, deinde igniatur lapis marchaſitæ magnæ, & loco marchaſitæ ſi non habeatur, pone ſpumam ferri, vel lapidis molendini, & tunc iſto ingenio facto, vbi foramen in aſſere conficiatur ad quantitatem alui patientis hydropem, fomentetur aluus, & hæc de hydrope aſcite, &c.

De Icteritia citrina.

CAP. XXVI.

AD ICTERITIAM citrinam à principio, id eſt, ſpatio quatuor dierum, compertum eſt phlebotomiam baſilicę lateris dextri eam optimè curare, quòd ſi ipſa antiquata foret, nullatenus fieri debet, quoniam patiens repente caderet in hydropem. Facta quidem phlebotomia expertum eſt, quòd ſi patiens regatur ſequenti digeſtione materiæ, ſequentíque purgatione, excuſabitur Medicus ab vlteriori operatione.

Syrupus digeſtiuus in Icteritia citrina talis eſt.

℞. Syrupi biſantini, de lupulis, de endinia ana ℥ ß. aquarum lupulorum, ſeminum communium frigidorum, fœniculi ana ℥ j. miſce,

misce, & cum syrupo infundatur per noctem ℈ j. Reubarbari electi, cum ii. granis spicæ, ipsis puluerizatis, & in petia subtili ligatis. qui syrupus cõtinuetur per septem dies continuos in diluculo. Octauo verò die detur patienti per duas horas ante lucem infrascripta medicina.

℞. Diacatholiconis ℥ ß. electuarij rosati Mesue ʒ j. ß. Reubarbari electi ʒ j. ß. spicæ g̃ vii. electuarii de psylio ʒ j. ß. infundatur reubarbarum cum spica in aqua endiuiæ, & modico vini albi odoriferi per decem horas. Deinde fiat fortis expressio, & omnia simul cum decoctione comuni f. & fr. dissoluantur, & fiat potus. Facta euacuatione ad idem compertum est, & secretum, dare patienti quolibet mane stomacho ieiuno ʒ j. ß. infrascripti pulueris mirabiliter conferre, & Icteritiam ipsam sanare, continuando per quindecim dies continuos.

℞. Vermium terrestrium in vmbra exiccatorum prius cum vino præparatorum ℥ ii. Reubarbari electi ʒ i. stercoris canis exiccati ℥ ß. omnia subtiliter pulucrizentur, & fiat puluis subtilis.

Ad idem, expertum est, & secretum, siue Icteritia proueniat à causa antecedente intrinseca, siue primitiua extrinseca, sicut contin-

gi

git, in viventibus fortißimo exercitio, vel nimio coitu, si ipsi patienti dabitur quolibet mane per decem dies continuos infrascriptum potum.

℞. Marrubij ℥ ij. lupulorum ℥ j. radicum buglossæ; radicum enulæ, radicum eupatorij ana ʒ ß. Reubarbari grosso modo incisi ʒ j. ligni aloes ʒ j. ß. bulliant omnia in ℔ iij. vini albi potentis, & odoriferi, vsque ad consumptionem tertiæ partis, deinde coletur sine expressione, & de prædicto vino

℞ ℥. ij. ß. sacchari albissimi ʒ ij. misce, & fiat potus, qui exhibeatur patienti quolibet mane in diluculo, cum isto enim videbis quàm citissimè icteritiam citrinam curari. Et nota, quòd si fuerit cum febre, fiat eorum decoctio, quæ diximus in aqua endiuiæ, & in eadem dosi.

Ad idem, compertum est experientia, quòd si patiens manè, & vesperi ante cibum ad minus per dimidium horæ capiat tres de infrascriptis pilulis, optimè curabitur icteritia citrina.

℞. Trochiscorum de spondio ʒ iij. reubarbari electi ʒ j. pulueris vermium terrestrium ʒ j. ß. puluerizentur omnia subtiliter, & cum syrupo de prassio fiant pilulæ numero xxxvj.

Ad idem, expertum est, hoc quidem plurimum

mum valere non solum in icteritia citrina, verum & in hydrope, & in qualibet alia hepatis oppilatione, dare, scilicet patiēti quolibet mane stomacho ieiuno, infrascriptum potum.

℞. Vrinæ pueri non polluti, complexionis sanguineæ, & bene robusti ℥ v. sacchari albissimi ℥ ß. misce, & fiat potus, qui continuetur per decem dies continuos in Icteritia, & in hydrope continuetur per mensem, & videbis optimam experientiam.

Ad idem, valet si sequens epithima manè, & vesperi epithimabis totam hepatis regionem.

℞. Aque rosatæ ℥ iiij. acetosæ, hepaticæ ana ℥ iij. aquæ absinthij. ℥ iiij. aquæ solatri ℥ iij. specierum ceroii Tria-sandalini ℥ j. spodii ʒ i. ß. spicę ℈ ß. aceti fortissimi ℥ iii. misce pro hepate.

De Colica & Iliaca passione.
CAP. XXVII.

CVM plerunque Colica, & Iliaca passio sint in aliquibus morbi longi, in aliquibus vero morbi acuti, ideo in illius curatione duo capita habebitis: primum erit præseruationis à colica, & iliaca: secundum verò curationis colicæ, & iliacæ actu

affligentis. Quò ad caput primum compertum eſt ex experientia, quòd ſi aliquis vtatur bis in anno ſequenti digeſtione in materia cum infraſcripto ſyrupo, eiuſdémque materiæ purgatione cum infraſcripta medicina, non cadet in paſſionem Colicam vel Iliacam in tempore igitur veris, & autumni per vii. dies continuos vtatur ſequenti ſyrupo.

℞. Radicum galangæ, radicum zedoariæ ana ʒ ii. radicum enulæ, radicum buglosſę, radicum borraginis ana ℥ i. aniſorum, carui, dauci, ana ʒ iii. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ vſque ad conſumptionem tertiæ partis. Deinde colentur, & colaturæ adde cinnamomi electi, garyophyllorum, nucis muſcatæ, macis, ana ʒ i. rumpantur groſſo modo ſpecies, & iterum bulliant vnica leui ebullitione. Demũ coletur facta forti expreſſione, & cum ſaccharo, vel melle deſpumato quantum ſufficit fiat ſyrupus, de quo

℞. ℥ ii. aquarum fœniculi, abſinthii, betonicæ ana ℥ i. miſce, octauo verò die capiat patiens infraſcriptam medicinam per duas horas ante lucem.

℞. Benedictæ ſimplicis ʒ ii. Diacatholiconis ʒ ß. electuarii de dactylis ʒ i. ß. electuarii de baccis lauri ʒ i. miſce, & fiat potus

tus cum aqua decoctionis anisorum, & fœniculi, quantum sufficit. Hac euacuatione facta, siue vernali, siue autumnali tempore, consulo, quòd patiens bis in mense in præseruatione à colica vtatur tribus de sequentibus pilulis.

℞. Pulpæ coloquintidæ ʒ ii. scammoneæ præparatæ ʒ i. aloes loti ℈ iiii. anisorum, cartami fœniculi, ana ʒ ii. mirobalanorum citrinorum ʒ i. ß. Rheubarbari electi ʒ i. spicæ, zinziberis, salis gemmæ ana ℥ vi. Turbith boni, & gummosi ʒ ii. ß. pulucrizentur omnia, & cum succo absinthii fiat pasta pilularum. Dosis est ℈ i. in tribus pilulis, & experiētia videbis, quòd quilibet patiens Colicam, aut Iliacam, præseruabitur à casu futuro in vtraque.

Ad idem, compertum est, imò mihi secretum, quòd si assuetus pati colicam, aut iliacam, bis in septimana capiat in diluculo infrascriptum bolum, certè seruabitur ab illis sine dubio.

℞: Iustini optimi ʒ ii. zucchari rosati ʒ i. misce, & cum sacçharo fiat bolus, qui exhibeatur patienti modo dicto.

Ad idem, secretum est, à me bene expertum in præseruatione à colica, si patiens bis in septimana stomacho ieiuno capiat infrascriptum potum.

℞. Vini albi potentis, & odoriferi ℥ ii. Nucis muſcatæ, garyophyllorum ana ʒ ß. galangæ ʒ i: rumpantur ſpecies groſſo modo,& per noctem infundantur in vino prędicto. Demum mane cum modico ſacchari albi patienti exhibeatur.

Ad idem, & eſt expertum in præſeruatione ab vtraque affectione, ſi patienti detur infraſcripta confectio ſtomacho ieiuno, de mane ſuperbibendo hauſtum vini maluatici. Quòd ſi timor fuerit de hepatis caliditate vel fibre. ſuper ipſam bibat tantundem de aqua Endiuiæ.

℞. Specierum aromatici roſati, ſpecierum diagalangæ, pul. diagraganti frigidi ana ʒ ii. ſacchari optimi quantum ſufficit diſſoluti in aqua menthæ, fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet.

Expertum eſt ad idem, & ſecretum, quòd ſi patiens capiat infraſcriptam cōfectionem ſtomacho ieiuno, nunquam cadet in Colicam vel Iliacam paſsionem.

℞. Corticum raphani groſſo modo excorticati ℔ ij. mellis albi ℔ iiij. bulliant inſimul vſquè ad conſumptionem medietatis mellis. deinde adde pulueris cinnamomi, garyophyllorum, nucis muſcatæ, macis, piperis nigri ana ʒ ij. miſce, & omnia,

in

in vaſe recondantur, & quolibet mane capiat patiens ℥ ß. de dictis corticibus.

Ad idem, expertum eſt optimè valere in torſionibus inteſtinorum, ſi patienti pluries detur infraſcriptus potus.

℞. Olei amygdalarum dulcium recentis iulebizati cum ſaccharo ℥ i. aquæ ardentis ʒ ii. aquæ camomillæ i. miſce, & detur patienti modo dicto, & reperies ipſum nunquam moleſtari à doloribus ſtomachi, vel inteſtinorum.

Ad idem, & præſertim cùm patiens fuerit in actu doloris colici, ſeu iliaci, compertum eſt ſequentem medicinam mirabiliter conferre.

℞. Electuarii de dactylis ℥ ß. philonii romani ʒ i. ß. miſce, & fiat bolus, qui detur patienti qualibet hora doloris ſtomacho ieiuno. Et nota quòd hanc medicinam potes exhibere patienti vrgente neceſſitate ante digeſtionem materiæ.

Ad idem, ſtante doloris vehementia, ſine aliqua reprehenſione poteris exhibere infraſcriptum puluerem, & videbis ægrum ab eo ſubitò ſanari.

℞. Foliorum mori celſi albi exiccatorũ in vmbra ʒ i. ß. corticum raphani exiccatorum in vmbra ʒ i. oſſium meſpilorum ʒ i. ß. miſce, & ſubtiliter pulucrizentur & pa-

tienti dentur ʒ ii. prædicti pulueris cum vino albo odorifero, & est præsentaneum remedium, optimè conferens in colica.

Ad idem, & est expertum in breuissimo tempore huiusmodi dolores remoueri, si patienti detur infrascriptum medicamentum dissolutum in aqua menthæ.

℞. Athanasiæ Nicolai ʒ i.ß. pulueris confectionis elescoph ʒ iii. misce, & dissoluatur in vino potenti, & qualibet hora doloris detur patienti.

Ad idem, & est expertum per me, cum quo curaui repente omnes intestinorum dolores, dare scilicet patienti infrascriptum bolum qualibet hora doloris: melius tamen est, si exhibeatur stomacho ieiuno.

℞. Diagalangæ, diabuglossati ana ʒ ii. philonii romani ℈ iiii. misce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, expertum in omni dolore intestinorum, sed maximè valet in dolore renum, & à ventositate, & à calculo.

℞. Vini albi potentis ℥ viii. galangæ, cinnamomi, nucis muscatæ ana ʒ ß. bulliant insimul vsque ad consumptionem medietatis vini, deinde colentur, & colaturę adde aquę endiuiæ ℥ ii. confectionis elescoph ℥ ß. & detur patienti. Et nota quòd si

febris

febris adesset, dabis cõfectionem elescoph solam dissolutam in iure pulli.

Ad idem, & est expertum.

℞. Corticum raphani ℥ i. infundantur in ℥ vi. vini albi odoriferi per quatuor horas, & cum modico sacchari patienti dabis.

Ad idem, pro secreto optimè valet in colica, & iliaca, & est, dare patienti quolibet mane ℥ ii. iuris galli antiqui sub sequenti forma conditi.

℞. Galli antiqui trium annorum ad minus numero i. interimatur eo præcisè modo, quo diximus in capite de Astmate, & in ventre illius ponantur infrascripta.

℞. Anisorum, carui, dauci, ameos, polypodii quercini, carthami, ana ʒ i. pulueris ossium mespilorum ʒ j. ß. enulæ ℥ ß. galangæ, radicum zedoariæ ana ʒ i. tartari vini albi, ℥ ß. omnia insimul contundantur mediocri contusione, & bulliat gallus, eo præcisè modo, quo diximus de astmate, & de prædicto iure galli dentur patienti ℥ vi. & ℥ i. oxymellis simpl. quolibet mane in diluculo, & videbis optimum remedium in doloribus intestinorum, & etiam est expertum.

Ad idem, non existente febre, optimum re-

medium est dare patienti in hora doloris infrascriptum potum.

℞. Vini maluatici ℥ ij. Elisir vitæ ʒ j. misce, & detur patiēti. Cuius Elisir descriptionem dabo in fine huius capitis.

Ad idem, experimentum est mirabile, si in hora doloris absque febre detur patienti infrascriptus potus.

℞. Vini maluatici optimi ʒ ij. olei vitrioli Romani optimi ʒ ß. misce, & fiat potus.

Ad idem, expertum est, & bene confert, si patienti detur quolibet mane stomacho ieiuno infrascriptus bolus, curat enim dolorem, & preseruat ab eo.

℞. Mithridati optimi, vel theriacæ optimæ magnæ ʒ j. sacchari rosati ʒ ij. misce, & detur patienti.

Ad idem, & est expertum, si patienti detur in hora doloris sequens potus.

℞. Aquæ destillationis florum genistæ aquæ distillationis lapularum viridium inuentarum in frumentis ana ℥ ij. sacchari optimi ℥ j. misce, & detur patienti.

Expertum est, & ad idem, de quo debetis recordari in actu doloris dare infrascriptum potum.

℞. Olei amygdalarum dulcium recentium ℥ iiij. sacchari ℥ ß. nucis muscatæ

subti

ſubtiliter pulueriȝatæ ʒ j. miſce, & dato patienti.

Ad idem, optimum eſt dare patienti infraſcriptum bolum, in hora doloris, & ante, & poſt in præſeruatione.

℞. Terebentinæ optimæ ℥ ß. benedictæ ſimplicis ʒ ij. miſce, & fiat bolus, qui patienti detur qualibet hora doloris.

Ad idem, ſequens clyſtere expertum eſt, valere optimè.

℞. Vini albi potentis, olei communis ana ℥ v. butyri recentis ℥ iiij. vitelli oui nume. j. ſalis communis ʒ iii ſacchari rubei ℥ i. ß. miſce, & tepidum imponatur. Et nota quòd antequàm te applices curę colicæ vel iliacæ procedere debes cum enematibus, quoniam per enemata ſecura & optima fit eorum curatio: cùm verò enemata non ſuffecerint, tunc viam habebis ad ea quæ per os aſſumuntur.

Ad idem, ſequens enema fortius eſt, & cum eo colicam ſæpius curaui.

℞. Vini albi potentis ℥ xiij. butyri recentis ℥ iiij. olei communis ℥ vj. aniſorum, anethi, fœniculi, carui, dauci, ameos, carthami ana ʒ ii. miſce, & bulliant vſque ad conſumptionem medietatis vini, deinde coletur, & colaturæ adde mellis roſati ℥ ii.

facchari rubei ℥ i ß. salis communis ʒ ii. vitelli oui numero i. misce, & fiat clystere.

Ad idem, vbi dolor esset vehemens præcedentibus aliis clysteribus expertum est, & secretum non stante febre sequens enema colicam, & iliacam curare.

℞. Vini albi potentis ℔ i.ß.aquæ ardentis ℥ ii. bulliant simul vsque ad consumptionem aquæ, deinde cum solo vino tepido fiat clystere.

Ad idem, familiare, & domesticum est sequens clystere, quod secundum plurimum debet exhiberi à principio morbi.

℞. Florum camomillæ, foliorum maluæ, mercurialis, ana M i. anisorum, pulegii, calamenti, fœniculi, ana M. ß. furfuris grossi ligati in petia ℥. i. ß. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsquæ ad consumptionem medietatis, & de colatura

℞. ℔ i. olei communis ℥ iii. benedictæ ℥ i. hieræ pigræ ℥ ß. facchari rubei ℥ i. ß. salis communis ʒ ii. vitelli oui numero i. misce, & fiat clystere quacunque hora doloris.

Ad idem, expertum est sequens clystere.

℞. Suprascriptæ decoctionis ℥ x. electuarii de baccis lauri, electuarii de dactylis ana ʒ ii. benedictæ ʒ vi. olei liliorum albo

rum

rum ℥ iii. de reliquis vt ſuprà fiat clyſtere.

Ad idem, aliud expertum eſt ſequens clyſtere.

℞. Prædictæ decoctionis ℔. i. hieræ logodionis ℥ vi. benedictæ ℥ i. olei rutæ ℥ ii. de reliquis modo dicto miſce, & fiat clyſtere.

Ad idem, expertum eſt ſequens clyſtere vbi alia non contulerint, & vehemens neceſſitas fuerit in ſedatione doloris.

℞. Olei rutæ ℥ viii. olei de caſtoreo ℥ ß i. philonii romani ʒ ii. benedictæ ℥ j. de reliquis vt ſupra excepto quòd modiciſſimè de ſale debes imponere, vt virtus philonii poſſit in aluo morari, & fiat clyſtere.

Ad idem, optimum eſt, & præcipuè vbi colica vel iliaca fuerit cum retentione fæcum.

℞. Pinguedinis gallinæ ℥ iiii. electuarii de baccis lauri ʒ iii. de reliquis vt ſuprà miſce, & fiat clyſtere.

Ad idem, expertum eſt ſequens clyſtere, quo ſemper bene me habui.

℞. Fuſtorum alliorum ſiccorum M. ii. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ vſque ad conſumptionem medietatis, & de colatura

℞. ℔. j. hieræ pigræ ʒ vi. de reliquis vt ſuprà, & iniiciatur clyſtere tepidum.

Ad id

Ad idem, elegantissimum remedium, & subito auferens dolorem est sequens enema.

℞. Aquæ thermarum ex sulphure vel alumine, siue aquæ Poretæ, vel de Abano ℔. ii. anisorum, florum camomillæ, absinthij, mentæ ana M.j. bulliant insimul vsque ad consumptionem medietatis aquæ, & de colatura

℞. ℔ j. olei camomillæ ℥ iii. benedictæ ℥. de reliquis vt suprà, & fiat clystere.

Ad idem, experientia compertum est in colica, & iliaca passione, sequens vnguentum mirabiliter conferre, & est apud me secretum.

℞. Olei de castoreo, olei liliorum alborum, olei rutæ, olei de cheiri ana ℥. iii. succi althææ, succi artemisiæ ana ℥ iiii. aquæ ardentis ℥ vi. bulliant omnia insimul vsque ad consumptionem aquæ. Deinde adde nigellæ, masticis, cardamomi, galangæ ana ʒ i. ß. piperis, garyophyllorum, nucis muscatæ, ligni aloes ana ʒ i. puluerizentur hæc omnia subtiliter, & iterum lento igne bulliant, & cum modico ceræ fiat vnguentum molle, cum quo locus dolorosus inungatur, & lana succida tepida superponatur, & cum isto vnguento videbis mirabilem effectum.

Ad idem, familiaris fomentatio conferens opti

optimè, hac est.

℞. Florum camomillæ, meliloti fœnugræci, anethi, seminum lini ana M. i. absinthii, mēthę, pulegii, calamenti, abrotani ana M. ß. bulliant in sufficienti quantitate aquæ, & vini albi odoriferi vsque ad consumptionē medietatis aquæ.

Deinde manè, & vesperi, fomentetur locus, quem locum fomentatum immediatè poteris inungere cum prædicto vnguento, & optimum est remedium.

Ad idem, & à me sæpius expertum fomentare locum dolorosum sequenti fomentatione.

℞. Terebentinæ ℔. j. butyri recentis ℔. ß. olei communis ℥ iiij. croci ℥ j. ß. misce, & cum filtro madefacto in dicto liquore calido locum fomentabis, & in hora doloris, & in præseruatione à dolore.

Ad idem, est expertum, si locus doloris emplastretur cum sequenti emplastro.

℞. Parietariæ viridis ℔ iij. mellis ℔. ij. vini maluatici ℔. j. olei ℔. ß. bulliant insimul omnia vsque ad decoctionem parietariæ. Deinde parietariam ipsam loco dolenti calidam apponito, ad modum emplastri. Expertum est etiam multùm conferre, præcipuè præcedentibus enematibus madefacere in aqua ardenti calida, & loco dolenti applicare. &

dolo

dolorem tollit. Idem quoque tibi ſuccedet, ſi locum doloroſum inunxeris cum oleo de vitriolo romano. Ad idem, & eſt expertum vbi alia non contulerint remedia, ponere patientem ab vmbilico infra in balneo olei communis calidi, & in eo immorari per horam, vel minus, ſecundum quod ęger potuerit. Deinde ipſo exeunte ex balneo fiat illi clyſtere immediatè ex prædicto oleo calido cum melle roſato ponderis ℥ ii. cum vno vitello oui, & ſalis ʒ ii. Ad idem expertum eſt, & in omni tempore poteſt fieri, applicare ſcilicet ventoſam magnam vmbilico, & eſt de optimis remediis in torſionibus inteſtinorum.

Recepta optima, qua Pontifex maximus Clemens ſeptimus vſus fuit in ſui vltima ægritudine.

℞. Maſticis, thuris maſculi, macis ana ℔. ß. galangæ, zedoariæ ana ℥ iiii. garyophyllorum, cinnamomi, xylobalſami, carpobalſami ana ℥ ii. zinziberis, cardamomi, piperis longi, piperis nigri ana ℥ ß. turbith, agarici, Rheubarbari ana ʒ ii. radicum endiuiæ, radicum bugloſſæ, borraginis ana M.ii. betonicæ, iuæ, florum ſticados Arabici, maioranæ, ſaluiæ, roris marini ana M. ß. omnia inſimul groſſo

grosso modo contundantur, & ponantur in centum libris vini albi potentis, & odoriferi, & sic per tres dies continuos stent in infusione: deinde cum forti expressione coletur vinum, quòd vinum subito ponatur in alembico, & distilletur aqua vitæ. Demum.

℞. Sanguinis humani corporis sani bene carnosi ℔. j. ponatur in aqua distillationis primæ, & iteratò ponatur in alembico, & distilletur aqua, & sic procede distillando vsque ad nouem vices distillationis. Demum

℞. Foliorum auri finissimi & optimi numero 100. foliorum argenti finissimi numero 50. hyacinthorum, smaragdorum, rubinorum, granatorum, vtriusque margaritarum, coraliorum rub. rosarum rub. ana ℥ i. ß. musci optimi ʒ ß. misce. Et omnia puluerizanda puluerizentur, & ponantur in aqua vitæ vltimò distillata, & stent in infusione per diem naturalem. deinde omnia ponantur simul in alembico, & decima vice distilletur aqua lento igne, quæ aqua recondatur in vase vitreo grosso bene obturato, quoniam aliter tota aqua conuerteretur in spiritum, & exhalaret. Quæ aqua ad omnes frigidas ægritudines per intus, & per extra mirabiliter

liter

liter confert, illius drachma vel guttæ iiii. cum modico vini albi odoriferi capiantur. Quòd si ægritudo esset calida, & non esset febris, vt in doloribus pendentibus à materia calida, eam dabis aquæ endiuiæ permixtam, qualibet hora doloris. Et nota quod cum ista aqua videbis miraculum, si in morbis in extremo debilitaretur ægri virtus, si patienti talem debilitatem virtutis dabis quinque vel sex guttas aquæ prædictæ cum modico vini odoriferi, & statim videbis virtutem releuari. & crede mihi, quòd in pestilentia nihil tutius est, & nihil magis hominem defensat à morbo epidimiali, quàm ista aqua: quæ si in temporibus pestilentiæ, & in locis quolibet mane ante exitum domus biberit quis quinque vel sex guttas prædictæ aquæ, vel cum vino potenti, vel cum aqua endiuiæ, vel si cum octo vel decem guttis per se, vel cum vino mixtis abluat quis sibi nares intus extráque, & totam faciem, optimè à pestilentia securabitur, & cum isto auxilio in pestilentia semper bene me habui, & reperi. Valet etiam in Apoplexia, & in Epilepsia, diluendo collum & nucham. Et nominatur hæc aqua Elisir vitę Benedicti.

De fluxu ventris cholerico, scilicet diarrhœa cholerica.
CAP. XXVIII.

AD DIARRHOEAM cholericam expertum est, & maximè obseruandum in actu practico, quòd phlebotomia basilicæ à principio diarrhœæ cholericæ ipsam curat, existente corpore fortis roboris, bene carnosi, & densorum musculorum.

Ad idem, expertum est sequens enema multum conferre in diarrhœa cholerica.

℞. Aquæ decoctionis hordei torrefacti ℔.j. sacchari rubei ℥ j.ß. vitelli oui numero j. misce, & fiat clystere. & recordare quòd in enematibus ad fluxum ventris non conuenit ponere sal, propter eius mordacitatem, & acuitatem.

Ad idem, post enema compertum est à principio, si est fluxus cholericus sequentem medicinam curare.

℞. Seminum plantaginis, portulacæ, seminum acetosæ, seminum endiuiæ, florum omnium cordialium ana p.ß. misce, & bulliant in sufficienti quantitate aquę plantaginis vsque ad consumptionem medietatis, deinde cum colatura dissolue rheubarbari electi ʒ ij. diacatholiconis ʒ vj. misce,

& fiat potus, & detur in diluculo patienti. Et nota, quòd ipsi reubarbaro in fluxu non cõuenit spicam imponere, quippe nec ipsum reubarbarum dabis aliter quàm in substantia, quoniam sic euacuando materiam cholericam relinquit vestigium stipticitatis. Capta hac medicina compertum est, digestionem in materia cum sequenti syrupo fieri: deinde sequenti pharmaco eam purgare, multùm conferre.

Syrupus conferens ad diarrhœam cholericam talis est.

℞. Syrupi rosati ex infusione rosarum siccarum ℥ i. syrupi de endiuia ℥ ß. aquarum plantaginis, acetosę, buglossæ ana ℥ i. misce pro vna vice, & recordare tanquam optimũ remedium, quòd quolibet die assumptionis syrupi patiens assumat clystere vnum veluti supradictum. Continuando igitur syrupum per vi. dies compertum est experientia, sequentem medicinam curare fluxum cholericum.

℞. Corticum myrobalanorum citr. ℥ ß. semin. plantaginis, semin. acetosæ, semin. portulacæ, semin. endiuiæ ana ʒ ii. florum omnium cordialium pręter violas ana. p. ß. bulliant in sufficienti quantitate aquæ calibeatæ vsque ad consumptionem medietatis: deinde cum colatura facta forti expressio

pressione, pro diuitibus dissolue rheubarbari electi torrefacti ʒ i. ß. diacatholiconis ʒ vi. pro pauperibus reupontici torrefacti ʒ ii. micletæ ℥ ß. puluerizentur puluerizanda, & fiat potus. cui adde syrupi rosati ℥ ß.

Ad idem, ex experientia compertum est, quod si patienti diarrhœam detur manè, & vesperi, bolus infrascripti electuarii, multum conferet.

℞. Diacitonitem sine speciebus cum sacchari antiqui rosati ana ℥ i. coriandrorum præparatorum ℥ i. coraliorum rub. ʒ. ii. pulverizentur subtiliter omnia puluerizanda & cum succo citoniorum fiat electuarium.

Ad idem, ex experientia compertum est, si patiens vtatur infrascripto potu per duas horas ante cibum manè, & vesperi, bene conferre.

℞. Succi citoniorum ℥ vi. succi endiuiæ, succi acetosæ ana ℥ iii. seminum acetosæ, seminum plantaginis ana ʒ ii. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum ana ʒ i. aquæ plantaginis ℥ iiii. omnia insimul bulliant vsque ad consumptionem tertiæ partis aquæ & succorum: deinde colentur facta forti expressione, & cum saccharo optimo quantum sufficit fiat syrupus; de quo patiens capiat ℥ ii. modo dicto.

Ad idem, compertum est experientia, quòd quotidie asiduare sequens clystere, etiam tempore quo patiens caperet digestiua, diarrhœam cholericam curat.

℞. Aquæ decoctionis hordei torrefacti ℥ viii. succi plantaginis ℥ iiii. olei rosati omphacini ℥ ii. vitelli oui numero j. sacchari rubei ℥ i. ß. misce, & fiat clystere. Et scias quòd clysteria in fluxu ventris ad frigiditatem debent declinare, cùm ipsum frigidum immobilitet humorem magis quàm ad calidum, aut ad tepidum.

Ad idem, expertum est sequens enema curare fluxum ventris cholericum, si patiens asiduet illud quotidie.

℞. Olei rosati omphacini ℥ vi. succi plãtaginis ℥ iiii. vitelli oui nume. ii. misce, & fiat clystere minus quàm tepidum: ex isto enim clysteri indubitatò curabis fluxum cholericum, præmissâ corporis euacuatione.

Ad idem, expertum est clystere sequens diarrhœam cholericam curare, si quotidie patiens eo vtatur.

℞. Lactis vaccini lapipati, vel calibeati ℔. i. succi plantaginis ℥ iiii. sacchari rubei ℥ i. ß. vitelli oui numero ii. misce, & fiat clystere.

Ad idem

Ad idem, expertum est ex experientia, si quotidie cum sequenti vnguento ventriculus, & aluus vngatur, quòd æger curabitur à fluxu cholerico.

℞. Olei rosati omphacini, olei citoniorum, olei myrtini ana ℥ i. rosarum rubearum, coraliorum rubeorum ana ʒ i. masticis, nucis muscatæ ana ʒ ß. puluerizentur puluerizanda, & cum modico cæræ fiat vnguentum molle: & quia magna pars curæ cholerici fluxus habetur ex curatione fluxus dysenterici, ideo transeo ad curam dysenteriæ pendentis à materia cholerica corrodente, & vlcerante tunicas intestinorum.

De Fluxu dysenterico.
CAP. XXIX.

ADVERTE quòd licet fluxus ventris à principio non sit astringendus, si tamen euenerit quòd eo sanguis egeratur, excusabitur tunc medicus, si constructioni operam dederit: est enim sanguis vitæ & naturæ thesaurus.

Ad dysenteriā igitur confert clystere sequens.

℞. Aquæ decoctionis hordei torrefacti ℔ i. olei rosati omphacini ℥ iii. vitelli oui numero i. sacchari rubei ℥ i. ß. misce, & fiat clystere.

Ad idem, si sanguinis multitudo effluat.

Compertum est phlebotomiam venæ basilicæ fluxum dysentericum curare, & sic iubeo & consulo, vt stomacho ieiuno secetur vna basilica brachij dextri, cum extractione sanguinis, tenore virtutis, & ætatis.

Ad idem, compertum est ex experientia, medicinam sequentem curare fluxum dysentericum.

℞. Myrobalanorum citrinorum vstorum ʒ vi. seminum plantaginis, seminum acetosæ, seminum endiuiæ omnium torrefactorum ana ʒ iii. florum quatuor cordialium præter violas ana P. i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ calibeatæ vsque ad consumptionem medietatis: deinde colentur, & colaturæ adde reubarbari electi torrefacti ʒ ii.ß. philonij persici ℈ iiii. misce, & fiat potus, & ex hac medicina videbis optimum experimentum. quinimò excusabit te ab vlteriori operatione.

Ad idem, ex experientia compertum est, quòd si patienti dentur tres de infrascriptis pilulis mane, & vesperi, ante cibum, indubitatò curabitur à fluxu dysenterico.

℞. Trochiscorum de spodio cum seminibus acetosæ, Trochiscorum de carabe

ana

ana ℥ ii. suffuf de granis myrti descriptionis Mesuæ in antidotario de suffuf ℥ i. ß. puluerizentur omnia subtiliter, & cum succo citoniorum fiant pilulæ numero xxi. & sis audax in oblatione istarum pilularum, quoniam videbis mirabile iuuamentum.

Ad idem, expertum est, si manè, vesperi ante cibum per duas horas detur patienti ℥ ß. infrascriptæ mixturæ multùm conferre.

℞. Confectionis de corneis, confectionis de sorbis, confectionis de mespilis ana ℥ ii. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum, acatiæ, hypocistidos ana ℥ ß. misce, cum succo citoniorum fiat mixtura puluerizatis puluerizandis.

Ad idem, compertum est ex experientia, & in eo bene me reperi, si patienti dabitur infrascriptus puluis dissolutus cum vino rubeo stiptico in ingressu lecti absque dubio curabitur fluxus dysentericus.

℞. Thuris masculi, masticis ana ℥ ii bo li armeni ℥ i coraliorum rubeorum, cornu cerui vsti, ana ℥ ß. lapidis hæmatitis vsti ℈ ii. puluerizentur omnia subtiliter, & de isto puluere detur ℥ i. ß. ipsi patienti, stomacho ieiuno, modo dicto.

Ad idem.

Ex experientia compertum est, & in flu-

xu dysenterico laudatum optimè, si quolibet mane patiens masticet ʒ ß. reubarbari torrefacti, stomacho ieiuno.

Ad idem, etiam est expertum, si patienti quolibet mane detur infrascriptus potus, stomacho ieiuno.

℞. Vini citoniorum, vini rubei stiptici ana ℥ vi. reubarbari torrefacti ʒ i. ß boli armeni ʒ i. ß. coriandrorum præparatorum torrefactorum ʒ iii. contundantur contundenda, & bulliant insimul vsque ad consumptionem tertiæ partis vini, deinde colentur, & de colatura dabis patienti ℥ ii. modo dicto.

Ad idem, expertum est, si dabis patienti, fluxum dysentericum, manè stomacho ieiuno, duo cochlearia infrascriptæ mucillaginis.

℞. Mucillaginis seminum citoniorum ℥ iii. mucillaginis seminum acetosæ, mucillaginis seminum psyllij ana ℥ i. pulueris coraliorum rubeorum ʒ ii. sacchari albissimi quantum sufficit, & fiat ad modum loch, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, si cum dysenteria fuerit coniunctus dolor ventris, sicut plurimùm contingit ob intestinorum corrosionem, compertum est, & secretum, dare patienti tribus diebus continuis infrascriptum potum, & confestim curabitur à fluxu ventris dysenterico.

℞. Lact

℞. Lactis caprini, vel ouini calibeati ℥ iii. ſucci plantaginis ℥ i. ß. ſpecierum aromatici roſati ʒ j. miſce, & fiat potus pro vna vice.

Ad idem, præcipuè cùm adſit dolor fortis, compertum eſt ex experientia infraſcriptum cibum curare dyſenteriam, & illius dolorem ſedare.

℞. Turturis depilati numero i. granorum myrti ʒ iii. ſeminum acetoſæ, ſeminum plantaginis ana ʒ ii. thuris maſculi ℥ iii. cæræ nouæ citrinæ ʒ ii. cinnamomi ℈ ii. omnia ſimul in ventre turturis imponantur, & ſuantur. Deinde lento igne coquantur, & detur patienti turtur ad comedendum, tribus diebus, vel quinque continuis, & ſic ſanabitur æger vel ex carne turturis fiat contuſum.

Ad idem, compertum eſt ex experientia, quòd ſi patienti fiat ſequens clyſtere curabitur.

℞. Capitis caſtrati bene mundi, & loti cum aqua plantaginis numero j. foliorum plantaginis M. ii. hordei torrefacti M. i. bulliant inſimul vſque ad completam decoctionem capitis caſtrati in aqua calibeata, deinde colentur, & de colatura

℞. ℔ j. ſucci plantaginis ℥ iii. olei roſati omphacini ℥ ii. vitelli oui numero ii.

ſacchari rubei ℥ i. ß. miſce, fiat clyſtere. & ſcias quòd iſtud eſt de melioribus clyſteribus, ac ſecurioribus, qui poſſint fieri in fluxu dyſenterico, & colerico.

Ad idem, expertum eſt ſequens clyſtere multùm conferre.

℞. Aquæ hordei torrefacti ℥ viii. prius tamen calibeatæ, ſucci plantaginis ℥ iiii. olei roſati omphacini ℥ iii. pinguedinis hirci ℥ ii. vitelli oui numero i. ſacchari rubei ℥ i. ß. miſce, & fiat clyſtere.

Ad idem, ſequens clyſtere eſt multùm conueniens, & cum eo ferè ſemper curaui fluxum dyſentericum.

℞. Lactis vaccini lapidati ℥ viii. ſucci plantaginis ℥ iiii. olei roſati omphacini ℥ ii. vitelli oui numero i. ſacchari rubei ℥ i. ß. miſce, & fiat clyſtere minus quàm tepidum, & conetur patiens diu retinere ipſum. Quòd ſi cum fluxu dyſenterico copuletur fortis corroſio inteſtinorum, & vlceratio, tunc aduerte quòd in omnibus præcedentibus enematibus addatur puluis ſequens.

℞. Trochiſcorum de carabe pulueriza-torum ℥ iii. & modo dicto imponatur.

Ad idem.

Expertum eſt, quòd præcedentibus eua-

cuat

cuationibus dictis ſolicitare lotiones infra ſcriptas à genu infrà, & à cubito infrà, patienti multùm conferre.

Prima lotio hæc eſt.

℞. Granorum myrti, balauſtiarum, corticum granatorum, gallarum, hypociſtidos ana M. i. bulliant in ſufficienti quantitate vini nigri ſtiptici, vſque ad conſumptionem tertiæ partis. Deinde manè & veſperi ante cibum fiat lotio, ſi etiam alia remedia patienti applicabuntur. vnde notare debes, quòd eadem die non inconuenit multa & diuerſa remedia patienti dyſenteriam applicare.

Ad idem, ſecunda lotio hæc eſt.

℞. Foliorum meſpilorum, foliorum ſorbarum, foliorum citoniorum ana M. ii. & caſu quo folia non poſſent inueniri, tunc accipe fructus ſeminis plantaginis, ſeminis acetoſæ; ſeminis portulacæ ana ℥ ß. & caſu quo poſſes habere herbas loco ſeminum, multò efficacius operabuntur: bulliant omnia in ſufficienti quantitate aceti fortiſſimi vſque ad conſumptionem tertiæ partis: deinde vſui reſeruetur.

Ad idem, lotio hæc tertia eſt, experta, & ſecreta.

℞. Scoriæ ferri cum aceto præparatæ, limaturæ calibis cum aceto præparatæ,

tæ, ana ℔ vnam, bulliant in libris decem aceti fortiſſimi calibeati vſque ad conſumptionem medietatis, deinde manè & veſperi per dimidiam horam patiens detineat plantas pedum, & volas manuum in aceto prædicto & videbis effectum mirabilem, imò ſecretum ad ſiſtendum fluxum dyſentericum.

Ad idem, experientia optimè comprobatum eſt, ſi patientis anus ſuffumigetur ſequentibus ſuffumigiis.

PRIMVM perutile ſuffumigium, laminam ferream ignire debes, demum ſuper ipſam pônere Terebentinæ optimæ ℥ j. & manè & veſperi ſedendo ſuper aſſellam, recipiat fumum ipſum, & ſic continuando per tres vel quatuor dies videbis dyſenteriam curari.

SECVNDVM ſuffumigium eſt mirabile, & expertum.

℞. Stercoris aſini iuuenculi ℔ ii. contundatur optimè, & in furno exiccetur, & aduerte ne ſtercus vratur, demum cum portione illius pulueris, manè, & veſperi, ſuper ignitos carbones poſita in aſſella, dum ſedebit patiens, ſuffumigabis ipſum: & ſcias quòd hoc eſt mirabile in fluxu dyſenterico puerorum, ſemper præcedente euacuatione facta cum reubarbaro.

Ad idem, optimè expertum est, si patiens suffumigetur sequenti suffumigio.

℞. Resinæ pini ℥ j. pone super laminam ignitam. Et in sub assella suffumigetur patiens.

Ad idem, expertum est, & multùm valet ad tollendam dysenteriam, si suffumigetur patiens sequens suffumigio.

℞. Laminam ferream ignitam, & superasperge acetum nigrum fortissimum, & patiēs recipiat in sub assella fumum ipsum, & erit optimum.

Ad idem, sequens suffumigium est optimum & expertum.

℞. Corticum pinearum M. ii. bulliant in ℔ iiii. aceti fortissimi, & cum fumo suffumigetur patiens, & cum incipit tepefieri acetum, tunc ferrum ignitum in eo extinguetur, vt iteratò eleuetur fumus, & ipsum recipiat patiens.

Ad idem, expertum est, & secretum.

℞. Melissæ ℔ i. tassi barbassi M. j. bulliant in vino nigro stiptico, & aceto fortissimo ana quantum sufficit, vsque ad consumptionem tertiæ partis. deinde coletur ab aceto, & vino, & ponatur in sacculo oblongo, & sacculus calidus ano applicetur manè, & vesperi, & sic continuabis, & videbis optimum experimentum.

Ad

Ad idem.

Ex experientia compertum est, & vbi alia non contulerint, & virtute existente forti, si patienti imposueris suppositorium de litio descriptione Rasis in modo ad Almansorem: & recordare quòd propter virtutem opij existentis in eo, non permittes tale suppositorium in ano stare, nisi per dimidium horæ vel minus: ideo debes alligare filium, vt ipsum possis extrahere semper ad libitum.

Ad idem.

Ex experientia compertum est, quòd si tota aluus inungatur cum sequenti vnguento, deinde puluis infrascriptus superaspergatur toti aluo inunctę, mirabilem videbis effectum in dysenteria.

Vnguentum tale est.

℞. Olei mastiscis, olei rosati omphacini olei citoniorum ana ℥ ß. misce.

Et tota aluus inungatur manè, & vesperi. puluis superspergendus talis est.

℞. Granorum myrti torrefacti, corticum granatorum, balaustiarum, gallarum ana ʒ ii. Masticis, thuris, nucis moscatæ, coraliorum rubeorum ana ʒ ß. Hypocistidos, acaciæ ana ℈ ii. puluerizentur omnia subtiliter, & vsui seruetur modo dicto.

Ad idem, expertum est, imò secretum in dysenteria, si patienti inungatur venter cum sequenti vnguento, & ipsum tene menti, quoniam omnem dysenteriam quantuncunque malam curabis.

℞. Trochiscorum de carabe, Trochiscorum de terra sigillata ana ʒ iii. galliæ muscatæ, galliæ elefanginę ana ʒ i. ß. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum, masticis, thuris, ana ʒ i. puluerizentur omnia subtiliter, & infundantur in aceto rubeo fortissimo per diem naturalem. Deinde vel apud ignem, vel in sole ardentissimo exiccentur. Demum iterum subtiliter puluerizentur, & pulueribus adde olei citoniorum, olei rosati omphacini, olei masticis ana ℥ ii. ceræ albæ quantum sufficit, & fiat vnguentum molle: quod tenebis pro secreto.

Ad idem, & est optimè expertum, vbi dysenteriæ innungeretur dolor vehemens intestinorum, frequentare sequens remedium, multum conferre.

℞. Zirbi castrati numero i. ponatur in patella, & vnica frixione frixetur cum sua pinguedine, & non cum alia. Demum super ipsum asperge puluerem sequentem.

℞. Tassi barbassi exiccati ℥ ii. Trochischorũ de carabe subtilitor puluerizatorum

torum ℥ ii. & ipsum calidum aluo apponito sæpius in die.

Ad idem, vbi etiam dysenteriæ iungeretur fortis dolor.

℞. Emplastri diafiniconis descriptionis Mesuæ, & ipsum aluo apponito manè, & vesperi, ipsum permutando, ex quo videbis optimum effectum.

De Fluxu hepatico.
CAP. XXX.

FLVXVS hepaticus cognoscitur primò ex parte excrementitiæ superfluitatis, quoniam est liquida, & loturæ carnis similis: & quoniam de nocte magis affligit patientem quàm de die: ad cuius curationem expertum est digerere materiam cum sequenti syrupo, & eam euacuare cum infrascripta medicina multùm conferre.

Syrupus talis est.

℞. Syrupi myrtini, syrupi de cicorea, syrupi rosati de rosis siccis ana ℥ ß. aquarum plantaginis, cicoreæ, epaticæ, ana ℥ i. reubarbari electi subtiliter puluerizati ℈ ii. misce cum syrupo per horas xxiiii. deinde manè in diluculo totũ patienti dato, etiam cum substantia reubarbari, & sic continuabis per septem dies continuos cum dicto syrupo, & videbis bonum effectum.

Ad

Medicina hæc est.

℞.Rheubarbari electi ʒ ij.myrobalanorum citrinorum ʒ i.ß.puluerizentur subtiliter, & dissoluantur in aqua distillationis plantaginis,& detur patienti.

Ad idem, expertum est multum conferre in fluxu hepatico, si quolibet mane patienti detur ℥ ß. infrascriptæ mixtionis.

℞.Trisandalorum, diarhodon abbatis ℥ ii.Rheubarbari electi ʒ i.ß.hepatis lupi ʒ i. puluerizentur omnia subtiliter, & cum sy-rupo de cicorea,fiat electuarium.

Ad idem, experientia compertum est, quod si patiens continuet infrascriptum potum per quindecim dies sanabitur à fluxu hepatico.

℞.Lactis vaccini calibeati ℥ v.detur potu patienti modo dicto.

Ad idem.

Compertum est ex experientia, si fluxus hepaticus fuerit recens, phlebotomare basilicam dextram cum extractione sanguinis ℥ iiii.multum conferre.

Ad idem, experientia docet, si quolibet mane detur patienti sequens potus, multum conferre.

℞. Succi hepaticę depurati ℥ iii. sacchari albissimi ℥ ß.misce,& detur patienti, super quem aliquantulum dormiat.

P

Ad idem expertum est, si patientis hepati applicetur infrascriptum cerotum, continue illud super hepar portando curabitur patiens à fluxu hepatico.

℞. Ceroti triasandalini ℥ j. extendatur super corium, & regioni hepatis apponatur. & nota quòd fere omnia remedia dicta in capite de Dysenteria, competunt huic fluxui, si illi applicentur aperientia hepatis oppilationem, sicut permaxime est Reubarbarum. & aduerte quòd clysteria de lacte maxime in hac dispositione conferunt.

De Tumore & oppilatione splenis.
CAP. XXXI.

CONSVLO tanquam expertum, quòd si hæ dispositiones splenis fuerint recentes, quòd fiat phlebotomia basilicæ lateris sinistri, & videbis ilico ægrum curari ab his: quod si dispositiones fuerint antiquatæ nullam facies phlebotomiam, quoniam tumores splenis permaximè efficerentur duri.

Ad idem.

Consulo tanquam expertum, & in opere secretum, quòd facta phlebotomia basilicæ sinistræ patientis, die sequenti aperiantur hæmorrhoides, & vbi hæmorrhoides haberi non possent incidatur saphena sinistri

pedi

pedis, & ex his bonum iuuamentum tibi succedet.

Ad idem.

Consulo, factis phlebotomiis, digeratur materia cum sequenti syrupo, & euacuetur cum infrascripta medicina.

Syrupus talis est.

℞. Syrupi acetosi, diarhodon, Syrupi de lupulis, mellis rosati colati ana ℥ ß. aquarum cuscutæ, lupulorum, melissæ ana ℥ j. misce pro vna vice. quem syrupum patiens continuet per vij dies continuos.

Medicina hæc est.

℞. Diasenæ lenitiui ℥ ß. Diacatholiconis ʒ iij. confectionis hamec ʒ ij. ß. dissoluantur cum decoctione communi f. & f. in qua præbullita sint myrobalanorum indorum, myrobalanorum chebulorum, myrobalanorum emblicorum ana ʒ j. agarici ligati in petia ʒ j. ß. & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem.

Ad idem, expertum est, si patiens vtatur infrascripto electuario quolibet mane per tres horas ante cibum, bene conferre.

℞. Limaturæ ferri præparatæ ℥ ß. specierum diarhodonis abbatis specierum diacurcumæ ana ʒ ij. epithymi, thymi ana

ʒ ii. pulucrizentur pulucrizanda, & cum melle despumato quantum sufficit, fiat electuarium. Dosis est ʒ ii. pro vice.

Ad idem, expertum est, si patienti detur cochlearium vnum infrascriptæ mixturæ per tres horas ante cibum, multum conferre.

℞. Succi althææ depurati ℥ ii. ß. succi calamenti ℥ ii. folliculorum senę exiccatorum ʒ ii. misce cum melle despumato quantum sufficit, fiat electuarium.

Ad idem, experientia compertum est, quòd si patiens hanc dispositionem splenis, quotidie fomentetur splen cum sequenti fomento, multùm conferre.

℞. Radicum althææ, radicum maluæ ana ℥ ii. seminum fœnugræci, seminum lini, florum camomillæ, meliloti ana M. i. calamenti, melissæ, cuscutæ, pulegij anisorum, carui, fœniculi ana M. i. bulliant omnia in sufficienti quantitate aceti albi fortissimi, deinde splenis regio fomentetur modo dicto.

Ad idem, optimum & expertum, & secretum est, si quotidie manè, & vesperi splen vngatur cum sequenti vnguento.

℞. Olei rutæ, olei de capparibus, olei camomillæ ana ℔ j. vini potentis albi optimi ℔ ß. radicum althææ, radicum maluæ

radic

radicum filicis, ana ℥ ß. triturentur optimè radices, & simul bulliant vsque ad consumptionem vini, deinde colentur cum forti expressione, & oleis colatis adde aceti albi fortissimi optimi ℔ i. Cyclaminis optimè triturati, & mundi ℥ i. iterum bulliant forti ebullitione vsque ad consumptionem aceti, & iterum colentur cũ forti expressione: quibus oleis sic colatis, adde oppoponacis, bdellii, galbani, armoniaci, ana ʒ ii. dissoluantur gummi in aceto forti, & cum aliis misceantur, & iterum vna leui ebullitione bulliant, ne gummorum virtutes euanescant. deinde cum cera optima citrina quantum sufficit, fiat vnguentum molle, & optimum est, & secretissimum.

Ad idem.

Expertum est, & per seipsum solum curare tumorem splenis, si fomentetur splen cũ aceto fortissimo extinctionis marchasitæ. Demum in eodem madefacere filtrum, & ipsi spleni applicare. & hæc fomentatio excusabit te ab vlteriori operatione.

Ad idem, expertum est, & secretum, si patienti splenis exhibeatur infrascriptus potus per xv. dies continuos, soluetur omnino splenis durities.

℞.Radicum filicis ℥ ß. radicum cuscutæ ʒ ij.misce,& bulliant in ℥ viij.vini albi potentis, vsque ad consumptioné tertiæ partis vini,deinde coletur, & colatura patienti detur modo dicto.

De Dolore, & tumore, & ventositate matricis. CAP. XXXII.

AD DOLOREM matricis cùm secundum plurimũ ab oppilatione viarum eius pendeat, si non fuerit cum superfluo fluxu menstruorum, fiat phlebotomia ex saphena pedis dextri. Si verò fuerit cum præsentia ventositatis tendentis tunicas matricis, tunc prætermittatur phlebotomia tanquam obnocua ipsi matrici. Facta phlebotomia, vbi expedit ad dolorem matricis etiam si à ventositate esset, expertum est digerere materiam afficientem matricé, & eam euacuare peridoneum esse.

Syrupus valens ad dolorem matricis cum confortatione eius in præparatione apertionis viarum eius,talis est.

℞.Syrupi de matricaria ℥ j.syrupi de duabus radicibus, mellis rosati colati ana ℥ ß.aquarum artemisiæ, fœniculi, calamenti ana ℥ j. misce, continuato syrupo per vij. dies.

M edi

Medicina sequens octaua die danda est, & multum experta est.

℞.Diacatholiconis, diasenæ lenitiui ana ℥ ß. electuarij elescoph ʒ ij. specierũ hieræ simplicis Galeni ʒ j. misce, & fiat potus cum aqua decoctionis florum cordialiũ, & arthemisiæ, qui exhibeatur patienti per horam ante lucem. Facta euacuatione in sedatione doloris, compertum est: quòd si mulier capiat quolibet mane in diluculo infrascriptum potum, proculdubio sanabitur à dolore, & à ventositate matricis, & est secretum mulierum Bononiæ.

℞.Aquæ arthemisiæ ℔ ij. spicæ, squinanti ana ℥ ß. bulliant insimul vsque ad consumptionem tertiæ partis aquæ, deinde colentur sine expressione. Deinde

℞. Colaturæ prædictæ ℥ iij. mellis rosati colati ℥ ß. misce, & detur patienti per nouem dies continuos: & aduerte quòd hæc potio multum vtilis est, & optima ad impregnandam mulierem.

Ad idem, expertum est, quòd si mulieri patienti etiam dolorem matricis à ventositate, detur infrascriptus potus per x. dies continuos, sanabitur à dolore matricis, & scias quòd est secretum memoriæ mandandum.

℞. Radicum matricariæ ℥ j. Dauci ℥ ß.

mellis albi ℥ ii. miſce, & bulliant bene ſpumando mel vſque ad mellis decoctionem. Deinde cum forti expreſſione coletur, & prædicti mellis

℞. ℥ ii. iuris pullæ, decoctionis aniſorum ℥ iii. miſce, & detur patienti modo dicto.

Ad idem, expertum eſt à mulieribus.

℞. Nucis muſcatæ ʒ i. radicum matricariæ ʒ i. ß. ſpicæ ℈ i. bulliant in ℥ vi. vini albi potentis, vſque ad conſumptionem tertiæ partis. Deinde coletur, & colaturę adde ſacchari albiſſimi ʒ ii. & detur patienti mulieri in diluculo, qualibet hora, qua dolor infeſtabit.

Ad idem, & eſt expertum, multum conferre, ſi patienti exhibeatur infraſcriptum medicamentum.

℞. Diacimini, diagalangæ ana ʒ ii. diabugloſſati ʒ i. miſce, & detur patienti qualibet hora doloris, & immediatè bibat hauſtum vini albi potentis.

Ad idem, vbi dolor vehementer infeſtaret mulierem, & timor eſſet de debilitate virtutis futura, ſequens remedium inuentum eſt ſedare dolorem matricis.

℞. Philonii romani ʒ i. diacimini, diagalangæ ana ʒ ß. miſce, & fiat bolus, qui detur patienti qualibet hora doloris.

Ad

Ad idem, & est remedium mulierum, & optime valens in dolore matricis, & etiam à ventositate liberat.

℞. Pomum dulce euisceratum nume. i. in cuius concauo ponantur infrascriptæ species.

℞. Nucis muscatæ, macis, cinnamomi, ana ʒ ß. garyophyllorũ ℈ ß. omnibus pul uerizatis cum modico sacchari coquantur in dicto pomo cineribus ignitis appositis. Demum mulieri detur qualibet hora doloris. Quòd si dolor esset tantæ vehementiæ, vt suspicaretur de vita mulieris, cum prędictis apponito g̃ duo opii, & citam videbis sedationem doloris.

Ad idem, & est expertum.

℞. Galangę, zedoarię, arthemisiæ ana ʒ i. spicę, zinziberis, ana ℈ i. nucis musca-tę, macis, cinnamomi, garyophyllorum ana ʒ. ß. sacchari albissimi ℥ ß. misce, & fiat puluis subtilissimus, de quo puluere quolibet mane stomacho ieiuno dabis ʒ ii. cum duobus ouis sorbilibus.

Ad idem, & est expertum dare mulieri qualibet hora doloris infrascriptum medicamentum multùm conferre.

℞. Sem. dauci subtiliter puluerizati ʒ. i. mellis rosati colati ℥ ii. misce, & detur patienti dolorem talem.

Ad idem, & est expertum, si mulieri manè & vesperi abluantur pedes cum infrascripta lotione, multum conferre.

℞. Calamenti, matricariæ, florum camomillæ, saluiæ, roris marini ana M. j. bulliāt omnia in sufficienti quantitate lixiuij, vel aquæ cineris, vsque ad consumptionem tertiæ partis, & cum ea abluantur crura ipsius mulieris à genu infrà.

Ad idem.

Multum conferunt frictiones factæ totis cruribus, incipiendo à supremo coxæ vsque ad clauiculam pedis, cum panno aliquantisper aspero. conferunt etiam in eodem casu appositiones ventosarum super corpus.

Ad idem, & est expertum si patienti dolorem matricis assiduetur apponere infrascriptum sacculum toti regioni matricis die noctúque, conferre.

℞. Florum camomillæ, meliloti, anethi, fœnugræci semi. lini ana M. ij. arthemisię, calamenti, pulegij, abrotani ana M. j. anisorum, fœniculi, ameos, polypodij quercini ana P. j. misce. Et contundantur grosso modo, & ex his fiat sacculus, quo patiens vtatur modo dicto.

Ad idem, poteris fomentare matricem cum sequenti

sequenti fomento sicco, & erit valde vtile.

℞. Arthemisiæ, florum camomillæ, menthæ, calamenthi ana M. j. igniatur tegula, & superaspergatur vinum odoriferum. Deinde ponantur prædictæ herbæ super dictam tegulam, & ipsæ calefactæ apponantur matrici qualibet hora doloris. & aduerte ne matrici applicentur fomentationes humidæ, quoniam humiditas multum nocua est matrici.

Ad idem, & est secretum, & experientia compertum est, si ipsius patientis mulieris interiora coxarum versus vuluam vsquequo tangamus collum matricis, inungere cum sequenti oleo.

℞. Olei sisamini ℥. j. musci fini ℈. x. ambræ ℈. iii. dissoluantur hæc in oleo prædicto, & cum eo calido vngatur, sicut dictum est.

Ad idem, & est optimè expertum, inungere totam regionem matricis cum sequenti oleo, & in eo madefacere filtrum, & calidum matrici applicare confert.

℞. Olei de cheiri ℔ j olei sambucini ℥ iiij. misce, & cum eo calido fiat, vt dictum est. Et nota quòd applicare dictum filtrum calidum madefactum in prædicto oleo ventri mulieris patientis dolorem ex partu, mirabiliter illos dolores sedat.

Ad idem, & est expertum, si mulieri patienti dolorem matricis assiduetur sequens clystere, multum conferre.

℞. Arthemisiæ, florum camomillæ, meliloti, anethi fœnugræci, semi. lini, anisorum ana M.j. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem tertiæ partis, deinde colentur, & de colatura

℞. ℥ x. benedictę ℥ j. hieræ simpl. ℥ ß. olei de cheiri ℥ iii. vitelli oui numero j. sacchari rubei ℥ j. ß. salis communis ʒ iij. misce, & fiat clystere. Quòd si mulier patiens dolorem sit in partu, sicut plerunque contingit, non debes transire tale clystere, quale est infrascriptū: aliter mulieri enixæ nocumentum induceres non paruum.

℞. Iuris pullæ ℔. j. arthemisiæ, anisorum, florum camomillæ ana M. ß. bulliant insimul vsque ad consumptionem tertiæ partis iuris, deinde colētur forti expressione, & colaturæ adde olei de cheiri ℥ iij. vitelli oui numero j. sacchari rubei ℥ j. salis communis ʒ ii. & fiat clystere.

Ad idem, & est experientia compertum, si dolor matricis diuturnus erit, applicare regioni matricis infrascriptum cærotum erit multum conueniens.

℞. Matricariæ siccæ, florum cheiri

exic

exiccatorum ana ℥ i. gallæ muſcatæ Meſuæ vel alefanginæ pro pauperibus ℥ ß. galbani, bdellii, ſerapini ana ʒ ii. olibani, maſticis ana ʒ i. ß. diſſoluantur gummi in oleo de cheiri, & alia puluerizanda puluerizentur, & cum pice, & cæra, & modico olei ſiſamini fiat cærotum, cuius quantitas extenſa ſuper corium regioni matricis applicetur, & permutetur de octo in octo dies.

De Retentione menſtruorum.
CAP. XXXIII.

CVm medicus accerſitus fuerit ab initio retentionis menſtruorum, ſi modum curæ ſequentis obſeruabit, proculdubio menſtrua aperientur. Igitur primo detur mulieri infraſcriptus bolus in diluculo.

℞. Caſſiæ nouiter tractæ ʒ. x. ſpecierum hieræ ſimplicis ʒ ii. miſce, & fiat bolus cum ſaccharo: ſequenti verò die per horas tres ante prandium, vt virtus exoneretur à materia itante ſub forma cauſæ antecedentis, ſeu ab oppilatione exiſtente in ambitu totius corporis ipſius mulieris, ordina ei phlebotomiam baſilicæ brachii dextri cū extractione ſanguinis ℥ iiii. Deinde duobus tranſactis diebus per duas horas

horas ante cœnam phlebotomiam ſtatue ex ſaphena cruris dextri, cum extractione ſanguinis ℥ vi. demum per tres continuos dies in diluculo detur mulieri patienti retentionem menſtruorum, infraſcriptus potus.

℞. Aquæ decoctionis cicerum rubeorum ℥ viii. croci ℈ iii. miſce, & tepidus exhibeatur: aduerte tamen quòd hic modus curæ non fiat à medico, niſi cum mulier appropinquauerit tempori menſtruorum conſuetorum, & per octo dies ante aduentum eorum hic modus curæ exerceatur: vbi verò his menſes non reſerarentur, ſequenti die ſaphena in talo pedis ſiniſtri ſecetur: & ſi fuerit neceſſe poſt phlebotomiam hanc aperire adhuc menſtrua retenta iubeo digeſtionem in materia, & illius purgationem, conſulóque quòd per vii. dies continuos mulier in diluculo capiat infraſcriptum ſyrupum.

℞. Syrupi de quinque radicibus ℥ i. de arthemiſia, mellis roſati colati ana ℥ ß. aquarum matricariæ, fœniculi, lupulorum ana ℥ i. miſce: octauo verò die purgetur materia obſtruens meatus matricis, cum ſequenti medicina.

℞. Diaſebeſten lenitiui, diacatholiconis ana ß. agarici electi ʒ ii. Rheubarbari ʒ i ß.

ʒ j.ß.infundatur agaricus in oxymelle simplici cum modico zinziberis, & salis gemmæ per x.horas. Infundatur quoque rheubarbarum cum modico spicæ in aqua endiuiæ, & cum modico vini albi odoriferi per totidem horas. Deinde eorum omnium fiat fortis expressio, & cum decoctione communi florum, & fructuum, cũ qua bulliat aloes loti legati in petia ʒ i. & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Factis his purgationibus, si per eas menstrua non aperirentur, ad eorum maiorem apertionem expertum est multum conferre, si dabitur patienti infrascriptus potus in vesperi, cùm mulier ibit dormitum, & in diluculo, super ipsum ad minus per horam dormiendo.

℞.Succi sauinæ ℥ ij. purificetur succus, cui adde cassiæ ligneæ subtiliter puluerizatæ ʒ ij. croci g̃ iiij. aquæ distillationis raphani ℥ ij. misce pro duabus vicibus cum modico facchari. & scias quòd istud est forte aperitiuum menstruorum: quo fit, vt cauere debeas ne mulieri prægnanti ipsum des, quoniam quæcunque prouocant menstrua, faciunt abortum.

Ad idem, est secretum, & optimè expertum in apertione menstruorum, & prouocatione abortus

dan-

dare mulieribus in die in ingressu lecti, & in diluculo sequentem potum.

℞. Aquæ pimpinellæ ℥ iiii. croci g̃. iſ. ſacchari ʒ ii. miſce: & fiat potus pro vna vice.

Ad idem, eſt ſecretum, & expertum in prouocatione menſtruorum, & in exitu fœtus mortui, & in prouocatione abortus, & in facilitando partum.

℞. Boracis mineralis ʒ ii. caſſiæ ligneæ ℈ ii. croci g̃ iii. puluerizentur omnia ſubtiliſſimè, & cum quinque vnciis aquæ matricariæ, exhibeatur ſemel in ſeptimana.

Ad idem, expertum eſt, & ſemper valere in apertione menſtruorum, dare mulieri alternis diebus immediatè ante prandium tres de ſequentibus pilulis, certiſſimè menſtrua aperientur.

℞. Aloes loti ʒ ii. cum ſucco ſauinæ, fiant pilulę numero xxx. de quibus tres dabis mulieri modo dicto, & eſt expertum.

Ad idem, & eſt prouocatiuum menſtruorum expertum, quod ſi mulier fuerit prægnans, menſtrua non aperiet. Si verò non prægnans fuerit, mox menſtrua aperiet.

℞. Betonicæ ſquinanti, cinnamomi, cyperi, aſſari, nigellæ, caſſiæ ligneæ,

ireos ana ʒ i. ex his fiat puluis ſubtilis, demum cribelletur, & pars groſſa quæ remanet, ponatur in vnciis xii. vini albi ſubtilis, & dimittatur in infuſione per diem naturalem, deinde vinum ſine expreſſione coletur, & diuidatur in ſex partes, vnicuique parti vini appones partem vnam pulueris ſubtilis, & continuabis per ſex dies in diluculo, vel (quod melius eſt) in veſperi cùm mulier ibit dormitum, per ſex vices, & videbis apertionem menſtruorum ſine nocumento.

Ad idem.

Remedium domeſticum in prouocatione menſtruorum eſt, quolibet mane, & quolibet veſperi in ingreſſu lecti continuare frictiones, incipiendo à coxis vſque ad clauiculas procedere fortiter, & doloroſè fricando: & ſi frictiones ſolæ non contulerint, remedium eſt apponere ventoſas in domeſtica parte coxarum, & in plicatura genuum. Quòd ſi expediens fuerit, eas ſcarificabis.

Ad idem.

Expertum eſt, ſi veſperi in ingreſſu lecti, & mane fiant infraſcriptæ lotiones à coxis infrà, proculdubio aperientur menſtrua, ſi cùm ipſis lotionibus in diluculo detur patienti infraſcriptus potus,

Lotio hæc est.

℞. Calamenti, pulegij, saluię, arthemisię, roris marini ana M. j. radicum Ireos, radicum ebulli, radicum sambuci ana M. ß. bulliant omnia in sufficienti quantitate vini albi potentis, vsque ad consumptionem tertiæ partis, & fiant dictæ lotiones. Potus quẽ debet mulier assumere in diluculo quolibet die, quo fiant lotiones, talis est.

℞. Theriacæ antiquæ ʒ j. croci g̃. iij. aquæ arthemisiæ ℥. ij. misce, & fiat potus. Et nota quòd isto potu indubitatò aperientur menstrua, si quinque vicibus mulier ipsum capiat, super factis lotionibus prædictis.

Ad idem, & est expertum, & mirabiliter aperit menstrua, si ori matricis imponatur sequens suppositorium.

℞. Succi mercurialis ℥ ij. salis nitri, salis gemmæ ana ʒ i. fiat suppositorium longum de bombice, & ipsum madefactum in huiusmodi succo ori matricis impone, & repentinam, videbis menstruorum apertionem.

Ad idem, secretum est, & expertum, si mulieri in ore matricis imponatur sequens pilula.

℞. Theriacæ antiquæ ℥ j. succi sauinæ ℈ j. misce, & fiat ad formam pilulæ, & cum digitis

digitis imponatur ori matricis, & citissimè apparebunt tibi menstruorum apertiones.

Ad idem, si cum traiectorio in matrice proiiciatur sequens liquor, statim videbis apertionem menstruorum.

℞. Succi sauinæ ℥ iij. succi ebuli ℥ j. croci ʒ j. aquæ matricariæ ℔ ß. misce, & cum traiectorio impellatur dictus liquor. Ad idem, si fuerit virgo, cuius menstrua retinentur, viro copuletur, & sanabitur: si verò monialis fuerit, solicita apponere ori matricis mercurialem, & menstrua apparebunt.

De Superfluo fluxu menstruorum.
CAP. XXXIIII.

OCCVRRENTE tibi muliere à principio, cuius menstrua prærupta sint plusquàm oporteat, consulo, vt tua intentio primò sit ad oppositam regionem sanguinem ipsum reuellere, & illud facies, & bene tibi succedet, & pluribus vteris ingeniis. Vno phlebotomia per apertionem venarum superiorum. sic igitur phlebotomabis. primò basilicam lateris dextri, & paululum de sanguine extrahes, sed tribus continuis diebus eandem

reiterabis phlebotomiam, vt & successiua continuata, & paulatina sanguinis diuersione natura assuescat ad oppositam regionem. Quòd si hac phlebotomia non obserentur menstrua, consulo, vt aperiantur phlebotomo, vel alio ingenio narium venæ. Et hæc est optima cura in retentione menstruorum superfluentium.

Secundum ingenium, quod omnino debes operari, est apponere ventosam magnam supra hepatis regionem, alterámque supra splenem, quoniam non solùm fiet reuulsio sanguinis à matrice, sed & in opposito loco fiet eiusdem retentio. Et nota, quòd diu non debes propinari huiuscesmodi ventosam apponere supra hepar, maximè cùm timor est quòd sanguis detẽtus ad operationẽ naturę derelictus in hepate, flegmonem generet. Igitur in dispositionibus hepatis, & stomachi non debes sic apponere huiusmodi cucurbitulas, quoniam vidi multotiens apostemata generari ex his: & ideo melius est iterare appositionem earum, quàm quòd longo tempore in illis membris detineantur. Adidem, & tene istud pro certo, quòd deriuare sanguinem ad particulam propinquam matricis, est de his quæ maximè

astrin

astringunt menstrua, veluti si mulieri patienti profluuium menstruorum prouocentur hæmorrhoides cum appositione sanguisugarum. Quòd si hæc non contulerint, consulo, vt digeratur materia cum his, quæ sanguinem ingrossant, vt cum sequenti syrupo.

℞. Syrupi de succo plantaginis, syrupi de succo acetosæ, syrupi rosati de rosis siccis ana ℥ ß. aquarum acetosæ, plantaginis, portulacæ ana ℥ i. misce, continuato syrupo per septem dies, detur mulieri patienti profluuium menstruorum infrascripta medicina.

℞. Semin. plantaginis, seminum acetosæ, seminum portulace ana ʒ ii. myrobalanorum citrinorum ℥ ii. ß. seminum citoniorum, coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum ana ʒ i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ calibeatæ vsque ad consumptionem medietatis, & colentur cum forti expressionè, & cum colatura dissolue electuarij rosati Mesuæ ʒ iii. Reubarbari electi ʒ ii. boli armeni ℈ ii. puluerizentur pulucrizanda, & fiat potus, qui patienti exhibeatur per horam ante lucem. Vbi autem hæc non contulerint, volo vt habeas pro experto, & secreto, quòd si patienti pro-

fluuium menſtruorum per ſeptem dies continuos in diluculo dabis infraſcriptum bolum, optimum tibi ſuccedet iuuamentum.

℞. Philonii perſici ℈ iiii. boli armeni ℈ i. miſce, & fiat bolus, qui exhibeatur patienti modo dicto.

Ad idem, volo vt habeas iſtud pro ſecreto in obſeruando ſuperflua menſtrua, dare patienti infraſcriptum ſuccum, optimam videbis operationem.

℞. Succi millefollij ℥ ii. ſacchari albiſſimi ℥ i. miſce, & detur patienti in diluculo.

Ad idem, expertum eſt, & te excuſabit ab vlteriori operatione.

℞. Trochiſcorum de terra ſigillata ℈ i. trochiſcorum de carabe ʒ i. miſce, & fiat puluis ſubtilis, qui exhibeatur mulieri tribus diebus alternatis in diluculo diſſoluti in vino nigro ſtiptico quantum ſufficit.

Ad idem, expertum eſt, ſi detur mulieri ʒ i. ſequentis pulueris, etiam videbis menſtruorum clauſionem.

℞. Pellicularum interiorum corticum nucis auellanæ ſyiueſtris immediatè ſuper nucleum exiſtentis ℥ ß. fiat puluis ſubtiliſſimus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad id

Ad idem.

Si mulieri patienti diuturnum profluuium menſtruorum applicetur vẽtoſa magna in hepatis regione continuè per quindecim dies continuos hora vna, ſanabitur à profluuio menſtruorum.

Ad idem, expertum, ſi mulieri patienti diuturnum fluxum menſtruorum applicare intra duos renes cærotum ſequens, & pectini mulieris patienti profluuium menſtruorum, multùm conferre.

℞. Boli armeni, terræ ſigillatæ, ſanguinis draconis ana ℥ ß. thuris, maſticis, myrrhæ, ana ʒ ii. pilorum leporis combuſtorum, pilorum talpæ combuſtorum ana ʒ i. ß. acaciæ, hypociſtidos ana ʒ i. ſeminis acetoſæ, ſeminis plantaginis, ſeminis portulacæ, ſeminis citoniorum ana ʒ ii. ß. pulucrizentur omnia ſubtiliter, & cum oleo roſato omphacino incorporentur pulueres, & deinde cum pice, & cæra quantum ſufficit, fiat magdaleon, cuius quantitas extenſa ſuper corium apponatur dictis partibus mulieris, & non remoueatur ab ea per ſex dies continuos, deinde reiteretur.

Ad idem, expertum eſt, quòd ſi mulier per decem dies continuos, cuius fluxus menſtruo-

rum est diuturnus, capiat mane, & vesperi ante cibum vnam de infrascriptis pilulis, sanabitur à fluxu mestruorum.

℞. Olibani, myrrhæ, masticis, ana ʒ i. boli armeni ʒ ß. puluerizentur omnia subtiliter, & cum succo citoniorum fiant pilulæ numero x.

Ad idem, expertum, si mulier suffumigetur sequenti suffumigio, multùm conferre.

℞. Vngulæ asini, vel equi ℥ i. pellis anguillę excicatę ℥ ß. thuris, masticis, ana ʒ ii. pulverizentur omnia subtiliter & cum succo citoniorum fiant pilulæ ad formam auellanæ. Deinde mane, & vesperi in assella suffumigetur vulua mulieris.

Ad idem, expertum, si mulier quolibet vesperi in ingressu lecti inungat sibi plantas pedum cum sequenti linimento, curabitur à profluuio menstruorum.

℞. Succi plantaginis, succi solatri, succi semperuiuæ, ana ℥ ß. coraliorum rubeorum, thuris, masticis, ana ʒ i. ß. coriandrorum præparatorum, seminum rosarum rubearum ana ℈ ii. seminum iusquiami albi, corticum radicum mandragoræ ana ʒ ß. aceti nigri fortissimi ℥ ß. pulverizentur pulverizanda subtiliter, & omnia misceantur, & eo tepido leniantur

plan

plantæ pedum modo dicto, & optimam videbis experientiam.

Ad idem, expertum est, & secretum, si manè, & in ingressu lecti, mulier capiat tres de infrascriptis pilulis, & superbibat haustum vini nigri.

℞. Trochiscorum de carabe, de terra sigillata, de spodio, ana ʒ i. misce. Et cum succo citoniorũ fiant pilulæ numero xviii. & capiat modo dicto.

Ad idem, dare mulieri per septem dies continuos in diluculo ʒ ij. trifera descriptione Phenonis, multùm valet.

De Matricis præfocatione. *CAP. XXXV.*

AD præfocationem matricis, si fuerit in retentione menstruorum, sicut frequenter contingit, tunc curam habeas aperiendi menstrua: si vero fuerit ex apostemate matricis, curam videbis, cùm loquemur de apostematibus matricis: Si verò fuerit ex retentione spermatis, curam hodie habebis.

Ad præfocationem ex retento spermate.

Sublimis cura, & infallibilis, & bene experta est, prohibere spermatis generationem cum syrupis appropriatis digerentibus, & cum euacuatione, de qua dice-

mus modò. Et aduerte, quòd in præfocatione matris à ſpermate retento non debes vti phlebotomia, quoniam ipſa mirum in modum infrigidat matricem: & ſic ipſa magis ſic infrigidata minus poterit reſiſtere generationi malorũ vaporum à ſpermate: & hoc tibi dico in actu pręfocationis matricis. In præſeruatione verò ab eo, conſulo, vt docet experientia, quòd ipſa mulier ſolita pati talem præfocationẽ, quater in anno phlebotometur, & quinquies vel ſexies, ſecundum abundantiam ſanguinis in ea, quoniam diminuto ſanguine minuetur propria materia generationis ſpermatis: cùm verò mulier eſſet prægnans, non phlebotomabis eam, quia accidentia ſæuiora inualeſcerent.

Ad idem, expertum, vbi adhuc ſtante fluxu menſtruorum mulier eſſet præfocata à ſola ſpermatis retentione, ſed dabitur mulieri infraſcripta confectio, multùm conferre, immediatè ſuper bibendo infraſcriptum potum.

℞. Seminum agni caſti, ſeminum portulacæ, ſeminum acetoſæ ana ʒ i. ſeminum menthæ, ſeminum calamenti, ana ℈ ii. puluerizentur omnia ſubtiliter, & cum ſaccharo diſſoluto in aqua menthæ quantum ſufficit, fiat confectio in rotulis iii. ʒ pro qualibet, vna quarum manè & veſperi ante

te cibum per horam detur patienti mulieri. deinde superbibat immediatè infrascriptum potum.

℞. Aquæ menthæ ℥ iii. vini citoniorum ℥ ß. misce, & fiat potus.

Ad idem, cùm fuerit à spermate retento.

℞. Aceti fortissimi ℥ ii. salis gemmæ, salis nitri ana ʒ ii. misce, & in hoc liquore intingatur suppositorium magnum factum ex bombice, & matrici imponatur. valet hoc, & bene expertum est.

Ad idem, quòd si manè & vesperi abluantur crura mulieris cum sequenti lotione, multùm conferre.

℞. Radicum Ireos, radicum calamenti, radicum cyclaminis ana M. i. bulliant in sufficienti quantitate vini potentis vsque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura vsui seruetur.

Ad idem, expertum non solùm in præfocatione à spermate, sed à quacunque alia causa, vbi patiens vtatur infrascripto balneo, sedendo in eo manè & vesperi, per tempus ad minus vnius horæ.

℞. Matricariæ, florum camomillæ, calamenti, abrotani, anisorum, carui, dauci ana M. i. seminum acetosæ, seminum agni casti, coriandrorum præparatorum ana M. ß. bulliant in sufficienti quantitate

aquæ

aquæ vſque ad conſumptionem quartæ partis, deinde mulier ſedeat in dicta decoctione: poſtquàm exierit ex huiuſmodi balneo, inungat ſibi immediatè partes domeſticas coxarum cum ſequenti vnguento.

℞. Galliæ muſcatæ ʒ i. olei ſiſamini ʒ i. ß. cæræ albæ quantum ſufficit, & fiat linimentum, cum quo non ſolùm coxas, ſed & intrinſecas partes vuluæ vſque ad collum matricis inunges.

Ad idem, à quacunque cauſa, & eſt expertum, & ſecretum, dare patienti quolibet mane vnam de ſequentibus pilulis ſtomacho ieiuno, multùm conferre.

℞. Aſſæ fœtidæ ʒ i. dauci ʒ ß. omnia ſimul miſceantur cum melle roſato, & fiant pilulæ numero v. & iſtud valet in curatione, & in præſeruatione à præfocatione matricis.

Ad idem, expertum eſt, ſi dentur qualibet ſeptimana vna vice ſequentes pilulæ.

℞. Pilularum aggregatiuarum ʒ ß. aſſæ fœtidæ, caſtorei, ana ℈ ß. miſce, & cũ melle roſato fiant pilulæ numero iii.

Ad idem, valens præfocationi in effectu, & ne mulier cadat in eam, dare quotidie per tres horas ante lucem in præſeruatione, & qualibet hora in curatione, infraſcriptam pilulam multùm

tium conferre.

℞. Assæ fœtidæ ℈ i. mithridati optimi ℈ ii. misce, fiant pilulæ numero tres, quarum vna detur modo dicto.

Ad idem, & mulieri præfocatæ, & in præseruatione à præfocatione valet dare infrascriptum bolum, & multùm confert.

℞. Terebentinæ lotæ cum aqua matricariæ ʒ iii. dauci ℈ i. misce cum modico mellis rosati, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, & à quacunque causa prouenit, secretum est, dare mulieri infrascriptum bolum alternis diebus, & in curatione, & in præseruatione multùm conferre.

℞. Agarici electi ℈ ii. terebentinæ ʒ ii. semin. dauci, assæ fœtidæ ana ℈ ß. misce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, si dabis mulieri infrascriptum potum liberabis eam à præfocatione actuali, & præseruabis à futura.

℞. Aquæ destillationis radicum dauci, id est, pastinacæ syluestris ℥ v. mellis rosati ℥ i. ß. misce, & huiusmodi potus excusabit te ab exhibitione aque balnei ipsis præfocatis.

Ad idem, si suffumigabis nares ipsius mulieris in hora præfocationis sequenti suffumigio, statim releuabitur mulier à præfocatione.

℞. Cast

℞. Castorei ʒ ii. capillorum dictæ mulieris præfocatæ ʒ i. misce cum resina pini, fiant pilulæ ad modum auellanæ, cum vna quarum suffumigetur mulier modo dicto.

Ad idem.

℞. Assæ fœtidę, euphorbij, castorei ana ʒ i. misce, & fiant pilula ad formam auellanę, & suffumigetur modo dicto.

Ad idem, valet si mulieri quolibet mane per quatuor horas ante cibum, detur infrascriptus potus.

℞. Aquæ rosatæ ℥ iii. syrupi de corticibus citri ℥ i. specierum aromatici rosati ʒ i. ß. musci optimi g ii. misce, & fiat puluis, qui cum prædicta aqua detur mulieri modo dicto. Et de his satis.

De Exitu Matricis. CAP. XXXVI.

AD exitum matricis compertum est, quòd si mulier cum digitis inunctis in sequenti oleo pellat sursum collum matricis, demum imponendo infrascriptum puluerem in collo ipsius matricis, mirabiliter conferre.

℞. Olei masticis, olei rosati, omphacini, ana ℥ ii. cum prædicto oleo impellatur matrix sursum & puluis, quo debet col-

lum

lum matricis superaspergi.

Talis est.

℞. Cupularum glandium, balaustiarum, corticum granatorum, granorum myrti ana ℈ thuris, masticis, acaciæ, hypocistidos ʒ ß. misce, & fiat puluis subtilissimus.

Ad idem, si regioni matricis aluo mulieris imponatur sequens cærotum, idem quoque ponatur in dorso mulieris de directo matricis vsque ad duas anchas, satis valet.

℞. Seminum acetosæ, seminum plantaginis, coriandrorum præparatorum ana ʒ ii. coraliorum, rubeorum, seminum rosarum rubearum ana ʒ i. hypocistidos, acaciæ, thuris, ana ʒ i. ß. gallarum, corticum granatorum, balaustiarum ana ʒ ii. pulueriʒentur omnia subtiliter, & densentur pulueres cum oleo rosato omphacino, deinde cum cæra & picæ quantum sufficit fiat cærotum. quod extensum super corium in locis dictis imponatur.

Ad idem, si mulieri patienti exitum matricis, quolibet mane assumpto infrascripto liquore confestim imponatur magna ventosa infra vmbilicum immediate, & ipsam per horam detineat, bene confert. Liquor talis est.

℞. Succi citoniorum, succi myrtillorum ana

ana ℥ ii. coraliorum rubeorum, boli armeni ana ʒ i. pulueriżentur omnia pulueriżanda, & detur mulieri.

Ad idem, appone cerotum factum ex gallia muscata Mesue ipsi vmbilico, plus tamen stomachum versus multùm valet.

De Apostemate matricis. *CAP. XXXVII.*

AD apostema matricis, si apostema in initio sui fuerit, phlebotomabis mulierem ex vena nigra brachij dextri, & tantò copiosius, quanto mulier erit plena malis humoribus. Tali enim euacuatione sanguinis totum exonerabitur corpus à causa antecedente ipsius apostematis, vt inde residuum materiæ existentis in matrice, natura valeat resoluere, deinde intercedente die phlebotomabis saphenā dextri pedis, & tantò plus de sanguine extrahes, quantò mulier erit sanguineæ temperaturæ, & abundantior erit materia in matrice.

Ad idem.

His celebratis phlebotomiis, expertum est, quod digerere materiam facientem apostema infrascripto syrupo, & eam euacuare infrascriptà medicina, multùm confert.

Syr

Syrupus talis est.

℞. Syrupi de duabus radicibus (& hoc si materia apostematis fuerit frigida, sicut in pluribus contingit, quoniam materia generationis apostematis matricis vt plurimum est melancholica) syrupi matricariæ, mellis rosati colati ana ℥ ß. aquarum artemisiæ, lupulorum, buglossæ ana ℥ j. misce, & vtere per septem dies continuos octauo verò die purgetur materia sequenti medicina.

℞. Diasenæ lenitiui ℥ i. confectionis hamech. ʒ ii. electuarii indi maioris ʒ i. vel minoris secundum fortitudinem virtutis patientis. dissoluantur omnia cum decoctione matricariæ, epithymi, polypodii, folliculorum senæ quantum sufficit, & fiat potus.

Ad idem, si mulier vtatur semel in septimana infrascripta potione, præseruabitur ab apostemate matricis, & curabitur ab instante apostemate.

℞. Succi lupulorum ℥ j. ß. succi buglossæ ℥ ß. epithymi subtiliter puluerizati ʒ ii. aquę decoctionis polypodii, & senæ ℥ ii. & fiat potus, qui calidus patienti exhibeatur. Ad idem, si detur mulieri patienti apostema matricis, bis in septimana ℥ ii.

ſucci fumiterræ cum ℥ iiii.aquæ tormentillæ,ipſam curabis.

Ad idem.

Si mulier quotidie ſtomacho ieiuno vtatur decoctione myrobalanorum indorum, & emblicorum cum ℥ i. ſucci fumiterræ, ſubito proculdubio præſeruabitur à futuro apoſtemate matricis, & à præſenti curabitur.

Ad idem.

Si mulieri patienti apoſtema matricis, quod vtique terminandum eſt per viam reſolutionis, & non per viam ſuppurationis, expertum, ſi frequententur cucurbitulæ ſuper coxas, & in plicatura genuum ad minus bis in ſeptimana cum ſcarificatione, multum conferre. Et recordare quod in curatione apoſtematis matricis non debes vti frigidis repercuſſiuis, quoniam matrix eſt membrū neruoſum, cui frigida admodum nocua ſunt: tum etiam quòd ipſis frigidis materia magis compingitur, & apoſtema concreſcet. Quapropter expertum eſt, ſi matricis apoſtemati applicetur ſequens emplaſtrum, multum conferre ad ipſius reſolutionem.

℞. Florum camomillæ, meliloti, matricariæ, foliorum maluæ cum radicibus violariæ, brāchæ vrſinæ ana M.i. radicum althææ

minut

minutim incisæ ℥ iii. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis. Deinde adde farinæ seminis lini, farinæ fœnugræci ana M.i butyri, pinguedinis anatis, pinguedinis gallinæ ℥ ß. olei anethi, decoctionis matricariæ ana quantum sufficit ad impinguandum emplastrum. Et recordare quòd fomentationes humidæ (vt expertum est) in ægritudinibus matris obnocuæ sunt. Ideo in actu practico quantum potes illas caue.

Ad idem, est expertum, si mulier assiduet sequens emplastrum, quòd apostema matricis resoluetur.

℞. Succi camomillæ viridis, succi matricariæ ana ℥ ii. emplastri de meliloto ℔ i. misce, & loco apostemato applicetur.

Ad idem, si apostema matricis vngatur cum sequenti vnguento, demum ei superaspergatur puluis sequens illius apostema resoluetur. Vnguentum tale est.

℞. Succi althææ, succi ireos, succi matricariæ ana ℥ ii. bdellii, oppoponacis, galbani ana ʒ ii. dissoluantur gummi cum prædictis succis, & cum modico ceræ fiat vnguentum molle, vngatur cum isto vnguento calido tota matricis regio, & statim superaspergatur ei puluis sequens.

℞. Radicum zedoariæ exiccatarum,

galangæ ana ʒ ii. ligni aloes, macis, nucis muſcatæ ana ʒ i. carui dauci, ameos ana ʒ i. ß. miſce, & fiat puluis ſubtilis.

Ad idem, ſi mulieri applicetur ſequens cærotum in loco apoſtemaits matricis, multum confert.

℞. Diaquilonis ſine gummis ℥ vi. cęroti hyſſopi ℥ i. croci ʒ ii. ſucci matricariæ ℥ i. ß. cum cæra & modico reſinæ pini, fiat cærotum, quo vtere modo dicto.

Ad idem, ſi ſequens liquor ſæpius in matrice mulieris imponatur, plurimum confert.

℞. Succi althæę ℥ iii. lactis ouini ℥ ii. croci ʒ i. miſce, & imponatur modo dicto. Quòd ſi apoſtemata matricis noluerint obedire reſolutioni, ſed etiam cum his aliis ad ſuppurationem apoſtemata peruenerint, tunc diſrupto apoſtemate his medicaminibus, quibus vtebamur ad diſruptionem apoſtematis ſtomachi, curabimus matricem cum curatione vlcerum eius.

De Vlceribus matricis.
CAP XXXVIII.

AD VLCERA matricis facta quidem ex ſuppurato & diſrupto apoſtemate, -

rimum

primum remedium debet esse abstersiuum, mundificatiuum, lotiuum, & in hoc expertum est sequens medicamentum.

℞. Aquę fontis claræ ℔ ij. hordei non excorticati ℥ iii. mellis rosati ℥ iiii. misce, & inuicem bulliant quousque tertia pars aquę consumpta sit, deinde colentur, & cum colatura quater in die cum proprio iniectorio iniiciatur aqua ista tepida: & aduerte quòd quæ frigida sunt, non debent ad intus matricem afferri, quia matrix neruosa est, cui frigiditas nocua est. Continuata iniectione prædicta aquæ per tres dies continuos, intentio tunc tui temporis sit ad consolidandum, ad quod expertum est per me sequens medicamentum multum conferre.

℞. Lactis mulieris ℥ iiii. olei rosati completi ℥ ii. tutiæ præparatæ ℥ ß. aloes ʒ ii omnia simul mortario plumbeo bene ducantur, quousque fiat vnguentum molle, cuius portio aliqua dissoluatur in aqua hordei, & pluries in die in matricem iniiciatur per collum eius.

Ad idem confert, si sequens medicamentum in matricem mulieris iniiciatur.

℞. Terebentinæ lotæ cum aqua matricariæ ℥ iii. olei rosati ℥ ii. litargirij argentei ℥ i. myrrhæ, aloes ana ʒ ii. tutiæ ʒ i. ß.

omnia simul in mortario plumbeo, bene ducantur, quousque fiat vnguentum molle, cuius portio dissoluta in lacte ouino vel vaccino imponatur, & videbis iuuamentum.

Ad idem, valet si matrix syringetur cum sequenti liquore.

℞. Vnguendti de tutia communis ℥ ij. lactis ouini ℥ viij. misce, & vnguentum optimè dissoluatur, & cum prædicto matrix syringetur.

Ad idem, si mulier in tempore quo fiunt remedia localia prædicta, alternis diebus vtatur stomacho ieiuno de mane per quatuor horas ante cibum infrascripto bolo, satis valet.

℞. Terebentinæ ter lotæ in àqua matricariæ ʒ iij. hyssopi sicci subtiliter puluerizati ʒ j. ß. mellis rosati ʒ j. misce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, valet si per tres horas ante cibum stomacho ieiuno mulier capiat decem dies continuos potum infrascriptum.

℞. Lactis ouini recenter muncti ℥ vj. mellis rosati ℥ j. misce, & detur patienti vt suprà. Et hæc de vlceribus matricis.

De

De Superfluo fluxu superfluitatum albarum à matrice. CAP. XXXIX.

SVPERFLVITATES albæ, quæ solēt per viam menstruorū à matrice defluere, eorum coniuncta causa, est mala concoctio facta in ipsa matrice, propter id quod ad nutriendū matricem transmittitur non debitè concoctum, conuertitur in talem albam superfluitatem, vel ad ipsam matricem per consensum à superioribus membris, capite videlicet, stomacho, & hepate, confluunt superfluitates, quas natura matricis imbecillis nequit resoluere, sed ipsæ derelictæ ab opere naturæ conuertuntur in superfluitates albas, & exeunt huiusmodi superfluitates: medicus autem debet dignoscere complexionem harum superfluitatum, & ex colore maximè. Nam si superfluitates illæ fuerint albæ, vel albæ & aquosæ, attestabuntur dominio humoris pituitosi in matrice abundantis, quem natura nequit regulare. Si verò citrinæ fuerint, attestabuntur dominio biliosi humoris in matrice existentis, qui defectu virtutis matricis vertitur in superfluitates matricales. Si verò fuerint nigri coloris, humori melancholico attestabuntur.

Quapropter secūdum dominium humo-

ris pecccantis,medicus debet curare superfluitates albas exeuntes à matrice, quoniam potius albæ dicuntur, cùm ferè semper aliquid humoris pituitosi per viam indigestionis illis misceatur: euacuatione tamen directa ad humorem, quem manifestabit color illarum superfluitatum: quapropter ad superfluitates albas subrubeas effectas, sublime remedium est phlebotomia basilicæ, assiduè quidem facta semel in mense; tribus continuis mensibus. Demum verò rectificare sanguinis complexionem & fortificare virtutem hepatis, vt sanguis ab eo fluens, sit pro alimento idoneus, & non pro generatione superfluitatum:& quia rarissimè superfluitates sanguineæ albæ à matrice nascuntur, ideo de his non tantam habebit medicus solicitudinẽ, quantam habebit de superfluitatibus albis a dominio choleræ, vel à dominio phlegmatis, cùm magis contingant mulieribus. Obseruabis igitur.

PRIMO, in cura superfluitatum albarum ad choleram citrinam vergentium, euacuationem exonerantem membra à communibus.

SECVNDO, concoquas materiam facientem morbum, quæ est cholera.

TERTIO, euacuabis eradicando ma-

teriam

teriam illam.

QVARTO, confortabis membra tam per ea quæ intus assumuntur, quàm per ea quæ extrinsecus applicantur. Obseruato ad hæc, quòd tota tui intentio sit in vigorando facultatem concoctricem ipsius matricis.

PRIMO igitur lenias ventrem mulieris sequenti medicina.

℞. Floris cassiæ nouiter tractæ ℥ j. myrobalanorum citrinorum subtiliter puluerizatorum ʒ ij. misce, & fiat bolus cum saccharo, qui exhibeatur mulieri in diluculo, & septem diebus continuatis, sequenti die dabis ei infrascriptum syrupum.

℞. Syrupi de succo acetosæ, syrupi rosati de rosis siccis, syrupi myrtini, mellis rosati colati ana ℥ ß. aquarum plantaginis, acetosæ, endiuiæ ana ℥ j. misce.

Et nota quòd in syrupis conuenientibus superfluitati albæ cholericæ ex matrice fluenti debent esse tres intentiones.

PRIMA, quòd alteretur mala complexio calida hepatis generantis choleram.

SECVNDA, quòd corrigatur malitia phlegmatis, quòd semper peccat, etsi à subdominio sit in his superfluitatibus cholericis.

quenti verò die, & per ſeptem dies continuos dabis patienti infraſcriptum ſyrupum, & multum valet hic ſyrupus in phlegmate, & in confortatione capitis, & ſtomachi, à quibus potiſſimum oritur pituita.

℞. Syrupi de betonica, de duabus radicibus, mellis roſati colati ana ℥ ß. aquarum betonicæ, ſaluiæ, fœniculi ana ℥ j. miſce: octauo verò die dabis patienti infraſcriptam medicinam.

℞. Diarob cum turbith ℥ ß. diſſolue cum aqua decoctionis capillorum veneris, ſaluiæ, hyſſopi, & betonicæ, & patienti detur. Si verò tibi occurrant ſuperfluitates albæ matricales vergentes in fuſcum, liuidum, vel nigrum colorem, diiudicabis illas oriri à melancholia: quæ diſpoſitio etſi deterior cæteris ſit, eius tamen curationem negligere non debes. dabis igitur patienti mulieri infraſcriptam medicinam.

℞. Diaſenæ lenitiui ℥ i. myrobalanorum indorum puluerizatorum ʒ ii. miſce, & fiat bolus cum ſaccharo: ſequenti verò die dabis per ſeptem dies continuos patienti melancholicas ſuperfluitates matricis, infraſcriptum ſyrupum.

℞. Syrupi Sabor regis, de epithymo, de lupu

lupulis, mellis rosati collati ana ℥ ß. aquæ melisse, buglosse, lupulorum ana ℥ j. misce. octauo vero die patienti dabis infrascriptam medicinam.

℞. Diasenæ lenitiui, diacatholiconis ana ℥ ß. myrobalanorum indorum ʒ j. ß confectionis amech ʒ ij. pulucrizentur pulucrizanda, & cum decoctione communi florum, & fructuum, cum qua bulliant folliculorũ senę polypodij ana ʒ ij. & fiat potus, qui detur patienti per duas horas ante lucem.

Ad fluxum superfluitatum albarum à matrice à quacunque causa, expertum est, sequentem confectionem multum conferre.

℞. Coriandrorum præparatorum, sem. acetosæ, seminum plantaginis, seminum agni casti, ana ʒ j. terræ sigillatæ, boli armeni ana ʒ ß. specierum aromatici rosati ʒ ij. specierum diadraganti frigidi ʒ j. puluerizentur omnia subtiliter, & cum saccharo dissoluto in aqua plantaginis quantum sufficit, fiat confectio in rotulis drachmarum ij. pro qualibet: quarum vna quolibet mane per tres horas ante cibum detur patienti, super quam immediatè capiat haustum vini nigri stiptici, & tantundem in vesperi ante cibum.

Ad id

Ad idem, expertum est sequentem confectionem breuissimo tempore ægritudinem illam curare, si patienti mulieri dabis eodem modo quo prima.

℞. Gummi arabici, dragaganti, amidi ana ʒ ii. masticis ʒ i. pulucrizentur omnia subtiliter, & cum saccharo optimo dissoluto cum succo citoniorum fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet.

Ad idem, & est expertum, optimè Curare ægritudinem istam si detur patienti manè, & vesperi bolus infrascripti electuarij.

℞. Scoriæ ferri præparatæ, & subtilissimè puluerizatæ ℥ iii. pulueris trochiscorum de carabe ʒ ii. omnia subtilissimè puluerizentur, & cum melle decoctionis seminis acetosę fiat electuarium, cum quo videbis optimam experientiam in his superfluitatibus albis.

Ad idem, & est expertum, optimè valere, imò secretum est, cum quo curaui multas mulieres ab hac dispositione, si mulieri quolibet mane stomacho ieiuno detur bolus infrascriptus per sex horas ad minus ante cibum.

℞. Albuminis oui recentis, & non cocti numero ii. thuris masculi, boli Armeni, terræ sigillatæ ana ʒ ß. puluerizentur pulucrizanda, & misce, & patienti exhib

exhibeatur.

Ad idem, & est expertum, & secretum, & cum eo indubitato curabis hanc ægritudinem, si patienti mulieri dabis per xv. dies continuos in diluculo infrascriptum potum.

℞. Vini rubei stiptici extinctionis calibis pluries in eo ℥ iiii. gummi arabici dragaganthi ana ʒ ß. misce, & fiat potus, qui detur modo dicto.

Ad idem confert puluis sequens, si mulier patiens ceperit ʒ i. in diluculo, aliam verò drachmam in ingressu lecti dissolutam in vino rubeo stiptico.

℞. Lapidis hæmatitis torrefacti, cornu cerui vsti, coraliorum rubeorum ana ʒ i. ß. misce, fiátque puluis subtilissimus.

Ad idem, expertum est, si dabitur patienti sequens puluis modo prædicto, sanabitur à superfluo fluxu menstruorum alborum.

℞. Ossium dactylorum, & subtiliter puluerizatorum ℥ ß sanguinis draconis ʒ i. misce, & fiat puluis subtilis.

Ad idem, bene expertum est, si detur sequens puluis modo prædicto.

℞. Ossium, granorum granatorum acetosorum torrefactorum ℥ ii. thuris ʒ ii. misce, & fiat puluis subtilissimus.

Ad idem, & est expertum, & re vera multum confert in ablatione menstruorum alborum

& est,

& est, si mulier suffumigetur in vulua sequenti suffumigio.

℞. Aceti nigri fortissimi ℔ iii. marchesitæ ℔ i. corticum pinearum ℔ ß. bulliant omnia insimul, & manè, & vesperi ante cibum suscipiat mulier fumum per emborum vsque ad collum matricis.

Ad idem, & istud est bene expertum, & bene valet, si mulier manè, & vesperi abluat sibi vuluam, vsque ad os matricis, cum sequenti vino.

℞. Vini nigri stiptici ℔ ii. scoriæ ferri ℔ i. bulliāt simul vsque ad consumptionem tertiæ partis vini, deinde colentur, & cum vino calido abluatur membrum, vt dictum est. Et aduerte, quòd in quantum possibile est debemus cauere mulierem sedere in aqua, vel in alia re frigida, & humida, quoniam per ea laxabuntur ligamenta matricis, & præcipitabitur matrix, & est pessimus lapsus.

Ad idem, & expertum, sequens vnguentum bene valere, si cum eo inungatur dorsum mulieris, & totum pecten.

℞. Succi solatri, succi semperuinæ, succi plantaginis ana ℥ j. olei myrtini, olei rosati omphacini, olei masticis ana ℥ ß. coralioꝛū rubeorum, seminum rosarum rubearum, serici combusti ana ʒ i. boli armeni, terræ sigillatæ, pilorum leporis combustorum

rum ana ℈ ii. omnia subtiliter pulucrizentur, & cum modico cæræ fiat vnguentum molle.

De Ardore vrinæ.
CAP. XLI.

CVM ardor vrinæ potissimum à calore pungente, vel à phlegmate salso originem trahat, quo fit vt collum vesicę, & canalis virge vlcere afficiantur corrosiuo, ideo experientia compertum est, quòd si humor ille ardorem faciens deriuetur ad aliam regionem suæ euacuationis, videlicet ad anum, optima perficietur cura. Primo igitur detur patienti infrascriptus bolus, videlicet.

℞. Cassiæ nouiter tractæ ℥ i. liquiritiæ subtiliter pulucrizatæ ʒ i. diaprunis solutiui ʒ i. ß. misce, & fiat bolus cum saccharo, qui patienti exhibeatur in diluculo.

Ad idem, expertum est, quòd digerere materiam cholericam cum sequenti syrupo remittente acuitates humoris facientis ardorem, multùm confert.

Syrupus talis est.

℞. Syrupi violati, de nenufare, ana ℥ i. aquarum plantaginis, portulacę, seminum communium frigidorum ana ℥ i. misce.

Ad idem

Ad idem, expertum est, quòd solicitare infrascriptum potum ante prandium per tres horas, & in meridie, multum confert.

℞. Aquæ maluæ ℥ iiii. syrupi violati ℥ ii. misce: continuabis per septem dies hos potus, octauo verò die capiat infrascriptam medicinam.

℞. Diasebesten lenitiui ℥ i. diaprunis solutiui ʒ i. ß. misce, & fiat potus cum aqua decoctionis pectoralis.

Ad idem, est expertum, quòd euacuato corpore si æger assiduabit per x. dies continuos infrascriptum potum, proculdubio sanabitur.

℞. Aquæ fontis claræ ℔ x. cicerũ rubeorum ℔ i. ß. bulliant insimul vsque ad consumptionem tertiæ partis aquæ: deinde colentur, & colaturæ adde liquiritiæ rasæ subtiliter incisę ℥. foliorum maluę cum radicibus, radicum althææ mundę, radicum graminis, agrimoniæ, cuscutæ ana M.i. Iuiubarum, sebesten ana numero x. seminum mellonum mundatorum ℥ ii. granorum alchechengi M. ß. granorum solatri ℥ ß. ossium mespilorum contusorum ʒ iii. milij solis ℥ ß. bulliant omnia vsque ad consumptionem tertiæ partis aquæ, & sic vtere.

℞. Iuris prædicti colati ℥ vi. sacchari duarum coctarum ℥ i. ß. misce, & detur

f

patienti in diluculo, & ſuperdormiat per horam.

Ad idem, & eſt expertum, ſi hæmorrhoides conſuetæ eſſent in patiente ardorem vrinæ, earum apertionem ipſum ſanare.

De Gomorea. CAP. XLII.

AD Gomoream primo expedit corpus euacuare, vt materia ad oppoſitam regionem deriuetur cum ſequenti medicina.

℞. Floris caſſiæ nouiter tractæ ℥ i. electuarij ſicci roſati ʒ ii. miſce, & fiat bolus cum ſaccharo, demum digeratur materia, vt melius purgetur cum ſequenti ſyrupo: quæ materia cùm ſecundum plurimum ſit cholerica, vel ad minus calida propter putredinem ſpermati acquiſitam, conueniet ſyrupus digeſtiuus materiæ cholericæ, in quo ſit facultas ſtipticandi vias, per quas tranſit ſemen ipſum.

Syrupus talis eſt.

℞. Syrupi myrtini, citoniorum, de ſucco acetoſæ ana ℥ ß. aquarum plantaginis, portulacæ, acetoſæ ana ℥ ß. miſce. Quòd ſi materia exiens fuerit frigida, ſicut contingit aliquando, cùm Gomorea ſit ex aliquo ſpermate aquoſo facto, & tunc

tunc cognosces hoc, quoniã in exitu sper matis non percipies caliditatem, non pruritum, non ardorem, non mordacitatem, imo insensibiliter ex virga exit, tunc dabis infrascriptum syrupum.

℞. Syrupi de sticados ℥ i. syrupi rosati, mellis rosati colati ana ℥ ß. aquarum betonicæ, saluiæ, buglossæ ana ℥ i. misce. Et nota cùm secundum plurimum materia faciens gomoream sit mixta ex subtili calida, & aquosa frigida, propter hoc dabis secundum plurimum syrupos mixtos ex habentibus respectum ad aquositatem frigidam spermatis, & ad aliqualem choleritatem eiusdem. digesta igitur materia dabis patienti infrascriptam medicinam per horam ante lucem.

℞. Seminum plantaginis, seminum acetosæ, seminum agni casti, coriandrorum præparatorum ana ʒ.ii. corticum myrobalanorum citrinorum, indorum, chebulorum, ana ʒ iii. turbith gummosi subtiliter pulucrizati, & ligati in petia ʒ i. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ calibeatæ, vsque ad consumptionem medietatis, & cum colatura dissolue, rheubarbari electi subtiliter puluerizati ʒ ii. diacatholiconis ℥ i. fiat potus, & detur patienti modo dicto. Et hęc medicina valet in go-

bitur à gomere.

℞. Lactis ouini ℥ iii. aquæ plantaginis, vel ſucci eius ℥ ß. boli armeni ʒ i. miſce, & tepidus patienti detur.

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti detur infraſcriptus potus bis in die per duas horas ante cibum manè, & veſperi, proculdubiò ſanabitur.

℞. Lactis ouini ℥ iiii. pilorum leporis combuſtorum, & ſubtiliſſimè puluerizatorum ʒ ii. miſce, & detur patienti.

Ad idem, & expertum eſt, ſi manè, & veſperi cum ſequenti vnguento vngantur renes, & dorſum, & ilia, & pecten, curam optimam videbis.

℞. Olibani ℥ ii. acaciæ, hypociſtidos ana ʒ ii. gallarum ʒ i. laudani ʒ ß. olei maſticini, olei ſpicæ, olei myrtini ana ℥ ß. puluerizentur puluerizanda ſubtiliſſimè, & cum cæra quantum ſufficit, fiat vnguentum molle & in fine adde camphoræ ℈ ß. & eo vteris, quoniam eſt expertum.

Ad idem.

Et eſt puluis mihi ſecretus, ſi eius quantitatem impoſueris cum ſyringa vſque ad collum veſicæ in virga, cum lacte mulieris diſſolutam, quater, aut quinquies, & decies in die, quàm breuiſſimè ſanabitur

à gomorreæ ardore,& vlceratione, si esset in virga,& in collo vesicæ.

℞. Tutiæ præparatæ ß. sarcocollæ ablutæ, aloes hepatici, sacchari candi ana ʒ iii. misce, & fiat puluis subtilissimus, cuius ʒ i. pro vice dissoluatur cum prędicto lacte, & patiens syringetur.

De Mictu sanguinis.

CAP. XLIII.

AD mictum sanguinis, si fuerit creticus, quemadmodum quandoque contingit, sicut & fluxus sanguinis narium creticè plerunque aduenit corpori humano, sicut & creticè sanguis menstruus ex mulieribus fluit, tunc curatio eius derelinquatur naturæ, quoniam eius constrictio esset grauitare naturam, & ipsam præparare ad malos lapsus. Si vero sanguinis mictus non habuerit creticum euentum sed symptomaticum, tunc initium curę erit sanguinem ipsum diuertere sursum trahendo cum phlebotomia venæ nigræ, & basilicæ, paulatim, & pluries facta, vt natura melius assuescat ad oppositam regionem,& casu quo non inuenirentur hę, ipsius cephalicæ,& inuenta est multum conferre. Quòd si patienti aliquando prouocetur fluxus sanguinis narium, optima

ma curatio erit euacuando,& diuertendo, & hoc est optimum secretum.

Ad idem, expertum est, quòd si materia subtiliens sanguinem, & ipsum exacuēs digeratur cum sequenti syrupo, & euacuetur cum sequenti medicina, multùm patienti erit vtile.

Syrupus talis est.

℞. Syrupi rosati de rosis siccis, myrtini, de succo acetosæ ana ℥ ß. aquarum plantaginis, acetosæ, protulacę ana ℥ i. & continua per septem dies: octaua vero die capiat sequentem medicinam.

℞. Reubarbari visti ʒ i. ß. diacatholiconis ʒ vi. misce, & fiat potus cum decoctione communi florum, & fructuum quantum sufficit, digesta materia, & euacuata, experientia docebit, quòd si patienti quolibet mane per decem dies continuos detur infrascriptus potus, sanabitur.

℞. Millefolij puluerizati ℥ i. lactis ouini recenter emuncti ℥ v. boli armeni subtiliter puluerizati ʒ i. misce pro vna vice.

Ad idem, experientia compertum est, quòd si per quatuor dies continuos detur patienti infrascriptus liquor, curab.tur ab indispositione mictus sanguinis.

℞. Philonij persici ℈ iiii. succi plantaginis ℥ ß. aquæ portulacæ ℥ iiii. misce pro

vna vice,& detur patienti in diluculo.

Ad idem, & expertum est.

℞. Diacitonium ſine ſpeciebus cum ſaccharo ℥ i. emulſionis papaueris albi ℥ ß. trochiſcorum de carabe ʒ i. puluerizentur pulucrizanda, & omnia ſimul bene miſceantur, & manè, & veſperi per duas horas ante cibum quotidie detur patienti ad quantitatem nucis.

Ad idem, & expertum est.

℞. Lapidis hæmatitis torrefacti ʒ i. & puluerizetur ſubtiliter, & cum ſucco plantaginis quantum ſufficit diſſoluatur, & potui detur.

Ad idem, experientia compertum est, quòd ſi patientis hepar epithimetur ſequenti epithimare manè, & veſperi ante cibum, multùm confert.

℞. Aquæ plantaginis, ſolatri, acetoſæ, endiuiæ, abſinthij ana ℥ iiii. ſandalorum alborum & rub. been albi, & rub. roſarũ rub. ana ʒ i. ß. ſpodij ʒ ii. ſpicæ gr. x. aceti optimi ℥ iii. puluerizentur puluerizanda, pro epithimate hepatis miſce.

Ad idem, expertum est, quòd ſi ſequenti vnguento vngantur renes patienti, & à principio ancharum vſque ad pecten totam, & radicem virgæ, iuuamentum optimum conſequetur patiens.

℞. Suc

℞. Succi plantaginis, succi solatri, succi acetosæ ana ℥ i. olei rosati, olei myrtini ana ℥ ß. hypocistidos, coraliorum rubeorum, rosarum rubearum ana ʒ i. puluerizentur puluerizanda, & cum modico ceræ fiat vnguentum molle.

Ad idem, expertum optimè est, si sequens cærotum applicetur renibus patientis.

℞. Seminum plantaginis, seminum acetosę, seminum portulacæ ana ʒ ii. gummi arabici, dragaganti ana ʒ i. ß. hypocistidos, acaciæ, boli armeni, serici combusti, ana ʒ i. ß. terræ sigillatæ, pilorum leporis combustorum ana ʒ i. puluerizentur omnia simul subtiliter, & cum oleo rosato omphacino, & cæra, & pice quantum sufficit, fiat cærotum.

Ad idem, expertum est, & optimè valet, si patienti detur infrascriptus potus.

℞. Ossium dactylorum combustorum ʒ i. serici vsti ʒ ß. dissoluantur cum vinò nigro stiptico, & patienti detur.

De Calculis renum.
CAP. XLIIII.

IN præseruatione à calculis renum, attenta causa generationis eorũ efficiente, scilicet caliditate hepatis & renum, materiali verò, & est humor pituitosus & viscosus.

IDEO in primis materias communes euacuabis à ſtomacho, & ab inteſtinis.

SECVNDO, materiam prædictam coa coques, remittendo malam complexionem hepatis & renum.

TERTIO, digeſtam materiam eradicatiuè euacuabis. ideo à principio in cura generationis lapidis renum, digeſtio materierum ſit ſequens.

℞. Syrupi de iuiubis, ſyrupi violati, de endiuia ana ℥ iii. ſyrupi de duabus radicibus ℥ vii. aquarum ſeminum communium frigidorum, endiuiæ, capillorum veneris ana ℥ i. continuato ſyrupo per ſeptem dies continuos, octaua verò die dabis patienti infraſcriptam medicinam per duas horas ante lucem.

℞. Pulparum ſebeſten ℥ ß. medullæ carthami ℥ iii. diacatholiconis, confectionis amech ana ℥ ii. miſce, & fiat potus cum decoctione communi pectorali, purgata materia.

Ad idem.

Expertum eſt, ſi patiens quotidie ante prandium ingurgittat ℥ iii. Caſſiæ nouiter tractæ, nunquam cadet in calculi generationem.

Ad idem, & eſt expertum indubitatò conferre, ſi patienti dabitur bis in ſeptimana ſequens bolus,

bolus, non solùm eo præseruabitur patiens à generatione calculi, imò nunquam percipiet intestinorum colicam vel iliacam.

℞. Iustini optimi ʒ iii. sacchari violati ʒ i.ß misce, & fiat bolus.

Ad idem, & est expertum in præseruatione à calculo, si patienti bis in septimana in ingressu lecti detur infrascriptus potus, non obstante cœna.

℞. Semin. mellonum mundatorum ℥ i. succi graminis ℥ ß. iuleb violati ℥ ß. misce, & omnia dissoluantur in aqua decoctionis liquiritiæ quantum sufficit, fiat potus pro vna vice.

Ad idem, in curatione lapidis renum præsentis, vel in renibus existentis, vel in poris vritidibus, quo patiens pateretur vrinæ stranguriam, & optimum, & expertum est, dare patienti infrascriptum bolum, quacunque hora molestetur.

℞. Terebentinæ lotæ cum aqua violata ℥ i. Benedictæ ʒ ii. misce, & fiat bolus, qui detur patienti modo dicto.

Ad idem, & est expertum optimè, si patienti detur totus infrascriptus puluis vna sorbitione.

℞. Nucleorum persicorum torrefactorum ℥ ß. ossium mespillorum drachmam i. puluerizentur omnia subtilissimè, & cum aqua saxifragiæ quantum sufficit ad disso

dissoluendum prædictum puluerem, & dabitur patienti, qua hora molestabitur.

Ad idem, & est expertum, si patienti dabis infrascriptum potum, non transibunt sex horæ, quòd patiens proyciet lapidem.

℞. Corticum raphani fortissimi ℥ i. vini albi odoriferi ℥ viii. misce, & stent in infusione per duodecim horas Deinde coletur vinum, & ipsum tepidum exhibeatur patienti.

Ad idem, & est expertum, si patienti dabitur infrascriptus bolus, proculdubiò eiciet lapidem, vel franget, vel puluerizabit ipsum.

℞. Electuarij litontripon descriptione Nicolai ʒ iii. iustini ʒ i. misce, & detur patienti, cùm molestabitur.

Ad idem, & expertum est, cùm patienti dabis infrascriptum puluerem.

℞. Lapidis inuenti in capite cancrorum ℥ ß. torrefiat, & subtiliter puluerizetur, & cum aqua saxifragiæ tepida dissoluatur puluis, & detur patienti.

Ad idem, & est expertum.

Si patiens obseruabit istum modum curæ videlicet cum pinguedine gallinæ, & butyro recenti mixtæ & calefactæ, vngens locum à supremo anchatum directè vsque ad principium virgæ cum forti frictione manu calida, quoniam per huiusmodi

modi ſpatium deriuantur ad collum veſicæ pori vritides verſus dorſum, pòſt in eodem ſpatio applicabis duas cucurbitulas vel etiam tres: illis enim attrahentibus eleuabitur, & dilatabitur tunica pori vritidis: & ſic teneas dictas cucurbitulas applicatas per ſpacium horæ vnius, & ſubitò remotis cucurbitulis, dabis patienti infraſcriptum potum.

℞. Seminum naponum, ſeminum vrticæ ana ʒ ii. radicum graminis, radicum ſaxifragiæ ana ʒ iii. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ vſque ad conſumptionem medietatis: deinde colentur, & colaturæ adde lactis nucleorum perſicorum ʒ i. & dabis patienti, poſt cuius aſſumptionem aliquantiſper dormiat, & videbis ipſum repente mingere lapidem.

Ad idem, & expertum eſt, & multoties in hoc bene me habui, ſolicitare patienti pluries in die ſequentem fomentationem.

℞. Olei ſcorpionum confecti ex oleo amygdalarum amararum, terebentinæ, butyri recentis ana ℔ ß. croci ℈ j. calefiant omnia in pantula ſimul ad ignem, & cum filtro madefacto in dicto liquore calido in antedicto, ſpatio ipſius alui appoſito fomentabis.

Ad

Ad idem, & est expertum, si antedicto spatio applicetur sequens emplastrum.

℞. Radicum althææ minutim incisæ ℔ i. parietariæ ℔ ß. bulliant omnia in oleo scorpionum quantum sufficit, deinde adde croci ʒ i. ad modum emplastri applicetur.

Ad idem.

℞. Sanguinis hircini præparati ʒ iii. dissolue cum aqua distillationis florum genistæ quantum sufficit, & patienti dabis.

Ad idem, expertum est, & præsertim vbi esset vrinæ suppressio, si hora qua æger afficitur, potaret infrascriptum potum, multùm conferre.

℞. Olei vitrioli Romani ʒ i. vini maluatici ℥ i. misce.

Ad idem, est expertum & multùm valet si ægro in hora afflictionis detur sequens potus.

℞. Succi limonis immaturi ʒ i. vini maluatici ℥ iii. misce, & totus detur patienti.

Ad Facilitandum partum, & ad mitigandum eius dolorem.

CAP. XLV.

AD facilem partum reddendum, consulo quòd nullus medicus se intromittat,

mittat, nisi posteà quàm prægnans egressa fuerit lunam noni mensis suæ impregnationis. Tunc temporis expertum est, si quotidie vesperi in ingressu lecti ceperit grana septem lauri, mirabiliter in ea facilitabitur partus, quia eorum aromaticitate, & caliditate mitigabitur ipsius partus dolor.

Ad idem, est & expertum, imò secretum singulare, dicta hora alternis diebus si in cœna ceperit infrascriptum condimentum, mirabilem inueniet effectum.

℞. Granorum iuniperi, granorum lauri ana numero septem, cassiæ ligneæ ana ʒ ß. cinnamomi integri ʒ j. omnia simul ponantur in ventre turturis vnius pinguis, & carnosi, deinde coquatur in veru cũ pinguedine pulli, & patienti mulieri pro esu dabis.

Ad idem, est expertum, si quolibet mane detur mulieri in mense partus per tres horas ante cibum ℥ ß. infrascriptæ mixturæ, optimum inuenies remedium.

℞. Succi hyssopi, succi enulæ, succi althææ ana ℥ i. cinnamomi electi ʒ i. ß. puluerizetur cinamomum, & cum saccharo dissoluto cum aqua fœniculi, & matricariæ fiat electuarium.

Ad idem, expertum est, quòd si mulier manè & vesperi inungat sibi pecten, dorsum, & alchatim cum sequenti vnguēto, optimum præsidium inueniet in facilitate partus.

℞. Olei amygdalarum dulcium, olei liliorum alborum, olei camomillæ ana ℥ i. ß. succi althææ, succi radicum maluæ ana ℥ i. croci ℈ ß. mucillaginis semin. caulium, mucillaginis semin. fœnugræci, mucillaginis meliloti ana ℥ ß. misce, & cum cera alba lota cum aqua violata quantum sufficit, fiat vnguentum.

Ad idem, expertum est, si cum mulier appropinquauerit partui, quotidie bis imponat in sequenti liquore petiam lineam, ipsámque applicet collo matricis, miram partus facilitatem videbis.

℞. Butyri recentis loti cum aqua violata ℥ iii. mucillaginis caulium ℥ ii. mucillaginis althææ, mucillaginis ficuum ana ℥ ß. misce, & collo matricis apponito.

Ad idem, expertum est, si semel quotidie fomentetur pecten, & vulua mulieris prægnantis sequenti fomentatione, hoc peridoneum erit.

℞. Foliorum maluæ cum radicibus florum camomillæ, violariæ, fœnugræci, semin. lini ana M. i foliorum caulium M ß. bulliant in sufficienti quātitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis. Deinde

cum ſpongia madefacta in dicto liquore fiat fomentum modo dicto.

Ad idem, eſt expertum, quòd ſi mulier cùm ſe appropinquet partui, abluat ſibi crura vel manè vel veſperi, ſemel in die cum ſequenti lotione, facilitabitur partus.

℞. Vini albi odoriferi ℔ vi. calamenti, ſaluiæ, roris marini ana M.ß. bulliant inſimul vſque ad conſumptionem quartæ partis vini, & vtatur hac lotione modo dicto.

Ad idem, & expertum eſt optimè, ſi pluries in die prægnans ſibi fricauerit collum matricis cum ſequenti oleo, multum valebit ad facilitandum partum.

℞. Olei amygdalarum dulcium ℥ iiii. ſeminum althææ, ſeminum caulium ana ʒ ii. butyri recentis ʒ i. miſce, & bulliant vſq; ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura vſui reſeruetur.

Ad idem, & eſt expertum, quòd non ſolum facilitabitur partus, verum etiam ſine dolore mulier pariet, ſi per x. dies vel xv. ante partum alternis diebus capiat infraſcriptum potum, per tres horas ante cibum de mane.

℞. Theriacæ magnæ ℈ i. pulueris liquiritiæ, pulueris cinnamomi ana ℥ iii. vini albi pauciferi ℥ i ß. miſce, fiatque potus, qui detur modo dicto mulieri prægnanti.

t

Ad idem, si mulier esset in hora partus, & cum difficultate pareret, vtatur sequenti remedio, & statim pariet, & est secretum.

℞. Corticum raphani, mercurialis ana ℥ i. croci ℈ iii. cassiæ ligneæ subtiliter puluerizatæ ʒ i. succi sauinæ ʒ ii. misce, & insimul omnia bene contundantur, & hoc totũ contusum ligatũ in petia subtili, iungatur collo matricis, & statim parturiet.

Ad idem, & est optimum & expertum, sed non dabis nisi vrgente magna necessitate, vel vbi fœtus esset mortuus.

℞. Succi sauinæ ℥ ii. boracis mineralis subtiliter puluerizati ʒ i. vini albi odoriferi ℥ i. misce, & potui dato, & subitum effectum dignosces.

Ad idem valet sequens potus, si mulier non poterit habere fœtum, vel viuum, vel mortuum.

℞. Boracis mineralis ʒ ii. aquę matricarię ℥ v. misce pro vna vice, & mulieri patienti dato.

De Superfluuio mictu inuoluntario, vel de diabetica passione. CAP. XLVI.

CVM Diabetica passio secundum plurimum contingat à caliditate tum di-

latan

latante vias vrinales,tum eliquante corporis humiditates per fluxum earum ad vias vrinæ, ideo prius laudo: vt tollatur mala complexio calida hepatis, & renum, cum his quæ virtutem ſtipticam habent, conferre eiſdem membris.

PRIMO igitur digeratur materia, prædictorum membrorum temperaturam alterando cum ſequenti ſyrupo.

℞. Syrupi de ſucco acetoſæ,ſyrupi myrtini, ſyrupi roſatum de roſis ſiccis ana ℥ ß. aquarum plantaginis,acetoſæ,buglosſę ana ℥ j.miſce. Laudo quoque quòd cum ſequēti puluere ſyrupus aromatizetur.

℞. Myrobalanorum citrinorum, coraliorum rubeorum ana ℈ ii. miſce, & fiat puluis ſubtilis, qui ligetur in petia rara, & ſubtili, per noctem moram trahat in ſyrupo:continuato verò ſyrupo ſic aromatizato per ſeptem dies continuos,capiat patiēs medicinam hanc.

℞.Florum roſarum, florum borraginis, florum bugloſſæ ana ℥ ß.ſeminum acetoſæ ſeminum plantaginis, ſeminum portulacæ ana ʒ ii.corticum myrobalanorum citrinorum ℥ ß. bulliant in ſufficienti quantitate aquę plantaginis,vſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & colaturæ

adde floris cassiæ nouiter tractæ ʒ vj. Rheu barbari ʒ j. ß. myrobalanorum citrinorum ʒj. ß. puluerizentur subtiliter pulnerizanda, & fiat potus, qui patiẽti exhibeatur duabus horis ante lucem.

Ad idem, corpore euacuato compertum est, quòd si patiens vtatur per mensem continuum infrascripto electuario, sanabitur à diabetica passione.

℞. Mucillaginis seminis psillij cũ omni cautela bene conductæ, & confectæ, mucil laginis seminum citoniorum ana ℥ j. & aduerte quòd si cautius in cura procedere vo ueris, poteris derelinquere mucillaginem seminum psillij tanquàm timorosam, & multiplicare quantitatem mucillaginis seminum citoniorum, myrobalanorum citrinorum, ossium dactylorum, coraliorum rubeorum ana ʒ ij. puluerizentur puluerizanda, & cum sacchato quantum sufficit fiat electuarium. dosis est ℥ ß. manè tribus horis ante prandium.

Ad idem, compertum est optimè valere si quotidie patiens capiat tres de infrascriptis pitulis stomacho ieiuno per tres horas ante prandium.

℞. Trochiscorum de spodio cum semine

ne acetosę ʒ iij. pulverizentur subtiliter, & cum succo, citoniorum, fiant pilulæ numero xv.

Ad idem, & est expertum, vbi diabetica passio plurimum infestabit, vt de nocte dormire nequeat, si patiens vtatur alternis diebus stomacho ieiuno, ieiunando quippe post assumptionem huius boli sequentis per quinque horas.

℞. Philonij persici ℈ iiij. sacchari rosati antiqui ℥ j. misce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, & est expertum, si patienti detur ter in septimana sequens potus per mensem, sanabitur à diabetica passione.

℞. Granorum myrti, ossium granorum granatorum ana ℥ ß. balaustiarum, corticum granatorum hypocistidos ana ʒ ii. seminum citoniorum, seminum acetosæ, seminum rosarum rubearum ana ʒ j. coraliorum rubeorũ ʒ. ß. been albi, & rubei ana ʒ. j. ß. bulliant in sufficienti quantitate vini nigri stiptici vsque ad consumptionem tertiæ partis: demum coletur, &

℞. Vini prædicti ℥ iij. myrobalanorum citrinorum subtiliter pulverizatorum ʒ j. ß. misce, & detur patienti modo dicto.

Ad idem, & est efficax, & multum conue-

niens, si patiens solicitetur assumere bolum infrascripti electuarij.

℞. Diacitonitem sine speciebus cum saccharo, sacchari rosati vetusti, ana ℥ ij. spodij ʒ ij. coralium rubeorum ʒ j. ß. myrobalanorum citrinorum ℥ j. puluerizentur puluerizanda subtiliter, & cum succo citoniorum quantum sufficit, fiat electuarium.

Ad idem.

Optimè expertum si patienti quolibet manè myrobalanum vnum citrinum optimè conditum detur.

Ad idem.

Quoniam ægritudo hæc plurimum à mala complexione hepatis, & renum prouenit, ideo consulo, vt quotidie epithimetur hepar, & renes cum hoc sequenti epithimate prius ebullito, & pòst infrigidato.

℞. Aquæ plantaginis, aquæ rosatæ, acetosæ, solatri ana ℔ ß. aquæ absinthij ℥ iiij. specierum cæroti triasandalini ℥ j. spodij ʒ ij. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum, seminum acetosæ, seminum plantaginis ana ʒ ij. spicæ ℈ x. aceti optimi ℥ iij misce, & cum petia alba linea madefacta in dicto liquore, & bene expressa, epithimentur hepar, & renes.

Ad

Ad idem, facto epithimate mox vngantur renes, & hepar cum sequenti vnguento.

℞. Olei rosati, olei myrtini, olei citoniorum ana ℥ i. sandalorum alborum, & rubeorum, rosarum rubearum, spodii, coraliorum rubeorum ana ʒ j. succi plantaginis, succi semperuiuæ ana ℥ ß. puluerizentur puluerizanda, & cum modico cæræ fiat vnguentum molle.

Ad idem, & est expertum, si patienti diabeticam passionem manè stomacho ieiuno sedeat in infrascripta decoctione, & in ea moram trahat per spatium vnius horæ.

℞. Granorum myrti, balaustiarum, corticum granatorum, gallarum, corticum pinearum, hypocistidos, acatiæ ana M. i. spodii ʒ iii. rosarum rubearum, coriandrorum preparatorum ana M. ß. bulliant in sufficienti quantitate aquæ calibeate vsque ad consumptionem tertiæ partis, deinde coletur, & colatura vsui seruetur.

De Lapide vesicæ. CAP. XLVII.

AD prohibendum lapidis generation in vesica debet teneri corpus mũdum à multitudine humoris pituitosi, ex quo, vt materia, generatur huiusmodi lapis

debet quoque alterari temperatura hepatis, & renum ad frigidum, & confortare virtutem concoctricem ipsius ventriculi, ne ex diminuta concoctione multiplicetur humor pituitosus. Non ab re igitur, consulo, vt digeratur materia prius cum sequenti syrupo.

℞. Oxymelis simpl. syrupi de liquiritia de duabus radicibus, mellis rosati colati ana ℥ ß. aquarum de endiuia, betonicæ, hyssopi, ana ℥ j. misce, post verò septimum syrupum purgetur patiens in præseruatione à futuro lapide vesicæ, sequenti purgatione.

℞. Electuarij indi Almansoris, confectionis amech ana ℈ iiij. diasebesten lenitiui, diacatholiconis ana ℥ ß. misce, & dissoluantur cum decoctione communi florum, & fructuum, facta in aqua euphragiæ quantum sufficit, & detur patienti ante diluculum.

Ad idem, vt preseruetur patiens à generatione lapidis vesicæ, laudo vt bis vel ter in mense capiat pilulas infrascriptas per duas horas ante lucem.

℞. Pilularum de lapide lazuli, pilularum indarum, cochiarum almansoris ana ℈ j. misce cum syrupo de liquiritia, & fiant pilulæ numero v.

Ad

Ad idem, confert multum, estque secretum, si patienti detur infrascriptus bolus per decem dies continuos, quolibet mense manè in diluculo super quem parum dormiat.

℞. Litó tripon ʒ iij. amygdalarum amararum, nucleorum persicorum ana numero x. omnia simul bene contundantur, & fiat bolus cum saccharo, qui detur patienti, & videbis idoneum effectum.

Ad idem, & est expertum in præseruatione à generatione lapidis mirabile.

℞. Succi saxifragiæ ℥ j. mitridati optimi ʒ j. misce, & dissoluatur cum vino optimo potenti, & exhibeatur patienti semel in septimana stomacho ieiuno per tres horas ante cibum.

Ad idem, & est expertum, & mirabile ad præseruationẽ generationis lapidis renum, & vesicæ, si patienti bis in septimana detur infrascriptus potus, sic continuando per duos menses.

℞. Liquiritiæ mũdæ, radicum althææ, radicum maluæ ana ℥ j. milij solis ℥ ß. bulliant in sufficienti quantitate aquæ saxifragiæ vsque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, & de colatura

℞. ℥ iiij. ossium mespilorum subtiliter pulucrizatorum ʒ ij. misce, & tepidus detur patienti.

Ad idem, & est expertum, & secretum, & bene menti tenendum in praeseruatione à generatione lapidis, & in disruptione lapidis geniti.

℞. Terebentinæ ℥ iiii. aduratur super laminam ferream ignitam, donec possit puluerizari. Deinde

℞. Prædicti pulueris ʒ ii. aquæ saxifragiæ ℥ iiij. misce, & fiat potus, qui exhibeatur patienti in diluculo bis in septimana. quòd si patiens sic continuabit per duos menses continuos, proculdubio præseruabitur à generatione lapidis vesicæ.

Ad idem.

℞. Terebentinæ non lotæ ℥ ß. liton tripon ʒ ii. misce, & fiat bolus, qui detur patienti, vt dictum est.

Ad idem, & est expertum, optimè conferre, si detur patienti modo dicto hic bolus.

℞. Terebentinæ decies lotæ in aqua ʒ vi. & cum succo saxifragiæ fiat bolus cum modico sacchari, & detur patienti.

Ad idem, & est expertum.

Si patienti detur sanguis hirci præparati optimè, optimum videbis iuuamentum: modus etiam exhibitionis sanguinis hirci præparati, est triplex.

Primus talis est.

℞. San

℞. Sanguinis hirci præparati ʒ ß. dissoluatur in vino albo potenti, & detur stomacho ieiuno.

Secundus modus talis est huiuscemodi exhibitionis.

℞. Sanguinis hirci præparati ʒ iij. succi saxifragiæ ℥ j. ß. misce sanguine puluerizato, & patienti detur.

Tertius modus supradictæ exhibitionis talis est.

℞. Sanguinis hirci præparati ʒ iij. olei amygdalarum amararum, vel olei confecti ex nucleis persicis quoniam melius ℥ iiij. sacchari ℥ ß. misce, & detur patienti, & scias quòd etsi sanguinis hircini exhibitio his modis conferat in præseruatione à generatione lapidis vesicæ, plus tamen confert ad disruptionem eiusdem, si natus est disrumpi: quòd si non, tunc submittatur officio ipsius chirurgici.

De Curatione doloris hæmorrhoidarum. *CAP. XLVIII.*

DOLOR hæmorrhoidarum plerunque contingit ex multiplicato sanguine melancholico ad ipsas hæmorrhoidas, vt nihil ipsius extra expiret, sed reddantur

cæcæ & ſurdæ hæmorrhoides, quæ ſic dicuntur, quoniàm ab ipſis nihil ſanguinis profluit, & ſic propter tenſionem factam, ſanguine exire non potente, conducitur dolor intenſus hæmorrhoidarum, & hic habebis primum ſermonem noſtrum, in quo curabimus hæmorrhoidarum ablationem doloris cæcarum & ſurdarum.

Primo igitur conſulo, vt occurrente tibi corpore taliter affecto, quòd fiat clyſtere lenitiuum ſecundum ſequentem deſcriptionem.

℞. Olei violati ℥ iiij. decoctionis foliorum caulium ℥ vij. vitelli oui numero j. ſacchari rubei ℥ j ß. ſalis communis ℈ ij. & fiat clyſtere. Quòd ſi tantum ex hæmorrhoidibus circulus obſeruatus fuerit, vt minimè clyſtere poſſit imponi, dabis per os ipſi patienti floris caſſiæ nouiter tractæ ℥ ß. habita ſolutione vel lenitione, debes ſolicitare phlebotomiam baſilicæ lateris dextri, quoniam diuertit & emanat fluentem ſanguinem ad hæmorrhoidas. Facta verò phlebotomia, ſi adhuc perſeueret doloris vehementia, hortor vt die interpoſito deriuetur ſanguis per ſaphenam lateris dextri ſectam. Qua phlebotomia celebrata, ſi adhuc dolor infeſtat, cùm ſint hæmorrhoides cæcæ, die

quidem

quidem interposito, hæmorrhoidas aperies, vel cum aspera petia fricando, vel cum foliis ficuum, vel cum phlebotomo. Sed quoniam plerunque disrumpunt venas plus quàm sit opportunum, quo fit vt vlcera in hæmorrhoidibus signentur: ideo consulo securius aperiri sanguisugis bene purgatis extremitatibus hæmorrhoidarum appositis: & duas vel tres, secundum, quòd expediet applicabis.

Ex nota quòd prima phlebotomia ex basilica, & secunda ex saphena debent esse abundantes: cum sanguisugis verò non transibis quantitatem sanguinis quatuor vnciarum propter debilitatem corpori acquisitam ex præcedentibus copiosis phlebotomiis: & quia sanguis hæmorrhoidalis crassus est & melancholicus, ideo ea hora auferendus est, qua humores crassi & melancholici mouentur: quapropter in curatione hæmorrhoidarum per phlebotomiam saphenæ, vel per appositionem sanguisugarum, consulo sanguinis missiones in vesperi fieri debere. Quòd si adhuc perseuerabit dolor materiam conducens, & sanguinem ad hæmorrhoidas ipsas, digerenda est, quæ secundum plurimum est materia biliosa, vel humor pituitosus satis aquosus.

Syrupus itaque digerens, est infrascriptus.

℞. Syrupi violati, de liquiritia, de iuiubis, mellis rosati colati ana ℥ ß. aquarum lupulorum, borraginis, seminum communium frigidorum ana ℥ i. misce, & nota quòd positi syrupi sunt lenientes partes alui, & emollientes tunicas venarum hæmorrhoidarum. hoc ideo, quoniam medicus in doloribus hæmorrhoidarum à tota sui intentione debet committere ventris lenitionem, & hæmorrhoidarum emollitionem, & his sanabitur dolor hæmorrhoidarum. Continuato isto syrupo per septem dies continuos, corpus purgare debes cum medicina, cuius facultas sit ventrem lenire, & humores melancholicos euacuare. Cùm enim mundificabitur ab his sanguis, dolorem non causabit in hæmorrhoidibus.

Medicina talis est.

℞. Diasenæ lenitiui ʒ vj. pulpæ sebesten ℥ ß. diacatholiconis, medullæ cartami ana ʒ ii. confectionis amech ʒ ii. misce, & dissoluatur in decoctione communi pectorali quantum sufficit, & fiat potus, qui patienti detur per duas horas ante lucem. Facta corporis purgatione consulo, vt bis vel ter in die vngantur hæmorrhoides cum sequenti vngnento: quòd plurimum valet

let in doloris sedatione. Et aduerte quòd dicendũ vnguentũ non habet par in sedatione doloris hęmorrhoidarum in mulieribus prægnantibus, quæ propter retentionẽ menstruorum ferè semper molestantur hæmorrhoidibus satis dolorosis.

℞. Olei violati loti cum aqua violata, butyri recentis loti, ana ℥ j. vitelli oui numero i. olei de seminibus lini ℥ ß. cæræ quantum sufficit, & fiat vnguentum molle.

Ad idem, & est expertum est, si assiduè cum sequenti oleo vngatur circulus, & lana succida madefacta in tali oleo nimis ponatur ad locum hæmorrhoidarum.

℞. Olei de semine lini, olei de chrysomellis ana ℥ iiii porcellionum, vermium terrestrium ana ℥ i. bulliant insimul vsque ad perfectam coctionem animalium. deinde colentur cum forti expressione, & vsui seruentur.

Ad idem, & est expertum, si infrascriptus sacculus calidus frequenter hæmorrhoidibus vel ano applicetur.

℞. Tassi barbassi bene triti, mellegæ ana M. i. bulliant in vino albo potenti vsque ad consumptionem medietatis vini, deinde ponantur in sacculo oblongo ad simili

ſimilitudinem virgæ, & facta forti expreſſione à vino, ano apponatur. ſic reiterando ſæpius in die, optimum videbis effectum.

Ad idem, multum confert ſequens emplaſtrum, ſi eius applicatio ad anum ſolicitetur.

℞. Medullæ panis furfurei ℔ j. lactis ouini, vel vaccini, vel caprini ℔ ij bulliant inſimul vſque ad conſumptionem duarum tertiarum lactis, deinde adde pinguedinis renum caprarum ℥ ij. pulueris vermium terreſtrium ℥ j. bene miſceantur omnia, & calidum ano applicetur.

Ad idem, & eſt optimum & mirabile, ſi patiẽs bis in die, manè ſcilicet & veſperi, ante cibum ſedeat in infraſcripto balneo calido.

℞. Foliorum maluæ cum radicibus, radicum althęæ, bis maluæ, violariæ, braſſicæ, florum taſſi barbaſſi, camomillæ, meliloti, fœnugræci, ſeminum lini ana M. j. ß. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ fluminis, vel alterius aquæ dulcis, vſque ad conſumptionem medietatis, demum bis in die patiens moram trahat per ſpatium temporis vnius horæ modo dicto.

Ad idem, & eſt aliud balneum, quo multotiens bene me reperi in ſedatione doloris hæmorrhoidarum.

℞. Olei

℞. Olei oliuarum ℔ xxx. radicum althææ ℥ iii. bulliant insimul vsque ad consumptionem quartæ partis olei, deinde patiens sedeat bis in die in dicto oleo per horam: cùm verò exierit balneum, statim lanam succidam oleo dicto madidam circulo calidam applicabis, simul & femori, & dictam lanam ad minus per duas horas loco dicto tenere conetur applicatam. statim quoque cùm exierit balneum prædictum, capiat patiens infrascriptum bolum confectionis, & non comedat, neque cibum aliquem accipiat, nisi transactis duabus horis sequentibus.

℞. Succi radicum tassi barbassi ℥ iiij. penidiarum ℥ iij. pulueris liquiritiæ ℥ ß. sacchari quantum sufficit, & fiat electuarium. Et aduerte quòd secundum plurimum in doloribus hæmorrhoidarũ cæcarum aluus obstructa est: ideo consulo vt eo ipso tempore, quo alia medicamenta exercerentur alternis diebus ad minus patiens vtatur sequenti clysterio: reperiet enim in ipso non solum alui leuitionem, quinimò & certam doloris ablationem.

℞. Olei oliuæ, decoctionis radicum althææ ana ℥ v. Butyri recentis ℥ iiij. succi foliorum porrorum ℥ j. ß. sacchari ℥ ii. vitelli oui numero j. salis communis ʒ ij. Et

nota quòd si hæmorrhoides essent vlceratæ, nullatenus debes apponere sal in clysterio.

Ad idem, & est istud valens in eadem intentione.

℞. Foliorum tassi barbassi, foliorum caulium, foliorum maluæ, violariç, fœnugræci, seminum lini ana M. i. furfuris grossi ligati in petia M i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

℞. ℥. x. olei oliuæ ℥ iii. butyri recentis ℥ ii. succi apii ℥ i. ß. vitelli oui numero i. salis communis, & sacchari vt expedit, & fiat clystere.

Ad idem, & est medicamen in cuius experientia ego edoctus sum, si tringinta diebus continuis sequentem liquorem calidum per circulum in loco hæmorrhoidarum cum syringa, vel lana succidis bis in die applicabis, proculdubio sanabitur dolor hæmorrhoidarum.

℞. Succi porrorum ℥ ii. succi apii ℥ i butyri vaccini, olei nucum, olei decoctionis cataputiæ ana ℥ i. ß. olei raphani ℥ i. sepi renum caprarum ℥ i. ß. omnia simul in mortario bene ducantur & totum vsui seruetur.

Ad idem, & est vnguentum optimum, & à me expertum, quod hæmorrhoides dolentes sanantur

nantur vbi adhuc essent vlcerata, si cum dicendo vnguento sæpius in die hæmorrhoidus vngantur.

℞. Succi corticum medianarum sambuci ℥ ii. succi apii ℥ i. succi celidoniæ ℥ ſ. ß. butyri recentis, sepi renum capratum ana ℥ i. maxillarum lucci exiccatarum, porcellionum, qui à Galeno dicuntur ouici, terrestrium exiccatorum, vermium terrestriũ exiccatorum ana ℥ i. olei decoctionis cata putię ℥ ß. pulverizentur pulverizanda subtiliter, & cum modico ceræ albæ fiat vnguentum molle, cuius portio cum lana succida loco hæmorrhoidarum ponatur, & in lacte vaccino dissoluta, anus syringetur.

Ad idem, & est expertum, hæmorrhoides, dato etiam quòd essent vlcerata, sequenti vnguento vngantur, & si eo patiens vtatur frequenti vsu, indubitato sanabitur.

℞. Succi celidoniæ, pinguedinis colli inuli, vbi extant crines, ana ℥ iii. misce, & eius portio, cum syringa, vel cum lana succida loco patienti imponito. Et nota quòd si tanti vigoris esset dolor, qui iam suprascriptis medicamentis solui non posset, timore non afficiaris, si vnicuique vnguentorum eorum g̃ iii. opii apponantur cum g̃ iii. croci.

Ad idem.

Et eſt expertum, multùm conferre patienti, ſi frequentet ſeſſionem ſuper tabula calida bene terſa de ligno pini, inuncta pinguedine renum caprarum, & mirabilem aſſequemur effectum. Et omnibus his remediis celebratis, vbi dolor ſolutus fuerit, omni ingenio debes præſeruare, ne iteratò patiens cadat in talem affectionem hæmorrhoidalem, ob quam rem conſulo, vt homo præſeruandus, alternis diebus quolibet menſe per tres horas ante prandium capiat bolum infraſcripti electuarij immediatè ſuperpotando ℥ iiij. iuſculi cicerum rubeorum.

℞. Myrobalanorum indorum, bellirico rum, emblicorum electorũ ana ʒ ß. cum aqua bugloſſæ abluendo, ab his amaritudo remoueatur. radicum taſſi barbaſſi ʒ vi. ameos, ſpicæ, ſquinanti ana ℈ i. zinziberis, cinnamomi, galangæ nucis muſcatæ ana ℈ ii. ſcoriæ ferri præparatæ ʒ vi. penidiarum ℥ iiii. ſacchari quantum ſufficit, fiat electuarium.

Secundum verò propoſitorum principalium erat ſuccurrere fluentibus hæmorrhoidibus pluſquàm oportet, & dolori illi fluxui.

Plerunque tamen volo, vt habeas men-

ti, quòd hæmorrhoidibus fluentibus non omnes obſeruandæ ſunt, ſed cum ab illis totum corpus expurgetur à fæculentis, & turbidis humoribus maximè obnoxiis toti corpori, ideo ſemper vnam de hæmorrhoidibus apertam ſeruare debes, iuxta illud Hippocratis, antiquas hæmorrhoidas ſananti, ſi non venam dimiſerit, aut in hydropem, aut in phthiſim, aut in maniam corpus conducet.

In obſeruatione igitur hæmorrhoidarum fluentium, conſulo, primò vt hæc obſerues ingenia.

PRIMO, phlebotomabis baſilicam dextri lateris, non magnam tamen quantitatem ſanguinis extrahendo, vt melius natura aſſueſcat ad ſanguinis euacuationem oppoſitam.

Et ideo primo die educes à baſilica ſanguinis quantitatem ℥ ii. vel iii. ad plus, ſequenti verò die iterato ex eadem vena ſanguinem mittes, pondere ℥ ii.

Et tertia die ſimili modo ſanguinem mittes ex eadem vena.

Secundum ingenium eſt.

Quòd in ſubito ac in ſuperfluo fluxu non dante moram ipſi medico in ſui operatione eſt, quòd ſub dextra mamilla in

loco hepatis apponatur ventoſa magna. fiet enim tunc temporis retentio, & diuerſio fluxus ſanguinis hæmorrhoidalis, iuxta illud Hippocratis: Hæmorrhoidibus plurimùm fluentibus, ſicya magna hepati appoſita ægritudinem ſolui.

Tertium ingenium in plurimò fluxu ſanguinis hæmorrhoidarum eſt.

Si fluxum ſanguinis ex naribus promouebis, non quidem vna vice ſimul multùm de ſanguine educes, ſed ſucceſſiuè, & pluribus miſſionibus parum de ſanguine, pro vice educendo, intentum tuum adipiſceris, ſic enim natura melius aſſueſcit ad oppoſitas euacuationes.

Quartum ingenium eſt.

Ingroſſare ſanguinem, ne ita impetuoſè ſui ſubtilitate fluat ad ipſas hæmorrhoidas. His igitur celebratis ſanguinis miſſionibus æquetur materia ſequenti ſyrupo, quem patiens bis in die, videlicet in diluculo, & in meridie aſſumat.

℞. Syrupi roſati ex infuſione roſarum ſiccarum ℥ i. de ſucco acetoſæ, myrtini, ana ℥ ß. aquarum plantaginis, acetoſæ, portulacæ, ana ℥ i. ſumptis decem de his ſyrupis, ſequenti die iube patientem capere infraſcriptam medicinam, duabus horis ante lucem.

℞. Sem

℞. Seminis acetosæ, seminis plantaginis, seminis portulacæ, seminis endiuiæ ana ʒ ii. rosarum rubearum, florum borraginis, florum buglossæ ana M.ß. bulliant insimul omnia in sufficienti quantitate aquæ calibeatæ vsque ad consumptionẽ medietatis, deinde coletur, & cum colatura dissolue diacatholiconis ʒ vi. reubarbari ʒ duas, subtiliter puluerizetur reubarbarum, & fiat potio. Facta purgatione expertum est, quòd si manè, & vesperi epithimetur hepar sequenti epithimate, multùm confert.

℞. Aquæ solatri, rosaceæ, absinthij, acetosæ, endiuiæ ana ℥ v. specierum cæroti triasandalini ʒ vi. spodij ʒ i.ß. spicæ g̃ x. aceti optimi ℥ iii. misce pro epithimate hepatis.

Ad idem, consulo, vt qualibet vice facto epithimate vngantur hepar, & renes cum sequenti vnguento frigido.

℞. Vnguenti sandalini, infrigidantis Galeni ana ℥ i. succi solatri, succi semperuiuæ, succi plantaginis ana ℥ ß. seminum rosarum rubearum, coraliorum rubeorum ana ʒ i. acatiæ ʒ ß. puluerizentur puluerizanda subtiliter, & cum modico cæræ, & olei myrtini, & citoniorum, fiat vnguentum molle. Quòd si hæmorrhoi-

niam tunc modestè sanguis euacuabitur hæmorrhoidalis, & corpus non cadet in aliquam prædictarum ægritudinum, & superfluxu fluxus tolletur, cum quo est timor de casu virtutis.

Ad idem, & est expertum in præseruatione à superfluo fluxu sanguinis hæmorrhoidalis, si patiens quolibet mane per tres horas ante cibum capiat rotulam vnam infrascriptæ confectionis.

℞. Seminum acetosæ, seminum plantaginis, seminum portulacæ, seminum rosarum rubearum, acaciæ, hypocistidos ana ℥ i. reubarbari electi ℈ iiii. myrobalanorum citrinorum ℈ ii. puluerizentur omnia subtiliter, & cum saccharo albissimo dissoluto in aqua plantaginis, vel rosata quantum sufficit, fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet. Quòd si multùm solueret ventrem, tamen bis in septimana patiens eam assumat.

Ad idem, expertum est, si patiens omni vesperi ante cœnam per horam vnam capiat de infrascriptis pilulis multùm cõferre, & in mane, vnam de supradictis rotulis, vt dictum est.

℞. Trochiscorum de carabe ʒ i.ß. fiant pilulæ numero octo cum syrupo myrtino

De Doloribus, & tumoribus testiculorum. CAP. XLIX.

CVM testiculorum tumores præter naturam per confluxum humorum ad ipsos ortum habeant.

Ideo laudo, cùm influxus illius humoris fuerit à toto corpore, quòd prius totum corpus mundetur phlebotomia, quapropter considerabis materiam ipsam fluentem, siquidem in fluxu sit, quantuncunque pars aliqua illius fluxa.

Consulo, vt vtaris phlebotomia diuersiua. Secabis igitur venam mediam dextri cubiti cum extractione sanguinis vnciarum quinque.

Quòd si cognoueris materiam vt plurimùm fluxam esse ad testiculos, quod ostendet tibi dolor, tumor, & grauitas:

Tunc vtere phlebotomia euacuatiua. Secabis igitur saphenam malleoli dextri, cum extractione sanguinis vnciarum quinque.

Vnum tamen aduerte, quòd si patiens tumorem in testiculis fuerit tumor ab indurata materia frigida, nullatenus vti debes phlebotomia, propter ipsam esse causam maiorem inducentem duritiem in ipsis testiculis: ipsos tamen curabis modo

do infrà dicendo.

Materia igitur faciente tumores testiculorum calida existente, his phlebotomiis factis consulo, vt præcedente semper lenitiuo clysterio, quatuor cucurbitulas super nates imponere de directo ad ipsos testiculos, eas quoque scarificabis, & sanguinem extrahes. Quibus factis, confestim debes materiam digerere cum sequenti syrupo, in quo est virtus prohibitiua fluxus materiam ad testiculos. Alteratiua etiam malæ complexionis calida,& confortatiua virtutis hepatis testiculorum, æquatiuáque materiæ etiam confluxæ ad testiculos.

℞. Syrupi rosati ex infusione rosarum siccarum ℥ i. de endiuia, portulaca ana ℥ ß. aquarum lupulorum, plantaginis, cicoreæ ana ℥ i. misce. sumpto syrupo par sex dies continuos, consulo, quòd purgetur materia cum sequenti medicina.

Aduerte tamen quòd in ægritudinibus testiculorum; & ani, non debes vti medicinis laboriosis. & scamoneatis. quoniam illorum membrorum situs deorsum est, ad quem confluunt omnes euacuandæ superfluitates.

Scamoneata enim medicina multam superfluentium humorum quantitatem sui forti

forti attractione ad testiculos & ad anum conduceret.

Quò fit, vt prædicti tumores concrescant, & accidentia sęuiora efficiant. fit igitur medicina talis.

℞. Diasebesten lenitiui, quod multùm valet in his tumoribus, ℥ i. Reubarbari optimi & electi ʒ ii. spicæ g̃ vii. misce, & cum decoctione pectorali fiat potus. & attende quòd non blasphemarem, si in medicinis pro tumoribus testiculorum apponeretur aliquid de diaphinicone, cùm sit medicina securitatis, neque laboriosè euacuans, cùm scamonea sit in eo bene consolata, & eius virtus non transcendit hepar.

Præterea consulo, vt pro euacuatiuis ad minus alternis diebus patiens vtatur clysterio lenitiuo, vel ante cibum capiat medullam cassiæ recenter tractæ pondere ʒ iiii. diuertetur enim vel deriuabitur plurimùm materia ad anum, & virtus testiculorum quotidie reddetur validior ad resolutionem materię facientis tumorem. His factis remediis procedere debes ad tumorem & dolorem testiculorum.

Remedium expertum est sequens.

℞. Olei liliorum alborum, olei rosati completi, ana ℥ ii. hyssopi humidæ ℥ i. ß.

&

& in eo liquore madefiat lana succida, & calida testiculis applicetur, soluitur enim tumor & dolor testiculorum isto remedio.

Ad idem, éstque expertum, conferens multùm tumori indurato.

℞. Passularum enucleatarum ℥ iii. farinæ hordei, farinæ cicerum alborum ana ℥ ii. farinæ fœnugræci, farinę seminum lini ana ℥ ß. mellis ℥ i. ß. omnia simul bene misceãtur, & in mortario contundantur, & calida testiculis applicentur.

Ad idem, & est expertum, si ipsis testiculis applicetur sequens cærotum, & continuè feratur.

℞. Mucillaginis seminis althęæ, mucillaginis seminis fœnugræci ana ℥ i. mucillaginis ficuum ℥ i. ß. farinæ fabarum ℥ ß. croci ℈ ii. misce omnia, & cum oleo camomillæ, s. modico, & cæra, & pice quantum sufficit, fiat cærotum.

Ad idem, & est aliud cærotum multùm conferens in eadem dispositione.

℞. Gummi Arabici, dragacanthi ana ʒ ii. galbani, armoniaci ana ʒ i. ß. farinæ fabarum, cicerum alborum ana ℥ i. dissoluantur gummi in oleo amygdalarum dulcium, & modico aceti, deinde omnia simul

mul bene misceantur, & cum pice, & extra quantum sufficit, fiat cærotum.

Ad idem, valet fomentatio sequens manè & vesperi facta.

℞. Florum camomillæ, meliloti, fœnugræci, seminum lini ana M. i. bulliant in sufficienti quantitate vini albi vsque ad consumptionem tertiæ partis vini, deinde cum filtro infuso in dicta decoctione calida fomententur testiculi, statim verò facta fomentatione applicetur ipsis tumidis testiculis sequens emplastrum.

℞. Radicum maluæ, althææ, ireos, ana ℥ i. florum camomillæ M. ii prius bulliant radices vnica forti ebullitione: deinde adde ebullitioni flores camomillæ, & bulliant vsque ad perfectam radicum decoctionem.

Deinde adde farinæ fabarum, farinæ fœnugræci ana P. i. croci ʒ i. mellis ℥ ii. olei camomillæ, olei amygdalarum dulcium ana quantum sufficit ad impinguandum emplastrum.

Ad idem, & est vnguentum multùm conferens in tumoribus testiculorum.

℞. Olei liliorum alborum, olei camomillæ ana ℥ i. cimini ʒ ii. laudani, galbani, ana ℥ i. dissoluantur gummi in acero

to forti, & pulverizentur pulverizanda, & cum modico ceræ fiat vngentum molle, in quo lana succida intincta applicetur testiculis.

Ad idem, & est expertum, si patienti applicetur sequens emplastrum die noctúque.

℞. Cicerum alborum ℔ i. bulliant in vino albo odorifero, vsque ad completam decoctionem, deinde in mortario bene contundantur, & adde farinæ camomillæ ℥ ii. croci ʒ i. olei liliorum alborum ʒ ii. misce, & tepidum testiculis applicetur.

Ad idem, & est expertum, si die noctúque patiens portet sequens medicamen testiculis applicatum.

℞. Pulueris radicum ireos exiccati ℥ ß. cinnamomi puluerizati, anethi puluerizati ana ʒ ii. croci ℈ i. omnia subtiliter puluerizentur, deinde accipe petiam vnam de scarlato madefacto in vino albo potenti & calido, deinde eam superasperge de prędicto puluere, & petiam calidam sic testiculis applicato.

Ad idem, & est expertum, si testiculis applicetur sequens medicamentum manè & vesperi.

℞. Theriacæ antiquæ ℥ i. olei amygdalarum dulcium ℥ ß. croci ʒ ß. vini albi potentis vnciam vnam: misce, & cum dicto

liq

liquore intinges lanam succidam, & testiculis applicato. Et si testiculi ad tantam duritiem ducantur, vt sui duritie inobediant resolutioni fiendæ ex prædictis medicamentis, prius applicabis ipsis medicamenta emollientia, quemadmodū sequens medicamentum.

℞. Mucillaginis seminum caulium ℔ ß. mucillaginis ficuum ℥ ii. mucillaginis seminum maluæ ℥ i, olei sisamini ℥ ß. i. olei amygdalarum dulcium ℥ i. misce, & cum lana madefacta in dicto liquore calido testiculis applicato per modum fomenti, quòd si aliqualem mollitiem factam cognoueris in testiculis, statim applicabis ei sequens medicamentum.

℞. Absinthij viridis M. ii. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis.

Deinde adde mellis ℥ ii. farinæ cicerum rubeorum ℥ vnam, croci drach. i. olei camomillæ ℥ i. misce, & calidum testiculis applicetur.

Vbi verò neque medicamentis resolutiuis iam dictis, neque mollientibus, testiculi obedire noluerint, tunc dispone ipsos ad manum chirurgici, & si videbis folliculum eius aqua plenum esse, ipsum perforabis, & exibit aqua. Si verò neque aquam

aquam videris, sed solùm materiam grauitantem testiculum, & ipsum apostemantem, procuret chirurgicus sanationem, & apostematis disruptionem. Demum curet ipsum curatione vicerum. Quòd si patiens sanitatem non adipiscatur, remedium est incisione conuenienti testiculum extrahere, & in posterum illemet testiculus non dolebit.

De Cura doloris Sciatici.
CAP. L.

SCIAS quòd secundùm plurimum dolor sciaticus fit à materia pituitosa, cui permiscetur aliquid humoris biliosi calidi, quo iuuatur motus pituitæ vsque ad sciam. quapropter dolor iste prouenit à materia existente ad intra venam sciæ, a cuius multitudine humoris replentis venam illam, eiusdem extensione dolor causatur. Laudo igitur vt primò venter leniatur cum exhibitione cassiæ pondere ℥ i. ß. vel cum clysterio lenitiuo, facto ex decoctione foliorum maluæ, violariæ, bliti, furfuris grossi ligati in petia, addendo quantum sufficit dictæ decoctioni cassiam vel mel rosatum, oleum violarum, & saccharum, sal, & vitellum oui secundum quod expedit: deinde facta ventris lenitione ab-

ſque dubio phlebotometur ſciatica, quæ deriuatur in clauiculam partis ſylueſtris eiuſdem cruris dolentis, & extrahe ſanguinis quantitatem ℥ v. & nota quòd hæc phlebotomia multoties excuſat medicum ab vlteriori euacuatione, quoniam tollit dolorem ſciaticum, ſecundum pluximum à principio.

Secundo verò facta phlebotomia conſulo vt digeratur materia cum ſequenti ſyrupo.

℞. Mellis roſati colati, oxymellis ſimplicis, ſyrupi de betonica ana. ℥ ß. aquarum betonicæ, ſaluiæ, cicoreæ ana ℥ j. miſce continuato ſyrupo per ſeptem dies in diluculo ſumpto, capiat patiens ſequenti die per tres horas ante lucem ſequentes pilulas.

℞. Agarici præparati, pilularum de hiera Nicolai, aurearum, Nicolai ana ℈ j. miſce cum ſyrupo de ſticados, fiant pilulæ nu. v. Facta hac leui purgatione, ſicut decet in principio doloris ſciatici, infeſtante quippe dolore volo quod iterato fortiori purgatione, atque fortiori materiæ pituitoſæ concoctione æger ſic medicetur. Quieſcat igitur æger per duos dies ſequentes ad aſſumptionem pilularum dictarum, in quibus quolibet mane ante cibum per

tres

tres horas capiat infra scriptam mixturam.

℞. Conseruæ saluiæ, sacchari rosati ana ʒ ij. misce pro vna vice. Tertio verò die sequenti per vii. dies continuos capiat infrascriptum syrupum.

℞. Syrupi de sticados sine speciebus, syrupi rosati, mellis rosati colati ana ℥. ß. aquarum betonicæ, saluiæ, cicoreæ ana ℥ j. misce: octauo verò die per duas horas ante lucem capiat infrascriptas pilulas.

℞. Pilularũ cochiarum Almansoris ℈. ii. de hermodactylis, aurearum Nicolai ana ℈ j. misce, & cum syrupo de sticados fiant pilulæ numero v.

Et nota eo tempore quo assumit syrupos si molestaretur vehementia doloris sciatici ad doloris sedationem vtatur sequentibus ingeniis. Primũ apponantur quatuor ventosæ super nates cum scarificatione, & sanguinis extractione. Secundo quolibet mane stomacho ieiuno, vel alternis diebus vtatur sequenti clysterio.

℞. Florum camomillæ, meliloti, fœnugræci, seminum lini, florum sticados arabici ana M. ß. foliorum maluæ, mercurialis, furfuris grossi ligati in petia ana. M. j. bulliant omnia insimul in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptio-

nem medictatis, deinde colentur, & de colatura

℞. ℥x. benedictæ, hieræ ſimplicis ana ℥ß. mellis roſati ℥iii. olei communis ℥iii. ſalis communis ʒii. vitelli oui numero i. ſacchari rubei ℥i.ß. ex his imponatur clyſtere. Tertium ingenium eſt fomentare locum doloris, dato etiam quòd eſſet totum crus dolens, iſto ſequenti ſacculo.

℞. Florum camomillæ. milij mundi, furfuris ana M. iiii. ſalis M ß. Quòd ſi adhuc dolor perſeueret, laudo vt fiat tertia humorum peccantium digeſtio, & eorum exquiſita euacuatio, & maxime à loco dolente. quieſcat igitur patiens duobus diebus, poſt prædictas pilulas aſſumptas, & quolibet mane tribus horis ante cibum accipiat infraſcriptam mixturam.

℞. Conſeruæ acori, conſeruæ ſticados, ſacchari roſati ana ʒi.ß. miſce pro vna vice. Tertia verò die capiat ſequentem ſyrupum per vii. dies continuos.

℞. Syrupi de iua Nicolai, de ſticados, mellis roſati calati ana ℥ß. aquarum iuæ, betonicæ, cicoreæ, ana ℥i. miſce. octauo verò die capiat infraſcriptas pilulas.

℞. Pilularum de hermodactylis, pilularum fœtidarum, pilularum cochiarum ana ℈i. miſce, cum ſyrupo de ſticados fiant

fiant pilulæ numero v.

Et nota quod eisdem diebus quibus capit syrupos infestante dolore, vtatur supradictis ingeniis, vel altero eorum. Iterum nota quòd in casu valentiores sunt medicinæ in forma pilulari, quàm in forma potionis, quoniam longiorem moram trahunt in stomacho, & à longinquis partibus melius euacuant, sicut oportet. His omnibus exactis purgationibus, expertum est, si patiens vtatur tribus diebus alternatis tribus sequentibus clysteriis, proculdubio sanabitur à dolore sciatico.

Primum clystere tale est.

℞. Florum camomillæ, meliloti, florum anethi, fœnugræci ana M. i. florum sticados arabici, maioranæ, betonicæ ana M. ß. absinthii, menthæ ana P. i. agarici ligati in petia ʒ ii. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

℞. ℔ i. olei rutæ, mellii rosati, ana ʒ iii. benedictæ, hieræ compositæ ana ʒ vi. vitelli oui numero i. sacchari rubei ℥ i. ß. salis communis ʒ iii. misce, & imponatur clystere: conetur patiens retinere plusquàm sit ei possibile, & voluat se super

latus doloris moram contrahendo, & plusquàm potest super illud latus quiescat. sequenti verò die assumat per tres horas ante prandium, sequentem mixturam.

℞. Conseruæ saluiæ, conseruæ acori, ana ʒ ij. Tertia verò die eadem hora stomacho ieiuno ante prandium capiat sequens clysterium.

Secundum clystere.

℞. Florum Camomillæ, meliloti ana M. ß. pulegij, calamenti, abrotani, florum sticados arabici, betonicæ, sansuci, iuæ, herbæ paralisis ana M. j. agarici, pulpæ coloquintidæ ligatæ in petia ana ʒ ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

℞. ℔ i. olei de cheiri ℥ iij. mellis rosati ℥ ij. hieræ compositæ, hieræ logodionis ana ℥ ß. salis communis ʒ ij. vitelli oui numero j. sacchari rubei ℥ j. ß. misce, & imponatur clystere, quiescat sequēti die, & stomacho ieiuno de mane capiat infrascriptam mixturam.

℞. Conseruæ iuæ ʒ ij. sacchari rosati ʒ j. misce. Sequenti verò tertio die patiens capiat tertium clystere tale.

Ter

Tertium clystere.

℞. Prædictæ decoctionis vltimæ ℔. i. electuarii indi maioris, hieræ, logodionis, hieræ ruffini ana ℥ ß. olei rutæ ℥ iii. mellis rosati ℥ ii. vitelli oui numero i. sacchari rubei ℥ i. ß. salis communis ʒ ii. misce, & fiat clystere. his equidem clysteriis, vt expertus sum, & euacuationibus præmissis, proculdubio patiens sanabitur à dolore sciatico.

Et nota quod neque medicus, neque patiens terreri debent, si ex illis clysteriis aliquando conducatur dysenteria, quoniam signum est optimæ euacuationis, operationísque clysteriorum. Vbi verò perseueraret dysenteria, statim eam curabis sequẽti clysterio bis in die facto.

℞. Lactis vaccini ℔ i. vitelli oui numero i. sacchari rubei ℥ i. olei rosati omphacini ℥ ii. misce, & fiat clystere.

Ad idem.

℞. Decoctionis hordei torrefacti ℔ i. succi plantaginis ℥ ii. olei rosati omphacini ℥ iii. sacchari rubei ℥ i. ß. vitelli oui numero i. misce, & fiat clystere.

Quòd si his remediis exactis adhuc dolor sciaticus perseueraret, sublime remedium est balneare patientem sequenti balneo, ipsúmque medicari sequentibus

remediis. Primum remedium erit balneum tale.

℞. Florum camomillæ, meliloti, fœnugræci, anethi, ſeminis lini ana M. ij. abſinthij, menthæ, pulegij, calamenti, abrotani, iuæ, florum ſticados arabici, betonicæ, maioranę, herbę paralyſis, ſaluiæ, roris marini, chamædrios, chamæpiteos, ana M. j. ß. Bulliant in ℔. 200. aquæ fontis claræ, vſque ad conſumptionem tertiæ partis. deinde coletur, & aquæ huiuſmodi colatæ adde ſulphuris viui ℔ ß. nitri præparati ℥ iiij ſalis gemmæ ℥ iij. iterum bulliant vnica forti ebullitione, deinde colentur, & colatura vſui ſeruetur, ſic quòd quolibet mane per octo dies continuos patiens ingrediatur Tinam huiuſcemodi decoctionis, & moram trahat in ea per tempus vnius horæ bene coopertus, excepto capite, pòſt verò exiẽs balneo, totóque corpore bene abſterſo ingrediatur lectum calidum, & ſtatim capiat infraſcriptam mixturam.

℞. Theriacæ magnæ ʒ i. ſacchari roſati ℥ j. ß. miſce. Demum quieſcat, & dormiat in lecto per duas horas pannis bene coopertus, ſudabit multùm, abſtergatur bene à ſudore illo: & immediatè inungatur ſibi locus doloris, qui erit totum crus, ab ancha vſque ad malleolum ſylueſtris la-

teris ipsius cruris, cum sequenti vnguento calido.

℞. Vnguenti martiaton, vnguenti agrippæ, vnguēti aragon ana ℥.i. misce, & sic cōtinuet patiens cum omnibus prædictis ingeniis, scilicet cum balneo, & cum vnguento per octo dies continuos, proculdubio sanabitur à dolore sciatico. Si verò medicamentis præcedentibus patiens non sanetur à dolore sciatico, consulo, vt omnino submittatur cauterio: cauterium enim sit actuale, & non potentiale, si possibile fuerit, cùm ipsum sit magis exiccatiuum, & membri confortatiuum: locus etiam cauterij sit crus dolens in parte illius syluestri infra genu per quatuor digitos, intra duos ibidem musculos apparentes: isto enim cauterio conuertitur materia faciens dolorem à loco doloris ad extrà, & à toto corpore ad locum ipsius cauterii. Quamobrem consulo nullatenus cauterium dimittendum esse, aliis non conferentibus. Et hæc dicta sufficiant de dolore sciatico.

TRACTATVS DE AFFECTIONIBVS, QVAE cutim afficiunt.

De Phlegmone. CAP. I.

CVM phlegmon ſit ſanguineum apoſtema, idcirco in initio illius curationis non prætermittas phlebotomiam, & in quacunque corporis parte initiũ capiet phlegmon, ad oppoſitam partem trahendo, ſanguinem mittes, vt ſi in dextra, in ſiniſtram: ſi ſurſum, in deorſum, & in aliis ſic procede, niſi apoſtema fuerit peſtiferum. Facta phlebotomia diuerſiua, attenta quidem ſemper virtute,& etiam ætate, phlebotomabis patientem ex eadem parte lateris flegminantis, vt humor quidem qui iam ad particulam patientem defluxit, ea phlebotomia deriuetur vel euacuetur. His ſanguinis miſſionibus peractis, ventris lenitione ſemper præcedente, conſidera ſi phlegmon fuerit in loco propinquo membro principali, & tunc non debet fieri curatio cum his quæ ipſam materiam repellunt, vt cùm fuerint phlegmones in emunctoriis cerebri, vel ſub aſellis, in illis quidem timere debes de reuulſione materiæ ad cerebrum, in iſtis ad cor vel ad hepar. Caue quoque quantum

tum possibile sit, ne in emunctoriis testiculorũ,& in inguinibus initio curæ phlegmonis, vti repellentibus: quoniam testiculi membra sunt principalia, facilè ad ipsos materia posset duci:ob quam rem si apparuerit phlegmon in aliis membris nostri corporis longè distantibus à principalibus, securè vti poteris à principio repellentibus & tanto securius, quanto si sanguinis missiones præcesserint.

Medicina reuulsiua materiæ erit talis.

℞. Succi solatri, plantaginis, semperuiuæ ana ℥ j rosarum rubearum, myrtillorum ana ʒ ij. pulucrizentur pulucrizanda subtiliter, misceantur, & cum petiis lineis madefactis in illo liquore medicaberis patienti.

Ad idem, poteris repellere cum sequenti medicamine.

℞. Aceti optimi iij. albuminis oui numero j. aquæ rosatæ ℥ j. ß. rosarum rubearum subtiliter pulucrizatarum ʒ ß. misce, & petias lineas madefactas in dicto liquore loco patienti applicabis.

Ad idem, & est remedium materiæ optimum fluentis ad phlegmonem.

℞. Vnguenti de cærusa ℥ ij. succi plantaginis, succi semperuiuæ ana ℥ i. aquæ rosatæ ℥ ij. misce, & cum petiis lineis medicabe

℞. Olei camomillæ, olei liliorum alborum, olei amygdalarum dulcium ana ℥ ii. hyssopi humidæ ʒ i. succi plantaginis ℥ i. ß. rosarum rubearum puluerizatarum ʒ ii. misce, & cum lana succida infusa in dicto liquore calido locum patientem medicaberis. & aduerte quòd cùm sola tui intentio sit reuellere, medicinas actu frigidas applicabis, quia frigido actu, & potestate reuellimus: si verò tui intentio erit resolutio, tunc medicinas actu, & potentia calidas applicare debes, cùm resolutio fiat ibi vtroque calido & in effectu, & in potestate. & scias quòd non debes intromittere te ad curationem phlegmonis, vel reuellendo, vel resoluendo, nisi factis phlebotomiis, & sufficientibus euacuationibus totius corporis, ad quas debet præcedere peccantis materiæ digestio. Et ideo laudo, quòd post sanguinis missionem euacuetur primo corpus medicina purificante sanguinem, non expectando eius digestionem, quoniam natura phlegmonis est, quæ digestionem non expectat. dabis igitur primo medicinam sequentem.

℞. Cassiæ nouiter tractæ ʒ x. rheubarbari electi ʒ i. ß. spicæ g̃ x. misce, & dissoluantur cum decoctione communi florum,

&

& fructuum quantum sufficit., & dabis patienti hora exhibitionis medicinarum in diluculo. Et cùm intentio curationis phlegmonis sit sanguinem ipsum purificare, & maximè cùm cholera sanguini permisceatûr, ideo est apponendum reubarbarum choleræ euacuatiuum, & sanguinum mundificatiuum, & ad eandem intentionem potes admiscere ipsi cassiæ diaprunum solutiuum, vel electuarium rosatum Mesuæ, vel electuarium de succeo rosarum Nicolai. Si verò cognoueris per indicia, quòd phlegmon generetur ex sanguine cum permixtione pituitæ, vel atræ bilis, vt docuit nos Galenus in libro de tumoribus præter naturam, appones cassiæ, vel turbith, vel electuarium de dactylis, vel indum, vel puluerem hieræ simplicis Galeni, quoniam euellunt omnes superfluitates à toto corpore, vel pro atra bile cappones, elleborum nigrum, polypodium, vel puluerem senæ, vel confectionem amech. Mundato itaque corpore sic, & ex præcedentibus phlebotomiis poteris aggredi audacter magis intentionem reuulsionis, & resolutionis. & eo quidem tempore residuum materiæ remanentis digerere procurabis, & digestiua erunt appropriata materiæ peccanti

canti, vt si materia fuerit sanguinea cholerę admixta, syrupi sint digerentes choleram, vt est talis.

℞. Syrupi de succo endiuię, syrupi de succo acetosę, syrupi rosarum ana ℥ ß. aquarum endiuię, acetosę, cicoreę ana ℥ j. misce. Si verò fuerit admixtio phlegmatis cum sanguine, digeratur materia cum oxymelle simplici, cum syrupo de duabus radicibus, cum melle rosato colato, addendo aquas fœniculi, capillorum veneris, & hyssopi. Si verò permixtus fuerit humor melancholicus, non prætermittes syrupum Sabor regis, syrupos de epithymio, de thymo, de lupulis, de fumo terrę, & melle rosato, cum aquis buglossę, borraginis, lupulorum, melissę, fumi terrę, & huiusmodi. & eo quippe tempore quo materia digeritur, & factus est transitus phlegmonis ad statum, tunc relictis ipsis repellentibus, cum resoluentibus, & maturantibus ipsum phlegmonem procedes, primò tamen augmentabis resoluentia ipsis maturantibus minoratis, quia phlegmonis cura est resoluere ipsam materiam sanandam. A principio igitur status phlegmonis medicamento sequenti medicaberis.

℞. Radicum althęę mundę ℥ ij florum

camo

camomillæ, meliloti, ànethi ana M. ß. foliorum maluæ cum radicibus, violariæ ana M. ß. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis. deinde addatur farinæ fœnugræci, seminis lini ana ℥ i. farinæ tritici ℥ ß. olei camomillæ, amygdalarum dulcium ana quantum sufficit ad impinguandum emplastrum. Et aduerte, & tene in mente quòd in quolibet medicamento quantumcunque resolutiuo ipsi phlegmoni semper addere modicum de oleo violato, & de oleo rosato completo, propter id de calido, quod semper secum phlegmon conducit, & hoc quidem emplastrum phlegmoni tepidum applicabis quater in die naturali.

Ad idem, valet sequens medicamentum.

℞. Mucillaginis seminis althææ, mucillaginis seminis maluæ, & mucillaginis seminis fœnugræci, mucillaginis seminis lini ana ℥ i. succi althææ ℥ ii. olei amygdalarum dulcium, olei liliorum alborum, olei camomillæ, hyssopi humidæ ana ℥ ß. olei violati ℥ i. misce, & cum lana succida in prædicto liquore madefacta, phlegmonem medicaberis. & scias, vt sit minus fastidium patienti phlegmonem, poteris applicare parti patienti carrorotum

rotum, quòd optim· conficeretur ex prædictis rebus vna cum cæra, & modico refinæ, quantum sufficit ad faciendum cærotum, quod extensum supra corium phlegmoni applicabis. Et scias, quòd ex eisdem rebus, ex quibus factum est supradictum emplastrum in via maioris resolutionis, poteris phlegmonem ipsum fomentare cum spongia vel filtro madefacta in aqua decoctionis dictarum rerum, & facta quidem fomentatione, mox applicabis dictum cærotum. Aduentante verò secunda parte status, vbi cognosces resoluentia non complere opus suum, statim debes solicitare ipsius phlegmonis suppurationem, quam vtique complebis cum sequenti emplastro.

℞. Radicum maluæ cum foliis, violariæ ana M. i. ß. radicum althææ mundæ, & minutim incisæ ℥ ii. radicum liliorum alborum ℥ i. ß. Bulliant omnia vsque ad consumptionem medietatis aquæ, deinde adde mucillaginis seminis caulium ℥ i. ß. farinæ frumenti ℥ ß. fermenti ℥ i. pinguedinis porci butyri recentis, lactis mulieris ana ℥ i. olei liliorum alborum, olei amygdalarum dulcium ana quantum sufficit ad impinguandum emplastrum, quod calidum loco patienti appo-

natur, & aduerte ne calida multum emplastra apostematibus applicentur, quoniam partes materiæ subtiles resoluerentur, & grossum putrificaretur, quod esset impedimento maturationi: eadem quoque emplastra frigida minimè apponantur, quoniã sui frigiditate materiam compingerent, & maturatio prohiberetur.

Ad idem, optimè maturat, & ad suppurationem conducit hoc sequens emplastrum.

℞. Lactis vaccini à quo non sit extractum butyrum ℔ j. medullæ panis subtiliter trituratæ ℔ j. succi caulium ℥ iij. croci ʒ ß. olei liliorum alborum ℥ iij. misce, & calidum phlegmoni applicetur.

Ad idem, optimè ad maturationem conducit sequens medicamentum.

℞. Diaquilonis sine gummis ℥ iii. succi caulium ℥ j. ß. croci ʒ j. cæræ citrinæ quantvm sufficit ad incorporandum vnguentum satis densum, quod extensum super corium per vnum vel duos dies continuos patiens poterit portare, & bene erit.

Ad idem, & est optimum, cùm apparuerint signa maturationis in phlegmone, applicare ei ter vel quater in die: permutando sequens mecamentum.

℞.

℞. Farinæ tritici ℔ ß. olei rosati completi ℥ iiij. aquæ fontis claræ ℥ iij. croci ʒ ß. misce, & omnia simul apud ignem bene ducantur, quousque fiat veluti vnguentum.

Ad idem, & est expertum in maturatione phlegmonis, si ipsi applicetur sequens medicamentum repente suppurabit.

℞. Tritici bene masticati, & stomacho ieiuno cum saliua bene permixti ℔ ß. olei rosati completi ℥ ij. croci ʒ j. misce, & loco patienti cum assidua permutatione applicetur. maturato verò phlegmone, cuius indicia erant mollities cum vndositate apparens, carentia doloris, febris remissio, & loci tensionis priuatio, tunc temporis debes præparari ad illius disruptionem: quod si patiens ferro vel igne terreretur, disrumpatur phlegmon sequentibus ingeniis.

℞. Diaquilonis simplicis ℥ ij. fermenti ℥ j. olei amygdalarum dulcium ℥ ß. misce, & grosso modo extendatur supra peciam vel corium, & in medio pone stercoris columbini subtiliter puluerizati ʒ j. & phlegmoni hoc applicabis stercore ipso columbino apposito in loco in quo habilior erit phlegmonis disruptio.

Secundum ingenium est, si applicetur

phlegmoni maturato ſequens ruptorium, eo in loco maximè, quo facilius diſrumpetur phlegmon.

℞. Fermenti ℥ ß. ſalis communis ʒ i. aceti optimi ℥ ii. pulueris cantharidarum ℈ iiii. omnia ſimul bene miſceantur, & in mortario bene conducantur quouſque fiat paſta, cuius ʒ ß. vel ſecundum quantitatem phlegmonis diſrumpendi applicabis ipſi apoſtemati, ſuperpoſito cæroto prædicto maturatiuo, vel emplaſtro ſuprà dicto.

Tertium ingenium eſt, maximè validum in diſrumpendo apoſtemate maturato, ſi in loco, in quo tentabis diſruptionem, tres vel quatuor guttas infraſcripti liquoris appoſueris, eodem quippe cæroto ſuprapoſito.

℞. Vitrioli romani ℥ ii. arſenici ℥ ii. ſublimati ℥ ß. ſucci vitis albæ ℥ vi. cantharidarum bene trituratarum ʒ ii. omnia ſimul bene miſceantur, & ponantur in alembico, & diſtilletur liquor, qui erit ad modum olei, de quo duas vel tres guttas cum baculo loco diſrumpendo applicabis, diſrupto apoſtemate, & etiam cum ferro debes cautelam obſeruare, ne euacuetur totum apoſtema à ſanie ipſa, quia cùm ſanies ipſa

dicat

dicatur esse multùm spirituosa ad similitudinem spermatis, virtus membri, & totius tantum debilitaretur. quòd esset timendum de casu eius. Quapropter euacuato apostemate à parte saniei, statim ipsum à principio disruptionis sic medicaberis.

℞. Albumini oui numero ii. salis ʒ ii. boli armeni ʒ i. madefiant placellæ stupeæ in dicto liquore, & per diem naturalem loco disruptionis apostematis eas applicabis, vbi videlicet timeres fluxum multi sanguinis ad locum incisum. vbi verò non haberes hunc timorem, sicut in suppuratis apostematibus ferè hoc nunquam est timendum. Ideo talia apostemata sic secundum plurimum medicaberis à principio suæ disruptionis.

℞. Terebentinæ ℥ ii. vitelli oui numero i. & optimè agitentur, quosque fiat forma vnguenti, de quo vnguento tentam factam ex petia vel eius filis ad quantitatem foraminis effecti, extendes, & foramini impones. Demum verò ipsum vnguentum extendes supra petiam, & totum apostema teges. Factáque idonea ligatura non multum quidem stricta, ne prohibeatur euentus spiritus, & caloris ad membrum, & materiæ residuæ maturatio, sic cõtinuabis per tres dies, quod materia fuerit suf-

ficienter euacuata, & labia vulneris optimè digesta. mundificato verò apostemate mutabis intentionem ad maiorem iteratam mundificationem,& absterſionem, & sic appones vnguentum sequens, & tentam intinctam in sequenti vnguento,foramini apostematis ab extremis ad fundum vsque attingentem, & non cum extremis acutis lædentem.

℞.Terebentinæ ℥ ii.mellis ℥ i.misce,& vsui seruato,semper superponendo vnguentum digestiuum prius factum.

Mundificato verò phlegmone, quemadmodum poteris videre ex priuatione generationis saniei, & ex alterius malæ materiæ currentis ex vlcere, tunc curabis cum absterſione,& nundificatione, & cùm tunc indigebit vulnus carnatione & vlceris consolidatione, ideo cum sequenti vnguento procedes.

℞. Terebentinæ ℥ ii.mellis ℥ i. ß. thuris,masticis,myrrhę,aloes ana ʒ i.sarcocollæ ʒ ß. puluerizentur puluerizanda,& omnia in mortario bene ducantur, & agitentur quousque fiat vnguentum, & sic continuabis vsque ad veram ipsius consolidationem.

Demum verò, si ex inobedientia ipsius ægrotantis, aut medici ignorantis, seque

retur

retur fraudulentum vlcus,& putridum, ex ipso iam disrupto phlegmone,illius curam relinquo prudenti chirurgo.

De herisipella. CAP. II.

AD herisipellam si fuerit cum tumore, tunc eius cura est sanguinis missio ex basilica.& aduerte quòd si tumori in herisipella fuerit edema,sicuti contingit hydropicis, quorum crura edemate afficiuntur, tunc caue à phlebotomia, quoniam citissimè corpus deduceretur ad hydropem vel ad eius confirmationem, & esset causa perditionis ipsius ægrotantis.

Si verò herisipella fuerit absque tumore,vt sit simplex apostema adhærens pilis, tunc temporis debes cauere phlebotomiã, inducatur enim ex hoc choleram potius peccare sanguine quidẽ pauco permixto. Quòd si sanguis non peccans euacuetur, tunc bono euacuato, malum derelinquetur. quo fit vt adaucta materia cholerica vlceretur herisipella, quod maximè cauendum est in cura herisipellæ.

Primò igitur ad herisipellam sine tumore, euacuabis totum corpus sequenti medicina.

℞. Floris cassiæ nouiter tractæ ℥ i. electuarij succi rosarum Nicolai ʒ ii. ß. misce,& dissoluatur cum aqua endiuiæ quantum sufficit, & exhibeatur patienti in di-

luculo.

Et aduerte quòd apparente herisipella sine tumore non oportet expectare digestionem in materia ante fiendam euacuationem, quoniam materia peccans est cholera subtilis facilè mobilis, & per sui naturam facilè euacuabilis est, digestione nō expectata, vt voluit Galenus, in de quando, & qualiter euacuare oportet.

Facta euacuatione, tunc non intendas ad digestionem materiæ, sed tantùm ad alterationem, qua acuitas humoris remitti debet. Patienti igitur sequentem syrupum dabis.

℞. Syrupi rosati, de succo endiuiæ, de succo acetosæ ana ℥ ß. aquarum plantaginis, acetosæ, rosarum ana ℥ i misce. & aduerte quòd tua intentio in herisipella non tantum sit remittere acuitatem materiæ, quantum est cum exhibitione stipticantium prohibere cursum cholerę ad patientem particulam, & hæ intentiones complentur per syrupum rosarum, de succo acetosæ, per syrupum myrtinum cum prædictis aquis. ob quam rem, consulo, vt facta euacuatione, cum his quæ extra applicantur, medicemur herisipellam, his quidem diebus quibus caliditas materiæ remittitur, cum syrupis dictis infrigidantib

dantib

dantibus, & totum regimen consistit in ablatione vini, totaliter priuando corpus, & à carnibus, & ab ouis, & à pluribus aliis, quæ habent sanguinem, & choleram augmentare, & humorem exacuere possunt, de quibus est vsus maximè coitus, & forte exercitium inflammans, & vsus rei piperatæ, alliorum, cæparum, & similium, & valet à principio sequens medicamen.

℞. Succi plantaginis, solatri, semperuiuæ ana ℥ vi. aquæ rosatæ ℥ iii. misce, & cum petiis infusis in prædicto liquore herisipellæ medicaberis.

Et aduerte quòd in his succis non debet permisceri aliquid, quod sua humiditate emoliat, sicut est succus foliorum maluæ, lactucæ, & huiusmodi, quoniam sui emollitione timendum esset, ne herisipella ad suppurationem verteretur, quæ est via ad vlcus: quapropter semper à principio stipticis vti debes. & obserua cautelam hanc quòd cùm dilutæ petiæ super membrum herisipellatum incipiant calefieri, statim eas amouere procurabis, ne ab illis reuerberata caliditate ad membrum concrescat herisipella.

Caue quoque ne calore membri at-

trahente ad ſe petiam illam, & eam exiccante, petia illa adhæreat ipſi heriſipellę, quoniam in ipſius ablatione poſſet heriſipella vlcerari, quod magnopere timendum eſt.

Ad idem, valet ſequens medicamentum.

℞. Atramenti ℔ ß. per ſeipſam ſolum valet ab eo intincta heriſipella. & hoc propter ingredientia eius compoſitionem frigida eſſe, & ſtiptica.

Ad idem, valet ſequens medicamentum.

℞. Vnguenti de cæruſa ℥ ii. totum, vel illius pars extendatur ſupra petiam, & heriſipellæ apponatur.

Ad idem, & eſt expertum.

℞. Vnguẽti de cæruſa ℥ vi. ſucci plantaginis ℥ ii. aquæ roſatæ ℥ i. miſce, & eo extenſo ſupra petiam heriſipellæ apponatur.

Ad idem, in augmento, & principio ſtatus valet ſequens medicamentum, & eſt expertum, quo ſtatim curabitur heriſipella.

℞. Lithargirij argentei ℥ vi. ſucci plantaginis ℥ iii. olei roſati ℥ ii. aceti optimi ℥ i. miſce, & omnia in mortario plumbeo bene ducantur, quouſque fiat vnguentum participans de colore plumbi, de quo vnguento fiat extenſio ſupra petiam ad

ad quantitatem sufficientem, appones ipsi herisipellæ, hæc quidem permutando manè,& vesperi, & secundum quod oportet solicitabis quidem hæc dicta remedia,quo usque eris certus de augmento herisipellæ, & de statu eiusdem. Cùm autem herisipella cœperit declinare, quod cognosces ex mutatione coloris ad album colorem, vel ad subrubeum, tunc temporis siste gradum ab applicatione frigidorum,quoniam illis adducere potes patientem ad alterum duorum inconuenientium, vel ad carnis morificationẽ vbi apparet color ipsius rubeus,obscurus,& sic esset periculũ, ne cum infrigidantibus ipsis, herisipella ad hestionem conduceretur. ob quam rẽ laudo, vt derelictis tunc infrigidantibus ipsis apparente altero illorum colorum,manè,& vesperi fomentetur locus cũ spongia madefacta in sequenti liquore.

℞.Floris camomillę,meliloti,fœnugręci ana M ß. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura vsui seruetur.

Facta verò quotidiana hac fomentatione cum petia madefacta in dicto liquore, laudo, vt abluatur locus cum modico vini albi odoriferi calidi: hoc enim est quod prohib

prohibet futuram membri mortificationem ex herisipella.

Si verò color mẽbri cœperit albus apparere, siste (vt dixi) ab infrigidantibus: applicatione enim eorum frigiditas neruis applicata, esset, & foret causa tremoris, vel alicuius spasmi ipsius membri, cùm frigidum inimicum sit neruis.

Si verò herisipella fuerit vlcerata, vel ex medici imprudentia, vel malo patientis regimine, vel ex malitia materię, quæ corrigi non potuit à virtutibus medicinarum, ei applicabis vnguentum sequens, & proculdubio sanabitur ab vlcerata herisipella.

℞. Litharg. rij ℥ iii. vnguenti populeonis, cærusæ ablutæ, infrigidantis Galeniana ℥ ß. olei rosati completi ʒ i. misce, & omnia in mortario bene ducantur, quousque fiat vnguentum, quod in opere continuabis vsque ad consolidationem herisipellæ.

Et hæc de herisipella dicta sint.

De Edemate. CAP. III.

CVM edema fiat maximè ex materia pituosita cum paulo choleræ admixta. credendum est quòd maximè fiat in membris frigidis, & longe distantibus à fonte ca

caloris corporis animalis, vt sunt crura, & pedes cùm tamen, & in aliis membris propinquis fonti, & radici caloris contingere possit, aut propter natiuam caliditatem membrorum affectorum corruptam esse, aut ad minus vitiatam. quamobrem cùm tibi apparuerit membrum tumidum præter naturam deperdens quem habuit colorem, cedátque digitis illud præmentibus, cũ remanentia cauitatis, & vestigij impressionis, proculdubio dices membrum tale edema pati. quo fit, vt edematis caussam dignoscere valeas ipsam esse pituitosam materiam, quam & principalium caliditatis infrigidata, & particularium membrorum virtus concoctiua defecata progignunt, ob quam rem cùm omnis curatio suo medicetur contrario, commune præceptum obseruabis, curationem scilicet edematis consistere in applicatione calefacientium, & exiccantium.

In initio igitur curæ ipsius edematis materiam ipsam digerere debes cum his, quæ ne dum opponuntur temperaturæ materiæ pituitosæ, verum etiam & mẽbra ipsa confortantia, & innatam caliditatem augmentantia. detur igitur infrascriptus syrupus per nouem dies continuos.

℞. Oxymellis simplicis ℥ i. syrupi de dua

duabus radicibus, mellis rosati colati ana ℥ ß. aquarum saluiæ, betonicæ, buglossæ ana ℥ i misce. demum quibusdam apparentibus signis concoctis, non quidē completè, quoniam hoc fieri non potest, propter materiam hanc rebellem esse concoctionis, & propter vitiatam caliditatem concoquentem principalē membrorum, purgabis cum sequenti medicina.

℞. Diacatholiconis ℥ ß. agarici optimi, & electi ʒ i. ß. electuarij indi maioris ℈ iiii. electuarij de succo rosarum ℥ i. & recordare, quòd cum qualibet medicina euacuatiua phlegmatis permiscere debes aliquod euacuatiuũ choleræ, cùm de se phlegma non moueatur ad membra, nisi eo subtiliato, & promoto à flaua bile. Infundatur agaricus cum modico zinziberis, & salis gemmæ in oxymellite quantum sufficit per x. horas: deinde facta forti expressione, omnia simul dissoluantur in aqua decoctionis hyssopi, saluiæ, betonicæ, & quatuor florum cordialum quantum sufficit, & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Si verò edema fuerit vitio corruptæ caliditatis hepatis non bene sanguificantis, sicut in hydrope accidit, vt crura, & alia membra corporis tumida, & edemata facta sint, purgabis cor

pora

pora post syrupos sequenti medicina.

℞.Diacatholiconis ℥ ß.reubarbari optimi,& electi ʒ ij.spicæ ℥ x. agarici præparati ℈ ii. electuarij de dactylis ʒ ß. infundatur reubarbarum cum spica secundum artem per x. horas, & facta forti expressione omnia simul dissoluantur cum communi decoctione florũ & fructuum quantum sufficit, & fiat potus qui patienti exhibeatur modo dicto. Et aduerte quòd omnes medicinæ, quæ à nobis in capite de hydrope fuerunt dictæ, eędem conferunt in edematica passione hydropi coniuncta. Facta hac prima purgatione in materia cum dicta euacuatione, laudo, vt iterato digeratur materia, & euacuetur, quoniam diuturnæ ægritudines maximè pendentes à pituita, paulatina indigent digestione, paulatináque, & successiua euacuatione.replicabis igitur syrupum sequentem per nouem dies continuos.

℞.Syrupi de iua Nicolai:quòd si ei iungatur timor de hydrope, dabis syrupum de cicorea cum reubarbaro Nicolai, mellis rosati colati ana ℥ ß. aquarum hyssopi, iuæ, capillorum veneris ana ℥ i.misce. Apparente concoctione, & si non completa in materia, dabis patienti per duas

duas horas ante lucem ſequentem medicinam.

℞. Diacatholiconis ℥ ß. pulueris hieræ ſimplicis Galeni ʒ ß. pulueris turbith boni, & gummoſi ℈ iiii. pulueris reubarbari ℈ ii. ſpicæ, zinziberis, ſalis gemmæ ana g̃ iii. omnia ſimul miſceantur, cum decoctione communi florum, & fructuum quantum ſufficit, diſſoluantur, & fiat potus.

Et aduerte, quòd poſt purgationem materiæ procurabis vnà ſimul procedere cum remediis per intus exhibitis, & per extra applicatis, vt his & illis materia edematis corrigatur, & membra innatæ calidatis vigentia reddantur. laudo igitur vt quolibet mane per duas horas ante cibum detur patienti bolus infraſcriptæ mixturæ.

℞. Diagalangæ ℥ i. triaſandalini ʒ ß. diatrion pipereõ ʒ ii. diarhodonis abbatis ℥ i. ß. miſce, cum ſyrupo de duabus radicibus fiat mixtura: eiſdem quoque diebus manè & veſperi diluantur membra edemata cum ſequenti decoctione, vel cum ſpongia madefacta in prædicta decoctione locus fomentetur.

℞.

℞. Saluiæ, roris marini, florum sticados montani, maioranæ, florum camomillæ, iuç ana M. ß. salis nitri salis gemmæ, aluminis anã ʒ ii. bulliant in sufficienti quantitate aquæ cineris, siue lixiuij, vsque ad consumptionem tertiæ partis, deinde colentur, & colatura vsui seruetur. Vbi verò crura essent edemata, eorum fiat lotio cum prędicta decoctione, vel sequenti.

℞. Aquæ cineris ℔ xx. florum camomillæ. radicum ebuli. ana M. j. salis communis ℔ ß. aceti albi optimi ℥ iiij. misce, & bulliant vsque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura vsui seruetur.

Ad idem valet sequens lotio, & est multum experta in terris maritimis.

℞. Aquæ maris ℔ xx. aceti optimi ℔ ii. bulliant insimul vsque ad consumptionem quartæ partis, deinde ipsa dictio vsui seruetur.

Ad idem, scias quòd conferunt omnes aquæ thermarum calidæ, sapientes naturam vel salis, alluminis, nitri, & salis gemmæ. quòd si patiens assiduum vsum frequentet in dictis balneis procul-dubio ab edemate, & præcipuè in cruribus existente, sanabitur. Quòd si prædictis non sanabuntur

membra edemata, laudo, vt his ingenijs sequentibus p tiens gubernetur.

Primum est, cauterizare membra huiusmodi cum actuali cauterio pluribus in locis, ipso enim nedum extrahetur aquositas pituitosa talem progignens affectionem, verumetiam membra exonerata confortabuntur, vt inde nutrimentum melius concoquere valeant, & superfluum secernere.

Secundum ingenium est, vt membrum tale taliter affectum siccetur cum applicatione sequentis emplastri, positi supra corium ad quantitatem conuenientem, & positum supra edematam partem membri affecti.

℞. Fermenti ℥ vi. cantaridarum subtiliter puluerizatarum ʒ i. salis communis ʒ iii. aceti fortissimi quantum sufficit ad incorporandum velut vnguentum quoddam, quod extensum supra corium modo dicto membro applicetur, ipsúmque non amouebis à membro per spatium decem horarum, quo eleuato apparebunt tibi vesicæ aqua plenæ, supra quas appones folium caulis perunctum butyro recenti, & sic mane, & vesperi folium mutabis & videbis copiam aquositatis facilè exire à membro edemato, quod si membrum tale

tale ad vlcerationem conducetur, nimio quidem calore adurente apparente in mē-bro, mox eleuato folio caulis apponere debes sequens vnguentum.

℞. Vnguenti de cærusa ℥ i. ß. lithargirii ℥ ii. succi plantaginis ℥ i. olei rosati ℥ ß. omnia simul misceantur, & in mortario ducantur, quousque fiat vnguentum, quod vsui seruetur. eo quippe vnguento vlcera corrigentur, & aquositas pituitosa extrahetur, & edema sanabitur. Quòd si hæc non contulerint, hoc remedium sequens debes edemati applicare.

℞. Saluiæ siccæ, roris marini, betonicæ ana ℥ ß. carui, dauci, anisorum, fœniculi ana ʒ ii. puluerizentur omnia subtilissime, & prædictus puluis superaspergatur spongiæ siccæ ad quantitatem membri edemati, eámque illi superalligabis, & sic mane & vesperi continuando, videbis dissolutum edema. & hæc de edemate.

De Scabie. CAP. IIII.

CVM scabies secundum plurimum fiat ab humore per viam adustionis sanguinis, vel choleræ, vel melancholiæ, vel per viam salsi phlegmatis desuper redun-

dantis ad totum corpus, laudo vt apparentes pruritu & rubedine in membris totius corporis ſcabie afflictis, quod fiat phlebotomia ſecundum diuerſos ſitus per reſponſum ad materiam peccantem, vt ſi fuerit ex ſanguinis aduſtione, cuius indicium erit pruritus, & rubedo membrorum, vt diximus, tunc fiat phlebotomia ex baſilica dextri lateris, & extrahatur ſanguis in pondere ℥ vi. conſentiente robore & ætate. Si verò ſcabies ex aduſtione choleræ fuerit, cuius indicium eſt temperatura ægri cholerica, vehemens & acutus pruritus, & citrinitas tum loci ſcabioſi, tum etiã exeuntis à puſtulis ſcabioſis: tunc remittatur ebullitio in cholera, & phlebotometur eadem baſilica brachii eiuſdem, cum ſanguinis extractione pondere ℥ vi. Quòd ſi phlegma ſalſum ſcabiei cauſa fuerit, cuius indicium eſt violentus & intolerabilis pruritus ſine apparentia rubedinis vel citrinitatis, in prædictis fiat phlebotomia ſatis minuta ex eadem baſilica vſque ad tres vncias ſanguinis ad plus in pondere. Quòd ſi ab aduſtione melancholiæ ſcabies trahat originem, cuius indicium eſt carentia fortis pruritus, & liuid it atis a parentia in colore membri ſcabioſi & puſtulati: & cum exitu ſorditiei liuidæ vergentis

gentis in nigrum : tunc temporis phlebotomabis saluatellam sinistræ manus cum extractione sanguinis pondere ℥ vi. Quòd si patiens consuetus sit pati hæmorrhoidarum fluxum, earum fiat apertio cum sanguisugis applicatis hæmorrhoidibus, & extrahe sanguinis ℥ iiii. Et attende, quòd non est credendum illis, qui dicunt quòd in scabie apparente non debet fieri phlebotomia, ne natura tentans exonerare se, impediatur á suo opere, quoniam cùm in scabie materia plurima vitiata sit ad intra venas, nõ est timendum fieri phlebotomiam, etsi etiam tractus sanguinis ad extra venas fiat, ex eo quòd in multitudine peccantis materiæ existentis ad intra venas, & euacuatæ per phlebotomiam iuuamentum maius adfuerit, quàm nocumentum, quod posset contingere ex aliquali adhuc per phlebotomiam retractione materiæ ab extra venas ad intus: fiet enim ex ipsa phlebotomia natura vigentior supra residuum materiæ remanentis, ad naturam regulandam ab intus ad extra venas. Et caue ne ante totius corporis euacuationem ætate adhuc tolerante inungas scabiem, quoniam plerunque facta inunctione corporis porositates obserantur, quo fit, vt materiæ malæ intus

peccantes, prohibita expiratione earum, magis putrefiant, & febres inducant, ficut ferè in omnibus contingit præmittentibus vnctiones euacuationi. Facta igitur ante dicta phlebotomia, laudo, vt peccans materia digeratur cum sequenti fyrupo, valet enim in omni materia adulta facientε fcabiem.

℞. Syrupi de fumoterræ, lupulis, de endiuia, mellis rofati colati ana ℥ ß. aquarum fcabiofæ, fumiterræ, cicoreæ ana ℥ i. mifce, & laudo, vt eo tempore quo digeritur materia, quotidie in mane per quatuor horas ante cibum, ad prouocandum magis fcabiem ad cutim, patiens vtatur fequenti balneo.

℞. Foliorum maluæ cum radicibus, violariæ cum radicibus ana M. ii. bulliant in fufficienti quantitate aquæ vfque ad confumptionem tertiæ partis: deinde colentur, & cum colatura diluat fe patiens in omnibus membris fcabiofis. Apparentibus verò pòft fignis digeftionis in materia, purgetur patiens cum fequentibus pilulis, fi pilulæ fibi fint magis familiares, vel cum fequenti medicina in forma boli, vel in forma potionis ad libitum patientis.

℞. Pilularum de fumoterræ ℈ ij. aurearum Nicolai, fœtidarum ana ℈ ß. mifce, & fiant

fiant pilulæ numero v. Vel sic.

℞. Diacatholiconis ʒ j. confectionis ameth ʒ ß. electuarii succi rosarum ℈ iii. misce, & fiat bolus cum sacchiro, vel fiat potus cum decoctione communi florum & fructuum quantū sufficit cum qua bulliant folliculorum senæ, polypodii quercini, summitatum fumiterræ ana ʒ ii. & detur patienti duabus horis ante lucem. Et aduerte quòd cùm hæc sit euacuatio eradicatiua, ante phlebotomiam, vel ante syruporum assumptionem, recordari debes de lenitione præcedente cum Cassia fistula, vel cum diaprunis non solutiui, vel cum tamarindis, vel cum trochiscis de violis sine scamonea, quæ omnia multū leniunt euacuando humores adustos, his euacuationibus tum phlebotomia, tum pharmacia factis, poteris audacter transire ad vnctiones in scabie conuenientes.

Ad scabiem puerorum, in quibus nulla adhuc præcessit euacuatio propter ætatem non consentientem, plurimum valet sequens vnguentum sine aliquo timore.

℞. Olei rosati ℥ iiii. salis communis ʒ i. ß. butyri recentis loti ℥ i. omnia simul bene misceantur, & in mortario bene ducantur, donec fiat vnguentum molle.

Ad idem, & valet in pueris, & in sequentibus ætatibus, & ante euacuationem, & post euacuationem, & est expertum bene, si quotidie ante ingressum lecti prope ignem subtilissimè membra scabiosa, vel totum corpus inungatur sequenti vnguento.

℞. Terebentinæ lotæ in aqua rosatã ℥ iiii. succi limonis ℥ i. ß. Butyri recentis ℥ i. vitelli oui numero i. salis communis ʒ ii. olei rosati ℥ ii. misce, & diu omnia agitentur in mortario, donec fiat vnguentum pro scabie.

Ad idem, valet sequens vnguentum non nisi præcedente digestione, & totius corporis euacuatione, & vbi scabies esset plurimum crassa.

℞. Succi lapatii acuti, & succi fumiterræ, & succi plantaginis ana ℥ i. litargirii argentei ℥ iiii. Terebentinæ lotæ cũ aqua rosata ℥ ii. Cærusæ ablutæ, butyri recentis loti ana ℥ i. ß. succi limonis ℥ ii. vitelli oui numero ii. salis communis ʒ i. olei rosati ℥ i. ß. misce, & omnia simul in mortario plumbeo bene ducantur, vel agitentur, donec fiat vnguentum.

Ad idem, & est aqua mirabilis, cum qua patiens debet scabiem inungere, facta forti, & subtili dilutione.

℞. Aquæ distillationis lapatii acuti

℔ ii.

℔ ii. ſucci plantaginis ℥ iiii. aquæ roſatæ ℥ iii. ſucci limonis ℥ ii. litargirii ℥ vi. ceruſæ ℥ ß. ſublimati ℥ i. ß. ſalis communis ℥ ß. ſulphuris viui ʒ iii. puluerizentur puluerizanda ſubtiliſſimè, & cum aquis miſceantur, & in infuſione maneant per diem naturalem. Demum ponantur omnia in alembico, & lento igne aqua diſtilletur. Et ſcias quòd prædicta aqua non ſolùm confert ſcabiei, ſed etiam ad delendum cruſtas morbi gallici: etenim non ſolùm tolluntur cruſtæ morbi gallici, ſed etiam earum veſtigia delentur. Et ſcias quòd quemadmodum præcedens aqua multum confert ad ſcabiem ſanandam, ita plurimum conferunt aquæ thermarum ſulphureæ, veluti de Poreta, de Abano, de Petriolo, & huiuſmodi: euacuato enim corpore, & à ſuperfluis bene mundato, ſi in prædictis balneis patiens balneetur, videbis ſuper hoc iuuamentum præſtans. Et vnum tibi dico, ſicut experientia compertum eſt, ſi adhuc vehementi, & ſæua ſcabie totum corpus occupante quis moleſtaretur, ſi peteret Piſanas thermas de aquis, quæ balnea in comitatu Piſarum ſic dicta ſunt, certè videbis miraculum, cùm non tantum à qualitate manifeſta, quantum à proprietate ſua poſſunt huic conferre.

Ad idem.

Confulo, vt eo tempore quo patiens fcabiei inunctionem fecerit, femper de mane apparente luce, confulo, vel laudo, vt vtatur fequēti balneo calido in toto illius corpore, mox exiens è balneo ingrediatur lectumcalidum, dormiat, & fudet:

℞. Foliorum lapatii acuti, foliorum fumi terræ, foliorum maluæ cum radicibus, foliorum borraginis ana M. iij. furfuris ligati in petia M. ii. filiginis M. iii. bulliant omnia in fufficienti quantitate aquæ vfque ad confumptionem tertiæ partis, deinde colentur, & colatura vfui feruetur. Et hæc de fcabie.

De Morphea. CAP. V.

AD morpheam, & alias cutis defœdationes originem habentes ab humore melancholico, confulo, vt purgetur materia peccans cum fequenti medicina.

℞. Diafenæ lenitiui ℥ j. Caffiæ nouiter tractæ ℥ ß. mifce, & fiat potus cum aqua decoctionis polypodij quercini, epithymi, thymi, & aliorum fructuum, & florum omnium communiū, & demum digeratur materia, nulla facta phlebotomia in tali curatione, quoniam augeret caufam Morpheæ cum fequenti fyrupo.

℞. Syr

℞. Syrupi de fumo terræ de epithymo, de thymo, de endiuia ana ℥ ß. Aquarũ borraginis, melissæ, fumi terræ, ana ℥ i. misc. Continuato isto syrupo per septem dies cõtinuos, purgetur materia sequenti purgatorio duabus horis ante lucem.

℞. Diasenæ lenitiui ʒ vi. confectionis amech ʒ ii. electuarii succi rosarũ ʒ i. misce, & fiat potus cum prædicta decoctione.

Facta purgatione laudo quòd vngantur omnes corporis partes morphea affectæ cum sequenti oleo calido vesperi cùm ibit dormitum.

℞. Olei de tartaro, vini albi potentis ℥ iii.

Ad idem, valet sequens vnguentum.

℞. Olei de tartaro ℥ ii. olei amygdalarum amararum ℥ i. succi lapatij acuti ℥ j. ß. cæræ quantum sufficit, & fiat vnguentum, quo inungatur morphea modo dicto.

Et aduerte quòd cùm vesperi fiet dicta vnctio, de mane continuè diluatur locus affectus morphea cum sequenti aqua.

℞. Aquæ distillationis lapatii acuti ℔ iij. interior mellonum cum seminibus ℔ ii. ouorum hirundinum numero decẽ, salis nitri ℥ ß. Tartari vini albi optimi

℥ ij

℥ ii. omni ſimul miſceantur puluerizatis puluerizandis,& ponantur alembico,& diſtilletur aqua,& vſui ſeruetur.

De Coxis, & puſtulis apparentibus in facie. C A P. VI.

CVRATIO puſtularum apparentium in facie,quas communi nomine coxos appellant, regulatur dieta, & ab initio ſic ordinanda eſt.

PRIMO iniungatur patientibus diæta non multiplicatiua ſanguinis cholerici, vel phlegmatis ſalſi, cùm ſecundum plurimũ eorum materia immediata ſit ſanguinis acuti,vel choleræ mulititudo,vel ipſius ſalſi phlegmatis. Caueat igitur ab omnibus cibariis calidis, quemadmodum ſunt carnes, & cuiuſcunque condimenti commixtæ, multus vſus ouorum quantuncunque recentium, omnéſque res ſalſæ, & ex ſalſis omnia facta condimenta tales affectiones progignunt:ita & omnia piperata, id eſt,condimenta facta ex pipere, quibus aſſociatur zinziber, cinnamomum, garyophyli, macis & huiuſmodi.caueat quoque patiens à coitu, tanquam à re admodũ obnoxia, cum ex coitu immoderato humores exacuantur, & fiant tunc materiæ præparatæ ad generationes talis affectionis,

prin

principium igitur euacuationis erit capere infrascriptum bolum per duas horas ante prandium.

℞. Floris cassiæ nouiter tractæ ℥ i. carnium tamarindorum ℥ ß. misce, & nat bolus cum saccharo. sequenti verò die consulo, sanguinis missionem ex hepatica cubiti dextri cum extractione sanguinis quinque vnciarum. sequenti verò die pro alteratione temperaturæ calidæ hepatis capiat patiens in diluculo sequentem syrupum.

℞. Syrupi de succo acetosæ, de succo endiuiæ, ana ʒ vi. de fumo terræ ℥ ß. aquarum seminum communium frigidorum, lupulorum fumi terræ, ana ʒ i. misce. captis tribus de prædictis syrupis, laudo quòd iterato patiens phlebotomet saluatellam sinistræ manus cum extractione sanguinis pondere vnciarum iiii. continuet verò patiens syrupos vsque quo septimum ceperit syrupum. octauo verò die apparente signo concoctionis in materia purgetur sequenti purgatorio.

℞. Seminis acetosæ, plantaginis, endiuiæ ana ʒ ii. quatuor florum cordialium ana M. ß. tamarindorum ℥ ß. Iuiubarum, sebesten, ana numero decem, carnium prunorum damascenorum, passularum enucleatarum ana ʒ ß. bulliant in

suffi

ſufficienti quantitate aquæ vſque ad cõſum ptionem medietatis. Deinde cum colatura diſſolue floris caſſiæ nouiter tractæ ʒ vi. electuarii ſucci roſarum ʒ i. Confectionis amech, diaprunis ſolutiui, ana ℈ ii. & fiat potus. quieſcat tamen patiens poſt purgationem per duos, vel per tres dies.

Demum poſt meridiem faciat venarum hæmorrhoidarum apertionē, cum extractione ſanguinis pondere ℥ iiii. præcedente tamen clyſterio lenitiuo.

Peractis verò his euacuationibus, tum cum pharmaciis, tum cum phlebotomiis veſperi cum patiens ibit dormitum, volo, quòd inungantur ei loca affecta ab illis puſtulis cum ſequenti vnguento abluat manè.verò totam ſibi faciem, cum infraſcripta aqua.

Vnguentum tale eſt.

℞. Nucleorum perſicorum torrefactorum, & ſubtiliter puluerizatorum ℥ i. ſucci plantaginis, ſemperviuæ ana ℥ ß ceruſæ ablutæ ʒ i.ß. cum cæra quantum ſufficit, fiat vnguentum molle.

Ad idem, & eſt vnguentum expertum, & admodum valet veſperi inuncta facie.

℞. Succi citri ℥ ii. ceruſæ ℥ ß. ſarcocollæ ʒ iii. ſalis communis ʒ i. olei roſati ℥ ß. lithar-

lithargirii argentei ʒ vi. omnia simul in mortario bene ducantur. demum superaddendo modicum aquæ rosatæ pone in pomo citri, bulliant duabus ebullitionibus continuè cum baculo bene ducendo.

De mane vero abluatur facies cum aqua dicenda.

℞.Aquæ rosatæ ℔ ß.aquæ distillationis lapatii acuti, ℔ ii, coraliorum rubeorum, margaritarũ ana ℥ ii. camphoræ ʒ i. pulverizentur pulverizanda & omnia simul bulliant vnica ebullitione, deinde colentur, & colatura vsui seruetur.

Ad idem, & est expertum, & secretum, si patiens ter vel quater in die abluat sibi faciem cum infrascripta aqua, quæ hæc est.

℞.Camphoræ ʒ ii. cerusæ ablutæ ℥ i ciccerum rubeorum ℔ ß. interiorum mellonum ℔ i. ouorum hirundinum numero decem, margaritarum ʒ ii. seminum bombacis ʒ iii. salis communis ʒ ii. succi limonis ℥ iiii. tartari vini albi ℥ ß. pulverizentur pulverizanda, & contundantur contundenda, & infundantur omnia insimul in ℔. x. aquæ distillationis lapatii acuti per duos dies naturales.

Demum omnia insimul ponantur in alembico, & distilletur aqua, qua vtatur patiens

tiens modo dicto, & procul dubio ſanabitur ab huiuſmodi affectione.

FINIS.

BENEDICTI VICTORII FAVENTINI DOCTRINALIS EMPIRICA de febribus.

De Quidditate, & modis febris in generali.

CAP. I.

FEBRIS à feruore dicta eſt, quia noſtra corpora feruendo febriunt, & per febrem in ebullitione ponuntur, ob quod Galenus dixit in prima particula aphoriſmorum commento 16. Febris eſt calor naturalis mutatus in igneum. Et quoniã non poteſt in igneum mutari

mutari, nisi corpus ex toto afficiatur, ideo dicimus febrem esse affectum & caloris naturalis,& totius corporis humani, ob quod Princeps in prima quarti dixit, febrem esse totius corporis qualitatem afficientem cor, ideo & morbum communem consueuimus eam appellare.

PRIMO, quia eius nocumentum communicatur toti corpori.

SECVNDO, quia communicatur calori naturali per totum corpus expanso, quod non contingit aliis morbis afficientibus corpora nostra. Quæ febris curanda à nobis habet tria genera principalia, vt in primo de febribus ad Glauconem Galenus scripsit: & secundum numerum trium partium existentium in corporibus humauis tria sunt ipsius febris genera. Sunt enim mēbra,humores,& spiritus,necessaria ad esse humani corporis. Quoniā vt scribitur à Principe prima fen. primi canonis. Ab eis naturalitas corporis humani primitus resultat. Quòd si feruor hic primo vel successiuè sit in his membris, nocumentum manifestum causans in actionibus naturæ ipsorum.

Vnum genus febris habemus: quod genus dicitur Ethica, quasi habitualis facta & affixa. Si vero idem feruor in humori-

dantis ad totum corpus, laudo vt apparente pruritu & rubedine in membris totius corporis ſcabie afflictis, quod fiat phlebotomia ſecundum diuerſos ſitus per reſponſum ad materiam peccantem, vt ſi fuerit ex ſanguinis aduſtione, cuius indicium erit pruritus, & rubedo membrorum, vt diximus, tunc fiat phlebotomia ex baſilica dextri lateris, & extrahatur ſanguis in pondere ℥ vi. conſentiente robore & ætate. Si verò ſcabies ex aduſtione choleræ fuerit, cuius indicium eſt temperatura ægri cholerica, vehemens & acutus pruritus, & citrinitas tum loci ſcabioſi, tum etiã exeuntis à puſtulis ſcabioſis: tunc remittatur ebullitio in cholera, & phlebotometur eadem baſilica brachii eiuſdem, cum ſanguinis extractione pondere ℥ vi. Quòd ſi phlegma ſalſum ſcabiei cauſa fuerit, cuius indicium eſt violentus & intolerabilis pruritus ſine apparentia rubedinis vel citrinitatis, in prædictis fiat phlebotomia ſatis minuta ex eadem baſilica vſque ad tres vncias ſanguinis ad plus in pondere. Quòd ſi ab aduſtione melancholiæ ſcabies trahat originem, cuius indicium eſt carentia fortis pruritus, & liuid itatis a parentia in colore membri ſcabioſi & puſtulati: & cum exitu ſorditiei liuidæ vergentis

gentis

gentis in nigrum : tunc temporis phlebotomabis saluatellam sinistræ manus cum extractione sanguinis pondere ℥ vi. Quòd si patiens consuetus sit pati hæmorrhoidarum fluxum, earum fiat apertio cum sanguisugis applicatis hæmorrhoidibus, & extrahe sanguinis ℥ iiii. Et attende, quòd non est credendum illis, qui dicunt quòd in scabie apparente non debet fieri phlebotomia, ne natura tentans exonerare se, impediatur á suo opere, quoniam cùm in scabie materia plurima vitiata sit ad intra venas, nõ est timendum fieri phlebotomiam, etsi etiam tractus sanguinis ad extra venas fiat, ex eo quòd in multitudine peccantis materiæ existentis ad intra venas, & euacuatæ per phlebotomiam iuuamentum maius adfuerit, quàm nocumentum, quod posset contingere ex aliquali adhuc per phlebotomiam retractione materiæ ab extra venas ad intus: fiet enim ex ipsa phlebotomia natura vigentior supra residuum materiæ remanentis, ad naturam regulandam ab intus ad extra venas. Et caue ne ante totius corporis euacuationem ætate adhuc tolerante inungas scabiem, quoniam plerunque facta inunctione corporis porositates obserantur, quo fit, vt materiæ malæ intus

peccantes, prohibita expiratione earum, magis putrefiant, & febres inducant, ſicut ferè in omnibus contingit præmittentibus vnctiones euacuationi. Facta igitur ante dicta phlebotomia, laudo, vt peccans materia digeratur cum ſequenti ſyrupo, valet enim in omni materia aduſta facientе ſcabiem.

℞. Syrupi de fumoterræ, lupulis, de endiuia, mellis roſati colati ana ℥ ß. aquarum ſcabioſæ, fumiterræ, cicoreæ ana ℥ i. miſce, & laudo, vt eo tempore quo digeritur materia, quotidie in mane per quatuor horas ante cibum, ad prouocandum magis ſcabiem ad cutim, patiens vtatur ſequenti balneo.

℞. Foliorum maluæ cum radicibus, violariæ cum radicibus ana M. ii. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ vſque ad conſumptionem tertiæ partis: deinde colentur, & cum colatura diluat ſe patiens in omnibus membris ſcabioſis. Apparentibus verò pòſt ſignis digeſtionis in materia, purgetur patiens cum ſequentibus pilulis, ſi pilulæ ſibi ſint magis familiares, vel cum ſequenti medicina in forma boli, vel in forma potionis ad libitum patientis.

℞. Pilularum de fumoterræ ℈ ij. aurearum Nicolai, fœtidarum ana ℈ ß. miſce, & fiant

fiant pilulæ numero v. Vel sic.

℞. Diacatholiconis ʒ j. confectionis hamech ʒ ß. electuarii succi rosarum ʒ ii i. misce, & fiat bolus cum sacchiro, vel fiat potus cum decoctione communi florum & fructuum quantū sufficit cum qua bulliant folliculorum senæ, polypodii quercini, summitatum fumiterræ ana ʒ ii. & detur patienti duabus horis ante lucem. Et aduerte quòd cùm hæc sit euacuatio eradicatiua, ante phlebotomiam, vel ante syruporum assumptionem, recordari debes de lenitione præcedente cum Cassia fistula, vel cum diaprunis non solutiui, vel cum tamarindis, vel cum trochiscis de violis sine scamonea, quæ omnia multū leniunt euacuando humores adustos, his euacuationibus tum phlebotomia, tum pharmacia factis, poteris audacter transire ad vnctiones in scabie conuenientes.

Ad scabiem puerorum, in quibus nulla adhuc præcessit euacuatio propter ætatem non consentientem, plurimum valet sequens vnguentum sine aliquo timore.

℞. Olei rosati ℥ iiii. salis communis ʒ i. ß. butyri recentis loti ℥ i. omnia simul bene misceantur, & in mortario bene ducantur, donec fiat vnguentum molle.

Ad idem, & valet in pueris, & in sequentibus ætatibus, & ante euacuationem, & post euacuationem, & est expertum bene, si quotidie ante ingressum lecti prope ignem subtilissimè membra scabiosa, vel totum corpus inungatur sequenti vnguento.

℞. Terebentinæ lotæ in aqua rosatà ℥ iiii. succi limonis ℥ i. ß. Butyri recentis ℥ i. vitelli oui numero i. salis communis ʒ ii. olei rosati ℥ ii. misce, & diu omnia agitentur in mortario, donec fiat vnguentum pro scabie.

Ad idem, valet sequens vnguentum non nisi præcedente digestione, & totius corporis euacuatione, & vbi scabies esset plurimum crassi.

℞. Succi lapatii acuti, & succi fumiterræ, & succi plantaginis ana ℥ i. litargirii argentei ℥ iiii. Terebentinæ lotæ cũ aqua rosata ℥ ii. Cærusæ ablutæ, butyri recentis loti ana ℥ i. ß. succi limonis ℥ ii. vitelli oui numero ii. salis communis ℥ i. olei rosati ℥ i. ß. misce, & omnia simul in mortario plumbeo bene ducantur, vel agitentur. donec fiat vnguentum.

Ad idem, & est aqua mirabilis, cum qua patiens debet scabiem inungere, facta forti, & subtili dilutione.

℞. Aquæ distillationis lapatii acuti

℔ ii.

℔ ii. ſucci plantaginis ℥ iiii. aquæ roſatæ ℥ iii. ſucci limonis ℥ ii. litargirii ℥ vi. ceruſæ ℥ ß. ſublimati ℥ i. ß. ſalis communis ℥ ß. ſulphuris viui ʒ iii. puluerizentur pulucrizanda ſubtiliſſimè, & cum aquis miſceantur, & in infuſione maneant per diem naturalem. Demum ponantur omnia in alembico, & lento igne aqua diſtilletur. Et ſcias quòd prædicta aqua non ſolùm confert ſcabiei, ſed etiam ad delendum cruſtas morbi gallici: etenim non ſolùm tolluntur cruſtæ morbi gallici, ſed etiam earum veſtigia delentur. Et ſcias quòd quemadmodum præcedens aqua multum confert ad ſcabiem ſanandam, ita plurimum conferunt aquæ thermarum ſulphureæ, veluti de Poreta, de Abano, de Petriolo, & huiuſmodi: euacuato enim corpore, & à ſuperfluis bene mundato, ſi in prædictis balneis patiens balneetur, videbis ſuper hoc iuuamentum præſtans. Et vnum tibi dico, ſicut experientia compertum eſt, ſi adhuc vehementi, & ſæua ſcabie totum corpus occupante quis moleſtaretur, ſi peteret Piſanas thermas de aquis, quæ balnea in comitatu Piſarum ſic dicta ſunt, certè videbis miraculum, cùm non tantum à qualitate manifeſta, quantum à proprietate ſua poſſunt huic conferre.

Ad idem.

Consulo, vt eo tempore quo patiens scabiei inunctionem fecerit, semper de mane apparente luce, consulo, vel laudo, vt vtatur sequēti balneo calido in toto illius corpore, mox exiens è balneo ingrediatur lectum calidum, dormiat, & sudet.

℞. Foliorum lapatii acuti, foliorum fumi terræ, foliorum maluæ cum radicibus, foliorum borraginis ana M. iij. furfuris ligati in petia M. ii. siliginis M. iii. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem tertiæ partis, deinde colentur, & colatura vsui seruetur. Et hæc de scabie.

De Morphea. C A P. V.

AD morpheam, & alias cutis defœdationes originem habentes ab humore melancholico, consulo, vt purgetur materia peccans cum sequenti medicina.

℞. Diasenæ lenitiui ℥. j. Cassiæ nouiter tractæ ℥ ß. misce, & fiat potus cum aqua decoctionis polypodij quercini, epithymi, thymi, & aliorum fructuum, & florum omnium communiū, & demum digeratur materia, nulla facta phlebotomia in tali curatione, quoniam augeret causam Morpheæ cum sequenti syrupo.

℞. Syr

℞. Syrupi de fumo terræ de epithymo, de thymo, de endiuia ana ℥ ß. Aquarũ borraginis, melissæ, fumi terræ, ana ℥ i. misc e. Continuato isto syrupo per septem dies cõtinuos, purgetur materia sequenti purgatorio duabus horis ante lucem.

℞. Diasenæ lenitiui ʒ vi. confectionis amech ʒ ii. electuarii succi rosarũ ʒ i. misce, & fiat potus cum prædicta decoctione.

Facta purgatione laudo quòd vngantur omnes corporis partes morphea affectæ cum sequenti oleo calido vesperi cùm ibit dormitum.

℞. Olei de tartaro, vini albi potentis ℥ iii.

Ad idem, valet sequens vnguentum.

℞. Olei de tartaro ℥ ii. olei amygdalarum amararum ℥ i. succi lapatij acuti ℥ j. ß. cæræ quantum sufficit, & fiat vnguentum, quo inungatur morphea modo dicto.

Et aduerte quòd cùm vesperi fiet dicta vnctio, de mane continuè diluatur locus affectus morphea cum sequenti aqua.

℞. Aquæ distillationis lapatii acuti ℔ iij. interior mellonum cum seminibus ℔ ii. ouorum hirundinum numero decẽ, salis nitri ℥ ß. Tartari vini albi optimi

℥ ij

℥ ii. omni ſimul miſceantur puluerizatis puluerizandis, & ponantur alembico, & diſtilletur aqua, & vſui ſeruetur.

De Coxis, & puſtulis apparentibus in facie. CAP. VI.

CVRATIO puſtularum apparentium in facie, quas communi nomine coxos appellant, regulatur dieta, & ab initio ſic ordinanda eſt.

PRIMO iniungatur patientibus diæta non multiplicatiua ſanguinis cholerici, vel phlegmatis ſalſi, cùm ſecundum plurimũ eorũm materia immediata ſit ſanguinis acuti, vel choleræ mulititudo, vel ipſius ſalſi phlegmatis. Caueat igitur ab omnibus cibariis calidis, quemadmodum ſunt carnes, & cuiuſcunque condimenti commixtæ, multus vſus ouorum quantuncunque recentium, omnéſque res ſalſæ, & ex ſalſis omnia facta condimenta tales affectiones progignunt: ita & omnia piperata, id eſt, condimenta facta ex pipere, quibus aſſociatur zinziber, cinnamomum, garyophyli, macis & huiuſmodi. caueat quoque patiens à coitu, tanquam à re admodũ obnoxia, cum ex coitu immoderato humores exacuantur, & fiant tunc materiæ præparatæ ad generationes talis affectionis,

prin

principium igitur euacuationis erit capere infrascriptum bolum per duas horas ante prandium.

℞. Floris cassiæ nouiter tractæ ℥ i. carnium tamarindorum ℥ ß. misce, & fiat bolus cum saccharo. sequenti verò die consulo, sanguinis missionem ex hepatica cubiti dextri cum extractione sanguinis quinque vnciarum. sequenti verò die pro alteratione temperaturæ calidæ hepatis capiat patiens in diluculo sequentem syrupum.

℞. Syrupi de succo acetosæ, de succo endiuiæ, ana ʒ vi. de fumo terræ ℥ ß. aquarum seminum communium frigidorum, lupulorum fumi terræ, ana ʒ i. misce. captis tribus de prædictis syrupis, laudo quòd iterato patiens phlebotomet saluatellam sinistræ manus cum extractione sanguinis pondere vnciarum iiii. continuet verò patiens syrupos vsque quo septimum ceperit syrupum. octauo verò die apparente signo concoctionis in materia purgetur sequenti purgatorio.

℞. Seminis acetosæ, plantaginis, endiuiæ ana ʒ ii. quatuor florum cordialium ana M. ß. tamarindorum ℥ ß. Iuiubarum, sebesten, ana numero decem, carnium prunorum damascenorum, passularum enucleatarum ana ʒ ß. bulliant in

suffi

sufficienti quantitate aquæ vſque ad cõſumptionem medietatis. Deinde cum colatura diſſolue floris caſſiæ nouiter tractæ ʒ vi. electuarii ſucci roſarum ʒ i. Confectionis amech, diaprunis ſolutiui, ana ℈ ii. & fiat potus. quieſcat tamen patiens poſt purgationem per duos, vel per tres dies.

Demum poſt meridiem faciat venarum hæmorrhoidarum apertionẽ, cum extractione ſanguinis pondere ℥ iiii. præcedente tamen clyſterio lenitiuo.

Peractis verò his euacuationibus, tum cum pharmacis, tum cum phlebotomiis veſperi cum patiens ibit dormitum, volo, quòd inungantur ei loca affecta ab illis puſtulis cum ſequenti vnguento abluat manè. verò totam ſibi faciem, cum infraſcripta aqua.

Vnguentum tale eſt.

℞. Nucleorum perſicorum torrefactorum, & ſubtiliter puluerizatorum ℥ i. ſucci plantaginis, ſemperviuæ ana ℥ ß ceruſæ ablutæ ʒ i. ß. cum cæra quantum ſufficit, fiat vnguentum molle.

Ad idem, & eſt vnguentum expertum, & admodum valet veſperi inuncta facie.

℞. Succi citri ℥ ii. ceruſæ ℥ ß. ſarcocollæ ʒ iii. ſalis communis ʒ i. olei roſati ℥ ß.

lithar-

lithargirii argentei ʒ vi. omnia ſimul in mortario bene ducantur. demum ſuperaddendo modicum aquæ roſatæ pone in pomo citri, bulliant duabus ebullitionibus continuè cum baculo bene ducendo.

De mane vero abluatur facies cum aqua dicenda.

℞.Aquæ roſatæ ℔ ß.aquæ diſtillationis lapatii acuti, ℔ ii, coraliorum rubeorum, margaritarũ ana ℥ ii. camphoræ ʒ i. puluerizentur pulueriзanda & omnia ſimul bulliant vnica ebullitione, deinde colentur, & colatura vſui ſeruetur.

Ad idem, & eſt expertum, & ſecretum, ſi patiens ter vel quater in die abluat ſibi faciem cum infraſcripta aqua, quæ hæc eſt.

℞.Camphoræ ʒ ii. ceruſæ ablutæ ℥ i. cicerum rubeorum ℔ ß. interiorum mellonum ℔ i. ouorum hirundinum numero decem, margaritarum ʒ ii. ſeminum bombacis ʒ iii. ſalis communis ʒ ii. ſucci limonis ℥ iiii. tartari vini albi ℥ ß. puluerizentur pulueriзanda, & contundantur contundenda, & infundantur omnia inſimul in ℔. x. aquæ diſtillationis lapatii acuti per duos dies naturales.

Demum omnia inſimul ponantur in alembico, & diſtilletur aqua, qua vtatur patiens

mutari, nisi corpus ex toto afficiatur, ideo dicimus febrem esse affectum & caloris naturalis,& totius corporis humani, ob quod Princeps in prima quarti dixit, febrem esse totius corporis qualitatem afficientem cor, ideo & morbum communem consueuimus eam appellare.

PRIMO,quia eius nocumentum communicatur toti corpori.

SECVNDO, quia communicatur calori naturali per totum corpus expanso, quod non contingit aliis morbis afficientibus corpora nostra. Quæ febris curanda à nobis habet tria genera principalia, vt in primo de febribus ad Glauconem Galenus scripsit: & secundum numerum trium partium existentium in corporibus humauis tria sunt ipsius febris genera. Sunt enim mēbra,humores,& spiritus,necessaria ad esse humani corporis. Quoniā vt scribitur à Principe prima fen. primi canonis. Ab eis naturalitas corporis humani primitus resultat. Quòd si feruor hic primo vel successiuè sit in his membris, nocumentum manifestum causans in actionibus naturæ ipsorum.

Vnum genus febris habemus: quod genus dicitur Ethica, quasi habitualis facta & affixa. Si vero idem feruor in humori-

niam aliorum duorum generum, scilicet putridæ & ethicæ. i. habitualis. Febris putrida sæpius occurrit humanis corporibus. Ideo noster processus erit circa curam febrium putridarum. Quarum quædam sunt acuti morbi, quædam verò non acuti, sed chronici, iuxta sermonem Galeni in secunda particula aphorismorũ commento 19. Ideo noster processus erit à Curatione febrium putridarum acutarum, demum ad curationem reliquarum veniemus. Et quoniam febrium putridarum quædam sunt continuæ, quædam interpollatæ: Primo de cura febrium putridarum continuarum sermonem tractabimus compendiosè. Deinde de aliis.

De Quidditate febris putridæ continuæ, & acutæ in generali.
CAP. II.

VOLENTES acutam continuam febrem cognoscere, dicamus cum Galeno in secunda particula aphorismorum commento 19. Quòd febris acuta continua est, quæ cum velocitate sui finis est magna, etiam ob materiam eius fictam esse subtilem, & nobilem cum velocitate finem suum attingit, qui est vel sanus, vel

mors. Et quoniam ex veloci motu materiæ subtilis hinc inde malè afficiuntur membra nostri corporis, & eorum virtutes. Ideo in ipsis sæua fiunt accidentia, ideo dixit quòd est magna, iuxta etiam tenorem verborum Galeni in prima particula pronosticorum dicentis : Magnitudinem morbi debere metiri iuxta sæuitatem accidentium. Vel dicitur febris continua acuta: quia cum velocitate sui motus, in ea est timor, vt ait Galenus in loco præallegato, propter enim velocem motum materiæ currentis de membro ad membrum, & idem in aphorismo præallegato acutorum morborum, &c. ait, Virtutes corporum in tantum molestantur, & atteruntur, vt etiam ipse patiens, & medicus, & assidentes ipsi de futura timeant morte: & ideo dixit in ea est timor. Et propter hoc habetis duo.

Primum quòd medicus omni solicitudine, & prudentia debet se præparare ad curationem febrium acutarum continuarum.

Secundo, modum pronosticationis in generali in febribus acutis. Semper scilicet timorem in ipsis pronosticari.

De

De causis continuæ acutæ febris in generali.
CAP. III.

ET FEBRIS continuæ acutæ in generali adſunt cauſæ: quas Medicus debet cognoſcere antequàm ad curam accedat, vt eſt dictum Galeni, in primo regiminũ acutorum, commento tertio, oſtendentis: Neminem debere febrem curare, niſi nouerit cauſam. Item, primo de febribus ad Glauconem dicit Galenus, Quòd oportet Medicum ægritudinem, & cauſas, & tempora earum cognoſcere. Sic igitur huius febris tria erunt genera cauſarum, iuxta modum determinationis Galeni in tertio tegni,& in libro de cauſis pulſuum: cauſæ ſcilicet antecedentes, coniunctæ, & primitiuæ. Quæ ad noſtrum modum loquendi conſuetum ſecundum Galenum,ad duo poſſunt reduci, ſcilicet ad genus cauſarum intrinſecarum & extrinſecarum.

Cauſæ igitur coniunctæ huius febris continuæ in genere, eſt ipſa putredo, quæ licet multotiens non iungatur cordi per ſe, per putridam tamen effumationem ad cor ipſum attingit, vt dicam putredinem cum effumatione putrida eſſe cauſam coniunctam febris. Quapropter cùm intentio

Curatiua ex tertio tegni ſit cauſam remouere ægritudinis, rectè conſiderabis hanc febrem non poſſe amoueri, niſi amota putredine vnà cum putrida effumatione ad cor. Cuius cauſæ coniunctæ aliæ etiam ſunt non multum diſtantes ab ea, quas vulgus medicorum appellat etiam cauſas coniunctas: vt eſt prohibita tranſpiratio, & euentatio humoris, qui in noſtro corpore non poteſt euentari, qui afficitur calore extraneo, & ita putrefiet, iuxta illud Ariſtotelis quarto Meteororum: Putredinem eſſe corruptionem innati caloris ab aliena caliditate in vnoquoque humido. Huius autem prohibitæ tranſpirationis cauſa eſt, humorum coartatio in venis. Nam cùm ipſi coartantur & ingroſſantur ibi prohibetur eorum euentatio. Cuius coartationis humorũ cauſa eſt oppilatio. Quapropter ſi omnes has rerũ cauſas coniunctas velimus dicere, immediatiorem tamen cauſam cæteris, dicemus eſſe putredinem ipſam cum effumatione putrida ad cor. Quare ipſius Medici intentio curatiua in ipſa erit, ſolicitare remotionem oppilationis, coartationis humorum, prohibitæ tranſpirationis, & putredinis cum ſua effumatione putrida. Cauſæ verò antecedentes continuæ febris acutæ,

tæ, erit multitudo humorum existentium ad intra venas grossorum & viscosorum, qui dicuntur esse causæ obstructionis meatuum corporum, & inde prohibitæ transpirationis, & ita putredinis, & post putridæ effumationis, & ipsius febris.

Quare medicus in actu practico solers in præseruando ab hac febre, debet suis temporibus solicitare æquationem grossorum, & viscosorum humorum (qui vtique dicuntur esse obstructionis meatuum corporis) & eorum à corpore euacuationem.

Secunda causa antecedens, potest esse siccitas quædam magna reperta in venis corporis humani, vt contingit in inflammatiua æstate, propter quod natura cogitur ad venas trahere multitudinem humorum, & præcipuè calidorum: quia habiliores sunt ad motum, à quorum caliditate velut ab extraneo, humores in venis supercalefacti putrefiunt, & febres faciunt.

Causa verò primitiua, est causa extrinsecus operans, quæ primitiua dicitur, quia primùm mouet antecedentes causas scilicet & coniunctas. Coniunctæ autem & antecedentes eam mouere non possunt, sicut est aeris intensa caliditas, à qua non solùm spiritus inflammantur, sed & humores.

Et ſic à calido extraneo putrefacti humores febres cauſant:vt plerunque contingit in æſtate valde calida.

Secunda cauſa primatiua, poteſt eſſe mala qualitas impreſſa aeri, vt in locis peſtiferis, in quibus aer mala illa, & peſtifera qualitate affectus, ingrediens corpora humores noſtri corporis afficit, & ſic putredinem quandam cauſat, quam peſtilentiam dicimus, de qua infrà ſermonem habebimus.

Tertia cauſa primitiua, poteſt eſſe vehemens frigiditas aeris, à qua ſerrantur poroſitates corporis, vt inde fumi mali exhalare non queant. Et quaſi per Antiperiſtaſin ſupercalefacit eos humores.

Et tanqum à calido extraneo putrefiunt, & febres putridas acutas cauſant:vt plerunque contingit euentus febrium continuarum in tempore hyemis.

Aliæ autem primitiuæ poſſunt eſſe cauſæ à cibo, & potu ſecundum diuerſitatem qualitatum illis aduenientium, à quibus poſſunt humores in corpore putrefieri, & febres cauſari. Et hæc pro cauſis generalibus prædictæ febris:

De

De Signis continuarum, & acutarum febrium in generali.
CAP. IIII.

SIGNA, quibus febrem continuam acutam dignoſcemus, generaliter ſunt.

Capitis dolor: materia enim febris cùm ſit in continua ebulitione à ſuperfluo putrido calore mali effumant vapores, qui attingentes pelliculas cerebri malitiam complexionis cauſant in eis, & extendendo ſolutam continuitatem: propter quod capitis dolorem efficiunt.

Secundo, capitis calor, & totius corporis: quoniam cùm materia faciens hanc febrem dicantur eſſe in ambitu totius corporis, tunc caliditate totum corpus afficit. Et quia fumi eleuati leues, caput attingunt, ideo caput, & totum corpus calet, hoc autem non contingit in aliis febribus non acutis.

Tertio, febris intenſio, quoniam cognoſcitur per continuum augmentum caloris in toto, quia materia eius eſt ſubtilis, & de facili inflammabilis. Ideo propter hoc intenditur in caliditate cordi communicata, propter quod febris continuò augetur.

Quarto, caliditatis penetratio ad inte-

riora manus tangentis cum caliditate mordaci: cuius causa est materia febris subtilis,& facilè penetrabilis, vehemẽti caliditate fundata potiùs in sicca materia.Ideo caliditas manum tangentis facilè penetrabit. Cuius oppositũ contingit in febre Ethica. Cùm enim calidum sit in humido membrorum,potiùs ad lenitatem quandam,& anodinam caliditatem declinat.

Quinto, vigiliarum instantia, cùm enim vapores à minera putredinis eleuati ad cerebrum, calidi & sicci, sint natura ignei, apti sunt sua caliditate resoluere cerebri humiditates, & vigilias inducere. fit enim somnus naturaliter humido ac frigido.

Sexto, angustia totius corporis, & inquietudo. Materia enim febris continuæ subtilis est, & mobilis, & hinc inde ad omnes corporis particulas mouetur, vt hanc pungendo, alteram agitando, non relinquit membra in vno situ quiescere, nec totum corpus.

Septimo, sitis intolerantia,& vehementia. Cùm enim à minera putredinis facientis hanc febrem continuam acutam, eleuentur vapores calidi, & sicci, ad superiores partes: vt ad orificium stomachi, ad meri, ad linguam, & ad palatum efficiunt

caliditatem,& ſiccitatẽ im membris illis.

Octauo,ariditas, & ardor linguæ, & palati,propter eandem dictam cauſam.

Nono, pulſus velocitas. Cùm enim febris ſit calor extraneus in corde accenſus, quantò febris maioris fuerit acuitatis, tantò intẽſiore calore extraneo cor afficietur. Quare etiam cor tũc maiori euentatione indigebit, propter quam pulſus velocitatur: & quia motus anhelitus ſequitur motum pulſus, ideo velocitatur anhelitus, & velocior redditur.

Decimo, vrina rubea, tincta aliquando multa citrinitate, quia rubedo & citrinitas caloris affectus ſunt, & quantò eſt gradus rubedinis, vel citrinitatis maior, tantò ab illo diiudicabis maiorem calorem. & ſic à minera febris contingit ſignum inſeparabile rubedo vrinæ, ſimiliter tinctura citrina.

Nec mireris, ſi in primis diebus non appareat rubea, vel citrina: quia materia peccans non bene permixta adhuc ſanguini eſt. Et hoc modo, niſi in primis duobus, vel tribus diebus,vrina ſic apparuerit, nõ debetur phlebotomia in febre continua in primo die, vel ſecũdo: quia materia non bene adhuc ſanguini permixta eſt. Quòd ſi talis permixtio prima die apparet, fiat

phlebotomia eadem die. Verùm cùm permixtionis ſigna non niſi in ſecunda vel tertia die apparent, conſulo, vt eodem quoque tempore phlebotomia fiat.

Vndecimo, præter hæc, quæ dicuntur à Galeno in primo ad Glauconem, eſt etiam apud eum carentia horripilationis, vel rigoris, vel typi. Dixit enim in ſecundo de differentiis febrium: Proprium eſt ipſarum continuarum non horrere. huius dicti cauſa eſt: quia rigor, typus, ſeu horripilatio, contingunt ex materia faciente febrem, ſparſa ad lacertos, & corporis muſculos. Conſiderate tamen, quòd in acuta continuata poteſt eſſe rigor: vt in caſu, quo multa eſſet materia ad intra venas cum virtute expulſiua forti: vt eius pars expellatur ab intra venis ad extra ad muſculos faciens rigorem: permanens autem materia in venis putrida multa, continuam faciet febrem. Et ſic in continua ſimul apparebit rigor: ſed non eſt rigor in interpellata quoniam non ſeruat ordinem perioditionis.

Duodecimo, eſt tempus menſurans febrem continuam acutam comparatione ad interpollatam: quia in hac febre non inuenitur terminus vigintiquatuor vel minus horarum, vt in interpollatis inuenitur,

nitur. Sed continua afflictio vſque ad totum tempus ſtatus incluſiuè. Quòd ſic cum omnibus his ſignis cognoueris materiam cholericam peccare in hac febre, eueniet tibi febris magnitudo, & intenſio. Et ideo ſi videris febris intenſionem cum accidentium comitantium ſequitia, iudicabis hanc febrem continuam eſſe à cholera.

Decimotertio, paraphreneſis, & in ſomno loquutio frequens: ſomnia terribilia. Quum enim à materia putrida faciente febrem eleuentur vapores calidi, & ſicci: quia afficientes ſpiritus animales in cerebro, promouent eos ad deſeruiendum virtutibus animalibus ad operationes naturæ ſuæ contrarias: & ſic loquuntur neſcientes ſe loqui. Et nota quòd hæc ſigna dicta pleniùs verificantur: ſi cætera illis proportionata concurrent: vt ætas iuuenilis, & æſtas: regio calida, & ſicca, præteritum regimen. Quòd ſi prædicta omnia ſigna reperiantur in corpore iuuenis: in tempore æſtatis, in regione calida, & ſicca, cum præterito regimine calido, & ſicco, iudicium tuum efficietur certius: quòd illa febris erit continua acuta. Et hæc de ſignis.

De

De Cura febris putridæ continuæ acutæ in generali per victus rationem.

CAP. V.

FEBRIS, veluti re magis alterante corpora, indiget aere declinate ad frigidum, & humidum, quia contrariatur causæ facienti febrem acutam: & febri ipsi, quæ est caliditas, & siccitas. Et ideo exponatur æger febriens ad aerem naturalem frigidum, & humidum: si naturaliter talis non est, artificialiter talis fiat: & disponatur cum foliis salicis, nenufaris, vitis, cannarum, & similium irrorata camera cum aqua rosata: & hæc omnia per totum cubiculum spargantur, & manibus æger ea tractet, & odorans, ex his remittetur caliditas febris acutæ, & humectabuntur spiritus, & calor naturalis ad intra. Obseruandi tamen sunt duo canones in tali herbarum applicatione.

PRIMVS, quòd hæ herbæ collectæ sint ante solis ortum: ne humiditas, & frigiditas nocturna, caliditate solis remittantur.

SECVNDVS canon est, quòd in principio paroxysmi non applicentur herbæ ægro: neque per cubile spargantur. Tunc

temporis enim calor naturalis retractus ad intra, extranea frigiditate magis concentraretur: & per hoc principium paroxysmi produceretur. Similiter alteretur aer cameræ per irrorationem factam frequenter cum aqua rosata, violata, nenufaris: & cum cæteris aquis frigidis: in quibus plerunque apponantur sandali, camphora. Hæc enim vltra hoc quòd infrigidant, & humectant, etiam cor confortant. Potest quoque fieri pomum, quod patiens post paroxysmi principium odorando manibus tractet.

℞. Florum nenufaris, florum rosarum, violarum ana M. i. contundantur, & cribellentur. Demum adde sandalorum alborum & rubeorum ana drachmas duas, camphoræ ʒ ß. pulucrizentur, & cum modico aquæ rosatæ incorporentur, & fiat pomum.

Fructus etiam laudantur, non vt edantur, sed vt manibus tractentur: cuius generis sunt citonia, limones, & similes ad frigidum, & humidum declinantes: fugiat autem quantum potest, ne frigida manibus teneantur in principio augmenti febris: quia tunc calor naturalis incipit expandi ad exteriora, & fortè frigiditate percepta

cepta iterum concentraretur, & paroxyſmus prolongaretur. Et reprehendendi ſunt illi, qui nedum in principio paroxyſmi ægris balnea ad pedes, & manus adhibent cum aqua frigida, ſed etiam in augmento: quia in augmento dubium eſt de concentratione caloris naturalis, & paroxyſmi prolongatione. In declinatione etiam, quum natura calorem putridum ad extrema diſpenſare conatur, impedietur ab eo opere cum aqua frigida. Tamen irregulariter operando ſuadeo, ſi in febricitante cauma fuerit, & dubitamus virtutẽ deficere, in cura tunc non prohibemus irrorationem factam cum aqua frigida: vt aqua roſata, violata, nenufaris, & balneationem extremitatum in iiſdem. Imò & potum eiuſdem aquę concedemus: quia maius iuuamentũ eſt: quod euenit ægro in cuſtodia virtutis, & ſecuritate à morte, quàm nocumentum, quod proueniret ex aliqua morbi prolongatione.

De cibo autem dico; quòd indicatione ſumpta à morbo conſtante virtute, in principio ex toto debemus auferre cibum. Et ideo ſi voluerimus regulariter gubernare acutè febrientem, ſi virtus ægri conſtet indicatione ſumpta à morbo, nihil

hil cibi dabimus: quia morbus ſemper indicat de ſui ablatione, cùm ſit res præter naturam. Morbi verò conſeruatio eſt ciborum exhibitio. Ideo indicatione ad morbum habita, & ad virtutem conſtantem nihil dabimus. Procedemus igitur à primo die inceptionis febris vſque ad quartum hoc modo, ſi cognoueris per accidentium ſæuitatem, quòd criſis in quarta futura ſit: vt ſit capitis dolor fortiſſimus, febris intentio vehemens, ſitis, vigiliæ, inquietudo, paraphreneſis, vſque ad quartam diem excluſiuè, & incluſiuè nihil dabimus: excluſiuè, quia diuerteretur natura conuertens ſe ad cibum à morbi pugna: incluſiuè, quia eſt dies criſis, & ſi impropriè, in quo reſpectum habemus & ad cibum dandum, & ad medicinam. Quòd ſi times virtutem à ſymptomatibus ſæuis debilitari, erimus contenti ſolo potu aquæ hordei, diſpenſando ſecundum horas comeſtionis conſuetas, vt horis prandij, cœnæque ſumat aquæ hordei ℥ x. & blandiendo ſiti in mediis horis poſſumus ℥ iiij. aquæ prædictæ exhibere. Si verò in ægro cognouimus conſuetudinem fuiſſe multi cibi: & quòd tale corpus reſolutioni accommodum eſt, vt ſunt cholerica corpora, tunc poſſemus

venire ad ptisanæ collatæ exhibitionem. Quòd si æger & assidentes conquerun-tur de cibo pauci, & exigui nutrimenti, poterimus dare ptisanam non collatam. Et sic in his diebus vsque ad quartam, vbi crisim impropriam tamen expectamus in ægritudine acuta, vel peracuta, his cibis contenti erimus. Sed vetularum iurgia, & opprobria vitantes, ægrum hac diæta regemus vsque ad quartam. Primo inceptionis morbi die nihil comedat. Sequenti die enemate præcedente, quod ventrem mundet, & intestina à fæcibus abstergat, demus medullam panis loti decocta in aqua communi sine sale. Vesperi, idem ferculum exhibeatur, & cum istis continuet vsque ad quartam. Quòd si videris virtutem non sustentari cum prædicto cibo, consulo, vt detur panis in iure pulli decocti, & macri, & sic procedendo vsque ad quartam. transacta quarta die, in qua crisis non apparuit, quia accidentia non fuere tantæ sauitatis ante quartam, vt in ea potuerit crisis apparere, vsque ad septimam æger diætandus est diæta grossiori: & sic suaserim dari hordeum fractum decoctum vel in simplici aqua, vel in iure pulli sine sale, secundum virtutis tolerantiam, vnà cum lacte quatuor seminũ communium,

munium frigidorum, & maiorum, vel cum lacte amygdalarum dulcium. Quòd si timor esset de repletione capitis propter amygdalas, condiantur amygdalæ sic. Prima depillentur, deinde ponantur in aqua calida per quinque vel sex horas: & in prædicto tempore quinquies aut sexies agitentur cum baculo: sic enim euacuabuntur à viscositate, qua febri inimicabantur, & capiti, & exhibeantur tunc, & consulo, vt procedamus manè, & vesperi, sic cibando vsque ad septimum. In septimo cùm sit dies crisis, à cibo abstineto, & à medicina. Post septimam, si crisis ad vndecimam, vel quartamdecimam prolongatur, cibandus est æger grossiori diæta. Et sic conueniens eius diæta erit assumere secundum horas consuetas cibandi, ferculum ex pane loto decocto in iure pulli: concedes quoque lactucam, endiuiam decoctas in eodem iure, vel in aqua simplici, cum modico aceti, vel cum vino granatorum, nisi pectoris mala dispositio vetet. Quare si æger tolerare potest vsque ad vndecimam binam cibationem manè, & vesperi, ex ferculo hoc facto, vel ex pane decocto in iure pulli cum oleribus dictis, sic procedes. Si verò ęgri vires hanc diætam sufferre nequeant, exhi-

be pulli carnium contuſarum liquorem ad pondus ℥ v. ſemel tantùm in die in iure diſſolutarũ, vnà cum ferculo facto ex lactucis & endiuia. veſperi autem contentetur ſolo hordeato cum lacte ſeminum communium frigidorum, vel lacte amygdalino. Quòd ſi expediens ſit, & vrgeat neceſſitas maioris cibationis, detur manè, & veſperi, contuſum pulli, veſperi tamen in minori quantitate quàm manè, ne virtus noctu à materia morbi in concoctione facienda, ad cibi concoctionem reuocetur. Vnum tamen nota, quod carnes ſemper alterentur ad frigidum, & humidum, cum lactucis, & ſimilibus vt endiuia, acetoſa, plantagine, ſpinachiis, vel cum ſeminibus communibus frigidis maioribus, vel cum bugloſſa. Quòd ſi virtus ab vndecima vſque ad quartam decimam bene conſtabit, tunc diætam ſubtiliorem præcedentem eliges, ratione ſtatus, in quo ſilentium habere oportet.

Quare conſtante virtute laudarem, vt æger ſolo hordeato ſemel in die, aut pluries veſcatur, ſecundum virtutis tenorem, vel cum lacte ſeminum communium frigidorum, vel lacte amygdalarum, ſecundum quod expedit virtuti. Aduentante verò quartadecima, quæ dies eſt criſis radi-

calis

calis, si virtus non reclamat, nihil cibi dandum est. Acutæ enim ægritudines in quatuordecim diebus iudicantur. Quod si in quartadecima virtus fuerit alleuiata à materia morbi, iudicabimus terminũ illius febris saluum esse. Sin accidentia aucta fuerint, iudicatis timorem ægri.

Deinde in offerendis ægro cibis, considerandum est, quòd cibaria quæ in talibus febribus conceduntur, non sint summæ frigiditatis: quia cùm digestio calido celebretur, à summè frigidis impedietur, & humor incrudabitur, & digestioni minus obediens reddetur, & ideo non conuenit in digerenda materia febris aqua cucurbitæ, citruli, cucumeris. Plerunque enim contingit cum febre ipsa virtutem debilitari, & tunc si darentur summè frigida, calor naturalis debilis ab intensa frigiditate obtunderetur. Itaque cùm solis frigidis febres non curantur, consulo, vt remissè frigida permisceantur frigidis, vt causæ febrem facienti repugnemus: remissè verò frigidis virtutem digerentem iuuemus.

Si igitur endiuiam, vel lactucã febrienti concesseris, non inconueniens erit aliquid buglossæ permiscere, vel borraginis, intentione habita ad solam herbarum alterationem, vbi verò indigeremus maiori

apertione aliter fiat, vt postea dicemus.

Secundo considerabis ne cibaria febrienti dulcia exhibeantur, indicatione sumpta à causa febris acutæ continuæ.

Quum enim ipsa sit cholera, vel humor alius calidus: dulcia verò in choleram, vel humorem calidum facilè conuertantur, ideo prohibebis dulcia. Et per hoc reprehendo eos, qui saccharum exhibent febrientibus acutè, quum saccharum ipsum declinet ad choleræ conuersionem. Mel quoque indicatione sumpta à febre, & eius causa, febrientibus non est concedendum, tum quia calidum, tum quia dulce, nec in cibis solùm à melle, sed etiam syrupis digestiuis abstinere debemus. Vnde stante caliditate in ætate, complexione, regione, & tempore, ægritudine, & causa eius, non dabis mel rosatum collatum.

Tertio considera, quòd cibaria putredini parata acutè, & continuè febrientibus dari minimè debent, vt sunt fructus, poma, pira, melones, citruli, etiam olera, quæ facilè putresiunt, quia sua humiditate putrescibili febris causam augerent. Ideo recordare, si aliquando concedere velis poma, pira, & similes fructus coctos, non facias hoc cibi gratia, sed appetitus excitãdi causa:

caufa : olera autem à nobis conceffa in febribus non expectant in ftomacho putrefactionem.

Quarto confiderabis, ne cibaria ftiptica febrienti acutè exhibeantur, vt funt fructus ftiptici, citonia, carnes toftæ: quia omnis febris materialis cùm ab opilatione pendeat. ftiptica magis opilant, & cùm in omni febre, curæ nobis fit, viarum apertio, ftiptica verò vias obftruunt, & per hoc opilant. Ex his omnibus concludo, quòd cibus in acutis continuis febribus conuenientiffimus eft prifana colata: vel non colata. has itaque primo exhibeatis ægro.

De potu in febre continua acuti loquor. Vinum porrò auferri volo, quia calidum: febris autem calida eft. & omnis complexio diftemperata fuo fimili augetur. Secundo quia vinum ad caput euaporat. In acuta autem febre continua, vapores ad caput eleuantur, propter quod augerentur fimul à duobus vaporibus accidentia, quæ capiti accidunt ex febre, vt capitis dolor, paraphrenefis, vigiliarum inftantia, quia à vaporibus calidis quandoque humiditates refoluuntur refolutione ad vigilias præparante. Quod fi id corpus vino affuefactum eft, detur vinum aquofum, &

imbecille, multa aqua dilutum, & album. Si verò febri coniungeretur virtutis debilitas, cùm propter ſimboleitatem, quam habet vinum cum ſpiritu, & ſanguine humano, eſt de bonis, & citiſſimè reſtaurantibus virtutem. Quare tunc admittas vinum album, odoriferum, aromaticũ, quia maius iuuamentum eſt, quod euenit ægris in reſtauratione virtutis proſtratæ, quàm eſt nocumẽtum, quod ex aliquali augmento febris accidit, vt Galenus docet primo ad Glauconem, in cura febris Sincopalis, cap. 13. & 12. methodi cap. 5. & 6. Si enim duo contraria accidentia conſequentur, inſpicere oportet, quod eorum ſit fortius. Si enim ſincopis fortior eſſet febre, vinum concedemus. Sin febris fortior ſincopi, à vino abſtinendum eſt, quia febrem augeret, quæ mortis occaſio eſſe poſſet. Summatim autem dico, quòd vbi in aliquo tempore febrium putridarum virtus eſſet admodum reſoluta & accidentia febris eſſent quieta, ita vt non timeremus de maiori reſolutione virtutis propter accidentia ipſa, tunc expertum eſt, vinum dare in omni tempore febris eſſe ſatis conueniens, quoniam ſemper Medicus debet eſſe ſollicitus de eo, quod magis ſuſpectum eſt, & eſt reſolutio vir-

tutis,

tutis, & tunc confortabimus virtutem, non adaugendo accidentia, quæ quietant: quòd si ex vini potu tunc etiam accidentia adaugerentur, maius erit iuuamentum, quod euenit in restauratione virtutis, quàm sit nocumentum eueniens ex ali qualiter auctis symptomatibus. vbi verò in febribus putridis accidentia ægrum inquietarent, adhuc stante debilitate virtutis vinum non dabo: ab eo etenim in tantum possent accidentia concrescere, vt æger necaretur. Quòd si illi debilitati virtutis cum sæuitate accidentium volueris succurrere, alia inueniemus ingenia paulò infrà dicenda. Potus igitur febricitantium febre putrida conueniens sit aqua hordei non multæ decoctionis, vel aqua decoctionis seminum endiuiæ, seminum lactucæ cum vino granatorûm, vel iulep violato. Quod si in huiuscemodi febribus adhuc virtus sit resoluta cum sæuitate accidentiũ, laudo potum iuris pullæ macræ, cuius decoctio non dicatur esse multum longa: eo enim iusculo alterabitur mala complexio calida, & virtus confortabitur nutrimento æquali.

Potus autem febrientis, vbi febris fortior est sincopi, quod ex pulsu vehementi discernes, est vinum granatorum cum aqua

buglossæ, succus de ribes, succus acetositatis citri, quæ & caliditatem remittunt, & cordalia sunt. Potus verò conuenientissimus in febre acuta continua, est aqua hordei: & ideo laudo, quòd iste potus non permutetur. Aqua verò hordei est multiplicis decoctionis, ideo nō approbo, vt febrienti cum cibo detur aqua hordei multæ decoctionis, quia hæc cibum corrumpit multa hordei virtute. Aqua verò hordei, quæ cum cibo, & extra cibum conceditur continuè febrienti, sit paucæ, vel mediocris decoctionis, quia tunc & sitim sedat, & totum corpus refrigerat atque humectat. Potus etiam febrientis conueniens est vinum granatorum medij saporis, nisi obstante pectoris ægritudine, aut stomachi debilitate: quia tunc possumus dare aquam endiuiæ cum iulep violato, aut alio potu conuenienti vti possumus, vt est sequens.

℞. Seminum endiuiæ, plantaginis, acetosæ, lactucæ ana ʒ iij. bulliant in quatuor ℔ aquæ limpidæ vsque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, & colaturæ adde vini granatorum ℥ iij. iulep violati ℥ ij. iterum lento igne bulliant quousque elongetur iulep.

Neque turberis, si quipiam concedant in

in febre quotidiana, vel quartana vinum esse idoneum, quoniam hoc est abusiuum. cùm & ipse febres sint, & putredinem habeant. Ideo in eis vino etiam neglecto, poterimus talem potum exhibere.

℞. Radicum fœniculi, petroselini, buglossæ, endiuiæ ana ℥ j. bulliant in ℔ v. aquæ currentis claræ vsque ad consumptionem medietatis. Deinde coletur, & colaturæ adde succi pomorum dulcium, vini granatorum dulcium ana ℥ ij. cinnamomi electi ʒ ß. & iterum lěto igne bulliant cum saccharo vsque quo fiat iulep longum maximè conueniens in febribus, cuius causa est materia frigida, vt pituitosa, vel melancholica. & hæc de potu febricitantium in generali dicta sint.

De Somno.

IN hora paroxysmi principij particularis expertum est, somnum febrienti admodum nocuum esse. Et ideo ab eo tunc cauendum est. Ratio est, quoniam in principio paroxysmi, retrahitur calor ad interiora, & materia submergitur: in somno verò idem calor retrahitur, & ad interiora vertitur. Quo fit, vt duæ sint causæ submersionis caloris naturalis. Vna somnus. Altera principium parox

paroxyſmi, ex quo facile principium paroxyſmi prolongaretur: & timor eſſet, ne calor naturalis propter multos modos ſubmerſionis eius in principio paroxyſmi ſuffocaretur. Ideo tunc omnino cauendus eſt ſomnus. In augmento verò particulari paroxyſmi febris, ſimpliciter prohibendus eſt ſomnus. Ratio eſt, quoniam in hora augmenti fit expanſio caloris ad exteriora: in ſomno verò fit retractio caloris ad interiora, & ſic ex ſomno, in augmento poſſet reddi principium paroxyſmi. Dico hoc verum fore, quando virtus in febre fuerit obtenta à prauis humoribus. Vbi verò natura prauos humores in febre vicerit, tunc in augmento, & maximè in vltima parte augmenti, poteris ſomnum concedere febrienti, & in ſtatu ſimiliter. Et hoc dixit princeps in prima quarti, & in quarta primi, cum dixit, & fortè apud ſtatum non nocet. Et hanc ſententiam voluit Galenus in ſecundo aphoriſmorum, commento primo illius aphoriſmi, in quo morbo ſomnus laborem præſtat. &c. Vbi ait: quòd ſi fuerit virtus victa à prauis humoribus in augmento, & ſtatu paroxyſmi, non concedes ſomnum, cùm ex eo mala ſequãtur ſymptomata, vt erunt, dolor capitis, inquietudo, vertigo & mentis

tis alienatio. Vbi verò dixit Galenus, in eiſdem temporibus virtus prauos vicerit humores, concedatur ſomnus: quoniam tunc virtus fortis benè concoquet prauos humores:in declinatione verò ſomnus conuenit, iuxta illud Principis: & in declinatione ſomnus plurimum iuuatiuus eſt:hortor igitur vos, quòd in febribus, in quibus praui humores virtutem obtinebunt in tẽporibus particularibus febrium principij augmenti, & ſtatus,non concedatis ſomnũ: in declinatione verò non inconueniet ſomnus.

De Vigilia maximè attendere debetis.

DIcimus quod in temporibus vniuerſalibus febris, non ſinatis vigilias ipſas adaugeri: quonam propter vigiliam ſuperfluam admodum debilitantur ſpiritus animales: quo fit, vt illi non rectè deſeruiant virtuti animali:& ſic in febribus ex ſuperflua vigilia plerunque contingunt deliria,& paraphreneſes,tum etiam quoniam in vigilia ſpiritus ſunt in continuo motu, ex motu verò calefient, & inflammabuntur: quo fit, vt humores eadem inflammatione inflammentur,& incendiũ addetur augmento febris.

De

De Exercitio.

DICIMVS quòd cùm corpus febriens localiter moueri non poſſit, loco exercitij ordinentur ei frictiones totius corporis: non fiat autem hoc, niſi corpore præeuacuato: quoniam non euacuato corpore, facilè ex frictionibus agitabuntur humores, & materia febris, & ſymptomata augmentabuntur.

De Inanitione, & repletione.

CERTVM eſt, cùm febris putrida ſit ægritudo de repletione, quòd inanitio ipſam curabit, ex Hippocrate ſecundo aphoriſmorum aphoriſmo xxij. Hortor igitur vos, quòd in omni tempore febris, corpus teneat euacuatum, ſeu inanitum: quia omnis tunc eius repletio eſt mala, cùm ægritudo de repletione adaugeatur repletione.

De Accidentibus animæ.

GAVDEAT æger, & non triſtetur, gaudeat cum gaudentibus, præcipuè cum medico, offerendo ſibi crebrò pecunias, citius quoniam ſanabitur.

De Cura febris putridæ continuæ acutæ per materiæ concoctionem. CAP. VI.

VNVM obseruabis in hac cura, quod si morbus fuerit continuus, acutus, & furiosus: quod ex accidentium sæuitate, & vehementia, dignosces, vt ex capitis dolore, siti intolerabili, inquietudine, & totius corporis fastidio, & illis multum auctis irregulari curatione materiæ digestionem non expectamus, imò morbi velocitate materiam euacuabimus. Secundo considerabis, dato quòd materia non esset furiosa, sed ex modo suæ substantiæ cum facilitate educi posset: tunc ante digestionem euacuare licebit, vt contingit in materia subtili ad motum apta. Quam sententiam, & Auicenna, & Galenus secuti sunt in libro Quando, & qualiter euacuare oportet. In materia igitur furiosa non præcedente digestione sequenti pharmaco vtere.

℞. Mannæ granatæ electæ ℥ ij. vel floris cassiæ nouiter tractæ ʒ viij. reubarbari optimi, & electi ʒ ij. spicæ g. x. diaprunis solutiui ℈ iiij. Infundatur reubarbarum cùm spica in aqua endiuiæ cum modico vini albi odoriferi ad x. horas. Deinde

Deinde fiat fortis expreſſio : & omnia ſimul diſſoluantur cum decoctione communi florum , &, fructuum quantum ſufficit, cum qua bulliant Tamarindor. ℥ ß. & fiat potus.

Quòd ſi ægritudo non fuerit furioſa,& materia ex modo ſubſtantiæ ſuæ obediens erit euacuationi,& non rebellis,non expectata digeſtione euacuabimus eam ſequenti pharmaco.

℞. Mannæ granatæ electæ ℥ ij. vel caſſiæ nouiter tractæ ℥ j. electuarij roſ. Meſuæ ʒ ij. miſce, & fiat bolus cum ſaccharo, vel diſſoluantur cum aqua decoctionis Tamarindorum, ac florum,& fructuum, quantum ſufficit:

Quòd ſi materia non fuerit furioſa , & non obediat , & ex modo ſuæ ſubſtantiæ det nobis inducias ad digerendum,conſulo vt præcedente enemate lenitiuo , incipias materiam ipſam digerere. Enema lenitiuũ tale eſt.

℞. Hordei non excorticati, vt melius abſtergat: foliorum maluæ , violariæ ana M. ij. bulliant in ſufficienti quãtitate aquæ vſque ad conſumptioné medietatis. Deinde de collatura

℞. ℔ j. ſacchari rubei ℥ ij. olei violati ℥ iij. vitelli oui numero j. ſalis communis

nis ℥ ij. misce, & fiat clystere. Postea verò digeratur materia: & moneo, vt in digerendo materiam consideres substantiam materiæ peccantis, & qualitatem eiusdem. Si enim substantia materiæ fuerit subtilis: quod ex vrinis ad citrinitatis, & subtilitatis gradum tendentibus cognosces, per visus penetrationem per omnes partes vrinæ. Tunc procedemus cum syrupis ingrossantibus, vt syrupo violato, iuiubino, de endiuia gentilis. j. syrupo composito, syrupo de succo endiuiæ, cum aquis appropriatis, vt plantaginis, endiuiæ, acetosæ. Si autem materia fuerit substantiæ grossæ, cum syrupis materiam subtiliantibus, vt oxyzaccara, syrupo acetoso simplici, syrupo de endiuia, qui valet in vtraque materia. Secundo considera qualitatem materiæ peccantis. Et quia materia peccans est calida, imò semper syrupi sint infrigidatiui, non vltima infrigidatione, quia prohiberetur resolutio, & digestio per incrudationem humorum, sint ergo frigidi: non tamen vltimo frigidi. Tertio considera, quod in digerenda materia in febribus istis, attendere debes ad confortationem principalium membrorum, hepatis maximè, quod est minera generationis humorum, & cor-

dis, quod fundamentum, & radix eſt vitæ. Vbi igitur materia ſubtilis eſſet, & calida, valet ſyrupus ſequens.

℞. Syrupi violati, ſyrupi de endiuia, de ſucco acetoſæ ana ℥ ß. aquarum buglofſę, cicoreæ, acetoſæ, ana ℥ j. miſce. Syrupus violatus remittit acuitatem caloris præternaturalis, & eſt cordialis. Syrupus de endiuia remittit caliditatem præternaturalem, & hepar confortat. Syrupus de ſucco acetoſæ valet pro corde, & mirè prodeſt in febribus incenſiuis. Syrupus in materia febrili ad groſſum declinante is eſt.

℞. Acetoſi ſimplicis, ſyrupi de endiuia ana ʒ vj. aquarum bugloſſæ, cicoreæ, endiuiæ ana ℥ j. miſce. Tempore verò eo, quo fit digeſtio in materia conſulo, ne venter ægri ſtipticus ſeruetur: ſed quotidie ſi natura non eſt mollis alui, tamen arte lenitio cuſtodiatur. Clyſteria autem ſint lenitiua ſolùm, & præparantia ad euacuationem materierum exiſtentium in viis latis: non autem attractiua ſint à longinquis, Quia cùm materia exiſtens in venis ſua ſubtilitate ſit ad motum parata, ex hiſce acutis clyſteribus agitata materia ad periodum moueri poſſet. In clyſteribus itaque non ponatur

hiera

hiera nec ſimplex, nec compoſita, nec electuarium aliquod ſolutiuum, nec olea multum attractiua, & calida: nam vltra hoc, quod attrahendo, materiam agitant, totius etiam corporis calorem augent. Sint verò enemata ex decoctione rerum lenientium tantùm, vt de herbis, malua, biſmalua, violaria, blitis, ſpinachia, caulis, & ſimilia in frigidum, & humidum declinantia. Non negabimus caſſiam, ſi fortis fuerit ſtipticatio, neque mel violatum, neque roſarum.. Sed ſi venter obediet lenitionibus, contentus ero cum decoctionibus apponere ſaccharum duarum coctarum, oleum violatum, mel violatum, cum vitello oui, & ſale, ſecundum modum prius dictum. Hoc autem enemà quotidie fiat, niſi aliunde ventris lenitio fiat, quia ſcimus quòd ſuperfluitates primæ digeſtionis fouent cauſas febris, & coniunctas, & antecedentes.

Quòd ſi patiens enemata abhorret, alio ingenio conducamus ventris lenitionem. Et ſic conſulo, vt omni mane ante cibum capiat infraſcriptam decoctionem, ad quãtitatem ℥ iij. quolibet mane.

℞. Iuris pulli ſine ſale, & ſine aliqua pinguedine ℥ vj. carnium prunorum

damaſcenorum numero v.paſſularum enucleatarum ℥ ß. bulliant ſimul vſque ad medietatem iuris, deinde coletur ſine expreſſione, exhibeatur ante cibum per vnam horam, vel fiat etiam hoc.

℞. Aquæ claræ ℥ vj. caſſiæ fiſtulæ cum toto cortice, & medulla ℥ ß. frangatur caſſia per portiones, bulliat in prædicta aqua ad tertiam partem: coletur, & colatura tepida exhibeatur modo prædicto.

Conſiderandum, quòd præſens digeſtio in hac febre continua acuta debet fieri à primo die inceptionis febris, vel à die ſecunda poſt euacuationem minoratiuam vſque ad ſeptimam diem. Quòd ſi vrgeat neceſſitas euacuationis, non habebis excuſationem in ſexta die ad exhibendam medicinam eradicatiuam. Quod ſi neceſſitas non vrget, caue ab exhibitione pharmaci in ſexta. Quia poſſet materia moueri ad criſim in ſexta, & tunc fortè impediretur motus criſis, quem natura intendit in ſeptima, & tunc ab exhibit› pharmaco tantum natura debilitari poſſet, quòd aduentante criſi in ſeptima, virtus non ſuſtineret pugnam morbi. Neque in ſeptima euacuare debes: quia eſt dies criſis, in qua nihil agendum. In octaua verò præparabis te ad euacuationem ma-

teriæ

teriæ, apparentibus signis digestionis, cum quibus & qualibus, dicam postea. Euacuatione facta, si videris multum materię indigestæ relictum fuisse: propter quod febris suum acumen continuaret: iterum præparabis te ad digestionem iteratam. Syrupi secundæ digestionis sint non solùm alteratiui complexionis calidæ, & siccæ, sed & aperitiui viarum, & oppilationum remotiui, à quibus febris ipsa fouebatur per fomẽtum putridum.

Syrupus conueniens in digestione est talis.

℞. Syrupi diuinarij scilicet bisantini, syrupi de endiuia ana ʒ vi. aquarum absinthij, in quacunque febre cronica, & acuta, post septimam appone absinthium, quia stomachum confortat, & hepar, & choleræ acuitatem remittit, buglossæ, cicoreæ ana ℥ i. misce. Et sic continuabis hanc secundum digestionem in materia faciente febrem acutam, obseruatis his, quæ prius dixi, scilicet quòd venter quotidie leniatur. Neque patiens in digerendo materiam sit solicitus, ac cupidus in comestione alicuius rei vel in potu impediente digestionem, vel succi fructum scilicet cucumeris, melonum, citrulorum, cucurbitarum, quia prohibent resolutionem, & materiæ digestionem impe-

diunt. Apparentibus autem ſignis digeſtionis facta euacuatione in octaua, conſulo, niſi vrgentiſſima fuerit neceſſitas euacuationis eradicatiuæ, quòd ipſa non fiat niſi poſt decimam quartam: vrgente neceſſitate euacuationis fiat in duodecima, quia non eſt dies periculoſa. Quòd ſi dies duodecima maioris inquietudinis eſſet, & coactus eſſet eradicatiuè euacuare, nolo deſiſtas, ſed conſideres horam aduentus acerbationis per ſeptem horas ante, eodem die euacuare poteris, vel in fine duodecimi diei, hæc ſunt pro intentione digeſtionis. Quòd ſi coactus eſſes vltra prolongare digeſtionem ſecundum ordinem prolongationis febris, intentio magis ſit ad aperiendum, quàm alterandum, quia longa actione caloris putredinalis materia illa erit incinerata, & facta melancholica: quare indiges maiori apertione, quàm infrigidatione. Et ſic ſyrupi tui erunt, ſyrupus de duabus radicibus, ſyrupus de quinque radicibus, ſyrupus de lupulis, ſyrupus de pomis compoſitis, & ſimiles aperitiui ſyrupi, cum aquis appropriatis, aqua fœniculi, apij, lupulorum, ſemper addendo aquam bugloſſæ, ratione cordis.

De

De cura Febris putridæ continuæ acutæ per euacuationem materiæ.
CAP. VII.

ET non te lateat, quòd euacuatio in huiuſcemodi febribus fieri poteſt duplici ingenio, aut phlebotomia, aut pharmacia. Bene igitur conſidera, ſi in huiuſmodi febre continua acuta conueniat phlebotomia. & quia in pluribus in principio ægritudinis fieri debet, quia euacuatio eſt vniuerſalis, moneo vbi vocatus es, vt ſigna phlebotomiæ conſideres, & eſt ætas iuuentutis, complexio ſanguinea, tumor faciei, ac oculorum inflatio cum rubedine, venęque in oculis tumentes, & apparentes, caliditas in toto corpore, conſuetudo ad phlebotomiam: ſi horum plura ſigna adſint cum vrina rubea groſſa, febrientem phlebotoma ex baſilica lateris dextri cum extractione ſanguinis tenore virtutis obſeruato. Dato quòd vrina non eſſet groſſa, rubea, vel citrina atteſtans dominio choleræ, conſidera ſi corpus ſit iuuenile, muſculoſum, ſanguineum: tunc non obſtante dominio choleræ, phlebotomare poteris, non tamen copiosè, ac ſi ſolus peccaret ſanguis, vel cholera ſanguini permixta. Vnum tamen dico, ſi

febriens continua acuta tibi occurrit, ætate, & virtute consentiente, à principio ipsum phlebotomando non peccabis, quia minera intra venas est, & venæ sectio à venis non sanguinem solùm, sed etiam alios humores putrefieri aptos, peccantes educet. Hoc igitur generale sit præceptum, quòd in febre acuta continua, à principio, & maximè in tertia die phlebotomabis ægrum, quia tunc materia peccans bene permixta est sanguini.

Quòd si sanguis peccaret vel per se, vel cum alio humore, copiosè phlebotomare audacter potes: facta phlebotomia digestionem incipies secundum modum dictum aduentante die euacuationis primæ iam dictæ, dabis febrienti medicinam sequentem, præcedente lenitiuo enemate, vel ventris lenitione, vel alio ingenio celebrata. Quia corpora quæ euacuare velis, oportet fluxa facere.

℞. Carnium prunorum damascenorum numero x. tamarindorum ℥ ß. iuiubarum, sebesten ana numero xv. passulatum enucleatarnm ℥ ß. quatuor florum cordialium, buglossæ, borraginis, rosarum, violarum ana ʒ ii. liquiritiæ mundæ ʒ iii. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis.

Deinde

Deinde colentur, cum colatura dissolue mannæ electæ ℥ ii. vel florum cassiæ nouiter tractæ ʒ vi. reubarbari electi ʒ i. ß. spicæ gran. vi. infundatur reubarbarum cum spica secundum artem per nouem horas: diaprunis solutiui, electuarij de dactylis ana drach. i. dissoluantur omnia, & fiat potus, qui exhibeatur duabus horis ante lucem, dormiat super ipsum per duas horas, vel vnam cum dimidia. Deinde vsque per totum tempus vi. vel vii. horarum maneat vel in lecto, vel in camera deambulando, si potest clausis fenestris. finita ac completa actione medicinæ, quòd ex siti, & somni aduentu dignosces, dabis ei lotiuum aquæ hordei ℥ v. vel iuris pulli sine sale cum modico sacchari abstersiui, id est sacchari duarum coctarum, lotiuo sumpto per horam dormiat, quia somno corroborantur vires corporis euacuatione debilitatæ, postea sumat prandium secundum modum superius diætæ ordinatæ. Sequenti die per tres horas ante cibum fiat sequens enema lotiuum tale.

℞. Aquæ hordei ℥ xv. sacchari duarum coctarum ℥ iii. vitelli oui numero i. misce, & fiat clystere. Quòd si medicina exhibita, non absoluatur patiens à

febre, accedes ad secundam digestionem residui materiæ peccantis, vt diximus, dando syrupos appropriatos. Apparentibus verò signis digestionis in materia, consulo, vt iterum purgetur materia sequenti medicina.

℞. Diacatholiconis ʒ vi. electuarij rosati Mesuæ ʒ ii. agarici electi ℈ iiii. zinziberis, salis gemmæ, si non affuerit impedimentum ex parte pectoris ana gran. iii. reubarbari electi drach. i. ß. spicæ gran. v. infundatur agaricus cum suis correctiuis in oximelle simplici per nouem horas. Similiter reubarbarum infundatur in aqua endiuiæ, & modico vini albi odoriferi quantum sufficit per totidem horas. Deinde fiat fortis expressio, & cum decoctione communi florum, & fructuum quantum sufficit, dissoluantur, & fiat potus, qui exhibeatur duabus horis ante lucem, modo assumptionis medicinarum ante, & post supradicto.

Si verò ab hac secunda digestione, & euacuatione materiæ, patiens à febre non absoluatur, consulo, vt tertia vice digeratur materia suis syrupis prædictis. Deinde purgetur materia sequentibus pilulis, vt

Recip

℞. Pilularum aggregatiuarum ℈ ii. Agarici trochiscati ℈ i. reubarbari electi ℈ ß. diagridij gran. i. misce cum syrupo violato. fiant pilulæ numero v. Exhibeatur manè per duas horas ante lucem. Et scias quòd hæ pilulæ conferunt in febrium declinatione vniuersali: quia sunt magis euacuatiuæ humorum grossorum, qui per incinerationem facti sunt. Quòd si his pilulis adhuc non liberatur æger à febre, credatis mihi, quòd materia non solùm peccat qualitate, sed etiam modo substantiæ, scilicet quia materia ex processu febris erit incinerata. & ingrossatum est, & veluti in cinerem redactum, quoddam caloris putredinalis fomentum. Et ideo consulo, vt in processu vtamur aperitiuis fortibus, non negligentibus tamen extinctionem putredinalis caloris. Præterea cùm longo, diuturnóque tempore febris præterito, æger vehementer debilitatus est, rectò procedemus digerendo & aperiendo, potius quàm euacuando. Idque cum cibis medicinalibus, quibus notabilis viarum apertio fit: & conducetur materia ad vias vrinæ, vel sudoris, vel alterius cuiusdam euacuationis insensibilis. Quòd si illis præparetur materia ad viam secessus leui quadam medicina: si non

non ſemel pluribus tamen vicibus facilem viam habebit ad euacuandum. Conſulo igitur, quolibet mane æger ante diluculum capiat ſequentem potionem, per ſeptem, vel nouem dies continuos.

℞. Radicum fœniculi, radicum petroſelini, radicũ apij, radicũ bugloſſæ, radicum endiuiæ ana ℥ ß. Cicerũ rubeorum ℥ i. bulliant omnia in ſufficienti quantitate iuris pulli ad medietatis conſumptionem. Deinde colentur, & colaturæ adde de ſyrupo cicoreæ cum reubarbaro ℥ i. ſi reubarbarum abhorret, loco eius exhibe ſyrupum biſantinum, vel ſyrupum de duabus radicibus. Quo iure hauſto, ſtatim pannis ſe cooperiat, vt dormiendo, ſi poſſibile eſt, ſudor prouocetur ſi ſudor non prouocetur, notabilem operationẽ per vias vrinę videbis. Aſſumpto hoc iure, ſi ad ſeceſſum materiæ declinent, exhibeto pilulas ſequentes.

℞. Pilularum aggregatiuarum, agarici trochiſcati ana ℈ i. diagridij granũ i. ß. miſce, cum ſyrupo violato fiant pilulæ numero iii. Nota agaricus tardæ operationis eſt, & aliarum medicinarum, quibus admiſcetur, operationem tardat. Ideo addidi diagridium, quod tarditatem operationis remouet. Hæc pro ſecunda intentione euacuationis dicta ſint.

De

De His quæ confortant membra principalia, & his seruientia.
CAP. VIII.

PRo hepate confortando consulo, post euacuationem materiæ à tot, ac tantis euacuationibus: cùm in eo relicta sit mala complexio calida, quòd hæc auferatur ex epithemate extrinsecus applicato, & per vnctiones. Pro quo diligentissimè obserua, quòd à principio earum febrium pendentium à materia, ipsa materia nondum euacuata, epithemata hepati nullo modo applicanda sunt. Errant igitur, qui hunc modum sequuntur, quia materia intus frigiditate compingitur, quòd facit ad maiorem præparationem indigestionis, & maiorem oppilationem. Interdum verò, si à principio istius febris fuerit cauma humorum, vt ab intensissimo calore virtutem deficere timeas, excusaberis, si à principio epithemata frigida applicabis, maius enim febrienti iuuamentũ eueniet in conseruanda vita, quàm nocumentum ex prolongatione febris.

Epithema hepatis tale est.

Recipe Aquarum rosatæ, hepaticæ, solatri endiuiæ, acetosæ, ana ℥ v. aquæ absinthij ℥ iii. specierum diarodi triasandalini

lini ℥ i. ſpicæ grana x. ſpodij drach. i. ß. aceti optimi ℥ iiii. pulucrizertur puluerizanda, miſce pro epithemate hepatis. quod epithema ſic conficiatur, primo vnicà forti ebullitione bulliant, vt medicinarum virtutes ingrediantur aquas. Deinde infrigidatis omnibus madefiat pecia linea in iſto liquore, & manu compreſſa teneatur fortiter donec caliditatem manus accipiat, & hepati applicetur. Et tandiu ſtet, nec diutius, donec calefieri cœperit, & iterum remoueatur, & ſic manè, & veſperi ante cibum hoc epithema applicetur. Vnguentum quo epithematis loco inunges hepar ad confortandum.

℞. Vnguenti ſandalini, infrigidantis Galeni, olei ſpicæ ana ℥ ß. miſce. Et nota quòd renes, quum comitentur hepar per venas magnas ab hepate venientes, eadem caliditate etiam renes epithementur, magis tamen conſuetum eſt, & obſeruandum, vt ſolo dicto vnguẽto renes inunguntur. Porrò cùm hepar non modo per exterius applicata confortetur, ſed etiam per ea, quæ interiùs ſumuntur, ob eam rem laudo, quòd patiens in declinatione febris infraſcripta vtatur mixtura.

℞. Diarhodonis abbatis, vel deſcriptione communi triſandalorum ana ℥ i. dia-

buglo

buglossati ℥ ß. misce cum syrupo bisantino fiat electuarium, de quo duabus horis ante cibum, grossæ castaneæ quantitatem sumito.

Cordi verò succurremus confortantes per ea, quæ per extra applicantur, & intra sumuntur. Nec te fugiat in praxi in principio febris acutæ, epithemata cordi applicare non esse peccatum. Quia cor est vitæ fons, & origo. tum quòd in corde non est materia humoralis faciens febrem, quæ ratione frigiditatis epithematis possit compingi intus, vt erat in hepate. Nota etiam quod cordis epithemata non debent esse multum eleuata in frigido: quia membrum natura calidum: quantumuis calida ægritudine laborans intensa frigida non patitur: quia vltra hoc, quòd malam complexionem calidam corrumpit, periculum esset de naturalis cordis caliditatis extinctione. Ideo frigidiora epithemata hepati per calidum lapso magis conueniũt, quàm cordi cæteris paribus. Neque hepati sola intensa frigida applicare conducet. Ideo in epithemate hepatis posui aquam absinthij, & spicam, vt aliorum frigiditatem frangerent, hepatísque substantia magis confortaretur.

Epith

Epithema cordis tale est.

Recip. Aquæ rosatæ, aquæ borraginis, aquæ buglossæ, aquæ acetosæ, melissæ, endiuiæ, ana ℥ v. florum buglossæ, florum borraginis, rosarum rubearum ana ℥ i. ß. sandalorum albor. & rubeorum ana ʒ i. Been albi, ossis de corde cerui ana ℈ ii. Camphoræ, si fortis est inflammatio, gran. vi. Croci ℈ i. vini maluatici, aceti optimi ana ℥ iiii. pulucrizentur pulucrizanda, misce pro epithemate cordis.

Pro pauperibus hoc sequens vnguentum erit conueniens.

Recipe Olei nenufaris citrinæ vnc. iii. pulueris florum nenufaris citrinæ drach. ii. sandalorum rubeorum, coraliorum rubeorum, seminum acetosæ ana scrup. i. Margaritarum, ligni aloes, ossis de corde cerui ana scrup. ß. camphoræ gran. iii. cæræ albæ lotæ cum aqua nenufaris citrinæ quantum sufficit. puluerizatis pulucrizandis, & cum modico cæræ albæ fiat vnguentum pro corde ante cibum. Valet in omni anxietate cordis. fit quoque cordis confortatio cum his, quæ intra sumuntur. Conueniunt autem conditum acetositatis citri, syrupi de ribes, sacchari rosati, sacchari violati, diabu

diabugloſſati, diaborraginati, conficiendo electuarium tale.

℞. Diaborraginati, diabugloſſati, ſacchari roſati ana ℥ ß. conſeruæ acetoſitatis citri ℥ j. ſpecierum aromatici roſati ʒ j. ß. miſce, cum ſyrupo de ribes fiat electuarium, cui adde foliorum auri numero ß.

Confortamus ſimiliter hepar, & cor cum infraſcripto electuario.

℞. Diabugloſſati, ſacchari roſati ana ʒ j ß. ſpecierum diarhodon abbatis, ſpecierũ triaſandalorum ana ʒ j. ß. miſce, cum ſyrupo acetoſitatis citri fiat electuarium. Cui adde foliorum auri numero v. poterimus loco electuarij, exhibere confectionem in rotulis.

℞. Specierum aromatici roſati, ſpecierum triaſandalorum, diarhodonis abbatis, ana ʒ j. ß. ſacchari optimi diſſoluti in aqua roſata, & bugloſſæ quantum ſufficit, fiat confectio in rotulis. Confortantia ſtomachum, & inteſtina ſunt, quæ interius ſumuntur, & extra applicantur, Quæ intra ſumuntur in cauſa frigida confortantia ſtomachum, non declinent ad intenſiorem gradum caloris propter febrem, vt diacitonitem cum ſaccharo & ſpeciebus. Mellis roſati colati, ſyrupus de menta in quo

non eſt multus gradus caliditatis. Quòd ſi timemus caliditatem rei exhibitæ, tempera bis cum aliquo ſyrupo frigido, vt ſyrupus de citoniis.

Confortatio in cauſa calida ſtomachi nō debet eſſe cum ſummè frigidis, ne impediatur concoctio, vt

℞. Diacitonitem ſine ſpeciebus cum ſaccharo, ſacchari roſati ana ℥ j. miſce. cum ſyrupo de menta fiat electuarium.

Si cognoueris febrilem calorem remiſſum: quia ſumus in declinatione febris manifeſta, non malum eſt prædicto electuario miſcere ʒ j. ſpecierum aromatici roſati. De quo electuario aſſumat quotidie per duas horas ante cibum quantitatem magnæ caſtaneæ. Quòd ſi ob caliditatem ſtomachi à calore febrili corruptam, ſtomachus multiplicat ſuperfluitates multas, & inteſtinis, quo fit, vt continuo in flatum conuertantur, bonum erit, relicto priori electuario vti infraſcripto.

℞. ſpecierum diagalangæ, ſpecierum aromatici roſati, puluerum diadraganti frigidi ana ʒ j. ſacchari quantum ſufficit, diſſoluti in aqua mentæ, fiat confectio in rotulis ʒ ij. pro qualibet. Eadem confectio prodeſt doloribus ſtomachi, & inteſtinorum, qui plerunque contin-

gunt

gunt in febrium declinatione, & immediatè post eius assumptionem, bibatur aliquantulum de iure pulli decoctionis anisorum. Quod si dolores stomachi & intestinorum superuenerint non stante febre, post ipsam confectionem mo.licum vini maluatici bibere prodest.

Per exterius confortant stomachum, vel inunctiones, vel fomentationes. Fomentatio stomacho debilitato conferens, & ventoso in febrium declinatione, & stante adhuc febre si vrgeret necessitas talis est.

℞. Florum camomillæ, rosarum rubearum, menthæ siccæ, absintij ana M. j. supercalefiat tegula, & irroretur cum optimo vino albo, & odorifero: deinde madefiant herbæ super ipsam, & sic stomacho applicentur manè, & vesperi remouendo ante cibum.

Vnguentum confortantium stomachum stante febre, & post tale est.

℞. Olei spicæ, olei masticis, olei citoniorum, olei absinthij, ana ℥ j. nucis muscatæ, ligni aloes garyophyllorum, macis ana ʒ ß. coraliorum rubeorum, rosarum rubearum ana ʒ j. cinnamomi electi ℈ ij. musci fini, g iij. puluerizentur puluerizanda cum modico cære fiat vnguentum molle: quo ca-

lido inungatur ſtomachus manè, & veſperi ante cibum.

Et hæc de curatione febrium continuarum acutarum.

Ad Succurrendum accidentibus febris continuæ acutæ.
CAP. IX.

QVONIAM ſecundum plurimum in omni febre putrida acuta, contingunt accidentia ſæua, plerunque trahentia ad ſecuram. Ideo eſt vtile plurimum & ægrotanti, & medico, illis accidentibus ſuccurrere.

Primò quippe febriens quandoque ſiti clamoſa infeſtatur, ideo expertum eſt, ſi febriens crebrò bibat duos, vel tres hauſtus ſequentis iulep, ſitis ipſa ſedabitur, cum hoc etiam ipſi ſebri iuuamentum præſtabit.

℞. Seminum endiuiæ, acetoſæ, plantaginis ana ʒ ij. ſeminum citoniorum ʒ iij. quatuor ſeminum communium frigidorum ana ʒ j. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ fontis claræ, vſque ad conſumptionem medietatis. Deinde coletur ſine expreſſione, & colaturæ adde vini granorum acetoſorum ℥ j. ß. ſucci acetoſitatis citri,

tri, facchari candidi, ana ℥ j.ß. Iterum lento igne bulliant, & fiat iulep longum.

Ad idem, multum expertum est conferre, si febriens in ore teneat lambendo frequenter de sequenti mixtura.

℞. Mucillaginis feminum citoniorum ℥ ij. mucillaginis feminum maluæ j. puluerum diadragāti frigidi, facchari candi ana ʒ ij. facchari albiſſimi quantum ſufficit, & fiat loch molle.

Ad idem, expertum est, & optimè valens in tuſsi, & difficultate anhelitus, si febriens ferè continuò teneat in ore fruſtum ſequentis liquiritiæ ſenſim maſticando ipſum.

℞. Liquiritiæ mundæ, & bene raſæ, & per fruſta diuiſæ ℥ ij. paſſularum enucleatarum ℥ j. ſeminum citoniorum mundatorum ℥ ß. ſacchari candi ℥ j. miſce, & bulliāt in ſufficienti quantitate aquæ, vſque ad conſumptionem medietatis. demum vſui reſeruetur modo dicto. Ex iiſdem quoque rebus potes conficere cum ſaccharo albiſſimo loch molle, de quo patiens portiunculas teneat in ore lambendo.

Ad idem, expertum est dare patienti de infraſcripta mixtura.

℞. Succi coſtarum lactucæ, ſucci ſemperuiuæ, ſucci limonis ana ℥ ij. mucillaginis

ſeminum citoniorũ, ſacchari candi ana ℥ j. & cum ſaccharo albiſſimo fiat loch molle.

Ad idem expertum eſt.

Si fuerit ſitis valde clamoſa ſicut in cauſone inflammatiuo contingit, quòd patienti febrem cum ſiti illa clamoſa condonetur potus multæ aquæ frigidæ, obſeruatis conditionibus recitatis à Galeno in primo artis curatiuæ ad Glauconem, & ab Auicenna prima quarti, inter quas debetis obſeruare, vt dixit Princeps, quòd febricitantis ventriculus in virtute concoctiua nó ſit imbecillis admodum.

Ad idem expertum eſt.

Si totum, guttur extrinſecus inungatur cum ſequenti oleo,

℞. Olei de floribus ſalicum, de floribus cucurbitæ, violati ana ℥ ij. diluantur hæc olea cum aqua fontis claræ frigida, & ſæpius in die eodem inungatur guttur, vt dix

Attende, quòd cum omnibus his dictis ſemper potus ægrotantis ſit, vel aqua hordei non multæ decoctionis, vel aqua cocta cum ſucco granatorum,& omnino parcat vino.

Item ad idem, & eſt expertum,

Si patienti manè & veſperi ante cibum diluantur extrema à genu infra, & à cubito

bito infra, cum aqua dulci simplici & calida: fiet enim nedum euaporatio humidi vaporis ad superiora, verùm & tractus vaporum calidorum à superioribus ad inferiora. Attende iterum, quòd de maximè sedantibus sitim in febribus est, euacuare causam sitis, quæ secundum plurimum est in stomacho, defluxa tamen ab hepate, Et ideo hortor vos, quòd aliquando adhuc non concocta materia condonetis ægrotanti modicum floris cassiæ, vel tamarindorum, vel mannæ: quorum virtus est euacuatiua tantùm materiæ existentis in ventriculo. Attende iterum, quòd ad sedandam sitim in febribus vtile remedium est, si frigida continuò coquantur cum suis cibariis, vt est lactuca, plantago, portulaca, semina mellonum, & alia semina communia frigida: condianturque secundum plurimum cibaria cum succo granatorum, vel agrestæ, vel limonum: dum tamen inter omnia delectabilius extinctiuum sitis, est succus acetositatis citri. Quandoque ipsi febri iungitur aliud accidens satis horrendum, quod est instantia vigiliarum, propter quam spiritus resoluuntur, & virtus debilitatur: ex qua instantia vigiliarũ plerunque febriens deducitur ad deliria, ad inquietudinem,

& ad mortem. Ideo hortor vos, vt procuretis abolitionem omnino instantiæ vigiliarum, primò quippe incipiendo à debilioribus prouocātibus somnum, vt virtus melius assuescat ad fortiora, & sic non terrebitur. Ideo in primis, & ante euacuationē, & post, expertum est, lotiones extremitatibus admodum valere, maximè factas vesperi post cibum: his enim lotionibus vapores frigidi, & humidi cum vaporibus cibi deferuntur ad cerebrum, eiusdem quoque sua caliditate actuali diuertuntur vapores calidi, sicci, qui à minera putredinis ascendebant ad cerebrum, & somnum prohibebant, eius causam auferentes.

Lotio igitur erit sequens.

℞. Florum camomillæ, anethi, nenufaris, violarum ana M. ij. capitum papaueris albi numero decem, foliorum lactucæ, vitis, cannarum, salicum ana M. j. & hoc si folia ista inueniri poterunt, si non, sis contentus prædictis. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ currentis vsque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura vsui seruetur. Vbi volueris decoctionem istam fortificare, Adde seminum Iusquiami albi ℥ ß. corticum radicum mandragoræ ℥ j. ß. Hortor semper vos, vt in preuocatione somni primitus

tus tentetis ea quæ per exterius applicantur, quoniam prouocatiua somni per interius non sunt sine timore.

Ad idem, expertum est, quòd quacunque hora non poterit aliquis dormire, cum sequenti vnguento inungantur tempora, & sub naribus, & pulsus manuum, & pedum cum plantis eorum.

℞. Vnguenti populeonis, olei nenufaris ana ℥ ß. croci, opij, ana ġ iij. misce, & fiat linimentum.

Ad idem, expertum est & mirabile in prouocatione somni, si patienti instantiam vigiliarum, diluantur aures, & maximè pulpa earum, & nares cum sequenti vino.

℞. Vini albi dulcis ℥ vj. seminum Iusquiami albi ʒ ij. Bulliant vsque ad consumptionem medietatis vini, cum quo inungantur aures, & nares, & æger omnino dormiet.

Ad idem, expertum est non potenti dormire, sacculus iste sequens, si naribus applicetur.

℞. Seminum lactucæ, seminum nenufaris, seminum papaueris albi, seminum Iusquiami albi ana ʒ ij. corticum radicum mandragoræ ʒ j. contundantur, & ponantur in sacculo, & bulliant in aquæ la-

ctucæ, aquæ nenufaris, vini albi odoriferi ana ℥ iiij. certè si patiens huius sacculi odorem continuabit, omnino dormiet.

Ad idem.

℞. Florum nenufaris quantum expedit ad conficiendum plumaceolum, seminum iusquiami albi ℥ ij. misce, & conficias plumaceolum, super quod æger capite cubet.

Idem ad idem; expertum est, quòd post cœnam, cùm patiens cubare voluerit, imponantur per nares quatuor guttæ sequentis olei, & dormiet.

℞. Olei de seminibus papaueris albi, olei violati ana ℥ iij. opij ℈ j. ß. Bulliant insimul vsque ad consumptionem medietatis olei, imponatur oleum (vt diximus) & certè dormiet. Vbi autem hæc, quæ per exterius applicantur, non contulerint in prouocatione somni, hortor, v per interius applicentur ea, quæ somnum habent prouocare: dum tamē obseruetur generalis regula: quòd à somniferis non inducentibus stuporem, incipiamus. Et ideo compertum est, sequens remedium vtile esse, & expertum.

℞. Medullæ panis ℥ ß. Infundatur in vino cocto, seu sapa, & sic madefacta post cibum

cibum, cum æger dormire voluerit, exhibeatur.

Ad idem, & est expertum, & familiare, si post cibum febricitanti patienti instantiam vigiliarum exhibeatur sequens potus.

℞. Succi lactucæ, succi nenufaris, succi violarum, ana ℥ ij. misce, & cum modico vini albi odoriferi exhibeatur vt dictum est. Si verò per hæc febricitans non dormierit, laudo, quòd secundum maiorem vel minorem necessitatem stupefacientia ægrotanti exhibeantur. obseruabis primo præceptum Principis in quarta primi dicentis, & si necesse fuerit stuporem inducere, non transcendas tale, quale est papauer album, quoniam cum suo stupore est domesticum.

Ideo expertum est, si patienti instantiam vigiliarum exhibeatur per horam post cœnam sequens potus, omnino dormiet.

℞. Syrupi de papauere, de nenufare, aquæ lactucæ ana ℥ ij. misce & patienti exhibeatur. Et scias quòd hic potus cum hoc, quòd inducit somnum, maximè confert febri.

Ad idem, si hic potus non contulerit, consule, vt deueniamus ad optata incipiendo semper à debilioribus, primò dabimus sequentem bolum

post

post cibum in vesperi patienti instantiam vigiliarum.

℞. De requie opiata ℈ ij. sacchari violati ʒ ij. misce pro vna vice. quòd si istud non suffecerit, cum eodem saccharo violato, vel nenufarino adde ℈ ij. athanasiæ. Quòd si fuerit opportunum ascẽdere, adde saccharo nenufarino ℈ ij. philonij Romani, & adhuc si fuerit tui intentio magis somnum prouocare, cum eodem saccharo adde triferæ magnæ ʒ ß. Quòd si cum prædictis æger non dormiat, pronuntiabis periculum de morte suis astantibus. Et hæc de instantia vigiliarum. Quandoque verò ipsi febricitanti iungitur dolor capitis intensus, quoniam huiusmodi dolor prouenit à vaporibus eleuatis à materia faciente febrem, qui attingentes pelliculas cerebri, vltra hoc quòd causant malam complexionem, extendendo causant malam compositionem in cerebro, & inde dolorem inferunt, & plerunque easdem pelliculas pungendo, dolorem pungitiuum capitis conducunt. Ideo succurrendum est illi dolori.

Primò cum omni genere diuersionis à capite. Laudo igitur, vt fiant primò lotiones, quibus vapores illi ascendentes, ad inferiora trahentur, quæ lotiones fieri

ri debent ante cibum manè, & veſperi, quia tunc non permiſcebuntur illi vapores ſumis cibi, vt reddantur ad diuertendum difficiliores.

Lotio talis eſt ſequens.

℞. Florum camomillæ, roſarum rubearum, florum ſticados arabici, betonicæ, calamenti ana M.j. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ currentis vſque ad conſumptionem medietatis cum qua fiat lotio cruribus à genu infra, & à cubito infra. Et attende, quòd in tali lotione apponuntur calida, & ſi ægritudo fuerit calida, quoniam ipſius calidi proprium eſt attrahere. Secundò cùm aqua illa, qua diluuntur pedes & manus, ſit caliditatis alicuius pungentis, mordicantis, à duplici caliditate fiet maior attractio, videlicet caliditate actuali aquæ, & poteſtatiua.

Secundum remedium eſt, manè & veſperi frictiones fieri à ſuperioribus ſpatulis incipiendo vſque ad pedes.

Tertium remedium eſt, appoſitio cucurbitularum ſine ſcarificatione, incipiendo à ſpatulis ad nates, ad coxas, & ad pulpas crurium. Quòd ſi expediret ſcarificatio, tunc incipe ab inferioribus, & procede ad ſuperiora: neque turberis ſi Galenus dicat in libro de cucurbitula, quòd

cucur

cucurbitulæ non debent apponi nisi in corpore prius mundato: hoc intelligitur, si tui intentio fuerit euacuare tantùm per cucurbitulas. Si verò fuerit tui intentio, trahere de membro ad membrum, cucurbitulæ apponi possunt sine vlla euacuatione præcedente. Laudo quoque quòd vbi prædicta non contulerint, quòd temporibus applicetur oxyrhodinum confectum ex oleo rosato, aqua rosata, & aceto, quoniam intentio tui est repercutere fluentes humores ad caput. Ideo maiorem aceti quantitatem addere debes. Scias tamen quòd elegans remedium in dolore capitis per communitatem à materia febris est tale, videlicet clysterium factum ex rebus diuertentibus à capite, vt

℞. Foliorum maluæ, violarum, florum sticados arabici, betonicæ, furfuris grossi ligati in petia ana M. j. bulliant in sufficienti quãtitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis, deinde colentur: & de colatura

℞. ℥ x. olei violati ℥ iij. hieræ simplicis ʒ vj. mellis rosati ℥ ij. salis communis ʒ ij. vitelli oui numero j. misce, & fiat clysterium, consulo quoque tanquàm expertum, & probatum in dolore capitis, prout est accidens febris, quòd bis in die,

mane

manè & vesperi inungantur tempora, & frons tota cum vnguento alabastrino. Cuius descriptionem habetis in Empirica nostra de curatione morborum à capite vsque ad pedes, in capite de dolore capitis. Vbi verò hæc dicta non contulerint, consulo tanquàm remedium expertum, quòd aperiantur venæ hæmorrhoidales cum phlebotomo, vel hirudinibus: per eas enim venas hæmorrhoidales apertas nedum euacuatur materia febris, verùm & vapores vnà simul euacuabuntur, valentes attingere caput, & istud remedium in febribus quantumcunque intensiuis prohibet futuram phrenitidem, quæ præ dolore capitis, & intensione febris frequenter solet contingere. Et ideo cum his, & cum dicendis succurremus alteri accidenti in febribus, maximè acutis, quod est delirium, vel paraphrenitis, cuius medicatio vel prohibitio futuræ phrenitidis, consistit in omnibus auxiliis conuenientibus dolori capitis, & cum dicendis infra.

Et ideo attende, quòd curatio paraphrenitidis, quæ est à solis vaporibus mineræ febris lædentibus cerebrum, debet esse solicitare, ne vapores in materiam vertantur, & fiat vera phrenitis, quoniam tunc eius curatio apud medicum erit vana. Solici

licitet igitur medicus in delirio, & phrenitide, diuersiones, quas numerauimus ad succurrendum dolori capitis cum lotionibus, cum ligaturis, cum appositione ventosarum, & scarificatione, & sine, cum missione sanguinis diuertendo à capite. Quod si prædicta non conferant in paraphrenitide ex febre, remedium est, apponere sanguisugas post aures, quoniam est diuersio, & euacuatio paratæ materiæ conducere ex paraphrenitide phrenitidem ipsam. Postea verò præsentàneum remedium est, ad prohibendam futuram phrenitidem, aperire venas narium, vel cum phlebotomo, vel setis porcinis benè pungentibus. Caue tamen ab hirudinibus venis narium applicatis. Hortor quippe quod vbi in febre timor fuerit de futura phrenitide, medicus solicitet diuersiones cum clysteriis, quoniam vltra hoc, quòd clysteria diuertant materiam à capite, euacuant materias communes existentes in viis latis, quibus fouetur minera puredinis febrilis, inter quæ clysterium sequens est maximi iuuamenti.

℞. Mercurialis, florum camomillæ, betonicæ, sticados arabici, maluæ, violariæ, furfuris grossi ligati in petia ana M.j bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque

ad

ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

℞. ℥ x. olei rutæ ℥ iij. hieræ simplicis. Et si volueris fortificare magis clysterium, hieræ logodionis. Et si adhuc magis fortificare volueris, hieræ Ruffini ʒ vj. mellis rosati ℥ ij. salis communis ʒ ij. vitelli oui numero j. misce, & fiat clystere ieiuno stomacho. Et hæc de phrenitide, de paraphrenitide ex febre dicta sint, cùm de his latius diximus in de medicatione Empirica.

Vbi verò cum febre iungeretur somnus profundus, qui secundum plurimum causatur in febribus à vaporibus materiæ febris eleuatis ad cerebrum, qui sui caliditate cerebri humiditates pituitosas eliquant, quæ eliquatæ confluunt ad ventriculos cerebri, & eos oppilant, & somnum inducunt, ideo ad prohibendum huiusmodi accidens, ne in subethicam transeat dispositionem, hortor, ut primo fiat sequens clysterium.

℞. Agarici optimi ʒ ij. pulpæ coloquintidæ ʒ j. ß. betonicæ, florum sticados arabici, camomillæ, calamenti, mercurialis, ana M j. Agaricus, & coloquintida ligentur in petia, ne eorum substantia hæreat intestinis: propter quod timendum esset de diarea, vel dysenteria. Et omnia

E

ſimul bulliant in ſufficienti quantitate aqu
vſque ad conſumptionem medietatis, dein
de colentur, & de colatura

℞. ℥ x. olei rutæ ℥ iij. hieræ logodio
nis ʒ vj. ſacchari rubei ℥ j. ß. mellis ro-
ſati ℥ ij. vitelli oui numero i. ſalis com-
munis ʒ ii. miſce, & fiat clyſterium. poſt
clyſterium non negligat patiens om
genera diuerſionum cum lotionibus vide-
licet ſuprà dictis, cum ligaturis fortib
cum appoſitione cucurbitularum, & c
appoſitione hirudinum hæmorrhoidibus
& non negligat etiam appoſitionem oxy
rhodini fronti, & temporibus appoſit
non negligat quoque medicus remediu
à me expertum, & probatum in profun
ditate ſomni, & ſubetica diſpoſitione, &
eſt aſſumere ʒ ij. capillorum patientis, &
ipſos vri, vrentéſque ipſos extinguere cu
aceto fortiſſimo, & abraſa commiſſu
coronali prædicti capilli calidi applice
tur, & ſic permutentur de tribus hor
in tribus horis, & apparebit remediu
præſtans, & ſubitum in abolitione ſo
ni. Non etiam medicus negligat con
nuam appoſitionem fortiſſimi aceti
nhribus, & oculis, & temporibus, & cu
eodem aceto madefactionem: his en
fit, repercuſſio vaporum eleuatorum
mi

minera febris, quibus materia eliquabatur, & somnus conducebatur. Vbi verò in febribus ariditas, & nigredo in lingua apparuerint admodū febricitantem molestantes, remedia sunt hæc sequentia.

Expertum est, quòd si lingua aspergatur, & bene fricetur cum saluia vel maiorana infusa in oxymelle simplici, vel in melle rosato, vel in aqua hordei, & aceto, postmodum ipsi linguæ imponatur sequens mixtura, sublime remedium est, si post lambendo supra linguam ipsa teneatur.

℞. Aquæ hordei multæ decoctionis, vt melius sit abstersiua ℥ ij. mellis despumati ʒ ij. sacchari candi ℥ j. ß. misce, & vnica forti ebullitione insimul bulliant, & vsui seruetur. Item.

Ad idem, expertum est, si frequenter supra linguam patiens teneat de sequenti mixtura.

℞. Mucillaginis seminum citoniorum, mucillaginis seminum psyllij, seminum maluæ ana ℥ ß. sacchari candi ℥ j. mellis rosati ℥ ß. sacchari albissimi quantùm sufficit, & fiat loch molle. Vbi verò cum febre iungeretur inquietudo die noctúque, hortor, quòd cùm talis inquietudo proueniat à materia hinc inde currente

per totum corpus, & non relinquente ægrum, neque membra sui in eodem loco, & situ quiescere, quòd omnino materia febris euacuetur, euacuatione quippe minorante materiam, vt natura reddatur potentior supra residuum materiæ cum medicinis securis, & sine molestia euacuantibus, derelinquentibûsque vestigium digestionis in residuo materiæ remanentis: cuiusmodi est electuarium rosarum Mesuæ, electuarium de succo rosarum Nicolai, electuarium de dactylis. Hæc enim electuaria cum hoc, quòd euacuant minorando materiam facientem febrem, sunt secura sine nocumento. Et ideo dato quod essemus in primis diebus, vbi iungeretur hæc inquietudo die noctûque, consulo, vt sine timore minoretur materia sequenti pharmaco.

℞. Floris cassiæ nouiter tractæ ℥ vj. electuarij de dactylis, vel electuarij de succo rosarum Mesuæ ℥ ij. ß. Quòd si cum his adderetur aliquid reubarbari in vtraque materia, calida scilicet & frigida, non damnarem istum modum euacuandi cum Reubarbaro: euacuando enim corpus, confortat membrum, à quo euacuat. Facta ista euacuatione quoniam admodum attendendum est huic inquietudini, hortor, vt ve-

spe-

ſperi antequàm cibum inglutiat, cum manu madefacta in aqua dulci tepida fricetur leui quadam frictione totum corpus à ſpatulis vſque ad plantam pedum, his frictionibus propter aquæ caliditatem actualem, & m tū factum aperiuntur poroſitates corporis, & materia præparatur ad perſpirationem, & inquietudo tolletur.

Item ad idem expertum eſt, & vos maxime obſeruabitis remedium ſequens in inquietudine totius corporis propter febrem. Quòd primitus fiant frictiones cum panno calido per totum corpus. Deinde leui quadam vnctione frigidia idem corpus totum vngatur ſic.

℞. Olei de ſeminibus cucurbitæ, olei de floribus ſalicis, olei violati quantum ſufficit: vbi verò facta euacuatione, & his omnibus, inquietudo non quieſceret, hortor vos, vt fiant frictiones totius corporis cum appoſitione cucurbitularum, incipiendo à pulpis coxarum eas ſcarificando. Deinde ad coxas procedendo, ſuperaſcendendo ad ſpatulas: fiet enim his euacuatio materiæ per cutim, & tractus ab intimis eiuſdem materiæ ad exteriora. Et hæc de accidentibus contingentibus febribus putridis dicta ſint.

De Febri cholerica pura à puritate choleræ.

CAP. X.

DEVS auertat quòd quis febriens febricitet à cholera pura, non permixta alicui alteri humori, quoniam cum cholera pura vehementis caliditatis, & ſiccitatis exiſtat, cuius caliditas aliena te non refrangitur, accidentia ita ſęua ab ipſa procedunt, vt æger ſæuitate accidentium, & magnitudine morbi illico deficiat. nihilominus poſſibili poſito in eſſe quòd aliqua febris ſit à puritate choleræ. Remedium generale eſt, citiſſimè & vehementer infrigidare, iuxta illud Principis in quarta primi, & eſt dictum Galeni in primo artis curatiuæ ad Glauconem dicentis: ad febrem vehementis caumatis vehementer debemus infrigidare. & quoniam quælibet euacuatio, quia cum nocitiuo euacuat aliquid iuuatiui & ſimul ſpiritus ipſos. Ideo ex parte ſui corpus ipſum infrigidat, ideo hortor vos. In principio huius febris quòd euacuetis, & non phlebotomia, quoniam cum in ea febre peccet pura cholera, & phlebotomia non euacuet puram choleram. Ideo phlebotomia in tali fębre non conueniet, & hoc eſt quod dixi

dixit Princeps in doctrina de phlebotomia, ꝙ tunc phlebotomia rapiet bonum,& derelinquet malum, quo fit vt ex phlebotomia in tali casu citius æger moriatur. Expertum igitur est, quòd si à principio euacuetur cholera pura cum sequenti medicina, est ęgro maximè vtile, vt

℞. Diaprunis non solutiui ℥ i. electuarij succi rosarum drach. ii ß. misce,& cum saccharo fiat bolus, post cuius boli acceptioné in aurora in potu ægrotanti dabis vncias tres vel quatuor aquæ cucurbitæ, vel citruli, vel cucumeris. Non mireris, si hæc medicina sit eradicatiua, quoniam ęgritudo pendet à materia turgente.

Cognosces autem febrem esse à puritate choleræ, primò ab habitudine corporis, quoniam ad tactum totum corpus apparet calidum caliditate mordente & acuta, sitis est clamosa, dolor capitis intensus, inquietudo, instantia vigiliarum,& citrinitas apparens maximè in oculis. Quòd si egestiones citrinæ igneæ fuerint, & vrinæ similiter cum abundante subtilitate in modo substantiæ, iudicium tuum efficietur certius, quòd sit febris à puritate choleræ, in qua febre cum intensiuis debes infrigidare corpus: facta prędicta euacuatione digerere debes materiam cum sequenti

ſyrupo. Cuius virtus eſt ingroſſare choleram puram, quæ ſubtilis eſt, & eam infrigidare.

℞. Syrupi de ſucco limonum, de ſucco granatorum ana ʒ vi. aquarum ſeminum communium frigidorum, ſolatri ana ℥ i. ß. Continuabis ſyrupum febrienti bis in die, in aurora ſcilicet & in meridie. & attende quòd in tempore, quo materiam iſtam concoques, cibabis ægrum lactucis, plantagine, ſpinachiis, cucurbita, citrulo, & cucumere: quoniam & ſi ſui frigiditate intenſa inimicentur calori, & ſpiritibus humanis, ingroſſant tamen materiam illam turgentem, & furioſam, quo fit, vt febris, & accidentia remittantur. Et attende quòd cùm hæc materia ſit vehementis acuminis, & ſecundum plurimum exiſtat in locis propinquis cordi, vel citiſſimè, id eſt ante ſeptimam, ægrum interficiet, vel beneficio primæ euacuationis, & alterationis factæ, æger liberabitur, & ideo in his non expectabis ſigna con coctionis. Cùm non det ægritudo inducias ad concoquendum, ſed ſolùm ad alterandum. Ideo non eris ſolicitus ad ſecundam euacuationem fiendam expectatis ſignis digeſtionis præcedentibus. Et hæc eſt febris illa, quam cauſonem incenſiuum, &

mor

mortiferum medici appellant. Ideo in ea ſermonem non prolongabimus, cùm vel nunquam, vel rariſſimè huius febris curam attingemus. & ideo de his febribus, quæ ſecundum plurimum in humanis corporibus ſunt vagantes, dicemus in ſequentibus.

De Febre cholerica interpollata. *CAP. XI.*

ATTENDENDVM eſt, quòd febris cholerica, vt ex primo artis curatiuæ ad Glauconem habetur, duplex eſt, vna continua, de qua iam meminimus. Altera verò interpollata: quæ & ſi ab eadē materia ortum trahant: vna tamen à cholera putrida facta ad intra vaſa dependet, quam continuam proportionalem de cholera nominamus: cuius curationem ſuprà poſuimus, & ponemus, cùm loquemur de cura Cauſonidis. Altera verò à materia putrefacta ad extra venas, originem trahit. Et hanc interpollatam, ſeu intercidentem vocamus. Cuius duo ſunt modi. Vnus interpollatæ febris cholericæ puræ, cuius ſermonem iam habuimus. Alius verò eſt interpollatæ febris cholericæ nothæ, id eſt, ſpuriæ, quoniam non pendet à puritate choleræ, ſed à vitio alterius humoris cum

lido inungatur ſtomachus manè, & veſperi ante cibum.

Et hæc de curatione febrium continuarum acutarum.

Ad Succurrendum accidentibus febris continuæ acutæ.
CAP. IX.

QVONIAM ſecundum plurimum in omni febre putrida acuta, contingunt accidentia ſæua, plerunque trahentia ad ſecuram. Ideo eſt vtile plurimum & ægrotanti, & medico, illis accidentibus ſuccurrere.

Primò quippe febriens quandoque ſiti clamoſa infeſtatur, ideo expertum eſt, ſi febriens crebrò bibat duos, vel tres hauſtus ſequentis iulep, ſitis ipſa ſedabitur, cum hoc etiam ipſi febri iuuamentum præſtabit.

℞. Seminum endiuiæ, acetoſæ, plantaginis ana ʒ ij. ſeminum citoniorum ʒ iij. quatuor ſeminum communium frigidorum ana ʒ j. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ fontis claræ, vſque ad conſumptionem medietatis. Deinde coletur ſine expreſſione, & colaturæ adde vini granorum acetoſorum ℥ j. ß. ſucci acetoſitatis citri,

tri, facchari candidi, ana ℥ j.ß. Iterum lento igne bulliant, & fiat iulep longum.

Ad idem, multum expertum est conferre, si febriens in ore teneat lambendo frequenter de sequenti mixtura.

℞. Mucillaginis feminum citoniorum ℥ ij. mucillaginis feminum maluæ j. puluerum diadragāti frigidi, facchari candi ana ʒ ij. facchari albissimi quantum sufficit, & fiat loch molle.

Ad idem, expertum est, & optimè valens in tussi, & difficultate anhelitus, si febriens ferè continuò teneat in ore frustum sequentis liquiritiæ sensim masticando ipsum.

℞. Liquiritiæ mundæ, & bene rasæ, & per frusta diuisæ ℥ ij. passularum enucleatarum ℥ j. feminum citoniorum mundatorum ℥ ß. facchari candi ℥ j. misce, & bulliāt in sufficienti quantitate aquæ, vsque ad consumptionem medietatis. demum vsui referuetur modo dicto. Ex iisdem quoque rebus potes conficere cum facchare albissimo loch molle, de quo patiens portiunculas teneat in ore lambendo.

Ad idem, expertum est dare patienti de infrascripta mixtura.

℞. Succi costarum lactucæ, fucci semperuiuæ, fucci limonis ana ℥ ij. mucillaginis

ſeminum citoniorũ, ſacchari candi ana ℥ j. & cum ſaccharo albiſſimo fiat loch molle.

Ad idem expertum eſt.

Si fuerit ſitis valde clamoſa ſicut in cauſone inflammatiuo contingit, quòd patienti febrem cum ſiti illa clamoſa condonetur potus multæ aquæ frigidæ, obſeruatis conditionibus recitatis à Galeno in primo artis curatiuæ ad Glauconem, & ab Auicenna prima quarti, inter quas debetis obſeruare, vt dixit Princeps, quòd febricitantis ventriculus in virtute concoctiua nõ ſit imbecillis admodum.

Ad idem expertum eſt.

Si totum, guttur extrinſecus inungatur cum ſequenti oleo,

℞. Olei de floribus ſalicum, de floribus cucurbitæ, violati ana ℥ ij. diluantur hæc olea cum aqua fontis claræ frigida, & ſæpius in die eodem inungatur guttur, vt dix

Attende, quòd cum omnibus his dictis ſemper potus ægrotantis ſit, vel aqua hordei non multæ decoctionis, vel aqua cocta cum ſucco granatorum, & omnino parcat vino.

Item ad idem, & eſt expertum,

Si patienti manè & veſperi ante cibum diluantur extrema à genu infra, & à cubito

bito infra, cum aqua dulci ſimplici & calida: fiet enim nedum euaporatio humidi vaporis ad ſuperiora, verùm & tractus vaporum calidorum à ſuperioribus ad inferiora. Attende iterum, quòd de maximè ſedantibus ſitim in febribus eſt, euacuare cauſam ſitis, quæ ſecundum plurimum eſt in ſtomacho, defluxa tamen ab hepate, Et ideo hortor vos, quòd aliquando adhuc non concocta materia condoneti s ægrotanti modicum floris caſſiæ, vel tamarindorum, vel mannæ: quorum virtus eſt euacuatiua tantùm materiæ exiſtentis in ventriculo. Attende iterum, quòd ad ſedandam ſitim in febribus vtile remedium eſt, ſi frigida continuò coquantur cum ſuis cibariis, vt eſt lactuca, plantago, portulaca, ſemina mellonum, & alia ſemina communia frigida: condianturque ſecundum plurimum cibaria cum ſucco granatorum, vel agreſtæ, vel limonum: dum tamen inter omnia delectabilius extinctiuum ſitis, eſt ſuccus acetoſitatis citri. Quandoque ipſi febri iungitur aliud accidens ſatis horrendum, quod eſt inſtantia vigiliarum, propter quam ſpiritus reſoluuntur, & virtus debilitatur: ex qua inſtantia vigiliarũ plerunque febriens deducitur ad deliria, ad inquietudinem,

& ad mortem. Ideo hortor vos, vt procuretis abolitionem omnino instantiæ vigiliarum, primò quippe incipiendo à debilioribus prouocātibus somnum, vt virtus melius assuescat ad fortiora, & sic non terrebitur. Ideo in primis, & ante euacuationē, & post, expertum est, lotiones extremitatibus admodum valere, maximè factas vesperi post cibum: his enim lotionibus vapores frigidi, & humidi cum vaporibus cibi deferuntur ad cerebrum, eiusdem quoque sua caliditate actuali diuertuntur vapores calidi, sicci, qui à minera putredinis ascendebant ad cerebrum, & somnum prohibebant, eius causam auferentes.

Lotio igitur erit sequens.

℞. Florum camomillæ, anethi, nenufaris, violarum ana M. ij. capitum papaueris albi numero decem, foliorum lactucæ, vitis, cannarum, salicum ana M. j. & hoc si folia ista inueniri poterunt, si non, sis contentus prædictis. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ currentis vsque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura vsui seruetur. Vbi volueris decoctionem istam fortificare, Adde seminum Iusquiami albi ʒ ß. corticum radicum mandragoræ ʒ j. ß. Hortor semper vos, vt in preuocatione somni primitus

tus tentetis ea quæ per exterius applicantur, quoniam prouocatiua somni per interius non sunt sine timore.

Ad idem, expertum est, quòd quacunque hora non poterit aliquis dormire, cum sequenti vnguento inungantur tempora, & sub naribus, & pulsus manuum, & pedum cum plantis eorum.

℞. Vnguenti populeonis, olei nenufar is ana ℥ ß. croci, opij, ana ℈ iij. misce, & fiat linimentum.

Ad idem, expertum est & mirabile in prouocatione somni, si patienti instantiam vigiliarum, diluantur aures, & maximè pulpæ earum, & nares cum sequenti vino.

℞. Vini albi dulcis ℥ vj. seminum Iusquiami albi ʒ ij. Bulliant vsque ad consumptionem medietatis vini, cum quo inungantur aures, & nares, & æger omnino dormiet.

Ad idem, expertum est non potenti dormire, sacculus iste sequens, si naribus applicetur.

℞. Seminum lactucæ, seminum nenufaris, seminum papaueris albi, seminum Iusquiami albi ana ʒ ij. corticum radicum mandragoræ ʒ j. contundantur, & ponantur in sacculo, & bulliant in aquæ la-

ctucæ, aquæ nenufaris, vini albi odoriferi ana ℥ iiij. certè si patiens huius sacculi odorem continuabit, omnino dormiet.

Ad idem.

℞. Florum nenufaris quantum expedit ad conficiendum plumaccolum, seminum iusquiami albi ℥ ij. misce, & conficias plumaceolum, super quod æger capite cubet.

Idem ad idem; expertum est, quòd post cœnam, cùm patiens cubare voluerit, imponantur per nares quatuor guttæ sequentis olei, & dormiet.

℞. Olei de seminibus papaueris albi, olei violati ana ℥ iij. opij ℈ j. ß. Bulliant insimul vsque ad consumptionem medietatis olei, imponatur oleum (vt diximus) & certè dormiet. Vbi autem hæc, quæ per exterius applicantur, non contulerint in prouocatione somni, hortor, v per interius applicentur ea, quæ somnum habent prouocare: dum tamē obseruetur generalis regula: quòd à somniferis non inducentibus stuporem, incipiamus. Et ideo compertum est, sequens remedium vtile esse, & expertum.

℞. Medullæ panis ℥ ß. Infundatur in vino cocto, seu sapa, & sic madefacta post cibum

cibum, cum æger dormire voluerit, exhibeatur.

Ad idem, & est expertum, & familiare, si post cibum febricitanti patienti instantiam vigiliarum exhibeatur sequens potus.

℞. Succi lactucæ, succi nenufaris, succi violarum, ana ℥ ij. misce, & cum modico vini albi odoriferi exhibeatur vt dictum est. Si verò per hæc febricitans non dormierit, laudo, quòd secundum maiorem vel minorem necessitatem stupefacientia ægrotanti exhibeantur. obseruabis primo præceptum Principis in quarta primi dicentis, & si necesse fuerit stuporem inducere, non transcendas tale, quale est papauer album, quoniam cum suo stupore est domesticum.

Ideo expertum est, si patienti instantiam vigiliarum exhibeatur per horam post cœnam sequens potus, omnino dormiet.

℞. Syrupi de papauere, de nenufare, aquæ lactucæ ana ℥ ij. misce & patienti exhibeatur. Et scias quòd hic potus cum hoc, quòd inducit somnum, maximè confert febri.

Ad idem, si hic potus non contulerit, consule, vt deueniamus ad optata incipiendo semper à debilioribus, primò dabimus sequentem bolum

post

post cibum in vesperi patienti instantiam vigiliarum.

℞. De requie opiata ℈ ij. facchari violati ʒ ij. misce pro vna vice. quòd si istud non suffecerit, cum eodem saccharo violato, vel nenufarino adde ℈ ij. athanasiæ. Quòd si fuerit opportunum ascēdere, adde saccharo nenufarino ℈ ij. philonij Romani, & adhuc si fuerit tui intentio magis somnum prouocare, cum eodem saccharo adde triferæ magnæ ʒ ß. Quòd si cum prædictis æger non dormiat, pronuntiabis periculum de morte suis astantibus. Et hæc de instantia vigiliarum. Quandoque verò ipsi febricitanti iungitur dolor capitis intensus, quoniam huiusmodi dolor prouenit à vaporibus eleuatis à materia facientе febrem, qui attingentes pelliculas cerebri, vltra hoc quòd causant malam complexionem, extendendo causant malam compositionem in cerebro, & inde dolorem inferunt, & plerunque easdem pelliculas pungendo, dolorem pungitiuum capitis conducunt. Ideo succurrendum est illi dolori.

Primò cum omni genere diuersionis à capite. Laudo igitur, vt fiant primò lotiones, quibus vapores illi ascendentes, ad inferiora trahentur, quæ lotiones fieri

ri debent ante cibum manè, & veſperi, quia tunc non permiſcebuntur illi vapores ſumis cibi, vt reddantur ad diuertendum difficiliores.

Lotio talis eſt ſequens.

℞. Florum camomillæ, roſarum rubearum, florum ſticados arabici, betonicæ, calamenti ana M.j. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ currentis vſque ad conſumptionem medietatis cum qua fiat lotio cruribus à genu infra, & à cubito infra. Et attende, quòd in tali lotione apponuntur calida, & ſi ægritudo fuerit calida, quoniam ipſius calidi proprium eſt attrahere. Secundò cùm aqua illa, qua diluuntur pedes & manus, ſit caliditatis alicuius pungentis, mordicantis, à duplici caliditate fiet maior attractio, videlicet caliditate actuali aquæ, & poteſtatiua.

Secundum remedium eſt, manè & veſperi frictiones fieri à ſuperioribus ſpatulis incipiendo vſque ad pedes.

Tertium remedium eſt, appoſitio cucurbitularum ſine ſcarificatione, incipiendo à ſpatulis ad nates, ad coxas, & ad pulpas crurium. Quòd ſi expediret ſcarificatio, tunc incipe ab inferioribus, & procede ad ſuperiora: neque turberis ſi Galenus dicat in libro de cucurbitula, quòd

cucur

cucurbitulæ non debent apponi nisi in corpore prius mundato: hoc intelligitur, si tui intentio fuerit euacuare tantùm per cucurbitulas. Si verò fuerit tui intentio, trahere de membro ad membrum, cucurbitulæ apponi possunt sine vlla euacuatione præcedente. Laudo quoque quòd vbi prædicta non contulerint, quòd temporibus applicetur oxyrhodinum confectum ex oleo rosato, aqua rosata, & aceto, quoniam intentio tui est repercutere fluentes humores ad caput. Ideo maiorem aceti quantitatem addere debes. Sciàs tamen quòd elegans remedium in dolore capitis per communitatem à materia febris est tale, videlicet clysterium factum ex rebus diuertentibus à capite, vt

℞.Foliorum maluæ, violarum, florum sticados arabici, betonicæ, furfuris grossi ligati in petia ana M. j. bulliant in sufficienti quātitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis, deinde colentur: & de colatura

℞. ℥ x. olei violati ℥ iij. hieræ simplicis ℨ vj. mellis rosati ℥ ij. salis communis ℨ ij. vitelli oui numero j. misce, & fiat clysterium, consulo quoque tanquàm expertum, & probatum in dolore capitis, prout est accidens febris, quòd bis in die,

mane

manè & veſperi inungantur tempora, & frons tota cum vnguento alabaſtrino. Cuius deſcriptionem habetis in Empirica noſtra de curatione morborum à capite vſque ad pedes, in capite de dolore capitis. Vbi verò hæc dicta non contulerint, conſulo tanquàm remedium expertum, quòd aperiantur venæ hæmorrhoidales cum phlebotomo, vel hirudinibus: per eas enim venas hæmorrhoidales apertas nedum euacuatur materia febris, verùm & vapores vnà ſimul euacuabuntur, valentes attingere caput, & iſtud remedium in febribus quantuncunque intenſiuis prohibet futuram phrenitidem, quæ præ dolore capitis, & intenſione febris frequenter ſolet contingere. Et ideo cum his, & cum dicendis ſuccurremus alteri accidenti in febribus, maximè acutis, quod eſt delirium, vel paraphrenitis, cuius medicatio vel prohibitio futuræ phrenitidis, conſiſtit in omnibus auxiliis conuenientibus dolori capitis, & cum dicendis infra.

Et ideo attende, quòd curatio paraphrenitidis, quæ eſt à ſolis vaporibus mineræ febris lædentibus cerebrum, debet eſſe ſolicitare, ne vapores in materiam vertantur, & fiat vera phrenitis, quoniam tunc eius curatio apud medicum erit vana. Solici

licitet igitur medicus in delirio, & phrenitide, diuersiones, quas numerauimus ad succurrendum dolori capitis cum lotionibus, cum ligaturis, cum appositione ventosarum,& scarificatione, & sine, cum missione sanguinis diuertendo à capite. Quòd si prædicta non conferant in paraphrenitide ex febre, remedium est; apponere sanguisugas post aures, quoniam est diuersio, & euacuatio paratæ materiæ conducere ex paraphrenitide phrenitidem ipsam. Postea verò præsentaneum remedium est, ad prohibendam futuram phrenitidem, aperire venas narium, vel cum phlebotomo, vel setis porcinis benè pungentibus. Caue tamen ab hirudinibus venis narium applicatis. Hortor quippe quod vbi in febre timor fuerit de futura phrenitide, medicus solicitet diuersiones cum clysteriis, quoniam vltra hoc, quòd clysteria diuertant materiam à capite, euacuant materias communes existentes in viis latis, quibus fouetur minera putredinis febrilis, inter quæ clysterium sequens est maximi iuuamenti.

℞. Mercurialis, florum camomillæ, betonicæ, sticados arabici, maluæ, violariæ, surfuris grossi ligati in petia ana M.j. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque

ad

ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

℞. ℥ x. olei rutæ ℥ iij. hieræ simplicis. Et si volueris fortificare magis clysterium, hieræ logodionis. Et si adhuc magis fortificare volueris, hieræ Ruffini ʒ vj. mellis rosati ℥ ij. salis communis ʒ ij. vitelli oui numero j. misce, & fiat clystere ieiuno stomacho. Et hæc de phrenitide, de paraphrenitide ex febre dicta sint, cùm de his latius diximus in de medicatione Empirica.

Vbi verò cum febre iungeretur somnus profundus, qui secundum plurimum causatur in febribus à vaporibus materiæ febris eleuatis ad cerebrum, qui sui caliditate cerebri humiditates pituitosas eliquant, quæ eliquatæ confluunt ad ventriculos cerebri, & eos oppilant, & somnum inducunt, ideo ad prohibendum huiusmodi accidens, ne in subethicam transeat dispositionem, hortor, vt primo fiat sequens clysterium.

℞. Agarici optimi ʒ ij. pulpæ coloquintidæ ʒ j. ß. betonicæ, florum sticados arabici, camomillæ, calamenti, mercurialis, ana M j. Agaricus, & coloquintida ligentur in petia, ne eorum substantia hæreat intestinis: propter quod timendum esset de diarea, vel dysenteria. Et omnia

E

ſimul bulliant in ſufficienti quantitate aquę vſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

℞. ℥ x. olei rutæ ℥ iij. hieræ logodionis ʒ vj. ſacchari rubei ℥ j. ß. mellis roſati ℥ ij. vitelli oui numero i. ſalis communis ʒ ii. miſce, & fiat clyſterium. poſt clyſterium non negligat patiens omnia genera diuerſionum cum lotionibus videlicet ſuprà dictis, cum ligaturis fortibus, cum appoſitione cucurbitularum, & cum appoſitione hirudinum hæmorrhoidibus, & non negligat etiam appoſitionem oxyrhodini fronti, & temporibus appoſiti, non negligat quoque medicus remedium à me expertum, & probatum in profunditate ſomni, & ſubetica diſpoſitione, & eſt aſſumere ʒ ij. capillorum patientis, & ipſos vri, vrentéſque ipſos extinguere cum aceto fortiſſimo, & abraſa commiſſura coronali prædicti capilli calidi applicentur, & ſic permutentur de tribus horis in tribus horis, & apparebit remedium præſtans, & ſubitum in abolitione ſomni. Non etiam medicus negligat continuam appoſitionem fortiſſimi aceti in naribus, & oculis, & temporibus, & cum eodem aceto madefactionem: his enim fit, repercuſſio vaporum eleuatorum à

mine

minera febris,quibus materia eliquabatur, & somnus conducebatur. Vbi verò in febribus ariditas, & nigredo in lingua apparuerint admodũ febricitantem molestantes,remedia sunt hæc sequentia.

Expertum est, quòd si lingua aspergatur, & bene fricetur cum saluia vel maiorana infusa in oxymelle simplici, vel in melle rosato, vel in aqua hordei, & aceto, postmodum ipsi linguæ imponatur sequens mixtura, sublime remedium est, si post lambendo supra linguam ipsa teneatur.

℞. Aquæ hordei multæ decoctionis, vt melius sit abstersiua ℥ ij. mellis despumati ℥ ij. sacchari candi ℥ j. ß. misce, & vnica forti ebullitione insimul bulliant, & vsui seruetur. Item.

Ad idem, expertum est, si frequenter supra linguam patiens teneat de sequenti mixtura.

℞. Mucillaginis seminum citoniorum, mucillaginis seminum psyllij, seminum maluæ ana ℥ ß. sacchari candi ℥ j. mellis rosati ℥ ß. sacchari albissimi quantùm sufficit, & fiat loch molle. Vbi verò cum febre iungeretur inquietudo die noctúque, hortor, quòd cùm talis inquietudo proueniat à materia hinc inde currente

per totum corpus, & non relinquente ægrum, neque membra sui in eodem loco, & situ quiescere, quòd omnino materia febris euacuetur, euacuatione quippe minorante materiam, vt natura reddatur potentior supra residuum materiæ cum medicinis securis, & sine molestia euacuantibus, derelinquentibúsque vestigium digestionis in residuo materiæ remanentis: cuiusmodi est electuarium rosarum Mesuæ, electuarium de succo rosarum Nicolai, electuarium de dactylis. Hæc enim electuaria cum hoc, quòd euacuant minorando materiam facientem febrem, sunt secura sine nocumento. Et ideo dato quòd essemus in primis diebus, vbi iungeretur hæc inquietudo die noctúque, consulo, vt sine timore minoretur materia sequenti pharmaco.

℞. Floris cassiæ nuiter tractæ ℥ vj. electuarij de dactylis, vel electuarij de succo rosarum Mesuæ ℥ ij. ß. Quòd si cum his adderetur aliquid reubarbari in vtraque materia, calida scilicet & frigida, non damnarem istum modum euacuandi cum Reubarbaro: euacuando enim corpus, confortat membrum, à quo euacuat. Facta ista euacuatione quoniam admodum attendendum est huic inquietudini, hortor, vt ve-

speri

ſperi antequàm cibum inglutiat, cum manu madefacta in aqua dulci tepida fricetur leui quadam frictione totum corpus à ſpatulis vſque ad plantam pedum, his frictionibus propter aquæ caliditatem actualem, & motū factum aperiuntur poroſitates corporis, & materia præparatur ad perſpirationem, & inquietudo tolletur.

Item ad idem expertum eſt, & vos maximè obſeruabitis remedium ſequens in inquietudine totius corporis propter febrem. Quòd primitus fiant frictiones cum panno calido per totum corpus. Deinde leui quadam vnctione frigidia idem corpus totum vngatur ſic.

℞. Olei de ſeminibus cucurbitæ, olei de floribus ſalicis, olei violati quantum ſufficit: vbi verò facta euacuatione, & his omnibus, inquietudo non quieſceret, hortor vos, vt fiant frictiones totius corporis cum appoſitione cucurbitularum, incipiendo à pulpis coxarum eas ſcarificando. Deinde ad coxas procedendo, ſuperaſcendendo ad ſpatulas: fiet enim his euacuatio materiæ per cutim, & tractus ab intimis eiuſdem materiæ ad exteriora. Et hæc de accidentibus contingentibus febribus putridis dicta ſint.

De Febri cholerica pura à puritate choleræ.
CAP. X.

DEVS auertat quòd quis febriens febricitet à cholera pura, non permixta alicui alteri humori, quoniam cum cholera pura vehementis caliditatis, & siccitatis exiſtat, cuius caliditas aliena re non refrangitur, accidentia ita ſeua ab ipſa procedunt, vt æger ſæuitate accidentium, & magnitudine morbi illico deficiat. nihilominus poſſibili poſito in eſſe quòd aliqua febris ſit à puritate choleræ. Remedium generale eſt, citiſſimè & vehementer infrigidare, iuxta illud Principis in quarta primi, & eſt dictum Galeni in primo artis curatiuæ ad Glauconem dicentis: ad febrem vehementis caumatis vehementer debemus infrigidare. & quoniam quælibet euacuatio, quia cum nocitiuo euacuat aliquid iuuatiui & ſimul ſpiritus ipſos. Ideo ex parte ſui corpus ipſum infrigidat, ideo hortor vos. In principio huius febris quòd euacuetis, & non phlebotomia, quoniam cum in ea febre peccet pura cholera, & phlebotomia non euacuet puram choleram. Ideo phlebotomia in tali febre non conueniet, & hoc eſt quod

dixi

dixit Princeps in doctrina de phlebotomia, ꝙ tunc phlebotomia rapiet bonum,& derelinquet malum, quo fit vt ex phlebotomia in tali casu citius æger moriatur. Expertum igitur est, quòd si à principio euacuetur cholera pura cum sequenti medicina, est ęgro maximè vtile, vt

℞. Diaprunis non solutiui ℥ i. electuarij succi rosarum drach. ii ß. misce,& cum sacharo fiat bolus, post cuius boli acceptionē in aurora in potu ægrotanti dabis vncias tres vel quatuor aquæ cucurbitæ, vel citruli, vel cucumeris. Non mireris, si hæc medicina sit eradicatiua, quoniam ęgritudo pendet à materia turgente.

Cognosces autem febrem esse à puritate choleræ, primò ab habitudine corporis, quoniam ad tactum totum corpus apparet calidum caliditate mordente & acuta, sitis est clamosa, dolor capitis intensus, inquietudo, instantia vigiliarum,& citrinitas apparens maximè in oculis. Quòd si egestiones citrinæ igneæ fuerint, & vrinæ similiter cum abundante subtilitate in modo substantiæ, iudicium tuum efficietur certius, quòd sit febris à puritate choleræ, in qua febre cum intensiuis debes infrigidare corpus: facta prędicta euacuatione digerere debes materiam cum sequenti

ſyrupo. Cuius virtus eſt ingroſſare choleram puram, quæ ſubtilis eſt, & eam infrigidare.

℞.Syrupi de ſucco limonum, de ſucco granatorum ana ʒ vi. aquarum ſeminum communium frigidorum, ſolatri ana ℥ i. ß. Continuabis ſyrupum febrienti bis in die, in aurora ſcilicet & in meridie. & attende quòd in tempore, quo materiam iſtam concoques, cibabis ægrum lactucis, plantagine, ſpinachiis, cucurbita, citrulo, & cucumere: quoniam & ſi ſui frigiditate intenſa inimicentur calori, & ſpiritibus humanis, ingroſſant tamen materiam illam turgentem, & furioſam, quo fit, vt febris, & accidentia remittantur. Et attende quòd cùm hæc materia ſit vehementis acuminis, & ſecundum plurimum exiſtat in locis propinquis cordi, vel citiſſimè, id eſt ante ſeptimam, ægrum interficiet, vel beneficio primæ euacuationis, & alterationis factæ, æger liberabitur, & ideo in his non expectabis ſigna concoctionis. Cùm non det ægritudo inducias ad concoquendum, ſed ſolùm ad alterandum. Ideo non eris ſolicitus ad ſecundam euacuationem fiendam expectatis ſignis digeſtionis præcedentibus. Et hæc eſt febris illa, quam cauſonem incenſiuum, &

mor

mortiferum medici appellant. Ideo in ea ſermonem non prolongabimus, cùm vel nunquam, vel rariſſimè huius febris curam attingemus. & ideo de his febribus, quæ ſecundum plurimum in humanis corporibus ſunt vagantes, dicemus in ſequentibus.

De Febre cholerica interpollata.
CAP. XI.

ATTENDENDVM eſt, quòd febris cholerica, vt ex primo artis curatiuæ ad Glauconem habetur, duplex eſt, vna continua, de qua iam meminimus. Altera verò interpollata: quæ & ſi ab eadẽ materia ortum trahant: vna tamen à cholera putrida facta ad intra vaſa dependet, quam continuam proportionalem de cholera nominamus: cuius curationem ſuprà poſuimus, & ponemus, cùm loquemur de cura Cauſonidis. Altera verò à materia putrefacta ad extra venas, originem trahit. Et hanc interpollatam, ſeu intercidentem vocamus. Cuius duo ſunt modi. Vnus interpollatæ febris cholericæ puræ, cuius ſermonem iam habuimus. Alius verò eſt interpollatæ febris cholericæ nothæ, id eſt, ſpuriæ, quoniam non pendet à puritate choleræ, ſed à vitio alterius humoris cum

cholera permixti, veluti phlegmatis, aut melancholiæ. Et huius duo sunt modi. Vnus qui fit ex mixtione phlegmatis crassi, vel tenuis, vel aquosi, & hic est modus febris cholericæ interpollatæ nothæ maioris famæ, quoniam vt in pluribus sic accidit, vt choleræ permisceatur pituita. Alter verò modus est, cùm choleræ admiscetur melancholia. Et dicitur febris cholerica interpollata notha minoris famæ, quoniam vt in paucioribus euenit, quòd febris fit de cholera admixtione melancholiæ, & hæc diuisio etiam locum habet in continuis de cholera. Et nota quòd propter variam admixtionem aliorum humorum cum cholera, hæ febres à medico exquisitè in malitia, & duratione paroxysmorum non cognoscuntur. Est enim pituita, vel melancholia humor ineptus con coctioni. Curationem igitur tertianæ interpollatæ nothæ maioris famæ aggrediemur. Cùm igitur febris huiusmodi conditionis erit. Cùm fueris primò accersitus ad ægrum, cognito quippe morbo annotabis primo, si adsit ventris lenitio. quòd si non, sis contentus altero duorum, vel exhibitionis floris cassiæ recenter tractæ, vt

℞. Floris cassiæ nouiter tractæ ℥ x. cum pulue

puluere liquiritiæ fiat bolus, & patienti exhibeatur per horam ante cœnam vel prandium. quòd si patiens cassiæ assumptionem abhorreat, fiat ei sequens clysterium, vt

℞ Aquæ hordei, vel aquæ decoctionis maluæ, violariæ, vel bliti ℥ x. olei violati ℥ iii. cassiæ tractæ ℥ i. sacchari rubei ℥ i. ß. vitelli oui numero i. salis communis ʒ ii. misce, & fiat clysterium. Deinde considera vrinam, & corporis habitudinem in ægrotis, vbi æger fuerit carnosus, & facies plena, cum rubedine, & vrina rubea, ilico ægrum phlebotomabis, ex basilica lateris dextri tantus sanguis extrahatur, quantum tolerat robur virtutis, & ætas. His verò non apparentibus ex parte habitudinis totius, & ex vrina, nō facies phlebotomiam, quoniam est timorosa, nisi ægrotanti iūgeretur fortis dolor, & in forti dolore aliis non apparentibus signis phlebotomiæ, conuenit phlebotomia, vt in prima particula Aphorismorum tetigit Galenus dicens, nullam medicinam esse meliorem in fortissimo dolore ipsa phlebotomia. Facta phlebotomia si expediet, vel non facta, si non apparebunt signa phlebotomiæ, cùm ægritudo det nobis inducias propter humorem pituitosum permixtum choleræ hebe

hebetantem actiuitatem choleræ, laudo, vt medicus digerat materiam hanc febrem facientem. Consideret autem in hac digestione fienda medicus qualitatem materiæ peccantis, & modum substantię eius, & digerat per applicationem contrariorum: quia etenim materia hæc est calida propter dominantem choleram, ideo indiget frigido digerente. Et quoniam materia peccans est cum admixtione phlegmatis viscidi, & hærentis, ideo indiget absterfione. Et quoniam omnis febris materialis pendet ab oppilatione, ideo & digerentia sint oppilationum aperientia, magis tamen sint à principio alterantia, quàm aperientia. Et ideo expertum est, in digestione materiæ sequentem potionem multùm valere.

℞. Hordei mundi, & non excorticati P. i. scariolæ, borraginis ana M. β. aceti ʒ ii. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura quolibet mane exhibeantur ℥ vi. ipsi patienti cum modico sacchari, & sic eam continuet in aurora, quousque appareant signa concoctionis materiæ. Vbi verò patiens decoctiones abhorreret, detur ei ad digerendum causam facientem hanc febrem

brem iuxta Auicennam in prima quarti, sequens syrupus.

℞. Syrupi acetosi simplicis, endiuiæ, mellis rosati colati ana ℥ ß. aquæ sacchari ℥ iii. misce pro vna vice. In syrupo acetoso simplici inuenitur virtus infrigidatiua ratione aceti, & sacchari, & virtus incisiua, meritò aceti, etiam virtus hepatis confortatiua, & alteratiua propter syrupum de endiuia, & virtus abstersiua meritò mellis rosati. Continuet syrupum istum tot vicibus in aurora, quoties signa concoctionis apparuerint, deinde purgetur materia peccans in hac febre, habendo respectus hos.

PRIMVS est ad materiam peccantem, si fuerit cholerica, vel pituitosa, vel ex his permixta, quoniam tunc debemus euacuare cum medicina respiciente humores peccantes.

SECVNDVS est ad mineram generationis humorum, quæ est hepar, quoniam in euacuando generaliter debemus custodire naturalem virtutem hepatis, dando medicinam hepatis confortatiuam.

TERTIVS est ad virtutem cordis, ne exhibeamus, si possibile est, in euacuando medicinam irritantem, & perturbantem virtutem vitalem, sicut est scammonea.

QVAR

Qvartvs est, respicere consuetudinem ęgrotantis in euacuando. Vbi enim æger non assuetus fuerit euacuationi, benigniorem medicinam, & tenuiorem ei conferre debemus. Si verò assuetus fuerit euacuationibus, magis erimus audentes ad fortiorem dandū medicinam, quoniam assueti assuetos ferunt labores.

Qvintvs respectus est, vbi materia est euacuanda per secessum, exhibeatur medicina secessiua. Si verò per vomitum, vomitiua.

Sextvs respectus est, vt in euacuando nunquam contribuamus medicinam violentantem virtutem stomachi, sicut erunt elaterium, scammonea simplex, coloquintida, & huiusmodi. His igitur omnibus obseruatis respectibus in præsenti febre, eò quòd peccat materia mixta ex cholera & phlegmate, ideo in ea medicinam euacuatiuam phlegmatis, & choleræ condonabimus, vt reubarbarum, quod euacuat choleram, deinde phlegma, vt dicit Mesuæ, vel electuarium de succo rosarum, vel electuarium rosatum Mesuæ cum permixtione certæ quantitatis electuarij de dactylis, vel electuarij indi, si materia esset putrefacta in locis longinquis à corde, vel electuarium de psyllio, cuius virtus

virtus est euacuatiua cholerae, & phlegmatis, quae omnes medicinae cum hoc, quod euacuant materiam propriam febris, confortant hepar, & quia sunt medicinae securae, in quibus confortatur scammonea, virtus cordis confortatur etiam & roboratur: & quia in ipsis medicinis dictis quaedam mitis caliditas inuenitur: ideo erunt & ipsius ventriculi confortatiuae, ipsúmque roborantes. Post igitur primam materiae digestionem in hac febre tertiana notha maioris famae conueniet sequens medicina apparentibus signis con coctionis.

℞. Mannae electae ℥ ii. pro diuitibus, pro pauperibus, floris cassiae nouiter tractae ʒ vi. reubarbari electi pro diuitibus ʒ i.ß. pro pauperibus verò, reupontici ʒ duas, infundantur in aqua endiuiae, & modico vini albi odoriferi, reubarbarum vel reuponticum cum decem granis spicae, demum fiat fortis expressio, & omnia simul cum decoctione communi florum & fructuum, quantum sufficit, dissoluantur: & fiat potus, qui exhibeatur patienti more exhibitionis medicinarum per duas horas ante lucem. Vbi verò aegrotans praedicta facta concoctione, & euacuatione non praeualuerit, more Principis

cipis in quarta primi, iterato debes materiã concoquere, & eandem euacuare. Hortor igitur, vt secunda digestione digeratur materia cum sequenti syrupo.

℞. Syrupi acetosi de radicibus vnciam vnam, de endiuia, mellis rosati colati ana ℥ß. aquarum absinthij, multùm valet absinthij decoctio in his febribus post septimam, vt Princeps in prima quarti, & eam laudat Galenus, tanquam stomachi confortatiuam, & oppilationem aperitiuam: cicoreæ, buglossæ ana vnciam vnam: misce pro vna vice: & recordari debes in omni tua administratione de buglossa propter cor, quòd in omnibus febribus admodum quæritur: quoniam febris est passio cordis. Sequatur autem patiens prædictum syrupum, quousque fiat digestio in materia, quę remansit post primam euacuationem. Deinde euacuetur hac medicina multùm experta.

℞. Diacatholiconis, est enim electuarium benedictum, & lenitiuum, quod est conueniens basis omnium medicinarum solutiuarum ℥ ß. Mannæ electæ ℥ i. reubarbari electi scrup. iiii. spicæ gran. vii. electuarij de dactylis drachmas duas, electuarij succi rosarum drach. ß. Infundatur reubarbarum eo modo, quo diximus: & omnia

omnia cum decoctione communi florum & fructuum dissoluantur, & fiat potus. Sed attende quòd vbi cum febre iungeretur aliqua ipsius thoracis mala dispositio, tunc dissolue medicinam cum decoctione communi pectorali, & exhibeatur patienti modo dicto. vbi verò sub iudice adhuc lis esset, scilicet quòd febris continuaret, tunc iteratò materiam concoque, & cum syrupo magis aperitiuo, & si minus alteratiuo, quia in statu vniuersali febris maiori indigemus apertione & minori alteratione. Detur igitur infrascriptus syrupus.

℞. Syrupi bisantini cum aceto, nisi fuerit mala pectoris dispositio, tunc enim sine aceto exhibeatur, syrupi de endiuia compositi, mellis rosati colati ana ℥ ß. aquarum capillorum veneris, cicoreæ, buglossæ ana ℥ j. misce pro vna vice. Continuet autem patiens syrupum, vsque quo apparuerint signa concoctionis, deinde purgetur cum sequēti medicina.

℞. Diacatholiconis ℥ j. reubarbari lecti ʒ j. ß. spicæ g̃ vij. agarici optimi & electi, ℈ iiij. zinziberis, salis gemmæ, si non affuerit mala pectoris dispositio, ana g̃ iij. electuarij de dactylis ʒ j. ß. infundatur reubarbarum vt dictum est, in-

fundatur quoque agaricus cum suis correctiuis in oxymelle simplici quantum sufficit per decem horas. Deinde fiat fortis expressio omnium, & cum decoctione communi florum, & fructuum quantum sufficit, fiat potus, & patienti exhibeatur modo dicto. Vbi verò patiens fuerit à medicinis fastiditus, consulo, vt loco medicinæ ei exhibeantur sequentes pilulæ multum valentes in declinatione febrium vniuersali. vt

℞. Pilularum aggregatiuarum ℈ iiij. fiant pilulæ cum syrupo violato numero vij. & patienti exhibeantur apud diluculum, quibus pilulis, si expediet, in minori dosi acceptis, poteris addere vel reubarbarum, vel agaricum, vel pilulas aureas, vel pilulas de hiera Nicolai, & eas patienti exhibere. Vbi verò ex præhabitis æger non præualuerit, signum est, corpus febriens indigere maiori apertione, simul cum paulatina euacuatione. Ideo versus declinationem vniuersalem febris consulo, vt quolibet mane in discipulo patiens capiat vnam de infrascriptis pilulis immediatè potando sequens Apozima.

Pilulæ sunt:

℞. Agarici electi, aloës loti, reubarbari electi ana ʒ j. masticis, zinziberis, salis

ſalis gemmæ ana ℈ v. ſpicæ ℈ vij. puluerizentur puluerizanda ſubtiliter, & cum ſucco abſinthij fiat paſta pilularum. doſis eſt, numero i. ℈ vnius.

Apozima verò poſt ipſam pilulam bibendum eſt.

℞. Radicum fœniculi, petroſelini ana ʒ ij. cicerum rubeorum ℥ j. capillorum veneris ʒ j. ß. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ vſque ad conſumptionem medietatis. Deinde colentur, & de colatura

℞. ℥ v. Syrupi acetoſi diarhodon ℥ j. miſce, & detur modo dicto. Vbi verò ſtante natura morbi diuturnitate æger non releuaretur à febre hac tertiana notha, conſulo, quod duobus diebus continuis prouocetur ſibi vomitus: per hoc enim ſignificatur, quòd cùm tot fuerint factæ euacuationes per ſeceſſum, remanſit materia in ſtomacho euacuanda per vomitum. primo igitur die à debiliori vomitiuo incipiendo per v. vel iiij. horas ad minus ante cibum celebretur vomitus ſequens.

℞. Aquæ hordei calidæ ℥ viij. ſyrupi acetoſi ſimplicis, vel oxymellis ſimplicis ℥ iij. miſce, & detur patienti, retineat vomitiuum in ſtomacho patiens.

per quartam partem vnius horæ. Deinde cum penna intincta oleo prouocet vomitum: sequenti verò die eleuet virtutem vomitiui sic.

℞. Asaræ baccharæ cum radicibus ℥ ß. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis: deinde coletur facta forti expressione, & de colatura

℞. ℥ vj. oxymellis simplicis ℥ ij. misce & detur patienti: stet autem patiens cum prædicto vomitiuo in stomacho per duas tertias horæ: deinde potet iusculum pullæ tepidum ad quantitatem vnius scutellæ, & cum penna oleo intincta prouocet vomitum. Quòd si non euomat, aliam iusculi scutellam vsque ad quartam superbibat. Si enim materia illa vomitû non eiiceretur, certè excerneretur per secessum. Et attendite, Quòd in his febribus non laudo fortiora vomitiua, & excellentiora, quoniam multam ad ventriculum attraherent materiam, & fortè materia febris moueretur ad iteratam indigestionem. Et tunc in declinatione febris vniuersali, morbus reuocaretur ad principium. Vbi verò cum prædictis æger non sanaretur, Laudo tanquam expertum, & bene probatum, quod quolibet ma-

ne apud diluculum inungatur ei tota ſpina dorſi vſque ad caudam cum ſequenti vnguento: & immediatè poſt vnctionem bibat ſequens Apozima.

Vnguentum tale eſt.

℞. Mucillaginis ſeminis citoniorum, mucillaginis ſeminis pſyllij, olei violati loti, butyri recentis loti ana ℥ j. ceræ albæ quantum ſufficit, & fiat vnguentum molle pro ſpina dorſi. Et attendite, Quòd iſtud vnguentum mirabiliter valet in febribus eorum, qui non poſſunt, vel non valent medicinas aſſumere, vt euenit in pueris, & in ſenibus, & ferè ſemper bene me reperi.

Apozima tale eſt.

℞. Summitatum abſinthij benè recentium ℨ ij. cicerum rubeorum ℥ ß. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ vſque ad conſumptionem medietatis. Deinde colentur, & de colatura dentur patienti ℥ iiij. immediatè poſt vnctionem, & videbitis mirabile iuuamentum. Vbi verò cum prædictis non ſanaretur æger, Remedium expertum apud me eſt ſequens, ante aduentum paroxyſmi per v. horas nullo cibo præcedente, detur patienti infraſcriptus potus, quo aſſumpto immediatè ligetur ſequens mixtura pulſibus manuum,

& temporum,& pedum.

Potus erit talis.

℞. Vini granatorum, vel ſucci eorum ℥ ij.

Mixtura hæc eſt.

℞. Vnguenti populeonis ℥ j. telæ aranearum ʒ ij. miſce, & fiant pilulæ ad quantitatem vnius ℈. Et vna cuilibet pulſui ſuperligetur, eáſque patiens detineat vſque ad tempus, quo timor paroxyſmi iam præterierit, & certè ſanabitur, & ſi non ſanetur, mutetur patiens de terra in terram, & de aere in aerem, & præualebit, ſi Deo placuerit.

De Cauſonide. C A P. XII.

DIcitur Cauſon à caumate ſeu incendio. Quare dicitur febris Cauſon, febris incenſiua, hanc ſententiam habemus ab Hippocrate, & Galeno in quarta particula aphoriſmorum, cuius febris Cauſonidis curationem, etſi ex ſuprà habitis facilè haberi poſſit, nil minus pro eius curæ complemento præſentem ſermonem faciemus. Debes igitur recordari de eo, quod diximus. Quòd vbi ægritudo ſecundum acumen extremos habuerit labores, tenuiſſima oportet vti diæta: quod in Cauſonide vſque ad quartam

tam

tam, confidendo quòd virtus possit perdurare vsque ad statum, æger permaneat sine cibo, vel quod æger sola aqua hordei vtatur.

Quòd si cognoueris tu in tempore illo virtutem ægri indigere cibo, dabis prisanam hordei colatam. Quòd si hæc non sufficerit ad manutenendum virtuti, dabis prisanam non colatam. Quòd si hæc adhuc non sufficerit, eris excusatus eleuare cibum, non tamen extra latitudinem diætæ tenuis, quoniam laudabile est, medicum aliquando aliquantisper virtutem debilitare, & cum hoc ægritudinem propellere. Obseruata igitur hac tenui diæta, medicus applicet se curatori Causonidis, supposita virtute forti, & distinguendo tempora. Si enim fuerimus in principio, pensitet medicus supra vehementiam febris, & supra corporis habitudinem, & supra vrinã. Quòd si fuerit febris vehementissimi incendij cum habitudine corporis sanguinea, & vrinæ rubor cum crassitie appareat, illico æger est phlebotomandus consentiente ætate & robore. Et incidatur media vena, id est, communis, vel basilica, & non propter hoc debes terreri de dicto principis dicentis: Et caue ne deducas ægrum ad calido-

rum humorum ebullitionem, quoniam signa extant missionis sanguinis. Vbi verò hæc sanguinis signa non apparuerint, illico à principio æger euacuandus est, medicina hac soluente humores acutos, & calidos, irruentes sua turgentia de membro ad membrum.

Medicina hæc est.

℞. Carnium prunorum damascenorum numero decem, florum borraginis, buglossæ, violarum ana M. ß. tamarindorum ℥ ß. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis, deinde cum colatura dissolue cassiæ fistulæ nouiter tractæ ℥ ß. reubarbari electi secundum artem infusi, additis ℈ x. spicæ, ʒ j. ß. diaprunis solutiui, vel electuarij succi rosarum ʒ ij. misce, cum decoctione communi florum & fructum quantum sufficit, fiat potus, & exhibeatur patienti apud diluculum. Facta hac euacuatione præparetur residuum materiæ remanentis ad concoctionem, quia materia est multi incendij, ideo indiget multa infrigidatione. Detur igitur patienti syrupus sequens bis in die, & maior, & citior fiet infrigidatio.

℞. Syrupi de succo endiuiæ, de succo plãtaginis, de succo portulacæ ana ℥ ß. aquarũ

endi

endiuiæ, plãtaginis, portulacæ ana ℥. j. misce. Apparentibus signis concoctionis post assumptionem syruporum hortor, vt propter febris vehementiã, & incendium magnum, liberè ægrotandi concedatis potum multæ aquæ frigidæ, iuxta dictum principis prima quarti, & Galeni in xij. methodi curatiuæ, obseruatis conditionibus sequentibus, ne error in medicando contingat.

Prima est, quòd æger non sit decrepitus quoniam à multa frigiditate aquæ paucitas natiui caloris ipsius decrepiti necabitur.

Secunda, vt in membris corporis non sit apostema, quoniam præ frigiditate aquæ, materia apostematis magis compingeretur, & inde in apostemate augmentum fieret.

Tertia, ne virtus totius corporis dicatur esse debilis, quia à frigiditate aquæ, facilè posset debilis calor necari.

Quarta, vt dixit Galenus xij. methodi, quòd materia sit digesta, & non cruda, à frigiditate etenim aquæ humores crudi ad maiorem mouerentur indigestionem.

Quinta, quòd febris non sit de causa frigida, quia à frigiditate aquæ adaugeretur causa faciens febrem.

Sexta, vt non sit oppilatio manifesta in toto, à frigiditate enim compinguntur,

& ingrossantur materiæ facientes augmentum oppilationum.

Septima, vt sit sitis vehementia, quoniã non complebitur actus, nisi stante vehementia appetitus aquæ frigidæ. Modus dandi aquam talis sit, aqua actu valde frigida offeratur, vt incendium facilè extingui possit. demum vt crescat appetitus ægrotantis ad ipsam, sit hæc medici cautela, aliquando promittere sibi potum aquæ frigidæ, aliquando denegare, inquirendo ab ægrotante, biberes ne aquam frigidam si tibi concederem? quòd si patiens affirmet quòd sic deneget ipsam medicus, & inde ad medicum dicat', putam si concederem tibi aquam, sicut esset mei intentio, biberes ne? Quòd si æger promiserit bibere aquam, detur multa aqua ex frigidissimo puteo extracta, & tantum de aqua patienti tribuatur, quantum vno haustu solo bibere poterit. hinc verò ad quartam vnius horæ partem, siti reuertente, iterum & secundum haustum aquæ medicus febrienti concedat: demum tertium haustum, & sic procedendo quousque patiens aqua frigida saturatus fuerit: post quod sequetur alterum duorum, aut quòd æger incipiet sudare, & tunc benè cooperiatur pannis, & sudet, & liberab

rabitur: vel mouebitur vehementi motu ſtomachus per vomitum, iuuetur patiens cum remediis ſuprà dictis, & liberabitur: vel fluxus ventris excitabitur, & cum clyſteribus patiens iuuetur, & ſanabitur. & hæc ſunt experta in curatione cauſonidis cum his quæ in prædictis capitibus dicta ſunt.

De Sinocha & ſinocho.

CAP. XIII.

SCribitur à Galeno in primo artis curatiuæ ad Glauconem, & in 9. methodi. & in ſecundo de differentiis febrium. Quòd ſanguis in corpore noſtro poteſt abundare ſui multitudine, & quantitate, abſque quod putrefiat, & ex ſola ſui quantitate, & multitudine prohiberet ſui ipſius expirationem. Quo fit vt prohibita euentatione ab eo, ad ipſum cor aſcendant vapores mali calidi, & caliditatem præter naturalem accendant in corde, & ab eo ad alia membra corporis permeent, & febrem procurent, quam febrem authores Sinocham appellant, quæ eſt de ſanguine non putrefacto, ſed ſola ſui quantitate peccante: & hanc febrẽ ſolã putauit Galenus eſſe de ſanguine. Vbi verò ſanguis in noſtro

corp

corpore putrefieret, adhæc seruata sanguinis natura, ex illius putredine fit febris, quam Sinochum appellant, scias tamen horum nominum, scilicet sinocha & sinochus discrimen vti à posteris, à Galeno tamen non curatur, & vno pro alio vtitur, asserens, sinocham vel sinochum vtrũque cùm febris sit continua, dici dupliciter, scilicet cum putredine & sine putredine, vt videre poteris secundo de differentiis febrium cap. secundo, vbi eas, nomine sinochæ febris, appellat, in nono verò methodi ca. secundo, tertio, & quarto, nomine sinochi. Est igitur sinochus febris de sanguine putrefacto seruata sanguinis natura, licet ad Galeni scopum in secundo de crisibus capite XII. & XIIII. hoc assentire non debemus, quoniam vt ipse fatetur, & in nono methodi curatiuæ, cum sanguis incipit putrefieri, non est amplius sanguis, sed in naturã choleræ vertitur, propter quod secũdum Galenum, non datur febris de putredine sanguinis, quoniam cum sanguis incipit putrefieri, & febrem facit, eam quippè facit de genere choleræ vel atræ bilis. & sic curatio febris sinochi si est cum putredine, ad Galeni mentem explebitur per curationem febris cholericæ, de qua suprà diximus, secundum autem Auicennam prima

prima quarti, & ferè omnes alios authores, febris de putredine sanguinis datur, ad mentem Galeni verò vtrum detur, vel non detur, non est præsentis negotij. Primo igitur curabimus nos sinocham febrē, & dicemus, quòd cùm sanguis sua multitudine peccet, æger à nobis primo regi debet diæta attenuante. ratio est, quoniam cùm talis febris pendeat à multitudine nutrimenti, non à qualitate vitiati, sed sola quantitate: Ideo tale nutrimentum tolli, & attenuari debet, & istud fit diæta tenuissima. Igitur caueat patiens à cibis multiplicantibus sanguinem. Non dabitis carnes, non oua, parcat patiens totaliter vino, quoniam hæc sunt, à quibus sanguineum procreatur nutrimentum. Contentetur igitur patiens tribus diebus ab initio morbi sola aqua hordei, vel ptisana. Quòd si fuerit opportunum coactè dare plus de cibo, ei detur panatella decoctionis herbæ semperuiuæ, vel plantaginis, vel portionum cucurbitæ, vel seminum eius, hoc ideo non quia sanguis sit mala qualitate affectus, sed quoniam sui prohibita transpiratione calefit, & hęc sua frigiditate remittunt illam caliditatem, quam acquisiuit sanguinis ex prohibita euacuatione, & non sit audax medicus

quisp

quiſpiam iſtis febribus vinum admittere, quoniam ſu familiaritate & occulta conuenientia, quam habet cum ſpiritu & ſanguine, plurimum ſanguinis generatiuum eſt. Obſeruato igitur debito regimine in tenui diæta, conſulo quòd in his febribus ſtante ventris ſtipticitate, vel alui ſtrictura cum ſequenti clyſterio leniatur venter.

℞. Pullæ paruæ numero j. foliorum maluæ, violarum, ſemperuiuæ, virgæ paſtoris, ſolatri ana M. j. bulliant hæc in ſufficienti quantitate aquæ vſque ad conſumptionem tertiæ partis. Et attende, quod hæc debent eſſe eleuata in gradu frigiditatis, quoniam vapores, qui eleuantur à prohibita euentatione ſanguinis, ſunt admodum calidi, ideo indigent maiori infrigidatione, & de dicta colatura

℞. ℥ x. cui adde caſſiæ tractæ ℥ j. olei violati, vel de floribus cucurbitæ, ſi potes ipſum habere, ℥ iij. ſacchari rubei ℥ j. ß. ſalis communis ʒ ij. vitelli oui numero j. miſce, & fiat clyſtere, facto clyſterio lenitiuo, conſulo, vt indubitato fiat phlebotomia ex vena media, ſeu communi, cùm ipſa euacuet à ſuperioribus, & inferioribus corporis, & ſanguis ſua quantitate peccat in toto corpore, & non derelinquas

hanc

hanc phlebotomiam consentiente ætate, & robore, quoniam cum sui multitudine sanguis peccet, phlebotomia est multitudinis euacuatiua. Ideo phlebotomia omnino est necessaria. Sit autem huiusmodi ferè vsque ad sincopim deductiua, quoniam multus sanguis peccans sola quantitate, alia non indiget euacuatione, quàm ipsa phlebotomia, quæ phlebotomia cùm sit huius febris potissima curatio, sit ferè vsque ad sincopim stante robore, & ætate. Et ideo dicit Galenus: quod curatio huius febris non est apud negligentem medicum, quoniam propter sanguinis multitudinem, & prohibitam euentationem facilè posset verti in putredinem in effectu, & sic alius fieret morbus deterior, qui esset iuxta Galenum febris continua de cholera, vbi cholera esset genita ex putredine sanguinis. Facta phlebotomia: statuat medicus pro certo, quòd materia peccans non est pharmacia educenda, quoniam sanguis non educitur pharmacia: statuat quoque medicus pro certo, quòd in hac febre non indiget digestione materiæ, quoniam sanguis non expectat digestionem. Ideo si in hac febre medicina exhibeatur, sit medicina euacuans à viis latis tantum vt à stomacho, & ab intestinis,

quoniam

quoniam etsi non euacuatur materia peccans sua quantitate ad intra venas, quæ est sanguis, euacuantur tamen materiæ illæ, quæ fouebant vapores eleuatos propter prohibitam expirationem, & euentationem ipsius sanguinis oppilantis sui multitudine. Et ideo medicus non transcendat cassiam, mannam, tamarindos, violas, & huiusmodi, quoniam ipsis propter euacuationem materierum communium minuetur prohibita euentatio ipsius sanguinis, & ipse refrigerabitur facta phlebotomia. Deinum in hac febre concedamus alterantia caliditatem febrilem, caliditatem quoque sanguinis ipsi sanguini acquisitam, propter prohibitam transpirationem, quòd si solam ipsam alterationem, digestionem appellare voluerimus, in hac febre conueniunt digestiua.

Syrupus conueniens erit hic.

℞. Syrupi de succo limonum, de succo granatorum ana ʒ vj. aquarum acetosæ, rosatæ, plantaginis ana ℥ j. Et attende. Quòd in his alterantibus, nedum debet esse virtus infrigidatiua, sed etiam stiptica, quæ reuellant, vel prohibeant vapores, ne ad cor ascendat. Et expertum est, quòd alteratio per syrupos nedum iuuat in hac febre, verum & alteratio

quæ

quæ fit in cibariis in communi esu, ipsis iuuat ægrotis. Et ideo cum plantagine, cum sumach, cum acetosa, iuscula ægrotantium sunt paranda. Quòd si his æger non curabitur, certè vertetur materia sanguinea peccans sola multitudine in putrefactionem. Et quia dixit Galenus in secundo de crisibus. Quòd cùm sanguis putrefit, statim in choleram vertitur, ideo fiet febris tertiana continua à cholera ex putrefactione sanguinis cuius curam habuistis suprà, cùm loquuti fuimus de cura febrium cholericarum. Secundum tamen sententiam principis, vertetur febris hæc in febrem pendentem à sanguine putrefacto, adhuc stante in forma sanguinis, qui sanguis sic putrefactus, secundum sententiam Galeni in secundo de crisibus, potest aliquando putrefieri putredine irrecuperabili, aliquando recuperabili. Quòd si fuerit multa putredo, secundum Auicennam, quæ reduci non possit, proculdubio æger morietur hac febre sanguinis.

Si verò putredo sanguinis non fuerit tanta, vt medicus possit eam reducere, tunc febris erit curabilis. Curetur primo per phlebotomiam, vt diximus secundo per digestionem in materia, non per dige-

ſtionem ſanguinis, ſed per digeſtionem illius humoris fouentis ſanguinis putredinem, qui humor maximè cholericus eſt, & idem euacuetur, quoniam his digeſtiuis, & euacuatiuis choleræ relinquetur ſanguis ſuæ naturæ, per quam non impediente altero, reuertetur ad ſui naturam putrido abolito, ob quam rem cum digeſtiuis choleræ, & euacuatiuis in hac febre procedes eo modo, quo diximus in cura febrium cholericarum.

De febre quotidiana.
CAP. XIIII.

SCRIBITVR à Galeno primo artis curatiuæ ad Glauconem de febre quotidiana, quam ipſe emphimerinam nuncupauit, quod febris quotidiana omni die corpus affligit, pendens à materia pituitoſa putrefacta ad extra venas. Quòd ſi talis materia putreſcens fuerit in locis longinquis cordis, tepidior erit febris illa, & manifeſtam quietem oſtendet. Si verò fuerit putreſcens hæc materia pituitoſa in locis valde propinquis cordis, febris validior erit ſine quiete media, cum vnus paroxyſmus intret alium, quo fit, vt potius dicamus quotidianam continuam, quia continuè affligit corpus, quanquàm non ſit à

ſit à materia putrefacta ad intra venas. Et ideo fuerunt aliqui credentes, continuitatem febris quotidianæ eſſe propter ingreſſum paroxyſmorū ex loco putredinis valde propinquo cordi,& non tantùm ex materia putrefacta ad intra venas,licet verius ſit, quotidianam continuam fore tantùm à materia intra venas putrefacta. Quam febrem interpollatam quotidianam cognoſcemus primo ex pulſu, própter enim dominantem materiam frigidam hebetantem motum prouenientē à virtute pulſatili, pulſus à principio tardior, & rarior erit, quàm in febre cholerica, & dixi in principio,quoniam in augmento, & ſtatu, propter adauctam putredinem acquiritur materiæ maior caliditas, vbi augetur neceſſitas euentationis, & pulſus inſpiſſatur,& velocitatur.Ideo ſi febrientis ſic pulſus erit talis à principio, in augmento verò,& ſtatu, in illis diſpoſitionibus adauctus ſpiſſior,& velocior erit.

Ab vrina ſignificatur febris quotidiana, quoniam ipſa eſt alba in principio, in ea nullum ſignum concoctionis apparens, quia enim materia eſt frigida, & frigiditas eſt cauſa albedinis,& ideo eſt,quòd in principio vrina alba, vel ſubalba exiſtit, in augmento verò verſus ſtatum propter

adauctam caliditatem ex putredine vrina fit rufa, vel subrufa, ob quam rem si ex parte vrinæ apparuerit in febre à principio alba, demum verò subrufa, quotidianam febrem iudicabimus: ex parte quoque horæ euentus paroxysmorum iudicabimus febrem quotidianam, cùm post meridiem paroxysmus ægrum inuaserit, quoniam incipit motus humorum frigidorum in vesperi. Cùm igitur prouentus paroxysmorum in febre hunc ordinem tenuerit, scilicet quòd ægrum paroxysmi inuaserint post meridiem, iudicabis febrem ipsam quotidianam fore: ex parte quoque accidentium eandem febrem dignoscere poteris, quoniam non adest sitis valida, non inquietudo multa, non dolor capitis intensus, non paraphrenitis, hæc enim sequuntur caliditatis potius incendium, quod in hac febre non inuenitur, propter frigidam esse materiam, & huius febris quotidianæ, cùm causa dicatur esse pituita generetur, vt dixit princeps in prima primi in de generatione humorum, aliquando propter diminutam concoctionem factam in sanguine, cum flegma sit sanguis diminutè cōcoctus, ideo attendendum est, quòd febris fuerit à phlegmate dulci, quod est sanguis diminutè concoctus, putre-
facto

facto tamen, aderunt nonnulla signa attestantia naturam sanguinis. Si verò fuerit quotidiana à flegmate vitreo, vel acetoso, quæ supremum gradum in latitudine phlegmatum obtinent, vt frigus, & rigor, & alia accidentia frigidum humorem attestantia, erunt intensiora. Quòd si à phlegmate salso hæc ægritudo prouenerit, certè sapit naturam febris tertianæ. Et eius curatio à cura febris tertianæ non multum elongabitur. Vbi scire debes, quòd plerunque in febre quotidiana accidit, vna pars phlegmatis remaneat in intimis corporis: altera verò in exterioribus corporis existens, cum nondum putrefacta sit, detinet in se frigiditatem illam, quæ phlegmati conuenit, propter quod exteriora corporis admodum frigent. Quæ autem pars in intimis corporis permansit, cùm ipsa facile putrefiat, in interioribus corporis nimia apparebit caliditas. Quo fit, vt si febris quædam phlegmatica tibi occurrat, qua corporis exteriora frigent, interiora verò caleant, hanc febrem epialem nuncupabis, ab epi quod est supra, & algor! frigus, quasi frigus supra sit in exterioribus partibus corporis. Si verò contrà acciderit, scilicet quòd in febre phlegmatica, interius membra frigeant

exterius verò caleant, significabitur q̃ peccat phlegma crassum,& vitreum in partibus interioribus corporis, in exterioribus verò peccat phlegma salsum,de facili calefaciẽs exteriora corporis mẽbra.Et hanc febrẽ vbi interiora frigẽt,& exteriora calẽt, lipiriam appellamus. Harũ igitur febrium pendentiũ à phlegmate putrefacto,curã sic habeto.

Cùm curatio vniuersalis ex canonibus medicinæ,quia euacuat multitudinem humorum, præcedere debeat particularem euacuationem eligentem humorem proprium, & determinatum,ideo hortor medicum bene perpendere si in febre quotidiana, si etiam continua foret, sanguinis missio expediat. Consideret igitur si pituitosa materia peccet sine sanguinis permixtione, quod cognoscimus ex vrina alba, cui nihil rubedinis permixtum fuerit,& ex remissione incendij, & aliorum accidentium febris, & sic missio sanguinis omnino prohibenda est,quoniam ex tali sanguinis missione humores frigidis magis incrudabuntur, & ægritudo prolongabitur. Itẽ quoniam sanguinis missio bonũ rapiet. & malũ derelinquet, rapiet enim sanguinẽ thesaurum vitæ, & derelinquet pituitam, quæ ex maiori sui copia & abundantia natiuã infrigidabit caliditatem. Neque turberis

beris de dicto Galeni in vndecimo metho di cap. quartodecimo. Quòd in omni febre putrida continua conueniat phlebotomia, quoniam istud verum habet, cùm materia fuerit sanguini permixta. vel aliter dicere possumus, quòd Galenus in loco dicto solam indicationem assumpsit à putredine, quæ cùm semper addat caliditatem materiæ propter prohibitam euentationem, meritò eius phlebotomia conueniet, cùm sit infrigidatiua, quia tamen indicatio assumpta à materia plerunque maior est indicatione assumpta à putredine: ideo tunc missio sanguinis non est adhibēda. Si igitur non erunt indicia indicantia de mixtione sanguinis cùm pituita, non eris audax supra phlebotomiam fiendam, propter dictum principis in doctrina de phlebotomia: caue ne ægrum ad alterum duorum perducas, aut calidorum ebulitionem, vel ad frigidorum incrudationem. Quòd si apparuerint indicia permixtionis sanguinis cum pituita, tunc ægrum phlebotomabis, sit autem parca, & non copiosa phlebotomia illa, secundum quòd humores frigidi permiscentur sanguini, qui non egent euacuatione per sanguinis missionem.

Facta igitur, vel non facta sanguinis missione in quotidiana febre, debes præ-

parari ad materiam peccantem corrigendam. Vbi enim materia pituitosa adhuc in principio febris existens, esset crassa, & multa propter cuius crassitudiné timeremus, ne virtus posset perdurare vsque ad tempus completæ maturationis dictæ materiæ crassæ, & multæ, tunc non expectata maturatione, materiam pituitosam euacuabimus euacuatione minorante eius quantitatem, & virtus tunc reddetur potentior supra residuum materiæ remanentis ad concoquendum, vel ad facilitandum eius expulsionem, vt docuit Galenus in commento illius aphorismi, Cùm morbi inchoant &c. & hanc sententiam voluit princeps in quarta primi, capite tertio, cùm dixit. Ex vbi non fuerimus securi, quòd virtus possit durare vsque ad tempus completæ maturationis. & per hæc verba innuit princeps, Quòd si materia in febre quotidiana fuerit crassa, & multa, non erimus excusati ab euacuatione fienda in principio minorante partem materiæ, & ideo oportet medicum scire crassitiem, & subtilitatem materiæ. Quod si materia crassa fuerit, eam debes subtiliare antequàm euacues. Si verò crassa fuerit, & multa, vt innuit in principio textus, tunc ante maturationem debes

debes euacuare: si non, contrà. & per hoc habemus mentem principis fuisse, quòd in alio casu, quàm in furiosa materia, ante maturationem debemus euacuare. Quòd si materia ipsa fuerit furiosa, eius euacuatio à principio sit electiua vel eradicatiua. Vbi verò materia non fuerit furiosa, & à principio indigeat euacuatione, sit eius euacuatio minoratiua. Et attende quòd euacuatio dicitur eradicatiua, vel medicina, non quia vna vice habet totam materiam eradicare, & à membro euellere, sed quoniam est eius natura totam illam materiam à membro euellere. & in hoc verificamus sententiam illius aphorismi Hippocratis primæ particulæ, cùm dixit: concocta medicari, & non mouere cruda. &c. Quoniam cùm materia fuerit turgens, eam cum medicamento purgante, soluentéque eradicatiuè euacuàre debemus. Et ideo dixit Hippocrates, medicari oportere digesta, & non mouere cruda: neque his duabus partibus scilicet concocta medicari, & non mouere cruda, idem intellexit Hippocrates, neque idem replicat, sed censuit, secundam fore rationem verificantem primam, vt dicere velit, oportet medicari concocta, quia non oportet mouere cruda,

nisi materia fuerit turgens. Quòd si fuerit turgens, eam eradicatiuè euacuare conuenit, & à principio morbi. Et adde tu. Et vbi materia non turgeat, & egeat euacuatione, cùm sit plerunque ad intra venas, à quibus non euacuant clysteria, minorabis materiam, euacuando partem illius iuxta præceptum Galeni in commento illius aphorismi, Quum morbi inchoant. Et hæc est vera Hippocratis mens, etsi ornatè loquens aliter dicant à veritate cadentes.

Vbi verò in febre quotidiana à principio apparuerint indicia multæ, & crassæ materiæ, consulo, quòd statim non expectata mutatione cùm sequenti bolo fiat materiæ minoratio.

℞. Floris cassiæ nouiter tractæ ℥ i. specierum hieræ simplicis Galeni ʒ ii. misce, & fiat bolus. neque reputarem ego inconueniens, si loco hieræ, in minoratione materiæ pituitosæ adderentur ʒ ii. electuarij de dactylis: quoniam etsi in eo ingrediatur scammonea, ipsa tamen est ita consolata, vt eius virtus non transcendat hepar. quare partem materiæ peccantis, solum euacuabit. vel in forma pilulari, eandem materiam poteris minorare, vt cum ℈ iiii. pilularum elefanginarum,

vel

vel cum pilulis, quæ etsi sint eductiuæ, merito naturæ sui ipsius phlegmatis minorando dosim pilularum transibunt in meteriam medicinæ minoratiuæ, verbi gratia, si pilulæ cochiæ in dosi quatuor scrupulorum erunt euacuatiuæ materiæ pituitosæ eam eradicando, earum tamen si dentur ℈ ii. transibunt in naturam medicinæ minoratiuæ, quia partem materiæ peccantis euacuabunt.. Et ideo non damnabitur medicus ille, qui in quotidiana febre minorabit ipsum phlegma cum duobus ℈ pilularum cochiarum, & similium. demum considerato dicto Galeni in commento illius aphorismi : inchoantibus morbis, &c.

Cùm facta minoratione in materia virtutis reddita sit potentior supra residuum materiæ remanentis ad euacuandum, vel concoquendum, & materia reddatur habilior ad concoquendum.

Laudo, vt præparet se medicus in febre quotidiana ad digestionem materiæ pituitosæ, obseruato præcepto suprà dicto: quia enim materia pituitosa crassa est: ideo indiget subtiliatione, quia viscida, & hærens indiget incisione, & absterfione. Et quia hepar febre vitiatum est, propter ipsum esse mineram generationis humorum,

rum, ideo indiget confortatione, & remissione caloris febrilis cum his, quæ vltra hoc quòd confortent hepar, tollant etiam oppilationem ipsius, quæ propriè est mater febris quotidianæ. Consulo igitur, vt à principio detur sequens syrupus.

℞. Syrupi acetosi simplicis, conuenit enim in vtraque materia calida, & frigida, & est incisiuus, syrupi de endiuia composi ti, confortat enim hepar, & tollit eius oppilationem: mellis rosati colati, benè abstergit pituitosam materiam hærentem, & confortat ventriculum, qui est lacuna phlegmatum, ana ℥ ß. aquarum betonicæ: vltra enim hoc, quòd confortat caput, obstat materiæ pituosæ, fœniculi, buglossæ ana ℥ i. misce pro vna vice. Continuatis syrupis istis quousque signa cõcoctæ pituitæ apparebunt, detur infrascripta medicina.

℞. Quatuor florum cordialium ana ʒ ii. polipodij quercini, seminum cartami, ana ℥ ii. seminum fœniculi, seminum dauci ana ʒ i. ß. iuiubarum, sebesten, ana numero decem, passularum enucleatarum, liquiritiæ mundæ ana ℥ ß. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura dissolue cassiæ nouiter tractæ ℥ i. vel diacatholic

tholiconis ʒ vi. reubarbari optimi, & electi quoniam etiã euacuat phlegma, presertim cùm exhibetur in substantia patienti ʒ i.ß.spicæ g̃ vii.electuarij indi ʒ ii. ß. & fiat potus, qui patienti exhibeatur per duas horas ante lucem, more exhibitionis medicinarum.

Vbi verò in diebus,quibus concoctio celebratur,patiens haberet aluum strictã, con sulo, vt quotidie, vel ad minus alternis diebus fiat ei clysterium, in quo sit virtus incisiua phlegmatis,& eductiua materiæ pituitosæ existentis in intestinis,à qua in venis fouetur materia faciens febrem.

Clysterium erit sequens.

℞.Violariæ, foliorum maluæ ana M.ß. mercurialis, betonicæ, anisorum ana M.i. furfuris crassi ligati in petia M.ii. bulliant in sufficienti quantitate aquę vsque ad consumptionem medietatis,& de colatura

℞. ℥ x. benedictæ ʒ vi. hieræ simplicis Galeni ℥ ß. mellis rosati ℥ i. ß. olei communis ℥ iii. salis communis ʒ ii. sacchari rubei ℥ i. ß. vitelli oui numero i. misce, & fiat clysterium. Quoniam autem in ægritudinibus pendentibus à materia pituitosa, quæ secundum plurimum diuturnam causat ægritudinem: Ideo consulo, vt ex præcepto principis in prima

quæ

quarti. Quòd medicus paulatinè concoquat, & paulatinè euacuet. Ideo post primam in febre quotidiana digestionem,

Laudo, medicum aggredi secundam concoctionem cum syrupis magis respicientibus materiam pituitosam fortius incidentibus, & abstergẽtibus, & oppilationem remouentibus.

Detur igitur pro secunda digestione sequens syrupus.

℞. Syrupi acetosi de radicibus ℥ i. de endiuia compositi, mellis rosati colati ana ℥ ß. aquarum absinthij, fœniculi, apij, vel hyssopi ana ℥ i. apparentibus signis digestionis in processu, purgetur materia sequenti purgatorio, cum prædicta decoctione dissolue turbith boni, & gummosi subtiliter puluerizati ʒ ii. agarici electi infusi secundum artem ʒ i. ß. reubarbari electi ℈ ii. zinziberis, salis gemmæ, spicæ ana gr iii. & fiat potus puluerizatis puluerizandis, qui patienti exhibeatur hora dicta.

Vbi verò paroxysmi continuarent motum & ordinem suum, tunc cognoscemus residuum materiæ remansisse, quod euacuatione indiget, & digestione.

Digeratur igitur materiam sequenti syrupo.

℞.

℞.Oxymellis diuretici,syrupi de quinque radicibus, syrupi de endiuia compositi ana ℥ ß. aquarum absinthij, fœniculi, betonicæ,ana ℥ i. misce, deinde apparentibus signis concoctionis, purgetur materia cum sequentibus pilulis.

℞.Pilularum de hiera Nicolai,pilularũ indarum,P.aggregatiuarum ana ℈i.turbith subtiliter puluerizati ℈ ß. misce, & cum syrupo violato fiant pilulæ numero v.

Vbi verò adhuc paroxysmi prosequerentur, significatur mihi, Quòd oppilatio est vehemens, & membrorum facultates satis imbecilles: ideo laudatum & expertum est in aperiendo oppilationes, & in confortando virtutes membrorum, maximè naturalium, quòd exhibitio quotidiana sequentium trochiscorum est admodum vtilis,vt

℞. Trochiscorum de absinthio, trochiscorum de eupatoro ana ʒ ii.trochiscorum de reubarbaro ʒ i. puluerizentur subtilissimè,& cum syrnpo bisantino fiant pilulæ numero xxx.Dosis est numero iii.apud diluculum,supra quas immediatè patiens bibat apozima sequens.

℞. Iusculi cicerum rubeorum ℥ vi. radicum fœniculi, petroselini, asparagi ana ʒ ii. bulliant insimul vsque ad consumptio

ptionem tertiæ partis iuris. Deinde cole-tur & modo dicto exhibeatur. Ex his enim pilulis cum suo apozimate, sensibilis fiet apertio & insensibilis euacuatio. Et sic continuet patiens per decem dies continuos huiusmodi dictos trochiscos. Quòd si adhuc vestigia febris remanserit in ægrotante, sicut huius febris consuetudo est, laudo, ægrum post complementum dictarum euacuationum manè in diluculo ingredi balneum aquæ dulcis calidæ. Præparabitur enim materia ad perspirationem per poros cutis, in quo balneo moram trahat per tempus medietatis horæ.

Demum exeat balneum, & eius corpus pannis calidis optimè abstergatur, deinde immediatè capiat infrascriptum bolum.

℞. Theriacæ antiquæ, vel mitridati optimi ʒ i. sacchari rosati ʒ i. ß. misce, post quem bolum bibat haustum iuris cicerum rubeorum, & ingrédiatur lectum benè pannis coopertus, dormiat, & sudabit. Et febris in spatio trium dierum euanescet.

De Febre epiala. CAP. XV.

ATtendendum est, quòd cùm pendeat hæc febris maxime à phlegmate vitreo, quod phlegma frigidius est cæteris.

Ideo

Ideo in eius cura debemus vti magis calefacientibus. Verum est, quod oportet obseruare communem canonem medicinæ: Quòd à debilioribus semper inchoandum sit vt virtus assuescat.

Ideo facta vna trium digestionũ ex præcedentibus dictis in hoc capitulo, cum sua purgatione, consulo, vt in digerendo plegma vitreum iterato perueniamus ad syrupũ de calamento.

℞. Syrupi de calamento ℥ ij. Aquæ decoctionis cicerum rubeorum ℥ iiij. misce, & patienti dato in aurora. Continuet autem patiens prędictam potionem per decẽ dies, quoniam phlegma vitreum indiget lõgiori tempore suæ concoctionis: & ideo pòst euacuetur tale phlegma cum hieris magnis, vt cum hiera Ruffini, & hiera logodionis, & hiera composita Nicolai sic

℞. Diacatholiconis ℥ ß. hieræ logodionis, vel Ruffini, vel Nicolai ʒ ij. ad consolandũ verò hieras adde reubarbari electi subtiliter puluerizati ʒ j. spicæ ğ vij. & fiat potus cum aqua decoctionis cicerum rubeorum, & quoniam in hac febre stomachus est maximè fastiditus propter phlegma vitreũ in eo maximè collectum:

Ideo consulo, quòd post cibationem ęgrotantis ei donentur ʒ ij. diacalamenti, vel

diatrion pipereon. Sunt enim medicinæ nedum confortantes ventriculum, verùm & æquantes materiam peccantem. Et quoniam quæcunque conferunt in febre quotidiana in processu vniuersali, vt diximus, ea conferunt in hac febre Epiala.

Ideo si expediet, ad illam decurres curationem.

De Febre lipiria. CAP. XVI.

CVM pendeat ipsa febris à phlegmate permixto choleræ, iunge intentiones curatiuas quotidianæ intentionibus curationis tertianæ, vt supra diximus. Et curabis lipiriam. Quare. &c.

De Febre quartana. CAP XVII.

QVEMADMODVM colligitur ex Galeno in secundo de differentiis febrium: Febris quartana est febris procedens à melancholia extra venas putrefacta, affligens ægrum de quarto in quartum. Pro quo attende, quòd melancholia ipsa aliquando potest putrefieri ad intra venas, & tunc faciet continuam quartanam, & quia hoc rarissimè contingit, vt dixit Auicenna in prima quarti, capite de quartana:

Ideo diximus quartanam esse interpollatam febrem.

Item attende, quòd febris quartana, quæ gen-

pendet à melancholia putrefacta ad extra venas, habet motum sui periodi de quarto in quartum, nō nisi ex natura & forma specifica humoris melancholici. Et dicant quid volunt alij, & maximè Galenus in secundo de differentiis febrium. Et hæc melancholia inuenitur duplex. Quædam naturalis, quæ verè fæx sanguinis est, quæ cùm exit naturam sui, & putrefit generat quartanam de melancholia ab adustione sanguinis. Altera verò melācholia est nō naturalis, genita ex adustione aliorum humorum, vt dixit Auicenna in prima quarti, in doctrina de generatione humorum. Quòd si naturam traxerit melancholicam ex adustione cholerae, dicetur quartana cholerica. Si vero phlegmatis, quartana phlegmatica. Si melancholiæ, quartana melancholica. Et ideo attende. Quòd si cum quartanario periodo apparuerint signa sanguinis, & rubedo, & crassities vrinæ, habitudo corporis sanguinea, regimen præcedens sanguinis multiplicatiuum, iudicabis febrem quartanam esse dependentem à melancholia genita per adustionem sanguinis, vt dixit Galenus in secundo de differentiis febrium, & in vndecimo methodi.

Quòd cùm sanguis exit naturā suā eius subtile vertitur in choleram, & spissum in

melancholiam. Si vero cum eodem periodo quartanario apparuerint signa cholerę, phlegmatis, vel melancholiæ, certè iudicabis hanc febrem quartanam sapere quid choleræ, vel phlegmatis, vel melancholiæ.

Et secundum hoc viam habebis ad curationem omnis speciei quartanæ.

Et attende, quòd etsi quartana febris sapiat naturam sanguinis, vel choleræ, tamen ægritudo frigida est, quoniam adustio ducit humorem ad incinerationem, & inde infrigidationem. Cuius febris quartanæ curatio in duobus stat ingeniis: in diæta videlicet, & in administratione medicinarum. In diæta quippe obseruabis diætam febris quartanæ semper vergi ad calidum, & ad humidum, quæ diæta sit lata satis, & abundans, strictior tamen, quàm conueniat corpori tempore suæ sanitatis comparatione igitur ad diætam acutorum, minus subtiliamus diætam in quartana. Comparatione verò ad obseruantiam corporis sibi ipsi sani, diætam magis subtiliamus, vt ex prima particula aphorismorum habemus a Galeno & ab Auicenna in quarta primi, vbi dicit, quòd in cronicis morbis subtiliamus comparatione ad sanum corpus, minus tamen quàm in acutis subtiliamus. Conueniunt igitur in quartana, etsi à principio

cipio fuerimus, carnes laudabiles, & boni nutrimenti, & facilis concoctionis, vt est caro gallinarum, pullorum gallinarum, caponum, perdicum, fasianorum, hœdi, vituli lactantis, & ouiũ, auium in arboribus degentium. ptisana conuenit, oua sorbilia, & bibere vinum odoriferum. Cùm enim ægritudo diuturna sit, & medicus debet ægrum cibare in ordine ad statum, qui status cum valde longinquus sit, vt possit virtus perdurare vsque ad ipsum, lautius ægrum cibare debemus. Lactuca, borrago, buglossa, fœniculum, petroselinum. omnia hæc bene cõueniunt in febre quartana, quoniam cùm humor terrestris sit vias admodum obstruens, ideo ei conueniunt, quæ humectant, & vias aperiunt. Quantum verò ad administrationem medicinarum scire debes, quòd si apparuerint signa permixtionis sanguinis cum melancholia, non denegabimus sanguinis missionem, primo ex basilica sinistra, secundo verò post tres dies saluatella sinistra phlebotomatur: hæ enim sanguinis missiones humores adustos euacuant, præsertim cùm multi fuerint in corpore, euacuántque principaliter à receptaculo humoris melancholici, videlicet à splene. Et attende quòd, his peractis phlebotomiis

vidi ex experientia, quòd si post sex dies apponántur hirudines hæmorrho dibus, ægrum liberari à quartaná. Quòd si signa sanguinis non apparuerint, neque permixtionis sanguinis cum melancholia, blasphemanda est sanguinis missio: quoniam peccantem humorem magis infrigidabit, & ægritudinem prolongabit. Ideo ad medicinarum exhibitionem tunc temporis transire oportet. & quoniam hæc ægritudo sui diuturnitate dat inducias, ideo consulo, vt prius materia digeratur, nisi timueris tu, quòd à principio materia peccans adeò multá sit, vt propter sui multitudinem in tantum aggrauetur natura, vt digerentia ad actum reduci non possint: quo fit, vt perdatur facultas digerentis, & morbus prolongetur. Quapropter tunc temporis conuenit medicum rectè operando minorare materiam peccantem. dabit igitur à principio medicus in febre quartana minoratiuum sequens.

℞, Diasene lenitiui ℥ j. epithymi subtiliter puluerizati ʒ j.ß. Vnde attende quòd hæc medicina euacuando partem materiæ peccantis, in residuo eius relinquit vestigium concoctionis, & ideo puto medicos illos malè sensisse, qui in multitudine materiæ à principio negánt medicinam mi

nora

noratiuam, quoniam non cognoſcunt medicinam minorátiuam adeò conſolatam fore, vt poſt euacuationem partis materię residuum eius valeat concoquere, poſt verò ipſius materiæ minorationem, vel ipſa minoratione non prçcedente, digeratur à principio materia ſequenti ſyrupo.

℞. Syrupi acetoſi de radicibus ℥ i oxymellis ſimplicis ℥ ß. aquarum meliſſæ, cicoreæ, bugloſſæ ana ℥ j miſce pro vna vice. Et verò interim, quo materia hæc digeritur, iuuetur natura ad euacuationem materierum communium fouentium materias proprias, ſicut cum clyſterio alternis diebus facto, vt

℞. Folliculorum ſenæ, polypodij quercini ana P. ß. borraginis, lupulorum, foliorum maluæ, mercurialis ana M. j. bulliant in ſufficienti quãtitate aquæ vſque ad conſumptionem tertiæ partis, deinde coletur, & de colatura

℞. ℥ x. confectionis amech non ſolutiuę ℥ j. hieræ ſimplicis Galeni ℥ ß. olei communis ℥ iij. ſalis ʒ ij. vitelli oui numero j. ſacchari rubei ℥ j. ß. miſce, & fiat clyſterium.

Vbi verò patiens non obediret clyſteriis, conſulo, vt ante prandium per horam detur patiẽti alternis diebus ſequẽs potus.

℞. Iuris decoctionis passularum ℥ vj. diasenæ lenitiui, vel Amech non solutiui ℥ ß. misce, & patienti exhibeatur. Apparentibus signis concoctionis, materiæ dico diminutæ concoctionis, cùm in quartana non ita citò appareant signa concoctionis, euacuetur materia sequenti pharmaco, vt

℞. Florum quatuor cordialium ana M. ß. corticum myrobalanorum indorum ℥ ß. foliculorum senæ polypodij quercini ana ʒ j. ß. bulliant in sufficienti quantitate àquæ vsque ad consumptionem medietatis. Deinde facta forti expressione coletur, & cum colatura dissolue diasenæ lenitiui, diacatholiconis ana ʒ iij. amech solutiui ʒ ij. reubarbari electi ʒ j. ß. spicæ g̃ vij. reubarbarum cum spica subtiliter puluerizetur, & cum modico vini albi odoriferi irroretur, & sic omnia dissolue; & fiat potus. Facta hac prima corporis mundificatione, quia morbus diuturnus est, ideo consulo per quinque dies continuos, vt patiens per duas horas ante cibum manè capiat sequentem potum.

℞. Succi borraginis depurati ℥ iij. sacchari albissimi ʒ ij. misce, & patienti detur tepidus. Deinde iterato medicus sequatur vlteriorem materiæ concoctionem

cum

cum sequenti syrupo in virtute magis eleuato ad concoquendum materiam melancholicam.

℞. Syrupi de epithymo, syrupi de thymo, de lupulis, de endiuia ana ℥ ß. Aquarum lupulorum, borraginis, cicoreæ ana ℥ j. misce pro vna vice. Contineat autem patiens syrupum istum, vsque quo appareant signa alicuius digestionis, deinde purgetur cum sequentibus pilulis.

℞. Pilularum indarum, de lapide lazuli ana ℈ j. pilularum aggregatiuarum ʒ ß. misce, & cum syrupo violato fiant pilulæ numero v. & per duas horas ante lucem patienti exhibeantur, facta hac secunda materiæ euacuatione, consulo, vt procedamus ad huius febris quartanæ abolitionem, cum his, quæ per me sunt, experta, & tolletur febris Deo fauente. Hæc autem sunt.

Primum experimentum est, quòd omnibus his peractis si apud lunæ coniunctionem, idest in coniunctione secetur saluatella manus sinistræ, curabitur æger à quartana.

Secundum experimentum est, quòd omnibus præcedentibus actis, si venæ hæmorrhoidales secentur sublime remedium est in tollendo quartanam.

Tertiū experimentum est obseruandū in die paroxysmi, quod per v. horas ante aduentū paroxysmi, patiēs ponatur in balneo aquæ dulcis calidæ, in quo per horā moram trahat, & in exitu balnei corpore eius bene absterso immediatè capiat sequentē bolū.

℞. Mithridati optimi ʒ j. diaborraginati ʒ j. ß. misce, post cuius assumptionē æger dormiat in lecto per horam. Quòd si sudor in eo promoueatur, bonum est, & sanabitur æger, & sic continuet per vij. dies ante aduentum paroxysmi, vt dixi.

Quartum experimentum est, & certè inuentum vtile, & expertum, quoniam febris quartana cum eo non transibit decem paroxysmos.

℞. Aquę vitæ optimæ ex optimo vino distillatæ quater vel quinquies ℥ v. pulueris garyophyllorū electorum ʒ j. misce, & in vase bene obturato ponatur, & stet infusio ista per xxiiij. horas quousque fiat residentia grossi, & fæculenti ab aqua clara, & limpida, quæ colorē vini acquiret, deinde coletur subtile, & limpidū à crasso, & sic vtere in die paroxysmi per v. horas ante eius aduentū, nullo cibo præcedente ante paroxysmū.

℞. Aquæ vitæ prædictæ ℥ ß. vini albi dulcis ℥ j. misce, & patiēti exhibeatur, de parte verò crassa, & fæculenta mixta cum oleo

anethi

anethino calido eadem hora inungatur tota spina dorsi, & sic continuando videbis certè febrem quartanam non transire decimum paroxysmum. Quintum experimentum est.

℞. Succi borraginis depurati ℥ iiij. polypodij quercini, epithymi ana ʒ j. bulliant hæc omnia insimul vnica forti ebullitione, deinde facta forti expressione coletur, & de colatura

℞. ʒ ij. vini albi odoriferi ℥ ß. misce, & exhibeatur patienti per horam ante aduentum paroxysmi, & est expertum. Sextum experimentum est.

℞. Succi summitatum absinthij ʒ ij. theriacæ magnæ ʒ j. vini albi potentis ℥. ß. misce, & patienti exhibeantur per tres horas ante futurum paroxysmum. Septimum experimentum est.

℞. Epithymi, thymi, polypodij quercini, folliculorum senæ ana ʒ j. ß. pulueri zentur omnia subtilissimè, & cum succo borraginis reformetur pasta pilularum, & ante aduentum paroxysmi per horam patiens deglutiat tres pilulas illius pastæ in dosi vnius drachmæ. Octauum experimentum est, & est per me expertum: Quòd ante aduentum paroxysmi per duas horas patiens capiat ʒ j. trochiscorum ad quarta-

nam deſcriptorum ab Auicenna in quinto canone in antidotario ſuo. Nonum experimentum eſt, cum ſequenti vnguento ante aduentum paroxyſmi per duas horas vngatur tota ſpina dorſi, ex oppoſito ignis, deinde immediatè ingrediatur lectum.

℞. Olei coſti, olei laurini ana ℥ ij. olei caſtorei ℥ j. aquæ vitæ optimæ ℥ ij. miſce, & bulliant omnia vſque ad conſumptionem aquæ, & ipſum vſui reſerua. Et hæc de quartana dicta ſint.

De Febribus compoſitis, quæ emitriteæ dicuntur.

CAPVT XVIII.

SCRIBITVR ab Auicenna in prima quarti, quòd febres diuerſificantur ex modo ſuę conſiſtentiæ. Quædam enim ſimplices ſunt, quæ ex dominio vnius humoris putridi tantùm procedunt. Et ob hoc Galenus in ſecundo de criſibus, in capite x. xj. xij. non niſi tres ſingulares, & ſimplices febres conſtituit: videlicet ex putredine choleræ, vel phlegmatis, vel melancholiæ, quoniam cùm ſanguis putreſit, perdit formam ſanguinis, & eius ſubtile conuertitur in choleram, & craſſum in melancholiam. Quare iuxta ſententiam Galeni,

febres putridæ ex modo suæ consistentiæ singulares non erunt, nisi tres, videlicet tertiana, qnotidiana, & quartana. Et attende quod humores prędicti vel putrefiunt ad intra venas, & causant continuam febrem, vel putrefiunt ad extra venas, & causant interpollatam. Erit igitur singularis febris vel continua à putredine ad intra vasa existente, vel interpollata à putredine existente ad extra vasa. Cùm autem simplicia coniuncta causant compositionem, non erit difficile inuenire omnes species febris cõpositæ ex cognitione febrium simplicium in vnum conuntium. Erit igitur febris continua alteri continuæ febri iuncta aliquando vt febris tertiana continua cum quotidiana continua, vel cum quartana continua. Et quia hoc hoc rarissimè contingit, & si contigerit, ferè semper est mortalis febris. Ideo de tali febre composita sermonem non faciemus, quoniam deplorati solis pronostici sunt relinquendi. Aliquando vero iungitur tertiana interpollata cum quotidiana continua. Et hæc est prima species febris compositæ, quam nos appellamus paruum emitriteum, quoniam propter materiam cholericam putrefactam ad extra venas, & materiam pituitosam putrefactam ad intra venas, in hac febre non pos

sunt

ſunt eſſe ſæua accidentia, propter quod dicitur paruus emitriteus, quia paruæ maliciei eſt. Aliquando verò iungitur febris quotidiana interpollata cum tertiana continua, & appellatur medius emitriteus. Cum enim in ea materia cholerica ſit putrefacta ad intra venas, & pituitoſa ad extra venas, ſæuiora contingunt accidentia, propter quod in malitia hæc febris compoſita erit vigentior prima. Et ideò dicitur medius emitriteus. Aliquando verò tertiana interpollata iungitur quartanæ cõtinuæ, vel econtrà, & hęc febris eſt tertia ſpecies compoſitarum febrium, quæ maior emitriteus appellatur à ſæuitate accidentium prouenientium. vel ex melancholia putrefacta ad intra venas, vel ex cholera ad intra venas putrefacta. Quarta verò ſpecies febrium compoſitarum, quæ non verus emitriteus appellatur, eſt cùm tertiana interpollata iungitur quotidianæ interpollatæ, quarum omnium curam habebis in præſenti capite. Attende tamen quòd ſigna ducentia te in cognitionem earum febrium compoſitarum ſunt ſequentia. Si enim fuerit paruus emitriteus propter materiam cholericam putrefactam ad extra venas, & pituitoſam putrefactam ad intra venas refrangenté acuitatem choleræ, accidentia febris erunt

erunt remissiora, vt sitis, inquietudo, acutas caloris, paruus rigor, & terminus ipsius febris excedet terminum durationis febris tertianæ singularis, & minuetur à termino febris quotidianæ singularis.

Secundum signum est, quoniam propter pituitam putrefactam ad intra venas, omni hora percipietur febris in ęgrotante. Quòd si de tertio in tertium rigor apparuerit, & sit tepidus, certè iudicabis febrem tertianam interpollatam iunctam esse continuæ quotidianæ.

Tertium signum est, quod assumitur ex pulsu, quoniam ex pituita peccante ad intra venas minuitur acuitas choleræ, ideo pulsus erit minus celer, & minus frequens cùm pituita merito suæ frigiditatis tardet pulsum, cholera verò celerem pulsum conducat.

Quartum signum, est caliditas percepta in toto, quoniam minus intensa inuenitur, quàm in tertiana singulari, & magis intensa, quàm in quotidiana singulari. Quòd si bene hæc omnia signa perpendes, cognosces primam speciem febris compositæ, quam emitriteum paruum nuncupamus, eadem quoque via, & medium emitriteum, & maiorem emitriteum cognosces.

Secun

Secundum quod indicia apparebunt humoris magis dominantis in emitritea febre.

Quòd si signa choleræ magis vigentia erunt, remissiora verò signa pituitæ, medium iudicabis emitriteum. Vbi vero ipsius melancholiæ indicia magis vigebunt, maiorem melancholiæ quantitatem indcabunt, & sic maiorem emitriteumdiiudicabis: sequuntur enim indicia maiorem quantitatem humoris peccantis, non nego tamen quin aliquando æqualia possent esse indicia apparentia, & pituitæ, & choleræ vt eam innuamus sententiam, quàm quidam tenent quartam esse emitritei speciem ex humoribus æquè permixtis æqualia indicia mouentibus: & hæc de signis. Curatio vero febrium compositarum seu febrium emitritearum per sequentia cognoscetur. Attende igitur primo, quod febris emitritea difficilis est curationis, vt dixit Galenus primo artis curatiuæ ad Glauconem, quoniam peccans materia crassa est. & inobediens concoctioni. Et ideo dixit Auicenna in prima quarti capite proprio: febrem emitriteam aliquando prolongari vsque ad vij. menses: quo fit, vt merito suæ diuturnitatis inducentis debilitatem in virtute, dicamus emitriteam febrem periculosam

losam esse. Iterum attende. Quod febris emitritea est febris mali modi, & similis febri epidimiali, eo quia virtus molestata à malitia duarum febrium admodum debilitatur. Et ideo secundum plurimum accidūt emitriteæ febres tempore pestilentiæ, ob quam rem hortor vos, Quod in febre emitritea custodiam cordis solicitetis. Et cum his quæ per intus assumuntur, & contra applicantur confortantibus virtutem cordis, de quibus sermonem faciemus, cùm loquemur de febre pestilentiali. Item attende, quod febris emitritea quia composita est, indiget cura composita. Hanc sententiam habes à Galeno in primo de differentiis febrium capite viij. & in iij. de simplici pharmaco, distinctione tertia, capite tertio. ideo sicut materia peccans in emitriteo est composita ex diuersis materiis, ita & medicinæ ei condonandæ sunt compositæ ex simplicibus diuersis, vel compositis diuersis, respicientibus diuersitatem humorum in emitritea febre peccantium. Item attende, quòd cùm materia febris emitriteæ dicatur esse merito sui modi substantiæ, videlicet crassitudinis inobediens concoctioni, & euacuationi, hortor vos, vt non vna euacuatione tantùm sitis contenti totam materiam emitritei euacuare, sed paulatinè, di-

gerere oportet, atque euacuare paulatinè. Et ideo primitus digeramus materiam, & non expectando ſigna completæ digeſtionis euacuabimus partem peccantis materiæ, ſic enim faciendo ſecurabimus ægrum à debilitate virtutis, ſine moleſtia materiam euacuando. Item attende, Quòd febris emitritea habet quinque tempora ſui paroxyſmi, ſicut poteritis videre à Galeno in libro de temporibus particularibus paroxyſmorũ. taceant igitur illi, qui dicunt declinationem non eſſe partem paroxyſmi, quia tunc non eſſent tempora particularis paroxyſmi niſi tria, & dicit Galenus, ea eſſe aliquando quatuor, aliquando quinque, ea autem tempora emitriteæ febris ſunt iuxta Galenum principium, anomalia, augmentum, ſtatus, & declinatio, & intelligo per tempus anomaliæ inæqualitatem motuum materierum, qua neque principium, neque augmentum diiudico, ſed propter diuerſitatem illam motuum apparentium in emitritea febre, tunc non iudicamus eſſe principium, neque augmentum. Et hòc accidit ex diuerſis naturis diuerſorum humorum peccantium in emitriteo. Parui igitur emitritei cura eſt, vt materia primitus concoquatur, & quoniam pituita ad intra venas eſt putreſcens, cholera verò ad, extra ideo

pecca

peccatũ in maiori quantitate pituitæ inuenitur in emitriteo paruo. Quare iuxta vnum documentũ datum, digestiuum debet esse compositum ex digerente pituitam secundum magis, & digerente choleram secundum minus. Syrupus igitur patienti sequens exhibeatur, vt

℞.Syrupi bisantini, vel syrupi de duabus radicibus ℥ j. syrupi de endiuia pro cholera, oxymellis simplicis ad incidendum materiam crassam ana ℥ ß. aquarum fœniculi, buglossæ ana ℥ j ß. endiuiæ ℥ ß. misce, pro vna vice.

Continuetur autem syrupus præsens per septem dies continuos, quia materia non citò obedit cõcoctioni, eo tamen tempore quo digeritur materia, & si simus in principio morbi, hortor vos ad cordis confortationem cùm hæc febris sapiat naturam epidimialis febris, in qua virtus cordis læditur à duplici febre, videlicet à continua de phlegmate, & ab interpollata de cholera. patienti igitur quotidie applicetur epithema cordiale, & exhibeatur mixtura cordialis eo modo quo dicemus cùm loquemur de febre pestilentiali. Apparentibus igitur signis concoctionis, etsi non complete, dico non complete, quia propter materiam esse crassam concoctioni inobedientem, nõ de-

bemus expectare cõpletam digestionem, sed sæpius digerere & sæpe euacuare. dico sæpe euacuare, quoniam propter diuturnitatem temporis, in quo eleuantur multi vapores oppositi & à pituita videlicet, & à cholera petentes cerebrum facile in patiente emitriteum posset apostema cerebri gigni. Et ideo vt medicus prohibeat illius generationem, soliçitet euacuationem magis quàm alterationem per extinctiua caloris. Et ideo apparet emitriteum sapere naturam febris pestilentialis, cùm nedũ virtus cordis debilitatur, verùm & cerebri apostema gignitur. Sunt enim hæc symptomata comitantia pestilentiã. digeramus igitur ante euacuationem, quia materia est crassa, cum syrupo dicto, euacuemus verò non expectantes completam digestionem, ne fiat quod dictum est. Medicina igitur euacuatiua talis est in emitriteo paruo.

℞. Betonicę pro capite, fœniculi, absinthij, ana M j. & pro phlegmate, sint in maiori quantitate: rosarũ, florũ violarum ana M. ß. hæc pro cholera in minori quãtitate, florũ buglossę, borraginis ana p. j. & hæc pro corde, bulliãt omnia in sufficienti quãtitate aquę vsq; ad cõsumptioné medietatis, deinde coletur, & cũ colatura dissolue cassię nouiter tractæ ℥ß. pro lenitiuo, turbith boni,

& gummosi pro phlegmate in maiori quantit. te ʒ ii. zinziberis ℈ v. reubarbari electi, pro cholera in minori quantitate ʒ i. spicæ ℈ v. Attēde tamen quòd cùm in emitriteo paruô peccet materia crassa, quia phlegmatica, pone reubarbarum in substantia, quoniam sic magis crassos euacuat humores & aduerte, quod loco turbith, & reubarbari simul in eadem intentione potes ponere in medicina mixturam de diaturbith cum reubarbaro, & ex his potum conficias, & ægroto dabis, modo exhibitionis aliarum medicinarum, completa euacuatione per medicinam, iterato materiam concoquere debes, etsi simus in paruo emitriteo, & eleuare digestiua in eadem compositione, & in maiori virtute ad concoquendum pituitam deinde choleram. propinetur igitur sequens syrupus patienti.

℞. Syrupi de quinque radicibus ℥ i. oxymellis compositi endiuiæ ana ℥ ß. aquarum absinthij, fœniculi, cicoreæ, ana ℥ i. misce pro vna vice. apparētibus signis concoctionis dabis medicinam iam præscriptam, excepto quod minoretur tertia pars turbith, vel diaturbith, & addatur ʒ i. agarici electi in oxymellite simplici infusi, & videbis vigorosiorem medicinæ operationem in eductione pituitæ & cho-

leræ. Medij verò emitritei curam habebis, si causas facientis ipsius compositionē considerabis: fit enim ex cholera putrefacta ad intra venas,& ex pituita ad extra, quare cùm maior humor sit putrescens tam ad intra, quàm ad extra venas, à maiori quantitate choleræ pendet medius emitriteus,& à minori phlegmate: quapropter & digestiua,& euacuatiua in eo magis attestabuntur choleræ, quàm pituitæ.

Attende tamen, quòd cùm in medio emitriteo maior sit timor de generatione apostematis cerebri propter putrescentem materiā cholericam ad intra venas, medicus debet esse solicitus in euacuatione illius materiæ, nō enim tantam expectat digestionē choleræ propter sui subtilitatem, quantam expectabat pituita in paruo emitriteo. Primò igitur digeratur materia cum sequenti syrupo, ad quem laudo præcedere ventris lenitionē vel cum manna, vel cum cassia,& tamarindis.

℞. Syrupi de endiuia, de succo acetosæ ana ʒ vi. mellis rosati colati ℥ ß. aquarum cicoreæ, endiuiæ, buglossæ, ana ℥ i. misce: in isto enim syrupo magis vigent respicientia choleram, minus verò pituitam,& sic exigit medius emitriteus: quinque assumptis de iis syrupis, laudo, vt non expe

expectet vlteriorem digestionem: sed sexta die in diluculo sequentem ægrotanti condonabis medicinam.

℞. Florum quatuor cordialium ana M. ß. tamarindorum, corticum myrobalanorum citrinorum ana ʒ ii. agrici ligati in petia ʒ i. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis: deinde coletur, & cum colatura dissolue diacatholiconis drach. sex, reubarbari electi drach. ii. spicæ g̃ decem, turbith boni, & gummosi drach. i. zinziberis g̃ v. infundatur reubarbarum cum spica in aqua endiuiæ cum modico vini albi odoriferi per decem horas. Deinde fiat fortis expressio, & fiat potus, & quia etiam in medio emitriteo propter pituitam redditur materia crassa ideo consulo, vt paulatinè digeras, & paulatinè euacues. Dispone igitur ad iteratam digestionem cum syrupis eiusdem conditionis, videlicet magis respicientibus bilem minus verò pituitam, & non recedas apparentibus signis concoctionis à medicina data.

Vnum tamen aduerte: quòd in medio emitriteo frequententur lotiones cum aqua calida decoctionis camomillæ, betonicæ, & rosarum, manè scilicet & vesperi, vt diuertantur vapores à cerebro, quibus

in medio emitriteo facilè poteſt cerebri apoſtema procreari, laudo quoque vt fiant frictiones propter eandem cauſam.

Quòd ſi in medio emitriteo iungeretur dolor capitis, vel delirium aliquod, laudo appoſitionem hirudinum hæmorrhoidibus: cùm ipſæ etiam diuertant, & euacuent vapores, & humores à capite. Maioris verò emitritei cura ſolicitari debet: neque in ea medicus debet eſſe negligens, & hoc ideò, quoniam maior emitriteus periculoſiſſimus eſt, ab eo pauci euadunt, & hic eſt, qui ſecundum plurimum appparet in peſtilentia: quia enim maior emitriteus pendet à melancholia putreſcente ad intra venas, & à cholera ad extra venas in eo apparent accidentia horribilia, cùm vterque humor maximè rebellis ſit omnibus virtutibus membrorum principalium corporis noſtri. Conſiderabis igitur in maiori emitriteo maiorem quantitatem materiæ melancholicæ putreſcentis ad intra venas; & minorem choleræ putreſcentis ad extra: ſint igitur eius digeſtiua, & euacuatiua magis reſpicientia melancholiam, minùs verò choleram.

Syrupus igitur conueniens præcedente ventris lenitione cum diaſene lenitiuo, & caſſia, erit ſequens.

℞. Syr

℞. Syrupi de epithymo ℥ i. de buglossa, de endiuia ana ℥ ß. aquarum melissæ, borraginis, cicoreæ ana ℥ i. misce, assumptis tribus, vel quinque de his syrupis, euacuabis cum sequenti medicina.

℞. Confectionis Almech non solutiuæ ℥ i. epithymi subtiliter puluerizati ʒ ii. reubarbari electi ʒ i. spicæ g̃ v. reubarbarum subtiliter puluerizetur, & cum modico vini albi odoriferi irroretur, & omnia cum decoctione florum cordialium, folliculorum senæ, & polypodij quercini, & tamarindorũ dissoluantur, & fiat potus. Quòd si in maiori emitriteo adhuc malignitas vigeat, veritatem astantibus de periculo mortis pronunciabis.

Sequere tamen tu eius curam cum his, quæ dicemus de cura febris pestilentialis: & hæc de febribus compositis dicta sint.

De Febre ethica. CAP. XIX.

DIXIT Galenus in secundo de crisibus, capite decimotertio, & primo de differentiis febrium capite nono. Quòd ethica dicitur ab affixione. Est enim veluti qualitas affixa, & habitualis de difficili remouebis à subiecto: de qua loquens Galenus secundo prædictionũ dixit, ipsam esse continuam, quæ propriè in nocte au-

gmentatur. Et in libro de inæquali discrasia dixit, ipsam à principio curare difficile esse, in fine verò nequaquam. Cuius ethicæ curam modò expediemus: de qua loquens Princeps in prima quarti dixit: ethicam esse febrem continuam in duris particulis corporis existentem, consumentem humiditatis omnes membrorum & totius corporis. Cuius duæ sunt species. Vna quæ dicitur ethica febrilis, altera verò marasmus: sicut dixit Galenus in his, quæ scripsit de tabe. Nos igitur primò ethicam expediemus febrilem: secundò verò marasmum. Et attende, quòd cùm ethica febris sit totius corporis humiditatum consumptio, imaginari debes de humani corporis humiditatibus, sicut de illis repertis in lucerna, quæ sunt tres.

Prima est, oleum circundans totum lychnium veluti humidum nutrimentale lucentis flammæ in lychnio, secundum est humidum intrinsecatum substantiæ lychnij, quo immediatè fouetur flamma lychnij, tertium est humidum radicale lychnij, quo tenentur partes ipsius lychnii substantiales ad vnum. Docet etenim experientia, oleum ex flamma continuè consumi, cõsumitúrque humidum oleaginum ad intra lychnium cõsistens: consumitur quoque

&

& ſubſtantia ipſius lychnij, quæ incinerando deficit. Sic & in humano corpore tres inueniũtur humiditates, quas Princeps in prima primi, doctrina de humoribus, Duas appellauit humiditates, vna eſt ros: & eſt humiditas ex primis humiditatibus genita, circundans omnia membra corporis noſtri, veluti oleum lychnij ſubſtãtiam circundabat, qua membra irrorantur, & ipſa vertitur in intrinſecum nutrimentum ipſorum membrorum.

Extat ſecunda humiditas inrrinſecata porris & meatibus membrorum ,, quæ de proximo trãſit in membri ſubſtantiam, veluti nutrimentum in effectu, & dicitur cambium, quoniam immediatè cambiatur in ſubſtantia membri.

Tertia verò humiditas , quæ eſt quarta de ſecundis apud Auicennam, eſt, qua membrorum partes tenentur , & dicitur gluten, quia glutinat , & adunat partes membri. Ex quibus dictis attendere debes, quòd tres ſunt ſpecies ethicæ. Cùm enim ethica ſit conſumptio. omnium humiditatum membrorum corporis noſtri, ſi fuerit conſumptio roridæ humiditatis , erit prima ſpecies ethicæ, ſimilitudine cõſumpti olei in lucerna. Et hæc eſt difficilis cognitionis, & facilis curationis , licet dicat Galenus

nus in libro de inæquali discrasia. Quòd quælibet species ethicæ à principio est difficilis curæ, quoniam in se quælibet species antequam noscatur, magis affigitur, & habituat: quo fit, vt à principio cuiuslibet speciei ethicæ in se propter esse principium difficile cognoscibile, id idem erit difficile curabile. Cùm autem quælibet species ethicæ à principio non curetur, eadem species in processu sui ipsius nequaquam curabitur, & hoc voluit Galenus: cōparatione verò ethicæ primæ speciei ad alias ethicæ species à principio, id est, ethica primæ speciei, facilioris erit curæ, & sic dixit Auicenna: Si verò fuerit consumptio cambij, seu humiditatis imbibitæ membris ad similitudinem consumptionis olei imbibiti in substantia lychnij. Erit secunda species ethicæ, quæ est facilioris cognitionis quàm prima & difficilioris curationis. Si verò fuerit consumptio humiditatis glutinis ad similitudinem consumptionis humiditatis radicalis lychnij, dicetur tertia species ethicæ, quæ facilis est cognitionis, & difficillimæ curæ. Et attende, quòd indicia, quibus facilè poteris cognoscere hāc ethicam febrem sunt hæc.

Primum assumitur ex modo caliditatis præternaturalis apparentis in toto, quoniam

niam vniformis eſt, & æqualis, non plus affligens vno die, quàm altero, quantum eſt ex parte qualitatis caliditatis ethicæ, & dico hoc, quoniam in aliqua horarum inuenitur corpus ęgrum magis alteratum & calefactum, & hoc ex parte diſpoſitionis membri & rei, ei extrinſecus cõtingentis: & propter hoc eſt ſecũdum ſignum ethicæ, quod paulò poſt cibũ ethicum corpus magis manifeſtè inflãmatur: & ratio eſt, quoniam cùm membra ex caliditate ethica, facta ſint calida & ſicca, humidũ nutrimentale ex cibo acquiſitum ſuperincendit talia membra, ſicut cùm humidum aqueum ſuperaſpergitur calci calidæ & ſiccæ.

Docet enim experientia: Quòd ab illo humido aqueo ſupra calcem proiecto eleuantur fumi circundantes aerem calefaciẽtes: ita & humidum cibale attingens membra ipſius ethici, eſt hæc cauſa quare ab illis membris eleuantur fumi totum corpus inflammantes magis.

Et ideo tertium ſignum febris ethicæ, quòd poſt refectionem rubeſcunt maxillæ, quia maximè vapores illi vergunt ad faciem.

Quartum indicium ethicæ febris eſt, quòd caliditas ad tactum, in primo tactu apparet mitis, & non acuta, neque mordicatiua:

catiua: ratio est, quia caliditas ethicæ est concentrata in membris & duris particulis.
Ideo longiùs distat à sensu tactus. Quòd si tactus perseueret in processu, apparebit calor magis acutus & mordicatiuus. Cuius oppositum contingit in febribus putridis: à primo enim tactu in his acutior, & mordacior percipitur caliditas, quia in humoribus inuenitur, & in partibus mollioribus.

Quintum verò signum assumitur ex parte pulsus: est enim pulsus rarus, tardus, & paruus, & hoc propter debilitatem virtutis pulsatilis, durus verò inuenitur his pulsus propter duritiem arteriæ, quoniam caliditas ethicæ inuenitur in solidis particulis.

Sextum signum assumitur ab vrina: oculi enim oleagini apparent in vrina ipsa, quia significatur consumptio humiditatis, quæ fit in omni specie ethicæ.

Septimum signum sumitur ab habitudine corporis, quoniam tangendo cutis apparet arida, quoniam continuè corpus exiccatur propter consumptionem omnium humiditatum omnium membrorum.

Attende tamen, Quòd ea, quæ dicta sunt indicia ethicæ sunt solius ethicæ, & non ipsius commixtæ cum putrida febre, si enim

enim putrida iungitur ethicæ, confunduntur signa. Quare oportet te bene perpendere cuius putridæ commixtæ ethicæ sint indicia, an tertianæ, an quotidianæ, an melancholicæ. Et secundum hoc habebis viam ad curationem putridæ iunctæ ethicæ, quæ propter esse periculosiorem non dantem nobis inducias, veluti dat ethica, curationi putridæ prius debes attendere, non neglecta tamen cura ethicæ, ex dictis quoque signis facilè poteris deuenire in cognitionem causarum ethicæ. Cuius sunt causæ procatarticæ, seu primitiuæ. Et sunt quæcunque extrinsecus contingentia corpori humano nimium supercalefaciunt, sicut fortis calor solis, & fortis calor balnei, & comestio rerum valde calidarum, & exiccantium, sicut sunt piperata: ab his enim in membris totius corporis figitur caliditas, & siccitas concrescit. Quo fit, vt corpus tabidum remaneat. Quapropter quæcunque corpori humano extrinsecus adueniunt, in summa nimium calefacientia, & exiccantia illius membra, sunt ethicæ febris causæ procatarticæ. Causæ verò ethicæ præcedentes aliæ sunt, & sunt quæcunque intrinsecus corpori contingunt calefacientia, & exiccantia totum corpus, sicut febris ephimera,

ra, quæ eſt caliditas, & ſiccitas maximè humidum conſumens. Cùm enim in ea ſpiritus incenduntur, permeántque ſpiritus ad omnes corporis minimas partes, earum humidum facilè conſumere poſſunt: & hoc eſt, quod facilè ex ephimera fit ethica, febris quoque putrida poteſt eſſe cauſa ethicæ præcedens, cùm etenim diuturno tempore perſeuerauerit putredinalis calor in humoribus humidũ conſumit, & vt idem calor conſeruetur, vertit eius operationem in humidum membrorum, quo diſſoluto, fit ethica. Cauſa verò coniuncta, quam con tentiuam appellat Galenus, eſt caliditas existens in particulis ſolidis totius corporis, quæ continuè agens in humidum ipſorum membrorum ipſum exiccat, & totum corpus tabidum reddit. Curatio verò ethicæ febrilis ſic habetur.

Primò attende. Quòd ſi ethicæ febrili iungatur febris putrida alicuius generis, primò debes attendere putridę non derelinquendo ethicam. Ratio eſt, quoniam medicus debet attendere ei, quod magis ſuſpectum eſt. Cùm autem putrida ſit magis ſuſpecta: quoniam ethica dat moram, & inducias, quam non dat ſic putrida.

Ideo primò debes putridæ attendere, & recordari de auxiliis, quæ diximus in

ſuis

in suis capitibus propriis.

Item attende: Quòd medicus in ethica simpliciter nõ debet attendere euacuationi humorum, quoniá peccatũ est in membris non in humoribus.

Ideo debet solis alteratiuis caloris ethicæ, & humectatiuis siccitatis membrorum contentari. Igitur cùm cura ethicæ consistat in infrigidando, & humectando, primo expedit, vt cures ethicam cum cibis infrigidatiuis, & humectatiuis.

Et attende: Quòd vbi esses coactus vti calidis in ethica, sicut vino vel aqua, carnibus, & huiusmodi, fac, vt præcedant infrigidatiua, & ideo vinum absolutè ethicis denegandum est, nisi ei iungeretur virtutis debilitas. Si igitur vinum dare ethicis esses coactus, recordare ipsum limphare cũ aqua seminum communium frigidorum: & sit vinum pauciferum, ferè in omnibus dispositionibus aquæ assimilatum, de quo vino loquitur Galenus tertio de ratione victus in acutis commento primo. Quòd si sine vino ethicum ipsum poteris sustentare, eius potus sit aqua hordei non multæ decoctionis, vel sequens potus facilè ethico exhiberi poterit.

℞. Aquæ seminum communium frigidorum, violatæ endiuiæ, lactucæ ana

℔ j. ſeminum endiuiæ, ſcariolæ, portulacæ, ana ℥ ij. iuiubarum, ſebeſten ana numero xx. bulliant omnia inuicem in ſufficienti quantitate aquæ, deinde coletur, & cum ſaccharo quantum ſufficit, fiat iuleb longum, de quo iuleb bibat ſine miſericordia, cibaria verò ipſius ethici ſimiliter ſint frigida & humida, veluti eſt ptiſana. Eſt enim cibus admodum conueniens ipſi ethicæ: infrigidat enim & humectat, & licet hordeum dicatur eſſe ſiccum, ipſum tamẽ propter elixationem fit humidum, & maximè conuenit ipſis ethicis tempore veſpertino, cum in ſomno calore naturali intrinſecato agente in ipſum melius diſſeminetur per omnia membra corporis noſtri ad ea magis humectanda.

Secundus cibus ſit aſſumere paruam pullam, & ipſam depilatam, & euiſceratam diluatur cum aqua ſeminum communium frigidorum, & violarum, in qua aqua ſtet per vj. horas pulla infuſa, deinde ad ignem lentum ponatur, & elixetur in aqua communi, in qua ponantur folia lactucæ, endiuiæ, ſcariolæ, ſeminum papaueris ana p. ß. decoctæ verò pulla, patiens illius carnes comedat, vel denſas, vel contuſas, ferculum verò eius ſit ex dicto brodio, in quo concoquatur farinæ amidi, farinæ hordei ana

p. ß.

p. ß. sacchari albissimi ℥ ß. lactis amygdalarum dulcium ℥ j. sine sale patienti exhibeatur.

Tertius cibus ipsius ethici est talis.

℞. Succi cucurbitæ, vel cucurbitæ optime contusæ ℥ iiij. lactis amygdalarum dulcium ℥ ij. farinæ amidi ℥ ß. sacchari optimi ℥. j. misce, & coquantur omnia in iure paruæ pullæ, & patienti ethicam exhibeatur mane, & vesperi.

Quartus cibus est, vt accipiatur medulla panis, & infundatur in lacte vaccino, vel caprino per vj. horas, deinde coquatur in lacte amygdalarũ dulcium quãtum sufficit, addendo emulsiones seminum papaueris albi, & seminum communium frigidorum ana ℥ ß. & cum saccharo fiat ferculum sine sale.

Quintus cibus est, assumere caudas cancrorum, & eas infundere in lacte vaccino per vj. horas, deinde in lacte eodem concoquere huiusmodi caudas, cui adde lac amygdalarum dulcium, emulsiones seminum papaueris, & seminum communium frigidorum ana ℥ ß. & cum saccharo quantum sufficit, fiat condimentum.

Sextus cibus est, capere testudinem nemoralem, & cum aqua calida eam separare ab ossibus suis extrinsecis, deinde eã cui-

ſcerare cum aqua violata & ſeminum communium calidis bene diluere. demum in lacte vaccino infundatur per noctẽ caro dictæ teſtudinis. poſt verò cum portionibus cucurbitæ recentis in lacte vaccino coquatur, & cum ſaccharo quantum ſufficit, fiat condimentum, patiens verò comedat carnem teſtudinis, & cum lacte decoctionis dictæ teſtudinis conficiat ferculum.

Septimus cibus eſt, capere limacias, & eas benè diluere cum prædictis aquis, deinde eas coquere in lacte vaccino, & cum lacte amygdalarum dulcium & ſaccharo fiat condimentum. Et recordare, quòd lac in omni adminiſtratione eſt conueniens ethicis, & lac præcipuè à quo extractum eſt butyrũ, cùm butyrum facile inflãmet. Laudo igitur admodum Galeni in quinto methodi curatiuæ lac humanũ pro cibo ipſis ethicis. Conuenit enim & præcipuè cùm ſugitur ex mamilla mulieris nutricæ ex cibis infrigidantibus, & humectantibus vt ex lactucis, ex hordeo, ex lacte ſeminum mellonum, & ex carnibus alteratis cum his, poſt verò lac aſininum multum ethicis valet, infrigidando, humectando, & nutriendo, dum ſit lac recẽter multũ & cũ ſua caliditate bibitũ. Quòd ſi febris putrida ethicis iungeretur, non ita laudo lactis exhibitionem

tionem in ethicis propter putridā, cui inimicatur lac, iuxta illud Hippocratis, lac dare caput dolentibus, & febrientibus malum, contentetur igitur ethicus cum putrida febre, ptiſana, & aliis cibariis dictis, in quibus non ad miniſtratur lac.

Octauus cibus talis eſt.

℞. Pulparum caponis carnoſi. & nō pinguis numero ij. infundatur in lacte vaccino per diem, deinde optimè contundatur caro, & cum aqua ſeminum communium frigidorum, cui miſce farinæ hordei p. ß. lactis amygdalarum dulcium ℥ j. emulſionis ſeminum papaueris ʒ ij. ſacchari quantum ſufficit, & fiat condimentum. Laudo quoque ratione humectationis, Quòd ethicus comedat, vel deglutiat ſuccum fructuum frigidorum, & humidorũ, ſicut ſunt poma, quorum pomorum ſuccum deglutiat propter intentionem dictam, & cucurbitæ conuenit, & citruli, ſi ſtomachus tolerabit, & ſuccus cucumeris: de mellonibus autem res eſt ſuſpecta, quia cito acetoſantur in ſtomacho.

Poſt diætam, quàm magnoperè debet medicus obſeruare in cura ethicæ, licet aliquando ipſi ethico condonare ſyrupos infrigidatiuos & humectatiuos, ſicut eſt ſyrupus de papauere, violatus, de nenu-

fare, de endiuia, de portulaca, & huiusmodi.

Expediet enim ethicum frequentare sequentem syrupum.

℞. Syrupi de papauere, violati, de endiuia ana ℥ ß. aquarum seminum communium frigidorum, lactucæ, violarum ana ℥ j. misce. Et quoniam huiusmodi syrupi non contribuuntur ethico merito digestionis materiæ, sed solum merito infrigidationis, & humectationis habituatæ materiæ calidæ, & siccæ acquisitæ membris ipsius ethici, ideo post syrupos non tentabit medicus euacuationem per pharmacum, neque in ethico expectamus apparentiam signorum digestionis. Si tamen ex inordinato victu ethicus pateretur ventriculi & intestinorum plenitudinem, qua & foueretur mala natura habituata ipsi ethico, tunc consulo medicum posse euacuare à viis latis cum manna, vel cassia. Quòd si non contentetur de his dictis, procuret medicus impositionem clysteriorum, in quibus sit virtus nutritiua, & alteratiua malæ complexionis calidæ, & siccæ. Quorum vnum tale est:

℞. Iuris pullæ paruæ bene carnosæ ℥ x. in quo bulliant, seminum papaueris, florum

um nenufaris, violarum, lactucæ, maluæ na M.j, deinde coletur, & colaturæ adde lei violati ℥ iij. facchari albiſsimi ℥ ij. nellis violati ℥ j.ß. ſalis communis ʒ j.ß. itelli oui numero j. & conficiatur clyterium.

Item, expertum eſt, ſequentem mixturam nultum conferre ethico, ſi eam pluries in die apiat.

℞. Conſeruæ violarum, conſeruæ nenufa is, conſeruæ portulacæ ana ℥ j. amidi, dragaganti ana ʒ j. miſce, & cum modico ſachari albiſsimi fiat mixtura.

Itē, ſequens mixtura multū laudatur ethicis.

℞. Emulſionis ſeminis papaueris albi, enulſionis ſeminum cōmunium frigidorū na ℥ ij. ſucci lactucæ depurati, ſucci endiiæ, ſcariolæ ana ℥ ß. ponantur ad ignem entum, & cum ſaccharo albiſsimo quanum ſufficit fiat mixtura.

Item ex experientia compertum eſt, ſequens vnguentum ſanare ethicos febrientes, & cum quo tota ſpina dorſi, & dorſum, & thorax, & vtrunque atus hypochondriorum vngatur.

℞. Mucillaginis ſeminum citoniorum, ſeminum pſyllij, ſeminum maluæ ana ℥ j. actis mulieris puellam lactantis & partuientis ℥ j. ß. gummi arabici, dragaganti na ʒ. j. butyri recentis ſine ſale loti, olei

violati loti ana ℥ j.ß.ceræ albæ quantum sufficit,& fiat vnguentum molle.

Item compertum est, quòd in ethica multū attenuante corpus humanum, sequens balneum stomacho ieiuno multum confert.

℞. Gallinarum pinguium depilatarum, & euisceratarum numero iij. capitum castratorum pinguium numero ij. violariæ, lactucæ endiuiæ ana M. j. florum nenufaris M.ij.capitum papaueris albi nume. xx. bulliant omnia in 200.℔.aquæ vsque ad consumptionem carnium gallinarum, & capitum castratorum. deinde coletur & sic procede,pone aquam illam in tina nō multum calidam, sed infra tepiditatem,ne calore balnei incendatur caliditas ethici,& siccitas cōcrescat.Deinde ingrediatur ethicus balneū dictum, & in eo trahat moram per horam, ante tamen ingressum immediatè leues ipsi ethico fiant frictiones: vt balnei humiditas facilius ingredi poßit vsque ad solida membra, post verò exitum à balneo immediatè inungatur totum eius corpus cum oleo violato,vt sui vnctuositate claudat porositates exteriores corporis ethici,ne humidum intus acquisitum exire valeat, & etiam humectabitur corpus ethici ab humiditate olei violati, & à detento humido intus ipsius balnei, & quoniam

vltra

vltra humectatione indiget ethicus febrius reſtauratione totius corporis, & omnium membrorum.

Ideo expertum eſt, ſequens electuarium multũ ethicis valere, ſi bis in die mane, & veſperi vnam comedat vnciam.

℞. Carnis palparum caponis, carnis teſtudinis nemoralis, ana ℔ ß. optimè coquantur, & contundantur, & diſſoluantur cum aqua violata quantum ſufficit, deinde adde gummi arabici, amidi, dragagãti ana ʒ ij. lactis amygdalarum dulcium, lactis ſeminum mellonum ana ℥ j. ß. ſeminũ endiuiæ, lactucæ, portulacæ, ſeminũ citoniorum ana ʒ ij. ſeminis cucurbitæ, cucumeris, citruli ana ℥ j. ſucci liquiritiæ ana ʒ j. ß. contundantur ſemina contundenda, & puluerizentur puluerizanda, & cum ſaccharo albiſſimo fiat mixtura.

Item recordari oportet, quòd patiens ethicam ſollicitet potum lactis, vel mulieris, vel aſinini, vel caprini, ouium quoque lac & vaccinum non ſunt praua in curatione ethicæ, cùm in omnibus his lactibus ſit intentio infrigidationis, & humectationis.

Et hæc de ethica febre.

De Marasmo. CAP. XX.

DIXIT Galenus in libro de marasmo. Quòd marasmus interpretatur tabefactio, vel arefactio, seu consumptio totius corporis propter malam complexionem frigidam & siccam acquisitam membris totius corporis, & ideo ad hanc similitudinem dicitur marasmus ethica senectutis, cum tẽperatura senis sit frigida, & sicca naturalis.

Vnde sicut in sene viget frigiditas, & ferè totus calor naturalis deficit, cuius caloris naturalis deiectus est propter consumptionem humidi ipsius senis: ideo & humanum corpus dicetur marasmatum, quando vigebit frigiditas, ferè propter totam consumptionem caloris naturalis, & augebitur siccitas ex consumptione humidi radicalis, & propter hoc corpora patientia ethicam senectutis semper ad tactum frigida apparent, & ipsamet frigiditas in toto corpore percipitur, apparente quippe in eis arida siccitate, & ex his poteris cognoscere causam contentiuam ipsius marasmi, quoniam est mala temperatura frigida, & sicca in toto corpore percepta sine febre, assimilata temperaturæ naturali senis. habes quoque magnam diffic

lifficultatem curationis marasmi, cum assimiletur cōplexioni senis frigidæ, & siccæ propinquæ morti.

Ideo si marasmus curari poterit, curabitur per inductionem temperaturæ contrariæ temperaturæ ipsius marasmi. procurabis igitur in cura marasmi administrationem calidorum,& humidorum, calidorum quippe, quoniam in marasmo dominatur frigiditas:humidorum verò,quia in amarasmo dominatur arida siccitas.

Summa igitur curationis rerum ipsius marasmi est per nutrientia, quæ nutrientia per os exhibentur, sicut optimæ carnes boni nutrimenti, & facilis concoctionis, vt sunt carnes caponum,fasianorum, perdicum, francolinorum, vituli lactantis iuuenis, cuniculi, hœdorum, & his similes, non negligendò potum iuris pinguis dictorum animalium pluries in die potati, nutrietur quoque patiens marasmum, nedum per ea,quæ assumuntur per os, verùm per ea,quæ imponuntur per clysteria.

Et ideo hortor vos in curatione marasmi.Quòd bis in die mane,& vesperi stomacho ieiuno imponatur sequens clysterium.

℞. Iuris caponis benè pinguis, vel cuiusuis alterius animalis boni nutrimenti ℔. j. vitelli onorum numero ij. sacchari albissi

albissimi ℥ j. ß. sine sale, & sine speciebus aromaticis acutis imponatur clysterium, sal enim, & species irritant virtutem intestinorum ad expellendum, & hoc non ex- expedit, vbi tentamus nutritionẽ cum clysterio: attrahent enim intestina succũ ipsius clysterij per mesaraicas suas, per quas portabitur nutrimentum illud vsque ad hepar: & nutriet in tantum, quòd vidi ex experiẽtia marasmatum maximè saluari, & restitui cum clysteribus istis. laudo quoque vt ferè omnia condimenta marasmato cum lacte condonentur, & præcipuè potagium sequens, quotidie in diluculo ipsi marasmato exhibitum.

℞. Lactis ouini, vel caprini, vel vaccini quomodo haberi possit ℔ j. vitelli ouorum numero iij. Vini albi dulcis ℥ iiij. misce, & bene ad inuicem ducantur, & agitentur, & ad lentum ignem coquantur, semper miscendo ne oua densentur, & ægrotanti marasmato totum exhibeatur, præter hæc ex experientia compertum est, quod balneum calidum, & humidum, quod patiens quotidie ingrediatur, est admodum conueniens, humectando enim nutrit totum corpus per ingressum humiditatis nutritiuæ per porositates totius corporis.

Balneum

Balneum est tale

℞. Capones pingues, & pingues gallinas, & capita castratorum pinguium numero ij. pinguedinis castrati prope renes existentis ℔ ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ pro balneo totius corporis vsque ad consumptionem carnium dictorum animalium & capitum castratorum, deinde coletur, & stomacho ieiuno in tinā ingrediatur corpus marasmati, immediatè verò post exitum balnei, patiens comedat duas portiunculas panis infusi in lacte ouino calido, & bibat inde lac, & ipso exiccato leuiter non multùm fricato, ne vnctuositas auferatur à cuti: his, ingrediatur lectum calidum, & dormiat, cùm somnus supra cibaria boni nutrimenti faciat ad citam impinguationem. laudo quoque, quod marasmatus quotidie manè & vesperi sugat lac à mamillis pulchræ puellæ sanguineæ temperaturæ, iuuenis decem & octo annorum, nutritæ cibis calidis, & humidis per modum dictum. & hæc de marasmo dicta sint.

De febre pestilentiali.
CAP. XXI.

DE febre pestilentiali sumus dicturi in præsenti capite, quæ propter magni-

tudin

Vndemia verò est corruptio aquæ,& terræ ob prauam & occultam qualitatem eis iunctam.& attende, quòd licet propriè ista nomina sint diuersa : à Galeno tamen, & ab Auicenna pro nominibus synonymis capiuntur: ex his etiam habere poteris differentiam inter morbum pestilentialem,& epidimialem, & vndemialē,quoniam morbus pestilentialis simul in pluribus indiuiduis plurium generū inuenitur ex corruptione aeris ob prauam & occultam qualitatem. Et attende quòd in pestilentia etsi aer corrumpitur, non corrumpitur tamen secundum sui substantiam, sed corrumpitur per qualitatē ei iunctam. Et ideo dicitur pestilentia, vel epidimia aeris corruptio qualitatiua,& non substantialis,& per hoc attende. Quòd pestilentia amoueri poterit, quia aeris qualitas amouebitur,& non substantia,morbus verò epidimialis est morbus in indiuiduis vnius generis tantùm inuentus ob aeris corruptionem qualitatiuam, quæ qualitas occulta & praua dicitur, quia occultè intrinsecus operatur, & occultè animal interficit. Morbus vero vndemialis animantibus acquiritur vel simul plurium generum, vel vnius generis tantùm, propter aquæ, vel terræ corruptionem ob prauam, & occultam

tam qualitatem eis iunctam,& ex his facilè ſcire poteris febrem hanc, quam mali modi diximus,eſſet triplicem,videlicet peſtilentialem, epidimialem,& vndemialem, nos autem de his febribus luquentes, ſub nomine febris peſtilentialis, de eis loquemur ad modū Galeni in primo de differentiis febrium capite ſecundo,& tertio,& quarto,& quinto.

Attende igitur, quòd febris peſtilentialis eſt duplex, vna quæ immediatè pendet à peſtilentia, quoniam occulta, & praua qualitas acquiritur ex aere ipſo taliter affecto humiditatibus ipſius cordis, propter quam cor patitur febrem peſtilentialem ab ipſa peſtilentia immediate quæ erat mala qualitas, malus quippe influxus aeri acquiſitus,& hæc febris propriè dicitur peſtilentialis.& eſt illa, quam nos nominamus febrem peſtilentiæ,quoniam vagatur tempore,quo viget peſtilentia.Alia verò eſt febris peſtilentialis in noſtris humanis corporibus inuenta,quę mediatè pendet à peſtilentia, veluti ſi mala qualitas aeris iungeretur alicui febri: deinde illa mala qualitas communicaretur humiditatibus cordis, cauſaretur tunc temporis non immediatè ab affecto corde à qualitate aeris occulta ſed mediatè, & dicitur febris peſtilentia

lentialis mediatè pendens à peſtilentia, quæ eadem febris progigni poteſt ex prima omnium humorum corporis humani affectione à qualitate occulta aeris, ipſos humores primò inficiente. humores enim ſic affecti, & mala putredine corrupti, malos & prauos vapores effumant ad cor facientes febrem, quam peſtilentialem appellamus: ſed attende, quòd etiam vnum genus febris poteſt hominibus contingere, quam dicimus peſtilentialem per ſimilitudinem ad veram peſtilẽtialem febrem. Contingere enim poteſt aliquem humorem in noſtro corpore exiſtentem aliqua mala & occulta qualitate in eodem corpore genita affectum eſſe, non pendentem ab influxu, & ab aeris corruptione, illi tamen malæ aeris qualitati ſimilis, quæ ferè omnia ſymptomata cõducet, quæ etiam mala, occulta qualitas ipſius aeris producere poſſet. & propter hoc quidam medici imperiti videntes hoc genus febris, pronunciant eam eſſe veram peſtilentialem, credentes malam eſſe in aere factam qualitatem occultam. Nos autem dicemus iſtam febrem non debere veram appellari peſtilentialem, ſed potius febrem mali modi, ſic febris mali modi erit in plus, quàm febris peſtilentialis: cùm omnis febris pe-

ſtilentialis ſit mali modi, & non econtra; quas febres Galenus appellauit malè mod rigeratas Et iterum attende, quòd loquendo de febre peſtilentiali, quæ mediatè pendet à peſtilētia, cuilibet generi febri poteſt contingere, vt ephimeræ, & ſic dabitur ephimera peſtile ntialis, quoniam ipſi febri ephimeræ poteſt iungi illa praua, & occulta aeris qualitas, propter quam dicitur ephimera peſtilentialis, ſimili modo dabitur tertiana peſtilentialis, & interpollata, & continua, & quotidiana peſtilentialis, & quartana, & ſanguinea.

Expertus enim fui multas harum febrium præceſſiſſe in tempore peſtilentiæ, quæ à me peſtilentes, nunquam diiudicatæ fuerunt, & in proceſſu praua & occulta qualitas aeris fuit eis iuncta, propter quam factæ fuerunt peſtilentiales, & febrientia illa corpora interfecerunt, & ex hoc potes habere, quòd licet in corporibus noſtris plerunque tempore peſtilentiæ appareant apoſtemata nō peſtifera, in proceſſu tamen illis poteſt iungi occulta aeris qualitas, qua peſtifera effecta ſunt: memoria enim teneo ego, quod tempore peſtilentiæ M. D. X X V I I. fuerunt cuidam febrienti applicatæ in natibus cucurbitulæ ſcarificatæ, & paulò pòſt illi ſcarificationi iuncta fuit illa

praua

praua ,&occulta qualitas, & ipsa scarificatio apostemate pestifero affecta fuit,& breui æger moriebatur.

Ex his verò quæ diximus facilè possumus venire in cognitionem causarum pestilentiæ,& febris pestilentialis.

Attende igitur quòd pestilentia potest habere radicem à superioribus, & etiam ab inferioribus, à superioribus quidem, quoniam contingit aliquando quòd in aliqua regione, vel in aere alicuius determinati loci,influxus quidam iūgitur ex determinata quadam planetarum coniunctione, qui influxus pestilentia dicitur:est enim aeris corruptio qualitatiua naturæ humanæ inimica.& ex his habes duo, primo causam generalem pestilentiæ, & est dictus influxus, habes secundo diffinitionem pestilentiæ, & est corruptio aeris qualitatiua occultè operans, & humanæ naturæ inimica.

Ab inferioribus verò causam pestilentiæ habemus, & est corruptio qualitatiua terræ vel aquæ occultè operans, & inimica naturæ humanæ, quæ corruptio aliquando est terræ nascentium,aliquando verò ab intimis ipsius terræ pergignitur: illis enim omnibus quandoq;iungitur mala qualitas, ob quam mali eleuantur vapores propter

putredinem eisdem acquisitam, qui corporibus hominum contingentes, insp.iratione aeris, vapores illi attingunt cor, magnum cordis nocumentum procreantes, quemadmodum meo contigit tempore, quòd quidam puteum quendam cauernosum multo tempore clausum aperuerunt, & in apertione hinc ad modicum eorum duo mortui fuerunt: fuit enim aquæ illius putei iuncta mala qualitas quæ occultè operans, & inimicata naturę humanæ omnes illos necauit. & ex hoc habere potes, quòd vndemia est causa pestilentiæ, quia ex vaporibus aqueis & terrenis mala qualitate affectis afficitur etiam aer ipse, quapropter erit in aere corruptio ex mala & praua qualitate veniente ab aqua, vel à terra. Et sic habes alteram causam pestilentiæ propriè, quæ est ab aqueis vel terrenis vaporibus.

Et ex his poteris habere causam febris pestilentialis propriè, quoniam est vel mala qualitas occulta aeris communicata cordi qua putrefiunt cordis humiditates, quibus putrefactis superincenditur caliditas præternaturalis ipsi cordi, & febrem causat, & eodem modo cõtingit de mala, & praua qualitate aquea, vel terrena attingente cor, & eodem modo febrẽm progignente.

Nota

Nota tamen hoc, quod annotatione dignum est, quòd aliquando potest hominibus contingere febris ex putredine sola, reperta in humoribus corporis eorum, quæ febris non propriè pestilentialis dici debet, sed similis ipsi pestilentiali, quoniam in effectu, qui est mors, & in symptomatibus febri assimilatur pestilentiali, & hoc benè docti sumus post penurias multa hominum videlicet pauperum corpora ceciderunt in febres, quas pestilentiales medicorum vulgus appellabat, hoc autem eueniebat ex commixtione malorum ciborum, & ciborum mali chimi: qui facillimè puttredini erant parati. Vnde ex his generabantur in eis putredines malæ, & venenosæ, quę ad intra eorum corpora operabantur occultè, & ea interficiebant, & hæ febres propriè pestilentiales non sunt, sed similes illis, & dicuntur febres mali modi, quia ex putredine & qualitate occulta humorum tantùm interius corpora turbabant & exterius eadem quietabant, signa verò demonstratiua ipsius febris pestilentialis, facilè ex dicendis poteris habere.

Considera igitur primo si sis in tempore, in quo vigent morbi pestilentiales, vel febres pestilentiales, & tunc facilè poteris iudicare hanc esse febrem de numero

febrium peſtilentialium: ſi tibi tale corpus febriens offeretur, & iudicium tuum efficietur certius, ſi ipſi febrienti iungeretur magnum cauma, & incendium, magnáque nocturna inquietudo, cùm enim in febre peſtilentiali humiditates cordis corruptæ ſint & putrefactæ propter earum præſentiam in corde, magnum & in eo, & in toto corpore incendium cauſatur. nocturna verò inquietudo erit, quia de nocte vapores recluduntur ad intra cor ipſum admodũ inquietantes omniúmque membrorum facultates. Item apparet linguæ nigredo cum ariditate, & ſiti clamoſa. hoc ideo accidit, quoniam cùm magnum ſit incendium ex parte cordis à putredine humiditatum cordis expirando mali vapores aſcendunt ad os exiccando, & per vlteriorem eius actionem denigrando: quo fit vt ſitis vehemens ſequatur: eſt enim ſitis appetitus frigidi, & humidi propter præſentiam caliditatis, & ſiccitatis, ab illis vaporibus in ore productis. Item & nauſea apparet, quoniam cor offenſum à putredine ſuarum humiditatum conatur eam expellere propter propinquitatem oris ſtomachi ad ipſum, nocumentum enim communicatur ipſi ſtomacho, & per hoc inſurgit nauſea. Item inſtan-
tia

tia vigiliarum adeſt, quoniam à putredine cordis humiditatum, mali ſuperaccenduntur vapores, qui attingentes cerebrum, eius humiditaaes exiccant, & per hoc deficit cauſa ſomni, quæ eſt abundans ipſius cerebri humiditas, & per hoc aliud indicium apparet, videlicet dolor capitis, quoniam ab eiſdem vaporibus punguntur pelliculæ cerebri, quo fit vt patiantur & ſolutam continuitatem, & malam temperaturam, deinde dolorem. Item pulſus frequens & velox propter neceſſitatem euentationis adauctam à vehementi caumate ipſius cordis, paruus verò, & debilis, quia virtus cordis admodum oppreſſa eſt à putredine humiditatum eius, non potens magnificare, neque pulſum ipſum fortificare. Item vrina apparet turbulenta propter magnam putredinem, & ebullitionem cordis communicatam toti maſſæ humorali, liuidæ quoque vrinæ apparent propter debilitatem caloris non potentis regulare humiditates cordis. Item egeſtiones fœtidæ ſunt, malum expirantes odorem propter putredinem magnam. Item apparent plerunque puſtula, botor, & carbunculi, & apoſtemata, quoniam cùm magna dicatur eſſe putredo in humiditatibus cordis, magna etiam fit putredo in venis & in toto cor-

pore, quo fit, vt tantum de materia putrida in peſtilentia vel in febre peſtilentiali abundet, quòd natura non poteſt eam regere, & gubernare ob quam rem exit ſymptomaticè ad debiliora loca materia, progignens puſtulas, & apoſtemata. Item apparet ſudor admodum fœtidus: & in multa quantitate, & frigidus: fœtidus propter fæculentam putredinem, multus verò propter materiæ putridæ multitudinem, quam natura nequit regulare, quo fit, vt ille ſudor ſymptomaticus dicatur, & omnis ſymptomatica euacuatio mala eſt, frigidus verò propter debilitatem caloris natiui derelinquentis humiditates cordis. Vbi igitur omnia hæc indicia in eadem febre iunguntur, proculdubio iudicabis ipſam eſſe febrem peſtilentialem, vel febrem mali modi, huius autem febris peſtilentialis curam ex ſequentibus dicendis habebis. In primis attende cùm offertur tibi corpus febriens hac febre peſtilentiali, conſidera, quòd cùm phlebotomia ſit vniuerſalis euacuatio, ſi eam præmittere debeas. vbi enim adſunt ſigna ſanguinis, ſicut eſt rubedo vrinæ cum craſſitie, & aliquali opacitate, & habitudine corporis ſanguinea, & regimen multiplicatiuum ſanguinis prætierit, illicò phlebotomiam

facies,

facies, & per hoc damnamus illos, qui in febre pestilentiali phlebotomiam cõtemnunt, contradicunt enim Galeno volenti quòd in omni febre putrida fiat phlebotomia, & Auicennæ cùm inquit, Cùm vides vrinam rubeam, & crassam illico phlebotoma, neque locũ veritatis habet id, quod dicunt, quòd ideo in febre pestilentiali non conuenit phlebotomia etiam à principio, quia à maligna, & praua materia virtus debilitatur, & quoniam sanguinis missio auget debilitatem in virtute, ideo timendum est (vt dicunt) ex sanguinis missione virtutem tantum debilitari ne possit illi tantæ debilitati resistere. Nos autem dicimus primo quòd non est credendum, quòd in principio morbi tam subitò virtus debilitetur, quòd non possit phlebotomiam sufferre, vt inquit Hippocrates secundo aphorismorum: inchoantibus morbis si quid mouendum est moue, &c.

Secundo dico, quòd apparentibus indiciis sanguinis credendum est sanguinem supra alios dominari humores, quo fit vt à principio morbi virtus potius sit debilis per aggrauationem, quàm per viam resolutionis, & sic phlebotomia conuenit, quia exonerabit naturam, quæ reddetur potentior supra residuum materiæ malignantis.

Quare hortor vos, vt à principio febris pestilentialis consentientibus robore, & ætate, & apparentibus signis phlebotomiæ, non prætermittatis ipsam: si enim omissa fuerit, cùm iam peccatum sit in sanguine, & nõ in aliis humoribus, & sanguis nõ expectet digestionem, certè in breui eger deficere poterit. Attende tamen, quòd cùm febris pestilentialis pendeat à malignitate materiæ, qua virtus facilè debilitari posset, ideo hortor, quòd vbi etiam sanguinis missio fuerit necessaria, non exquisitè ipsam facere debes, quia ex exquisita sanguinis missione per resolutionem spiritus, & caloris naturalis, virtus admodum debilitatur, & tanto magis, quantum materia peccans maligna est, & venenosa directè virtutem opprimens eris igitur contentus in minoratiua phlebotomia, & si putabis eam non sufficere, poteris eandem eadem die reiterare, cùm propter timorem de virtutis debilitate, melius est, & securius partire euacuationem, quam vna vice totum simul euacuare, sicut dixit Galenus primo artis curatiuæ ad Glauconem distinctione tertia, capite sexto, ob quam rem inbeo, quòd etiam euacuando per sanguinis missionem in febre pestilentiali à principio vtamur minoratione, cùm enim materia peccans

peccans dicatur eſſe multæ malignitatis, à principio exonerare naturam erit valde vtile. Vbi verò indicia ſanguinis non adeſunt in principio febris peſtilentialis, nequaquàm ſanguinis miſſionem committes, tunc enim peccatum eſt in aliis humoribus à ſanguine, neque ipſi ſunt permixti ſanguini, quare phlebotomia rapiet bonum, & malum derelinquet, quo fit, vt materia magis malignetur, & repentè ægrum interficiat, ſicut docuit me experientia, quòd eodem præciſè tempore, & eadem hora, qua peſtilentiatus phlebotomabatur, moriebatur. Et ideo vituperamus illos, qui imprudenter à principio in omni febre peſtilentiali committunt ſanguinis miſſionem, imò in febre peſtilentiali, ſi non apparuerint ſigna ſanguinis, caue à phlebotomia ſicut à diabolo. Si verò apparuerint ſigna ſanguinis cum robore, & ætate conſentientibus, ſi tu non phlebotomabis, ſanguis iuſtus erit ſuper te, & filios tuos. Vbi verò phlebotomia à principio non fuerit neceſſaria, ſcias quòd omnino febrientem febre peſtilentiali debes euacuare, quæ euacuatio non ſit eradicatiua, quoniam cùm illi iungitur imbecillitas virtutis, euacuatione eradicatiua, timēdum eſt, ne virtus ad maiorem ducatur debilitatem

tem, & æget moriatur, sed dices tu, materia in febre pestilentiali est turgens, seu furiosa, & turgente materia à principio debemus euacuare, iuxta præceptum Hippocratis aphorismo vigesimosecundo primæ particulæ. Hinc dico verum esse, quòd turgente materia vti debemus illius eradicatione, nisi propter eam timeamus de augmento maximo debilitatis virtutis. Et ideo cùm in febre pestilentiali propter radicatam naturæ debilitatem, hoc timendum est maximè: ideo generaliter in principio febris pestilentialis cum necessarium sit euacuare si per medicinam euacuabimus, sit euacuatio illa minoratiua, & non eradicatiua. Attende tamen, quòd vbi in principio huius febris cognosceres virtutem esse fortem, & optimè resistentem malignitati materiæ, cùm materia dicatur esse furiosa, poteris à principio vti eradicatione, vsque tamen ad terminum quem natura sufferre poterit. non apparentibus igitur signis sanguinis, à principio minorabis materiam in febre pestilentiali. Attende quòd cùm in hac febre iungitur malignitas, quæ directè opprimit virtutem cordis, ideo iubeo, quòd in omni euacuatione per pharmacũ tam minorando quàm eradicando, ipsi medicinæ addantur, quæ

cor

cor confortant, & eius virtutem roborant, & malam, & occultam qualitatem opprimunt, & eidem opponuntur: quo fit, vt in euacuando, virtutem cordis vitalem sustentemus. Erit igitur minoratiuum in febre pestilentiali pendente à putredine cholerae sequens.

℞. Margaritarum, hyacinthorum, smaragdorum ana ℈ j. radicum valerianae, radicum buglossae, radicum borraginis ana M ß. coraliorum rubeorum, been albi, & rubei, serici crudi ana ʒ ß. omnia infundantur per noctem bene trita, & in petia ligata in aequis portionibus aquarum endiuiae, buglossae, tormentillae, & dictami albi, deinde vnica bulliant ebullitione, & cum dicta decoctione dissolue mannae electae ℥ ij. reubarbari electi ʒ j. ß. spicae g̃ vij. & fiat potus, qui exhibeatur patienti in diluculo more assumptionis aliorum pharmacorum. vel potes minorare materiā cum sequenti pharmaco.

℞. Mannae electae ℥ ij. vel floris cassiae nouiter tractae ʒ vj. reubarbari electi ʒ j. ß. spicae g̃ vij. triferae Persicae, quae admodum cordialis est, ʒ ij. cum praedicta decoctione dissolue, & fiat potus. Minorata igitur materia cholerica licitum est residuum materiae remanentis digerere cum

sequen-

ſequenti ſyrupo ſemper, obſeruando quòd ipſis digerentibus materiam, cholericam permiſceantur quæ habent virtutem cordis confortare.& manu tenere.

Syrupus talis eſt.

℞.Syrupi de ſucco acetoſæ, ſyrupi acetoſitatis citri, de endiuia ana ℥ ß. aquarum lupulorum, acetoſæ, borraginis ana ℥ j. miſce.

Item.

℞. Margaritarum, coraliorum rubeorum, boli armeni orientalis ana ʒ ß. puluerizentur ſubtiliter, & in petia rara linea ligentur, & per noctem infundantur in ſyrupo.facta verò leui expreſſione puluerum patienti in diluculo exhibeatur ſyrupus, vel fiat hic ſyrupus magiſtralis ſequens.

℞.Aquæ endiuiæ,acetoſæ, borraginis ana ℥ iiij. Aquæ tormentillæ ℥ iij. boli armeni orientalis, coraliorum rubeorum,ſeminum roſarum rubearum,margaritarum, omnium fragmentorum,ſeminum citri ana ʒ ij.miſce, & omnia inſimul bulliant vnica forti ebullitione,colentur,deinde adde vini granatorum ʒ vj.ſucci acetoſitatis citri ℥ iiij. ſucci limonum ℥ ij. iterum lento igne bulliant, & cum ſaccharo quantum ſufficit fiat ſyrupus, qui ſyrupus ſic exhibeatur patienti.

℞.Præ

℞. Prædicti syrupi ℥ iij. aquæ tormentillæ, aquæ radicum endiuiæ syluestris ana ℥ ij. misce pro vna vice. Apparentibus signis digestionis ex multiplici assumptione alterius horum syruporum, eradicetur materia cholerica cum sequenti pharmaco.

℞. Mannæ electæ ℥ ij. electuarij succi rosati ʒ ij. reubarbari electi ʒ j. ß. infundatur reubarbarum secundum artem in aqua endiuiæ, & tormentilæ cum modico spicæ per x. horas: deinde fiat fortis expressio, cui adde triferæ persicæ ʒ j. ß. & cum aliis omnibus fiat potus, & patienti detur. Vbi verò materia peccans in febre pestilentiali fuerit pituitosa à principio, non debes negligere minorationem illius materiæ cum his quæ pituitosam habent euacuare materiam, vt

℞. Agarici optimi, & electi ℈ iiij. turbith subtiliter puluerizati ʒ j. zinziberis, salis gemmæ ana g̃ iij. floris cassiæ nouiter tractæ ʒ vj. infundatur Agaricus in oxymelle simplici cum suis correctiuis per x. horas, deinde fiat fortis expressio, & cum superiori decoctione cordialium dissoluantur, & fiat potus. Minorata verò materia pituitosa, præparate ad residuum illius materiæ concoquendum

dum.dabis igitur sequentem syrupum quo vsque signa digestionis apparuerint.

℞. Oxymellis simplicis, syrupi de duabus radicibus, syrupi de corticibus citri ana ℥ ß. aquarum dictami albi, betonicæ, borraginis ana ℥ j. misce, & hic syrupus aromatizetur cum modico croci, & cinnamomi, vel fiat sequens syrupus magistralis.

℞. Aquæ borraginis, lupulorum, dictami albi ana ℥ iiij. been albi, & rubei, ossis de corde cerui, vtriusque margaritarum, boli armeni orientalis, corticum myrobalanorum indorum, corticum citri, seminum citri ana ʒ ij. puluerizentur omnia pulerizanda subtiliter, & bulliant vsque ad consumptionem tertiæ partis aquarum, & coletur, & colaturæ adde succi granatorum dulcium ℥ vj. succi pomorum dulcium ℥ v. iterum bulliant lento igne vnica ebullitione, & cum saccharo quantum sufficit fiat syrupus, qui sic patienti exhibeatur.

℞. Prædicti syrupi ℥ ij. aquæ betonicæ, lupulorum, tormentillæ ana ℥ j. misce, pro vna vice. Apparentibus verò signis digestionis cōsentiētibus robore & ætate sequētē medicinam eradicatiuam dabis patienti.

℞. Diacatholiconis ℥ ß. electuarij indij.

ʒ iij

ʒ ij. agarici electi ℈ iiij. zinziberis, salis gemmæ ana ℥ iij. triferæ persicæ, turbith gummosi ana ʒ j. infundatur agaricus vt supra, & cum decoctione prædicta cordialiũ, fiat potus puluerizatis puluerizandis. si verò in febre pestilẽtiali materia melancholica maximè peccet à principio, etiam eam minorabis materiam cum sequenti pharmaco, vt

℞. Diasenæ lenitiui ʒ vj. confectionis amech ʒ ij. floris cassiæ nouiter tractæ ʒ iij. misce, & dissoluantur cum aqua melissæ, & fiat potus, qui apud diluculũ patienti exhibeatur: & quoniã derelictum est residuum materiæ melancholicæ cum praua, & occulta qualitate cor ipsum admodum infestantis, illud concoquatur cũ sequenti syrupo.

℞. Syrupi Sabor regis, syrupi de fumo terræ, de endiuia ana ℥ ß. aquarũ radicis tor mentillæ, radicis, valerianæ, radicis borraginis ana ℥ j. misce, & aromatizetur cũ modico cinnamomi, & corticum citri. vel sic digeratur materia eadem,

℞. Syrupi de pomis cõpositi, de lupulis, de endiuia ana ℥ ß. aquarum tormentillæ, lupulorum, buglossæ ana ℥ j. misce. vel sic digeratur materia cum syrupo sequenti magistrali,

℞.Epithymi, thymi,polypodij quercini, summitatum fumiterræ ana M.ß.corticum citri,radicum valerianæ,radicum buglossæ, radicum borraginis ana ℥ ß. been albi, & rubei,ligni aloes, ossis de corde cerui ana ʒ ij.serici crudi.limaturę auri ana ʒ.ß.hyacintorum, granatorum, zaffirorum, smaragdorum , vtriusque margaritarum , ana ℈ j. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ tormentillæ, vsque ad consumptionem medietatis : deinde adde ellebori nigri præparati ʒ j. succi pomorum dulcium ℥ iiij.syrupi de fumoterræ ʒ iij.iterum bulliant lento igne,& cum saccharo quantum sufficit fiat syrupus,de quo

℞.℥ iij.aquæ tormentillæ, ℥ ij. aquæ radicum valerianæ ℥ j.ß. misce pro vna vice. Et attendæ quòd in febre pestilentiali præcipuè pendente ab humore melancholico non debemus expectare completam digestionem propter malignã materiam , quæ cõtinuè agit in humores cordis, ideo sumptis duobus vel tribus de prædictis syrupis hortor , vt euacuetur materia faciens febrem pestilentialem cum sequenti medicina era icatiua.

℞.Thymi, epithymi, polypodij quercini,fo liculorum senæ ana M j. florum borraginis, buglossæ ana P. j. corticum myrobal

robalanorum Indorum ℥ ß. omnium fragmentorum ana ʒ j. radicum tormentillæ, radicum dictami albi ana ß. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquarum lupulorum, fumiterræ, tormentillæ, ana vsque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, cum colatura dissolue diasenæ lenitiui ʒ vj. agarici electi ʒ j. ß. zinziberis, salis gemmæ ana ℈ iiij. confectionis amech, triferæ persicæ ana ʒ ij. infundatur agaricus cũ suis correctiuis in oxymelle simplici quantum sufficit per nouem horas. deinde fiat potus, & patienti detur facta forti expressione. Et attende quòd febris pestilentialis non solùm ex vno simplici humore, mala & occulta qualitate affecto contingere potest, verùm & ex permixtione plurium humorum, quorum mala & occulta qualitas eis iuncta, febrem pestilentialem progignit, & hæc est illa species emitritei pestilentialis, quæ secundum plurimum in pestilentia apparet. raró enim solus humor vnus afficitur in corpore nostro, quo fit, vt secundum plurimum plures afficiantur humores in ipsa pestilentia, & procreatis febribus compositis perniciosissimus conducitur emitriteus. Iterum attende quòd in pestilentia, & in febre pesti

ana ℔ ß. hyacintorum, ſmaragdorum, granatorum; margaritarum ana ℥ j. oſsis de corde cerui, ſandalorum alborum, & rubeorum, been albi, & rubei, ſerici crudi ana ℈ ij. bulliant omnia inſimul vſque ad conſumptionem tertiæ partis aquæ, deinde coletur, & colaturæ adde ſucci acetoſitatis citri, ſucci limonum, pomorum dulcium ana ℥ ij. vini granatorum ℥ iiij. iterum bulliant vnica forti ebullitione vſque ad conſumptionem quartæ partis, deinde cum ſaccharo quantum ſufficit fiat iuleb longum quod aromatizetur vt infra.

℞. Ambræ optimæ ℈ j. muſci fini gr x. cinnamomi electi, macis ana ʒ ß. coraliorum rubeorum, ſeminum citri ana ℈ j. puluerizentur omnia ſubtiliſſimè, & ligentur in petia linea ſubtili, & ponantur in ſyrupo, & ſic ſtet per xxiiij. horas, & patienti propinabis dictum ſyrupum ei exhibendo ℥ j. vel i j. pro vice, debilem enim cordis virtutem reſtaurat, & à febre peſtilentiali, & peſtilentia hominem præſeruat.

Tertium præſidium in cordis confortatione eſt ſequens.

℞. Succi acetoſitatis citri, ſucci limonum, ſucci pomorum dulcium ana ℥ iiij. florum bugloſſæ conditorum cum ſaccharo, florum borraginis, ana ℥ ij. radicum valeri a-

næ con

næ conditarum cum saccharo, radicum buglossæ, radicum borraginis, radicum endiuiæ syluestris ana ℥ j. omnia simul contundito, quibus contusis adde ambræ optimę, musci optimi ana ʒ ß. omnium fragmentorum, coraliorum rubeorum, margaritarum, been albi, & rubei, ossis de corde cerui, serici crudi ana ℥ ß. pulueris vnicorni, boli armeni orientalis optimi ana ℥ j. sacchari optimi quantum sufficit, & fiat confectio, de qua æger quotidie capiat ʒ ij. manè, & vesperi, per duas horas ante cibũ: roborat enim cordis virtutem, & facit crementum operationum vitæ, & præseruat, ne corpus in pestilẽtiam, vel febrem pestilentialem cadat.

Quartum remedium in virtute vitali confortanda est sequens.

℞. Aquæ borraginis, valerianæ, tormentillæ, rosatæ muscatæ, cicoreæ ana ℥. iiij. sandalorum alborum, & rubeorum, ossis de corde cerui, been albi, & rubei, ana ʒ. ij. corticum citri exiccatarum, corticum limonum ana ℥ ß. canforæ, croci ana g̃ v. vini albi optimi odoriferi, aceti optimi ana ℥ iiij. misce, & vnica leui ebullitione bulliãt vnà simul, deinde quotidie epithymabis cor patienti febrem pestilentialem: sui enim virtute benigna confortat cor

pore, quo fit, vt tantum de materia putrida in pestilentia vel in febre pestilentiali abundet, quòd natura non potest eam regere, & gubernare ob quam rem exiit symptomaticè ad debiliora loca materia, progignens pustulas, & apostemata. Item apparet sudor admodum fœtidus: & in multa quantitate,& frigidus: fœtidus propter fæculentam putredinem, multus verò propter materiæ putridæ multitudinem, quam natura nequit regulare, quo fit, vt ille sudor symptomaticus dicatur, & omnis symptomatica euacuatio mala est, frigidus verò propter debilitatem caloris natiui derelinquentis humiditates cordis. Vbi igitur omnia hæc indicia in eadem febre iunguntur, proculdubio iudicabis ipsam esse febrem pestilentialem, vel febrem mali modi, huius autem febris pestilentialis curam ex sequentibus dicendis habebis. In primis attende cùm offertur tibi corpus febriens hac febre pestilentiali, considera, quòd cùm phlebotomia sit vniuersalis euacuatio, si eam præmittere debeas. vbi enim adsunt signa sanguinis, sicut est rubedo vrinæ cum crassitie, & aliquali opacitate,& habitudine corporis sanguinea, & regimen multiplicatiuum sanguinis præterierit, illico phlebotomiam

facies,

facies, & per hoc damnamus illos, qui in febre pestilentiali phlebotomiam cõtemnunt, contradicunt enim Galeno volenti quòd in omni febre putrida fiat phlebotomia, & Auicennæ cùm inquit, Cùm vides vrinam rubeam, & crassam illico phlebotoma, neque locũ veritatis habet id, quod dicunt, quòd ideo in febre pestilentiali non conuenit phlebotomia etiam à principio, quia à maligna, & praua materia virtus debilitatur, & quoniam sanguinis missio auget debilitatem in virtute, ideo timendum est (vt dicunt) ex sanguinis missione virtutem tantum debilitari ne possit illi tantæ debilitati resistere. Nos autem dicimus primo quòd non est credendum, quòd in principio morbi tam subitò virtus debilitetur, quòd non possit phlebotomiam sufferre, vt inquit Hippocrates secundo aphorismorum: inchoantibus morbis si quid mouendum est moue, &c.

Secundo dico, quòd apparentibus indiciis sanguinis credendum est sanguinem supra alios dominari humores, quo fit vt à principio morbi virtus potius sit debilis per aggrauationem, quàm per viam resolutionis, & sic phlebotomia conuenit, quia exonerabit naturam, quæ reddetur potentior supra residuum materiæ malignantis.

Quare hortor vos, vt à principio febris pestilentialis consentientibus robore, & ætate, & apparentibus signis phlebotomiæ, non prætermittatis ipsam: si enim omissa fuerit, cùm iam peccatum sit in sanguine, & nō in aliis humoribus, & sanguis nō expectet digestionem, certè in breui eger deficere poterit. Attende tamen, quòd cùm febris pestilentialis pendeat à malignitate materiæ, qua virtus facilè debilitari posset, ideo hortor, quòd vbi etiam sanguinis missio fuerit necessaria, non exquisitè ipsam facere debes, quia ex exquisita sanguinis missione per resolutionem spiritus, & caloris naturalis, virtus admodum debilitatur, & tanto magis, quantum materia peccans maligna est, & venenosa directè virtutem opprimens eris igitur contentus in minoratiua phlebotomia, & si putabis eam non sufficere, poteris eandem eadem die reiterare, cùm propter timorem de virtutis debilitate, melius est, & securius partire euacuationem, quam vna vice totum simul euacuare, sicut dixit Galenus primo artis curatiuæ ad Glauconem distinctione tertia, capite sexto, ob quam rem inbeo, quòd etiam euacuando per sanguinis missionem in febre pestilentiali à principio vtamur minoratione, cùm enim materia

peccans

peccans dicatur esse multæ malignitatis, à principio exonerare naturam erit valde vtile. Vbi verò indicia sanguinis non adsunt in principio febris pestilentialis, nequaquàm sanguinis missionem committes, tunc enim peccatum est in aliis humoribus à sanguine, neque ipsi sunt permixti sanguini, quare phlebotomia rapiet bonum, & malum derelinquet, quo fit, vt materia magis malignetur, & repentè ægrum interficiat, sicut docuit me experientia, quòd eodem præcisè tempore, & eadem hora, qua pestilentiatus phlebotomabatur, moriebatur. Et ideo vituperamus illos, qui imprudenter à principio in omni febre pestilentiali committunt sanguinis missionem, imò in febre pestilentiali, si non apparuerint signa sanguinis, caue à phlebotomia sicut à diabolo. Si verò apparuerint signa sanguinis cum robore, & ætate consentientibus, si tu non phlebotomabis, sanguis iustus erit super te, & filios tuos. Vbi verò phlebotomia à principio non fuerit necessaria, scias quòd omnino febrientem febre pestilentiali debes euacuare, quæ euacuatio non sit eradicatiua, quoniam cùm illi iungitur imbecillitas virtutis, euacuatione eradicatiua, timēdum est, ne virtus ad maiorem ducatur debilita-
tem

tem, & æget moriatur, ſed dices tu, materia in febre peſtilentiali eſt turgens, ſeu furioſa, & turgente materia à principio debemus euacuare, iuxta præceptum Hippocratis aphoriſmo vigeſimoſecundo primæ particulæ. Hinc dico verum eſſe, quòd turgente materia vti debemus illius eradicatione, niſi propter eam timeamus de augmento maximo debilitatis virtutis. Et ideo cùm in febre peſtilentiali propter radicatam naturæ debilitatem, hoc timendum eſt maximè: ideo generaliter in principio febris peſtilentialis cum neceſſarium ſit euacuare ſi per medicinam euacuabimus, ſit euacuatio illa minoratiua, & non eradicatiua. Attende tamen, quòd vbi in principio huius febris cognoſceres virtutem eſſe fortem, & optimè reſiſtentem malignitati materiæ, cùm materia dicatur eſſe furioſa, poteris à principio vti eradicatione, vſque tamen ad terminum quem natura ſufferre poterit. non apparentibus igitur ſignis ſanguinis, à principio minorabis materiam in febre peſtilentiali. Attende quòd cùm in hac febre iungitur malignitas, quæ directè opprimit virtutem cordis, ideo iubeo, quòd in omni euacuatione per pharmacũ tam minorando quàm eradicando, ipſi medicinæ addantur, quæ

cor

cor confortant, & eius virtutem roborant, & malam, & occultam qualitatem opprimunt, & eidem opponuntur: quo fit, vt in euacuando, virtutem cordis vitalem sustentemus. Erit igitur minoratiuum in febre pestilentiali pendente à putredine cholerę sequens.

℞. Margaritarum, hyacinthorum, smaragdorum ana ℈ j. radicum valerianæ, radicum buglossæ, radicum borraginis ana M. ß. coraliorum rubeorum, been albi, & rubei, serici crudi ana ʒ ß. omnia infundantur per noctem bene trita, & in petia ligata in æquis portionibus aquarum endiuiæ, buglossæ, tormentillæ, & dictami albi, deinde vnica bulliant ebullitione, & cum dicta decoctione dissolue mannæ electæ ℥ ij. reubarbari electi ʒ j. ß. spicæ g̃ vij. & fiat potus, qui exhibeatur patienti in diluculo more assumptionis aliorum pharmacorum. vel potes minorare materiã, cum sequenti pharmaco.

℞. Mannæ electæ ℥ ij. vel floris cassiæ nouiter tractæ ʒ vj. reubarbari electi ʒ j. ß. spicæ g̃ vij. triferæ Persicæ, quæ admodum cordialis est, ʒ ij. cum prædicta decoctione dissolue, & fiat potus. Minorata igitur materia cholerica licitum est residuum materiæ remanentis digerere cum sequen-

ſequenti ſyrupo ſemper, obſeruando quòd ipſis digerentibus materiam cholericam permiſceantur quæ habent virtutem cordis confortare, & manu tenere.

Syrupus talis eſt.

℞. Syrupi de ſucco acetoſæ, ſyrupi acetoſitatis citri, de endiuia ana ℥ ß. aquarum lupulorum, acetoſæ, borraginis ana ℥ j. miſce.

Item.

℞. Margaritarum, coraliorum rubeorum, boli armeni orientalis ana ʒ ß. puluerizentur ſubtiliter, & in petia rara linea ligentur, & per noctem infundantur in ſyrupo. facta verò leui expreſſione puluerum patienti in diluculo exhibeatur ſyrupus, vel fiat hic ſyrupus magiſtralis ſequens.

℞. Aquæ endiuiæ, acetoſæ, borraginis ana ℥ iiij. Aquæ tormentillæ ℥ iij. boli armeni orientalis, coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearum, margaritarum, omnium fragmentorum, ſeminum citri ana ʒ ij. miſce, & omnia inſimul bulliant vnica forti ebullitione, colentur, deinde adde vini granatorum ʒ vj. ſucci acetoſitatis citri ℥ iiij. ſucci limonum ℥ ij. iterum lento igne bulliant, & cum ſaccharo quantum ſufficit fiat ſyrupus, qui ſyrupus ſic exhibeatur patienti.

℞. Præ

℞. Prædicti syrupi ℥ iij. aquæ tormentillæ, aquæ radicum endiuiæ syluestris ana ℥ ij. misce pro vna vice. Apparentibus signis digestionis ex multiplici assumptione alterius horum syruporum, eradicetur materia cholerica cum sequenti pharmaco.

℞. Mannæ electæ ℥ ij. electuarij succi rosati ʒ ij. reubarbari electi ʒ j. ß. infundatur reubarbarum secundum artem in aqua endiuiæ, & tormentilæ cum modico spicæ per x. horas: deinde fiat fortis expressio, cui adde triferæ persicæ ʒ j. ß. & cum aliis omnibus fiat potus, & patienti detur. Vbi verò materia peccans in febre pestilentiali fuerit pituitosa à principio, non debes negligere minorationem illius materiæ cum his quæ pituitosam habent euacuare materiam, vt

℞. Agarici optimi, & electi ℈ iiij. turbith subtiliter pulverizati ʒ j. zinziberis, salis gemmæ ana g̃ iij. floris cassiæ nouiter tractæ ʒ vj. infundatur Agaricus in oxymelle simplici cum suis correctiuis per x. horas, deinde fiat fortis expressio, & cum superiori decoctione cordialium dissoluantur, & fiat potus. Minorata verò materia pituitosa, præparate ad residuum illius materiæ concoquendum

dum.dabis igitur sequentem syrupum quo vsque signa digestionis apparuerint.

℞. Oxymellis simplicis, syrupi de duabus radicibus, syrupi de corticibus citri ana ℥ ß aquarum dictami albi, betonicæ, borraginis ana ℥ j. misce, & hic syrupus aromatizetur cum modico croci, & cinnamomi, vel fiat sequens syrupus magistralis.

℞. Aquæ borraginis, lupulorum, dictami albi ana ℥ iiij. been albi, & rubei, ossis de corde cerui, vtriusque margaritarum, boli armeni orientalis, corticum myrobalanorum indorum, corticum citri, seminum citri ana ʒ ij. pulueritzentur omnia puluerizanda subtiliter, & bulliant vsque ad consumptionem tertiæ partis aquarum, & coletur, & colaturæ adde succi granatorum dulcium ℥ vj. succi pomorum dulcium ℥ v. iterum bulliant lento igne vnica ebullitione, & cum saccharo quantum sufficit fiat syrupus, qui sic patienti exhibeatur.

℞. Prædicti syrupi ℥ ij. aquæ betonicæ, lupulorum, tormentillæ ana ℥ j. misce, pro vna vice. Apparentibus verò signis digestionis cõsentiẽtibus robore & ætate sequẽtẽ medicinam eradicatiuam dabis patienti.

℞. Diacatholiconis ℥ ß. electuarij indij

ʒ ij

ʒ ij. agarici electi ℈ iiij. zinziberis, ſalis gemmæ ana ℥ iij. triferæ perſicæ, turbith gummoſi ana ʒ j. infundatur agaricus vt ſupra, & cum decoctione prædicta cordialiū, fiat potus puluerizatis puluerizandis. ſi verò in febre peſtilētiali materia melancholica maximè peccet à principio, etiam eam minorabis materiam cum ſequenti pharmaco, vt

℞. Diaſenæ lenitiui ʒ vj. confectionis amech ʒ ij. floris caſſiæ nouiter tractæ ʒ iij. miſce, & diſſoluantur cum aqua meliſſæ, & fiat potus, qui apud diluculū patienti exhibeatur: & quoniā derelictum eſt reſiduum materiæ melancholicæ cum praua, & occulta qualitate cor ipſum admodum infeſtantis, illud concoquatur cū ſequenti ſyrupo.

℞. Syrupi Sabor regis, ſyrupi de fumo terræ, de endiuia ana ℥ ß. aquarū radicis tormentillæ, radicis valerianæ, radicis borraginis ana ℥ j. miſce, & aromatizetur cū modico cinnamomi, & corticum citri. vel ſic digeratur materia eadem,

℞. Syrupi de pomis cōpoſiti, de lupulis, de endiuia ana ℥ ß. aquarum tormentillæ, lupulorum, bugloſſæ ana ℥ j. miſce. vel ſic digeratur materia cum ſyrupo ſequenti magiſtrali,

℞.Epithymi, thymi,polypodij quercini, summitatum fumiterræ ana M.ß.corticum citri,radicum valerianæ,radicum buglossæ, radicum borraginis ana ℥ ß. been albi, & rubei,ligni aloes, ossis de corde cerui ana ʒ ij.serici crudi.limaturę auri ana ʒ.ß.hyacintorum, granatorum, zaffirorum, smaragdorum , vtriusque margaritarum , ana ℈ j. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ tormentillæ, vsque ad consumptionem medietatis : deinde adde ellebori nigri præparati ʒ j. succi pomorum dulcium ℥ iiij.syrupi de fumoterræ ʒ iij.iterum bulliant lento igne,& cum saccharo quantum sufficit fiat syrupus,de quo

℞.℥ iij.aquæ tormentillæ, ℥ ij. aquæ radicum valerianæ ℥ j.ß. misce pro vna vice. Et attendæ quòd in febre pestilentiali præcipuè pendente ab humore melancholico non debemus expectare completam digestionem propter malignã materiam , quæ cõtinuè agit in humores cordis, ideo sumptis duobus vel tribus de prædictis syrupis hortor , vt euacuetur materia faciens febrem pestilentialem cum sequenti medicina era icatiua.

℞.Thymi, epithymi, polypodij quercini,folliculorum senæ ana M j. florum borraginis, buglossæ ana P. j. corticum myrobal

robalanorum Indorum ℥ ß. omnium fragmentorum ana ʒ j. radicum tormentillæ, radicum dictami albi ana ß. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquarum lupulorum, fumiterræ, tormentillæ, ana vsque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, cum colatura dissolue diasenæ lenitiui ʒ vj. agarici electi ʒ j. ß. zinziberis, salis gemmæ ana ℈ iiij. confectionis amech, triferæ persicæ ana ʒ ij. infundatur agaricus cũ suis correctiuis in oxymelle simplici quantum sufficit per nouem horas. deinde fiat potus, & patienti detur facta forti expressione. Et attende quòd febris pestilentialis non solùm ex vno simplici humore, mala & occulta qualitate affecto contingere potest, verùm & ex permixtione plurium humorum, quorum mala & occulta qualitas eis iuncta, febrem pestilentialem progignit, & hæc est illa species emitritei pestilentialis, quæ secundum plurimum in pestilentia apparet. raró enim solus humor vnus afficitur in corpore nostro, quo fit, vt secundum plurimum plures afficiantur humores in ipsa pestilentia, & procreatis febribus compositis perniciosissimus conducitur emitriteus. Iterum attende quòd in pestilentia, & in febre pesti

lentiali magis vitiatur ſanguis praua, & occulta qualitate, quia cùm peſtilentia, & febris peſtilentialis pendeant à putredine humorum cordis, & magis humor ſanguineus abundat in corde quàm alius humor, quia cor eſt lacuna ſanguinis. Ideo eſt, quòd & malæ, & prauæ affectiones magis contingunt ſanguini, & propter hoc dico vobis, quòd & ſi non ſemper in principio illarum diſpoſitionũ fiat phlebotomia, ſecundũ plurimum tamen coacti ſumus eã celebrare, poſt verò ſanguinem magis in humore cholerico aduenit illa peſtilentialis affectio, cùm poſt ſanguinem magis abundet cholera in corde quàm phlegma & melancholia: tertio verò in phlegmate, quarto autem in melancholia, peſtifera hæc affectio contingit. Ideo ex hoc patere poteſt febrem peſtilentialem in omnibus humoribus poſſe incendi magis in ſanguine, ſecundo in cholera, tertio in phlegmate, & vltimo in melancholia, & in vno quippe ſimplici humore, & in pluribus mixtis: quo fit, vt detur febris peſtilentialis compoſita eo preciſè modo, quo ſuprà narrauimus in capite de febribus compoſitis, cui peſtilentiali febri iunguntur ſymptomata offendentia aliquando membra principalia & illis

deseruientia, quibus prudens medicus succurrere debet, cum ea non sint aliquo pacto negligenda. Primùm verò symptoma, cui admodum medicus attendere debet, est virtus vitalis offensa, cui in febre pestilentiali succurrendum est: sic primo per sequentem mixturam pluries die noctúque ipsi ægrotanti exhibitam.

℞. Aquæ rosatæ ℔ ß. vini albi odoriferi ℥ iiij. boli armeni orientalis ʒ ij. misce propinetur autem ipsi patienti, quoniam vltra hoc, quod virtutem cordis habet roborare, etiam præseruat, ne quis in pestilentia cadat: ratione enim aquæ rosatæ remittitur cauma & incendiũ in febre ista: ratione vini cõfortatur virtus vitalis existens in corde, vt ipsa confortata renuat materiam malignam cor ipsum turbantem: ratione boli armeni à proprietate confortatur cor, vltra hoc quod sui stipticitate prohibet transitum vaporum venenosorũ ad ipsum cor, & ideo laudo, quòd huius potionis aliquid pluries exhibeatur patienti, licet etiam possit istud ipsis sanis condonari in præseruatione à febre pestilentiali. Secundũ remedium in confortatione cordis est sequens.

℞. Aquæ distillationis florũ borraginis, florum buglosæ, radicum valerianæ, radicum endiuiæ syluestris, rosatæ muscatæ

ana ℔ ß. hyacintorum, smaragdorum, granatorum, margaritarum ana ʒ j. ossis de corde cerui, sandalorum alborum, & rubeorum, been albi, & rubei, serici crudi ana ℈ ij. bulliant omnia insimul vsque ad consumptionem tertiæ partis aquæ, deinde coletur, & colaturæ adde succi acetositatis citri, succi limonum, pomorum dulcium ana ℥ ij. vini granatorum ℥ iiij. iterum bulliant vnica forti ebullitione vsque ad consumptionem quartæ partis, deinde cum saccharo quantum sufficit fiat iuleb longum quod aromatizetur vt infra.

℞. Ambræ optimæ ℈ j. musci fini gr x. cinnamomi electi, macis ana ʒ ß. coraliorum rubeorum, seminum citri ana ℈ j. puluerizentur omnia subtilissimè, & ligentur in petia linea subtili, & ponantur in syrupo, & sic stet per xxiiij. horas, & patienti propinabis dictum syrupum ei exhibendo ℥ j. vel ij. pro vice, debilem enim cordis virtutem restaurat, & à febre pestilentiali, & pestilentia hominem præseruat.

Tertium præsidium in cordis confortatione est sequens.

℞. Succi acetositatis citri, succi limonum, succi pomorum dulcium ana ℥ iiij. florum buglossæ conditorum cum saccharo, florum borraginis, ana ℥ ij. radicum valeriana

næ conditarum cum ſaccharo,radicum bugloſſæ, radicum borraginis, radicum endiuiæ ſylueſtris ana ℥ j.omnia ſimul contundito, quibus contuſis adde ambræ optimę, muſci optimi ana ʒ ß. omnium fragmentorum, coraliorum rubeorum, margaritarum,been albi, & rubei, oſſis de corde cerui, ſerici crudi ana ℥ ß. pulueris vnicorni, boli armeni orientalis optimi ana ℥ j. ſacchari optimi quantum ſufficit, & fiat confectio, de qua æger quotidie capiat ʒ ij. manè,& veſperi, per duas horas ante cibū: roborat enim cordis virtutem,& facit crementum operationum vitæ, & præſeruat, ne corpus in peſtilētiam,vel febrem peſtilentialem cadat.

Quartum remedium in virtute vitali confortanda eſt ſequens.

℞.Aquæ borraginis ,valerianæ, tormentillæ, roſatæ muſcatæ , cicoreæ ana ℥. iiij. ſandalorum alborum, & rubeorum , oſſis de corde cerui, been albi , & rubei, ana ʒ.ij.corticum citri exiccatarum , corticum limonum ana ℥ ß.canforæ, croci ana g̃ v. vini albi optimi odoriferi , aceti optimi ana ℥ iiij. miſce, & vnica leui ebullitione bulliāt vnà ſimul, deinde quotidie epithymabis cor patienti febrem peſtilentialem: ſui enim virtute benigna confortat cor

propellítque omnem venenoſitatem, quæ cordi poteſt accidere.

Quintum præſidium in rehabendo cordis virtutem valde reſolutam, & in reſoluendo malas putredines in corde inuẽtas, & in repellendo venenoſos fumos ad cor aſcendentes,

℞. Theriacæ magnæ optimæ ℥ j. ſucci acetoſitatis citri, ſucci limonis ana ℥ ß. coraliorum, ſeminum roſarum rubeorũ ana ℥ ß. canforæ, croci ana ℈ iij. miſce, & omnia ſimul bene ducantur doneç fiat linimentũ, quo manè, & veſperi inungas ægri totam cordis regionem: ſupra quam inunctionem pone etiam petiam de ſerico cremiſino, & certè ſublime remedium eſt in præſeruatione à peſtilentia, & in cordis confortatione, & quoniam in febre peſtilentiali cor malignitatem acquiſitam ab hac febre cõſentit cerebro:

Ideo & in ea cerebrum confortandum eſt: confortetur autem cum aromaticis, & rebus boni odoris, ſicut cum aqua roſata, cui aliquid canforæ permiſceatur, cum qua balneentur tempora, nares, & aures, ſed optimum cerebri confortatiuum eſt ſequens.

℞. Succi acetoſitatis citri, ſucci limonis ana ℥ ß. margaritarum, fragmentorum omnium

omnium ana ℥ j. garyophyllorum, cinnamomi electi, nucis muscatæ, macis, folij, ligni aloes, sandalorum alborum & rubeorum ana ℈ iiij. ambræ optimæ ʒ j. ß. musci optimi ℈ j. laudani perfecti ℥ ß. omnia insimul bene agitentur, & cum modico aquæ rosatæ muscatæ incorporentur, & fiat pomum, quod gestatum in manibus patientis febrem pestilentialem, & illius, qui conatur præseruari à casu in ea, sublime iuuamẽtum conducit. Et quoniam eadem malignitas pestilentialis hepati communicatur à minera læsionis, quæ est cor, ideo hortor quòd manè, & vesperi, epithemetur hepar ipsum sequenti epithemate.

℞. Aquæ absinthij, hepaticæ, solatri, rosatæ, endiuiæ ana ℥ iv. specierũ cæroti triasandalini ℥ j. aceti optimi ℥ iij. spodij ʒ ij. camphoræ g̃ x. puluerizentur puluerizanda subtiliter, & omnia misceantur pro epithemate hepatis. Confortetur quoque hepar cum sequenti mixtura, de qua manè, & vesperi ante cibum per duas horas patiens capiat ʒ ij.

℞. Specierum triasandalorum, specierum diarhodonis abbatis ana ʒ ij. sacchari optimi dissoluti in aqua rosata muscata quantum sufficit, & fiat confectio in rotulis. Quum autem præ cordis malignitate

ſtomachus in virtute ſui naturali patiatur.

Ideo hortor vt manè, & veſperi ante cibum, ſequenti vnguento ſtomachus vngatur.

℞. Olei ſpicæ, maſticis, olei citoniorum ana ℥ ß. garyophyllorum, macis, cinnamomi, nucis muſcatæ, ligni aloes, coraliorum rubeorum, ana, ℈ j. pulueꝛizentur puluerizanda ſubtiliter, & cum cera quantum ſufficit, fiat vnguentum molle pro ſtomacho. Et ſcias, quòd confectio ſupra dicta, & iuleb, in confortatione cordis valent, & quoque in corroboratione virtutis ſtomachi. Iterum ſcias, quòd in febre peſtilentiali vel peſtilentia, accidit quandoque ſincopis, vel lipotomia quædam: quorum ſymptomatum curationem habebis, ſi cum confortantibus cor ſupradictis procedes, cùm ſit ſincopis cordis paſsio pendens à debilitate virtutis cordis propter reſolutionem ſpirituũ, & caloris naturalis, non potentis gubernare humiditates cordis. Vltimo attende, quòd in hac peſtilẽtiali febre, & in peſtilentia, plurimũ accidunt apoſtemata, vt carbũculi, & anthraces. quorum apoſtematum curatio eſt, primo vt procuretur, quòd materia quæ venenoſa eſt, & maligna, attrahatur ad exterio ra per locum anthracis & carbunculi. qua

attra

attracta remoueatur per apertã exituram in anthrace, vel carbunculo.

Primum ingeniũ ad attrahendũ est tale.

℞. Gallum adhuc non coeuntem, vinum, & illius anum depilabis, & immediatè appones gallũ cum ano supra anthracem, & carbunculum, & tãdiu teneatur quousque gallus moriatur, & videbis apertionẽ apostematis, & attractionem multæ materiæ venenosæ ab intus ad extra.

Secundum ingenium, est assumere sæpe vnum scisum secundum latitudinem per duas medietates: deinde vnam medietatẽ linies cum theriaca magna optima, & apostemati appones, & optimum videbis experimentum in attractione materie pestilentis ad extra, & in remissione malignitatis eius merito theriacæ.

Tertium ingenium est sequens linimentum, cum quo sæpe apostemata linies, & est optimum & expertum in attractione materiæ pestiferæ ab intus ad extra per loca apostematum.

℞. Succi apij, succi scabiosæ, succi consolidæ minoris, succi acetosellæ, succi vincitoxici, succi rutæ, succi granatorum ana ℥ iiij. cum vitellis ouorum quantum sufficit, fiat linimentum, cuius portio aliqua extensa supra petiam apponatur

apostę

apoſtematibus poſt linitionem factã cum eodem linimento.

Quartum ingenium eſt ſequens ad hæc omnia dicta, quòd cucurbitula magna apponatur apoſtemati, qua ad extra apoſtema multum concreſcet, & multa materia mala ab intus ad extra attrahetur: poſt verò repente ſcarificabis cum phlebotomo totum apoſtema, vel cauterizabis ipſum actuali cauterio aureo in tribus, vel quatuor locis, vt materia illa venenoſa exeat, & auro membrum confortetur, ſtatim autem facto cauterio cum ſcarificatione appones ſequens emplaſtrum:

℞. Pomorum granatorum diuiſorum per quatuor portiones numero decem, bulliant in aceto fortiſſimo vſque quo liquefiant, deinde colētur, & colaturæ adde ſucci conſolidæ minoris, ſucci acetoſellæ, ſucci apij ana ℥ iij. theriacæ magnæ ℥ ß. miſce, & fiat emplaſtrum. Quòd ſi iſto emplaſtro æger non ſanabitur, relinque eum miniſtris medicorum, ſcilicet chirurgicis. Tu autem longè fuge.

Alterum præterea ſymptoma plerunque contingit in febribus peſtilentialibus, & ſunt quædã maculæ apparentes per multa membra corporis febrientis, & maximè in illis, in quibus viget maior caliditas, ſicut

ſicut in dorſo: ibi enim interius inuenitur vena magna, quam chilim appellamus, in qua viget multus ſanguis, & arteria magna eandem comitans venam, multo ſanguine ſpirituali repletam: ab ambabus igitur venis magna communicatur dorſo caliditas. ob quam cauſam primo, & in maiori quantitate, huiuſmodi maculę ibi apparēt, quas noſtris temporibus vulgus nominat (petechie) quæ apud Paulum bullæ nominantur, apud verò alios papullæ & botor, & ſecundum quod maior ebullitio in cæteris membris creſcit, eædem bullę in aliis exire incipiunt, quæ plurimū non exeunt niſi per motum materiæ, & actionem virtutis.

Ideo eſt, quòd incipiunt apparere in die criſis, in quo fit motus materiæ in virtutem & virtutis in materiam. & attende quòd ſecundum diuerſitatem humorū mala qualitate affectorum diuerſificantur & bullæ iſtæ in colore, & modo ſubſtantiæ. Si enim febris peſtilentialis à ſanguine cōtigerit, earum color rubeus apparebit, aliis quippe eleuatiores propter maiorē ſanguinis quantitatem abundare in corpore. Si verò à cholera citrinæ apparebūt, ſi à pituita albæ, ſi à melancholia nigræ vel liuidæ: vbi enim à dominio ſanguinis exibunt huiuſmodi maculæ, ſalubriores ſunt aliis, maiorem

rem nobis salutis confidentiam arguentes.

Iterum attende, quod si huiusmodi maculæ apparebunt in die crisis cum imbecillitate virtutis, fugit à nobis spes salutis, quoniam est sonum, quòd tales maculæ exeunt per viam symptomatis mali, non per vigorem virtutis materiam venenosam potentis expellere.

Vbi verò prædictæ maculæ apparuerint cum fortitudine virtutis, signum est, quòd cura febris pestilentialis cum dicto symptomate non est negligenda. Et propter hoc iterum attende, quòd vbi cum febre pestilentiali non apparuerint adhuc huiusmodi maculæ peccante sanguine, vel aliis humoribus permixtis sanguini, cõuenit phlebotomia necessariò consentientibus robore & ætate, sicut supra narrauimus ex testimonio Galeni primo de differentiis febriũ capite nono, & Pauli secundo artis medicæ capite xxxvj.

Vbi verò cum febre pestilentiali exeunt huiusmodi maculæ; certè communis modus practicæ est phlebotomiam negligere, quoniam natura non debet impediri à motu materiæ, cum quo vtilitas & iuuamentum virtuti aduenit, sed propter materiam illam pestiferã, & venenosam exire ab intùs ad extra virtus ipsa alleuiatur.

Ideo

Ideo medicus debet ſequi motum naturæ rectè operantis, phlebotomia autem facilè motũ illum impedire poſſet, quia poſſet ad intima reuocare materiam illam quã natura tentat ad extra expellere.

Attende tamen, quòd aliquando non fui ego deceptus in faciendo phlebotomiam adhuc maculis illis incipientibus apparere, quoniam conſideraui, & per ſigna cognoui, quòd magna erat plenitudo in corpore, & maximè ex ſanguine, cùm maculæ illæ apparebant rubeę, & ſic intentione habita ad multitudinem cauſæ præcedentis exiſtentis in venis, quæ erat ſanguis, phlebotomiam commiſi, & cum ea bene me reperij. & iſtud præceptum habetur à principe in prima quarti capite dę variolis & morbilis, vbi oſtendit, quòd etiam illis apparentibus morbilis & variolis, & fuerit in toto magna plenitudo, phlebotomia nõ eſt contumax. Sit autem talis phlebotomia parca, vt euacuet ſolam cauſam præcedentem, & virtus reddatur potentior ad reſolutionem reſidui remanentis. ſic enim in omni tui euacuatione cuſtodia de virtute: cùm enim ipſa virtus habeat militare contra materiam malignam & venenoſam, non multum de ſanguine debes euacuare, quoniam arma virtutis deperderetur, quæ

ſunt

ſunt ſanguinis, ſpiritus, & naturalis calor. facta autem phlebotomia ſi erit expediẽs, dico ſi erit expediens, ſcilicet apparentibus ſignis maximæ repletionis in ſanguine:& dico ſi erit expediens,quia ſecundum plurimũ cauere debemus à phlebotomia apparentibus illis maculis,& aliũ quippe modum curæ aſſequi debemus, qui eſt ſequens. Apparẽtibus igitur huiuſmodi maculis à medicina laxatiua omnino cauere debes, quoniam per eam nedum materia mouetur ad oppoſitum motus, quem natura tentat, ſed ex agitatione facta ab ea,virtus imbecillior fit: laudo tamen quod aliquando adhuc apparentibus maculis illis, ſi expediet vti medicina, ſit lenitiua tantum euacuans à viis latis, quoniam ſolum medicina illa euacuat, materias communes fouẽtes materias proprias abſque quod retrahat materiam ad interiora, quam natura ad extra conatur propellere.conuenit igitur manna, caſſia, tamarindi, & huiuſmodi.

Vbi tamen loco medicinæ lenitiuæ quis vteretur clyſterio lenitiuo ſecurius eſſet, & magis ad propoſitum morbi: ſecurius quoque erit in hac febre peſtilentiali apparentibus his maculis curare febrem hanc ſequendo motum naturæ, cùm enim natura tentat

tentat ad extra expellere omni cura, omni diligentia, & sollicitudine iuuemus naturam, vt materiam completè expellat, & hoc pluribus fit ingeniis.

Primum ingenium est, inuoluere ægrum in panno rubeo descarlato, quoniam sui caliditate, & inspecto colore illius rubeo sanguis mouetur ad ipsum, & ad extra.

Secundum ingenium est, vt cum petia eiusdem panni fiant frictiones toti corpori à sursum in deorsum: ratione enim motus in exterioribus, caliditas attrahitur, qua dilatantur viæ, & cutis porositates, qua etiam materia attrahitur, & per easdem porositates perspirat, & euacuatur.

Tertium ingenium est, vt cum manibus madefactis in aqua simplici calida totum corpus fricando madefiat. humiditate enim aquea siccitas cutis facta arida à vehementia caliditatis & siccitatis febris tollitur, à caliditate verò porositates aperiuntur, & ad cutim materia attrahitur, & eadem ad perspirationem mouetur.

Quartum ingenium est, appositio cucurbitularum multarum paruarum quidem supra spatulas, brachia, pectus, dorsum, natésque cum totis cruribus, sursum & deorsum. his enim certi sumus, quod sequemur motum, quem natura tentat vnà

cum attractione materiæ morbi, & exonerarione naturæ à multa materia mala & venenosa.

Quintum ingenium est, propinare ægroto in exitu illarum macularum sequentem potionem.

℞. Lentium ℥ ij. aquæ fontis claræ ℔. iiij. bulliant vnica forti ebullitione: deinde proijciatur aqua tota, & lentibus adde aquæ fontis claræ ℔ iij. hordei mundi, & excorticati ℥ ij. dactylorum enucleatorum numero iiij. misce, & bulliant insimul vsque ad consumptionem medietatis. deinde coletur: & colatura patienti exhibeatur, & cum cibo, & sine cibo. hortor tamen quòd cum omnibus prædictis ingeniis non negligamus cordialia; cum quibus ingeniis, & cordialibus exhibitis, si maculæ illæ delituerint, tunc temporis medicinam si expedierit laxatiuam poteris ægroto condonare, iuxta modum quem in præcedentibus narrauimus: & hæc de febre pestilentiali, & de suis symptomatibus dicta sint.

De Variolis & morbillis.

CAP. XXII.

SCIRE debes, quòd cùm plurimum variolæ, & morbilli apparent, quoniam significãt magnam sanguinis ebullitionem. Eorum

Eorum iudicatio est supra pestilentiam, vel febrem pestilentialem futuram, & propter hanc causam doctores scribentes de febre pestilentiali iungunt ipsi caput de morbillis, & variolis, quæ affectiones diuersæ sunt ex parte materię, cõuenientes tamen ex parte agentis: ex parte quidem agentis, quoniã vtraque pendet à magna sanguinis ebullitione, materiæ verò quia morbilli à sanguine cholerico originem trahunt, variolæ vero à sanguine crassiori melancholico. modum autem generationis earum dispositionum sub silentio transeo, cum à principe in prima quarti sufficientissimè modus ille declaratus sit. Et ideo potius empiricè, quàm rationaliter earum curam ponam.
Attende igitur quòd variolæ, & morbilli cum procedant à diuersa materia, mo.billi videlicet à subtili, variolæ verò à crassa materia, ideo est, quod morbillorum cura facilior, & breuior erit, variolarum verò longior, & difficilior. Iterum attende, quòd variolæ & morbilli habent quatuor tempora earum consistentiam mensurantia, videlicet, principium, augmentum, statum, & declinationem. & quoniam status sapit naturam præteriti augmenti, ideo debet medicus sequi curam conuenientem augmento variolarum, & morbillorum, in

declinatione verò medicus derelinquat naturæ, quæ rectè curabit variolas, & morbillos, mundificabítque cutim, nisi tantæ ebullitionis, & acutiei fuerit materia illa, vt vestigia, & foueæ post variolas in cuti remaneant. Principium autem ratione modi substantiæ materiæ peccantis in variolis erit trium vel quatuor dierum, quoniam earum materia crassa est, & non velocis motus ad exitum. Ideo est, quòd non in breui post indicia variolarum exeunt variolæ, quia autem materia morbillorum tenuior est, & facilioris motus, ideo citius mouetur ad crisim, quare principium eorum abbreuiabitur, & sic in prima vel secunda die morbilli secundum plurimum incipiunt apparere. Igitur in modo curæ primo diætam debes regulare, in principio enim vtriusque diæta sit attenuans, quoniam ægritudines illæ sunt ex repletione, & inanitio erit eorum cura, cùm enim sit vehemens ebullitio in sanguine, & tota humorali massa, ideo cauendum ab his, quæ sanguinem multiplicant, & humores exacuunt. Et ideo in principio apparentibus indiciis earum affectionum, non dabis vinum, nec dabis cibaria calida, sicut carnes, & oua recentia, non dabis piperata, neque acria, quoniam ab

his vel sanguis augetur, vel humores
acuuntur, ideo earum potus erit aqua
ordei in principio, quoniam vltra hoc,
quòd remittit ebullitionem, ad faciliorem
præparat exituram, dabis endiuiam, la-
ctucam, spinachia, cucurbitam, & alia in-
frigidantia, & humectantia, quoniam ab
his ebullitio remittitur. Quòd si coactus
fueris propter ætatem eleuare diætam, in
principio detur iusculum paruæ pullæ, de-
coctionis cucurbitæ, citruli, & aliarum re-
rum infrigidantium, & humectantium.
Attende quoque quòd in principio non de-
bet æger teneri coopertus multis pannis,
ne ab iis inducta caliditas adaugeat ebul-
litionem in materia faciente illas affectio-
nes, neque debet teneri, discoopertus pan-
nis, ne frigiditate ambiẽtis porositates cor-
pori obserẽtur, & fiat impedimentũ ad exi-
tum variolarum, & morbillorum. Sit igitur
patiens coopertus pannis moderatè, & in
principio non sint rubei, neque attractiui
caloris, vt sunt panni descarlato, ne mate-
ria indigesta attrahatur, & nondum præpa-
rata ad exitum. Aduentante verò augmen-
to, quod erit post tres vel quatuor dies, po-
teris eleuare diætam ad ea, quæ virtutem
roborant, & materiam præparant ad exi-
turam, ideo patienti dare poteris panem

tritum in brodio pullæ decoctum, poteris dare oua sorbilia, scilicet vitellos, & in processu vsque ad statum poteris dare carnem pullinam in modesta quantitate, dico in modesta quantitate, ne natura à multitudine cibi grauitata materiã morbillorum,& variolarum nequeat ad extra expellere. Aduentante verò statu poteris eandem diætam,quam in augmento obseruasti, continuare, & non dubites si Hippocrates dixerit in prima particula aphorismorum, quòd in statu morbi tenuissima vti oportet diæta, quoniam hic non est status ebullitionis, sed status exituræ variolarum. Et ideo fuerunt aliqui non damnandi, qui horum morborum consistentiam distinxere, non per principium, augmentum, statum, vel declinationem, sed per primos, & secundos dies, vt in secundis quidem diebus possimus diætam eleuare, vt diximus, & etiam vinum pauciferum contribuere, & sic diætam illam aliquantisper eleuatam poteris continuare per totum tempus status, quod est in secundis diebus variolarum exitus: deinde post hanc obseruandam diætam poteris variolas, & morbillos curare per administrationem phlebotomiæ, & potionis. Si igitur fueris in primis diebus, vt in tempore principij appa

apparentibus indiciis sanguinis, vel permixtionis sanguinis cum aliis humoribus, ætate & robore consentientibus, phlebotomiam poteris exercitare: significatur enim quòd in sanguine, & in tota humorali massa est ebullitio magna, quæ phlebotomia tollitur. Si enim illis indiciis apparentibus quis phlebotomiam negligeret, posset esse causa defluxus sanguinis cum aliis humoribus ad aliquod membrum corporis humani, quod si principale membrum fuerit, æger necabitur: si verò non principale, in eo generabitur apostema, quod merito peccantis materiæ magnæ ebullitionis, reddetur difficilis curæ, ideo illis apparentibus indiciis phlebotomiam non debes prætermittere. Cùm verò apparere cœperint variolæ, & morbilli, non existentibus signis abundantis repletionis corporis, nequaquã phlebotomiam committere debes, quoniam tentares oppositum motum, quem natura rectè, & non errans comittit: phlebotomia enim trahit ab extra ad intus, in exitu verò variolarum trahitur ab intus ad extra, si tamen magna adesset repletio totius corporis, adhuc incipientibus variolis exire, phlebotomiam ipsam poteris admittere, ea enim natura vigentior fit à materia exonerata ad re-

gulandum residuum materiæ variolarum, & morbillorum. Si verò ætas non consenserit phlebotomiæ; fuerint tamen indicia plenitudinis humoralis, & non sanguineæ, cùm maximè peccet cholera, poteris ventrem lenire, vel cum clysterio lenitiuo, vel cum medicina non eradicatiua, sed lenitiua, sicut est sequens.

℞. Florum violarum, sebesten, iuiubarum ana M. ß. dactylorum enucleatorum numero ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ vsque ad consumptionem medietatis: deinde colentur, & cum colatura dissolue mannæ electæ ℥ iij. vel floris cassiæ nouiter tractæ ℥ x. & plus & minus secundum ætatem, & robur virtutis. Facta ventris lenitione hortor, vt tota medici intentio sit ad præparandum, & ad facilitandum exitum variolarum & morbillorum. Ideo laudo, quòd manè loco syrupi, & omni hora, cùm sitierit patiens, potet de infrascripta decoctione.

℞. Lentium excorticatarum M. j. hordei excorticati M. ß. ficuum siccarum numero iiij. dactylorum enucleatorum numero iij. iuiubarum numero xx. laccæ ℨ. j. ß. bulliant in sufficienti quãtitate aquæ vsque ad consumptionem tertiæ partis, deinde coletur, & colatura vsui reseruetur. & sic proce-

de

cum hac potione & regimine superiùs
ecto vsquequo variolæ incipiant cadere,
morbilli delitescere. Et quoniam in his
fectionibus oculi, nares, guttur, & pectus
duntur, ideo est his omnibus succurren-
um cum sequentibus: primò abluantur
culi cum aqua rosata, vel cum aqua deco-
tionis sumach: succurratur verò naso per
ttractionem aquæ hordei: quidam enim
culos tangunt, & nasum cum auro. habet
urum à proprietate vt defenset illa mem-
bra à nocumentis variolarum & morbillo-
um. Succurratur verò gutturi in ore deti-
nendo saccharum candidum, vel sæpe vten
lo sequenti gargarismo.

℞. Aquæ plantaginis ℔ j. syrupi myrti-
ni ℥ ij. misce, succurratur verò pectori &
pulmoni cum syrupo violato, cum syrupo
myrtino, cum diapenidione sine speciebus,
cum diacodione, & cum huiusmodi, ea in
ore detinendo & lambendo: aliquando verò
contingit post casum variolarum, vt foueæ
remaneant, & cauitates in cute, quibus
succurrendum est, eas diluendo cum sequen-
ti decoctione.

℞. Aquæ fontis claræ ℔ ij. salis commu-
nis ℥ j. lapatij acuti ℥ iij. misce, & bulliant
vsque ad consumptionem medietatis aquæ,
deinde coletur, & colatura vsui seruetur,

& cùm foueæ diluuntur hac decoctione, sit ipsa frigida, ne caliditate aquæ foueæ magis dilatentur. Et hæc de variolis & morbillis dicta sint.

FINIS.

RATIONALIS METHODVS, ATQVE COMPENDIOSA AD OMNES ferè curandos morbos internarum partium humani corporis,

PER CAMILLVM THOMAium Medicum Rauennatem nuper in lucem edita.

De Dolore capitis.

PRIVSQVAM aggrediamur quæ sunt dicenda de dolore capitis, intelligendũ est, quòd dolor accidit omni parti corporis, quæ tactum habet. Non tamen est inditum proprium nomẽ dolori vniuscuiusque partis, sed plerunque denominatur à dolore ipso, & par-

te patiente: secundum quam denominationem in capite dolor capitis nuncupatur.

Dolor autem iste propriè non est morbus: sed symptoma, quod pertinet ad actionem læsam tactus, partium dolentium in capite, quæ sunt duæ membranæ sub caluaria cerebrum inuoluentes, vel membrana quæ extra caluariam cooperit.

Distinguitur dolor istarum partium, quoniam quorum membrana caluariam cooperiens malè afficitur dolet ad tactum, quorum affectus est in interioribus membranis, cerebrum ipsum circundantibus, magis dolent circa radices oculorum, in ipsorum motu. Sentiunt autem eæ partes in dolore, corruptionem iis contingentem, & propterea dolor propriè est symptoma, quod dicitur actio corrupta tactus, & pendet à morbo inæqualis temperaturæ, & solutæ continuitatis. Qui duo morbi interdum fiunt cum fluxu humorum, quandoque citra eorundem confluxum: si citra eorundem humorum fluorem fuerint morbi dolorem efficientes, ab externa causa aliqua necessariò corpori occurrente, vel peregrina contigerint. Verùm si facti fuerint cum confluxu humorum, hoc dupliciter: quoniam vel confluxerint à cerebro ad partes dolentes, & tunc dicitur dolor fieri capitis

prima

primario vitio, aut confluent aliunde, & dicetur per consensum earum partium, à quibus confluunt, & dolorem hunc præcedent affectus earundem partium. Humor autem confluens, interdum est sanguis, aliquando cholera, nonnunquam phlegma, raro melancholia.

Intelligendum tamen, quòd humores qui calida & frigida qualitate sunt prædicti, si sicci fuerint, intentius afficiuntur quàm qui humidi, propterea quòd tactum humiditate hebetãt. & quia frigidis humoribus, remissiores fiunt dolores, quàm, qui à calidis, licet hi acutiores, illi verò prolixiores & diuturniores existant.

Methodus itaque medendi dolori capitis est, vt in primis instituta ratione boni & cõuenientis regiminis atque victus, quæ aduersetur causæ doloris, eius causa auferatur, si fuerit ex extrinsecis occurrentibus, prohibeatur. deinde caput ipsum, partésque eius dolentes auxiliis contrariis contemperetur. Si humorum confluxus dolorem effecerit, humor ille subtrahatur, sanguis scilicet sectione cephalicæ, si alius humor solutione ventris educatur. mox ad oppositum aurium scarificatu, frictionibus, lotionibus, & vẽtosis, clysteribúsque distrahatur, reprimatúrque aliquo repercussiuo,

tum capiti extrinsecus admoto, tum naribus odorato, vel auribus iniecto. Postremò, caput ipsum auxiliis contraria qualitate prædictis, contemperetur. Si quid præterea digerendum est, in fine rei clementer digeratur, vnguento præcipuè alabastri, quod in omni dolore capitis plurimum præstare, experientia comprobatum est. Si tamen vitio alterius membri dolor capitis contigerit, methodus curationis est, vt membri eius, priusquam capitis, ratio habeatur.

De Vertigine & schothomate.

IN VERTIGINE & schothomate ægro omnia videntur in gyrum verti, & caput circumagi, etiam obtenebrantur oculi, & aliquando caderet æger, nisi ab aliquo contineretur. Propterea vertigo & schothoma propriè videntur esse symptomata, quæ pertinent ad actionem læsam facultatis visiuæ & motiuæ, quę læditur in vertigine (quum caput circumagi, & omnia in gyrum agi videntur) corruptè: quoniam videt, quod naturaliter videre non debet. In schothomate autem, cùm obtenebrantur oculi, læditur ablatè, cùm nihil omnino videt. Etiam cùm non potest omnino æger continere sese quin cadat, nisi ab aliquo con-

tinea

tineatur, læditur actio virtutis motiuæ (quæ corpus mouet motu tonotico vocato) ablaté. Pendent ista symptomata interdum ab externa causa, mouente spiritus & humores capitis, vt aspectu rotationis, vel fluentis aquæ aut rei alterius violenter motæ: interdum fiunt à causa interna, quoniam à morbo officiali, obstructione maiori vel minori contingente in vertigine & schothomate, si sit sine casu ad terram in viis spiritus visiui: & quum fuerit cum casu contingente, etiam in viis spiritus motiui. Causa harum obstructionum in vertigine est vapor aliquantò subtilior, in schotomate verò crassior circũ actus, spiritus visiuos circummouens, qui aliquando eleuatur ab humoribus in cerebro, & tunc fit vitio primario capitis: vel ab iisdem in aliismembris, & dicitur fieri per consensum oculorum & capitis ad illa membra. Isti vapores eleuantur ab omni humore, sed præcipuè à sanguine, rarò à cholera & melancholia, plurimum à phlegmate, ob debilitatem naturalis caloris respectu illorum humorum, à quibus sua debili actione calor eleuat, & non discutit. Si itaque sit, & eleuatur huiusmodi vapor à sanguine, signa eius sunt rubedo faciei oculorum in illa hora, exuberantia venarum apparentium in oculis, & pulsatio tem-

porum

porum & venarum, quæ ſunt poſt aures, cum calore capitis. Si verò ſit à pituita, ſigna ſunt quæ dominium & abundantiam pituitæ in capite, ac reliquo corpore oſtendunt.

Methodus curationis eſt, ſi à cauſa externa, prouenit, vt ea prohibeatur cauſa, quæ ſpiritus & humores in capite mouere poteſt. Si verò ab interna cauſa prouenerit, methodus eſt, quum humores fuerint in capite, à quibus vapor mobilis eleuatur, vt illi humores auferantur minuitione, tum per venæ cephalicæ ſectionem, tum per tenuem diætam, vbi ſcilicet ſanguis ſuperabundans fuerit. Si verò alij humores, purgatione deiiciantur, diſtrahantur ad oppoſitum, cum frictionibus, lotionibus, & ventoſis, cum ſcarificatu ſi fuerit opus, etiam clyſterium adminiſtratione. Reprimantur etiam vapores quibuſdam auxiliis odoratis. Roboretur præterea caput cum temperantibus eius complexionem, & quatenus opus ſit, reliquiæ humorum maſticatoriis, naſipurgiis, atque ſimilibus, particulariter euacuantibus educantur.

Quòd ſi alterius membri conſortio, vertigo & ſchothoma contingat, methodus eſt, vt membrum à quo conſenſus prouenit, ſufficientibus & congruis auxiliis

curet

curetur. In omni tamen vertigine consulendum est, vt abstineatur ab omnibus, vapores flatúmque generantibus, siue ea pertinentia sint ad cibum & potum, siue ad vitæ regimen.

De Phrenitide.

PHRENITIS propriè dicit mentis alienationem cum febre, & duplex est, vera, & non vera, vtraq; dicit corruptionem vnius aut plurium facultatum principium, videlicet imaginationis & cogitationis. Interdum enim qui phreneticus est, malè imaginatur, & tamen bene cogitat, interdum econtrà. Contingit etiam vt in vtraq; actione deficiat. Vera phrenitis oboritur ex erisipelate miningum cerebri, & interdum substãtiæ eiusdem. Quare significatur ex febre continua, rubore oculorum & vigiliis, estque alienatio cõtinua nõ intermittens. Non vera autẽ contingit à mala complexione calida & sicca cerebri, à vaporibus eleuatis, & eius significatio est intermissio alienationis in remissione febris.

Eius methodus medendi est per curationem febris atq; retractionẽ vaporũ ascendentium, ad propositũ, cũ clysteribus & frictionibus, & repercussiuis admotis capiti, etiam in hac præstat odorare frigida,

Methodus verò veræ phrenitidis est, quum fiat à sanguine, vt sanguis in primis mittatur per sectionem cephalicæ, deinceps vt fiant omnes species reuulsionum, & cum ventosis admotis scapulis, cum scarificatu & citra scarificatum, & cum scarificatione extremitatum aurium, & assiduatione clysterium, quæ omnia item præstant in phrenetide, quæ fit ab apostemate cholerico, in qua præterea soluendus est venter etiam ab ipso principio non expectata concoctione. In vtraque vtendum est repercussiuis, tum admouendo ea fronti capitis, tum etiam odorando sicca in sanguinea phrenitide. In cholerica autem frigida & humida. postremò leuibus digerentibus si processerit apostema ad augmentum: nec tamen ea penitus spolienda sunt ab aliqua facultate repercussiua, vt eius complementum si possibile est, inhibeatur.

De Lethargia.

IN lethargia fit obliuio omnium, cum priuatione ferè omnium sensuum. Lethargicus enim videbitur obliuisci omnia ita vt interrogatus de nomine proprio, non recordetur. Insuper ferè nec sentit nec mouebitur, quoniã, etsi principaliter

cerebri posterior pars patiatur, atque ob id principaliter lædatur memoria, nihilominus compatitur anterior pars, & ideo fit vt æger non perfectè sentiat. Patet igitur quòd lethargia est symptoma pertinens ad actionem ablatam facultatis memoratiuæ principaliter. consequenter ad actiones læsas sensus communis, & in hoc differt à subeth, in quo contingit principaliter lædi & auferri sensum, consequenter memoriam, ob colligantiam & vicinitatem partium, quæ sunt organa & instrumenta dictarum facultatum. Consequitur autem morbum lethargia compositionis, quoniam fit ex apostemate phlegmatico partium posteriorum cerebri, & signum est proprium obliuio, cum graui somno, cum febre continua, non tamen fortis caliditatis, & albedo linguæ, cum difficultate aperiendi palpebras, & quando aperiuntur, in dispositionem redeunt velociter, & clauduntur.

Methodus curationis est, vt per clysterium fortium, & acutorum iniectionem distrahatur materia quæ ad caput confluit, & excitetur æger ligaturis, ventosis atque frictionibus, & si opus est (quod sanguis scilicet in corpore dominetur) in capite cephalica secetur. Et si possibile est,

domin

dominante phlegmate, vt aliquid per os administretur, illico per ventrem soluatur, ab ipso principio statim, hoc est, à prima die vsque ad tertiam, aliquo repercussiuo caput foueatur. post quartam diem repressiuo addatur aliquid quod digerat. In processu verò solis resoluentibus, & quidem fortibus præsertim in corpore purgato. Adhibeantur etiam odoramenta à principio ex aceto, cnm rebus calidis & siccis, sítque cibatio satis subtilis & tenuis.

De Apoplexia.

APoplexia est cessatio, tam interiorum, quàm exteriorum sensũum, & motuum omnium qui fiunt ab imperio voluntatis. Quamobrem apoplexia propriè est symptoma ablationis virtutum motiuarum & sensitiuarum, totius corporis, quod symptoma sequitur morbum officialem in via, quoniam obstructionem omnium ventriculorum cerebri. Et hæc apoplexia est duplex, fortis, & debilis, fortis non curatur, debilis autem cum difficultate, & eget medico solerti, & diligenti priusquam assumatur curatio. Quoniam interdum videntur mortui apoplectici, fiat periculum nũquid æger sit cum vita, oppo-

nendo cotum carminatum naribus, vel tenuis candelæ flammulam aperto ori, aut aquæ plenum cyathum super vmbilicum, vt deprehendatur ex motu horum occulta spiratio, & nunquid æger sit cum vita. Vtraque autẽ est duplex, sanguinea scilicet, & pituitosa, nam obstructio fit interdum à sanguine, vt plurimum à pituita, & signa sunt, abundantia pituitæ vel sanguinis in capite.

Methodus curationis est, vt in vtraque statim fiat subtractio redundantis humoris, in sanguinea, per sectionem venæ cephalicæ, in pituitosa per solutionem ventris factam cum fortibus vel superius administratis, vel inferius iniectis, quæ ad distractionem etiam fecerint, non prætermittendo reliquas diuersiones quæ fiunt ventositionibus, frictionibus, lotionibus, ligaturis, atque id genus omnibus, quibus non conferentibus, methodus est, vt capiti à nasipurgiis & sternutamentis ea admoueantur, quæ fortiter digerunt, & absumunt materiam. Debetur præterea apoplectico tenuissima diæta.

De Caro.

CAros somni est profundatio & prolixitas, quo in somno sensus omnes exterior

teriores à suis functionibus impediũtur ne vllo modo fiant. Propterea patet, quod est symptoma illius facultatis, quæ sensus cõmunis appellatur: quoniã est symptoma oblationis. Oboritur à morbo frigidæ & humidæ temperaturæ, cum materia, vel citra materiam, quæ vel genita est in cerebro, & tunc caros primario cerebri affectu fieri dicitur, vel aliũde venit ea materia, & dicitur fieri per consensum, & tunc plurimum contingit à ventriculo.

Si proprio affectu cerebri fit, curationis methodus eadem quæ de apoplexia & cephilalgia pituitosa scripta est. Si per consensum contingit methodus est vt curetur membrum cui consentit caput, ipsũmque caput roboretur, ne recipiat, atque retrahatur humor omni genere retractionis, atque tenuissima diæta in vtraque est vtendum.

De Congelatione.

IN hac ægritudine nullus motus neque sensus apparet, & spiratio insensibilis, sed æger videtur congelatus, eius oculi sunt aperti, aliquando clausi, secundũ dispositionẽ, qua reperiebatur hora inuasionis. Differt ab apoplexia, caro, lethargia. Nam in his nõ sunt mẽbra rigida, vt in hac, & pertinet ad symptoma, quod est actio ablata

ſenſus & motus. Proficiſcitur à mala intẽperie frigida & ſicca, materiali, interdũ citra materiã. Signa huius ſunt, quòd remanent oculi in diſpoſitione qua caſu reperiuntur, aliquãdo aperti, & non palpitantes ſicut oculi intuentes in vnum locum, ſine motu, vel oculi ſunt clauſi, & totum corpus eſt rigidum & congelatum.

Methodus curationis eſt, vt adhibeantur moderatè calefacientia & humectantia, & diſtrahãtur omnibus generibus diſtractionum, leuibus quidem, & vt exhibeatur per os aliquid, quod ſpiritus ab intemperie frigida & ſicca, quaſi cõcretos ad priſtinũ temperamentum reducat, ſiue ea naribus bene olentia admoueatur, ſiue ea per os iniiciãtur, quod maximè vinum, & quidẽ meracũ efficere in hac ægritudine conſueuit.

De Paralyſi.

IN paralyſi ſiue ſit vniuerſalis, à capite infra: ſiue corporis medietatis tantùm vel vnius partis particularis, ſit totum corpus à capite infra, vel medietas altera ipſius, vel pars particularis reſoluta ſine ſenſu & motu. Propterea paralyſis adſcribenda eſt ſymptomati, quod eſt actio læſa: quia ablata, ſenſus & motus partiũ reſolutarum. Cauſa eius eſt obſtructio quæ ſit ab

intemp

intemperie frigida & humida materiali, in vniuersali, in origine nuchæ. In ea verò quæ est alterius partis', obstructio accidit medietati nuchæ, sicut in particulari est obstructio, in neruis deseruientibus, pro sensu & motu illius partis. Signa autem sunt, quæ dicta sunt aliàs de dominio phlegmatis.

Methodus curationis, vt victus ratio sit calefaciens & desiccans. Non tamen ab initio fluente materia sit immodica calefactio, ita vt colliquet materiam. Concoquatur deinde pituita, & ad expulsionem paretur cum incisiuis & tenuantibus & tergentibus, habita tamen ratione, quòd primo triduo aut quatriduo ea sint omnia clementiora, mox exhibeatur purgatio corpori. Distrahatur præterea humor, qui ad partem resolutam defluit, clysteribus scilicet, sternutatoriis apophlegmatismis gargarismatis, digeratur postremo materia, quæ est in parte resoluta, frictionibus & calidis vnctionibus, simúlque cerebrum & aliæ partes resolutæ roborentur. Præstant multoties, ab his omnibus non conferentibus, balnea aquarum sulphurearum & nitrosarũ, atque lutum horum mirum in modum valet in hac ægritudine theriaces de viperis & mithridaticæ confectionis vsus.

De Spasmo.

IN ſpaſmo totum corpus conuellitur contrahitúrque verſus cerebrum, quod eſt principium neruorum, & motus voluntarij. Triplex autem eſt ſpaſmus. vnus cùm ceruix vnà cum reliquo corpore, ante & retro intenditur, vt immobilis maneat, & in neutram partem flecti valeat, vocatur hic ſpaſmus diſtentio. Alius eſt cùm contrahitur anterius, & dicitur tenſio ad anteriora. Tertius eſt cùm caput in ſcapulas contrahitur, & vocatur tenſio ad poſteriora: fit etiam aliquando particulari aliquo in membro. Manifeſtum eſt ergo, quòd tam vniuerſalis ſpaſmus quàm particularis pertinet ad ſymptoma deprauati motus. Eſt enim actio corrupta virtutis voluntariæ motiuæ. Nam virtus in actione corrumpitur, non quòd ipſa non moueat, ſed quòd membrum non poſſit continere à malo motu, quin ſcilicet non contrahatur ad ſuum principium. Interdum iſtud ſymptoma morbum ſequitur ſiccum, & ſignum eſt, quòd accidit poſt vomitum aut ſolutionem ventris, vel aliam notabilem euacuationem aut laborem ſuperfluum, vel febrem vehementis caloris, fitq; paulatim, cuius curatio diffi-

cilis

cilis eſt admodum. Nonnunquam etiam cõſequitur morbũ frigidum & humidum: ſigna autem hæc habet, quòd ſubito fit. interdum etiam fit à flatibus, & agnoſcitur quia cito fit & cito deſinit.

Methodus curationis eſt a ratione victus, calida & ſicca inſtituta, quòd concoquatur pituita cum ab humore eſt, & expulſioni paretur, primum clementibus ad quinque dies, deinde ab his vacuetur, & quidem leuibus: poſt, iterum valentius apparetur, atque deinde fortioribus vacuantibus expurgetur, & hoc vbi morbus moderatus ſit, neque ſymptoma inuehat multum formidinis, quòd ſi vehementior eſt morbus, ac dolorem afferat, qui vires victurus ſit, ſtatim abſque hoc quòd percoquatur, etiam potentioribus remedis euacuandus eſt humor. Præterea methodus eſt, vt ſtetur in auertentibus, vt clyſteribus, frictiònibus, ſternutatoriis, gargariſmatibus, apophlegmatiſmis, & ſimilibus. Poſtremò reliquiæ humoris quæ neruis infixæ ſunt digerantur vnctionibus, fotibus & frictionibus. Item ſi ſpaſmus lenis eſt, præſtat eidem cucurbitulas, ſeu ventoſas applicare. Vbi verò non contulerint hæc, experienda ſunt balnea naturalia, ſulphurea, ſalſa, aluminoſa. Dentur inſu-

per quæ resoluent & roborant: & si dolor vehemens fuerit, qui intolerabiliter cruciet, ponatur in balneo ex simplici oleo cómuni. Si à sicca prouenerit spasmus, methodus est, vt ab humida diæta & temperatè calida nutriatur, membráq; conuulsa humectentur linimento aliquo, vel etiam balneo. Si à flatibus contigerint, adhibeantur parti quę flatu digerant & resoluant.

De Epilepsia.

IN epilepsia, fit conuulsio omnium membrorum, cum detentione functionum facultatum principum, quamobrem patet, quòd quantum ad conuulsionem ipsam pertinet ad symptoma, quod est de genere mali motus voluntarij: quantum autem ad detentionem facultatum principum, pertinet ad actionem diminutam multum scilicet & quasi ablatam earundem facultatum, pendet à morbo officiali in via: quoniam ab obstructione ventriculorum cerebri, quæ fit ipso cerebro se contrahente à re nociua, vt expellat. Hæc autẽ est res, interdum humoralis, pituitosa, vel melancholica: aliquando vaporosa, quæcunque verò sit à cerebro ipso est, vel à stomacho, aut ab aliis partibus corporis. Quo fit, vt ex parte materiei, duplex sit epilepsia. vna humoral

moralis altera vaporosa. Ex parte autem partium à quibus venit hæc materia, triplex ex epilepsia, à capite vna, altera a stomacho, tertia, quæ fit ab aliis partibus. Hæc verò accidit & pueris & adultis & in omni ætate. Pueris etsi periculosa sit, eorum tamen plurimi, si viuunt, ætatis permutatione liberantur: difficilis admodum in iuuentute curatu, in senectute verò impossibilis. Afficit autem hæc periodicè, propterea aliud regimen debetur ægro, dum est in accessione, aliud verò tempore quietis: hoc enim tempore non curatur, sed eget potius prouidentia, in tempore accessionis propriè ei debetur curatio. De epilepsia quæ pueris accidit, nunc non agetur, sed tantùm de curatione eius quæ accidit adultis, atque aliis, aliarum ætatum, hominibus.

Methodus quidem est, vt instituatur prouidentia vitæ, regimen calefaciens & exiccans, si fuerit à pituita. Si verò à melancholia, magis humectans & remissius calefaciens cum omnimoda vini abstinentia paretur subinde humor quicunque fuerit. propriis concoquentibus, calidis & siccis, in pituita scilicet, in melãcholia autem aliquantũ humidis, atque euacuetur sufficientibus iuxta exigentiã humoris eam facientis.

tis. Præterea distrahatur à capite, & balanis seu glandibus, clysteribus, frictionibus, masticatoriis, omnibúsque id genus auertentibus. Postremo, qui humor in cerebro relinquitur, commodis resoluentibus digeratur, & caput ipsum roboretur. Ego quandoque vsu solius decocti ligni guaiaci cum additione herbarum capitalium, & agarici quantitate ex aqua pæoniæ, vel ex aqua fumi terræ, secundum quòd vnus vel alter humor erat causa affectionis, aliquos ab accessione seruaui, interponendo quandoq; acceptionem, vnius theriacæ de viperis, vel confectionis mithridaticæ. quandoque etiam idem operatus sum sola cauterizatione in summitate capitis loco commissuræ coronalis, excitando ibidem vlcus, quod diu dimissum est apertum. Si verò contigerit epilepsia vitio partis, consortium habentis cum capite, methodus est, vt affectus illius membri, secundum quòd exegerit, curetur. Vbi verò fit ab aliqua parte subiecta per consensum, elato ad cerebrum ex ea vapore prauo ac venenoso, accessionem committente, methodus est vt fiat stricta diligatura quæ viam præcludat vapori: deinde materia à parte illa vacuetur vesicatione & vlcere, in parte

eadem excitatis. Tempore autem acceſſionis & paroxyſmi, methodus eſt, vt immoretur in diuertentibus omnis generis, deinde digeratur (præſertim ſi ſit à vaporibus capiti communicatis) ſuffitu aliquo appropriato, puta caſtorei, aſſæ fœtidæ, pæoniæ & ſimilibus. Methodus eſt tamen in omni epilepſia, vt caueatur à vaporoſis, iiſque caput tentantibus, morbúmque hunc à proprietate mouentibus.

De Incubo.

IN incubo, fit difficultas motus, & ſenſus videtur torpidus, patientes dum dormiunt, ſe graui opprimi mole videntur: ſymptoma eſt ergo actionis corruptæ ſenſus, diminutæ motus, quod in ſomno contingit. Sequitur morbus officialem in via, nempe obſtructionem non omnino integram ventriculorum cerebri, quæ fit à multitudine ſanguinis, fit etiam à phlegmate, à vaporibus craſſis eleuatis, à cruditatibus ventriculi ex crapula, ob quam obſtructionem prohibentur integrè diffundi ſpiritus motiui & ſenſitiui per neruos partium corporis.

Si à ſanguinis abundantia contigerit, methodus curationis eſt, vt ſtatim minuatur & ſectione venæ, & diæta tenui. Si verò à pi-

à pituita, ea purgetur à corpore, atque distrahatur à capite. Si à cruditatibus ventriculi ex crapula, prohibeatur cibatio superflua, atque stomachus vomitu euacuetur, roboretúrque caput, ne recipiat, moderetur item in vtraque stomachus, & instituatur vt bona fiat concoctio.

De Melancholia.

MELANCHOLIA est mentis alienatio sine febre cum tristitia & metu. Patet igitur symptoma esse duarum facultatum principum cerebri functionum, imaginationis scilicet, & cogitationis. In hac autem læditur vna interdum, aliquādo plures, vt videre ipsa re est in melācholicis: quæ alienatio est sine febre, ad differētiam eius quæ fit in phrenitide, quæ cum febre est, quæ apostema sequitur velaminum cerebri. Hæc autem ab intemperatura frigida & sicca materiali melancholica fit, & triplicem habet speciem. Vna, quando totum corpus simul ac cerebrū melancholia abundat: alia fit, quando solū caput: tertia, quando hypochondria ipsa tali humore exuberauit, & in consensum trahunt cerebrum, ista vocatur hypochondriatica & flatuosa. In omnibus autem speciebus adest metus & tristitia.

Metho

Methodus curationis est, posteaquã monitum, vt cautè accedatur ad melãcholicũ, ne aliquid mali medico ab ipso melancholico inferatur, quòd victus ratio instituatur humectans, verum non excedens, sed temperata in calore, concoquatur mox melancholia aliquo conuenienti decocto, eãdem parẽte ad expulsionem, euacuetur. non quidem fortibus sed leuibus & exoluentibus clementer primo. tractu verò temporis paretur medicamentis aliquanto fortioribus. auertatur insuper humor à cerebro & corde, ligaturis, frictionibus, cucurbitulis, balanis, & clysteribus acribus. Postremo reliquiæ resoluantur roborentúrque partes principes, cor scilicet, & cerebrum, & hoc tam in ea melãcholia quę est à capite, quam à toto, in qua expedit mittere sanguinem à iecoraria: cum consideratione tamen, vt si niger exeat, copiosior fiat phlebotomia, si verò minus ater visus fuerit, longe parcior. Quæ melancholia eius speciei est, quæ flatuosa dicitur, & hypochondriatica & mirachialis, non quia sit propriè eius materia in mirach & in hypochõdriis, sed quia sub mirach & hypochondriis contenta est, scicet in mesenterio & eius venis, & ita vocatur, quoniam principium habet à partibus quæ sunt sub mirach, scilicet à iecinore & liene,

liene, quorum membrorum vnum generat melancholiã & humorẽ atrabilarem, hepar ſcilicet, ob eius intemperiem: alterum materiam melancholicam non attrahit, propter defectum aliquem in eius temperatura, vel natura officiali, & dicitur etiam flatuoſa, quòd in hac flatus plurimus abundet, vt ex rugitibus, continuíſque ferè ructuationibus, in his qui hanc patiuntur facilè deprehenditur.

Methodus curationis eſt, vt principaliter iecinori & lieni incumbatur. Propterea temperetur iecur ne calore excedat, & phlebotomia facta à iecoraria & alterantibus frigidis, ne humores adurãt, à quibus hæc fit melãcholia, vt plurimum. Prouideatur item ne cibis & potibus hæc pars caleſcat. In hoc enim plurimi medicorum aberrãt, qui excellẽter calefacientia & exiccãtia adminiſtrãt, dũ rugitibus & vẽtoſitatibus intendunt cõſulere. Lien præterea roboretur & prohibeatur ab opilatione & induratione, cerebrũ deinde, ne recipiat fumos. Poſtremo mirach ſiniſtróque hypochondrio apponãtur digerentia fortia & attractiua, ſicut vẽtoſæ & medicinæ rubrificãtes, vt materia exitũ habeat atque digeratur per cutim inſẽſibiliter, & per vlcera illis partibus excitata euacuetur, fumíque eius à cerebro

diſtra

diſtrahantur.

De Tortura oris.

IN tortura accidit ægro, vt os cõtorqueatur:& ſecundum hoc patet,quòd oris tortura pertinet ad morbum deprauatæ figuræ oris,qui morbus cauſatur à materia frigidâ & humida, faciei muſculos alterius partis mollificante, vel ab eadem materia craſſiori in muſculis alterius partis imbibita, & muſculos ipſos ſpaſmante & contrahente.Signa ſunt manifeſta ad ſenſum.

Methodus curationis eſt, vt à principio vſque ad ſeptimam diem nil ferè operetur, præter quàm ſi conſtricta fuerit aluus,vt leniatur,& quidem clyſteribus lenibus,tenuíque diæta, eadémque mediocriter exiccāte & calefaciente, & regimine regatur. A ſeptima cõcoquatur materia clementibus lenibúſque præparantibus, deinde clementibus quoque medicamentis euacuetur, niſi adeò vehemẽs fuerit affectus, vt apoplexiã minetur, quo caſu medicamentis fortioribus vtendũ,quibus in ipſa apoplexia. Procedatur præterea cum diuertentibus,roboretúrq; caput, & digeratur materia quæ reſolutionem facit vel ſpaſmum, in faciei muſculis. In reliquis vt in paralyſi & ſpaſmo procedetur.

De Stupore.

QVI patitur ſtuporem in membris, ſentit hebetiori tactu quod tangit: quod propterea ſtupor eſt ſymptoma tactus, quod dicitur diminutio ipſius. Contingit autem à morbo in via, quoniam ab obſtructione, quæ fit à ſanguine interdum, & vt plurimum à pituita. Signa ſunt quæ arguunt dominium ſanguinis vel pituitæ.

Methodus curationis eſt in cauſa ſanguinea, vt minuatur ſanguis, ex inedia & ſectione venæ. Non tamen ſit diæta tenuiſſima, ſed mediocris & exiccans, verum in calore & frigore temperata. Si verò contigerit à pituita, curetur curatione paralyſis, de qua ſupra.

De Tremore.

IN tremore, membra quæ mouentur mouentur motu voluntario mouentur quidem ſed tremulè, & duplici motu contrario. Patet ergo, quod tremor in quacunque parte fuerit, pertinet ad ſymptoma actionis. læſe virtutis motiuæ voluntariæ, membri trementis ſcilicet, ad actionem corruptam eius facultatis: mouentur enim membra quæ tremunt malo motu, quod naturaliter moueri non debent. Et pendet à morbo intemperaturæ frigidæ & humidæ, materialis

terialis plurimum.

Methodus curationis eius eſt, vt euitentur omnia quæ infrigidant,mollificant,humectant, & replent cerebrum, & n ruos. Mox concoquatur, paretúrque humeor ad euacuationem, calidis quidem & ſiccis, de in humor purgetur à cerebro & neruis, & excutiantur deinde maſticatoriis atque gargariſmatibus. Poſtremo adminiſtrentur ea,quæ confortant & calefaciunt cerebrum & neruos,materiáſque conſummant.

Et ſi opus eſt (omnibus ſcilicet his nõ conferentibus)balnea thermarum vel aqua maris experiantur.

De Catarrho.

CATARRHVS eſt defluxus capitis ad nares vel ad fauces,materiei quæ ad dictas partes deſtillat & extra mittitur. Manifeſtum eſt, quòd quantum ad materiam effluentem & extra miſſam: eſt ſymptoma de genere exeuntis mutati: fluit enim & emittitur materia per os vel per nares à cerebro,quæ à ſano homine exire & emitti non conſueuit, quoniam materia calida aut frigida, acris aut ſalſa, aut inſipida aut aquoſa, fit autem ab actione læſa cerebri, ſcilicet contentiua vel expulſiua, à materia genita, propter actionem

læsam virtutis concoctricis eiusdem, quæ sequitur morbum intemperaturæ frigidæ aut calidæ. Et signa eius sunt, caliditas seu frigiditas percepta in capite, & qualitas materiei effluentis.

Methodus curationis est, vt consideretur primò, an indicatio causæ & catharri & materiei coincidat, eadémque remedia requirat catarrhus & causa, vel si indicatio amborum cõtrarietur, atque ob id postulet contraria. In hoc enim cõplexu aduersantiũ indicantium, maior est habenda ratio vrgentioris, & propterea refrigeretur in calida materia, in frigida verò administrentur ea quæ calefacere possunt, vitentúrque omnia aduersantia, apparetur deinde materia & concoquatur cum frigidis, vbi calida sit & subtilis, eadémque sicca. Si verò frigida sit materia & crassa, cum calidis & tenuantibus, & quidẽ in principio clementioribus: habita cõsideratione, quòd si materia fluxerit ad pectus, sint ea in vtraque materia humectantia & lenientia. Si verò ad nares vel ad os, magis sicca: à præparatione insuper & cóncoctione purgetur humor, medicamento calidã materiam euacuante vel frigidam. Et auertatur cum frictionibus ligaturis extremorum, cucurbitulis in natibus & scapulis, nasipurgiis, primo

quidem

quidem debilibus, mox fortioribus. Præstat in casu frigidæ materiei ad eandem intentionem excitare vlcus cauterio potentiali vel etiam actuali, in commissura coronali vel post aures. Postremo si statuè materia distillans, præsertim si ex largiore & impetuosa distillatione, suffocationis periculum immineat, aut excoriatio, aut tussis aspera, aut insomnia, quorum periculum si non affuerit, non constringatur, ne materia in cerebro restringatur, fungatur tenui diæta cum abstinentia potus vini in calida. In frigida verò concedatur vinum, sed apud concoctionem. Habenda est consideratio, quòd si materia fuerit calida, & cum febre, immineátque periculum, ne infigatur in aliqua parte nobili, vt statim sanguis à cephalica mittatur. Sunt qui etiam in materia calida stante febre, & periculo imminenti fixionis, in aliqua parte nobili, statim secta cephalica vena sanguinem detrahunt.

De Ophthalmia.

IN ophthalmia inflammatur coniunctiua seu membrana oculi, & interdum magis, vel minus intumescit, secundum maiorem & minorem quantitatem materiei ipsam efficientis. Plerũque tantum augetur

tumor illius, quod cornea & pupilla constringitur & obstruitur, ita quod ex obstructione, immediatè visio læditur, quare tunc ophthalmia non refertur ad morbum oculi, sed ad causam. Est enim causa, qua constringitur pupilla. Cùm verò ophthalmia parua est, ita vt nocumẽtum officiat visioni, tunc est morbus ipsius membranæ oculi, cuius actio per se primo & principaliter læditur. Patet quod ophthalmia est morbus compositionis, quoniam est apostema membranæ, quum scilicet est paruum, quum verò magnum, vt coangustet & constringat pupillam oculi, est causa morbi: fit autem ex sanguine multo & bilioso confluente ad dictam membranam, ea scilicet quæ vera est ophthalmia, fit etiam non vera, & est intemperies oculi calida cũ rubore exiguo sine timore. Signa autem veræ ophthalmiæ sunt, rubedo & repletio oculi cũ dolore & tumore. Methodus curationis ophthalmiæ non veræ est, vt auferatur causa externa, à qua excitari vt plurimum consueuit. Deinde quòd iniiciantur òculo quæ remittant eius intemperiem calidam, & quòd caueatur ab omnibus oculum ipsum ad calidum alterantibus.

Methodus autẽ curationis veræ ophthalmiæ est, vt instituatur victus ratio refrigerãs

eadémque tenuis,prohibeantúrque omnia quæ humores comminuunt,ſpiritúſque reſoluunt: auertatur materia ſectione venæ cephalicę eiuſdem lateris,vel ventoſis,cum ſcarificatu, vel citra ſcarificatum. aliíſque generibus diſtractionum, lotionibus ſcilicet, frictionibus & iniectione clyſterium, repellatur materio fluens,admouendo frõti frigida & ſicca, itémque oculo iniiciantur à principio eadem. Vbi etiam magnus veheménſque fuerit dolor, ad narcotica collyria tranſeatur. materia deinde apparata cum aliquo apparente frigido & ſicco euacuetur vel pilulis vel etiam decocto ex myrobalanis citrinis, quod maximè in caſu ophthalmiæ veræ comprobatum eſt. Poſtremo reliquiæ digerantur balneo, vel fotu, cum ſpongia ex decocto meliloti vel ſeminis fœnigræci: hoc enim in digerendo materiam præcipuum eſt, præſertim apud declinationem, à vino caueatur omnino à principio, neque concedatur niſi morbo declinante.

De Imaginatione & ſuffuſione.

Contingit interdum, vt ante oculos obſeruari corpuſcula quædam videantur caliginoſa, vel aliqua lucentia,aut tanquam puſilli pulices. & vocatur hoc acci-

dens imaginatio, quæ præuia est & quasi principium suffusionis, quæ vbi completa est, cessant, huiusmodi omnia, & nil prorsus videtur ab altero oculorum, aut ab ambobus. Secundum hoc patet, suffusionem habere triplex tempus, principij, scilicet, quod & augmentum comprehendit, quo fit, & tempus status quum facta est. Videtur autem, quo ad principium & augmentum eius, pertinere ad symptoma, quod est actio corrupta functionis visiuæ: videntur enim præ oculis versari, quæ naturaliter non debent. In eius verò statu cum ex toto pereat visus, videtur pertinere ad actionem ablatam visus. Vtrunque symptoma sequitur morbum officialem in via, obstructionem scilicet à materia vaporosa aut humorali cadente inter vueam & corneam: quæ generatur interdum in oculo, & in eo inspissatur. aliquando eadem materia venit aliunde, puta cerebro vel à stomacho, vel ab alia parte corporis.

Vbi facta est suffusio methodus est, vt à corporis & capitis purgatione, acu puncto oculo materia obstruens deponatur. Pro hac tamen operatione aduertendum, ne sit viscidior, tenacior, neque oculis adhæreat, sed quod mediocris sit consistentiæ. Verum vbi nondum suffusio est absoluta,

metho

methodus curationis eſt, vt inſtituatur diæta tenuis, eadémque calida & ſicca, conſulatúrque membro, ſi per conſenſum fuerit, cui oculi conſentiunt, iuxta exigentiam illius affectus. Si verò à cerebro eſt, concoquatur materia paretúrque pituita vt facilè à corpore educi poſsit ſubtiliando eam vbi craſſa ſit, incidendo vbi viſcida. Vacuetur deinde, præſertim pilulis à capite & oculis materiã ipſam educere efficacibus. Neque contentetur vna ſolum euacuatione, ſed iteretur purgatio, donec in totum purgatus ſit affectus, auertatur clyſteribus acribus, balanis, frictionibus, & ligationibus extremorum. Quibus omnibus non ſufficientibus, excitetur hulcus cauterio in coronali aut prope aures, aut ſetone ceruici affixo. Poſtremo diſſoluantur & diſſipentur reliquiæ humoris, partim his quæ hora ſomni aſſumuntur, puta cum electuario humain, quod plurimum laudatur in hoc caſu, vel confectione mithridatica, aut etiam theriaca de viperis, hæc enim digerunt & diſſoluunt, nedum vaporem, verum & aquam, præſertim ſi qua auxilia oculo admoueantur, quæ priuſquam iniiciuntur, corporis & capitis purgatio em requirunt.

De Sanguinis narium fluore.

EST ſanguinis è naribus profluuium, quum exit ſanguinis quantitas multa,& hoc dupliciter accidit, criticè nempe,& non criticè. De non criticè exeunte intendimus, qui quantum ad ſanguinem, ſpectat ad ſymptoma, quod eſt de genere exeuntis mutati ex toto genere præter naturam: ſequitur autem actionem læſam contentiuæ vel expulſiuæ facultatis, propter morbum inſtrumentalem, hoc eſt apertionem orificiorum vaſorum terminantium ad radicem narium, qui morbus fit propter quantitatem ſanguinis, vel eiuſdem qualitatem malam, irritantem naturam ad expulſionem ſui. Cognoſcitur. ſi eſt à quantitate exuberante, ex plenitudine corporis & venarum, & retentione alicuius vacuationis conſuetæ ſanguinis, aut ex dimiſsione exercitij conſueti. Si autem ſit à mala qualitate irritante ad expulſionem & apertionem venarum, cognoſcitur tum calore tum acuitate ſanguinis vel aquoſitate.

Methodus curationis eſt, quum eſt ex quantitate ſanguinis, vt minuatur ſanguis victu tenui ac refrigerante & aſtringente, atque ſectione venæ, in maxima abun

abundantia, ſecundum habitum totius corporis à iecoraria vel communi, poſt à cephalica diſtrahatur. ventoſis admotis ſcapulis, vel parti lienis aut iecinoris: ſecundum quod ſanguis exierit, à parte ſiniſtra aut dextra narium, fiant & aliæ auerſiones frictionibus,& ligaturis fortibus, etiam lotionibus ex aqua calente.Siſtatur præterea ſanguis, iniiciendo intra nares frigida ſiccáque & glutinãtia, frontíque eadem admo ueantur,& ad narcotica trãſeatur,tamẽ con ſiliũ eſt, vt à mitioribus ſemper incipiatur. Si mala qualitas in cauſa fuerit, methodus eſt vt humor ſanguinem vel calidiorem,vel etiam humidiorem efficiens expurgetur.

De Sinanche.

IN ſinanche fit difficultas anhelandi, & quaſi ſuffocatio,in vera. In non vera autem fit difficilis tranſglutitio, quare verá quantum ad id, eſt ſymptoma, quod pertinet ad actionem læſam attractiuæ virtutis & expulſiuæ aeris pro cordis refrigerio, Pendet autem à morbo compoſitionis in via, quoniam ab obſtructione viæ ſpiritus, ab apoſtemate quod fit in gutture & eius partibus. Hoc autem apoſtema fit à materia reumatizante, interdum calida, interdum frigida. Si calida eſt, per febrem cogno

gnoſcitur, & per punꝺturam quæ fit in loco apoſtematis: ſi frigida, vt plurimum eſt ſine febre, apparétque in ore ægrotantis, multitudo ſaliuæ pituitoſæ. Si non ſit vera ſinanche, pertinet ad ſymptomationis læſæ meri & ſtomachi propter eundem morbum.

Methodus curationis eſt in vera, vt prohibeatur augmentum apoſtematis, victu tenui eodémque refrigerante, & auertentibus, tum phlebotomia à cephalica, tum ventoſis & reliquis diſtrahentibus ad oppoſitum. Item auertatur materia, vbi ſcilicet ſinanche fiat à ſanguine mixto aliis humoribus, ſolutione ventris: repellatur item fluens ad partem cum frigidis & ſiccis gargariſmatis quidem. Quòd ſi à materia frigida contigerit, paretur ea & digeratur: vacuetur deinde ſectione venæ & medicina expurgante. Poſtremo à repulſione & ſufficienti purgatione coquatur materia impacta parti, & diſsipetur gargariſmatibus ad opus hoc opportunis. Quòd ſi materia reſolui non poteſt ſuppurantibus maturetur & rumpatur, mox hulcus mundificetur atque idem conſolidetur. Si autem fuerit non vera ſinanche, iiſdem remediis curabitur Hæc tamen non eſt ita periculoſa, ſicut

cut vera, dummodo spirationem non intercipiat.

De Tussi.

IN tussi mouentur partes pulmonis & pectoris, ad expellendum id quod sentiunt nociuum. Tussis ergo est, symptoma mali motus, qui fit à materia irritata à causa morbifera, quæ est inæqualis intemperatura, vel solutio continuitatis partium pectoris cum materia vel citra materiam. quando fit à materia, est reumatisans aliunde, præsertim à capite. & cognoscitur catharri descendentis indiciis. Methodus curationis est, vt primo curetur caput decenti purgatione præmittendo scilicet maturantia & præparantia: deinde vacuetur materia eadem prædigesta, & auertatur à pectore omnibus modis: quibus distrahi potest sæpe declaratis, sistatur insuper catharrus vbi materia præcipitet nimis. Postremo quæ est recepta in pulmone, expulsionem facilem facientibus educatur. Victus præterea tenuis instituatur, calida quidem in frigida materia, & frigida in calida, vt capite de catharro methodo ante dictum est.

De

De Asthmate.

IN asthmate fit crebra iuspiratio & exspiratio, sicut his accidit, qui citatiore cursu defatigati sunt. Et propterea, quantum ad hoc, videtur asthma esse symptoma, quod pertinet ad actionem corruptam virtutis naturalis attractiuæ & expulsiuæ pulmonis. Pendet autem à morbo officiali in via, scilicet ab obstructione contingente viis & canalibus pulmonis, à materia frigida & humida pituitosa crassa & viscida, quæ, vt plurimum, reumatica est, à frigido defluens. Licet interdum possit fieri à ventositate contenta in pulmone.

Methodus curationis est, vt ratio regiminis & victus sit calefaciens & exiccans: præterea à cerebro vel partibus in aliis in pulmonem transmittentibus, materia paretur calefacientibus quidem & humectantibus, incidentibus, tenuantibus & tergentibus, hac tamen ratione. Ab initio ne sint hæc multum eleuata in calore, & purgetur leui etiam medicamento: tempore tamen accessionis procuretur magis purgatio per sputum. Non dimittantur reuulsiones, quæ fiunt nasipurgiis, apophlegmatismis, & cæteris, de quibus in

catar

catarrho. Postremo dissipentur materiæ reliquiæ suffitu aliquo fortiter siccante: in quo etiam plurimum valere comperimus, vento sam magnam appositam ei parti, quæ à tergo è directo cordis habetur. Et præcipuè vbi à materia ventosa, asthma contingat.

De Pleuritide.

PLeuritis est dolor lateris cum febre assidua, difficultate spiritus, tussi, punctura, & pulsu serrino. Quamobrem quantum ad hoc quod dolor est, symptoma est tactus partium dolentium in latere, quæ sunt membranæ, præcipuè costas succingens, vel distinguens spiritualia à naturalibus, aut diuidens pectoris dextrum à sinistro: & hoc præsertim in ea pleuritide quæ vera dicitur secundum locum, sunt etiã partes dolentes musculi intercostales, in non vera secundum locum dicta. Sequitur morbum compositionis, quoniam apostema calidum earundem partium, si vera est pleuritis: quod apostema fit fluxu humorum ad illas partes. Potest fieri etiam non vera ratione materiei, ab humoribus frigidis. Verùm illud raro contingit, quoniam humores frigidi, densam membranalem substantiam, vt calidi, facilè penetrare non possunt. Hæc habet tempora principij scili-

cet augmenti, ſtatus & declinationis: item habet varias terminationes, nam præter cæteras, vt plurimum, reſoluitur per ſputum, vel maturatur.

Methodus curationis eſt, vt conſideretur primo, an vera ſit, & qualem terminationem ſit facilius habitura, nam iuxta diuerſitatem horum, diuerſa ei debetur methodus. Si itaque in principio fuerit, tota intentio debet eſſe, vt eius augmentum & complementum prohibeatur. Quod commodè fiet miſſione ſanguinis, primo à iecoraria lateris oppoſiti, præſertim ſi corpus ſanguine multo abundarit. Si non tanta fuerit plenitudo, vel ægritudo proceſſerit ſecundum augmentum, mittatur ſanguis à parte eadem, ab eadem vena. Neque audiendi ſunt, qui vt intelligant an vera pleuritis ſit, vel dolor ſit ex ventoſitate, primo calefactoriis vtuntur: non enim his opus eſt, vbi ſigna neceſſario conſequentia veram pleuritidem, apparuerint. Neque etiam, vbi dolor pungitiuus, cum his perſeuerauerit vna die vel duabus, ſed interior continuo factus fuerit: qui affectum pleuritidis euidentiſſimè demonſtret. Methodus quoque eſt, vt prohibeatur augmentum & complementum apoſtematis, tenuiſſimo victu ad quatuor

vſque

vſque dies, modo vires victus rationem hanc patiantur: à quarto autem die ad ſeptimum procedatur non ita tenui victu, & ſecundū quod proceſſu temporis viſa fuerit concoctio, & maior reſolutio materiei per ſcreatum aliquantulum magis incraſſatur, ita tamen quòd carnibus viníque potu abſtineat ſe æger, vſque ad finem, vel ſaltem ad declinationem, hoc fiat tamen habita ratione ſemper ad vires corporis. Prohibeatur etiam complementum cum auertentibus materiam, cucurbitulis ſcilicet affixis inguinibus & hypochondriis, functionibus & ligaturis, fotibúſque calidis, balanis & clyſteribus, lenibus tamen, cùm alicui fluor ſæpiſſimè morbo huic laterali ſuperuenire conſueuerit, idémque periculoſus ſit: materia deinde apparetur cum his præſertim, quæ thoraci familiaria ſunt auxilia, ob id quòd ſputum facilè reddunt, omnia quidem lenientia ſint, ne ſputum prohibeant, quod præſertim hoc morbo facile reddi debet. Quòd ſi procedat morbus, neque prohiberi poſſit eius complementū, ſtatim priuſquam maturatio apoſtematis tentetur, quæ prohibēda quantum poſſibile eſt, materia parti affixæ vacuetur, iterata phlebotomia à parte eadem vſque ad ſanguinis coloris mutationem,

præsertim si superiorem partem thoracis dolor afflixerit. Si verò inferiorem partem cruciauerit dolor, medicaméto magis purgetur, attamen fortia exoluenti a fugienda sunt, & cum lenibus procedendum. Præterea procuretur, vt materia pleuritidis, etiã ab ipso principio per omne tempus ad pulmonem exudans, per sputum eiiciatur: détur itaque ea, quæ facile & fluidum ipsum reddant, quæ si ore retineantur & paulatim deglutiantur, magis id perficiẽt. foris quoque ea admoueantur quæ idem operentur, dolorémque vbi vehementissimus fuerit, sedent & mitigent, siue sint linimenta, seu fotus ex temperatis anodinis & lenientibvs. Si verò pleuritis his omnibus nequiuerit prohiberi, quin suppuretur, iuuetur maturatio emplastris ad hoc opportunis, deinde procuretur eruptio tussi frequenti & vociferatione, & vomitu & sternutaméntis, atque id genus vehemẽter corpus concutientibus postremo tergatur vlcus, exhibito aliquo decocto mundificante, conglutinetur & consolidetur. Si autem pleuritis fuerit non vera, quia in parte extrinseca magis trahatur foras cucurbitulis, deinde maturetur, rumpatur, tergatur, & propriis auxiliis glutinetur.

De.

De sputo sanguinis.

IN sputo sanguinis, eiicitur sanguis per os, qui, quantum ad sanguinem exeuntem spectat ad symptoma, quod dicitur, exiens mutatum ex toto præter naturam.

Consequitur morbum interdum communem, quia solutionem continui, interdum officialem, quia apertionem osculorum vasorum sanguinis. Et causa istorum morborum aliquando est à sanguine quali aut quanto peccante: quoniam à sanguinis exuberantia, nonnunquam etiam à mala qualitate acri eiusdem, contingit vasa solui vel oscula ipsa aperiri. Contingit etiam morbos ipsos fieri à materia alia humorali, puta acri & borachia reumatizante. Et quoniam exiens hoc, est ex his, quæ habent exitum à corpore præter naturam, accidẽtia quæ superueniunt huic exitui, signant partem & locum ex quo exit. nam si eiicitur cum tussi, à pectore est: si cũ attractione inferius, à capite: si cum simplici sputo, ab ore. Et propterea debet modus exitus considerari, vt intelligatur pars à qua venit.

Methodus curationis est, vt ab institutione & ratione victus refrigerantis, siccantis & adstringentis, tenuiterque nu-

trientis, pro auersione sanguinis mittatur à vena iecoraria, & quidem vna vice, multæ quantitatis, si sanguinis quantitas in causa fuerit. Si verò magis qualitas peccauerit, partiatur phlebotomia, neque vna vice quãtitas quæ mitti debet, sed pluribus & iteratis vicibus mittatur, non prætermittantur reliquæ species auersionum. Sanguis præterea temperetur & æquetur cum his quæ sanguinem laudabilẽ in qualitate reddũt. Postremò glutinetur atque constringatur etiam cum narcoticis statim ab ipso principio misso sanguine per venæ sectionem. Si vehemens tussis fuerit in causa, ea sedetur: si catarrhus, ea methodo curetur, vt de catarrho dictum est.

De Phthisi.

PHTHISIS dicit absumptionem totius corporis cum febre præcipuè habituata, quæ consecuta est hulcus in pulmone. Et propterea si consideretur, quantum ad consumptionem corporis, pertinet ad morbum compositionis, in quãtitate diminuta scilicet. Cuius causa est, à mala complexione calida & sicca, defectio oppositionis nutrimenti ad membra. Si verò consideretur phthisis quantum ad vlcus in pulmone spectat ad morbum solutæ continuitatis, quod

factum

factum à vulnere cõtingente, vel à defluxu materiei catarrhalis acris, vt plurimum, & salsæ: vel à vehementi tussi: aut consequitur hulcus istud apostema ruptum in pulmone. Quomodocunque consideretur, difficilè curatur.

Methodus curationis est, cum contraria exposcant febris scilicet & emaciatio vlceris, quod causa est phthisis, vt regatur regimine temperato in calido & frigido, verũ declinante ad siccum gratia vlceris. Deinde, vt abigantur quæ sunt causa phthisis. Si enim est catharrus, procuretur eius curatio: si vena rupta, vt in methodo curationis earum dictum est. Deinde tergatur hulcus, atque mundificetur & syrupis & decoctis dulcibus & amaris, attamen vbi febris vrgeat, ea temperentur cum frigidis. Postremo, hulcus carne impleatur & glutinetur. Administrentur ea quæ totius substantiæ proprietate prodesse consueuerunt.

De Palpitatione cordis.

IN palpitatione cordis, cor ipsum mouetur & pulsat frequentiore motu & inordinatiore, quàm naturaliter debet. Et constat quòd symptoma est, continetúrque sub deprauatŏ motu pulsatilis cordis, & sequitur morbum consimilem, quoniam malam

& inæqualem intemperaturã cordis essentialem, vel ipsi aliunde communicatam. Et quando communicatur intemperies cordi, potest illa communicari ab aliqua parte vt in febribus: in quibus loco vno determinato putrescit materia venenosa, cor petẽs, vel vt à matrice, à qua interdũ, vapor venenosus eleuatus, ipsum cor intemperie mala afficit, vnde sequitur palpitatio.

Methodus curationis est, vt victus ratio si est ab intemperie calida, sit refrigerans: si verò frigida, sit calefaciens, instituaturque cibatio proportionata regimini. appareetur deinde materia, si crassa fuerit, tenuantibus: si calida, frigidis, atque si frigida fuerit, calidis. verùm ambobus moderatis, ne ab immoderatè alterantibus, cor princeps membrum in contrariam intemperiem præcipitetur. Vacuetur deinde materia, non quidem forti & exoluente medicamento, sed benedicto atque leni. Et distrahatur materia ad partes ignobiles, auertentibus frictionibus, ventosis, atque id genus omnibus, clysteribus maximè & cucurbitulis. Roboretur postremò cor ipsum, & intemperies corrigatur, & epithematibus, & vnguentis, electuariis, & confectionibus. Quòd si à parte aliqua, vel vapores communicante, vel etiam materiam

riam palpitatio contingerit, præter omnia quæ dicta sunt, abhibeatur ratio eius partis, vt omnino nō communicet, distrahendo purgationibus, atque partem illam temperando. Non prætermittatur tamen in palpitatione, à calida causa missio sanguinis, nam solet ea in eo casu sola prodesse.

De Syncope.

SYNCOPE est præceps virium lapsus, & quantum ad hoc patet, quòd ad symptoma referendum est, quod dicitur actio læsa facultatis principis, hoc est vitalis. In syncope enim exoluuntur vires vitales, & propterea dicitur, actio vitalis diminuta multum, vel quasi ablata. Consequitur istud symptoma morbum cordis primarium, aut communitatum: habet enim cor commune cum aliis membris, quòd potest pati aut compati. Et propterea sequitur accidens hoc malam intemperiem cordis, quæ interdum est calida, resoluens spiritus, aliquando frigida extinguens & suffocans. Fiunt autem istæ intemperies interdum à plenitudine, aliquando ex euacutione.

Methodus curationis est, vt euitentur exoluentia superfluè spiritum vitalem, & vitentur omnia quæ eundem spiritum, totum ad cor retrahunt, vel ipsum pro-

hibent ad membra diffundi, vel ipsum mortificant. Deinde roboretur cor cum his cordialibus, quæ ab intus & extra administrantur. Et cõfortentur spiritus bonis odoribus, atque horum fumigiis, frigidis, si corpus & cor æstuauerint: calidis, si frigeant. Cauenda tamen sunt ista, vbi fiat syncopis ex præfocatione matricis venenosa. In cuius curatione methodus est, vt mali odores naribus applicentur, & boni inferius vuluæ supponantur. prætereà nisi syncopis causa fuerit, frigus & extrinsecum, aut solutio ventris vehementissima, inspissetur cutis exterius frigidis aut stipticis. Insuper irroretur vulnus cum frigida vel rosacea aqua. Vbi fit à calida, epithemetur cor cum frigidis. In syncopi verò ab euacuatione vel fame odorentur cibi desiderati, & administrentur, qui sunt facilis resumptionis: fricentur & constringantur extrema bibantúrque & masticentur cordialia restrictiua In omni prætereà syncope administretur vinum subrile & meracum vel limphatum, nisi vehemens febris vel intentissimi dolores capitis aut apostema intrinsecum, periculum adferat. Vbi fit à materia venenosa, detur confectio theriaces, vel Mithridanea.

De

De Cholera.

IN cholera eodem tempore eiiciuntur infra & ſupra ſuperfluitates, eæque cibales corruptæ, vel humorales. quo fit vt quãtum ad deiectionem ipſam pertinet ad malum motum facultatis expulſiuæ ſtomachi & inteſtinorum à cauſa morbifera, quia ab inæquali intemperatura & ſolutione continui, & materia humorali vel cibali, vel humorali.

Methodus curationis eſt, ne pacto aliquo conſtringatur huius euacuatio (niſi ea fiat cum virium lapſu) verùm materiæ corruptæ, ſiue ſint cibales ſiue humorales, aliquo ablutiuo à ſtomacho mundãtur, puta aquæ hordei exhibitione in multa quantitate, vel etiam brodij carnium pullorum, ita vt per ſuperius & inferius materia ſuperfluica à ſtomacho educatur. Roboretur deinde ſtomachus cum ſtipticis, & cibetur corpus cibis facilis concoctionis, Paucæ ſuperfluitatis & boni nutrimenti, iiſdémque paratis cum aliquibus, eis corruptionem prohibentibus. Si verò in hoc affectu aliqua accidentia ſuperuenerint grauia, iis incumbatur iuxta eorum exigentiam. Solent in hoc fieri ſymptomata grauia medicum perterrentia.

De Imbecillitate ventriculi.

IN imbecillitate ventriculi, potest lædi vnaquæque ipsius actio: sed propriè imbecillitas dicitur actionis alteratricis facultatis læsio, cum diminutione, ita ne perfectè cõficiat, nutrimentum, cibúmque integrè digerat & immutet. Secundum hoc pertinere videtur ad actionem diminutam facultatis concoctricis, quod symptoma pendet à morbo intemperaturæ frigidæ & humidæ vt plurimum materiali: licet etiam possit contingere à morbo intemperaturæ calidæ & siccæ, nam omnis immoderata discrasia actum virtutis deiicit.

Methodus curationis est, vt perspiciatur causa, quæ imbecillitatē efficit, si fuerit intēperies frigida & humida: primo vacuetur materia, si fuerit materialis, vel per vomitū vel per secessum, parata eadem aliquo incisiuo si fuerit viscida: & abstergente, si fuerit adhærens. Deinde contrariis auxiliis & intus & extra administratis, temperetur ventriculus & roboretur stipticis. Idem dicatur, si fuerit ab intemperie calida humorali, vt humor scilicet purgetur, Deinde contemperetur & roboretur stomachus. Vbi tamen ab intemperie frigida proueniat, danda sunt cibaria subtilia, quæ

facilis

facilis coctionis, neque flatuosa. In calida autem intemperie, cibus aliquanto crassior conuenit cum vini abstinentia, quod tamen in frigida conceditur meracum & odoratum.

De Dolore ventriculi.

DOLOR ventriculi, sensus est corruptelæ contingentis, organo tactus in ventriculo, & propterea symptoma est tactus, quod actio corrupta dicitur. Pendet autem à morbo intemperaturæ, vel solutionis continui, materiali vel immateriali, à materia quidẽ humorali vel ventosa.

Methodus curationis est, vt abiiciatur materia quæ inæqualẽ intemperaturam facit, siue sit humoralis, siue ventosa, & hoc per vomitum vel per secessum, præparata primò, si fuerit opus, conuenienti præparante, sedetur deinde dolor cum anodinis. Et si fuerit à ventositate, ea digerentibus absumatur.

De Phlegmone ventriculi.

PHLEGMON ventriculi, apostema est calidũ & propterea spectat ad morbum cõpositionis trium generum morborum, scilicet morbi in intemperatura, in quantitate & vnitate, fit à sanguine ad ipsum irruente.

Methodus curationis eſt, vt à principio auertatùr repellatúrque materia, & ſectione venæ & reliquis auertentibus. Deinde digeratur in augmento: ſint tamen digerentia mixta cum repellenribus, quòd ſi reſolui non poteſt,quod tamen optatius eſt, coquẽtibus eſt ſuppurandum apoſtema, quod vbi eruptum fuerit, tergatur, ſiccetur, carne impleatur,& cicatrice tegatur.

De Singultu.

IN ſingultu mouetur ſtomachus motu conuulſiuo ad expellendum aliquid noxij, non tamẽ conuulſio dici debet,quoniã ſtomachus caret motu voluntario, cuius ſymptoma eſt cõuulſio, ſed pertinet ad ſymptoma naruralis expulſiuæ, quoniam eſt deprauatus eius motus, qui fit à mala & inæquali intemperatura, & ſolutione continui cum materia calida & interdum frigida, fit etiam interdum à ventoſitate.

Methodus curationis eſt, vt inſtituatur victus ratio contraria qualitate humoris, ſingultum efficientis, & quòd appareтur materia ſi frigida ſit & craſa & viſcida,attenuantibus, incidentibus & abſtergentibus. Si verò calida & tenuis, apparentibus non eſt opus,cũ promptè euacuetur, niſi altius in tunicis ventriculi impacta ſit.ab hac præ

paratio

paratione methodus eſt, vt vacuetur & quidem clementibus medicamentis, quorum vis hepar non tranſcendat. Præſtat excutere materiam à ventriculo, vomitu vel ſternutamento. Poſtremo, intemperies relictà à calido vel frigido humore, ſuis abiiciatur cõtrariis, tum intus tum extra adminiſtratis. Si verò ſit à ventoſitate, ſi ea fota eſt à materia ea primo è ſtomacho, ſin minus digeratur, & abſumatur auxiliis diſſipationem facientibus.

De Immoderata appetentia.

IMMODERATA appetentia eſt inſatiabilis appetitus ciborũ. Et propterea ſymptoma eſt actionis corruptæ appetitiuæ facultatis oris ſtomachi. Sequitur morbum inæqualis intemperaturæ ſiccæ, quæ interdum conſequitur abſumptionem factam à morbo, vel nimio corporis motu, aut ſimili alia cauſa. Interdum conſequitur morbũ intemperaturæ frigidæ & ſiccę, materialem oris ſtomachi.

Methodus curationis eſt ſi fuerit ab inanitione & ſiccitate membrorum, vt concedantur cibi pauci, ſed frequenter, & coctu faciles. Atque reſumptioni corporis & membrorũ omnino incumbatur. Verùm ſi fuerit à materia frigida & ſicca, ea euacuetur,

ter, & spleni potissimum incumbatur, demum exhibeantur ea, quæ appetitum prosternunt, vt pinguia, oleaginosa.

De Dolore hepatis.

IN dolore hepatis, dolet hepar ratione panniculi ipsum cooperientis, alioquin enim sensu caret hepar. Dolor eius, vt aliarum partium dolores, spectat ad symptoma corrupti tactus, & sequitur morbum intemperaturæ, vel solutæ vnitatis, aut morbum compositionis, vt apostematis, fit interdum à materia humorali, interdum ventosa.

Methodus curationis est, vt adhibeantur remedia quæ, causæ dolorificæ contrariæ sint. Et semper mixta sint his, quę robur hepatis conseruant. Si igitur dolor fuerit ab intemperie materiali, euacuetur materia, & corrigatur intemperies contrariis: si à vētositate digeratur & dissipetur.

De Phlegmone hepatis.

IN phlegmone hepatis, viscus hoc secundum partem in qua est phlegmon, intumescit, atque soluitur sua vnitate. quo fit vt pertineat ad morbū compositionis, qui cōprehendit tria genera morborum. In intēperatura calida, & morbum in vnitate. fit autem morbus hic compositionis, à sangui-

ne vel à cholera dominante in ſanguine, quum ſcilicet ad eam partem confluit, aut in ea congeritur.

Methodus curationis eſt, quòd inſtituatur victus ratio tenuis & refrigerans, quæ ſanguinem ad fluendum ineptiorem reddat, retrahatur materia quæ ad hepar fluere eſt parata, ſecta vena iecoraria. Item ligaturis, frictionibus, & cucurbitulis in artus ipſos impactis: repellatur dein ab hepate frigidis & ſtipticis, hac tamen cautione, vt hoc mitioribus fiat, ne viis hepatis contractis obſtructio in eo excitetur, neetiam ex immoderatis frigidantibus phlegmon in ſinum tranſeat. Coquatur prætereà materia, habita ſemper ratione, quòd coquentia non priuentur aliqua aſtringente facultate, vt robur partis principis ſeruetur. Ad his euacuanda eſt materia, vacuantibus lenibus, per ſeceſſum, vbi phlegmon ſimam hepatis partẽ obſederit: ſi verò gibbam, magis per vrinam. Inſuper reliquiæ materiæ digerantur, mixtis tamen ſtipticis. Et poſtremò intemperies derelicta, frigidis corrigatur, vbi ſcilicet phlegmon reſoluentibus eſt perſanata. Si verò fieri non potuerit quin ſuppuretur, coctio adiuuanda eſt ex cataplaſmatibus, demum abſceſſus eruptio procuretur, ſaltu, vomitu, ſternu-

ſternutamento, poſtea vlcus tergatur & glutinetur.

De Hepatis imbecillitate.

IN hepatis imbecillitate, non inducit hepar perfectam formam ſanguinis in chylum, ſed dimittit ipſum aquoſum ſatis, & ſimilem aquæ loturæ carnis recens mactatę: quo fit vt debilitas hepatis pertineat ad ſymptomata diminutionis, functionis alteratricis hepatis. Pendet autem à morbo intemperaturæ frigidæ. Verùm & hepatis, vt aliarum quoque partium imbecillitas à quauis intemperie inſigni effici poteſt.

Methodus curationis eſt, vt per contraria corrigatur, vacuata primum materia, & addantur clementer aperientia & roborantia hepar.

De Icteritia.

IN icteritia, color totius corporis vergit ad citrinum, vel viridem, vel nigrum. Et hoc quidem accidit, cum criſi vel citra criſin. Quum citra criſin fit, quantum attinet ad colorem ſub ſymptomate ponitur de genere qualitatis viſilis corporis mutatæ: quod ſymptoma ſequitur malam actionem totius corporis ab intemperie calida. Aut malam actionem membrorũ nutrimenti, ſcilicet quæ nutrimentum faciũt,

caput

puta hepatis ob morbũ consimilẽ calidæ intemperaturæ, aut propter morbum compositionis, scilicet ob inflammationem. Vel sequitur malã actionẽ mẽbrorũ, quæ nutrimẽtũ purgant, & tunc est vel vitio lienis, vel vesicæ fellis, scilicet ex actione eius functionis attractiuæ læsæ propter intemperiem frigidam, vel propter obstructionem, quæ accedit meatibus quibus attrahitur flaua bilis, ad ipsam vesiculam, vel atra bilis ad ipsum lienem: fit etiam interdum icteritia, quum vnum aut alterum istorum membrorum plenum est, neque expurgatur propter malam intemperiem, aut obstructionem meatuum, per quos vnus, aut alter humor expurgatur.

Methodus itaque curationis est, si facta fuerit icteritia ex intemperie calida totius corporis vel iocineris, vt contrariis contemperetur discrasia, subducta primum materia, & instituatur victus ratio refrigerans & humectans. Si verò contigerit propter obstructionem victus ratio sit tenuans, aperiens & admodum calefaciens, paretúrque materia in meatibus infarcta, cum incidentibus, tenuantibus, primo, quidem leuioribus, & aperientibus: deinde euacuetur, & ab hac euacuatione meatus aperiantur, viscúsque illud roboretur iuxta

R.

aut ſanguinem pluſquã deceat pituitoſum. Si aquam plurimam generat, vna efficitur ſpecies hydropiſis, quæ aſcites dicitur, ſi flatus, ſpecies ſecunda, quæ tympanites vocatur. Quum autem ſanguinem pituitoſum fit tertia ſpecies, quã hypoſarchã nominãt. Vnaquæque ſpecies ergo, quãtum ſpectat ad errorẽ alteratricis hepatis, pertinet ad ſymptoma actionis eius corruptæ. ſequitur autẽ morbum conſimilem in intemperatura frigida ſemper, priuatiuè, ſcilicet quæ fit per priuationem naturalis caloris, licet præternaturalis abundet: aut ſequitur intemperaturam frigidã poſitiuè, & hoc præſertim in ſpecie hypoſarchæ: ſi tamen particulariter vnaquæque conſideretur. Aſcites primò quantum ad ventris tumeſcentiam impedientem quoquo modo operationes corporis, dicitur hydrops morbus compoſitionis in quantitate aucta, cuius cauſa eſt aquoſitas contenta in vacuitate ventris interdum inter ſiphac & mirach. Idẽ dicitur de ſpecie tympanitis. Hypoſarcha autẽ poteſt referri ad duos affectus, & ad affectum malæ compoſitionis in quanto, pro quanto ſcilicet aucta moles totius corporis plus æquo, lædit eius operationes proprias: poteſt etiam referri ad morbum, in intemperatura frigida & humida, materialem, ſi conſidere-

tur, pro quanto hæc intemperatura naturalibus operationibus officit. Raro hydrops simplex, hoc est vnius speciei inuenitur. Imo, vt plurimum, complexum habet vna species cum altera, præsertim ascite, cum tympanite, & econtra. Non tamen assumet à speeie valentiori, id est, magis apparente. Si aliqua species hydropis curabilis est, præcipuè curatur hyposarcha. Reliquæ duæ species difficillimæ habentur curationis.

Methodus curationis est in omni hydrope, vt materia eius euacuetur, in ascite scilicet, aquositas per soluentia quæ tamen hepati non inimicentur, in tympanite, per digerentia, sicuti & in hyposarcha purganda est materia pituitosa: danda sunt prætereà quæ aperiant, & vrinam prouocent, in duabus speciebus, ascite scilicet & hyposarcha. Temperandum est præterea hepar contrariis eius discrasiæ. Instituatur in omni specie victus ratio calefaciens & exiccans, & aquæ potus interdicatur omnino, quum nil omnino malo huic magis, quam ipsa aqua aduersetur.

De Dolore splenis.

DOLOR splenis est sensus tactus nociuii, contigens lieni ratione panniculi ipsum

ipſum cooperientis. Ideo ad ſymptoma tactus corrupti pertinere videtur, quum ſentiat quod naturaliter ſentire non debet, ſcilicet corruptionem, quæ ipſi accidit propter morbum inæqualis intemperaturæ, materialem vel immaterialem, aut propter morbum communem ſolutæ continuitatis, quæ fit vel à ventoſitate, vel humore.

Methodus curationis eſt, vt euacuetur humor miſſione ſanguinis per ſectionem venæ iecorariæ, ſiniſtri lateris, ſi ſanguis fuerit in cauſa. Si alter humor, purgatione educatur, & digeratur ventoſitas, & anodinis dolor ſedetur.

De Colico dolore.

DOLOR colicus, eſt dolor inteſtinorum, præcipuè craſſorum: nam qui fit in gracilibus, iliacus nominatur. Manifeſtatur vterque dolor circa ventrem, & fit cum difficultate exitus eorum, quæ egredi conſueuerunt per inteſtina: quare pertinet ad ſymptoma duarum facultatum, principaliter tactiuæ inteſtinorum, conſequenter eoruudem expulſiuæ. Quantum enim ad dolorem, eſt actio corrupta tactus inteſtinorum, qui ſentit corruptionem contingentem ipſis inteſtinis, ob duplex genus morbi, ſcilicet inæqualis intempe-

raturæ,& ſolutionis continui,qui fiũt à materia humorali pituitoſa, vel plurimum,vel à ventoſitate. Quantum ad difficultatem exitus eorum, quæ egredi conſueuerunt, ſpectat ad actionem læſam diminutæ virtutis expulſiuæ, vel etiam interdum ablatam, à morbo in via, quoniam ab obſtructione quæ fit à ſiccitate fæcum,vel etiam fit à mala complexione frigida pituitoſa.

Methodus curationis eſt, in omni ſpecie colicæ, vt primo ſubducantur fæces cum administratione clyſterium. Dein exhibeantur quæ ſoluunt materiam pituitoſam, non tamen à longinquis attrahant, ſed ab inteſtinis leniendo atque flatum digerẽdo,quale eſt oleum amygdalarum dulcium, *cum* penidiis per os adminiſtratum, *vel cum* electuario de dactylis.Sunt præterea admouenda ventri anodina & doloris ſedatiua, caſu tamen vehementiſſimi doloris vires proſternentis, narcotica : quale eſt philonium aut theriaca noua, vel etiam Mithridatica confectio: & inſtituatur ratio victus tenuis calefaciens & exiccans, cum omnimoda aquæ abſtinentia.

De Voluulo.

IN VOLVVLO, accidit dolor in gracilibus inteſtinis, ſimul ac per ſuperius expel

expelluntur ea, quæ deorſum expelli conſueuerunt, quare patet quòd pertinet ad duarum facultatum ſymptomata, ſcilicet ad ſymptoma tactus, quantum ad dolorem, qui tactus eſt corruptus ipſorum inteſtinorum gracilium, & eius causa eſt morbus in intemperatura, vel ſolutio continui. Quantũ autem ad expulſionem materiei, per ſuperius, quæ deorſum expelli conſueuit, pertinet ad actionem corruptam expultricis facultatis eorundem inteſtinorum. Et fiunt vtraque ſymptomata à materia, vt plurimum, frigida, vel à ventoſitate craſſa, quæ obſtruunt partes inferiores, & impediunt naturalem expulſionem deorſum.

Methodus curationis eſt, vt clyſteribus & glandibus fortiter attrahentibus ſubminiſtratis, deorſum materia trahatur.

De Fluxu ventris.

IN fluxu ventris fit excretio violenta, & ideo fit præter naturam, humorum ſcilicet, ciborum vel ſubſtantiæ inteſtinorum. Et propterea quantum ad ſubſtantiam excretam, pertinet ad ſymptoma, quod eſt exiens mutatum, quod morbum ſequitur mediante alio ſymptomate, quoniam mediante actione læſa inteſtinorum, ſcilicet expultricis, vel retentricis eorum,

quorum actiones læduntur à morbo inæqualis temperaturæ & solutionis continui, materialibus quidem à materia defluente, ab aliis partibus. Et propterea fluxus ventris differentiæ plures habentur, ne duntaxat ex parte materiei, sed etiam membrorum, à quibus defluit materia ad intestina, vnde ex parte materiei dicitur triplex fluxus, scilicet lientericus, diaricus & dysentericus. Lientericus est fluxus materiæ cibalis, vel parum immutatæ à cibo: diaricus verò, est fluxus humoralis: dysentericus verò, substantiæ intestinorum. Ex parte membrorum sunt tot differentiæ, quot membra à quibus fluit hæc materia, interdum enim à cerebro, aliquando à stomacho, quandoque à iecore, quandoque à liene, & aliis membris defluit hæc materia.

Methodus curationis est, vt nullus fluxus cohibeatur statim & à principio, præterquam fluxus lientericus, qui & ab ipso principio cohibendus est, quum ex eo nutrimentum corpori subtrahatur, viresque deiiciantur. Propterea danda sunt in fluxu isto, quæ statim stomachum à materia pituitosa expurgent, atque ipsum roborent, atque constringant. In fluxu autem diarico, purganda est materia, & contemperandum est menbrum à quo fluit materia ad

intest

inteſtina, móxque conſtringentia ſunt adhibenda. In dyſenterico autem fluxu, cauſâ ipſius à corpore eſt abiicienda, atque abluenda ſunt inteſtina, loricandáq; vnctuoſis clyſteribus. quòd ſi facta ſint vlcera, ab excoriatione inteſtinorum, ea tergenda ſunt, mox ſolidanda. Si verò fluxus contigerit ab aliquo membro, eius membri ratio prius habenda, demum contrariis fluxus curandus eſt: habita ſemper conſideratione, quòd victus ratio ſit contraria fluxui.

De Teneſmo.

IN teneſmo fit frequens & aſſidua aſſellandi voluntas. Quo fit, vt pertineat teneſmus ad ſymptoma facultatis expulſiuæ inteſtini longonis, quia malus motus, qui fit cum irritatione nocitiui alicuius. Et propterea pendet à morbo inæqualis intemperaturæ, & ſolutionis continui, à materia acri borachia vel ſalſa, vel fit etiam à ventoſitate.

Methodus curationis eſt, ſi ſit teneſmus à materia humorali, quòd abluantur ab ea inteſtina ex aliquo decocto abſtergente, per clyſtere ſubminiſtrato. Si à ventoſitate, admoueantur ano quæ calefaciant & exiccent, flatûmque ipſum digerant.

De Iscuria.

IN Iscuria, vrina in solidum supprimitur, quare pertinet hæc suppressio ad malam actionem virtutis naturalis vesicæ expultricis, quę mala actio fit ob morbum intemperaturę frigidæ vesicę: interdum contingit ob morbum officialem in via: quoniam propter obstructionem meatus ceruicis vesicæ, aut vrinariæ fistulæ, quæ fit vel ab humoribus crassis, sanguine, sanie, aut lapide. Signa, quòd actio impedita ab intemperatura frigida, sunt, quòd, si manibus locus vesicæ comprimatur, effluit vrina. Quum verò est ab obstructione, cognoscitur, quoniam præcessit mictus sanguinis. Si à crassis humoribus, cognoscitur ex victus ratione, quæ præcessit. Si à lapide, sunt notæ lapidis. Si itaque supprimatur vrina ab intemperie frigida, methodus est, vt purgatio adhibeatur corpori ab humore pituitoso: demum contemperetur vesica calidis & siccis. Si verò fit ab obstructione ea assumantur, quæ materiam crassam subtilient, viscidam abstergant atque incidant: & si opus fuerit, non solùm pectini admoueantur hæc, verùm etiam instrumento imposito, obstruēs materia à collo vesicæ, atque vrina fistula amoueatur.

De

De Calculo renum, & vesicæ.

EX calculo fit interdũ obstructio in viis renum, neque exit vrina, tunc pertinet lapis renum & vesicæ, ad causam morbi officialis in via. Interdum nocet immediatè virtuti expulsiuæ vesicæ, tunc pertinet ad morbum in numero addito. Fit lapis ex materia qualibet viscida, sed potissimum pituitosa, quare debet nedũ curari, verùm etiam prouideri ne fiat.

Methodus autem prouidentiæ est, vt euitentur omnia, quæ eius materiam in corpore augent, instituendo scilicet victus rationem contrariam generationi pituitæ. Si qua verò in corpore congeritur, prohibeatur ne ad renes deriuet, trahendo ipsam ad intestina & clysteribus sæpe subministratis, & leniente medicina superiùs accepta. Si qua præterea materiæ portio ad renes transierit, methodus est, vt aliquo abluente vretico expellatur. Et in summa in illa prouidentia tota intentio debet verti ad duo membra, stomachum scilicet & renes, roborando scilicet stomachum, vt bona fiat concoctio, & renes, ipsos contemperando, ne nimio calore lapidem ipsum ex materia efficiant. Curationis verò methodus est, vt lapis iam concretus rũpatur atq; expel-

expellatur, viæque aperiantur dilatētúrque & lubricentur, administrando primò cassiam cum oleo amygdalarum dulcium & etiam amararũ, & ab his ea quæ attenuandi & frangendi lapidem, vires habent.

De Stranguria.

STRANGVRIA est vrinæ stillicidium, & est quum paulatim & guttatim vrina distillat, ac assiduam ad meien¹um irritationem facit. Quantum igitur ad destillãtem vrinam, & modum, quo effluit & stillat, pertinet ad symptoma, quod dicitur exiens mutatum, & sequitur immediatè actionem læsam musculorum ceruicis vesicæ, quoniam resolutionis, quæ contingit propter morbum ipsis proprium, vt puta, propter frigiditatem & humiditatem materialem vel immaterialem, vel propter morbum communicatũ à vesica, quoniam propter vlcus vel inæqualem intemperiem calidam, quæ inducitur ab acuitate vrinæ in vesica. Signum, quòd sit à resolutione, est quod effluit vrina sine dolore. Quum verò est ab vlcere, aut ab vrinæ acrimonia signũ est dolor & vrinæ mordacitas in exitu.

Methodus curationis est, vt auferatur causa, si fuerit scilicet ex resolutione ceruicis vesicæ cum calidis, & siccis, & eadem

vict

s ratione, de qua in paralysi, adhibi-
rpori purgatione pituitosorum hu-
m. Si verò fuerit ex acrimonia, puta
mistione flauæ bilis, instituatur vi-
ratio refrigerans & humectans, &
beantur omnia acria, salsa & aceto-
urgetur deinde flaua bilis leni medi-
non autem exoluente: & adhibean-
, quæ multam vrinam faciunt, ean-
ue non mordicantem, & quæ vrinæ
oniam obtundunt, narcotica scilicet
axima vrgentia & necessitate. Si verò
ex vlcere, methodus est vt vlcus pri-
rgatur, sero lactis asinini vel caprini;
c pus excerni cessset, dein dentur ea quę
nent, & vlcus solident.

De Mictu sanguinis.

M I C T V sanguinis eiicitur sanguis
mictum, qui quantum ad sanguinem
ntem, pertinet ad symptoma, quod di-
exiens mutatum de toto genere præ-
turam: sequitur actionem læsam ve-
vel membrorum supra, quoniam se-
r virtutem contentiuam venarum læ-
à morbo communi, scilicet solutione
nui: consequitur etiam actionem læ-
enum, atque etiam iecinoris, quoniam
itatem secretricis ipsorum.

Ma-

Methodus curationis est, quod si fuerit ex quantitate sanguinis, vt sanguis vena secta iecoraria educatur: si ex qualitate, purgetur corpus ab humore, qui malum sanguinem efficit, & distrahatur omnibus generibus distractionum. Si facultas secretrix imbecilla renum, sanguinis mictum fecerit, illitis lumbis aliquo frigido & sicco linimento vel vnguento, renes roborentur. Instituatur dein victus ratio, quæ contrarietur causæ.

De Diabete.

IN diabete fit sitis pertinax, neque satiantur ægri ex aliqua liquoris exhibitione: quicquid tamen assumpserit per potum, vel vinum sit vel aqua, citissimè per vrinam expellitur: quare quantum pertinet ad vrinæ exitum, potest dici & connumerari inter symptomata, quæ sunt de genere exeuntium mutatorum, quoniam vrina mutata est in eius exitu secundum quantitatem multam. Consequitur istud symptoma actionem læsam vesicæ, quoniam contentiuam à quantitate vrinæ à renibus effluente. Potest considerari etiam, vt est vitio renum, quoniam vitio caloris eorundem, & sic videtur pertinere ad genus morbi consimilis in intemperatura calida.

Metho

ethodus curationis est, vt administren
a, & admoueantur quæ refrigerant
:& in hoc est summa curationis huius
tus.

De Vermibus.

MPTOMATA, quæ vermes comi-
ntur varia & diuersa, fiunt enim in
usdam morsus intestinorum & ven-
li, tussiculæque tenues ac exiguæ, &
enter irritantes, quum tamen nihil
iatur, aliis accidit singultus & somnus
tremore, à somno quidam exurgunt
clamore, & iterum sopiuntur, sic & va-
ccidentia fiunt. Vermes autem possunt
idefari, vt impediunt intestinorum ex-
uam à proprio munere obstruentes sci-
;& quantum ad hoc sunt connumeran-
ter causas morborum. Pro quanto au-
immediatè lædunt intestinorum con-
tionem, quæ fit ad expulsionem fæcum,
unt reduci ad genus morbi in numero
ito. Causa ipsa est, cruda materia craf-
c pituitosa, & putredini accommoda,
licet in pueris abundet, ex malo & in-
inato regimine, & mala victus ratio-
, potest etiam in adultis & cuiusque
tis hominibus coaceruari. Propterea
cauendum est à generatione ipsorum,
cur

curandáque ſimul corpora, vbi ſunt geniti.

Prouidentiæ methodus eſt, vt ea corpori adminiſtrentur in ratione victus & medicinarum, quæ prohibeant pituitæ generationem. Curationis autem methodus eſt, vt inſtituatur victus ratio calefaciẽs & exiccans, & ea primo corpori concedantur, quæ vermes necant, dein quæ necatos expellãt. Prohibeatur etiam aſcenſus ipſorum ad vẽtriculum, cum ſtipticis & amaris ſumptis, & ventriculo admotis. Procuretur præterea vt deorſum trahantur dulcibus ſcilicet iniectis per clyſtere & balanis.

De Hæmorrhoidibus.

IN hæmorrhoidibus fluit ſanguis per venas, quæ ad anum terminantur: quantum autem ad ſanguinem fluentem, pertinet ad ſymptoma exeuntis mutati, quod conſequitur actionem læſam contentiuam venarum hæmorrhoidalium, à morbo officiali, quoniam ab apertione oſculorum venarũ, quæ fit à ſanguine multo, vel qui ſua qualitate peccat. Methodus curationis eſt, quum à ſanguine eſt multo, vt non conſtringantur antequam vires deficiant. Idem etiam quum fuerit fluxus iſte ex mala ſanguinis qualitate: nã multoties fluxus iſte à morbis corpori imminentibus præſeruat. Quum verò

eius constrictione opus est, vacuetur primò sanguis secta vena qui superabundans est, & auertatur omnibus generibus distractionũm, corrigatúrque sanguinis vitiũ victu tenui, vbi copiosior fuerit, & purgationibus, si vitio humoris alterius malam qualitatem habuerit. Contrahantur præterea ora venarum, & incrassetur sanguis sumptis refrigerantibus, & admotis stipticis constringantur, & si opus fuerit administrentur narcotica, in casu quo scilicet vires deiiciãtur, nec aliis remediis sanguis supprimi possit.

De Ani procidentia.

IN ani procidentia, quum æger ad sedem surgit fit exitus extremæ longonis partis, quæ ficteris dicitur. Et propterea quàntum tum ad exitum partis à suo loco, pertinet ad morbum in situ: fit autem à mala intemperatura humida laxantem musculos, quæ partem illam releuant.

Methodus curationis est, vt victus ratio instituatur calefaciens & exiccans, dein introducto manibus ano, ea admoueantur quæ refrigerent & exiccent, eáque sub forma linimenti, vel fotus, vel insessionis quoque.

De Vteri exitu.

VTerus quandoque descendit ad vnum aut alterum latus, quandoque etiam adeo procidit, vt extra videatur & appareat. Hic ergo exitus pertinet ad morbum in situ, prouenit autem ab humiditate multa ligamentorum, vel abscessu ab vlcere, aut à partu infelici, vel à casu ab alto:

Propterea methodus curationis est, vt causa auferatur & restituatur vterus suo loco natiuo. Solet autem impedire reditum hunc multotiens inflatio. hæc ergo fotu ex aliquo decocto flatũ digerente primo dissipetur, mox ne recidat inspergatur vterus pulueribus stipticis, & maleolentia supponantur, quæ verò bonum odorem referũt, per superius administrentur.

De Mensium fluore.

IN mensium fluore exuberat sanguis consuetus effluere per venas matricis, atque adeo vt corpus imbecillitatem sentiat, quantum ad sanguinem immodicè fluentem, pertinet ad symptoma exeuntis mutati ex toto genere præter naturã, quod symptoma sequitur actionem læsam venarum matricis à morbo officiali, quoniam ab apertione orificiorum venarum matricis

tricis, & hoc ob ſanguinis multitudinem aut qualitatem.

Methodus curationis eſt ſi fluxerit ex copia ſanguinis, vt euacuetur diſtrahatúrque ſanguis ſecta vena hepatis, & minuatur victu tenui, eodémque refrigerante. Si fluxerit ex commiſtione bilis vel alterius humoris, humor ille à corpore ſubtrahatur, medicina tamen ſtipticitatem habente. ſiſtatur dein & cum his quæ per os aſſumuntur, quæ ventri & dorſo admouentur. Præſtat reuulſionis cauſa apponere ventoſas ſiccas ſub mamillis, atque reliquas facere diuerſiones, & interdum caſu neceſſitatis exhibere narcotica.

De Suppreſſione menſtruorum.

QVum non expurgatur mulier menſibus ſingulis, ſecundum quòd per ſanguinem naturaliter purgari debet, dicitur pati ſuppreſſionem menſtruorum, quæ ſuppreſſio, quantum ſpectat ad ipſum ſanguinem nõ exeuntem, ſecundum morem pertinet ad ſymptoma, quod dicitur exiens mutatum quoniam retentum. Et conſequitur actionem læſam virtutis naturalis expulſiuæ matricis, quæ deficit in ſua actione propter morbum intemperaturæ conſimilem, vt plurimum frigidæ & ſiccæ. Aliquan-

do consequitur morbum officialem, quoniá obstrictionem. Interdum etiam læditur expultrix vteri ob morbum compositionis, id est, propter apostema.

Methodus curationis est, vt causa suppressionis abigatur. Si fuerit obstructio ob multum sanguinem, secetur vena poplitis aut maleoli, & instituatur, victus tenuis. Si à crasso humore, tenuetur humor, Si à lento, incidatur, tergatur, deinde dentur ea quæ aperiant, & mẽstrua prouocent. Si fuerit ex siccitate matricis, administrentur humectantia. Si à paucitate sanguinis, restauretur corpus primò: deinde dentur ea quæ prouocent. si ab apostemate, curetur apostema, &c.

De Gonorrhœa.

IN gonorrhœa exit semen inuoluntariè, & quãtum ad materiam exeuntem, dicitur gonorrhœa symptoma de genere exeuntis murati, quod sequitur actionem læsam contentiuæ vel expulsiuæ vasorum seminis à spasmo, propter inæqualem intemperiem ab acuitate seminis, & tunc exit penè intento: aut malã actionem contentiuæ virtutis eorundem à resolutione, propter malam intemperiẽ frigidam & humidam, pene resoluto aut paralytico. Primæ speciei

ciei curationis methodus eſt, vt admini-ſtrētur frigida & humida, remittentia acui-tatem ſeminis. In huius curatione valet plurimum nenuphar. Alterius ſpeciei cura-tionis methodus eſt, vt procedatur calidis & ſiccis tum intus aſſumptis, tum extra ad-motis, & in hoc valet mirabiliter ſemen a-gni caſti à purgatione pituitæ, & inunctio-nes calidæ. Nota tamen quòd interdum ef-fluit materia catarrhalis & vocatur iſte flu-xus gonorrhicus. Et decipiuntur medici: nam ſi eſſet hic fluxus deberet producere corporis debilitatem & maciem, ſi perſeue-raret aliquot vel paucos etiam dies: ſed hic perdurat menſes & annos, nec corpus ſen-tit aliquam imbecillitatem. quare non de-bet appellari gonorrhicus, nec curari aliter quàm alij fluxus catarrhales. In hoc ergo conſiderandum.

De Suffocatione matricis.

ACcidit mulieri interdum vitio vteri, vt quaſi ſuffocetur, ne mediocriter quidem etiam ſpirare videatur, compatien-te ſcilicet corde & cerebro, ad ipſum vte-rum eleuatis venenoſis vaporibus, à ſper-mate retēto corrupto, vel à ſanguine men-ſtruo etiam corrupto. Et quantū ad ſuffoca-tionē ipſam, pertinet ad ſymptoma actio-

nis læſæ virtutis cordis, propter ſcilicet morbum intemperaturæ frigidæ eiuſdem.

Methodus curationis eſt, vt in omni ſuffocatione matricis diſtrahantur fumi mali & venenoſi à corde, frictionibus, omnibúſque aliis modis, qui deorſum vapores conuertũt: etiam phlebotomia à vena ſi fuerit ſuffocatio à ſanguine menſtruo retẽto, quo caſu adminiſtretur ea ſuperius & inferius quæ menſtrua prouocent. Si verò ſit à ſpermate retento, fiat prouocatio ſeminis, & ſi nubilis eſt, nubat in domino, vel ea adminiſtrentur quæ ſperma exiccant, & in ſumma, in vtraque regimen & victus ratio ſit attenuans.

De Rhagadibus.

RHagades ſunt rimæ quædam & fiſſuræ vterò accidentes, quandoque extrinſecus apparẽtes in ore & collo, interdum interius, ita ne oculis cõſpiciantur. Et omnes pertinent ad morbum ſolutæ continuitatis, & fiunt à ſiccitate.

Methodus curationis eſt, vt principio toti corpori purgatio, mox localia pręſidia humectantia adhibeantur.

De Mola matricis.

ACcidit interdum mulieri vt ſeſe vtero gerentem credat, quum tamen non ſit

præg

Prægnans, & tamen venter intumeſcit, ac ſi eſſet grauida, perſeuerátque ventris augmentum vltra debitum pariendi tempus, quod eſt, quoniã interdum in vtero earum generatur caro informis, ex ſpermate mulieri, & eiuſdem ſanguine menſtruo, vel concurrente etiam maris ſpermate, non tamen apto formationi propter cauſam aliquam. Aliquando etiam cauſa tumeſcentiæ ventris eſt aquoſitas, quæ in vtero congeritur. Multoties etiam flatus idem efficit, & ante tempus pariendi quãdoq;, plerũq; etiã poſt tempus pariendi debitum, aquoſitas erũpit ex vtero, vel flatus aut mola, aut informis caro reiicitur non ſine periculo. Patet quòd pertinet diſpoſitio hæc quantum ad molam, ad morbũ in numero addito. Diſcernitur autem mola ex eius grauitate, & quod ad motum mulieris de latere ad latus mola ipſa itidem mouetur,

Ventoſitas autem deprehenditur eius ſonitu ad vteri percuſſionem : ſicut etiam aquoſitas deprehenditur eius motu inſtar vteri pleni aquæ.

Methodus curationis eſt vt à principio prouideatur auxiliis menſes mouentibus, in proceſſu verò adhibeantur ea quæ & ad deducendum fœtum mortuũ ſunt idonea, vbi ſcilicet fuerit tumeſcentia ventris ex

carne informi, si verò sit ex aquositate vel flatu, ea administrentur quæ aquositatem exiccant & flatum digerunt. Et in summa dentur ea quæ corpus ab aquositate expurgant, eâque ratione procedatur, qua in hydrope ascite & tympanite.

De Ramice.

DVPLEX est ramex, mirachialis scilicet & ossealis. Est autem vnaquæque, excrescentia & magnitudo scroti, vel partis mirachi. Et sic patet quòd est morbus cõpositionis, quoniam in quãtitate aucta partes ramicatæ, & causam habet multiplicẽ, videlicet zirbũ, vel intestina, quæ in scrotum descenderunt, propterea quòd didimus est relaxatus, vel mollificatus aut solutus: aliquãdo aquositate, quæ vitio hepatis, digestiuæ vel discretiuæ eiusdem, ad eandem partem effluxit: interdum ventositatem, quæ est genita à cibis & calore debili.

Methodus curationis est, si sit ex intestinis ramex, vt primò introducantur intestina in locum proprium, dein ligatura conuenienti, aliquo exiccãte remissa intus seruentur. Si ab aquositate, methodus est vt cousulatur hepati, corroborando ipsum à sufficienti purgatione, & aquositas exiccetur, vel etiam sectione educatur. Si à ventosit

tositate,digeratur, victúsque ratio instituatur calefaciens & exiccans.

De Arthritide.

ARthritis est dolor omniũ vel plurimũ iũcturarũ corporis, cuius species sunt chiragra,podagra, dolor genus, & similes dolores sunt omnes symptomata tactus, quoniã sunt tactus corrupti partium dolentium.Oboriuntur ob duplex genus morbi, scilicet ob genus morbi inæqualis intemperaturæ,& solutionis cõtinui:fiũt autẽ morbi arthrítidis,à materia catharrhali semper, quæ ob debilitatem partiũ & latitudinem viarũ,atq; fortitudinẽ mandantiũ membrorum in expultrice, & licet possint esse omnia principalia, tamen maxime est cerebrum, quòd ipsum sit fons materierum catarrhaliũ, tum quòd propter eius frigiditatem,nõ cõcoquit perfectè propriũ alimentum,tum quòd non digerit vapores, qui ab inferioribus partibus cõtinuò ad ipsum ferũtur. Et licet merito huius arthritis semper deberet fieri à morbo, à frigida materia dependente: tamen stante in aliquibus corporibus caliditate iecinoris multa fit, etiã aliquando materia calida dominante. Et signa sunt caliditas partium dolentium percepta ad tactum,& coloris rubedo, tem

peratura calida, ætas, regimen præcedens, intensio doloris, vt plurimum, cum febre. Si verò à frigida, signa sunt frigiditas temperaturæ, regimen ad cruditatem faciens cum prolixitate.

Methodus curationis est, vt euacuetur, & distrahatur materia à parte sectione venæ, si sanguinea fuerit, si verò alij humoris, purgatione: repellatur dein materia à parte affecta, & remittatur qualitas materiei, & si dolor vehemens fuerit, anodinis sedetur, deinceps dissipetur, quod fluxum est, regimen instituatur, quo feruor materiei remittatur, & eiusdem fluxus inhibeatur.

De Ischiatico dolore.

ISchias idẽ est quod in coxendicis dolor, qui species est arthritidis, quoniã iuncturæ ischiæ, & est symptoma ischiæ eius partis, quoniã actio eius corrupta, quũ sentiat, quod naturaliter sentire non debet, scilicet corruptionẽ organis eius partis cõtingentem. Cõsequitur morbũ in inæquali intemperatura, & solutione cõtinui eiusdem partis, materialem quidem, à materia per modum catarrhi ad eã partẽ debilem naturaliter vel casu aliquo. Et hæc materia, licet possit ab omni parte corporis, præsertim

princ

principe defluere, propterea quòd pars labefactata debilis, omnium superfluitates partiũ apta est recipere, tamen potissimum hæc materia à capite defluit, & potest esse calida vel frigida, vel mixta, vt plurimum, tamen dominante frigida. Et signa sunt à corporis habitudine, à regimine præcedente, & à modo doloris: nam semper in calida, vel in dominio calido, temperatura corporis calida est, regimen etiam præcessit proportionatum generationi humorum calidorum dominantium & dolor semper intensior. In dominio autem frigido, complexior frigidior, regimẽ præcessit faciens magis ad cruditates, & dolor non ita intensus. præterea lõgioris spatij est quam in calida.

Methodus est, quòd cùm iste dolor pendeat à morbo fiente habente causam, vt priusquam morbo ipsi vel symptomati vacemus, causam ipsam auferamus. Præterea capiti ipsi tanquam maiorum origini, & toti corpori purgationem adhibeamus, vt in arthritide. mox auxiliis tipticis morbum ipsum curemus; adhibita tamen hac consideratione, ne repellentia admoueamus parti, sed ea quæ valenter foras ex profundo cotyli trahant.

Med

MEDICINALE COMPENDIVM ISAGOGICVM, Camilli Thomai medici Rauennatis ad tyrones.

AGGRESSVRVS aliquam artem, primò subiectum circa quod operaturus est contemplatur: subinde quidnam in eo subiecto est operaturus, faber quidem lignarius lignum primò considerat: postremò quid in ligno facturus sit, sic & medicinæ subiectum quidem corpus humanum sanabile, cuius sanitatem conseruat & ægritudinem curat. Est autem vtraque, sanitas scilicet & ægritudo in membris corporis, quæ duplicia sunt videlicet composita seu instrumentalia, & simplicia ad sensum, quæ instrumentalium partes sunt. Instrumentalia membra, seu composita sunt, quæ corpori adminiculantur, qualia, manus, pedes, oculi, nares & huiuscemodi partes, eæ nanque componuntur ex simplicibus, quæ etsi simplices videantur ad sensum, eædem tamen ex simplicioribus partibus constituuntur, vt facilè

facilè ex intellectu comprehenditur, si quidem etsi simplex membrum videatur ad sensum, secũdum omnem sui partem eiusdem rationis, puta neruus omnem partem neruum habeat, caro itidem, & os ipsum. Ratio tamen & intellectus discurrens, inuenit vnumquodque eorum ex simplicioribus partibus constitutum: quoniam si neruus frigiditatem habet, neque ea sit in summo, quæ tantum elementis competit, puta terræ & aquæ: esset enim sic & ipse neruus elementum, necesse est quòd qualitas remissa sit per qualitatem contrariam solidi scilicet, quòd in eius generatione commiscetur, vnde ob hoc constat ratione, neruum (etsi simplicem cùm partem sensus iudicet) tamen intellectus iudicio compositum ex simplicioribus elementis, intelligatur. Sunt autẽ elementa quatuor, ignis, aer, aqua, & terra, quibus quatuor qualitates alterariuę in summo debentur. Caliditas quidem & siccitas igni, caliditas & humiditas aeri, frigiditas & humiditas aquæ, & frigiditas & siccitas terræ.

Est ergo sanitas & ægritudo in vtrisque membris tam simplicibus quàm compositis, seu instrumentalibus, quarum vtraque qnid sit, primum nouicij medici intelligere interest.

Est

Eſt ergo ſanitas in ſimplicibus temperãtia quatuor elementorum qualitatũ,quibus ſimplicia ipſa conſtituuntur, temperantia ſcilicet calidi,frigidi,humidi,ſicci,ſecundũ exigentiam ipſorum, pro ſuis perficiendis actionibus & paſſionibus. Huius contrarium eſt in eiſdem ægritudo,intemperantia ſcilicet dictarum qualitatum faciens pro operationum eorundem læſione. Si ergo temperentia calidi ſanitas eſt vnius partis ſimplicis, eiuſdem intemperantia per exceſſum vel defectum, eſt ægritudo, idem dicatur de aliis qualitatibus, ſi earum temperantia eſt ſanitas, earundem intemperantia per ſuperabundantiam & defectũ eſt ægritudo.

Conſtat itaque liquidò, prima genera morborum ſimplicium quatuor eſſe, totidem & compoſita, quæ omnia vel cum materiæ fluore ſunt,vel citra materiæ confluxum. Sexdecim ergo fient morbi in genere,quatuor ſcilicet ſimplices,quatuor compoſiti,quatuor cũ materia, quatuor itidem citra materiam.

Sanitas autem in membris compoſitis, debita eſt commoderatio eorundem, quo ad formationem, ſcilicet formam, numerum.quãtitatem, ſitum, & poſitionẽ. Quoad quidem formam, quoniam conſiſtit in debi-

debita figura membri debita superficie debita via & recenti receptaculo, pro instrumentalibus operationibus obeundis.

Huius contrarium debet esse ægritudo, quoniã incommoderatio eorundem faciẽs ad noxam operationum: puta si debita figura manus sanitas est, indebita figura est ægritudo, si debita superficies, debita via & decens receptaculum, bona valetudo, indebitæ omnes ex aduerso erunt ægritudines. Si partium manus sufficiens numerus, sanitas est, si eius quantitas conueniens, si partium situs & positio vt decet, pro valetudine est. pro ægritudine est, excedens vel diminutus numerus earũdem partium, sicuti excessus in quantitate per maius & minus, sic & inconueniens partium situs & positio pro ægritudine habentur.

Est item vtrisque membris communis dispositio quæ vnitas & continuitas dicitur sanitas, cuius contrarium diuisio seu solutio est ægritudo. Patet hoc, quoniam vtraque membra sanitate funguntur, quum debitam habent vnitatem & partium vnionem, quarum discontinuatio ægritudo necessario dicitur, quum ad functionem noxam, solutio continui vtrarumque partium faciat.

Quum ergo in membris corporis sit sanitas

doctrina radi minimè poteſt.

Antecedentes cauſæ, ſeu intrinſecæ, ſunt humorales omnes atque complexionales, quæ corpus atque eius partes morbo laborare faciunt.&c.

Quæ ſubſequuntur ſymptomata, id eſt, effectus, in triplici genere ſunt: enimuero genus vnum eſt, quod noxa functionum dicitur, ſecundum eſt, quod qualitas mutata, tertium, quod exiens mutatum appellatur. Ab ægritudine immediatè ſequitur actio læſa, ſeu functio læſa membri, cuius eſt ægritudo. Ab eadē, mediante eadem actione læſa, ſequuntur duo alia, ſcilicet qualitas mutata, & exiens mutatum.

Licet autem ex actione læſa, membrum & corpus ægrum deprehendere, ex qualitate mutata, morbi eſſentiam: ſicut ex exeunte mutato, vt plurimum, etiam morbi cauſam intelligimus.

Quum ergo ægritudinum quædam ſint immateriales, id eſt, citra materiam, quædā cum materia afficiant, vtrarunque non eſt vna curatio, quæ namque citra materiam ſunt, vna egent intentione, vt intemperantia cum contrario æquetur. Si verò materiales fuerint, duplici quidem intentione habita eas curamus. Prima, vt materiam ipſam à corpore & parte ægrota educa-

mus, ſecunda, vt corpus vel partem ipſam affectam, contrariis alteremus, temperemúſq; diſcraſiam, id eſt, diſtemperamẽtum.

Euacuamus autem multifariam, ſenſibiliter quidem, per miſſionem ſanguinis, vbi ſanguinis fluore ægritudo contingat, pharmacia alios humores à ſanguine educimus. Interdum vomitu, aliquando per ſeceſſum. Competit etiam interdum per vrinæ prouocationem & per ſudorem ipſum redundantes humores à quibus morbi fiunt, euacuare. Inſenſibiliter quidem, per inediam & motum corporis, vel ipſas frictiones, modo redundantia infra mediocritatem humorũ inſit corpori.

Expedit ergo ſcire, quotuplici via ſanguinem euacuamus. Euacuetur ergo ſanguis per venæ ſectionem, per ſcarificationem à ventoſis, atque per admotas hirudines.

Venæ autem quæ ſequantur multiplices ſunt, iuxta affectæ partis diuerſitatem. Enim verò in affectu capitis à ſanguine, cephalicam venam dictam incidimus, vbi autem partes male habuerint quæ ſub capite ſunt, vel totum ipſum corpus, interdum communem ſeu nigram, aliquando iecorariam, nunc à dextro, nunc à ſiniſtro latere, ſecundum quod magis dextro vel ſiniſtro lateri

inſeder

insederit ægritudo. Minuimus etiam interdum sanguinem à venis quæ sunt sub poplite, vel quæ iuxta malleolos habentur, quarũ vna sciatica dicitur, à parte scilicet syluestri: altera verò parte domestica, quæ saphena vocatur, hoc quidem, vbi ægritudo à medio corpore infra extiterit. Aliquando etiam secatur vena quæ est sub lingua, vbi morbus zophagnum atque pharingen faucésq; ipsas occuparit.

Mittitur item sanguis in morbis, scarificatione à ventosis quæ interdum scapulis admouentur, & natibus, & interdum toti dorso, nonnunquam sub poplite licitum est scarificare iterum, supplétque eiusmodi euacuatio eam, quæ fit per sectionem venæ. Mittimus etiam sanguinem per hirudines hæmorrhoidibus admotas, vbi præsertim capiti vel cordi, aliísque superioribus partibus ægritudo insederit.

Si verò à sanguine morbi contigerint, ex aliis humoribus, vt pharmatia eos educere operæpretium sit, eorũ euacuationẽ multipliciter fieri contingit. Interdũ scilicet vomitu, interdũ secessu, interdũ vrinę seu lotij prouocatione, aliquando sudore, & hoc quidem, quum sensibiliter euacuare humores peccantes in morbis maluerimus.

Vomitus ergo interdum leuis fit, quando

materiæ ſcilicet in ſtomacho ſupernatant, & à leni vomitiuo educi poſſunt, fortior autem quum ſunt adhærentes ſtomachi parietibus & inbibitæ, viſcoſitatem habentes, vtrunque tamen præcedere debet ventris ſubductio, ſi non naturalis, ſaltem artificiata cum clyſteri.

Si verò per ſeceſſum humores euacuare maluerimus, primum quidem leniente medicina vtemur, vbi verò copia humorum in corpore fuerit, eos cum leniente medicina atque ſimul expurgante minorabimus, nulla etiam præeunte digeſtione: verum vacuabimus medicina exoluente & eradicante humores facientes noxam corpori, ſemper præmiſſa concoctione, & eorundem alteratione, cum ſyr. vel decoctis, niſi materia turgida fuerit & mobilis, quo caſu nulla præeunte coctione, in ipſo etiam morbi initio euacuandum eſt.

Per vrinam verò nunquam expedit euacuare, niſi præmiſſa corporis lenitione vel minoratione humoris, atque etiam euacuatione facta cum exoluente: neceſſe enim eſt, ante vrinæ prouocationem, quæ eſt ad euacuandum humores, qui ſunt in venis, præmittere lenitionem ventris, euacuationem à ſtomacho & hepate: ſicuti etiam vbi opus fuerit vacuare per ſudorem

dorem humores, qui sunt in membris, necesse est vt omnes prædictæ euacuationes præcesserint, quando regulariter atque canonicè operaturus sit medicus.

Euacuatio autem insensibilis, per inediam & frictiones fit, vbi paucitas humorum sit in corpore, vel vbi præcesserint aliæ purgationes dictæ, & hi modi sunt in genere euacuationum humorum, qui in corpore ægritudines efficiunt, à quibus euacuationibus expedit corpus alterare, atque idem temperare cum contrariis auxiliis, interdũ intra corpus adhibitis, interdum extra admotis. Quæ corpori intus administrantur alterantia sunt variarum formarum, quædã sub forma syruporum, quædam sub forma decoctorum: alia sub forma sublimatarum aquarum. Idem interdum efficiunt medici confectionibus, vel electuariis, aliquando etiam cum pulueribus.

Quæ verò extrinsecus admouentur, sunt etiam diuersarum formarum, sunt enim olea quædam, vnctiones quædam, & vnguenta. Quædam rursus emplastra & cerota, ad eadem perficienda. aliquando fomẽtis embrochis & lotionibus vtuntur medici. De quibus omnibus inde morborum particularium curationibus particularibus, particulariter est agendum.

TROTVLÆ CVRANDARVM AEGRITVDInum muliebrium, ante, in & post partum Liber vnicus, nusquam antea editus. quo fœminei sexus accidẽtes morbi & passiones, infantũ & puerorum à partu, cura, nutricis delectus, ac reliqua iisce adnata, dispositiones vtrique sexui contingentes, experimenta denique variarum ægritudinum, cum quibusdam medicamentis decorationi corporis inseruientia, edocentur.

PROLOGVS.

CVM autor vniuersitatis Deus, in prima mundi constitutione, rerum naturas singulas, iuxta genus suum distingueret, naturam humanam supra cæteras creaturas singulari dignitate condidit. Huic enim, supra aliorũ animalium cõditionem, rationis & intellectus libertatem dedit. Propterea volens eius generationem perpetuo subsistere, in sexu dispari, masculum & fœminam creauit,

vt eorum fœcunda propagatione nunquam desineret emergere futura soboles. Quorum quidem complexiones grata quadam commixtione contemperans, naturam masculi calidam & siccam, fœmellæ verò frigidam & humidam constituit: qua cuiusque alterius complexionis excessus, mutua qualitatum cõtrariarum repugnantia coerceretur, adeo, vt viri constitutio calida & sicca, mulieris frigiditatem & humiditatem: & econtra huius natura frigida & humida, illius complexionem calidam & siccam remulceret. Similiter & masculus qualitate fortiori dignus, in mulierem tanquam in agrum semen effunderet, vt mulier qualitate debiliore prædita, tanquam viri officio subdita, semen effusum in gremium natura susciperet. Quoniam ergo mulieres natura sunt viris debiliores, hinc est quòd in eis sæpius abundant ægritudines, maximè circa membra operi naturæ debita. quæ cùm in loco secretiori accidant, ipsæ propter verecundiam, & conditionis fragilitatem, non audent angustias suarum ægritudinum medico reuelare. Quapropter ego, miseranda illarum calamitate, præsertim cuiusdam matronæ instigatione, compulsus, incepi diligentius contẽplari de ægritudinibus, quibus fœmi

nerat se competenter natura à superfluis humoribus. Si verò menstrua plus vel minus exierint,quam debent, plures ægritudines inde emergunt. Quoniam inde minoratur appetitus tam cibi, quam potus. Quandoque fit vomitus, & quandoque appetunt terram,carbones, cretam, & similia, Quandoque ex eadem causa dolor sentitur circa collũ,dorsum,& in capite. Quandoque adest febris acuta, cordis morsus, hydropisis,vel dysenteria.Hæc autem contingunt, vel quia tempore longo deficiunt menstrua,vel quia prorsus non habent: vnde non solùm hydropisis, vel dysenteria, vel morsus cordis accidunt, sed & aliæ peiores ægritudines. Aliquando enim accidit diarrhœa,propter nimiam frigiditatem matricis: vel quia venæ eius sunt multum graciles,vt in extenuatis mulieribus:quia tunc humores spissi & superflui non habent liberos meatus, per quos possint erumpere: vel quia humores sunt spissi & viscosi. ideo propter conglutinationem, eorum exitus impeditur: vel quia deliciose comedunt: vel quia ex aliquo labore multum sudant: Sicut testatur Galenus. Mulier quæ se non exercet multum, nécesse est quòd abundet in multis menstruis, ad hoc vt sana existat: Aliquando mulieribus defluunt menstrua,

quia in corpore earum coagulatus est sanguis: vel quia sanguis per alia loca emittitur, vt per os, aut per nares, per sputum, aut hæmorrhoides. Aliquando deficiunt menstrua ex nimio dolore, vel ira, vel motu, vel timore. Si autem diu cessauerint, suspicationem grauis ægritudinis futuræ arguunt. Nam vrina earum vertitur in ruborem, vèl in colorem loturæ carnis recentis: quandoque in viriditatem, vel humiditatem, aut in colorem, qualis est color graminis, facies earum mutatur.

* *
*

TROTVLÆ DE MVLIERVM PASSIONIBVS, ANTE, IN, ET POST PARtum cum reliquis partui item inseruientibus, liber experimentalis mirificus.

De Retentione menstruorum. CAP. I.

SI igitur deficiunt Menstrua & mulier sit corpore extenuata, tunc phlebotometur ei vena quæ est sub cauilla pedis interius, quæ dicitur Saphena, primo die de vno pede, sequenti die de altero:& extrahatur sanguinis secundum quod virtus expostulauerit. Quia in omni ægritudine generaliter cauendum & respiciendum est, vt non nimis debilitetur ægrotans. Refert enim Galenus de quadam muliere, cum defecerant menstrua per nouem menses, & in toto corpora constricta fuerat & extenuata, cui etiam penitus defecerat comedendi appetitus: vnde ipse extrahebat ei sanguinem de prædicta vena

na per tres dies, de vno pede primo die li.I.secundo die lib. I. de altero pede, tertio die de primo pede: iterum ℥ viij. & ita in breui spatio redit color & calor viuificus, cum debita totius corporis habitudine.
Cùm autem venter fuerit constipatus, sic vri frequentissimè restrictis menstruis accidit, tunc accipe pilulas de quaquam medicina competenti, & acue eas prout ipsum acumen poterit sustinere:& ei tribue. Postea phlebotometur de sephena. Deinde balneetur: & post balneum bibat de calamento, vel de nepita, vel mētha coctis cum melle: ita tamen, vt septem partes sint aquæ & nouem mellis. Et sæpe balneum est intrandum. Et post balneū bibat de diatesseron, cum decoctione mellis & aquæ. Conferunt etiam omnia diuretica, vt fœniculus, spica, apium, ciminum, ameos, carui, petroselinum, & similia. Hæ omnes herbæ, vel singulæ, in vino coctæ, vel cum melle, & potatæ conferunt. Galenus sic docet. Artemisia trita cum vino, vel in eo cocta & potata multum confert. In balneo non modicum iuuat, si bibatur nepita, vel in ipso balneo coquatur: vel viridis trita ligetur super ventrem, vel sub vmbilico, vel super vmbilicum. Vel decoquatur in olla, & mulier supponat sellam perforatam, & desu

desuper sedeat cooperta vndique,& per calamum,vel embotum fumus exeat: vt is introceptus penetret ad matricem. Valet etiam artemisia cum his herbis, admixta thapsia,siseleos,saluia,origanum, ciminum, ameos,sauina, melissa, pulegium, anethum betonica ,anisum,satureia, leuisticum: quæ omnes, vel quædam ex eis decoquantur in aqua: & impleatur sacculus vnus lana minutissimè carpinata, vt sit in modum puluinaris: & intingatur in illa aqua, & calidus ventri apponatur: & hoc fiat frequenter. Item puluis optimus ad prouocanda mēstrua.Recipe flammulæ,cicutæ,castorei. artemisiæ, betonicæ, myrrhæ, centaureæ, saluiæ ana, fiat puluis, & detur ʒ j. cum aqua decoctionis sauinæ & myrrhæ, & in balneo bibat, & detur vna vice ℈ j. Si matrix indurauerit, adeo vt istis adiutoriis non possint educi menstrua,Recipe fel tauri, aut aliud fel, & puluerem nitri, & cum succo apij vel hyssopi misceantur: & intingatur ibi lana carpinata: & post præmatur vt sit dura, rigida, & longa, vt in vuluam possit immitti: & intromittatur. Aut fiat aliud pessarium in modum virgæ virilis: & sit concauum: ibíque imponatur medicina,& iniiciatur.

De

De Paucitate menstruorum. CAP. II.

MVlieres autem quædam sunt, quę cùm veniunt ad tempus menstruorum, nulla, vel modica habent. Quibus sic subuenias. Accipe radices salicis rubeas, de quibus ligantur dolia, & bene ab exteriori cortice munda, & pista: & eas pistatas cum vino vel aqua, decoquendo distempera, & manè de ista coctione da ad potandum haustum tepidum. Si vero grauius laborat, tunc dabis ei cibum istiusmodi factum. Rubiam maiorem, & maluam, teras: & cum farina hordei, & albumine ouorum misce; & inde fac crispellas. Valent etiam huiusmodi herbæ suffumigatæ ad prouocanda menstrua. Vel ad idem accipe verbenam, rutam, & pista fortiter, & coque cum larido: & da patienti ad comedendum. Postea radicem salicis subtilis, & radicem rubiæ maioris tere, & da succum patienti cum vino. Mulieres item si pauca habent menstrua, & cum dolore ea emittunt, ℞. betonicæ, pulegij, centonicæ, artemisiæ ana M. j. decoquantur in aqua vel in vino vsque ad consumptionem duarum partium: Postea fiat colatura per pannum, & bibatur cum succo

co fumiterræ. Si verò diu defecerint menstrua, ℞. reupontici ℥ ij. artemisiæ siccæ, piperis, ana ℥j. & fiat inde puluis: de quo bibat manè & sero per tres dies: & cooperiat se ita vt sudet. Item recipe menthæ, pulegij, rutæ ana M. j. salis gemmæ ℥ iiij. plantæ caulis rubeæ M. v. & tria capita porri. Hæc omnia coquantur simul in olla rudi: & bibat in balneo. Aliud, ℞. radicem ireos, leuisticum, herbam nepitam, colloquintidam, fœniculum, rutam: coquantur in vino, & illud vinum potui detur. Vel decoquantur in vino, sauina, apium, fœniculum, petroselinum, leuisticum, nepita: & bibatur. Item recipe tanacetum, trifolium, artemisiam: frixa cum butyro, & pone super vmblicum. Medicus quidam in regione Franciæ sic fecit. Recipe zizinber, folia lauri, & sauinam: trita simul in olla rudi, ponantur super carbones viuos in sede perforata, & desuper sedeat mulier, & fumum recipiat per inferiora: & sic menstrua redibunt, fiat ter, vel quater, vel pluries. Mulier autem quæ huiusmodi fomenta frequentat, vuluam suam abintra inungat vnguentis frigidis, ne nimis calefiat. Valet etiam ad prædicta fumigatio de cimino, fœniculo, anetho, calamento

to, mentha, vrtica omnibus simul commixtis, vel simplicibus. Valet ad idem scarificatio, & similiter coitus. Nocet autem minutio facta in manu. Comedat, si sit sine febre, porros, cepas, piper, allia, ciminum, pisces squamosos: & vinum forte bibat, si sit sine dolore capitis, & sine defectione neruorum, & sine febre: quia in omni febre nocet vinum.

De Nimio fluxu menstruorum. *CAP. III.*

SVnt & aliæ mulieres prædictis contrariæ: quæ habent menstru a inordinate fluentia: quibus hoc modo succurras. Accipe soleas veteres, & pulueriza: & folia lauri fac decoqui: his decoctis, fiat suffumigium. Vel accipe cineres calidos, & misce cum vino rubeo calido, & confice in modum pastæ, & malaxa, & inde accipe ad modum cunei mediocris, & inuolutum panno lineo nouo impone, adhuc tepidum. Vel accipe saluiam, & camphoram: pista fortiter, & fac scripelles cum vino, & coque super tegula: & da patienti ad constringenda menstrua. Postea accipe semen vrticæ, & cornu cerui, & da patienti puluerem inde factum,

ad bibendum cum vino. Restringit etiam hoc aliud remedium, quod sic fit. Accipe cornu cerui puluerizatum cum cinere vrticæ mortuæ, & distempera cum aqua pluuiali: & da bibere, non omittendo prædictum suffumigium: quod confortat matrices frigidas. Confortantur etiam isto fumigio. Recipe spicæ nardi, carioph. nucis muscatæ ana, puluerizata proiiciantur super prunas. Valent & cæteræ purgationes quas diximus. Abundant quoque menstrua præter naturam. Quod contingit, quia venæ matricis sunt amplæ, & apertæ. Vel quia quandoque crepantur, & fluit inde sanguis in multa quantitate: & apparet sanguis fluens rubeus, & clarus. Quia ex multitudine cibi & potus generatus est sanguis multus, qui cùm non possit intra vasa contineri, prorũpit extra. Vel contingit quandoque propter nimiam sanguinis calefactionem, ex cholera redundante ex felle, quæ facit sanguinem ebulire: adeo vt non possit in venis contineri. Vel quia phlegma salsum admiscetur sanguini, & ipsum attenuat, & à venis facit prorumpere extra. Si sanguis, qui egreditur, sit citrinus, aut vergat ad citrinitatem, ex cholera contingit. Si ad albedinem, ex phlegmate. Si ad ruborem, ex sanguine. Huiusmodi ægritu-

dines emergunt propter humores interius corruptos: quam corruptionem natura dedignatur ſuſtinere. Quandoque contingit propter diabroſim: ex qua ſepiſſime ſequitur mors. His de cauſis mulier diſcoloratur & macreſcit: & ſi diu durauerit, in hydropiſim de facili conuertitur. Hepatis enim ſubſtantia infrigidatur propter ſubtractionem ſanguinis, per quem deberent membra in ſuo calore naturali conſeruari. Vel quandoque accidit propter defectum caliditatis ſuccoſitatem digerere nequeuntis, & debito modo humores commutare non valentis. Si ergo ſanguis eſt in cauſa, minuendus eſt de manu, vel brachio, vt ſanguis ſurſum prouocetur. Sumendum *eſt* etiam aliquod leue catarticum. Si cholera ſit in cauſa, quæ à felle redundat, detur trifera Sarracenica, & roſata nouella cum ſucco violarum, & ſcariolæ. Si contingat ex abundantia phlegmatis, & choleræ nigræ, detur aliqua hierarum cum aqua calida, vel vino ſecundum alios, & bibat. Poſt purgationem verò apponenda ſunt quædam conſtrictiua exterius & interius, quæ conſtringant. Potet ergo aquam in qua coctæ ſint cortices mali granati, pſidiæ, flores roſarum rubearum, gallæ, nux muſcata, folia quercus, bedegar, rubus, agrimonia,

nia, plantago. Hæc omnia immixta, vel ſimplicia iuuant. Poſt cibum, vel inter cibaria detur eis puluis lapidis hæmatitis cum aqua pluuiali diſtemperatus ad potandum: vel puluis coralli, & gummi balauſtiæ, ſeminis myrti, portulacæ, boli armeni: & puluis de cornu cerui, plantaginis, centinodij: ſanguinis draconis, ſpodij, ſeminis citoniorum. Comedat gallinas coctas in pane, piſces recentes in aceto coctos, panem hordeaceum. Bibat ptiſanam de hordeo factam, in qua primitus coquatur radix plantaginis, & bulliat cum ptiſana, & melius erit. Poſtea bulliat in aqua marina donec crepat, & corrugetur: & apponatur acetum, & coletur per pannum, & detur ad potandum. Bibat etiam vinum rubeum cum aqua marina lymphatum. Ponantur quoque ventoſæ ignitæ inter mammillas, quæ ſanguinem ſuperius trahant. Iniiciatur ſuccus plantaginis per peſſarium. Valet etiam ſuccus ſemperuiuæ, ſi cum vino bibatur albo. Similiter ſuccus perſicariæ valet ſuper ventrem linitus. Item accipe duo fruſta laridi lata cum ſale, & deſuper aſpergatur ſuccus coriandri cum ſemine eius, & puluis abſinthij, & vnum fruſtum ligetur ſuper vmbilicum, & alterum ſuper renes

Fiant etiã duo emplaſtra de abſinthio cum axungia, & ligentur ſuper renes & vẽtrem: quibus ſi addantur folia myrti trita, melius erit. Aliud. Accipe teſtas nucis maioris, & fac puluerem, & da in potu cum aqua marina. Poſtea fac emplaſtrum de ſtercoribus ouium, vel cati cum axungia, & ſuperponatur vẽtri & renibus. Vel fac puluerem de teſtis ouorum, & da in potu per tres dies cum aqua tepida, quantum poteris leuare cum duobus digitis.

De Suffocatione matricis,
CAP. IIII.

QVANDOQVE ſuffocatur matrix: quãdoque videlicet ſurſum tollitur, vnde prouenit ſubuerſio ſtomachi, & appetitus debilitatio ex debilitate cordis. Quandoque patiuntur ſyncopen, & ita euaneſcit pulſus, quòd penitus nõ ſentitur: ex eadem cauſa. Quandoque mulier contrahitur, ita quòd caput iungitur genibus, & viſu caret, & vocis officium amittit, naſus diſtorquetur, labia contrahuntur, & dentes ſtringit, & pectus ſurſum præter ſolitum eleuatur. Galenus refert de quadam muliere, quæ ita patiebatur, & amiſerat pulſum &

vocem,

vocem,& erat quasi defuncta:quia exterius nullum signum vitæ apparebat: sed tamen circa cor natura adhuc parum caloris retinuerat. Vnde quidam iudicabant eam mortuam. Galenus verò lanam bene carpinatam naribus & ori eius apposuit, cuius motu eam viuam recognouit. Contingit autem hoc mulieribus, quia sperma nimium corruptum abundat in eis, & in venenosam naturam conuertitur. Et præcipuè accidit illis, quæ viris non vtuntur, maximè viduis, quæ antea consueuerunt vti carnali commercio. Virginibus etiam solet euenire, quæ ad annos nubiles peruenerunt, & viris vti non possunt: cum in eis maximè abundet sperma, quod per masculum natura vellet educere. Ex hoc autem semine superabundante & corrupto, quædam fumositas frigida dissoluitur, & ascendit ad partes quasdam, quæ à vulgo Collaterales dicuntur: quia cordi & pulmoni sunt vicinæ, & cæteris instrumentis vocalibus, vnde solet fieri impedimentum vocis. Huiusmodi morbus solet etiam principaliter oriri ex defectu menstruorum. Ideo quum deficiant menstrua, & semen superabundet, tanto molestior & prolixior est ægritudo, maximè quando partes occupat altiores. Summum igitur re-

medium eſt, vt manus & pedes mulieris moderatè fricentur cum oleo laurino, & naribus applicentur ea quæ ſunt grauis odoris, vt galbanum, opoponacum, caſtoreum, pix, lana combuſta, pannus lineus combuſtus, & pellis combuſta, & aſſa fœtida. Sed tamen oleis & vnguentis, quæ ſunt odoris aromatici, debent vuluæ earum inungi intus & extra: qualia ſunt oleum muſcellinum, & oleum nardinum, ſed ſuper omnia melior eſt inunctio facta cum zibeto. Hæc enim menſtrua attrahunt & prouocant. Præterea apponantur ventoſæ in inguine, & pectine, Item in ſero accipiat diaciminum cum ſucco apij, vel nepitæ, vel cum ſyrupo de calamento. Vel recipe caſtorei, piperis albi, coſti, menthæ, apij, ana ʒ j, terantur, & diſtemperentur cum vino albo vel dulci, & da ſero ʒ iij. Iuſtianus medicus contra hunc morbum præcepit ciminum deſiccari, & in potu dari ʒ j. vel cochlearia duo. Præcepit etiam vulpis priapum, vel capreoli accipi, & inde fieri puluerem, & per peſſarium iniici. Ad idem multum valet radix leuiſtici cocta & trita cum axungia, & ligata ſuper vmbilicum.

De

De Descensu matricis. CAP. V.

Si contingat post partum matricem nimis de loco suo descendere inferius, calefiat auena prius humectata, & saccellata apponatur. Mouetur autē quandoque matrix de loco suo, & quandoq; descendit, & quandoq; per vuluā egreditur foras. Et hoc contingit propter neruorū remollitionem, & frigidorum humorum abundantiā. Huiusmodi verò remollitio & infrigidatio contingit ex aere frigido per orificia matricis subintrante, vt quādo mulier detecta se directè opposuerit aeri frigido. Vel si super lapidem frigidum diu sedeat. Quandoque cōtingit ex balneo aquæ frigidæ, quia per hoc debilitatur matrix, ideo exit de loco suo. Interdū etiā cōtingit per conatū pariendi. Si descendit, & non exit foras, apponenda sunt naribus aromatica: vt balsamus, muscus, ambra, spica, storax, & similia. Sed inferius fumigetur rebus fœtentibus, vt est pannus lineus cōbustus, & similia. Fomentetur vmbilicus, lana, vino & oleo infusa. Si verò matrix exierit, distemperentur aromatica cum succo absinthij: & ex eis inungatur venter cū penna. Postea recipe rutæ, castorei, artemisiæ ana partes æquales, & decoquātur in vino vsq; ad cōsumptionē

duarum partium: deinde da in potu. Saccelletur venter & vmbilicus de frumento cocto. Postea matrix egressa manu apposita restituatur vsque ad locum suum concussa. Postea mulier intret aquam, in qua cocta sint balaustia, rosæ, cortices mali granati, galli, sumach, myrtilli, glandes, folia & cortices quercus, & nuces cupressi, & lenticula. deinde fiat stupha, quæ multum valet, quia Galenus præcepit eis facere stupham de buxo posito in olla super carbones viuos: & mulier sedeat desuper cooperta, & fumum intra se recipiat. Dięta sit frigida & stiptica sine cimino, pipere, & sine omni acumine. De fructibus comedat coctana, mespila, sorba, mala acria, & similia. Bibat vinum temperatum stipticitate participans. Experimentum probatissimum ad matricem egressam.

Recipe pulueris de corde cerui foliorum lauri, ana ℥ j. myrrhæ, ℈ j. distemperentur tria cum vino, & dentur potanda, & sic matrix reuertetur in suũ locum.

De

De motu matricis ex suo loco, quæ tamen non eleuatur, neque deprimitur. CAP. VI.

ALIQVANDO mouetur matrix de loco suo, non tamen sursum eleuatur versus spiritualia, nec per orificium egreditur foras, neque descendit. Cuius signum est, quòd mulier sentit dolorem in sinistro latere, menstruorum retentionem, distorsionem membrorum, difficultatem mingendi, tortiones & rugitus ventris. Accipe ergo econtra apium, & fœnum græcum, & trita cum vino da potui. Aliud. Recipe agaricum, semen plantaginis, atque satureiæ: pulueriza, & da in potu cum vino, vel melle cocto. Ad hoc vt vulua non moueatur de loco suo, & vt nulla duritia molestetur, Recipe medullæ cerui, adipis anserini, ceræ rubeæ, butyri, ana ℥ ij. quibus addendo fœnum græcum, semen lini: coquantur in aqua ad lentum ignem vsque ad plenam decoctionem, & iniiciatur per pessarium. Istud enim est vtile contra plures morbos oris matricis.

De Nimia caliditate matricis. CAP. VII.

CONTINGIT quandoque matricem

diſtemperari in caliditate, ita quòd maximus ardor & calor ibi ſentiatur. Cura hoc modo. Recipe opij ℈ j, adipis anſeris. ℈ j. ceræ, mellis, ana ℈ iiij. olei ℥ j albumina duorum ouorum, & lac mulieris: commiſceantur, & iniiciantur per peſſarium.

De Apoſtemate matricis.
CAP. VIII.

QVANDOQVE naſcuntur in matrice inflationes & apoſtemata diuerſi coloris. Si à felle exiens cholera cauſa eſt apoſtematis, tunc febrem habet & cancrum. Si à frigidis humoribus cauſa fuerit, tumidum & durum eſt apoſtema, & ſentit mulier in coxis, anchis, & tibijs grauedinem cum multo dolore. Aliquando naſcuntur ibi apoſtemata ex ventoſitate, vel ictu, vel aliis læſionibus, vel ex eo, quòd nunquàm menſtrua deficiunt. Si naſcuntur in eminentiori, vel anteriori parte matricis, dolor ſentitur circa vuluam, & inde naſcitur ſtranguria. Si apoſtema fuerit interius in orificio matricis, dolor ſentitur circa vmbilicum & renes. Si in parte poſteriori, dolor ſentitur in dorſo ſub coſtis, & venter conſtipatur. Si de ſanguine, vel cholera rubea ſit natum apoſtema, febris adeſt continua, vel acuta, ſitis, & dolor nimius.

Si ergo ſit de calida cauſa, expedit vt vngantur muliebria, & trahatur ſanguis à vena quæ cadit ſub pede (ſicut aſſerit Galenus) non de manu. Quia nocitum eſſet in paſſionibus matricis ſurſum trahere ſanguinem: auferrentur enim menſtrua. propterea ab inferiori parte trahatur ſanguis iuxta virtutem patientis. Et ſi fortis fuerit mulier vt poſſit ſuſtinere, bis in die minuatur. Poſteat accipiat in potu aquam eorum quæ mitigant caliditatem, vt eſt ſuccus morellæ, plantaginis, ſemperuiuæ, caſſilaginis, mandragoræ, & ſimilium. Fiat etiam emplaſtrum quod mitiget dolorem, & confortet virtutem, vt de ſucco portulacæ, ſemperuiuæ, pſidiæ, plantaginis, ſcariolæ, & oleo roſato. Poſtea apponantur maturatiua, vt ſemen lini cum butyro, malua, & fœnugræcum, cocta cum adipe anſeris, vel gallinæ, albumen oui, melilotum. De his ſimplicibus, vel compoſitis fiat peſſarium. Item dicit Galenus, quòd multum prodeſt ſedere in aqua, vbi cocta ſit ſpica. Paulus docet fieri peſſarium ad duritiem matricis, & inuerſionem eiuſdem, & inflationem, & ventoſitatem à corpore eiiciendam.

℞. Medullæ vituli, adipis caponis, meliloti, taxonis ana ad pondus xij. denariorum

rum, medullæ cornu cerui ℈ iij. adipis anseris, gallinæ, ana ʒ ij. mellis ʒ ij. hysopi ceroti ad pondus vij. denariorum. Omnia terantur, & commisceantur, & distemperentur cum lacte mulieris, & oleo rosaceo, & iniiciatur per pessarium, & fiat inde emplastrum. Si frigidum sit, & generatum ex grossis humoribus.

℞. Fœnugræcum, melilotum, semen lini, & rutam: coquantur in aqua, & de substantia fiat emplastrum, & succus pessarizetur. Sæpe vtatur balneis & emplastris. Diæta sit subtilis, vt grossities humorum attenuetur. Et si ad saniem volueris apostema ducere, apponantur maturatiua, & cutem rumpentia, vt sanies effluat: sicut semen lini, fœnugræcum, farina hordei, cocta simul cum farina tritici, vel fabæ cum fimo columbarum syluestrium coctæ. Si autem apostema crepuerit, & sanies inde effluxerit in vesicam, bibat lac caprinum, vel asininum: & fiat pessarium de ptisana, & melle, & iniiciatur in matricem.

De Vlceribus matricis.
CAP. IX.

VLCERATVR quandoque matrix de acumine medicinæ, vel materiæ. Quandoque ab exorsu, quod cognoscitur

per saniem egredientem, & dolorem, & punctionem matricis. Si vulnera sint ex sanie, vel corrosione venæ, sanies vergit aliquantulum in nigredinem cum fœtore horribili. Primo ergo debent apponi mundificatiua saniei, & dolorem mitigantia, vt est succus morellæ, & plantaginis, cúm oleo rosaceo, & albumine oui, cum lacte mulieris, & cum succo portulacæ, vel lactucæ, quæ sint frigidæ naturæ. Diæta sit frigida. Balneetur in aqua vbi cocta sint rosæ, myrtus, fœnumgræcum, psidia, lenticula, galla, balaustia, & similia. Si verò venæ putrefactæ sint, detur sanguis draconis, vel myrrha, vel bolus, vel thus, vel aristolochia longa, & de his simplicibus, aut compositis fiat clystere, vel pessarium. Nec minus valet acacia, cum lino per pessarium iniecta.

De Pruritu vuluæ.
CAP. X.

PRVRITVS vuluæ si fuerit, accipe camphoram, lithargyrium, baccas lauri, & albumen oui, & fiat pessarium, vel clystere. Galenus dicit, quòd puluis fœnugræci cum sanguine anseris, valet ad duritiem matricis, sicut testatur Hippocrates.

De

De Impedimento conceptionis, & de his quæ faciunt ad impragnationem.
CAP. XI.

QVAEDAM mulieres sunt inutiles ad concipiendum: vel quia nimis tenues sunt & macræ: vel quia sunt nimis pingues, in quibus caro circunuoluta orificio matricis, constringit eam, nec permittit semen viri in ipsam intrare. Quædam habent matricem ita lenem & lubricam, quòd semen receptum nequeat in ea retineri. Quod cõtingit quandoque vitio viri, qui habet semen nimis tenue, quod infusum matrici, liquiditate sua foras labitur. Quidam etiam viri testiculos habent valde frigidos, siccos: illi raro, aut nunquam generant: quia semen eorum est inutile generationi. Manifestum est igitur quòd conceptio impeditur tam vitio viri, quàm mulieris. Si vitio mulieris, hoc dupliciter contingit: vel ex nimia matricis caliditate, vel humiditate. Matrix enim quandoque sua lenitate præter naturam sperma iniectum retinere non potest. Et quandoque præ nimia sui humiditate sperma suffocat. Et quandoque ex nimia caliditate matricis semen comburente, nequit concipere. Si ergo præ nimia ca-

liditate

liditate & ſiccitate matricis mulier non poſſet concipere, hæc erunt ſigna. Labia vuluæ apparent vlcerata, & tanquam Boreali vento excoriata cum maculis rubeis: adeſt & ſitis aſſidua, & caſus capillorum. Hæc ergo cùm videris, & mulier 30. annos habuerit, incurabilem iudicabimus. Si autem fuerit iuuencula, neque paſſio diurna, ſic ei ſubuenias. Accipe maluam, artemiſiam,& in aqua decoque, & cum tali decoctione ter vel quater fumiges patiẽtem:inter quas fumigationes,ſuppoſitoria, & etiam peſſaria vuluæ cum oleo muſcellino,& modico muſco facies,& matrix confortetur. Sed in die ſeptimo poſt purgationem, vel fumigationem factam, accipe de trifera magna ad modum glandis, & inuolue in bombace, & inde ſuppoſitoriũ facies vuluæ,vt beneficio talis ſuppoſitorij & tot fumigationibus recipiat aliquam confortationem, lenitatem, & ſanguinem. In ſequenti verò die eam facies cum viro coire. Eadem quoque cura ſequenti ſeptimana,ſi expediat, vtaris, faciendo ſuffumigationes prædictas,& alia,vt diximus,beneficia adhibendo.Hoc facies quouſque prędicta ſymptomata remittantur, & eam bis vel ter facies coire in hebdomada, quia ſic citius poterit imprægnare. Si vero præ nimia

mia humiditate matricis concipere non possit, hæc erunt signa. Oculos habebit lacrymosos assidue. Cùm enim matrix cerebro per neruos alligata sit, necesse est vt cerebrum matrici compatiatur: vnde si matrix nimiam in se habet humiditatem, ex ea cerebrum impletur, quæ ad oculos redũdans, eos inuoluntariè cogit emittere lacrymas. Et quòd cerebrum matrici compatiatur, signum est alienatio mentis ex menstruorum retentione. Purgetur ergo in primis cũ Theodorico eruptio. Túmque tres vel quinque pilulas de eodem Theodoric. vel Paulino præcipimus fieri etiam in bombace, ne dissoluantur, inuolui, & quantum prudenter possibile per pudenda intromitti. Si verò matrix non bene purgata fuerit, in alio die eodem modo pessarium de trifera, cum modico musco ei facies. Et hoc tã diu continuabis, donec à superfluitate humiditatem euacuatã cognoueris. Et postea accipe parum de musco cum oleo muscatellino, vel alio odorifero: quod iterum per vuluam intromittatur. Et si bene purgata fuerit, sentiet odorem in ore: vnde si quis eam oscularetur, crederet eam muscum in ore tenere. Item si sitim propter hanc purgationem habuerit, scias eam benè purgatam esse: quare ita purgata frequẽter coeat,

&

& concipiet. Quòd si vitio viri impediatur conceptio, fit hoc aut defectu spiritus sperma impellentis, aut defectu sparmaticæ humiditatis, aut defectu caloris.

Si ex defectu caloris, signum est, quòd nõ appetit coitum. Vnde oportet talibus renes inungere cum aragon. Vel accipe semen erucæ, & euphorbium, & in puluerem subtilem redige, & cum oleo muscatellino & puleginо misceas, & inde renes inungas. Si autem fiat defectu spirituum, signum est, quia appetit, sed non erigitur virga. Cui succurrimus cum vnguento multorum spirituum generatiuo. Si vero defectu spermatis, signum quia cum coit, nihil, aut parum seminis emittit, huic subuenimus cum augmentantibus, & generantibus spermata, vt sunt cepæ, pastinacæ domesticæ, & similia. Si mulier fuerit sterilis, aut vir, hoc modo percipies. Accipe duas ollas, & in vtranque pone cantabrum, & in vnam earum cum cantabro infundas de vrina viri, & in alteram de vrina mulieris: & sic ollæ permittantur per nouem vel decem dies. Et si sterilitas sit vitio mulieris, inuenio vermes multos, & cantabrum fœtidum in eius olla, econtra habebis indicia similia ex altera vrina si sterilitas sit vitio viri. Si verò in neutra vrina talia signa videris,

neuter erit in causa sterilitatis : ideo tunc poterunt medicinæ beneficio adiuuari vt concipiant. Vnde si volunt concipere masculum, vir accipiat matricem & vuluam leporis, & faciat exiccari, & puluerizatum distemperet cum vino, & bibat. Similiter mulier faciat de testiculis leporis, & in finè menstruorum iaceat cum viro suo, & tunc masculum concipiet. Aliud remedium est. Accipiantur hepar & testiculi parui, porci, quem solum scropha edidit, & siccentur: fiat inde puluis, & detur in potu masculo vel mulieri non potentibus generare, & concipient. Item si mulier vult imprægnari, accipiat testiculos verris vel apri, & faciat desiccari, & in puluerem redigi, de quo mulier cum vino bibat post purgationem menstruorum: deinde coeat cum viro, & concipiet. Nota, dicit Galenus, quòd mulieres quæ habent vuluas angustas, & matrices strictas, non debent viris vti ne concipientes moriãtur. Sed cùm non omnes illæ possint abstinere, indigent nostro auxilio. Ideo si illarum quædam ob periculum mortis non auderet concipere, illa secum carne nuda ferat matricem capræ, quæ nunquam habuit fœtum. Inuenitur lapis quidam dictus gagates, qui gestatus in collo, vel etiam gustatus, prohibet

hibet conceptionem. Item accipe mustellam masculum, & auferantur ei testiculi, & relinquatur viuus: hos testiculos ferat secum mulier in sinu suo, & liget eos in pelle anserina, vel in alia pelle, & non concipiet. Si autem læsa fuerit in partu, & præ timore mortis non vult amplius concipere, ponat in secundina tot grana cataputiæ, vel hordei, quot annis vult sterilis permanere. Et si in perpetuum vult sterilis permanere, plenam manum imponat.

De Formatione seminis conceptі.
CAP. XII.

PRIMO mense fit purgatio sanguinis. Secundo fit expressio sanguinis & corporis. Tertio, vngulas & capillos producit. Quartò motum, & ideo nauseant mulieres. Quinto accipit fœtus similitudinem patris vel matris. Sexto, neruorum constrictionem. Septimo, ossa & neruos confirmat. Octauo, mouet natura, & infans rerum beneficio repletur. Nono, à tenebris procedit in lucem.

De situ fœtus in vtero matris. CAP. XIII.

REFERT Galenus, quòd ita ligatur fœtus in matrice, sicut fructus in arbore: qui cùm procedit à flore, tenerrimus est, & ex qualibet occasione corruit: sed cùm adultus fuerit, & aliquantulum maturior, & firmatus adhæserit arbori, non de leui occasione corruet. Cùm autem totaliter maturior fuerit, per se, & non alia occasione decidet. Sic cum primo educitur infans ex semine concepto, tenera & non firma sunt eius ligamenta quibus alligatur matrici, & ideo de leui emittitur per aborsum. Vnde mulier propter tussim, diarrhœam, vel dysenteriam, vel motum nimium, vel iram, vel minutionem sanguinis potest fœtum amittere. Cùm verò infusa est anima in puero, paulo firmius adhæret, neque cito labitur. Sed cùm puer maturauerit, naturæ officio cito educitur. Vnde Hippocrates dicit, quod si mulier indigeat purgatione, vel minutione hæc non facias ante quartum mensem: sed in quinto vel sexto potest purgari, vel minui, si necesse fuerit: sed tamen moderatè cum chologogò, vel apozimate, cum cautela prout virtus patientis poterit pati: vltra verò & ante

ante hoc tempus, periculosa erit euacuatio. Maturato tandem tempore partus puer mouet se vehementius, & nititur ad egressum, cum ipsius temporis natura vuluam aperiri facit: vt fœtus inueniat sui exitus libertatem: & ita fœtus de cubili suo, scilicet de secundina, naturæ vigore expellitur.

De Signis impraegnationis.
CAP. XIIII.

AD cognoscendum vtrum mulier gestet masculum, vel fœminam, accipe aquam de fonte, & mulier extrahat duas vel tres guttas sanguinis, vel lactis de dextro latere, & infundantur in aquam: & si fundum petant, masculum gerit: si supernatant, fœminam. Vnde dixit Hippocrates: mulier quæ masculum gerit, bene colorata est, & dextrã mammillã habet grossiorem: si pallida est, gerit fœminam, & sinistram mammillã habet grossiorem.

De Regimine praegnantium.
CAP. XV.

MVLIER quando incipit impraegnari, cauendum est ne nominetur coram ipsa quod non possit haberi: quia si postulauerit, & non detur ei, dat occasionem

abortiendi. Quod si appeteret argillam, vel cretam, vel carbones, dentur ei fabæ coctæ cum zuccaro. Instante autem tempore partus sæpe balneanda est mulier, & inungatur venter eius cum oleo oliuarum, vel cum oleo violarum: & comedat cibos leues, & digestibiles. Si verò pedes eius tumuerint, inungantur cum oleo rosaceo, & aceto. Et post cætera cibaria comedat volatilia, citonia, mala granata. Et si venter eius ventositate distendatur, accipe seminis apij, ameos, menthæ, ana ʒ iij. masticis, garyophyllorum, cardamomi, radicis rubiæ maioris ana ʒ iij. castorei, zedoariæ, ireos, ana ʒ ij. zuccari ʒ v. fiat puluis subtilissimus, & conficiatur cum melle: & dentur ei scrupuli tres cum vino, hoc enim materiæ aufert ventositatem, & aborsum prohibet, si prout decet, recipiatur.

De Regimine parturientium. CAP. XVI.

TEMPORE partus imminente, paret se mulier, vt mos est, obstetrix similiter. Fiat quoque cum magna cautela sternutatio, constrictis naribus & ore: vt maxima pars virtutis spirituum tendat ad

matric

matricem.Deinde detur ei decoctio fœnugræci, muſcilago lini,& pſyllij,parum theriacæ,vel diateſſaron cum decoctione artemiſiæ in vino.Item de galbano cum aſſa fœtida,& myrrha,vel ruta fiant trociſci,& inde fiat fumigium ad nares.Super omnia caueat ſibi à frigore. Et non fiat ſuffumigatio aromatica ad nares, ſed ad orificium matricis tutiùs poteſt opponi: quia matrix ſequitur odorifera & fugit fœtida. Ad hoc valent ſpecies odoriferæ, vt muſcus, ambra lignum aloes, & ſimilia pro diuitibus: item & herbæ odoriferæ, vt mentha, pulegium, calamentum, origanum, & ſimilia pro pauperibus. Notandum quòd ſunt quædam phyſicalia remedia, quorum virtus eſt nobis obſcura, quæ ab obſtetricibus facta proferuntur. Teneat ergo patiens magnetem in manu dextra, & confert. Item raſuram eboris bibat. Item coralus in collo ſuſpenſus prodeſt. Similiter album illud, quod inuenitur in ſtercore accipitris, datum in potu confert.Item in ventre hirundinis, ſiue in nido inuenitur lapis primogeniti,cuius lotura ad idem valet,& ad alia multa.

De Difficultate partus.
CAP. XVII.

SVNT autem quædam mulieres ita anguſtioſæ in officio partus, vt vix, vel nunquã ſe expediant: quod ex diuerſis cauſis ſolet prouenire. Quandoque enim calor extraneus ſuperuenit circa interiora: vnde ipſæ nimis anguſtiantur in partu. Quandoque nimis paruus eſt exitus matricis: vel quia nimis pinguis eſt mulier: vel quia fœtus eſt mortuus, non iuuans naturam in ſuo motu. Et hoc multum contingit mulieri iuueni patienti in hyeme: cùm naturaliter habeat orificium matricis ſtrictum, quod propter frigiditatem temporis & aeris plus conſtringitur. Quandoque ab ipſa muliere calor totus exhalat: vnde ſine viribus relinquitur, ideo deficit in expediendo ſe à partu. Primò ergo ſi acciderit difficultas partus, ante omnia recurrendum eſt ad DEVM: deinde ad inferiora deſcendendo expedit mulieri difficile parienti, balneari in aqua, vbi coctæ ſunt maluæ, fœnugræcum, ſemen lini, & hordeum. Inungantur latera, venter, coxæ, & ilia cum oleo violarum, vel roſarum. Fricetur fortiter, & detur ei in potu oxyzaccara, cum puluere menthæ, &

abſint

absinthij ℥j. Prouocetur sternutatio cum puluere thuris naribus imposito, vel cum puluere candidi piperis, vel euphorbij. Ducatur mulier lento passu per domum. Et qui assistunt, non respiciant eam in vultum: quia mulieres solent inde verecundari in partu, & postpartum. Si autem puer non egrediatur eo ordine, quo debet, vt si prius tibiæ, vel brachia exeant, adsit obstetrix cum parua & suaui manu, humectata in decoctione seminis lini, & fœnugræci, reponendo puerum in locum suum, ordine recto. Si verò puer sit mortuus, accipe rutam, artemisiam, absinthium, piper nigrum: & hæc tria da in vino, vel aqua, vbi cocti sunt lupini. Vel teratur satureia, & ligetur super ventrem: & exibit fœtus, siue viuus, siue mortuus. Idem facit verbena potata cum vino, vel aqua, vel aceto, Vel accipiatur aqua salsa, vel rosata, & lac asinæ ana, & detur ad potandum. Vel accipiatur butyrum cum melle, & vino, & detur ad bibendum. Quòd si adhuc tardetur partus, vel si fœtus mortuus sit in ea, & non liberetur: accipe rutam, artemisiam, opopanacum, absinthium cum modico oleo, & pauco zucc. terantur, & ponantur super

inguina, vel super vmbilicum: & melius valet. Item cingatur mulier de spolio serpentis, de quo serpens exiuit. Idem operatur lapis Aetites, ligatus ad femur, Vel alligetur radix cucurbitæ renibus eius, & auferatur quàm citò fœtus exierit, ne matrix exeat post egressum pueri. Præterea difficulter parturientibus subueniendum est hoc modo: Paretur balneum, & intromittatur mulier: post exitum fiat fumigium de spica, & similibus aromatibus, ad confortandum, & aperiendum. Fiant etiam sternutatoria de elleboro albo in puluerem bene redacto. Dixit enim Copho: Conquassentur membra, & rumpantur cotyledones, & sic fœtus egredietur. Iam his quæ multùm laborant, pariendo fœtum mortuum, sic succurrendum est: Ponatur patiens in linteamine, & tendatur à quatuor fortibus hominibus per quatuor angulos, capite patientis aliquantulum eleuato huc & illuc, ab oppositis angulis fortiter trahatur linteamen, & statim pariet, DEO fauente. Si autem secundina intus remanserit, properandum est vt exeat. Prouocetur ergo sternutatio ore clauso, & naribus. Aut fiat lixiuium de cinere facto de fraxino, cui admiscendo pul-

ueris

ueris seminis maluæ ʒ j. detur ei ad bibendum, & statim vomet. Vel detur ipse puluis de semine maluæ cum aqua calida: & si vomat bonum est. Et suffumigetur subtus oculis de ossibus pisciũ salsorum, vel de vngula caballina, vel stercore cati, vel agni: ista enim secundinã educunt. Valet etiam decoquere semen lini in aqua calida, & dare ad bibendum. Idem facit bdellium cum vino. Si verò sanguis non exierit post secũdinam, fiunt ea quæ dicta sunt ad menstrua prouocanda. Quòd si contingat difficultas partus ex constrictione orificij matricis, cuius cura grauior est inter omnes, ideo tale subiungimus consilium. Prouideat sibi mulier in tribus vltimis mensibus in diæta, ita vt vtatur lenibus cibis & digestibilibus, vt per ea membra dilatentur: qualia sunt vitella ouorum, carnes, & iuscula pullorum, & minorum auium, scilicet perdicum, phasianorum, & piscium squamosorum cum bono condimento.

Fiátque ei balneum sæpius de aqua dulci, in qua si apponantur herbæ mollificatiuæ, sicut maturæ, & huiusmodi: & melius erit. Sed fugiat balneum aereum, & stupham. Et cùm de balneo exierit, inungatur vnguentis calidis, vt oleo laurino, & oleo de semine lini, & axungia anseris, vel anatis,

vel

vel gallinæ : & hæc inunctio fiat ab vmbilico inferius cum prædictis vnguentis calidis.

De Regimine infantis. *CAP XVIII.*

INFANTIS aures premendæ sunt statim : & hoc multoties est faciendum. Postea obseruandum ne lac subintret aures, aut nares, cùm ablactatur. Et ligetur vmbilicus tribus digitis à ventre mensuratis. Quia secundum retentionem vmbilici erit virga virilis maior, vel minor. Et vt rectiùs loquatur, vnge palatum cum melle, & nares cum aqua calida. Et factis vnctionibus, semper mundificetur, & muscilagines semper emungantur & emundentur. Puer præterea sæpe est fricandus, & quælibet eius membra in vnaquaque parte fascia sunt retinenda, & iungenda: & rectificanda sunt eius membra, caput videlicet, frons, nares, venter, & renes temperentur, ne multa ex eis exeat vnctuositas, vel humiditas. Quòd si aliquid istorum appareat, diutius à solita fasciatione cogatur abstinere, & diutius dormiat. Postea verò in aqua calida balneetur, & ad suam consuetudinem reducatur: & si opus,

de medicinis soporiferis parum detur, vt dormiat. Cutis eius æqualiter est mouenda: quod etiam consueuit fieri post mammillarum susceptionem. In principio natiuitatis oculi cooperiendi sunt: & summopere cauendum est, ne sit in loco lucido. Ante ipsum sint diuersæ picturæ, panni diuersi coloris, margaritæ. Coram eo cantilenis, & facilibus vtendum vocibus, nec asperis vocibus cantandum, neque raucis, sicut bombardis. Postquam hora loquendi appropinquarit, nutrix eius linguam frequenter cum melle & butyro vngat. Et hoc maximè faciendum est, cùm loquela tardatur. Ante eum frequenter est loquendum, & facilia verba proferenda. Cùm verò tempus natiuitatis dentium venerit, gingiuæ singulis diebus cum butyro & axungia gallinæ sæpe fricandæ sunt, & aqua hordei liniendæ, gula & sphondilia inungenda. Quòd si venter eius laxabitur, superponatur emplastrum, quod fit ex cimino & aceto: & admisceatur zuccarum, gummi Arabicum, bolus armenus, & simila. Cùm tempus aduenerit, in quo comedere incipiet, dandæ sunt infanti magdaleones ad modum glandis, facti de zuccaro, & simila, ac lacte, quos possit in manu tenere, & cum eis ludere, & de eis

sug

ſurgere, & aliquid tranſglutire. Caro, quæ eſt in pectore gallinarum & phaſianorum, & perdicum, eſt ei tribuenda. Et poſtquam bene capere cœperit, mammillarum ſubſtantiam maturè incipiens, eas in nocte ſurgere permittas. Ita & in die ordinatè ducendus eſt, bene obſeruando ne tempore calido à lacte remoueatur. Si vnum membrum pueri ſit maius alio, ad bonam habitudinem ſic poteſt reduci, ſi talis diſpoſitio fuerit recens, quia inueterata nullo modo reducitur. Fomentetur ergo primò cum decoctione brancæ vrſinæ, radicis althææ, foliorum apij, petroſelini, & marathri, diutius bulliendo in aqua, & membrum patientis ponatur ſuper vas, & cooperiatur panno lineo, vt ſudet. Poſteà camomilla & althææ incoquantur, & in illa viſcoſitate malaxetur cæra, & totum membrum inde cooperiatur. Poſtea ligetur faſcia linea ſtrictè, & ita membrum patientis ſudet per noctem vnam: manè verò fricetur, vt ſpiritus excitentur, & fluant ad locum doloroſum. Quo facto, fricetur ſtatim cum dialthæa, ita compoſita, vt ſint duæ partes dialthææ, & tertia de oleo laurino: commiſceantur, & vngatur membrum prædicto modo ter vel quater in die. Tunc quoque accipe diaceraſeos, ceroneum,

neum, oxycroceum, & adinuicem puluerizentur. Deinde decoquantur althæa, & puluis ille malaxetur cum illa viscositate, quousque bene adhæreat: & membrum totum patientis cooperiatur, & fascia ligetur. Et sic fomentando, & emplastra ponendo poterit alleuiari. Quibus factis inũgatur requies & otiũ, vtatur calida & humida diæta, optimo vino, & mediocriter rubeo, quod bibat quousque curetur. Insuper & balneo aquæ dulcis vtatur.

De Electione nutricis.
CAP. XIX.

IVVENEM oportet esse nutricem, clarum colorem cum albedine, & rubore permixtum habentem, quæ non sit partui vicina, neque multùm à partu remota. Non sit maculosa: nec infirmas, neque nimis grossas habeat mammillas: pectus grossum & amplum: pinguis sit mediocriter: nõ comedat salsa, nec acuta, nec stiptica, nec porros, aut cepas: neque cæteras species, quæ admiscentur cibariis pro sapore, vt piper, allium, erucam: & præcipuè vitet allium, solicitudinem: ac sibi à menstruorum prouocatione caueat. Et si lac minuatur, pultes de farina fabarum, & similiter risi, & de pane similæ cum lacte & zuccaro facto,

dent

dentur ei ad sorbendum: quibus augmentetur lac, in quarum decoctione parum de semine fœniculi admisceatur. Si autem lac eius fuerit grossum, nutrimentum ipsius subtiliandum erit, & ita etiam cogatur laborare. Cui insuper dandus est syrupus acetosus, & vinum subtile. Si verò lac eius fuerit subtile, nutrimenta sint grossa & fortia, & somnis vtatur longioribus. Quòd si venter pueri solutus sit, dentur nutrici quæ constipant.

De His quæ mulieribus sæpe post partum accidunt.

CAP. XX.

ACCIDIT mulieribus sæpe dolor post partum. Matrix tunc tanquam fera syluestris propter subitam euacuationem quasi vagando huc & illuc declinat. Vnde vehemens efficitur dolor. Accipe ergo cimas sambuci, & tere: ac succo extracto, cum farina hordei & albumine oui distempera: & inde fac crispellas cum sanguine ad comedendum: & vinum calidum in quo ciminum bullierit, da ad bibendum. Vel si post partum matrix doleat, Accipe storacis, calaminthæ, thuris, semen apij, ana ʒ j. semen racemorum nigrorum ʒ ij. ponantur super carbones viuos, & suffumige

ſumigetur: quia multum confert. Sunt quædam quæ ex grauitate partus incidunt in rupturam pudendorum. Vnde recipe radicem conſolidæ maioris exiccatam, ciminum, & cinnamomum: fiat puluis, & iniiciatur in vuluam, & conſolidabitur. Item quibuſdam mulieribus in pariendo malè accidit, propter defectum aſſiſtentium. Sunt enim quædam, quibus vulua & anus fiunt vnum foramen, & idem curſus: deinde iſtis exit matrix, & induteſcit. Quibus in reponendo ſic ſubuenimus. Matricis vinum calidum apponimus, in quo bulliant butyrum: & diligenter fomentamus, quouſque matrix efficiatur mollis, & tunc ſuauiter eam reponimus. Poſtmodum rupturam intra anum & vuluam tribus locis vel quatuor ſuimus cum filo de ſerico: poſtea pannum lineum vuluæ imponimus ad quantitatem vuluæ. Deinde pice liquida linimus. hoc enim facit matricem retrahi propter ſui fœtorem. Demum ſanamus rupturam cum puluere facto de conſolida maiori, & minori, & ciminο. Huiuſmodi autem puluis ſuperaſpergendus eſt: & collocetur mulier in lecto, ita vt pedes altiores ſint, & ibi omnes operationes ſuas per octo vel nouem dies faciat: & quantum neceſſe

fuerit manducet: ibi egerat, & omnia assueta faciat. Hanc præterea oportet abstinere à balneo, vsque quo viderit quòd balneum sustinere possit. Debet quoque abstinere ab omnibus quæ tussim faciunt, & ab indigestibilibus. Ad prædictum igitur periculum euitandum, eis in partu diligentissimè sic prouidendum est: Præparetur pannus in modum pilæ oblongæ, & ponatur in ano, ad hoc vt in quolibet conatu eiiciendi puerum, illud firmiter ano imprimatur, ne fiat huiusmodi continuitatis solutio. Sunt quædam, quibus post partum retinetur secundina. Ad illius expulsionem accipimus succum porri, & distemperamus cum oleo pulegino, vel muscatellino. Vel damus succum borraginis ad potandum, & statim educitur. quia fortasse vomet, & ex conatu vomendi educitur. quia succus ille vim habet talem, qua sufficit ad eius expulsionem. Sunt quædam, quibus muliebria ventum suscipiunt, qui inclusus dolorem & tumorem facit. Istas fomentamus cum decoctione sinapis, vel cepæ. Quibus quandoque parte illæ pruriunt: quas scalpendo excoriant: vnde quandoque oriuntur pustulæ, quæ maximam inferunt læsionem. Ideo partes illas vngamus cum vnguen-

to, quod valet contra vsturas ex igne vel aqua calida factas. Vnde ad huiusmodi excoriationes Recipe pomum vnum, bolum armenum, masticem, olibanum, oleum, vinum calidum, ceram, & sepum. Et conficiamus sic: Pomum mundatum ab interiorioribus, & exterioribus corticibus, tritum ponimus ad ignem in olla cum oleo, cera, & sepo: & cum bullierit, masticem & olibanum puluerizata imponimus. Postea facimus colari per pannum. Notandum quòd si aliquis propter vsturam hoc vnguento vnctus fuerit, loco inuncto folium hederæ coctum in vino vel aceto, vel gladioli folium debet superponere. hoc enim remedium est honestum. Idem ventus per vuluam ingressus, vt supra diximus, & receptus in dextram partem vel sinistram matricis, tantam generat ventositatem, quòd quasi ruptæ vel iliacæ appareant. Vnde communiter Trotula vocata fuit, quasi magistra operis. Cùm enim quædam puella debens incidi propter huiusmodi ventositatem, quasi ex ruptura laborasset: cùm eam vidisset Trotula, admirata fuit quamplurimum. Fecit ergo eam venire in domum suam, vt in secreto cognosceret causam ægritudinis. Qua cognita, quod non esset dolor ex ruptura, vel in-

flatione matricis, sed ex ventositate: fecit hoc modo ei fieri balneum, in quo coquebantur malua & parietaria: & eam intromisit: has eas partes frequenter & satis planè tractauit mollificando: & diu fecit eam in balneo commorari: & post exitum à balneo faciebat ei emplastrum de succo tapsi barbati, & rapistri, & farina hordei: & totum illud ad ipsam ventositatem consumendam calidum apposuit: & iterum balneo prædicto insistere fecit, & sic curata remansit. Quibusdam post partum accidit immoderatus fluxus sanguinis. Quibus subueniendo extrahimus succum artemisiæ, saluiæ, pulegij, persicariæ, & aliarum herbarum huiusmodi: & facimus erisipellas, damus ad comedendum: & collocamus eas frequenter ad balnea: & hoc modo restringendo sanguinem eis subuenimus. Vel aliter. Accipe argillam, & distempera cum aceto: & fiat emplastrum ad hepar in dextro latere. Et si fluxerit sanguis per nares, de hoc emplastro ponimus supra frontem & tempora, ex transuerso tempora & frontem attingendo. Et nota quòd fluxus per nares non fit, nisi quando peperit filium. Sunt & aliæ quæ laborant exitu matricis post partum.
Quibus bene succurrendo, Recipe arte-

misiam, pulicariam, iuniperum, camphoram, absinthium: decoquantur in aqua, & fiat balneum, in quo sedeat vsque ad mammillas. Postea suauiter ponatur ad lectum: & iaceat suspensa pedibus, vt matrix conuertatur in locum suum. Intromissáque matrice, Recipe puluerem pulegij, galangæ, spicæ nardi, nucis muscatæ, garyophyllatæ: misce, & distempera cum oleo muscellino, vel pulegino. Et accipe pannum lineum veterem rarum, & subtilem, & intus liga hos pulueres, formando ad modum pilæ. Et matrice intromissa, os vuluæ cum dicta pila obstrue, vt matrix iterum non exeat: & pilam ibi cum fascia superliga, vt non possit exire: & facias transire retro vsque ad renes & intra ilia, & ibi ligetur. Sed antequam ibi ligetur, fiat tale emplastrum super renes. Recipe nasturtij, baccharum lauri, thuris, cinnamomi, ana q. ß. omnibus puluerizatis, & ad ignem calefactis, distemperatísque cum melle fiat emplastrum, quod adhuc calidum super renes ponatur, ligando fascias, cum qua ligata est pila vuluæ, firmando emplastrum & pilam fortiter, vt moueãt. Et ipsa iaceat supina per nouem dies & amplius si fuerit necesse. Neque se mo-

ueat, nisi causa magnæ necessitatis. Et da ei talem diætam, vt per decem dies nō eat ad sellam, vel ad vrinam faciendam sæpe. Item in exitu vuluæ post partum imponimus plumaceolum, comprimendo vt non exeat, nisi cùm mingit. Tertio verò die facimus balneum: & in posterioribus facimus insufflari sequentes pulueres ne tumescant. Recipe zinziberis, pyrethri, cinnamomi ana, fiat puluis. Ad hæmorrhoides innatas vitio partus, Recipe absinthium abrotonum, cassiam ligneam, corticem cassiæ fistulæ: coquantur fortiter in vino: & inde fiat balneum. Et cùm exierit de balneo, accipe puluerem aloes: confice cum oleo muscellino, vel pulegino, & intinge bombacē, & suppone. Quibusdam accidit dolor mammillarum ex lacte. Accipe argillam, distemperetur in aceto, & fiat emplastrum: dolorem sedat, & lac constringit. sed prius locum aqua calida fomentabis. Item nota quòd dolor, qui accidit in mammillis puellarum, de facili transit. Quoniam hæc pāssio menstruis erūpentibus sanatur, quod in quibusdam puellis morbo caduco laborantibus, fit ex suffocatione matricis compressis spiritualibus. Contra apostema autem mām illarum fac emplastrum de malua, visco, absinthio,

artemisia, & cum axungia distemperetur. Et cùm caput apparuerit, contere nucleos, & appone. & si non rumpitur, cum phlebotomo aperiatur: & exprime parum in principio, ne ex subita euacuatione fiat peius. Et tunc impone licinium singulis diebus bis vel ter illinitum vitello oui, aut & melius, vnguento facto ex butyro Maij, vitello oui, & terebinthina: quod est mirabile, & benignum. Quòd si locus iste fuerit fistulatus, cum cura hac poterimus subuenire: Recipe radicem mundatam hellebori nigri, & intinctam oleo, vel melle impone, & puluerem de lappa combusta superasperge: id enim omnem fistulam inundat, & mortificat, dummodo inter ossa non fuerit. Ideóque ibi debet poni, quoúsque mortificetur, & desiccetur. Postea vulnus curetur.

De Mala complexione calida, & frigida matricis.

CAP. XXI.

Vt igitur à nobis de curatione mulierum compendiosa fiat traditio, notandum est quòd quædam mulieres sunt calidæ, quædam frigidæ. Ad quod tale fiat experimentum. Licinium cum oleo pulegino, vel laurino, vel alio oleo calido inun-

gamus: & illud in quantitate parui digiti vuluæ intromittamus de nocte quando vadit dormitũm:& ligetur cum filo forti circa crura. Quòd si intus attractum fuerit, datum est nobis indicium, quòd laborat frigiditate. Si verò expulsum fuerit, scimus eam laborare caliditate. Sed in vtraq; causa subueniendum est hoc modo. Si de causa laborat calida, supponatur suffumigium de herbis frigidis in hunc modum. Quoniam contraria contrariis curantur. Ponamus igitur maluas, violas, & rosas in aqua, & istarum decoctione fumigemus. Si verò frigiditate laborat, quòd melius est, de pulegio, foliis lauri, & persicaria mulieri faciamus fumigium, similiter pessarium: & sit abundantia humorum mundificata, habilis erit ad concipiendum. Postea faciamus fumigium fœminis, quod miro modo confortat. Recipe garyophyl. spicæ nardi, storacis, calaminthæ, nucis muscatæ, & ponantur in testa oui super carbones viuos paucos, & paretur sella perforata, vt totus fumus ad interiora redundet.

De Dolore matricis.
CAP. XXII.

AD dolorem matricis prouenientem ex duritie ipsius, Accipe saxifragiam, cretam marinam, caules veteres, artemisiam, maluam, radicem sparagi: omnes herbas coque in aqua fortiter, & fac in his sedere patientem, vsque ad mammillas. Et cùm exierit: pista maluam, artemisiam, camphoram, & eas pistoratas in olla calefacias: & informa magdaleones cum pauco oleo laurino, vel pulegino: & suppone. Cõtingit & dolor matricis ex aborsu, vel ante tempus ex retentione menstruorum. Quod fit sæpius ex frigiditate, raro autem ex caliditate. Si ex frigiditate, signum est dolor & punctura sinistri lateris. Tunc accipe pulegium, origanum, nepitam, lauri frondes, vel grana, & maluas, in aqua bene fac bullire: & inde patientem fomenta. Postea accipe garyophyllos, spicam nardi, nucem muscatam, galangam: & fiat suffumigatio, & per embotum fumum recipiat. Deinde triferam magnam, vel potionem S. Pauli in modum auellanæ, suppone cum bombace. Si autem ex calore fit, tunc vsu Veneris matrix desiccatur, & calefit. Signũ huius est,

quòd, dolor nimius circa partes illas est. Ideo accipe maluam, herbam violarum, flores rosarum, radices iunci: coquantur fortiter in aqua, & in eis fomentetur patiens, & eidem trifera Sarracenica omni die supponatur.

De Fluxu matricis. CAP. XXIII.

Sunt quædam mulieres, quæ fluxum patiuntur matricis instar spermatis, vt sunt quædam vetulæ fluxum saniosum emittentes. Quibus prouocando menstrua subueniendum est, cùm sunt steriles. Sũt & aliæ steriles, simili modo saniem educentes. Hoc itaque est in consueto tempore eis adueniente. Cùm enim eis menstrua negantur, loco menstruorum; propter earum frigiditatem saniem emittunt, ac si ab hepate fluxus descenderet. Quibus sic subueniendum est: Faciamus eis fumigium ex vino vel aqua, in qua coctæ sint herbæ calidæ, quales ponemus infra de stranguria & lapide. Postea distemperemus triferam magnam in oleo pulegino vel muscellino, & in panno lineo, vel lana succida, vel bombace inuoluamus, & vuluæ imponamus. Sunt & aliæ iuuenes, quæ eodem modo laborant, propter defectum menstruo

ſtruorum, ſed iſtæ liberantur menſtruis prouocatis. Et notandum quòd quędam mulieres calidæ, ſteriles factæ ſunt, nec laborant huiuſmodi fluxu, ſed ſiccæ tanquam viri permanent. Sunt item quædam quæ fluxum ſanioſum habent ſimul cũ menſtruis: Quas facimus ſedere ſuper maſſam erucæ agreſtis coctæ in vino, panno lineo interpoſito: dummodo ſit calida. Ad idem recipe pulegium pulueriʐatum, & in ſacculo ponatur, qui in tantum longus & latus fiat, vt vtraque udibũnda ligari poſſint: quem patiens ferre debet ſuper vuluam ad fluxus prohibitionem. Et priuſquam ligetur, debet ad ignem calefieri, vt confortetur tam anus, quàm vulua.

De Carne in matrice exorta.

CAP. XXIIII.

SVNT quædam mulieres quibus fruſta carnis pendent in matrice. Et nota quòd hoc eis contingit ex ſpermate intus retento, & inuuſcato: quia poſt coitum ſe mundificant. Has igitur ſemper cum decoctione calida herbarum fomentamus.

De tuſ

De Tussi acerrima puerorum. *CAP. XXV.*

PASSIONI puerorum, quæ est quasi tussis acerrima, sic subuenimus. Accipe hyssopum, serpillum, & in vino decoque, & da ad bibendum. Vel grana iuniperi distemperamus cum vino, & damus ad bibendum.

De Sudore fœtido. *CAP. XXVI.*

SVNT quidam, qui habent sudorem fœtidum vltra modũ. Istis facimus pannum in vino intinctum, in quo bullierint folia myrtilli, vel ipsa herba, vel ipsi myrtilli.

De Dolore oculorum. CAP. XXVII.

CONTRA dolorem oculorum accipe maluam, herbam violariam, summitates rubi, rosas siccas, verbenam, silerem montanum: & oculos inde fomenta in sero, & fac emplastrum de eisdem herbis cum albumine oui, & superpone.

De Tela oculorum. *CAP. XXVIII.*

SI tela sit in oculo, accipe concham

marin

marinam, & olibanum, ana æqualibus partibus: combure, & os sepiæ non combustum puluériza: & oculis impone bis vel ter in hebdomada. Si de phlegmate fuerit, accipe polium montanum, pulegium, folia lauri, origanum, carui, & inde oculos fomenta. Vnguentum ad idem. Accipe aloe hepatici duas partes, olibani, gypsi, ana: de his duobus quantum de aloe hepatico, pulueriza subtiliter, & confice cum axungia recenti, & locum inunge.

De Maculis oculorum.
CAP. XXIX.

AD maculas oculorum, quæ remanent post ruborem, ℞.carnis marinę ℥ ij. olibani. assis sepiæ, ana ℥.v. carnem marinam, & olibanum in puluerem redige, & os sepiæ subtiliter rade. fiat puluis, & oculis imponatur. Si patiens esset puer, distemperetur cum aqua rosacea, & oculis immittatur. Vnde quæ oculis præcipuè valent, his versibus habes: Fœniculus, verbena, rosa, chelidonia, ruta: ex his fiet aqua, quæ lumina reddit acuta.

De Exitu matricis propter disproportionem virgæ virilis.
CAP. XXX.

Svnt & aliæ mulieres quibus matricem contingit exire alia de causa, vt sunt illæ, quæ non possunt pati virgam virilem, propter sui longitudinem, vel magnitudinem, coactæ tamen patiuntur: sed matrix postea exit de loco, & indurescit. Quibus subuenimus, vt dictum est suprà Capitu.20. Vel accipe pannum, & intingatur oleo calido, pulegino, vel muscellino, & imprimatur, vel illinatur, vel imponatur vuluæ:& ligetur quousque matrix calefacta recesserit per se. Sed caueat ab omnibus quæ tussim inducere possunt.

De Inflatione vuluæ. *CAP. XXXI.*

Vvlva mulieris quandoque inflátur ex coitu. Tunc sedeat in áqua decoctionis maluæ althææ, & pulegij, & liberabitur. Vel accipe pulegium, pulicariam, folia lauri: bulliant in aqua, in qua sedeat mulier: deinde fiat ex prædictis suffumigatio.

De Ruptura vuluæ. *CAP. XXXII.*

Ad rupturam inferiorum partium post partum.

partum, accipe radicem consolidæ maioris: deſicca eam bene, & pulueriza:& puluerem cimini ſubtilem, & cinnamomi etiam in vuluam iniice:& conſolidabitur.

De Dolore vuluæ. CAP. XXXIII.

AD dolorem vuluæ poſt partum, accipe rutam, artemiſiam, amphoram: piſta bene, & cum oleo mucellino vel pulegino conficiantur:& madefacta in olla inuoluantur panno, & ſuperponantur.

De Mulieribus mingentibus in lecto.
CAP. XXXIIII.

MVLIERES quædam ſunt, quæ nocte in lecto, velint nolint, mingunt: quoniam meatus naturales paralyſim patiuntur. Has igitur cum herbis calidis fomentamus.

De Modo coartandi matricem, vt etiam corrupta appareat virgo.
CAP. XXXV.

NISI de reſtrictione amplitudinis vuluæ propter honeſtam cauſam liceret tract-

tractare, nullam de ea mentionem faceremus: sed cùm per hanc impediatur aliquando conceptio, necesse est tali impedimento sic subuenire. ℞. sanguinis draconis, boli armeni, corticis mali granati, albuminis, masticis, gallarum ana ℥ j. vel ʒ ij vel quantum vis singulorum, & in puluerem redige: & omnia simul in aqua calefacta conficiantur, & de hac confectione pone in foramen transiens in matricem. Vel, ℞. gallarum, sumack, plantaginis, consolidæ maioris, aluminis, chamelææ, ana ʒ j. decoquantur in aqua pluuiali: & cùm ista decoctione fomententur pudibunda.

De Crassis mulieribus, & gracilibus. *CAP. XXXVI.*

SVNT quædam mulieres, quibus non committitur carnale commercium: tum quia voto, tum quia religione tenentur, tum quia viduæ sunt. Nam quibusdam mulieribus non licet ad secunda vota transire: quæ cùm voluntatem habeant coëundi, & non coëunt, ideo incurrunt grauem ægritudinem. Illis igitur fiat tale remedium. Accipe bombacem, & oleum muscellinum, vel puleginum, & inunge, & vuluæ impone. Quòd si tale oleum non habetes,

res, accipe triferam magnam, & cum modico vino calido resolue, & cum bombace vel lana succida vuluæ impone. Hoc enim bene castigat & refrænat luxuriam, dolorem eius & pruriginem sedans. Nota quòd in hoc casu nullum pessarium est administrandum, ne matrix longa abstinentia restricta lædatur: quoniam os matricis vuluæ coniungitur vt ori labia: nisi fiat conceptio; tunc enim retrahitur matrix. Alia enim est cura, qua reddimus matricem aptam ad concipiendum. Sed quoniam quędam sunt crassæ quasi hydropicæ, & quædam graciles: tam illę quàm aliæ ineptæ sunt ad concipiendum. Vtrisque ergo diuerso modo subueniendum est. Vnde si fuerit phlegmatica & crassa, faciamus ei balneum de aqua marina & salsa. Ad moderationem tamen aquæ imponimus iuniperum, nepetam, pulegium, laureolam, absinthium, artemisiam, hyssopum, huiusmodíque herbas calidas. In hoc balneo faciat moram, quousque satis sudet. Postea recipiatur cautè in lectum, & bene cooperiatur. Et si aliquando cibum petierit, detur ei in principio rosata nouella. Detur etiam cibus bonus, calidus, sani nutrimenti, & vinum optimum modicum sumptum. Sic ter vel quater in die fac ei balneum, & in

craſtino die ſimiliter. Tertio verò die fiat fumigium optimum, & odoriferum, quod ſupra diximus. Hanc etiam curam viris frigidis facimus. Sed loco fumigii damus eis confortatiua calida. Si verò æt craſſa, & quaſi hydropica, diſtemperamus ſtercus vaccinum cum vino optimo, & inde illinimus eam: quæ ſic linita inter ſtupham vſque ad collum, quæ ſtupha multum caliditatis habeat ab igne facto ex ſambuco, & ebulo: & in ea cooperta multum ſudorem emittat, & in ſtupha moretur donec quaſi aliquantulum per inferiora ſe purget. Et erit quaſi viride illud quod exibit. Quæ poſtquam ſatis ſudauerit, abluat ſe cum aqua prioris balnei, & ſic cautè intret in lectum. Et hoc fiat bis, vel ter, vel quater in hebdomada, & ſatis gracilis inuenietur. Iſtam cibabis, & bonum quoque & odoriferum vinum potet. Viros etiam craſſos hac cura reddimus graciles. Curamus etiam aliter viros craſſos multum ieiunando, & balneando. Similiter & faciendo eis ſepulchrum iuxta littus maris in arena, modo dicto illinimus eos: & cùm calor eſt fortiſſimus, tanquam poſitos in ſepulchro, ſuffundimus arena calida, & inibi facimus multum & copioſe ſudare: & poſtea cum aqua prioris bal-
nei

nei optimè lauamus.

De Retentione secundinæ. CAP XXXVII.

AD difficilem partum, & educendam secundinam, accipe radicem petroselini, folia porrorum, & extrahe succum, & admisce pauco oleo: & da bibere patienti: & misce acetum in vuluam, & liberabitur.

De Aborsu. CAP. XXXVIII.

Contra aborsum assuetum fieri quibusdam mulieribus in septimo mense vel nono, Accipe oleum, ceram, puluerem thuris & masticis: misce, & inde vngatur mulier ante & retro in hebdomada bis vel ter: quia multum confortat matricem & cotyledones.

De Exitu ani. CAP. XXXIX.

ANI exitus est morbus communis, tam viris quàm mulieribus: & facit sanguinem fluere. In restringendo igitur sanguinem, & anum reponendo, subuenimus hoc modo. Primo fomentamus patientẽ cum decoctione vini, in quo bullierit

absinthium: & cum hac decoctione bene fomentetur anus, & liniatur per totum cum encausto ad restringendum. Postea cineres de salice, & eius radice, & arista alicuius piscis salsi facti, superaspergantur, & reponatur anus cum panno lineo. Et hoc fiat tribus diebus bis in die, & saluabitur. Sunt & alij, quibus non exit anus, tamen maximum dolorem patiuntur: & illis taliter subueniendum est. Puluerizetur aloe hepaticum, & cum vino calido distemperetur: & cùm adhuc est tepidum, intingatur in eo linum, vel lana, vel cotum, & ano imponatur: id enim dolorem, mitigat, & inflationem ani aufert.

De Dolore iliorum. CAP. XL.

DOLOR iliorum quibusdam accidit: quibus sic subuenire solemus. Solatrũ decoquimus in aqua cum cinere, & loco dolenti apponimus. Ad idem valet sisaminũ crudum decoctum cum semine, & loco dolenti applicatum.

De Stranguria. CAP. XLI.

STRANGVRIAM patiuntur tam viri, quàm mulieres. Viris autem succurrimus

mus decoquendo nasturtium aquaticum: facimus cataplasma, & pectini superponimus: & in eius decoctione iubemus sedere patientem. Mulieribus verò eadem passione laborantibus, facimus suffumigium ex mentastro, nepita, & pulegio. Item tam viris, quàm mulieribus, facimus stupham, in qua bullierint iuniperus, nepita, pulicaria, mentastrum, folia lauri, pulegium, absinthium, & artemisia: & in balneo damus benedictam simplicem: & sic liberabitur patiens. Nisi fiat impedimentum per lapidem confirmatum eiiciendo arenulas, & se purgando per vrinam.

De Lapide. CAP. XLII.

SI autem lapis adesset, decoquimus saxifragiam cum radice graminis in aqua ad consumptionem medietatis: de qua decoctione damus lapidosis ad potandum. Et si vinum appetunt, concedimus eis ipsum lymphare cum huiusmodi aqua. Et hoc facimus bis vel ter in die, continuando per quatuor vel quinque dies. Quòd si tunc non minxerit; erit signum lapidis confirmati. Tunc ergo, si fuerit in collo vesicæ, accipe maluam, cretanum, cauliculum agrestem, saxifragiam, pa-

rietariam, nasturtium aquaticum, ameos, & semen vrticæ: & decoque ista in liquore, cuius tertia pars sit vinum, & tertia oleum, & quarta aqua marina, vel salsa. Cum hac ergo decoctione fomentetur patiens bene, maximè circa partes illas, apponendo herbas. Hac cura fuit quidam liberatus habens lapidem in vesica, quem post longam fomentationem fecit sugendo extrahi per foramen factum circa peritoneon, & fecit inungi virgam, & maximè caput virgæ cum oleo laurino, vel vnguento aureo.

De Dysenteria. CAP. XLIII.

Fit dysenteria quandoque ex cholera, quandoque ex phlegmate. Cura igitur dysenteriæ phlegmaticæ est, vt primo suffumigemus cum thymo, epithymo, vel colophonia: postea fomentemus cum eruca agresti. Contra dysenteriam verò ex cholera, ℞. flores rosarum rubearum, decoquantur in aqua pluuiali: in qua decoctione intingatur cotum, seu bambax, & ano imponatur.

De Pediculis nascentibus in pectine, & sub assellis, & circa oculos. CAP. XLIIII.

Ad pediculos, qui in pectine, & sub assellis nascuntur, distemperamus cineres cum oleo inungentes illa loca. Contra pediculos verò generales circa oculos, facimus vnguentum satis valens ad expulsionem eorum, & ruborem oculorum, & ad mitigationem doloris eorum: Recipe aloes, ℥ j. cerusæ, olibani ana ℥ v. lardi quod sufficiat, larido minutim contrito cætera puluerizata imponantur, & fiat vnguentum.

De Scabie coxarum, & aliarum partium CAP. XLV.

Ad hanc infectionem cutis valet tale vnguentum: ℞. radicem enulæ, aceti, argenti viui, olei ana ad placitum, cum axungia sic conficiendo. Radix enulæ mundetur, & incidatur minutim: & postquam satis decocta fuerit in aceto, teratur in mortario cum axungia: postea argentum viuum ponatur cum oleo & cum aceto in quo cocta sit enula, distemperetur. Valet hoc vnguentum illis, qui per pruritum sescalpendo excoriant. Notandum tamen

quòd si quis hoc vnguento se vnxerit, aquam frigidam in ore teneat, ne dentes lædantur ab argento viuo, quod circumquaque fluit.

De Cancro. CAP. XLVI.

CANCRVM, vbicunque sit in corpore, mundamus, & puluerem factũ de cimino, & viridi ære superaspergimus, vt decet. Postea locum infirmum desiccatum inungimus hoc vnguento. ℞. olibanum, masticem, ceram, oleum, picem græcam, galbanum, aloen, absinthium, artemisiam, parietariam, rutam, saluiam. Conficiantur sic. Terantur herbæ, & infundatur oleum, & misceatur super ignem: & cùm fuerit in supremo calidum, oleum coletur, & iterum igni apponatur hoc vnguentum. Signum autem decoctionis est, cum gutta super marmor posita resederit, & induratuerit. Et nota quòd loco cancroso folia hederæ syluestris satis valent in vino decocta, & superposita.

De Cancro nasi. CAP. XLVII.

AD cancrum nasi, ℞. pallam marinam, saluiam, colophoniam, hermoda-

ćty

ctylos, atramentum, id est, terram Campaniæ, omnia æqualiter: & pulueriza. Sed ante quàm puluerem istum ponas, ablue locum cum vino calido, in quo coctum sit absinthium: postea pone desuper puluerem prædictum.

De Formicationibus & syronibus. *CAP. XLVIII.*

AD formicationes & syrones vbicunque sint in corpore maximè in facie, & in fronte, frumentum distemperamus cum vino, puluere olibani apposito: & ad modum emplastri loco apponimus.

De Inflatione pedum. CAP. XLIX.

CONTINGIT aliquando pedes inflari ex dolore matricis. Tunc accipe tribulos marinos, & coque in aqua marina vel salsa, & fumiga sæpe pedes: & post fumigium cùm fomentum erit tepidum, lauabis pedes.

De Inflatione virgæ virilis & testiculorum. CAP. L.

SVNT quidam qui in virga virili patiuntur inflationem, sub præputio foramina multa cum excoriatione: quibus sic subuenimus. Maluam in aqua bullimus: & bullitam exprimimus, vt nihil

aquæ remaneat. postea pistámus cum sanguine calido vel butyro sine sale, vel oleo, & igni apponimus, ac calidum super foliis caulium, & super pannum lineum positum, membrum virile circumdamus. Et hoc tale sit remedium ad inflationem tollendam. Deinde præputio euerso, cum aqua calida lauamus collum præputij vlcerosum, & puluerem de pice græca, & carie lignorum, vel vermium, & rosarum, & de radice tapsi barbati, & myrtilli superaspergimus. Quòd si deesset myrtillus, alia quatuor sufficiunt. Et hoc sic fiat bis vel ter singulis diebus, donec sanetur, Ad testiculos verò inflatos fiat talis fomentatio. Accide maluam, absinthium, verbenã, bismaluam, casilaginem, artemisiam, & caules: hæc omnia coquantur in vino forti vel veteri: & inde fomentabis bis vel ter in die: & eas herbas pista, & misce cum melle, & bulliãt: & hoc totum cum vino superpone.

De Pustulis paruis puerorum. *CAP. LI.*

QVANDO pustulæ nascuntur pueris paruæ, tunc illæ cum sale trito solui debent, & cum fascia ligari, vt resoluantur: quibus pueris nec vnctuosa, neque dulc

dulcia dari debent. Si verò in corpore pueri anthrax apparuerit, detur nutrici aqua hordei, & quandoque scarificetur. Similiter & ipsa neque dulcia, neque salsa comedat. Quo casu lac nutricis hoc modo debet cognosci: Si gutta vna distillata super vnguem nec nimis subtile, nec nimis liquidum, nec nimis grossum, nec nimis coagulatũ apparuerit, habens bonum odorem, & puram dulcedinem. Salsum autem lac, aut malè redolens, infantis nutriméto non est conueniens.

De Fœtore oris. CAP. LII.

AD fœtorem oris vitio stomachi, summitates myrtæ terantur, & coquantur in vino, vsque ad medietatem: & stomacho mundato tale vinum propinetur.

De Casu vuluæ. CAP. LIII.

HIS qui casum vuluæ patiuntur, sic subuenimus. Puluerem zinziberis, pyrethri, & cinnamomi decoquimus in vino, & facimus gargarizare, & puluerem horum calidum vuluæ apponimus.

De Verme manuum, & pedum.
CAP. LIIII.

AD eiiciendum vermem de manibus & pedibus, scilicet syronem, Accipe laterem calefactum, & aliquod vas plenum aqua: & postea super laterem candentem ponatur semen iusquiami: & patiens teneat pedes super fumum, & videbis vermes quasi pilos in aquam cadentes. Item ad idem, accipe paleam auenæ & combure in cineres: postea apponatur aqua calida quantum patiens poterit sustinere, & in ea teneat pedes quosque infrigidentur. Postea coletur, ita quòd nihil aquæ remaneat, & stringantur bene cineres, vt aqua exeat, & separentur paulatim, & inuenies vermes instar fili per fumum iusquiami expulsos. Sic similiter cadunt syrones manuum. Nota quòd si locus corrodatur à vermibus: accipe paleam, & incinera, & postea ponatur in aquam calidam: & in illam aquam, quantum calidam sustinere poterit, collocet patiens membrum, & exibunt vermes: postea curetur locus, vt aliud vulnus.

De

De Surditate aurium. CAP. LV.

AD surditatem aurium accipe pinguedinem anguillarum recẽtum, quæ apparet post decoctionem illarum, & succum caprifolij, & barbæ Iouis, & ouorum formicarum plenam palmam: tere, & cola: & hæc omnia simul cum oleo misceantur, & decoquantur. Post decoctionem admisceatur ei acetum: vt magis sit penetratiuum, vel vinum quod sufficit, & auri sanæ infunde: & obturetur auris infirma, & super sanam iaceat partem: & manè caueat ne vento appropinquet. Et fac illum per aliquantulum tempus super aurem sanam iacere: & iterum super infirmam.

De Glandulis. CAP. LVI.

AD glandulas artemisia calefacta simul trita & superposita, glandulas dissoluit. Quæ etiam in vino trita, & in melle cocta, glandulas faciei superposita mollificat, maturat, & attenuat.

De Hæmorrhoidibus. CAP. LVII.

AD hæmorrhoides innatas vitio partus, accipe absinthium, abrotonum, cas-

siam

De Fistula. CAP. LIX.

Experimentum probatum ad Fistulam. Accipe foliorum caulis rubei, & seminis eiusdem, radicis rubiæ maioris, ana partes æquales: terantur, & in vino optimo decoquantur vsque ad tres partes, fiat colatura, & addito melle, coquatur ad spissitudinem: dentur quotidie duo cochlearia mane & sero patienti. Nota quòd si fistula fuerit in aliquo loco, cuius canale penetret ad oculos, vt iuxta nasum, incurabilis est: quia nec incisionem, nec aliquam medicinam ibi administrare possumus, propter teneram substantiam oculorum. Quidam tamen testantur, quòd talis fistula possit curari per solam agrimoniam, ex multo vsu habitam, siue in potu, siue in puluere. Ad idem valet filipendula, & grana in fine radicis eius inuenta.

De Scabie manuum. CAP. LX.

Ad scabiem manuum sanandam accipe lapatium acutum, & fumum terræ: confice in modum vnguenti cum axungia porcina, & butyro facto in Maio, quo inunge manus.

tur, siue manè, siue serò hoc fiat: & talis decoratio faciei per tres vel quatuor dies durat. Vnguentum ad faciem dealbandam, Recipe cerusæ optimæ vncias duas, teratur, postea cribelletur per pannum, & quod in panno remanebit, abiiciatur: & aqua pluuialis admisceatur, & coquatur vsque ad consumptionem aquæ. quod potest cognosci, quando videbimus id coctum ferè esse desiccatum: tunc infrigidetur, & huic infrigidato & desiccato addatur aqua rosarum: & iterum bulliat, quousque fiat durum & spissum, ita quòd inde possint formari pilulæ minutæ: & quum volueris inungi, accipe pilulam vnam, & liquefiat in manu cum aqua, & inde fricetur facies bene, vt desiccetur: deinde cum aqua pura abluatur, & hoc durabit per octo dies. Secundò ad faciem rubificandam, accipe radicem viticellæ, & munda, & incide minutim, & desicca. Postea pulueriza, & distempera cum aqua rosacea, & cum bombace, vel panno lineo subtilissimo illinendo inducit ruborem faciei. Mulieri autem satis albæ, si rubore careat, facimus colorem rubeum, vt submentita vel palliata specie albedinis color rubeus, quasi naturalis appareat. Item ad rugas faciei vetularum,

accipe ſpatulam, id eſt gladiolum, & ſuccum extrahe, & cum illo ſucco in ſero faciem inunge, & in mane erit cutis eleuata, & rumpetur. Quam rupturam curamus cum prædicto vnguento, in quo radix lilij recipitur, & puluere cutim extrahendo, quæ poſt rupturam lota ſatis apparet ſubtilis. Item ad lentigines faciei, quæ ſunt ex accidenti, accipe radicem draconteæ, & in puluerem redige, & oſſa ſepiæ, & olibanum, & de omnibus iſtis fac puluerem, & cum pauca aqua miſce, & inde manus illinias fricando in manu cum aqua roſata vel aqua furfuris, vel cum mica panis fricando, donec remoueas. Aliud. Pone in acerrimo aceto oua ſeptem integra, & tandiu dimitte ibi, donec exterior teſta in modum interioris pelliculæ molleſcat, & cum eis admiſce pulueris ſinapis ℥ iiij. & ſimul tere, & inde faciem inunge frequenter. Item ad tollendos rubores faciei, ſanguiſugas, quæ variæ ſunt, apponimus in calamo, loco prius loto cum vino, cui debent adhærere, ſcilicet circa nares & aures ex vtraque parte: aut ventoſas ponimus ſuper ſcapulas. Item ad venas quę apparent in facie, vel in naſo. Accipe de ſapone partes quatuor, & quartam partem de p:pere, & puluerizata apponimus loco, & prædicto

modo

modo curamus. Item ad asperitatem faciei ex sole, vel vento, & ad eam dealbandam & clarificandam. Accipe sepum ceruinũ, bulliat in aqua, deinde in aliam aquam coletur, & colatum diu manibus malaxetur, & tunc adde puluerem crystalli & vermis. Nota singulare vnguentum valens ad solis adustionem, & quamlibet fissuram, maximè ex vento, & contra pustulas faciei ex aere, similiter contra maculas, & excoriationes faciei, quo vtuntur mulieres Salernitanæ. Recipe radicis lilij ℥ j. cerusæ ℥ ij. masticis, olibani, ana ℥ v. camphoræ ʒ j. axungiæ ℥ j. aquæ rosatæ, q. s. Conficiantur sic: radix lilij mundata decoquatur in aqua, & hæc extracta bene teratur, axungia verò liquefiat ad ignem, & bene colata, & à sale mundata: simul hæc duo distemperetur prius, addendo cerusam in aqua rosacea dissolutam: deinde reliqua secundum artem puluerizata. & fiat vnguentum. Hoc igitur vnguento solent prædictæ mulieres se ad ignem inungere in sero, vt in mane à prædictis, scilicet à solis adustione, & fissuris, & pustulis, & huiusmodi, tam per aerem quàm per solis ardorem illæsæ de die permaneant. Id enim eleuat cutem, & pulchrè colorat. Neque manè lotio-

nibus, vel aliquibus aliis est opus ad remouendum à facie: quoniam non derogat colori quoquo modo. Valet etiam ad repressionem pustularum, in leprosis, & satis mundificatiuum est. Quoniam huiusmodi ornatus mulieribus in frequenti vsu est: quia si fuerint deformes, palleat eas. Ideo notandum quando voluerint se ornare, primo abluant faciem cũ sapone Gallico, & cum aqua calida, & cum colatura furfuris, & hoc fiat in balneo: postea inungant faciem prius desiccatam cum oleo de tartaro, continuando per septem noctes, & totidem dies, vel etiã per quindecim, si vultus multum fuerit pannosus, & lentiginosus. Et quando verecundantur inungere faciem de die, tunc solent se inungere de nocte, & manè lauare cum aqua tepida, in qua resoluta fuerit pinguedo amidi, ad mitigationem. Volens ergo mulier faciem suam decorare, vadat ad balneum, & inter stupham, ibíque faciem inungat cum oleo tartarino, & sic inuncta sudet optimè: postea lauet faciem, vt patet ex supradictis. Et si voluerit tollere pillos in facie, tunc post balneum faciem suam bene desiccatam cum panno, illiniat hoc psilothro. Recipe colophoniam & ceram, & in vase fictili resolue. & his resolutis addatur

parua

parua gutta galbani,& diu coquantur, mouendo cum ſpatula. Deinde accipe maſticem, olibanum,gummi Arabicum, & cæteris commiſceantur. hoc facto, ab igne deponatur: & cùm fuerit tepidum, faciem ſuam liniat: ſed non tangat ſupercila. Dimittat per horam, donec ſit infrigidatum, poſtea remoueat illud: ſubtiliat enim cutem, & pulchram reddit faciem, & pilos remouet, & omnem ſpurcitiam reddit coloratam & lucidam. Item ad pannum remouendum poſt partum, illinias faciem cepa vel ſquilla, & inde cutis eleuabitur: eleuata autem cute ſepum hircinum recens faciei ſuperpone, & poſtea eleuatam cutem remoueas. Aliud ad pannum faciei remouendum. Accipe tartarum de vino albo fortiſſimo, & cum vrina pueri madefactum ſtuppis inuolue, & cum panno lineo per noctem ſub cinere calido dimitte: manè verò proiicias pannum & tartarum tere, & diſtempera cum melle, & vnge faciem, vt ſupra diximus. Item ad cutem in facie ſubtiliandam, Accipe draconteam, vel maluam tere, vel bryoniam, piſta fortiter, & poſtea miſce cum melle albo, & fac bullire per duas horas, & in fine decoctionis adiunge puluerem camphoræ, boracis, ſalis gemmæ, cum ſpatula diu

mouendo, & vſui reſerua, & vtere facie lota in aqua tepida, vel furfure, ter in hebdomada, & in die Dominica de hoc vnguento inunge. Recipe camphoram, radicem lilij in aqua elixam, & axungiam porcinam recentem, hæc omnia confice cum aqua roſacea, & vtere. Item ad vermes faciei delendos, qui depilant. Accipe lapatij acuti, olibani, draconteæ, oſſis ſepiæ, ana partes æquales: fac puluerem, & ter in hebdomada frica, prius tamen facie bene lota in aqua furfuris, & in die ſabbati faciem bene laua cum albumine oui, & amido, & per vnam horam in facie remaneat: prius laua cum aqua recenti, & illini eam. Item ad ſerpiginem faciei accipe lapatium paruum, id eſt, acutum, piſta fortiter, & frica locum patiẽtem diu: poſtea accipe furfur, & infunde in aqua bullienti, & inde laua locum patientem, & poſtea deſiccetur, & fiat tale vnguentum. Recipe enulam campanam bene inciſam, & in aceto diu decoque: poſtea piſta fortiter, & immiſce puluerem olibani, maſticis, lithargyrij, aloes, auripigmenti, cimini, argenti viui extincti cum ſaliua, ana ℥ iij. oſſis ſepiæ ℥ j. ſaponis & axungiæ, ana q.ſ. Confice cum aceto, in quo cocta ſit radix enulæ. Mulieres Salernitanæ ponunt radicem

cem viticellæ, id eſt bryoniæ, in melle, & cum tali melle inungunt faciem ſuam, & miro modo rubeſcit. Aliter mulieres ornant facies & labia ſua, accipientes mel deſpumatum, cui addunt parum bryoniæ, viticellæ, cucumeris agreſtis, & parum aquæ roſaceæ. Hæc omnia vſque ad medietatem bulliant: quo vnguento inungantur labia in nocte, & manè lauentur cum aqua calida. conſolidat enim cutem labiorum, & eam ſubtiliat, & reddit tenerrimam, & ab omni vlceratione præſeruat: & ſi vlcerationes in eis fiant, ſanat. Si verò mulier voluerit ſe colorare, tunc optimè fricet labia cum cortice radicis arboris nucum, & ſuper dentes & gingiuas habeat bombacem, & intingat in colore compoſito, & cum tali bombace vngat labia & gingiuas interius. Color autem compoſitus ſic fiat. Accipe herbam marinam, de qua Sarraceni tingunt pelles in colore viridi. hæc bulliat in vaſe fictili nouo cum albumine vſque ad tertiam partē: colaturæ addatur breſilium fruſtatim inciſum, & iterum bulliat, & iterum dimittatur infrigidari. Et cùm tempus fuerit, apponatur puluis aluminis, & tunc in ampulla aurea vel vitrea ponatur, & vſui reſeruetur. Hoc igitur modo tingunt mulieres

Sarracenæ facies suas,quibus vnctis desiccatis, ponunt ad dealbandam faciem aliquid prædictorum,vt cerotum, vel aliquid aliud, & apparet color pulcherrimus admixtus rubori & albedini.Item ad guttam oris lauamus os cum vino tepido, dentes bene fricando: & hoc in mane, & idem facimus in sero, postea oleum rosarum circundamus per noctem, & liberabitur in breui. Item ad dentes nigros & male coloratos. Accipe cortices nucum maiorum bene mundatos ab interiori cortice, qui est viridis,& fricamus ter in die dentes: & cùm bene fuerint fricati, alluimus os cum vino calido & cum sale admixto, si placet. Similiter dentes sic dealbantur. Accipe marmor album combustum, & ossa dactylorum combusta,& vitrum album, & tegulam rubeam, sal, pumicem: & de his omnibus fac puluerem, in qua lana succida inuoluta, in panno lineo subtili dentes interius & exterius frica. Aliud ad idem, quod dentes emundat & albissimos reddit. Patiens post prandium os lauet vino optimo: deinde bene exiccare debet, & abstergere cum panno albo nouo: postea masticet quotidie fœniculum, vel leuisticum, vel petroselinum, quod melius est masticare quia bonum reddit odorem, & be-

ne ging

ne gingiuas emundat, & dentes facit albiſſimos. Puluis item ad dentes nigros dealbandos, & confirmandas gingiuas corroſas, vel comeſtas, & ad os male olens optimè facit. Recipe cinnamomi, garyophil. ſpicæ nardi, maſticis, thuris, frumenti, abſinthij, pedum crancorum, oſſium dactylorum & oliuarum, ana partes æquales, terantur omnia, & in puluerem ſubtilem redigantur, & inde loca fricentur. Ad idem, Recipe pumicis vſti, ſalis ana ℥ x. cinnamomi antifolij, ana ℥ ij. micellis, q. ſ. pumicem, & ſal cum ſufficienti melle commiſce, & in patella rudi ſuper carbones pone donec incendantur, & aliæ ſpecies in puluerem redigantur, & cum opus fuerit, dentes inde fricentur. Linimentum ad manus dealbandas, & leuigandas. Aphodilli decoquantur in aqua vſque ad conſumptionem aquæ, & bene mouendo tartarum admiſce, & poſtea duo oua: & fiat linimentum, quo manus fricabis. Item ad fœtorem oris, nota, ſi mulier habeat os fœtidum, cauſa putredinis gingiuarum, illi ſic ſubueniendum eſt. Accipe calcem viuam, ſulphur viuum, & auripigmentum de calce & ſulphure, & puluerem cucurbitæ combuſtæ, & piperis. Et habeas peciam vnam ſcarlatæ, vel alicuius pan-

ni rubei, eámque minutim incidas, quanto plus poteris adde prædictis. Tunc habeas acetum fortissimum, & ponas in alio vase fictili, & aliquantulum dimitte bullire: & postea pone auripigmentum, deinde sulphur, postea puluerem cucurbitæ & piperis per interualla, ad vltimum ponas peciam panni, & remoueas ab igne: & tunc extrahas ab olla, & ponas super tabulas diuisim per pastilla, ad solem dimittas siccari: de his autem siccatis fiat puluis, & ponatur super gingiuas cancrosas & putridas, eis tamen prius ablutis cum aceto tepido, in quo bullierit radix rapsi barbati. Putredine consumpta, desuper spargatur puluis cinnamomi, & rosarum rubearum. Ego autem vidi quandam Sarracenam cum hac medicina multas liberare, quæ accipiebat parum de foliis lauri, parum de musco, & iubebat mulieres tenere sub lingua, ne perciperetur ab eis grauis anhelitus. Id ego quoque laudo, vt mulier teneat hoc medicamen sub lingua die & nocte, & maxime quando debet coire cũ alio. Si autem fœtor oris fuerit causa stomachi, vel intestinorũ sic curetur. Fiat puluis de meliori aloe quod inueniri poterit, & distemperetur in modum syrupi, cum succo absinthij, de quo accipiat

quotid

quotidie sole oriente 4. cochlearia, quibus acceptis, accipiat totidem de melle, & sanabitur Item ad remouendas labiorum fissuras, debent ipsa perungi cum oleo rosato, vel semine lini decocto in cyclamine concauato, & etiam ex semine saxifragiæ cum succo centaureæ, vel aristolochiæ rotundæ trito liniantur. Ad idem valet succus absinthij. Contra fissuras autem labiorum, propter nimios amplexus, & osculationes amantium, valet inunctio facta de muscilagine seminis psyllij, vel vnguento de lilio. Si verò tales fissuræ fierent ex vento, vel aere, & similibus causis, tunc liniantur labia cum melle, & postea superaspergatur puluis colophoniæ. Vel accipe nucem magnam, & decoquatur sub cinere calido, & nucleus teratur, & fissuris apponatur, admixto oleo tartarino, & sanabitur. Item ad labiorum grossitiem fiat eorum attenuatio cum vnctione mellis, aut aqua, in qua bullierit radix draconteæ, ireos, vel scrophularia, vel etiam amidum, in mulsa dissolutum, & puluis marmoris, & puluis pumicis assi, & ossis sepiæ, misceantur, & vngatur locus mixto puluere algithiræ (id est dragãti) cũ mastice siccatæ. De his ergo bene siccatis fiat puluis, & ponatur super gingiuas cancrosas

cancrosas & putridas, prius bene ablutas cum aceto tepido, in quo bullierit radix tapsi barbati. Putredine autem consumpta, habeat puluerem cinnomomi, & rosarum, & desuper aspergat. Item ad subitam inflationem faciei sufficit sola aquæ calidæ suffumigatio. Similiter ad inflationem eiusdem, & oculorum, accipiatur axungia recens, & cum senetione teratur, & superponatur. Et hæc de ornatu faciei & eius partium sufficiant. Vnguentum ad capillos aureos faciendos: Recipe medianum corticem sambuci, flores genistæ, crocum, vitella ouorum. hæc coquantur in aqua, & quod supernatauerit, colligatur, & inde capilli inungantur. Item ad capillos candidos faciendos, apes quàm plures in olla oua include, & ita incende, & cum oleo tere, & inde caput vnge. Ad idem valet agrimonia trita cum lacte caprino. Item vt capilli crescant vbi vis, accipe panem hordeaceum cum crusta, & sale, & adipe vrsino: tere, sed prius combure panem hordeaceum, & ex tali mixtura vnge locum, & crescent capilli. Item vt capilli fiant flaui, Recipe corticem nucis exteriorem, & corticem interiorem ipsius arboris: & coque in aqua, & cum ipsa aqua alumen distempera, & gallas: & cum

istis

istis distemperatis caput prius lotũ linias, folia superponendo, & cum fascia ligando per duos dies poteris sic colorare. Et pectina caput vt quod capillis adhæret, tanquam superfluum recedat. Postea appone tincturam quæ fit de croco orientali, sandalis, alcanna, cuius maior erit pars distemperata cum decoctione bresilij, & sic remaneat per tres dies, & quarta die abluatur cum aqua calida, & nunquam de facili remouebitur. Vel accipe radicem chelidoniæ & agrimoniæ, & rasuram buxi, & superliga stramen auenæ: deinde cineres auenæ, vel vitis, & fac lixiuium & caput laua. Vel recipe radicem chelidoniæ, & rubeæ maioris, ana partes æquales, tere, & cum oleo in quo diligenter ciminum, rasura buxi, chelidonia, & parum croci sunt cocta, distempera: & caput vnge, & vnctum maneat die ac nocte, & laua cum lixiuio facto de cinere caulis, & paleæ hordei. Item fæcem vini albi coque ad spissitudinem ceroti cũ melle, & vnge capillos. Si vis eos habere flauos, prius prædicto modo parentur, vt inueniantur habiles ad tincturam. Postea gallæ cum oleo ponantur in testam, & comburantur, deinde puluerizentur: & imponantur aceto, in quo positum sit atramentum, quod fit in Gallia, & simul distemperentur.

tur. Item ad idem. Puluerem galangæ cum ſucco nucis miſce, & fac bullire, & inde fiat inunctio ad tincturam capillorũ. Item flores myrtæ, & gallitrici coquantur in aceto, & vngatur caput. ſed caueat à vino forti, & à forti lixiuio, quia capillos corrumpit, & corrodit. Item ad capillos criſpandos teratur radix ebuli cum oleo, & inde caput vngatur, & cum foliis eiuſdem ſuperligetur caput. Item vt capilli fiant ſpiſſi, accipe agrimoniam, & corticem vlmi, radicem verbenæ, radicem ſalicis, abrotonum, ſemen lini combuſtum, & puluerizatum, radicem cannæ. hæc omnia decoque cum lacte caprino, vel aqua, & ablue inde locum prius raſum. Item ſtipites, & radices caulium pulucrizentur, & cum eis admiſceatur raſura buxi vel eboris puluerizata, & ex iſtis pulueribus fiat lixiuiũ, quod facit capillos aureos. Item ad capillos longos faciendos, teratur radix althææ cum axungia porcina, & diu bulliant in vino: poſtea apponatur ciminũ bene tritum, & maſtix, & vitella ouorum bene cocta, parum ſimul miſcendo: & poſtquam cocta fuerint, fiat colatura per pannum lineum, & dimittatur donec infrigidetur: deinde pinguedo ſupernatãs accipiatur: & inde caput bene ablutum vngatur. Item ad ſyrones

capil-

capillos rodentes.

℞. Flores myrtæ, genestæ, gallitrici, coquantur in aceto vsque ad aceti consumptionem, & inde extrema capillorum assiduè fricentur. Hoc idem remouet fissuram capitis ex eo bene abluti. Item lupini amari puluerizentur & in aceto bulliant, & inde capilli fricentur intra manus, hoc enim syrones expellit, & occidit. Quum autem singulare studium sit mulieribus ornare capillos, & post ornatum capillorum ornare faciem (cuius ornatus si fuerit pulcher, deformes paleat mulieres) pro illarum explenda voluntate recurre ad proximè narrata. Quòd si mulier velit habere longos capillos, & nigros accipiat lacertam viridem, & remotis capite & cauda decoque in oleo communi: & tali oleo inungat caput, reddit enim capillos longos, & nigros. Experimentum Sarracenium ad denigrandos capillos. Accipe corticem mali granati, maximè dulcis, teratur, & bulliat in aceto, vel aqua, colletur: & huic colaturæ addatur puluis gallarum, & aluminis in multa quantitate, vt fiat spissum in modum pultis, & hoc tali quasi quadam pasta capillos inuoluat. postea furfur distemperetur cum oleo, & ponatur super ignem in aliquo vase, quousque

furfur totum fiat ignitum. hoc tale aspergat radicitus super caput, postea madefiat, & iterum caput in eadem colatura prædicta inuoluat, & dimittat per noctem, vt melius inungatur, postea abluatur, & erit totum nigrum. Ad idem. Si mulier multos, & nigros capillos habere velit, accipe pomum coloquintidæ, abiectis carnibus, oleo lauri impleatur, addito semine iusquiami, & modico auripigmenti, & adiungantur sæpe cineres. Si verò molles, & lenes, & subtiles habere voluerit, abluat eos sæpe cum aqua calida, in qua sit puluis nitri, & orobi. Sed vt mulier suauissima, & planissima fiat, & sine pilis à capite vsque inferius, in primis eat ad balnea: & si non consueuerit, fiat ei stupha hoc modo: Accipe tegulas & lapides candentes, & eis in stupha positis sedeat mulier in ea. Vel aliter: Accipe tegulas calidas, vel lapides nigros calidos, & ponas in stupham, vel foueam factam in terra; tunc superinfundatur aqua calida, vt fumus resoluatur, & supersedeat mulier bene circundata pannis, vt sudet. Quumque bene sudauerit, intret aquã calidam & abluat se optimè, & sic exeat à balneo, & abstergat se bene cum panno lineo. Postea inungat se totam hoc psilothro.

℞. Calcem

℞. Calcem viuam bene cribellatam, & de ea pone in vaſe figuli, vncias iiij. & decoque in modum pultis: poſtea accipe auripigmenti vnciam vnam, & iterum coque, & proba cum penna an ſit ſatis coctum; Caue autem ne nimis coquatur, & ne nimis ſuper cutem moretur, quia maximum faceret ardorem. Sed ſi ex pſilothro accidat cutem vri, accipe populeon cum oleo roſaceo, vel violarum, vel cum ſucco ſemperuiuæ, diſtempera applicando, donec ſedetur calor, poſtea inungatur vnguẽto albo, donec ceſſauerit ardor. Aliud depilatorium. Calx viua, & auripigmentum in ſacculo lineo poſita bulliant, donec decocta ſint: hanc decoctionem probabis vt ſuperiorem. Si autem depilatorium ſit nimis ſpiſſum, appone aquam recentem vt rareſiat, & attenuetur. Nota quòd puluis eius deſiccatus valet ad carnes malas corrodendas, & etiam ad capillos reparandos in capitibus tineoſorum. Sed prius cum oleo vel melle capita eorum inungantur, deinde puluis ſuperaſpergatur. Item vt fiat perpetua ablatio capillorum,

℞. Oua formicarum, auripigmentum rubeum, & gummi hederæ, cum aceto miſce, & inde locum depilandum frica-

bis. Vnguentum pro nobilibus quod pilos remouet, cutim subtiliat, & maculas aufert. Recipe Succum foliorum cucumeris agrestis, & lac amygdalarum: his in vase positis admisce calcem viuam, & auripigmentum, subtiliter pulucrizata: postea galbanum cōtusum distemperatum cum modico vino, per diem & noctem, & cum ipso decoque: quo bene decocto remoueas substantiam galbani, & addas parum olei, vel vini, & argenti viui. facta decoctione, remoueas ab igne, & puluerem istarum specierum appone.

℞. Masticis, olibani, cinnamomi, nucis muscatæ, garyophyllatæ, omnium istorum ana partes æquales. Istud vnguentum suauiter redolet, & lene est ad m tigandum. Hoc psilothro nobiles Salernitanæ vti consueuerunt. Cùm igitur mulier se totam hoc psilothro inunxerit, sedeat in stupha multum calida: nec fricet se, quoniam excoriarentur membra eius: sed cum parum steterit, tentabit pilos euellere à pectine: si verò leuiter non cadant, aquam calidam faciat super se infundi, & abluat se totam trahendo palmam suauiter: si enim cum impetu fricaret cum cutis sit tenera, ex psilothro cito excoriatur. Hoc facto intret aquam tepidam, & bene abluatur, deinde

excat:

exeat; & tunc accipiat furfur distemperatum cum aqua calida, & postea colet, & super se fundat. Istud carnem mundificat, & lenit. Deinde lauet se aqua tepida, & stet parum, vt cutis aliquantulum desiccetur. Postea accipiat alcannam cum albuminibus ouorum, & inungat omnia membra. hoc enim carnem lenit: & si qua fuerit vstura ex psilothro, hanc remouet, & lucidam reddit & suauem. & sic vncta stet parum, & tandem cum aqua calida abluat se, & postremo panno lineo albissimo inuoluta vadat ad lectum. Post exitum quoque balnei ornet capillos suos, & in primis abluat eos cum tali lixiuio.

℞. Cineres vitis combustæ, nodos paleæ hordei, & linum liquiritiæ, vt melius liniant, & panem porcinum. paleam, & panem porcinum bulliant in aqua, de pane, palea, & cinere repleatur olla, habens in fundo duo foramina vel tria parua: aqua, in qua panis porcinus & palea prius decocta sint superducta fundatur in olla, vt per foramina coletur. Tali lixiuio mulier abluat caput suum: post ablutionem dimittat siccari per se, vnde capilli flaui & lucidi fiūt. Cùm autem pectinauerit se, habeat hunc puluerem.

℞. Rosas siccas, garyophyl. nucem mu-

ſcatam, cardamomum, galangam. hæc omnia puluerizata diſtemperentur cum aqua roſarum, & tali aqua aſpergat capillos, & pectinet illos pectine eadem aqua intincto, vt melius redoleant: & faſciculos faciat, & prædictum puluerem ſuperaſpergat, & miro modo redolebunt. Nobiles, tam viri quàm mulieres ferant muſcum in capillis ſuis, aut garyophyll. aut vtrunque: cautè tamen, ne ab aliquo videatur: peplum etiam cum quo caput ligatur, ponatur cum garyophyllata, & muſco, & nuce muſcata, & aliis redolentibus.

Pro Conſeruatione corporis humani ab aliquot infirmitatibus, aqua mirabilis effectus.

CAP. LXII.

RECIPE Aquæ vitæ de vino meliore diſtillatæ, ℔ iiij. ſalis vſti, ℔ ij. ſulphuris mortui, ℔ ij. tartari albi, ℥ iiij. de carbonibus lini auellanæ, ℥ iiij. ſalis petræ, ℥ iij. Hęc omnia terantur, & cribellentur, & miſceantur inuicem: & ſuperinfunde aquam vitæ ſupradictæ: & ponatur totum ad diſtillandum.

Opera

Operatio eiusmodi distillationum.

Distillatio prima attrahit virtutes omnium spirituum, vt nullum animal venenosum poterit appropinquare ei. In ea conseruantur carnes, pisces sicut in balsamo. Facit etiam recedere omnes lentigines, nec non & omnes maculas faciei: ipsamque clarificat. Expellit etiam omnem scabiem corporis: mundificat quoque omnes lachrymas oculorum.

Secunda Distillatio expellit apostemata, & superfluitates corporis. Dentes inualidos expellit, & sanat. Expellit etiam inflaturam hepatis.

Tertia Distillatio expellit omnes maculas, & omnem lepram. Anhelitum fœtidum, & omne phlegma stomachi purgat, vt puta cibum indigestum.

Quarta Distillatio expellit sanguinem coagulatum in corpore, similiter & sanguinem refrigeratum.

Quinta Distillatio expellit morbum caducum à corpore humano.

Sexta Distillatio expellit omnes languores & infirmitates ex parte guttæ accidentes.

Septima Distillatio expellit podagram.

Octaua Distillatio præualet balsamo. Quod bene referues.

Nona Diſtillatio valet & reſeruat hepar, ſi aurum in ea ſoluatur.

Decima Diſtillatio. Si vna gutta iſtius aquæ ponatur in ſcyphum, in quo ſit vinum. & quod ſcyphus ſit deauratus: inuenitur ibi ſpuma natans ſupra vinum, quod eſt purum aurum. Et omne illud quod tingitur cum eo eſt aurum pulchrum.

Notandum tamen, quòd poſt quamlibet diſtillationem fæces debent teri & cribellari, ſicut in principio.

Aqua alia, ſeu balſamus ad idem fermè.

• ℞. Terpentinæ tribus vicibus diſtillatæ, vltimò coniunctim, ℔ j. ligni aloes ſimiliter tribus vicibus diſtillati, ℔ j. ambræ crudæ, ℔ j. muſcatæ tritæ ſuper lapidem ad modum liquidi vnguenti, cum eiſdem ſuperaddito oleo, vt fiat vnum corpus. Et diſtilla nouem vicibus. Balſamum hunc conſerua: quoniam ipſum eſt perfectum, & ſuſtinet:

Primò, omne iudicium ignis & aquæ.

Secundò, manum penetrat.

Tertiò, vngendo faciem, iuuentutem conſeruat.

Quartò, omnem inciſionem conſolidat.

Quintò, oculos mirè purificat.

Sextò, vngendo cum ea totum corpus, nunquam putreſcere ferunt, nec vermes

ipſum

ipſum aſcendere.

Hermes philoſophus poſuit. Et ego feci & probaui: & eſt veriſſimum.

Aqua alia per quam medicus mirabilia facit, & quaſi propheta reputabitur.

Recipe limaturam argenti, æris, ferri, plumbi, chalybis, auri, ſpumæ argenteæ & aureæ, ſtoracis, ſecundum diuitias & paupertates patientis. Ponātur primò in vrina pueri virginis primo die. Secundo die in vino albo calido. Tertio die in ſucco fœniculi. Quarto die in albumina oui. Quintò die in lac mulieris lactantis puerum. Sexto die in vino rubeo. Septimo in ſeptem albumina ouorũ. Et hoc tantum ponatur in capellam ad lentũ ignẽ: & quod diſtillauerit, ſerua in vaſe aureo, vel argenteo.

De laude aquæ huius eſt ſilendum: quia emi non poteſt. Virtus enim eius palliat leproſos. Leprã enim puram ſanat, & deſtruit, omnẽ maculam delet, cõſeruat iuuentutem, oculum pulchrum facit. Super omnia taceo de ſecreto huius aquæ: quia timeo, ne habẽtes ſuperbia extollantur.

Puluis ad conſeruationem viſus.
CAP. LXIII.

Recipe betonicæ, rutæ chelidoniæ, ſaxifragiæ, leuiſtici, pulegij, aniſi, cinnamo-

mi euphrasiæ, ana M. j. cardamomi, zinziberis, fœniculi, petroselini, hyssopi, origani, sileris mõtani, ana ʒ j. galãgæ ℥ j. zuccari ℥ j. Ex istis fiat puluis, & cum cibo cõtinuè sumatur. & visus recuperatur, & seruatur.

Puluis prædictus ordinatus est per magistrum GERALDVM, cuius probam senex expertus est: qui annis duodecim vsus fuit specilis vitreis, ita quòd grossas literas sine ipsis videre nõ poterat: sed postquam vsus est hoc ipso puluere sola vna quadragesima, liberatus est: in tantum quòd toto tempore vitæ suæ vidit, & legit literas minutissimas.

Ad visum item.

℞. Tutiæ præparatæ ʒ j. masticis ʒ v. charabe ℈ i. camphoræ ℈ v. virrioli albi ℈ ij: fiat puluis omnino subtilis, vt athobol. ponatur in quartam partem aquæ rosatæ optimè distillatæ ad solem tribus aut quatuor diebus, serua in vitro bene obturato: & manè vnam vel duas guttas in hirquos oculorum impone.

FINIS.

INDEX IN METHODVM CAMILLI THOMAII RAVENnatis.

*

A

C

D

L

SPAS

S

T

V

FINIS.